MANU-SMRITI

NOTES

BY

GANGANATHA JHA, MAHAMAHOPADHYAYA, M.A., D. Litt.
Vice-Chancellor, University of Allahabad

Part I

TEXTUAL

Published by the University of Calcutta
1924

Notes

I. Textual

We are not going to discuss in these notes the difference among the various commentators. This has been done by Buhler in his translation of Manu, in the '*Sacred Books of the East*' Series. We shall, however, take note of those cases where Buhler has either misread or mistranslated Medhātithi's views.

Nor are we going to *discuss* the various readings; as, from the very nature of our work, we are pledged to the readings adopted by Medhātithi. We are, however, going to *note* these readings here. Though this also has been done by Jolly in the notes appended to his edition of the text in *Trubner's Oriental Series,* we have decided to include these, chiefly because it has been thought desirable to bring out prominently the different readings noted by Medhātithi; and also because Jolly has not noted many rather important readings; and lastly, because no one has yet noted the readings of Manu's texts as quoted in the *Digests.* This is what we shall try to do here.

As regards the readings of the *Bhāṣya* itself, it would be a sheer waste of time to even note the 'readings.' The Mss. are so hopelessly currupt that those 'readings' would, in ninety cases out of a hundred, be a mere jumble of meaningless syllables. Yet we have not omitted the more important variations, specially where they are really different readings—not mere corruptions.

The page-references up to Adhyāya VII apply to Gharpure's Edition of Medhātithi's Manubhāṣya; from Adhāya VIII onwards they apply to Mandlik's Edition.

Notes not preceded by these references appertain to the Text of Manu; those preceded by references to Page and Line appertain to the text of Medhātithi.

Discourse I

VERSE I

(1) Several manuscripts, and commentators of the text, begin it with the verse स्वायम्भुवे नमस्कृत्य ब्रह्मणेऽमिततेजसे । मनुप्रणीतान् विविधान् धर्मान्वक्ष्यामि शाश्वतान् । This verse, if genuine, would, according to Buhler (Intro. p. xiii), indicate that 'some pupil of Bhṛgu recites the work.' We fail to see the point of this. The verse might very well proceed from Bhṛgu himself.

After verse 2, and before 3 some people have the following two verses—जरायुजाण्डजानां च तथा संस्वेदजोद्भिदाम् । भूतग्रामस्य कृत्स्नस्य उत्पत्तिम्प्रलयं तथा ॥ आचाराणां च सर्वेषां कार्याणां च विनिर्णयम् । यथाक्रमं यथायोगं वक्तुमर्हस्यशेषतः ॥ 'The origin and death of the entire host of creatures, born from wombs and eggs, or from moisture and germinating shoots, rules regarding practices and duties, please to expound in their entirety, in their due order and according to their applicability.'

Burnell notes : 'Medhātithi says, these laws refer to only the Brāhmans, Ksatriyas and Vaishyas ; not to the Shudras.' It will be found that this is not what Medhātithi says ; he distinctly declares that the epithet 'Sarva,' 'all,' has been added for the inclusion of the Shudra also.

Page 4, line 4—for प्रमाणान्तरगोचर read प्रमाणान्तरागोचर as found in N.

Page 4, line 9—for आनुपूर्वी read अनुपूर्वः as in T.

Page 5, lines 3-4—अग्निहोत्रं जुहुयात् is corrupt. The right reading is supplied by N. अग्निहोत्रं जुहुयादयं सहस्रमानव इत्येतया आहवनीयमुपतिष्ठते इति प्रत्यक्ष एव वेदोऽयं होमं विधत्ते एतयेति च तृतीयया प्रत्यक्षस्यैव मन्त्रस्य आहवनीयस्थाने विनियोगः ।

Page 5, lines 19-20—for शब्दागममूलत्वात् read as follows : शब्दागममूलत्वाच्छाब्द एव । उभावपि शब्दादभि.

Page 5, line 14—for अन्यतो वैरूप्यं read अतो द्वैरूप्ये विधानस्य सर्वस्येति पदं as in N.

Page 6, line 17—for वस्तु read यस्तु as in Mand.

VERSE IV

(1) अमितौजा महर्षिभिः—V. L. अमितौजमहर्षिभिः ।

(2) प्रत्युवाचार्च्यं—On account of the grammatical anomaly involved in the form अर्च्यं, which, however, has been explained as standing for आर्च्यं—Medhātithi has suggested the reading प्रत्युवाचार्चयित्वा तान्

P. 8, l. 8—for सूत्रं read मूलम् as in N.

P. 9, l. 6—for तर्कप्रकार read सर्वप्रकार as in T.

P. 9, l. 15 for कस्य read कस्यचित् as in S.

VERSE VI

(1.) अव्यक्तः—V. L. अव्यक्तम्, in which case the term qualifies 'this' (world). Medhātithi, though adopting the former reading, would prefer the latter.

(2.) महाभूतादिवृत्तौजाः—V. L. महाभूतानुवृत्तौजाः, noted by Medhātithi, who says that the variation does not change the meaning.

P. 9, l. 25—for वृत्ताद्यात्मना read वृत्त्याद्यात्मना as in J and S.

VERSE VII

(1.) योऽसावतीन्द्रियग्राह्यः—V. L. °तीन्द्रियोऽग्राह्यः, which becomes tautological.

(2.) स एष—V. L. स एव.

(3.) सर्वभूतमयः—explained by Medhātithi as सर्वाणि भूतानि मया स्रष्टव्यानीत्येवम्भावितचित्तो भूतात्मा । एवं सम्पन्नः

VERSE VIII

(1.) वीर्यम्—V. L. बीजम्.

(2.) अवासृजत्—V. L. अथाक्षिपत्.

P. 11, l. 3.—for स्वं तस्य read स्वस्य as in J, or स्वतः as in M.

VERSE IX

P. 11, l. 13—for नागममिकः read चागमिकः

VERSE X

(1.) नराः—This is the reading adopted by both Medhātithi and Govindarāja; though all others read नाराः Medhātithi explains the prolongation of the vowel in 'ना' in the name नारायण, in several ways.

P. 12, l. 4—for स भवेत् भगवान्नरः read स तावद् भगवान्नरः as in S.

VERSE XI

(1.) नित्यम्—V. L. लोके.

P. 12, l. 13—for नित्यमुक्ता read नित्यमुक्तम् as in J.

P. 12, l. 13—for विरुद्धस्य... उच्यते read सदसदात्मकम् । सच्चासच्च सदसती । ते आत्मा स्वभावो यस्य तदेवमुच्यते । कथम्पुनरेकस्य विरुद्धभावाभावरूपधर्मद्वयस्य योगः । उच्यते as in S. and N.

P. 12, l. 1 for प्रतिपत्तृणि अभेदात् read प्रतिपत्तृत्वभेदात् as in M, S and A.

P. 12, l. 25—for यथाबुद्धस्य M reads यथबुधस्य which gives no sense.

P. 13, l. 2—for पिण्डीकार्य read पिण्डाः कार्याः as in J.

P. 13, l. 8—for मनोग्रवचनीयम् read मनोश्च वचनीयम् as in N.

P. 13, l. 13—for यथेच्छम read यस्येच्छाम as in J.

P. 13, l. 15—for वृधीभवति read दृढीभवति as in J.

P. 13. l. 18—for अर्थशब्दा read पुरुषशब्दा.

VERSE XII

P. 14, l. 3—after उषित्वा read as follows—तदण्डमकरोद् द्विधा । तावता कालेन गर्भः परिपच्यते । तस्मिन्नण्डे स्थितः......ध्यानवान् । अण्डमपि as in J.

VERSE XIII

(1) ताभ्यां स शकलाभ्यां च—V. L. ताभ्यामण्डकपालाभ्याम्

P. 14, l. 11—for पृथिवी पातालगता the right reading is पृथिवीपातालगतम्—supplied by Jolly's मनुटीकासंग्रह ।

P. 14, l. 10—for पृथिवीमध्य read पृथिवीं मध्ये as in S.

P. 14, l. 15—for स्वस्माद्रूपात् read आत्मनः स्वस्वरूपात् as in M (App).

P. 14, l. 20 for ऽनुरूप read ऽनुस्यूत

VERSE XVI

(1) मात्रासु—V. L. मात्राभिः preferred by Medhātithi.

P. 15, l. 6—for तद्विकारः read तद्विकारान् as in J.

P. 15, l. 7—the stop after सृष्टिम् should be after चकारात्

VERSE XVII

(1) तान्तीमानि—V. L. तस्येमानि.

VERSE XIX

P. 16, l. 9—for अथ यावत् read अव्ययात् as in M (App.)

P. 16, l. 16—for प्रभूरिति read प्रकृतिरिति as in J.

VERSE XX

For आद्याद्यस्य Jolly reads आद्याद्यास्य which is apparently a misprint.

P. 16, l. 24—for च तानि read वचनानि as in M (App.)

P. 16, l. 26 for यदाद्यन्तवत्तस्य read यद्यत आद्यन्तस्य as in M (App.)

P. 17, l. 7—for द्विवचनेन read त्रिर्वचनेन to be construed with भवितव्यम्

VERSE XXI

P. 17, l. 21—भाति च वेदे is to be taken as an absolute construction. A and B drop भाति, which is retained in N.

P. 17, l. 30—for यथाशरीरं...निर्ममे read च यथाशरीरं तस्यसमुदाय-रूपमेवं निर्ममे as in N.

VERSE XXII

Both Jolly and Burnell note कर्मात्मानं as a v. l. mentioned by Medhātithi. No mention, however, of any such reading is found in the Mss.

P. 18, l. 4—the right reading is ब्रह्मोपासनास्वनभिरताः

P. 18, l. 12—वेनोस्तुनीतिरित्यादीनां—This is a likely reference to Ṛîgveda, 8-3-18, where वेनु is the deity addressed.

P. 18, l. 14—for लम्भो read भो as in J.

P. 18, l. 21—for नाद्यादय इतिहास दर्शनाः.........प्रपञ्चः read नाद्यादयः। इतिहासदर्शनाश्रयश्चायं सर्वः सर्गादिप्रपञ्चः as in S.

VERSE XXIII

P. 19, l. 6—for प्रमाणविरोधी etc. read प्रमाणाविरोधी न मनःपरितो-षमाधत्ते as in N.

VERSE XXIV

विभक्तीश्च—V. L. विभक्तिं च (Kalāmādhava, P. 45).

VERSE XXVI

विवेकाय V. L. विवेकार्थं

P. 20, l. 16—for एवं तयो......न वा read एवं तपो धर्मः तदेव दम्भेनास-मर्थेन वा

VERSE XXVII

P. 22, l. 2—for 'स्येतदपि' read स्येतदस्ति as in S.

VERSE XXIX

P. 22, l. 15—for भावत्वे read भयत्वे as in N.

VERSE XXX

P. 22, l. 26—for सकृदनुप्रवृत्तम् read सकृदृतुप्रवृत्तम् as in A. It is ऋतु that is repeated thrice, not अनु.

P. 23, l. 1—for सर्वो हि स्वकृतावपि read सेवा हि सुकृताऽपि as in A.

VERSE XXXI

P. 23, l. 23—for पशुरूपं read पशून्

VERSE XXXII

तस्यां स—V. L. तस्यां तु

P. 24, l. 2—Jolly wrongly omits तं

VERSE XXXIII

P. 24, l. 7—for तन्मध्ये शुद्धिं read जन्मशुद्धिं as in J.

VERSE XXXIV

सुदुश्चरम्—V. L. (*a*) सुदुष्करम्—(*b*) सुदुस्तरम् (*Hemadri Dana* p. 242).

आदितः—construed by Medhātithi with तप्त्वा

VERSE XXXVI

मनून्—V. L. मुनीन्।

VERSE XXXVII

P. 25, l. 2—for छद्मकरणेन केचित् read केनचिच्छद्मना as in M.

VERSE XXXVIII

P. 25, l. 10, for मेघोदरं दृश्यं read मेघोदरदृश्यम् as in J and M.

P. 25, l. 11—for हिमकणिका सूक्ष्मदृश्यश्च read हिमकणिकाः सूक्ष्मदृश्याश्च as in J.

VERSE XL

पतङ्गान्—V. L. पतङ्गं

P. 25, l. 25—for शलभपचकादयः read शलभादयः as in J. and M.

VERSE XLI

P. 26, l. 3—for प्रत्यवपरामर्शः read प्रत्यवमर्शः (as in footnote), or परामर्शः as in J and M (App.)

VERSE XLIII

येषां—V. L. (a) एषां, (b) तेषां.

P. 26, l. 12—for रक्षणाद्रक्षांसि read रक्षणाद्रक्षणाद्वा रक्षांसि as in M (App.)

P. 26, l. 13—अप्सरसः—cf. Vālmiki Rāmāyana—अप्सु निर्मथनादेव रसात्तस्माद्वरस्त्रियः । उत्पेतुर्मनुजश्रेष्ठ तस्मादप्सरसोऽभवन्.

VERSE XLIII

मनुष्याश्च—V. L. मानुषाश्च.

VERSE XLIII

मत्स्याश्च कच्छपाः—V. L. मत्स्याः सकच्छपाः

VERSE XLV

यच्चान्यत्किञ्चिदीदृशम्—V. L. ये चान्ये केचिदीदृशाः, suggested by Medhatithi.

उपजायते—V. L. उपजायन्ते, noted by Medhātithi.

P. 27, l. 1—for उपजायन्तेति वा पाठः । ये read उपजायन्त इति पाठे ये,

VERSE XLVI

उद्भिज्जाः स्थावराः—V. L. **उद्भिज्जास्तरवः** Buhler remarks that he reads **तरवः** 'with Medhātithi.' But there is nothing in Medhatithi to show that he reads **तरवः**

ओषध्यः—This form, as the Bhāṣya has pointed out, is not right, the right form being **ओषधयः**; though it seems to justify the other form also.

VERSE XLVII

तु विविधं—V. L. (*a*) **च विविधं,** (*b*) **तु विज्ञेयं**

—**रुहाण्येव**—V. L. **रुहाश्चैव**

P. 27, l. 26 **भूमेर्वृद्धाः**—J. reads **भूमेर्वृद्धयः**, which gives better sense.

VERSE XLIX

P. 28, l. 5—**निर्वेद......वन्त**,—J. reads **निर्वेददुःखात्मिकादियुक्तधर्मफलमनुभवन्तः**; and S. **निर्वेददुःखात्मिकादियुक्ताधर्मफलमनुभवन्तः**, which is better than J.

P. 28, l. 8 **अन्तःसंज्ञा**—Read **अन्तःसंज्ञेति संज्ञा बुद्धिः** as in J, A and N.

VERSE L

नित्यं V. L. **नित्ये**

P. 28, l. 16—**स्तच्छरीर**—Read **स्तस्तच्छरीर** as in N.

VERSE LI

एवं सर्वं स—V. L. **एवं च सर्वं**

P. 28, l. 27—**स्वेऽन्तरे** is rightly dropped in J.

—l. 28 for **स्टष्ट्वा** read **स्रष्टा** as in J.

P. 29, l. 3—for **सर्वव्यापार** read **सर्गव्यापार**

—l. 4 **शतांशहस्य**:—A reads **शतृशंहस्यः**

VERSE LII

तदेवं—V. L. तदेदं—adopted by Medhātithi.

निमीलति—V. L. प्रलीयते adopted by Govindarāja and Kulluka.

P. 29, l. 8—for यदेत read यदित (J) or यदैत

VERSE LIII

कर्मात्मानः—Buhler says, according to Medhātithi this word means—'who in consequence of their actions became incorporate.' As a matter of fact, however, this is the explanation that Medhātithi gives of the two-termed phrase कर्मात्मानः शरीरिणः :

P. 29, l. 20—for व्यापाराभिःशक्त read व्यापारेऽशक्त as in M.

VERSE LV

तमोऽयं तु—V. L. तमो यदा

P. 30, l. 15—for विन्ध्यवास read विन्ध्यवासि as in M and J.

——l. 17 निरुपयोगि—M and S read तदानीमुपभोगः, which also gives good sense; but the best reading is निरुपभोग, as is clear from what follows.

VERSE LVI

संसृष्टस्तदा—V. L. संसृष्टौ तदा

P. 30, l. 28—for वाऽस्मानः। सूक्ष्माः read वात्मानः सूक्ष्माः

VERSE LVIII

Cf. in this connection, Bhāṣya, (p. 7, printed text) on verse 4; also Buhler's Introduction, XV.

P. 31, l. 13—for नित्यं read नित्य as in J and M.

VERSE LIX

सर्वंमेषोऽखिलं—V. L. सर्वंमेवाखिलं

P. 32, l. 7 for मागमनपरंपर, read मागमपरंपर as in S.

VERSE LXI

महौजसः V. L. ऽमितौजसः

P. 32, l. 22—for तं read तेषां as in J.

VERSE. IXII

रथोत्तमश्च—V. L. श्रौतमिश्र.

VERSE LXIII

P. 33, l. 5,—for सम्पद्यन्ते read पद्यन्ते as in M (App.)
After verse 63, M adds a half-verse कालप्रमाणं वक्ष्यामि यथावत्तन्निबोधत.

VERSE LXV

त्रिंशत्कला V. L. त्रिंशत्कलो.
तावतः V. L. तावता

P. 33, l. 15—for तावदिति read तावत इति as in J.

For this method of reckoning time see the Purānas; specially the Viṣṇu Purāṇa.

P. 33, l. 18—for नैसर्गिकं कल्प read नैसर्गिककल्प as in J.

—l. 19 for कालेनाविकृत it is better to read कालेन व्यक्त as in J and M (App.)

VERSE LXII

रात्रिः स्वप्नाय etc.—According Medhātithi this line is not meant to be descriptive of the ordinary day and night, ; what it means

is that in regions not reached by the sun's rays, what is called 'day' is the period of activity, and the period of repose is called 'night'.

VERSE LVI

कर्मचेष्टासु—V. L. suggested by Medhātithi कर्मचेष्टास्य:

VERSE LVIII

P. 34, l. 15—for प्रतिज्ञापनं......र्थम् read प्रतिज्ञानं प्रकरणान्तरत्वज्ञापनार्थम् as in S.

VERSE LIX

P. 34, l. 23—for तत्रा read यत्रा

VERSE LXX

P. 34, l. 28—for कापायने read कापायेन

P. 35, l. 6—for शतं परिमाणमस्य read तत्परिमाणमस्य as in S.

P. 35, ll. 4 to 9 belong to verse LIX; but all Mss. have it here after LXX.

VERSE LXXI

P. 35, l. 13—for देकस्य read देतस्य

—l. 15 द्वादश......विग्रहः—Better reading द्वादश सहस्राणि यस्मिन्निति परिमाणे विग्रहः as in S.; better still......परिमाणे यस्मिन्निति विग्रहः, as in A.

VERSE LXXIII

तद्वै V. L. एतद्

VERSE LXXIV

P. 36, l. 6—for ततश्च प्रागुक्तम् । महानिति read ततश्च न प्रागुक्तमहानिः, as in N. The प्रागुक्तम is what has been described under

verses 14-15 above. S, J and M. (App.) read ततश्च प्रागुक्तक्रमहानिः; under 14-15 मनस् has been described as coming first; so that if we take मनस् there as standing for *mind*, and here as *mahat*, then there is certainly प्रागुक्तक्रमहानि. But Medhātithi has interpreted 14-15 differently, making it out to mean that *mahat* comes first. Thus, according to this explanation, there would be *no* प्रागुक्तक्रमहानि. Hence the reading of N—न प्रागुक्तक्रमहानिः—is the best.

VERSE LXXV

चोद्यमानं—V. L. नोद्यमानं

P. 36, l. 11—for पुनरुच्यते । अथवा read पुनरुच्यते । विकुरुते विशेषतः करोति । अथवा as in J and M. (App.)

P. 36, l. 12 for चोदिता read चोदिता as in J.

VERSE LXXVI

Medhātithi forces the Sānkhya doctrine on Manu, whose words clearly favour the Vaishésika view of the origin of things here described.

P. 36, l. 19—for वायुकर्मेणः read वायुकर्म as in S.

VERSE LXXVIII

ज्योतिषश्च—V. L. (a) ज्योतिषस्तु ; (b) ज्योतिषोऽपि

VERSE LXXX

सर्गः संहार—V. L. सर्गसंहार

P. 37, l. 15—for सर्गसंहारवत read सर्गसंहारावत as in J.

P. 37, l. 16—for कौतुकेनाऽपि J and M (App.) read निष्प्रयोजनापि ब्रह्मविद् : This refers to Brahmasutra लोकवत्तु लीलाकैवल्यम्.

VERSE LXXI (?)

नाधर्मेणागमः कश्चित्—V. L. नाधर्मो नागमः कस्मिन्—adopted by Nandana.

प्रतिवर्तते—V. L. उपवर्तते

P. 38, l. 3—for नेङ्गयन्ति...... न्तरितम् read नेङ्गयन्ति न प्रकाशन्ते। तुरीयं वाचं मनुष्या वदन्ति। चतुर्थं भागं वैदिका मनुष्या वदन्ति। एतदुक्तम्भवति। भावौ न वेदवाक्यं किंचिदन्तरितम्।

VERSE LXXXII

P. 38, l. 10—for हेतुत्वेन नोच्यते read हेतुत्वेनानेनोच्यते as in J.

P. 38, l. 17—after यथासंख्यं read सम्बन्धः

VERSE LXXXIII

ह्येषामायुः—V. L. त्वेषां वयो

P. 38, l. 23—for वयो J reads वयोऽवस्था

P. 38, l. 25—for जुक्तायां read युक्तायां as in J.

VERSE LXXXIV

P. 39, l. 5—दीर्घसत्रेषु etc. This refers to *Pū. Mimānsā-sūtra* 6. 7. 31-40. Cf *Shabara-bhāṣya on* 6. 7. 37 : यदि पञ्च पञ्चाशतः त्रिवृतः न संवत्सराः। यदि संवत्सरास्त्रिवृतः न पञ्चपञ्चाशतः तस्माद्विरोधादन्यतमद् गौणम्। And between the two words पञ्चपञ्चाशतः and संवत्सराः it is best to take the latter as गौण।

VERSE LXXXV

युगह्रासानुरूपतः—V. L. (*a*) तत्तत्क्रमानुरूपतः; (*b*) युगह्रासानुरूपशः

P. 39, l. 20—for उक्तस्य M and S read युक्तोऽस्य ; J, A and N read युक्तस्य.

The sense demands उक्तस्य

P. 39, l. 23—for मध्यपरि read पित्र्यपरि as in J.

VERSE LXXXVI

ज्ञानमुच्यते—V. L.—ज्ञानमुत्तमम् ।
यज्ञमेवा—V. L. यज्ञमित्या ।

P. 40, l. 4—for विद्वतो read विद्वत्ता as in J and M;
and for सुसंपावना read सुसंपावृता as in J.
After this verse Rāmachandra reads an additional verse—
ब्राह्मं कृतयुगं प्रोक्तं त्रेता तु क्षत्रियं युगम् ।
वैश्यो द्वापरमित्याहुः शूद्रः कलियुगः स्मृतः ॥

VERSE LXXXIX

सक्तिश्च—V. L. सक्तिं च (Viramitrodaya, Paribhāṣā, p. 45).

क्षत्रियस्य समासतः—V. L. (*a*) क्षत्रियस्य समादिशत् adopted by Parāsharamādhava; (*b*) क्षत्रियाणामकल्पयत्; (*c*) क्षत्रियस्य समासतः; (*d*) क्षत्रियाणां समासतः ।

VERSE XCI

P. 40, l. 25—for चित्तानुपालनम् J reads वित्तानुपालनम् ।

VERSE XCII

Cf. 5. 132.

VERSE XCIV

वाह्याय—V. L. वाहाय

P. 41, l. 16—for नुद्दिश्य तत्कव्यम् read पितॄनुद्दिश्य यत् क्रियते तत् कव्यम् as in M (App.) For कव्यम् J wrongly reads कर्तव्यम् ।

VERSE XCV

P. 41, l. 25—for देवानुद्दिश्य read विश्वेदेवानुद्दिश्य as in J and M.

VERSE XCVI

P. 42, l. 2—प्रायिनः rightly omittted in J.

——l. 4—for आतपे read आतपं as in J and M.

VERSE XCVII

ब्रह्मवेदिनः—V. L. ब्रह्मवादिनः ।

P. 42, l. 11—after तेषामपि read ब्रह्मवेदिनः as in J.

„ „ For ब्रह्मस्वरूपत्वात्तत्र अक्षय्यानन्दः J reads अक्षयश्चानन्दः and M (App.) has ब्रह्मस्वरूपपरिज्ञाने ब्रह्माक्षयानन्दः ।

VERSE XCVIII

उत्पत्तिरेव—V. L. उत्पत्तिरेषा ।

P. 42, l. 14—for विशेषे दर्शिते J reads विशेषदर्शने

P. 42, l. 17—for श्रुतिः read स्तुतिः as in M (App.)

After 98 M has three more lines: तेषां न पूजनीयोऽन्यस्त्रिषु लोकेषु विद्यते । तपोविद्याविशेषेण पूजयन्ति परस्परम् । ब्रह्मविद्यः परंभूतं न किञ्चि-दिह विद्यते ।

This is also admitted by Nandana.

VERSE C

श्रेष्ठेन—V. L. श्रैष्ठ्येन (Kulluka).

VERSE CI

P. 43, l. 5—for परपाकेन M (App.) reads परपाक

P. 43, l. 6—for स्वकृत्या read स्वकस्या as in J and M (App.)

——l. 7 for प्रभूतं read प्रभुत्वं as in S and M (App.)

VERSE CII

शेषाणामनु—V. L. शेषाणां चानु ।

स्वायम्भुवः being the proper name of a particular 'Manu,' it is not right to translate it as Buhler has done.

P. 43, l. 13—for सर्वस्याः...भुतेः read सर्वस्यास्या...स्तुतेः ; J reads सर्वस्या...स्तुतेः and M (App.) सर्वास्यास्य...स्तुतेः ।

VERSE CIII

P. 43, l. 20—राजभोजनाः शालयः—This shows that Medhātithi was the resident of a country where rice was a rare commodity.

P. 43, l. 28—for त्रैवर्णिकाधिकारः M (App.) reads त्रैवर्णिकार्थं ।

VERSE CIV

संशित—V. L. शंसित

P. 44,—l. 6 after दोषैः read पापैः as in M (App.)

VERSE CV

After 105 M has an additional verse.

यथा त्रिवेदाध्ययनं धर्मशास्त्रमिदं तथा ।
अध्येतव्यं ब्राह्मणेन नियतं स्वर्गमिच्छता ॥

VERSE CVI

यशस्यं सततं—V. L. **यशस्यमायुष्यं ।**

निःश्रेयसं—V. L. **नैःश्रेयसं ।**

P. 44, l. 19—for **विवृद्धिः** J reads **सिद्धिः ।**

VERSE CVII

अखिलेनोक्तो...कर्मणाम्—V. L. **अखिलः प्रोक्तो...कार्मणाम् ।**

P. 44, l. 27—for **थोक्तौ** read **थोक्तो** as in J.

P. 45, l. 1—for **यदि** read **यत्** as in M (App.)

—— l. 2 for **गुणपदेन** read **गुणदोषपदेन** as in M (App.), which is more in keeping with the context.

VERSE CIX

भाग्भवेत्—V. L. **भाक् स्मृतः ।**

VERSE CXI

P. 46, l. 1—for **तस्वभावभेदो** J reads **तत्स्वभावभेदो ।**

VERSE CXIII

P. 46, l. 20—for **भूत्यादीनां** M (App.) reads **जात्यादीनां,** and J **व्रतादीनां,** which latter is better.

VERSE CXIV

P. 46, l. 26—for **स्वेतत्** read **वस्त्वेतत्** as in J.

—— l. 29—for **मृषादीनां** read **मृषादानादीनां** as in J and M (App.)

VERSE CXV

P. 47, l. 4—for **दैंशः** read **दैंश्यः** as in M and J.

VERSE CXVI

P. 47, l. 6—for **क्षत्रिय** read **क्षत्तृ** as in J.

VERSE CXVIII

पाषण्ड—V. L. (*a*) **पाषण्डि** (*b*) **पाखण्ड** (*c*) **पाखण्डि**

P. 47, l. 20—for **आवाह्य०** read **वाह्य०** as in J.

Notes

Discourse II

VERSE I

P. 48, l. 4—for शास्त्र J reads शास्त्रार्थे ।

P. 48, l. 26—प्रवर्तयन्ति; 'प्रवर्तन्ते' would appear to be the right reading. But all mss. read प्रवर्तयन्ति ; the only construction possible is to take 'जनाः' as the nominative understood.

P. 49, l. 1—for 'आत्म...रक्ताः' read आत्मनि भोगोपायास्तेषु रक्ताः as in S.

—— l. 2—for 'तुं समर्था' read 'तुमसमर्था' ।

—— l. 9—for 'चोद्यते' read 'चोद्यते' as in A.

—— l. 14—for 'रागद्वेषः' read 'द्वेषः' as in M.

—— l. 25—for 'स्वग्रहात्' M (App.) and S read स्वमोहात्

VERSE II

'कामता'—V. L. 'कामतः' ।

Burnell regards verses 2—5 to be 'an interpolation.'

P. 50, l. 10—for सिद्धार्थं read सिद्ध्यर्थं as in J.

—— l. 23—for लाभ्र S reads लभ्र

—— l. 27—for यद्यपि read यद्पि ; S reads यद्यपि, but we have had one यद्यपि already in line 26.

—— l. 27—for the विश्वजिन्न्याय see *Pu-Mi-Su*, 4,3, 15-16.

—— l. 28—for तथान्यथा read तस्यान्यथा as in M, S and A. तस्या is another reading.

P. 51, l. 3—न चैवेहास्त्यकामता ; this is superfluous here.

VERSE III

P. 51, l. 27—for निश्चिनोमि read निश्चिनोति as in M.

P. 52, l. 1—for कारण read करण as in M.

VERSE IV

P. 52, l. 11—for किंचि read क्रिया काचि as in J.

—— l. 13-15—read punctuated thus: चेष्टितं हेतुत्वात्। चेष्टितं का......ष्ठानमस्ति ॥४॥ अत्र प्रतिविधत्ते—।

VERSE V

श्चेह—V. L. श्चैव

P. 52, l. 20—for श्रुतकारणं read श्रुतकरणं as in A.

P. 53, l. 7—for ण्यनुष्ठानं read ख्यामनुष्ठानं as in S.

VERSE VI

आत्मनस्तुष्टिरेव च—V. L. वेदवित्स्मृतिशीलता (Aparārka, p. 82.)

Buhler remarks—'Though the commentators try to find a difference between शील and आचार, it may be that both terms are used here, because in some Dharmasutras, *e.g.* Gautama 1-2, the former, and in some *e.g.* Vasiṣṭha 1—5, the latter, is mentioned.' But Medhātithi has taken शील as qualifying स्मृति, the compound स्मृतिशीले being taken to mean 'conscientious', 'honest,' 'disinterested' recollection.

P. 54, l. 19—देशात्सम्भव read देशासम्भव as in S.

P. 55, l. 27-28—for पुनश्च वेदः कृत्स्न इति read न पुनः कृत्स्नं वेदमिति as in M. S reads न पुनश्च कृत्स्नो वेद इति।

P. 56, l. 5—for दायवंशानामप्यस्ति read दायवंशानामाप्यस्ति

—— l. 22—for प्रामाण्यपरिज्ञाने read प्रमाणं परिज्ञाने as in S.

—— l. 24—for वगम्यं विलक्षणेन.........भवति तस्य च, read वगम्यविलक्षणेन ......भवति पुरुषस्य कर्तव्यम्। तस्य च।

P. 58, l. 2—for ध्येयम् read धेयम् as in M.
—— l. 3—for सोमस्य चाव्यक्त read सोमस्य वा व्यक्त as in S.

P. 59, l. 3—अन्ये तु etc.—construe thus: अन्ये श्येनादिवाक्यानां…… निषेधानां च। धर्मोत्पत्तिमत्त्वाभावमाशङ्कमाना अखिलप्रामाण्यमन्यन्ते

P.. 59, l. 28—for वदन्ति J reads वदन्तः, which is better.

P. 60, l. 27—for कर्मतः read कर्तृतः as in M.
—— l. 29—तदुक्तं; this refers to Pu. Mimā. Su 1.3.2.

P. 61, l. 8—for विरोधद्वय read विरोधिद्वय।
—— l. 10—ऐकाश्रम्यं— *Vide* Gautama III. 35 *et seq.*
—— l. 20—for लिङ्गा read लिङा as in M.
—— l. 21—for लिङ्ग read लिङ् as in M.

P. 62, l. 2—यथा ऽघारे etc. *cf.* Shābara on Pu-Mi-Su. II.2.16 (आघारे) मान्त्रवर्णिको देवताविधिः। 'इत इन्द्र ऊर्ध्वोऽध्वरो दिवि…इन्द्रवान् स्वाहा' इत्याघारमाघारयति। एवमसौ आघारो यत्रस्येन्द्रो देवता।

P. 62, l. 6—for मूलत्वे read मूलत्वेन as in M.
—— l. 8—तुल्ये श्रौतत्वे etc. Medhātithi accepts Kumārila's view on this point, not Shābara's.

P. 62, l. 13—for सम्प्रदायाविच्छेद M reads सम्प्रदायविच्छेद; but in view of what has gone before in p. 60, l. 20, सम्प्रदायाविच्छेद is the right reading.

P. 62, l. 20—for प्रकीर्य read प्रकीर्ण as in M.

P. 63, l. 1—for सिद्धरूप read सिद्धे रूप as in M.
—— l. 1—for क्रिया read रूपा as in M.
—— l. 1—विश्वजित्यधिकारवत्—see Shābara on 6.7.18-19.
—— l. 3—for लिङ्गा read लिङा as in S and A.
—— l. 5—for प्रतिष्ठाः साकांक्षा read प्रतिष्ठासाकाङ्क्षा
—— l. 8—for नास्तस्य read नास्त्यस्य as in S.

P. 64, l. 7—for सर्वाश्रमधर्मैश्च। तैः read सर्वाश्रमधर्मश्चातः as in S.
—— l. 13—for यदेतत्परायां read यदतत्परायां

—— l. 21—for विप्रतिपाद्येत read विप्रतिपद्येत as in S.

P. 65, l. 2—for बोधकारणं M reads आप्तबोधकारणाम्
—— l. 12—for समर्पयन्तः S reads संसर्पयन्ति
—— l. 14—for प्रियेत्युपलक्षितं read प्रियमस्येत्युपलक्षितं as in S.
—— l. 20—for मूलत्वप्रमा read मूलत्वं प्रमाण्येनैव

VERSE VII

P. 66, l. 12—for यत्कार्यं read सत्कार्यं ।
—— l. 13—for द्वेतोः । आगतः read द्वेतोरागतः ।

VERSE IX

धर्म—V. L. सर्वं ।

P. 67, l. 3—for प्रवर्तत read प्रवर्तते as in M.
—— l. 8—for आस्ति कस्य read आस्तिकस्य
—— l. 9—for पयुक्ते read प्रयुक्ते as in J and M.

VERSE X

P. 67, l. 15—for स्यस्त read स्तस्य
—— l. 15—for यत्कार्यं धर्मप्राप्त्यर्थं तद्धर्मशास्त्रम् A reads तत्कार्य-प्राप्त्यर्थं यद्धर्मशास्त्रं, which is better. The sense requires some such words as यत् कार्यंधर्मशास्त्यर्थं तद्धर्मशास्त्रम् ।

P. 67, l. 28—for किक्र्यंपि read किक्यपि ।

P. 68, l. 2—for वेदस्यस्याद्यः read वेदस्याद्यः as in M.
— l. 11—for आगमविरुद्धादिश्च read आगमविरुद्धश्च, the construction being सोऽयं पक्षः स्ववचनविरुद्धः आगमविरुद्धश्च ।

P. 68, l. 14—for वृष्टिस्तस्यादौ न भवेत्फलम् read वृष्टिस्तस्या गोमारकः फलम् as in the foot note.

—— l. 21—सर्वशाखाप्रत्ययमेकं कर्मेत्यभ्युपगमः ; this refers to Pu. Mi. Su. 2. 4. 8-32.

P. 68, l. 25—for स्वर्थफलं read स्वर्थः फलं

VERSE XI

ते मूखे—V. L. (*a*) तूखे, (*b*) तदुभयं (Smṛtichandrikā-Saṃskāra, p. 4.)

०श्रयाद्वि०—V. L. ०श्रयो द्वि (Smṛtichandrikā-Vyāvahāra, p. 4.)

Cf. with this verse, 4. 30, where the हैतुक is decried, and 12. 111 where he is extolled.

P. 69, l. 12—for असत्य S reads असत्या, which gives better sense.

P. 69, l. 14—for श्चिवर्त्येत read श्चिकर्यते as in S.
— l. 15—for किन्नाम वेदे read किंनाम as in J and S.
— l. 16—for किं तयोः read नहि किञ्चित्तयोः as in J.
— l. 17—for शिष्यै read शिष्टै as in S.
— ll. 17-18—for स्तत्कार्येभ्यो read स्तिरस्कार्यो as in S and J.
— l. 18—for हर्भ्यः read हैभ्यः as in J.
— l. 20—for यतस्तदेव read यस्तदेव as in S.
— l. 21—for ननु यतस्त read ननु यस्त
— l. 23—the number 11 should come between हेतु कथनं and वेदनिन्दक ।

P. 69, l. 26—for विहितं read विहित as in M.

VERSE XII

P. 70, l. 5—for अथान्द्विजः read अथाद्द्विजः as in S.
— l. 12—for नैरुक्त' read तैरुक्तं as in S.

VERSE XIII

प्रमाणं—V. L. प्रामाण्यं ।

P. 70, l. 25—for धा आधार read धीङ् आधाम, which is in accordance with the धातुपाठ.

P. 70, l. 26—for सत्कामा भवति read सत्कानां न भवति as in J M & S.

P. 70, l. 26—for यथा लब्धं read यथालब्धं as in S.

P. 71, l. 5—for थैकाम इष्टफलैषिया read थैकामा इष्टफलैषिया
—— l. 9—for लक्ष्यते read लभ्यते as in S.

VERSE XIV

P. 72, l. 3—for न वचनात् read वचनात् as in S and J.

VERSE XV

यज्ञ—V. L. होम (Sanskāraratnamālā, p. 605).

P. 72, l. 9—for अनन्तर read समनन्तर as in J.
—— l. 16—for यष्टव्यस्य read द्रव्यस्य as in S.
—— l. 24—for प्रतिकालत्रये...... विरोधः read प्रतिकर्मकालत्रयविधानान्नास्ति विरोधः
—— l. 25—for सम्भवः । तस्मा read सम्भावास्त्या
—— l. 26—for पीति एवम read पीत्य ।

The difference among याग, दान and होम is thus explained in the Shābarabhāṣya (p. 484)—'The *relinquishing of one's proprietary right* is the factor common to all the three; the difference is only this; in याग there is merely verbal relinquishment: the thing offered is not actually taken away by the recipient; in दान the thing is actually made over to the recipient; and in होम the thing offered has got to be thrown into some suitable receptacle (water or fire).

VERSE XVI

Read with this verse, II.66 and X.127.

P. 73, l. 2,—for निवर्तेत read निवर्तेत as in J and S.
— l. 4—for व्याचक्षरे read व्याचक्षिरे as in J and M, or व्याचक्षते as in S.
—— l. 12—for तदर्थश्रवणे read श्रवणे as in S.
—— l. 13—for नत्वा read नन्वा as in F. N.

P. 73, l. 16—for अनुष्ठानं read अर्थानुष्ठानं as in M (App.) and S.

——l. 18—The two 'च' s are superfluous; S rightly omits them.

——l. 26—for ध्ययनं वि read ध्ययनवि as in S.

P. 74, l. 6—नहि मन्त्रा विधिं वदन्ति—"From the very nature of *mantras* it is clear that they cannot be taken as injunctions,—being, as they are, entirely devoid of any kind of injunctive word; also because all *mantras* are found, either syntactically or by direct declaration, or by indirect implication, construed along with other passages which are injunctions; so if the *mantras* themselves were to enjoin another action, there would be two actions enjoined by what is practically only one 'sentence' (Bṛhatī on I—II.—31 to 53)"—*Prabhākara Mīmānsa*, pp. 125-126.

P. 74, l. 9—for ष्टोऽप्रतिषिद्ध read ऽप्रतिषिद्ध as in M, or ष्टप्रतिषिद्ध as in S.

VERSE XVII

प्रचक्षते—V. L. विदुर्बुधाः ।

VERSE XVIII

तस्मिन्—V. L. अस्मिन् (Vīramitrodaya Paribhāṣā, p. 55.)

P. 74, l. 20—for वोपाधि S reads चोपाधिः; but the former gives better sense.

P. 75, l. 27—for जातीताना read जातीना as in S and M.

P. 75, l. 11—for दिष्टकारणे read दृष्टकारणा as in S.

VERSE XIX

पञ्चालाः—V. L. पाञ्चालः

नन्तरः—V. L. नन्तरम् (Smṛtichandrikā Saṃskāra, p. 17).

Second line—V. L. एवं ब्रह्मर्षिदेशोऽयं ब्रह्मावर्तादनन्तरम् ।

P. 75, l. 17—for क्षेत्रे read क्षेत्रं

——l. 17—for समन्त read स्यमन्त as in S.

——l. 18—for कुरुत read कुरु as त, though found in several manuscripts, spoils the metre.

P. 75, l. 21—for तुष्याः read तुष्यां as in S.

——l. 22—for यानम read यानाम as in S.

VERSE XXI

मध्य—V. L. मध्यो, which, it may be noted, is more in keeping with Medhātithi's idea that this verse does not explain the proper name मध्यदेश, but only points out the tract of land which is of 'middle' quality.

प्रकीर्तितः—V. L. स कीर्तितः

P. 76, l. 4—for नवधीन्कृत्वा read नवधीकृत्य (S), which is better.

VERSE XXII

आर्यावर्तं विदुर्बुधाः—V. L. (a) आर्यावर्तं प्रचक्षते (b) आर्यावर्तः प्रकीर्तितः (Aparārka, p. 5).

For a map according to these texts, see Numismata-Orientalia, Pt. I, (new edition.)

VERSE XXIII

यज्ञियो—V. L. याज्ञिको

P. 76, l. 17—for सारङ्गो read साराङ्ग्यो as in S and J.

——l. 26 एतद्धि etc.—This is a quotation from Shābarabhāsya (on I.II.26), which says एतद्धि [शक्यते कर्तुमिति] 'क्रियते' इत्युच्यते, न च वर्तमानकालः कश्चिदस्ति (in the case of Vedic declarations which are eternal) यस्यायम्प्रतिनिर्देशः ['क्रियते' इति].

P. 77, l. 4—for यकश्च read यकःश्च as in S.

——l. 6—for वैद्या read त्रैविद्या as in S.

——l. 10—for वक्ष्य—read लक्ष्य as in S.

——l. 12—for आक्रमेयुः.........कुर्युः S reads आक्रम्य निवसेयुः स्वं चैव चावस्थानं कुर्युः ।

P. 77, l. 16—for कृष्ट read कृष्या as in S.

VERSE XXIV

तस्मिन् वा—V. L. कस्मिंश्चित्

P. 77, l. 23—for रेऽप्यधि read रेऽधि as in S, or रेध्वधि as in F. N.

——l. 24—for कल्पा read कल्प्या

——l. 28—for सत्व... रीत्या । एत read सतु...रीत्यैत

P. 78, l. 5—for वचनं लिङ्गम् read वचनलिङ्गम् as in N, the sense being द्विजातय इत्येव 'वचनं लिङ्गं (सूचकं) यस्य' ।

——l. 11—for अर्थ हा read अथ हा as in S.

——l. 14—for वा द्विजातियमा read वायं द्विजातिमा as in S.

——l. 19—for यथा वर्ष...व्यपदिश्यते S reads वर्षाकृते सुभिक्षदुर्भिक्षे वर्षाभावकृतं दुर्भिक्षं वर्षाकृतत्वेन व्यपदिश्यते, which is better.

——l. 21—for क्षिति अतिनिय read क्षित्यनिय

VERSE XXV

धर्मस्य—V. L. सर्वस्य

वर्णधर्मान्—सर्वधर्मान्

P. 78, l. 27—for विशेषः read शेषः as in S, F. N. and M.

——l. 29—for न वयोविभागा S reads न च विभागेना

P. 79, l. 2—for तदा read यदा as in S.

——l. 5—for उपनयनं धर्मो read उपनयनधर्मो as in S, M and N.

——l. 5—for वाऽऽश्च read चा श्च

——l. 8—for नेत्येवाव read तत एवाव as in S, or आनन्त्यावाव

VERSE XXVI.

षेकादि०—V. L. षेकाद्यै० (Smṛtichandrikā Saṃskāra, p. 36).

P. 79, l. 19—for तत्र...कानि read तत्र निषेको निर्वर्तकोऽन्यानि विशेष-जनकानि as in S.

VERSE XXVII

P. 80, l. 4—for तानीदा read तानिदा as in S and J.

P. 80, l. 10 मेखला बध्यते—*Vide* Gautama I.15.
——l. 17—for जन्म S reads जनन
——l. 24—for संस्कार एव निर्वर्त्यः S reads संस्कारा एव निर्वर्त्याः
—for S सति read सति as in S.
——l. 26—for शत्रु read सक्तू as in A.
——l. 27—for पेक्ष्यं read पेषं as in S.

P. 81, l. 4—for दितो read दिता as in S.

VERSE XXVIII

P. 81, l. 21—for चारी read चारि as in S and J.

P. 82, l. 22—for यदुच्येत read यद्युच्येत as in S.
——l. 24—for कामनानुष्ठानात्। read काममनुष्ठानं

P. 83, l. 3—for विधिः स्तु read विधिस्तु

P. 83, l. 8—for हापिसं read हाप्यसं

VERSE XXIX

पुंसो—V. L. पुंसां (Smṛtichandrikā Saṃskāra, p. 49).

P. 83, l. 21—for सर्वस्ता० read सर्व० as in J, M and S.
——l. 22—for उपाया read उपास्ता as in J, M and S.
——l. 24—for चन्ते read चयन्ते
—— „ —for ब्रह्म्य read ब्रह्म as in S.

P. 83, l. 26—for **प्रतिगृह्य** read **प्रतिसंगृह्य** as in M and S.
—— „ —for **अन्याऽपि...व्यता** S reads **अन्या भिन्ना चेतिकर्तव्यता**
——l. 29—for **द्रष्टा** read **द्रष्ट्या** as in S.

P. 84, l. 3—for **तद्‌निबद्ध** read **तद्‌विरुद्ध** as in S.
——l. 7—for **कठो** S reads **काठो**
——l. 9—for **केऽप्यूखुः** read **कौथुमा**

P. 84, l. 20—for **न प्रमाणं** read **प्रमाणं** as in S.
——l. 22—for **समानएवार्थः** read **समानः। एष एवार्थः**, and construe this with what follows in the next line.
——ll. 23-24—**यद्य...धीतं** read **तदेव स यदधीते यदर्थः शक्योऽनु-ष्ठातुं तेन स्वाधीतां** as in S.
——l. 25—for **न तस्य** read **तस्य** as in S.

P. 85, l. 11—for **सर्वस्व** read **सर्वत्र** as in S.
——l. 15—for **उपदिश्य** read **उद्दिश्य**
——l. 23—for **प्राप्तिं** read **प्राप्तः** as in S.
——l. 24—for **वाक्यशेषको** read **वाक्यशेषगतो विशेषको**
—— „ —for **निर्दिष्टे** read **निर्दिष्टो** as in M and S.

P. 86, l. 1—for **द्रव्यत्व** read **द्रव्यत्वं**

VERSE XXX

वाऽस्य—V. L. **वाऽथ**—noted by the Madanapārijātā (p. 355).
तिथौ—V. L. **ऽहनि**

P. 86, l. 13—for **तदुक्तं** read **तदयुक्तम्** as in M and S.
——l. 19—for **पात** read **व्यतीपात** as in S.

VERSE XXXI

Some manuscripts and commentaries have dropped the first line of this verse.

मङ्गल्यं—V. L. **माङ्गल्यम्**—in Parāsharamādhava (Achāra, page 441 and Aparārka, p. 27).

P. 86, l. 25—for धारयिष्यन् S reads धारयन् ।

—— „ —for माङ्गल्य read मङ्गल्य as in J and S.

——l. 27—'साधुत्वं' is omitted by S and M.

——l. 28—for समासादायु M reads समासाद्यायुः, which is wrong; S reads समासाद्दायु, which is better.

P. 87, l. 1—for स्यादेः read स्यादिः as in S.

——l. 5—मत्या is rightly omitted by M and S.

P. 87, l. 6 for मङ्गल्ये S rightly reads मङ्गल

——l. 10—for साधनम् read साधनत्वम् as in S.

——l. 14—for तद्ये न येन S reads तद्ये न

——l. 18—for प्रतिपत्तिः read तत्प्रतिपत्तिः as in S.

—— „ —for दर्श read दर्थ

——l. 20—for लार्थे read लाद्यर्थे as in S.

VERSE XXXII

For the first half the Nirṇayasindhu (p. 178) reads 'शर्मान्तं ब्राह्मणस्य स्याद् वर्मान्तं क्षत्रियस्य तु'

P. 87, l. 25—for मेते read मन्ते as in J and S.

——l. „ —for शब्दाः read शब्दः as in J.

——l. 28—for शरणा read शर्मशरणा as in S.

VERSE XXXIII

सुखोद्यमक्रूरम्—V. L. च सुखमक्रूरम्—adopted in Viramitrodaya (Achāra, p. 243).

मनोहरम्—V. L. मनोरमम् adopted by Parāsharamādhava (Achāra, p. 441).

मङ्गल्यं—V. L. माङ्गल्यं (Aparārka, p. 27).

P. 88, l. 8—for इत्यधिकृ read इति विवक्षि as in M (App.), J and S.

——l. 10—for कारणा read करणा as in S.

——l. 11—for नत्तु read न तु as in S.

——l. 16—S reads करी for कारी

——l. 17—कल्याणवती rightly omitted in S.

VERSE XXXIV

चतुर्थे मासि—V. L. (a) **मासे चतुर्थे**; (b) **चतुर्थे मासे**
यद्वेष्टं—V. L. **यच्चेष्टं**

'This is an example of Kuladharma alluded to in 1.118' (Burnell).

P. 88, l. 26—Before **मङ्गल्यं** S adds **किञ्चित्**
——l. 27—for **संस्कार** read **सर्वसंस्कार** as in S.
——l. 28—for **इन्द्रभूमिः** S reads **इन्द्रभूतिः**

VERSE XXXV

श्रुतिचोदनात्—V. L. (a) **श्रुतिनोदनात्**—adopted by Medhātithi; (b) **स्मृतिचोदनात्**—as quoted by the Smṛitattva (p. 653).

प्रथमे—V. L. **प्रथमा** (Smṛtichandrikā Samskāra p. 58).

P. 89, l. 8—for...**ते च...प्रकाशयन्ति** read, with N and A, **ते च रूपात् चूडाकर्म याञ्जना इति वदष्टकाम्प्रकाशयन्ति**, which construe thus: **यथा याञ्जना इति मन्त्रः स्वरूपादेव अष्टकाम्प्रकाशयति तथैव मन्त्राः स्वरूपादेव चूडाकर्माख्यं कर्म प्रकाशयन्ति ।**

VERSE XXXVI

Hemadri (Kāla, p. 748) reads the verse as—

गर्भाष्टमेषु कुर्वन्ति ब्राह्मणस्योपनायनम् ।
एकादशे क्षत्रियस्य वैश्यस्य द्वादशे स्मृतम् ॥

P. 89, l. 14—for **आरभ्यते** read **आरभ्य** as in S.
—— „ —for **शब्दे सा** S rightly reads **शब्दे न सा**
——l. 19—for **कुर्य्य** read **न कुर्य्य** as in S.
——l. 26—for **राजशब्दं प्रति प्रकृतित्वं** M and F. N. read **राज्यशब्दं**; N and S read **राजशब्दं प्रकृतिं**, which is right.

VERSE XXXVII

ईहार्थिनः—V. L. **अर्थार्थिनः** (Nirṇayasindhu, p. 184).

P. 90, l. 6—for स्येत...च्यते—S wrongly reads, एतदप्युपात्त शब्द-
प्रमाणं न्यायमर्यादयैवमुच्यते

——l. 12—for न्ववापरो S rightly reads न्वयत्यागे

——l. 15—सर्वस्वारे etc. The reading of this passage is corrupt in all the manuscripts. The right reading is यथा सर्वस्वारे मृतस्यार्भवपवमानात् पराञ्चः etc.

The 'Sarvasvāra' is a sacrifice laid down as to be performed by one who is desirous of bringing about his own death, with a view to go to heaven without having to die through disease and decay. During the third part of this sacrifice, the 'sacrificer' enters the fire, after having recited the 'Árbhava—pavamāna' hymn and requested the Brāhmaṇas to finish the remaining details of the sacrifice for him. These latter details are what are referred to in the Bhāṣya. (*Vide* Pu Mi Su. XII 56—57).

P. 90, l. 19—for चेतदा read चेत्येतदा as in S.

——l. 21—for दिसंख्या S reads दिःसंख्या

VERSE XXXVIII

P. 90, l. 27—for निवृत्त` यथा read निवृत्तेः । यथा as in S.

P. 91, l. 4—for यस्त्वं...विति S reads यस्त्वं कथं वेत्स ब्रह्मबन्धविति

——l. 6—द्रव्यवचनो &c. On the Sutra quoted, the *Siddhāntakaumudi* says, आतेव्यंअकं द्रव्यं बन्धु ।

VERSE XXXIX

In face of the definition of 'Vrātya' in the present verse, one finds it difficult, until authority is adduced, to believe that it is 'an old term for Aryans not Brāhmaṇised', as Burnell says.

P. 91, l. 23—for पूर्वेषा च सिद्धमुक्तम् read पूर्वेणैव सिद्धम् । उक्तं as in S.

—— l. 23—for विन्दितः S reads विन्दन्ते ।

VERSE XL

This verse has been omitted by Rāghavānanda ; but this may only mean that, while admitting it to be a part of the text, he had nothing to say on it.

सम्बन्धाश्चाचरेत्—In view of the न in the beginning of the verse, this is wrong reading—the right reading is सम्बन्धानाचरेत् ।

ब्राह्मणैः—V. L. (a) ब्राह्मणः—adopted by Parāsharamādhava (Achāra, p. 446);—Vīramitrodaya (Samskāra, p. 349) has ब्राह्मणैः

सह—V. L. सदा

P. 91, l. 28—for प्रायश्चित्त शास्त्रे read प्रायश्चित्तशास्त्रे as in S.

P. 92, l. 2—for प्रतिग्रहान् J wrongly reads प्रतिग्रहाः, though retaining the preceding सम्बन्धान् ; S is more consistent : तन्निमित्ताः सम्बन्धाः......प्रतिग्रहाः

—— l. 3—for थं विदु J reads थंविदु, which is better.

—— l. 4—S omits अस्माच्च दोषदर्शनात्

—— l. 5—S omits आत्मना

—— l. 6—Between प्रतीयते read तथा च; S has an additional passage—काम्यो ह्ययमाचार्यस्य विधिः । तत्राचार्यमकामयमानो यदि कश्चिन्न प्रवर्तते तदा माणवकेन प्रार्थयितव्यो दक्षिणादिना

VERSE XLI

P. 92, ll. 13—15 for शणक्षुमो......पया S reads शाणक्षौमा-विकान्य

—— l. 16—for स्थानस्थेन S reads स्थानपठितेन

—— l. 21—त्रीणि चर्माणि वस्त्राणि—defective reading; S and N read त्रीणिवस्त्राणि ; neither of these readings is in keeping with the preceding phrase षडनुदेशिनः , which requires the reading त्रीणि चर्माणि त्रीणि वस्त्राणि

—— l. 21—for आनुपूर्व S rightly reads आनुपूर्व्यं

VERSE XLII

शणतान्तवी—V. L. शाणतान्तवी ।

P. 93, l. 3—before मौञ्ज्या S rightly reads a न ।

P. 93, ll. 6-7—for विकृतेर्विकारः शश्वतास्तवी प्रकृति । S rightly reads प्रकृतेर्विकारः प्रकृति

—— l. 8—S omits the last sentence गृह्य......पृथोक्तः ।

VERSE XLIII

कर्तव्याः—V. L. कर्तव्या as quoted in Parāsharamādhava (Achāra, p. 447), as also in Madanāparijāta (p. 20), and the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 437).

मुञ्जालाभे—V. L. मुञ्जाभावे

श्मन्तक—V. L. श्मातक (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 80).

बल्वजैः—V. L. बिल्वजैः

P. 93, l. 16—for कौशी read कौश्या as in M.

VERSE XLIV

शणसूत्रमयं V. L. शाणसूत्रमयं ।

वृतं—V. L. वृत्तं found in all mss. of Medhātithi, except N. The double form त्तं spoils the metre.

आविकसौत्रिकम्—V. L. (*a*) आविकसूत्रिकम् (adopted by Medhātithi who would prefer the form अविकसूत्रिकम्; (*b*) आविकसूत्रकम्, as quoted in Parāsharamādhava (Achāra, p. 448); (*c*) आविकमुच्यते (Samskāramayūkha, p. 38).

P. 93, l. 26—for त्रिगुणी......विधीयते read त्रिगुणीकृतस्येदमूर्ध्वं-विवर्तनं विधीयते as in S and N.

P. 93, l. 28—for वीताख्यं read वीताख्यां as in S.

P. 94, l. 2—for सोमसंस्था S wrongly reads सामसंस्था

—— l. 3—for पशुसूत्राभावे read पशु । सूत्राभावे

—— l. 4—for अविको मेषः S reads अविर्मेषः ।

VERSE XLV

श्रहंन्ति—V. L. श्रहंति as quoted in the Madanapārijāta, (p. 22).

वाटस्वाद्रिरौ—वटस्वाद्रिरौ (Aparārka, p. 57).

पैलवौ—V. L. पैप्पलौ (Sanskāramayūkha, p. 37).

P. 94, l. 8—for शान्तक read शान्तिक

—— l. 10—for दण्डसत्ता S and J read दण्डनीतिः

—— l. 11—for ब्रह्मचोक्तं read ब्रह्मबोक्तं as in S.

—— l. 14—for दुम्बर वृष read दुम्बरा वृष as in J and S.

—— l. 15—for यज्ञिया read यज्ञियो which is the reading in Gautama I.1.24.

VERSE XLVI

राज्ञ:—V. L. राज्ञां as quoted in Madanapārijāta (p. 22).

केशान्तिको—V. L. (a) केशान्तको ; (b) केशान्तमो

P. 94, L. 18—for काण्ड S rightly reads काष्ठं

VERSE XLVII

नग्नि—V. L. नाग्नि, as quoted in Parāsharamādhava, (Achāra, p. 438), and in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 436).

प्रतिगृह्य—V. L. परिगृह्य (Aparārka).

VERSE XLVIII

उपस्थाप्य—V. L. अभिवाद्य—as quoted in the Vīramitrodaya, (Samskāra, p. 481); (b)— उपस्थाय

P. 95, l. 6—for भास्कर......स्थेयः। अग्नि S rightly reads भास्करमादित्यमुपस्थाय अग्नि

—— l. 7—for दित्य......धाने, read दित्यदैवतमन्त्रैरुपस्थान as in J and S.

VERSE XLIX

P. 95, l. 15—for रथैस्य, F. N. and S read रक्षस्य
—— l. 20—for तथैव S rightly reads यथैव ।
—— l. 25—for समासार्थः read समार्थं as in S.

P. 96, l. 1—for न प्रत्य read भूतप्रत्य as in S.

VERSE L

या चैनं—V. L. या च तां

नावमानयेत्—V. L. न विमानयेत् (adopted by Medhātithi and Aparārka p. 59).

प्रथमं—V. L. प्रथमां (Smṛtichandrikā Saṃskāra, p. 109).

VERSE LI

तु—V. L. अथ as quoted in Parāsharamadhava, (Achāra, p. 454).

भैक्षं—V. L. भैक्ष्यं do. do. do.

यावदर्थं—V. L. यावदन्नं

अमायया—V. L. समाप्नुयात् as quoted in the Vīramitrodaya (Saṃskāra p. 486).

P. 96, l. 15—for तृप्ताख्य read तृप्त्याख्य as in J.
—— l. 16—for तदन्न' read कदन्न' as in S.
—— l. 17—for अगृहीते S rightly reads गृहीते
—— l. 20—for यत्क्वचिच्छ्रूयते S reads यत्क्वचिद्गृह्य श्रूयते, which is better.

VERSE LII

भुक्त्वेह—V. L. (*a*) भुक्त्वा तु ; (*b*) इच्छन् इह as quoted in Madanapārijāta (p. 35).

श्रियं—V. L. श्रियन् adopted by Medhātithi.

cf. Mahābhārata, XIII 104. 5012.

After 52 some mss. have an additional verse:

सायम्प्रातर्द्विजातीनामशनं स्मृतिचोदितम् ।
नान्तरा भोजनं कुर्यादग्निहोत्रसमो विधिः ॥

P. 96, l. 28—for भुक्के S reads भुञ्जीत

P. 97, l. 5—for तथा कृतं read यथा श्रुतं as in M and S.

P. 97, l. 5—for प्राण्यङ्गत्वात् S reads प्राण्यङ्गे

——l. 16—वचनानि—Pu. Mī. Sū. 3.5.21; it means that 'passages laying down what has not been laid down elsewhere must be taken as independent sentences.'

P. 97 l. 19—गोदोहेन—*Vide*—Pu. Mi. Sū. VIII.1.23 *et seq.*

The use of the milking vessel having been laid down with a view to the special result, in the shape of the obtaining of cattle, it does not become admitted into all the ectypal sacrifices. Similarly with the '*Khādira*,' which is prescribed with a view to the obtaining of *vigour*.

VERSE LIII

P. 97, l. 24—for यद्यु प S rightly reads यद्यपि

P. 98, l. 1—for श्येति read श्येत्यस्यापि

——l. 7—for चारी धर्मभोजनता read ब्रह्मचारी भोजनधर्मौ as in S.

P. 98, l. 11—for वेष्टमाणाः S reads पेष्टमाणाः

——l. 11—for वादादि read विदाहि as in S.

——l. 21—for यदि वा read यद्वा as in S.

VERSE LIV

एतत्—V. L. (*a*) एनम्; (*b*) अन्नम्; (*c*) इदम् as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 486).

सर्वशः—V. L. सर्वदा (noted by Medhātithi).

P. 98, l. 28—for सक्तु read सक्त

P. 99, l. 1—for ध्यानं यजन्मम read ध्यायन्मम as in S.

VERSE LV

तद्भुक्तं—V. L. यद्भुक्तं

नाशयेदिदम्—V. L. तुहिनस्तितत् as quoted in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 486).

P. 99, l.—for फलविधो read फलविधौ as in J and S.

——l. 14—for मुखता नि read मुखतावत् नि as in J and F. N.

——l. 16—for बलश्च J reads बलत्वं च

VERSE LVI

नाद्यादेतत्तथान्तरा—V. L. (*a*) नाद्याच्चैव तथान्तरा; (*b*) नाद्याच्चैतद्यथान्तरा; (*c*) नाद्याचैतत्तथान्तरा adopted by Nandana (*d*) नाद्यादेनमथान्तरा (Aparārka).

व्रजेत्—V. L. भवेत्, as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 488).

P. 99, l. 20—for शूद्रविषयः F. N. reads तद्विषयः, which is better.

——l. 21—for प्रकल्पं read न प्रकल्प्यं as in S.

——l. 22—for परिपूर्णस्त्व read परिपूर्णः स्व

——l. 27—for अनुग्रह S reads अनुपग्रह

VERSE LVII

अस्वर्ग्यं—V. L. अस्वास्थ्यं as quoted in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 488).

P. 100, l. 7—for मूलतानत्य read मूलतामत्य

—— l.—for त्वपित्ज्वरोद J reads त्वपित्द्वारोद

VERSE LVIII

नित्यकाल—V. L. सर्वकाल (Áchāramayūkha, p. 27).

P. 100, l. 15—for स्तुत्या वा S and F. N. read स्तुत्या च, which is better,

P. 100, l. 22—for मायातेष्वपि S reads मापत्रेष्वपि

——l. 23—for ननु चविधानवदेव S reads ननु च विधानादेव The right reading is ननु चाविधानादेव

P. 100, l. 24—for तयोरित्यव read तयोरथ इत्यवश्यं as in S.

——l—for चाय read चार्या as in S.

VERSE LIX

ब्राह्मं तीर्थं—V. L. ब्राह्मतीर्थं

P. 101, l. 5—after अंगुलीनाम् add दैवम् as in J and S.

—— „ —for शङ्खस्य S rightly reads शङ्खेन

—— l. 8—तथा च शंखः—Is this a quotation from *Shankha-Smṛti?* The Smṛti at present known by this name describes these '*tirthas*' in the following words, which are totally different from what Medhātithi appears to have quoted. They are—

काथं कनिष्ठिकामूले तीर्थमुक्तम्मनीषिभिः ।
अङ्गुष्ठमूले च तथा प्राजापत्यं विचक्षणैः ॥
अङ्गुल्यग्रे स्मृतं दैवं पित्र्यं तर्जनिमूलके ।

P. 101, l. 9—for पूर्वेणाग्र S reads पूर्वेण पर्वणाग्र, which is the form in which this passage has been quoted in the Vīramitrodaya (Áhnika, P. 78).

VERSE LX

त्रिराचामे—V. L. त्रिःप्राशये (Hemādri, Shrāddha, p. 992).

खानिचैव स्पृशेत्—V. L. खानिचोपस्पृशेत्

Cf. Mahābhārata XIII 104; 39.

P. 101, l. 14—for खान्तरं read खादनन्तरं as in S.

VERSE LXI

रद्भिरुधोयेन धर्मवित्—V. L. रदुष्टाभिश्च धर्मतः (Hemādri, Shrāddha, p. 983).

एकान्ते—V. L. आसीनः—as quoted in the Vīramitrodaya (Áhnika, p. 66); but on p. 77 and p. 79, the same work reads एकान्ते

P. 102, l. 2—for नेत्तरो चि read रेत्तोचि as in S.

—— l. 10—for द्विगर्थं S reads द्विगर्थं

—— l. 13—for चिद्दः रहःसु S rightly reads चिद्दःसु

—— l. 15—for धंमाह J and S read धंमिदमाह

VERSE LXII

भूमिपः—V. L. भूपतिः as quoted in Parāsharamādhava, (Áchāra, p. 221).

P. 102, l. 25—for अस्य read कस्य as in S.

P. 103, l. 3—for अवस्यप्राप्तौ read अवध्यप्राप्तौ as in M; S reads अवैधप्राप्ता

VERSE LXIII

प्राचीन आवीती—V. L. प्राचीनावीती

P. 103, l. 11—for विज्ञायते read विज्ञायेत

——l. 12—for चमनं परिपूर्णमेव (न) स्यात् read चमनं कृतमप्यपरिपूर्णं-मेव स्यात्

——l. 15—for निवि॰ read निदि॰ as in S.

——l. 21—for सङ्गस्थापनं read सङ्गःस्थापनं as in J and S.

VERSE LXIV

मन्त्रवत्—V. L. मन्त्रतः, as quoted in the Vīramitrodaya (Saṁskāra, p. 423) and Nirṇayasindhu (p. 190).

P. 103, l. 25—for प्रासन S wrongly reads, प्राशन

P. 104, l. 9—for कमण्डलुना । चो read कमण्डलुश्चो; S reads कमण्डलुचो; A and N read कमण्डलुना चो

——l. 11—for अङ्गस्थमे S rightly reads अङ्गमे

VERSE LXV

P. 104, l. 17—after ऽधिके S reads अतिरिक्ते

VERSE LXVI

अमन्त्रिका—V. L. (*a*) अमन्त्रका (Nirṇayasindhu p. 183); (*b*) अमन्त्रिता (*Madanapārijātā* (66) p. 362)

कार्येयं—V. L. (*a*) कर्तव्या (*b*) कार्या च (do).

P. 104, l. 23—for परिपाठी—read परिपाटी

—— „ —for पौंस्नमेव read पुंसामिव

——l. 25—for नतिवृत्तौ read नतिपत्तौ

VERSE XLVII

संस्कारो वैदिकः स्मृतः—V. L. औपनायनिकः स्मृतः as quoted in the *Madanapārijāta* (page 37), and adopted also in the *Mitākṣarā* as referred to in the *Vīramitrodaya* (Saṃskāra, p. 404).

परिक्रिया—V. L. परिष्क्रिया

P. 105, l.—तदापत्तिवचनं विवाहस्य—This is out of place where it stands; its right place is after विहितत्वात् in l. 6 below.

——l. 8—for भूद्भवदुभ S and J rightly read भूत् । एतदुभ

P. 105, l. 10—for पारिणाह्य read पारिणाह्य which is the form of the word found in Manu 9. 11.

——l. 13 after युक्तं S rightly adds भवति

—— „ —for नयनापत्यं S reads नयनात्या. The right reading is नयनापत्या

—— „ —for मनुष्यायो S reads मनुष्यस्यै, which gives better sense.

l. 14—for कामचारवाद्भचस्य read कामचारः कर्माचमस्य

VERSE LXVIII

P. 105, l. 22—for नाविवृंसे read नातिवृत्ते as in S.

—— „ प्रकरणेऽपि. &c. This is in accordance with the principle enunciated in Pu. Mī. Sū. 3. 3. 14. See Prābhākara Mimānsā, pp. 187-195

VERSE XLIX

P. 106, l. 4—for शौचस्येष्यते read शौचस्य नेष्यते as in S.
—— l. 6—for विधीयते read विधीयेत

—— „ —for तदवशिष्टं read तदवश्यं as in F. N. S, J and M.

P. 106, l. 9—for वादनादिभिः read वादनादि as in J and S.

VERSE LXX

स्वाचान्तो—V. L. स्वाचान्तो as quoted in the Madanapārijāta (p. 99).

For the second line the Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 523) reads प्राञ्जलिस्तु कृतापोशो लघुवाग्विजितेन्द्रियः
ब्रह्माञ्जलिकृतोऽध्याप्यो—V. L. कृतब्रह्माञ्जलिश्चैव (Saṃskāraratnamālā, p. 315).

P. 106, l. 15—for रोमादि S reads रोमशादि, which is better.

VERSE LXXI

P. 107, ll. 10, 11—for उपसन्नाः स्माध्ययनायेति S reads उपसन्नोऽस्म्यध्ययनायेति

——l. 17—Before अन्वारम्भणीया read यथा as in S.

——l. 18—for न मासिकप्रयोगारम्भे । न मासिकप्रयोगारम्भे प्रातः प्रातरारम्य read न मासिकप्रयोगारम्भे प्रातरारम्य as in S.

——l. 22—for कच्छपकर्णं इति read कच्छप इव as in S.

VERSE LXXII

येन च V. L.—येन तु (Samskāramayūkha, p. 46).
न्यस्तपाणिना—V. L. विन्यस्तपाणिना—noted by Medhātithi.

P. 108, l. 4—for न कर्तव्य read कर्तव्य as in A.

VERSE LXXIII

अध्येष्यमाणं तु गुरुः—V. L. (*a*) अध्येष्यमाणस्तु गुरुं, which Buhler remarks, is in keeping with Gautama 1. 46; (*b*) अध्येष्यमाणस्तु गुरुः—as quoted in Madanpārijāta (p. 100).

अतन्द्रितः—V. L. (*a*) अतन्द्रितः as quoted in Parāsharamādhava (Áchāra, p. 136); (*b*) उपस्थितम्—as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 514).

P. 108, l. 9—for अभिलषितः S reads अभिप्रेतः

—— „—for आमन्त्रयितव्यः S reads आवेदयितव्यः

——l. 12—for एवं च तदाख्यायते S reads एवं चेदं व्याख्यायते, which is better.

——l. 16—for स्वस्तीति......सामसु S reads स्वस्तीति यजुरसु ब्रूयाद् विरपष्टामिति सामसु, which is better.

VERSE LXXIV

ब्रह्मणः—V. L. ब्राह्मणः—as quoted in Vidhānapārijāta (p. 521).

सर्वदा—V. L. सर्वतः

विशीर्यति—V. L. विशीर्यते—as quoted in Madanapārijāta (p. 99).

P. 109, l. 2—for ओमितिकृतं S rightly reads ओमा कृतं

——l. 3—for ॐकृतमित्युच्चारितो read ॐकृतः उच्चारितो as in S.

——l. 7—for तच पाकस्य read लक्षपाकस्य as in J and S.

VERSE LXXV

प्राक्कूलान्—V. L. (*a*) **प्राक्चूलान्** (*b*) **प्राअग्निः** as quoted in Vidhānapārijāta (p. 521). Gautama 1. 50 has **प्राक्कूलेषु**

पर्युपासीनः—V. L. **पर्युपासीत**—as quoted in Vidhānapārijāta (p. 521) and in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 522).

कारमर्हति—V. L. **कर्तुमर्हति** as read in Vidhānapārijāta (p. 521).

पूतः—V. L. **पूर्वं** as read in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 522).

P. 109, L. 11—for **कूल** S reads **चूल**

—— l. 11—for **पूविष्ट** S reads rightly **पूपविष्ट**

—— ll. 11-12—**अधिशीङ्स्थासां** &c. Pānini 1. 4. 46. According to the *Vṛtti*, this Sūtra prescribes the use of the Átmanepada with the roots, *shiṅ*, *sthā* and *ās* ; but in order to meet the case of the term **पर्युपासीतः** in the text, Medhātithi takes the ' *ās* ' of the Sūtra as standing for *ā* + *ās*, and deriving **पर्युपासीत** as **परि + उप् + आ + आस**, makes it fall within the purview of the Sūtra.

—— l. 14—for **दर्भैः** S reads **मन्त्रैः** which is not right, as all the commentators are agreed in explaining '**पवित्रैः**' as **दर्भैः**

P. 109, l. 14—for **मादितः** read **पावितः** as in S.

—— l. 14—for **दिषु** read **दिस्तु** as in S.

—— l. 24—for **निवर्तते** read **निर्वर्तते**

—— l. 27—Before **धातुः** S rightly reads **अयं**

VERSE LXXVI

निरुहत—V. L. (*a*) **निरूंहत**; (*b*) **निरवहत**, (Aparārka, p. 33) ; (*c*) **निरूहत**

P. 110, l. 9—for **व्युत्पत्ति** read **उत्पत्ति** as in S.

VERSE LXXVII

P. 110, l. 17—for त्रिपदैव S reads त्रिपदा च, which is better.

VERSE LXXVIII

पूर्विकाम्—V. L. पूर्वकम् (Aparārka, p. 50).
वेदवित्—V. L. उभयोः (Aparārka, p. 50).

P. 110, l. 23—for प्रकरणैकवाक्यात् A reads प्रकरणे वाक्यात्, which is better.

—— l. 27—for नित्यस्य read नित्यश्च as in N.

P. 110, l. 29—for व्यवनत्वात्स्तु read व्यवनात्तु as in S.

P. 111, l. 6—for S भ्येति read S न्वेति as in S.

—— l. 11—for वेदविदि read वेदविदिति as in S.

—— l. 11—प्राप्ते कर्मणि &c.—This is a paraphrase of Kumārila's dictum प्राप्ते कर्मणि नानेको विधातुं शक्यते गुणः ॥

—— l. 14—for नित्यश्चार्थं S rightly reads नित्यश्च

—— l. 17—for अध्येतुश्चैत read अध्यासश्चैत as in S.

—— l. 18—फलानामवगमे;—from what has gone before (p. 110, l. 28), the right reading should be फलानवगमो. S reads फलानुगमो

—— l. 22—for पच्यमाना S reads अधीयमाना

—— l. 24—after यागाद्यो read ऽपि as in S.

P. 111, l. 26—for ताया S reads तया

VERSE LXXIX

त्वचेवा—V. L. त्वचो वा

Burnell represents Medhātithi as explaining the term '*vahiḥ*' as 'on river-island and the like.' As a matter of fact however, the term used by Medhātithi is '*nadi-pulinādau*,' which means 'the *sandy-bank* of the river' and not '*island*.'

In the same note the Doctor renders the well-known saying 'अक्के चेन्मधु विन्देत किमर्थम्पर्वतं व्रजेत्' as—' If honey is found in the sun-beam, what use to go to the mountain ? ';—as if the ' sun-beam ' were easier to be got at than the ' mountain ! ' He has apparently read 'अर्के' (' in the sun ') in the place of 'अक्के' (generally mis-spelt as अक्के and explained as ' under the house eaves '), which means ' a much-frequented place ',—being derived from the root ' *at* ' ' to go frequently.'

P. 112, l. 15—यानि वा संवेत्ति S reads यानि च सन्निनेति न कृता......; N and A read यानि वा संवेति तत्कृता.........As printed, the passage makes sense if we construe it as यानिवा कृतानि न संवेत्ति

—— l. 18—for च । प्राय read वत् । प्राय as in S.

—— l. 18—for दैववशप्राप्तो S reads दैववशात्तो, which is better.

—— l. 22—for उच्यते read उच्येत

—— l. 27—for प्रहाद्दौ स्थि read प्रहद्दौस्थि as in S.

P. 113, l. 1—for दौश्चर्यादि S rightly reads दौश्चर्मादि

VERSE LXXX

This verse is read as follows in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 429)—एतयर्चाऽपि संयुक्तः कालेचक्रियाऽमुया ।
विप्रक्षत्रियविड्योनिर्गर्ह्यतां याति साधुषु ॥

गर्ह्यतां याति—V. L. (*a*) गर्ह्यं याति; (*b*) गर्ह्यीयो हि

P. 113, l. 7—कीदृशीं &c. This question has been omitted in S.

VERSE LXXXI

सावित्री—V. L. गायत्री as quoted in Madanapārijāta (p. 71) and also in Vīramitrodaya (Āhṇika, p. 253), though in the Samskāraprakāsha, p. 522, it reads सावित्री

अभ्यथाः—V. L. अखिलाः—as read in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 522); though the Āhnikaprakāsha reads अभ्यथाः
cf. Viṣṇu-purāṇa 55. 15.
विज्ञेयं—V. L. ज्ञेयं च as read in Vīramitrodaya (Āhṇika, p. 253).

VERSE LXXXII

समूर्तिमान्—V. L. च मूर्तिमान् as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 286).
तांक्षी—V. L. तांत्री (Samskāraratnamāla, p. 236).

P. 113, l. 26—for न चाद्य S reads न चाम्राद्य which is better.

VERSE LXXXIII

प्राणायामाः—V. L. प्राणायामः as read in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 321).

P. 114, l. 11—for अन्तर्द्धानमनुस्मृतिः read सन्तदर्नमनुस्मृतिः as in A.

—— l. 12—for तदादीनि read एतदादीनि. This is part of Āpastamba Su. 1.4.13.9, which reads लोके च भूतिकर्मस्वेतदादीन्येव वाक्यानि स्युर्यथा पुण्याहं स्वस्त्ययनमिति

P. 114, l. 13—उपनिषद्भाष्ये &c. This refers to the comment of Shankarāchārya, which runs thus: ॐकारेण ब्रह्मणा परमात्मनः प्रतीकभूतेन सर्वावाक् शब्दजातं सन्तृण्णा; that is, 'all speech is interspersed with the syllable om, which is the symbol of the Supreme All. pervading Brahmaṇ.'

P. 114, ll. 16-17—तस्यच नियमे उच्यते यत्फलं read तस्य च यत्फलं as in J and S.

VERSE LXXXIV

त्वक्षरं—V. L. (*a*) नश्वरं; (*b*) दुष्करं; read only by Haughton, which, Burnell remarks, is 'unintelligible'; (*c*) त्वक्षयं read by Kullūka.
ज्ञेयं—V. L. श्रेष्ठं (Vīramitrodaya, Paribhāṣā, p. 79).
ब्रह्म—V. L. ब्रह्मा as read by Nārāyaṇa and Nandana,

P. 114, l. 26—for क्रिया प्र read क्रियाः प्र

P. 115, l. 1—for अथ युक्ता read अत्रोक्ता

—— l. 2—for गायत्र्या S reads गायत्री, also Shābara on 1.4. 17. What is here said in regard to Vaishvānara is based upon Pu. Mī. Su. 1.4.17 *et seq.*

VERSE LXXXV

साहस्रो—V. L. (*a*) सहस्रो; (*b*) सहस्रं

P. 115, l. 11—for बाह्येण S rightly reads बाह्येन

—— l. 20—for व्यापार read मनोव्यापार as in S.

VERSE LXXXVI.

पाकयज्ञाः—The main classification of Sacrifices is based upon the difference in the substances offered. On this basis they have been classified under the following three heads:

(A) *Iṣṭi*—sacrifices performed by the sacrificer and his wife, helped by four priests,—consisting in offerings of milk, butter, rice, barley and other grains; the Darshapurṇamāsa is the *archetype* of this class of sacrifices, which has been described in detail in the *Shatapatha Brāhmaṇa, I and II*; and this with the following six are the seven forms of the *Iṣṭi*: *Agnyādhāna* (described in Kātyāyana—Shrautasutra, 4. 179 &c.), *Agnihotrā* (described in the Shatapatha, 1.7.1. &c., and Kātyā.-Shrautā-Sū. 4), *Agrayaṇēṣṭi* (Shatapatha, 4. 2), *Chāturmāsya* (Shrauta Sutra 5), *Pashubandha* (Shrauta Su. 6, and Shatapatha 11.7.1) and *Sautrāmaṇi* (Shatapatha, 11).

These are mentioned by Gautama also.

(B) *Pākyajña*—consisting of the offering of cooked substances, not into the consercated fire, but in the ordinary domestic fire. The 'five great Sacrifices' are the archetype of this class, enumerted and described in Shatapatha Brāhmaṇa 10.5. The

other six forms of this are—the *Aṣṭakās*, the *Pārvaṇa Shrāddha*, the *Shrāvaṇī*, the *Agrahāyaṇī*, the *Chaitrī* and the *Āshvayujī*.

Though the number of these 'Pākayajña-archetypes' is *five*, the text speaks of four only; and the commentators make this latter number by omitting the *Brāhmayajña* or Vedic Study.

(*C*) *Somayajña*, consisting of offerings of Soma-juice; the seven forms of this are—*Agniṣṭoma*—which is the archetype, *Ukthya*, *ṣodashin*, *Vājapeya* (Shatapatha 5, Shrautasūtra 14), *Atirātra* and *Āptoryamā*, (Prabhākara-Mimānsa, pp. 250-253.)

VERSE LXXXVII

अप्ये—V. L. **जपे** (Yatidharmasaṅgraha, p. 127).

P. 116—**नित्यं—ज्योतिष्टोमादि** is not **नित्य**; they are **अनित्य**, *not* compulsory; **अनित्य** is the right reading.

VERSE LXXXVIII

विचरतां—V. L. **हि चरतां**

P. 116, l. 12—for **अप्रवृत्तिः परि** read **प्रवृत्तिपरि** as in S and M.

—— l. 14—for **वस्तुशक्त्या** S reads **स्वशक्त्या**, which is better.

—— l. 15—for **दयन्ति । पुरुषापहा** read **दयन्ति पुरुषम् । तेऽपहा** as in J and S.

——l. 19—for **नियन्तेव** read **यन्तेव** as in S.

—— l. 20—for **न तदा** read **तेन तदा०** as in S.

—— ll. 20-21—for **विच्छया** read **स्वेच्छया**

VERSE LXXXIX

मनीषिणः—V. L. **विचक्षणाः**

P. 116, l. 27—for **आनतो नागमिक इति । लोकैरपि दृश्यते दृश्यतो ये वेदितव्याः** read **आनन्तो नागमिका इति लोकैरपदृश्यन्ते दृश्यतोऽयं वेदितव्यः**

VERSE XC

नासिका चैव—V. L. (*a*) नासिका चेति; (*b*) नासिकेति च.
पायूपस्थं—V. L. पायूपस्थौ (Aparārka, p. 982).
हस्तपादं—V. L. हस्तपादौ (Aparārka, p. 982).

P. 117, 4—for अवस्त read रजस्त

—— l. 5—for ताल्वादि read ताल्वादिः as in M.

—— l. 6—for वचवचवचनः । नाम S and J read वचवचनाम, which is better.

VERSE XCI

पञ्चैषां—V. L. पञ्चैव

P. 117, l. 9—for बुद्धेरिन्द्रियाणि M and S read बुद्धीन्द्रियाणि; A reads बुद्धीन्द्रियाणि जनकानि। The best reading is बुद्धीन्द्रियाणि बुद्धेरिन्द्रियाणि

—— l. 10—कार्यकरणानि—omitted by S, but found in J, M, A and N.

VERSE XCII

P. 117, l. 18—after भवतः S and J add तस्याख्यानमेतत्

VERSE XCIII

नियच्छति—V. L. निगच्छति adopted by Medhātithi.

P. 117, l. 21—for भूतेन दृष्ट read भूतेन दोषं दृष्ट

VERSE XCIV

P. 118, l. 5—for व्रीहियव read व्रीहियवं, which is the reading of the verse as found in the Mahābhārata.

VERSE XCV

यश्चै—V. L. **यच्चै**
विशिष्यते—V. L. **विधीयते.**

P. 118, l. 9—for **निगमश्लो** S rightly reads **निगमनश्लो**

VERSE XCVI

प्रदुष्टानि—V. L. (*a*) **प्रजुष्टानि**; (*b*) **प्रहृष्टानि**, (*c*) **प्रसक्तानि.**

P. 118, l. 16—for **न सेवया** read **नासेवया** as in J.

—— „ —for **भयोच्यते** read **मयोच्यते** as in S.

—— ll. 17-18 **असंनिहिताश्च**... ..**नियन्तव्यानीति**—all this is rightly omitted in S.

—— l. 18—for **पूर्वाहृय**—read **न पूर्वाहृय** as in S, and in Gautama, p. 46, which is as quoted here.

P. 118, l. 19—for **सत्याऽपि सेवया** S reads **सत्यामपि सेवायां**, which is better.

—— l. 20—for **स्थूणास्नायु** read **स्थूणं स्नायु** as in S, and Manu 676, which is as quoted here.

—— l. 22—for **कर्तुं** read **किंतु**

—— l. 23—for **दोषत्वात् प्रदुष्टान्येवप्रवृत्तान्युच्यन्ते** read **दोषवत्वात् प्रवृत्तान्येव प्रदुष्टान्युच्यन्ते** as in S.

—— l. 23—for **भयंमशास्त्रतत्र । नि** read **भयंशास्त्तत्रतत्रनि** as in S.

VERSE XCVII

त्यागश्च—V. L. **त्यागाश्च.**

Though the Bhāṣya has asserted (p. 116, ll. 11-12) that in Discourse II, up to verse 101, all is mere Arthavāda, yet here it makes a distinction in favour of this verse, which it says has the character of an Injunction.

VERSE XCVIII

P. 119, l. 14—for कृतपश्च S reads कृतं च which is better.

—— l. 17—for इयत्पर्यन्त: S reads इयत्यर्थे मन:

VERSE XCIX

तेनास्य—V. L. ततोऽस्य
पादा—V. L. पात्रा
Cf. Mahābhārata 5. 32. 1047.

P. 119. ll. 20-21—मनु......आह—This should precede the verse, as its अवतरण.

VERSE C

वशे कृत्वे—V. L. वशीकृत्वे.
संयम्य च—V. L. (a) सन्नियम्य; (b) सन्निवेश्य

P. 120, l. 2—for विधेहिकृत्ये read विधेयीकृत्ये as in J and S.

—— l. 4—for प्रावरण read प्रावरणात्पीडा as in S.

—— „ —for सुकुमारत्वात्प्र read सुकुमारप्र as in S.

—— l. 8—S rightly omits 'तृतीयायोग:'

VERSE CI

सदाऽसीन: —V. L. (a) समासीन: ; (b) सदाऽऽसीत (adopted by Medhātithi); (c) समासीत
सम्यगृच—V. L. सम्यगर्थं

P. 120, l. 14—for वादा: read वाद: as in S.

—— l. 16—for किमत्रविधिना S rightly reads किमत्रविधिना

—— l. 25—for उभयत्र read यत्र as in S.

—— „ —for सत्यं read स as in S.

P. 120, l. 27—for सन्ध्याप्राप्त्यर्थं S reads सन्ध्याकालावाप्त्यर्थं

—— „ —for कर्तव्यः S reads कर्तुं, which gives better sense.

P. 121, l. 1—श्रोत्रियस्यापि—rightly omitted in S.

—— l. 3—for नामोन्नासावलक्ष्यपौर्वापर्याविधिविवाऽसोह्नश्च read नामोन्नामौ अलक्ष्यपौर्वापर्यौ रात्रेर्विरामोऽह्नश्च प्रारम्भः as in S.

—— l. 4—for क्रमयां तु read क्रमयां as in S.

—— l. 10—for नोदना S reads चोदना

—— l. 16—for सीतवेति read सीतेति as in S.

—— l. 25—after उदितहोमिनां S adds प्रदोषहोमिनां

P. 122, l. 3—for श्रुतौ read श्रुता as in S and M.

VERSE CII

P. 122, l. 15—for यदसेवितं read यदनुचितं

P. 122, l. 16—for यदा read यथा as in S.

—— l. 17—for कर्षयो read कर्षयां as in J.

—— „ —for मेतत्का read मतत्का as in S.

—— l. 15—for कृताशौ S rightly reads कृतशौ

—— l. 20—for भाषयो read भाषयां as in S.

VERSE CIII

न तिष्ठति तु—V. L. नोपतिष्ठति as quoted in Vīramitrodaya (Āchāra, p. 258.)

P. 122, l. 25—for द्विजातिक read द्विजक as in S.

—— l. 26—for समामता S reads समानधर्म

VERSE CIV

अरण्यं—V. L. अरण्ये (Aparārka, p. 70).

नैत्यकं—V. L. (a) नैत्यिकं—as quoted in the Parāsharamādhava (Āchāra, p. 312); (b) नैत्यिकीं as quoted in the Madanapārijāta (p. 281).

आस्थितः—V. L. आश्रितः (Aparārka, p. 70).

P. 123, l. 3—for प्रहणार्थात् J, M and S read प्रकरणात्

—— l. 11—for ध्ययनवि read ध्ययने वि

P. 123, l. 15 for—ध्याय...न प्रसज्येत read, as in S, नाध्ययननिषेधस्तत्रैव प्रसज्येत

VERSE CV

नैत्यके—V. L. (a) नित्यके as quoted in Pārāsharamādhava (Āchāra, page 149); also in Madanapārijāta (p. 105); (b) नैत्यिके as read in the same on p. 314.

नानुरोधोस्ति—V. L. (a) न विरोधो; (b) न निरोधो—(noted by Medhātithi); (c) न निषेधो as read in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 537) (d) निरोधोः (Samskāraratnamālā, p. 338).

रोधोऽस्त्य—V. L. रोधस्त्व as quoted in Madanapārijāta (p. 105).

होममन्त्रेषु चैव हि—V. L. होममन्त्रजपेषु च (Samskāraratnamālā, p. 338).

P. 123, l. 18—for षेऽप्य read षेष्व as in S.

—— l. 19—for अनध्याये read स्वाध्याये

—— l. 22—for मिश्रत्वबुद्धिः read मिश्रत्वात्तद्बुद्धिः

—— l. 25—for स्वाध्यायन read साध्यायाध्ययन

VERSE CVI

ब्रह्मसूत्रं—V. L. ब्रह्ममन्त्रं (Aparārka, p. 137).

नैत्यके—V. L. नैत्यिके as read in Madanapārjāta, page 282.

P. 124, l. 7—for तिरनिवृत्तौ read तिर्निवृत्तौ

—— l. 9—for याज्यान्त read याज्यान्ते as in S.

VERSE CVII

दधि—V. L. मेधो

P. 124, l. 15—for संयोगः पृ read संयोगपृ, as in Mī. Sū. 4. 394, which is as quoted here.

VERSE CVIII

नात्—V. L. नै (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 118).

भैक्ष्यचर्यां—V. L. भैक्ष्यचर्यं—as quoted in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 489).

P. 125, l. 15—for उत्तरेषां......दिति read इतरेषां चैतदविरोधीति which is the form of Gautama's Sūtra.

—— l. 6—for मात्र read मन्त्र as in S.

VERSE CIX

आप्तः शक्तो—V. L. आप्तशाखो (Samskāraratnamālā, p. 312).

सोऽध्याप्या दश—V. L. स्वध्याप्यः स्यात्तु do. do.

साधुःस्वोऽध्या—V. L. साधुरध्या as quoted in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 517).

P. 125, l. 11 तद्वक्ष्यति—S rightly omits तद्

—— l. 13—for कर्म करणं read कर्मकरणं (compounded).

—— „ —for ज्ञानात् read ज्ञानदः as in J and S.

—— l. 16—for अर्थशुद्ध read अर्थद

—— „ —for अयस्य पुनरुक्तं read अयमपुनरुक्तं

—— l. 17—for पूर्वः read पूर्वं as in J.

—— l. 20—for कल्पमिति read कल्पनेति as in S,

VERSE CX

लोक मा—V. L. **लोकमा**

VERSE CXI

वापि—V. L. **वाऽपि**
cf. Mahābhārata, 1. 3.755.

VERSE CXII

वक्तव्या—V. L. (*a*) **वक्तव्या**; (*b*) **दातव्या** as quoted in Vīramitrodaya (p. 523).

शुभं—V. L. (*a*) **उग्रं**—as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 515), also in Madanaparijata (p. 103); (*b*) **न्युग्रं** (Samskāraratnamālā, p. 312).

P. 126, l. 16—for—**लवणा** J and S read **लवण** which is better.

—— l. 21—for **सूग्रा** read **न्युग्रा** as in J.

—— l. 26—for **व्यः** read **व्यम्** as in S.

VERSE CXIII

घोरायां—V. L. **कष्टायां** as quoted in Madanapārijāta (p. 503), and in the Vidhānapārijāta (p. 523).

P. 127, l. 3—for **जर्जरिततया** read **जर्जरितया**

—— l. 9—for **वदन्तीति** read **वदन्ती** as in A.

—— l. 12—for **निवृत्तिः** read **निर्वृत्तिः** as in S.

—— l. 15—for **ये तु** read **अन्ये तु**

VERSE CXIV

मेत्याह—V. L. **मित्याह**
शेवधि—V. L. **सेवधि**—as quoted in Madanapārjiāta (p. 103).
धिष्ठे—V. L. **धिस्ते** ·

P. 127, l. 23—for करी S reads कारिणी

—— l. 24—for निवृत्तौ read निर्वृत्तौ as in S.

VERSE CXV

विद्यान्नि—V. L. विद्या नि

नियतं ब्र—V. L. नियतब्र

The Madanapārijāta (p. 103) reads this verse as follows—

यमेवतु शुचिं विद्यान्नियतं ब्रह्मचारिणम् ।
तस्येमां ब्रूहि विप्राय निधिपायाप्रमादिने ॥

VERSE CXVI

P. 128, l. 7—for एवं मप्यह read एवमह as in J and S.

VERSE CXVII

च—V. L. वा (Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 97).

आददीत यतो—V. L. यो ददाति यतो as quoted in Vidhānapārijāta (p. 501).

P. 128, l. 15—Between गीत and वादित्र S has नृत्य

—— „ —for यनविशाखि S and J read यनस्य विशालादि

—— l. 17—for वैदिकम् read वैद्यकम्

—— l. 20—for दयिताऽभिवा read दयिता भवेत् । अभिवा as in S.

—— l. 22—for योगि S read योनि

VERSE CXVIII

मात्रसारो—V. L. सारमात्रो

VERSE CXIX

P. 129, l. 10—for आसीद्गुरु read आसीत गुरु as in S,

P. 129, l. 15—for अप्रत्यक्षं प्रतिषेधः S reads प्रत्यक्षमप्रतिषेधः

—— l. 18—for गुरुविषय S rightly reads गुरूद्दिष्ट

VERSE CXX

हि—Omitted in the verse as read in Vīramitrodaya (Āchāra, p. 150).

आयति—V. L. आगते (Smṛtichandrikā Saṃskāra, p. 97).

VERSE CXXI

धर्मो—V. L (*a*) प्रज्ञा, as quoted in Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 460); (*b*) विद्या as quoted in Vidhānapārijāta (p. 501).

VERSE CXXII

अभिवादयन्—V. L. अभिवादयेत् as quoted in Madanapārijāta (p. 25).

स्वं नाम—V. L. स्वनाम (Aparārka, p. 52).

P. 130, l. 8—for अभिवाद J reads अभिवादन

—— „ —अव्यवहितपूर्वम्—As it stands, this term means *immediately preceding*; the word in the text is *param* which means *succeeding*; and the Bhāṣya itself later on, line 19, puts down the exact formula of the salutation where the same occurs *after* 'अभिवादये.' This अव्यवहितपूर्वं must be explained as 'immediately succeeding'.

P. 130, l. 8—after पूर्वं S rightly adds इमं

—— l. 11—for प्रयोज्य read प्रयुज्य as in S.

—— l. 13—for स्वनाम S reads स्वं नाम

—— l. 19—for श्लोक S rightly reads श्लोकद्वये

VERSE CXXIII

Nandana reads this verse after 126.

P. 131, l. 12—for ममहं S rightly reads स्वमहं

VERSE CXXIV

स्वरूपभावो—V. L. स्वरूपभावे noted by Medhātithi.

भोभाव—V. L. भोःशब्द as read in the Madanapārijāta (p. 26), which notes the other reading also.

P. 131, l. 17—एष refers to what has been said in verse 122.

—— l. 18—for करणं प्रयो A and N read करणप्रयो which is easier of construction. तत्रेतिकरण प्रयोगावधारणार्थं एष एवमेव प्रयोक्तव्यः

VERSE CXXV

नाम्नोऽन्ते—V. L. नाम्नोऽन्तः (Aparārka, p. 53).

पूर्वाक्षरः प्लुतः—V. L. (*a*) पूर्वाक्षरप्लुतः; (*b*) पूर्वाक्षरंप्लुतम् suggested by Madanapārijāta (p. 26); also referred to in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 452) as adopted by Haradatta.

P. 132, l. 3—for चरएव read चर इति

—l. 4—for तत्र read तच्च

P. 132, l. 4—for पूर्वस्मिन्यस्मिन श्लिष्टः A reads पूर्वमिन् श्लिष्टः

—— l. 6—for स्पृशति सामर्थ्येन read स्मृतिसामर्थ्येन ; A reads स्मृतिः । सामर्थ्येन

—— l. 17—स च प्रत्यभिवादे—Pāṇini's Sūtra is अचोऽन्त्यादि टि (1.1.64) which means अचाम्मध्ये योऽन्त्यः स आदिर्यस्य तत् टिसंज्ञं स्यात्. The example cited in the *Siddhāntakaumudi* under sū. प्रत्यभिवादे शूद्रे is आयुष्मान् भव देवदत्ता ३, the अ in त्त being regarded as टि, and it has been held to be तदादि *ending in itself*, on the ground that the letter is its own अवयव. This has been made clear in the *Shabdendushekhara* which says: ननु मार्तण्ड इत्यत्र मार्तशब्दान्त्याच् तकाराकारः, स आदिर्यस्येत्यन्यपदार्थो दुर्लभ इतिचेन्न । एकस्मिन्नेव समुदायत्वारोपेण तदवयवत्वारोपेण च तद्रूपत्तेः ।

P. 132, l. 10—after आयुष्मान् S rightly adds भव

VERSE CXXVI

P. 132, l. 15—for नाम्नो read नामो as in S.

VERSE CXXVII

P. 132, l. 26—for विशेषे जि S rightly reads विशेषजि

VERSE CXXVIII

अवाच्यो—V. L. न वाच्यो

P. 133, l. 4—after अवभृथात् S reads स्नानात्

VERSE CXXIX

स्येवं—V. L. स्येव (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 101).
च—V. L. वा
असम्बन्धा—V. L. असम्बद्धा as quoted in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 467).

P. 133, l. 18—परं rightly omitted in S.

—— l. 17—for आकार्यतायां—S reads आचार्यतायां; A अकार्यतायां

VERSE CXXX

—— l. 27—गौतमीये—Gautama says—ऋत्विक्श्वशुरपितृव्यमातुलानां तु यवीयसां प्रत्युत्थानं नाभिवाद्याः (6.9), and again वित्तबन्धुकर्मजातिविद्यावयांसि मान्यानि परबलीयांसि (6.20).

P. 134, l. 3—for नमभिवाद्य—read नाभिवाद्याः as in A, which is the reading of Gautama (6.9).

VERSE CXXXI

P. 134, l. 8—for पतितवयसः read परिवयसः as in S.

VERSE CXXXII

भ्रातुर्भा—V. L. भ्रातृभा as read in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 458).

सम्बन्धि—V. L. सम्बन्ध as read in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 458).

VERSE CXXXIII

द्वित्ति—V. L. द्वभक्ति (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).
ताभ्यो—V. L. स्वाभ्यो (do).

P. 135, l. 2—for शैशवात्स्वात्सख्येन F, N read शैशवाद्वाह्मभ्येन, which is better.

—— l. 5—for निवृत्ति read निर्वृत्ति.

VERSE CXXXIV

त्र्यब्द—V. L. अब्द—as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 466).
स्वल्पेनापि—V. L. अल्पेनापि.

P. 135, l. 14—for सान्तभूतो S reads सान्तर्भूतो.

—— „ —for वर्षाणां read वर्षाणि as in S.

—— l. 16—for सन्ति S reads वसन्ति

—— „ —for तान्यःकश्चित् S reads तावत् यस्मिन्

—— l. 19—for तावदब्दः read तावत् त्र्यब्दः

P. 135, l. 25—for निवर्ति...श्रितम् read निवर्तितमापेक्षिकमाश्रितं as in A.

VERSE CXXXV

P. 136, l. 13—for स्थायामि S reads स्थानामि

VERSE CXXXVI

मान्यस्थानानि—V. L. मानस्थानानि as adopted by Medhātithi, who notes the other reading also.

Cf. Gautama 6. 20.

P. 136, l. 19—for (न) विशिष्टता बन्धु read न विशिष्टबन्धुतैव as in S and J.

—— l. 22—for सान्ता सोप read साङ्गसोप as in S and J.
P. 137, l. 6—for शास्त्ररूपत्वं भिन्न' read शास्त्ररूपं स्वभिन्न'

P. 136, l. 7—for विद्यन्ते read भिद्यन्ते as in S and M.

—— l. 10—for मभूद् भेदः read 'माभूद्भेदः' as in S.

—— l. 13—for मश्रुतकथं तद्विदितानि read मश्रुतं कथं तद्विहितानि as in A.

—— l. 20—for दृभिद्यते read भिन्नतः as in S.

P. 137, l. 27—for तरंगुरु read गुरुतरं

P. 138, l. 2—for रूपिणी read गुरुणी.

—— „ —for तरीयस्य read तरस्य.

VERSE CXXXVII

सोऽत्रमानार्हः—V. L. (*a*) स्यात्स मानार्हः; (*b*) सोऽपि मानार्हः (Aparārka, p. 159).

P. 138, l. 10 समान्यः S reads तत्सर्वं मान्यम्

—— l. 11—for माहर्तव्यम् read अतीव नादर्तव्यम् as in S.

—— l. 14—for पूर्वतरतया read पूर्वपरतया as in A.

—— l. 17—for विद्यावानाप read विद्यावानप as in S.

—— l. 21—for माने हेतू read माने न हेतू as in S.

—— l. 27—for गुणस्य N reads गुणतो which is better.

—— „ —for बाध्यते read बाध्येत as in S.

VERSE CXXXVIII

P. 139, l. 5—for पथिप्र S reads पथाग्र.

—— l. 12—for बलादिवाक्ये read बलाबलादिवाक्ये as in S.

VERSE CXL

P. 140, l. 9—for सर्वेषां सर्वस्वाध्यायविधिरनुष्ठापकः which is the reading of N also, S reads सर्वेषां सर्वं...कः, which is not right. The sense requires the reading: सर्वस्य सर्वः स्वाध्यायविधेरनुष्ठापकः

—— l. 15—for धेरप्र read धेः प्र.

VERSE CXLI

वेदस्य—V. L. यो वेदं (Samskāramayūkha, p. 45).

अपि वा—V. L. अथ वा—as quoted in Prāsharamādhava (Āchāra, p. 304).

VERSE CXLII

चान्नेन—V. L. चैवैनं—noted by Medhatithi..

VERSE CXLIII

पाकयज्ञान्—V. L. पाकयज्ञम् as quoted in Madanapārijāta (p. 31).

P. 141, l. 5—for चैवेन read चैवैन as in A.

—— l. 7 तानि यः करोति should come after निर्देशत एव.

VERSE CXLIV

आवृणोति—V. L. आतृणोति.
Mahābhārata 12. 108. 4010.

P. 141, l. 29—for निष्पन्नमपि ग्रन्थ read निष्पन्नग्रन्थ.

P. 142, l. 3—for अर्थकर्णौ read अर्थात् कर्णौ as in S.

VERSE CXLV

P. 142, l. 10—for पितुरिति S rightly read पितृनिति.

—— l. 12 S has only one 'अतिक्रम्य'.

—— l. 17—for दर्शनेनाध्याप the right reading is दर्शनेन नाध्यापकः, as is clear from the context. Even as it is, the construction may be दर्शने नाध्याप.

P. 142, l. 23—for तत्र read कः as in S.

VERSE CXLVI

दाम्रो—V. L. पित्रो as read by Nandana and Nārāyaṇa.
ब्रह्मजन्म हि—V. L. ब्रह्मजन्मनि as read in Madanapārijāta (p. 31).

VERSE CXLVII

नावभि—V. L. (*a*) नावधि, (*b*) नावपि.

VERSE CXLIX

P. 143, l. 33—for सामानाधिकरण्ये read समानाधिकरणे.

VERSE CL

P. 144, ll. 2-3 तर्ककलाशास्त्रस्य वा यदल्पं वा बहु वा तेन—These words are wrongly printed here; they belong to l. 24, p. 143.

—— l. 5—for मंत्रं read मन्त्र as in M, A and S.

—— „ —for ब्रह्म read ब्राह्मं as in S.

P. 144, l. 8—for विधीयते read विधीयन्ते as in S and F, M.

—— l. 9 after 'तथ्यमिति' S rightly adds यथा

VERSE CLI.

परिगृह्य तान्—V. L. परितोषितान्

VERSE CLIII.

बालम्—V. L. बालः—adopted by Medhātithi.

P. 144, l. 24—for यस्माच्च read न as in S, J and A.

—— l. 27—for बालमि read बाल इ, as from what follows it is clear that बाल इति is the reading adopted by Medhātithi.

P. 145, l. 2 छान्दोग्ये शैशवं &c. This story is not found in the 'Chhāndogya' *Upaniṣad*; is it found in the *Bāhmaṇa* of the Sāmaveda—the Ṣaḍvimsha or the Tāṇḍya ?

VERSE CLIV

वित्तेन न—V. L. वित्तैनैव (Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 93).

P. 145, l. 7—for व्यापद्यन्ते, निपद्यन्ते would be better.

VERSE CLV

ज्यैष्ठ्यं—V. L. श्रैष्ठ्यं

शूद्राणामेव—V. L. (*a*) शूद्राणान्त्वेव (*b*) शूद्राणां चैव

Cf. Viṣṇupurāṇa 32-18, and Mahābhārata 2.37.1386.

वैश्यानां धान्यधनतः—V. L.धनधान्येन वैश्यानां as read in the Madanapārijāta (p. 32).

VERSE CLVI

वृद्धो भवति—V. L. (*a*) स्थविरो ज्ञेयो as read by Kūlluka; (*b*) स्थविरो भवति as read by Nārāyaṇa and Nandana.

VERSE CLVII

नाम बिभ्रति—V. L. (*a*) नामधारकाः, (*b*) नामधारिणः

P. 145, l. 25 वारणो यः क्रियते क्रकचादिना—J reads दारुमयःक्रियते चक्रवादिना; S reads दारुणायः क्रियते क्रकचादिना, which is best.

VERSE CLVIII

चाफला—V. L. निष्फला

VERSE CLIX

P. 146, l. 10—for याथमत्यर्थ S reads यादि अर्थप्राप्तं

—— l. 13 रज्ज्वा वेणुदलेन वा—This refers to Manu 8.299, and to Gautama 2.42-44, where we read—शिष्यशिष्टिरवधेन—अशक्तौ—रज्जुवेणुदलाभ्याम् तनुभ्याम्—अन्येन घ्नन् राज्ञा शास्यः

VERSE CLX

वाङ्मनसे—The right form is वाङ्मनसी
वेदान्तोपगतं—V. L. वेदान्ताधिगतं

P. 146, l. 28 न प्राप्नोति—S omits the न

VERSE CLXI

Cf. Mahābhārata, Vidura's advice to Duryodhna—नारुन्तुदः स्यान्न नृशंसवादी न हीनतः परमभ्याददीत

VERSE CLXII

P. 147, ll. 19-20 for अधीतात्वर्थमाकाङ्क्षेः read अधीगर्थत्वमाकाङ्क्षेः and construe thus—अधीगर्थत्वं (as mentioned in Pāṇini's Sutra 2.3.52, अधीगर्थदयेशां कर्मणि आकाङ्क्षेः (आकाङ्क्षधातोः) आरोप्य &c., &c.

—— l. 20—अनर्चितमभोज्यम्—This refers to Gautama नित्यमभोज्यम् (16.8)... अनर्चितं च (16.21.)

VERSE CLXIII

P. 147, l. 28, after चरति read यस्त्ववमानस्य कर्ता स तेन पापेन विनश्यति, as in S and A.

VERSE CLXIV

धिगमिकं—V. L. धिगमनं

P. 142, l. 4—for तस्य तेनेति read तस्यानेनेति

VERSE CLXV

चोदितैः—V. L. नोदितैः as quoted in Viramitrodaya (Samskāra, p. 505.)

P. 148, l. 13—for श्चोप...भिः read श्चोपनिषम्महा..भिः as in J.

P. 148, l. 21—for श्च संस्का A reads श्च चेत् संस्का

—— l. 27—for यद्यप्यनेक read यद्यन्येक

P. 149, l. 3—for योगादर्थादर्श read योगदर्श as in S.

—— l. 4—for देकैक read त् । अनेक as in S.

P. 149, l. 16 अहं सम्मार्ष्टि—See Mi. Su. 2. 1. 9 *et seq* and 3. 1. 13.

P. 149, l. 17—for तथा S rightly reads यथा

—— l. 25—for स्वकाल A read सकाल and S सकल which is best.

P. 150, l. 1 S rightly omits अथ

—— l. 3—for लवणात्वे read लवणात्वे as in A.

—— l. 10—for कारणे read करणे as in A and S.

—— l. 15 नचाध्यापन etc.—नचाध्ययनमन्तरेणाध्यापनसिद्धिः would give better sense.

P. 150, l. 22—for विधिः, विधेः would be better.

P. 151, l. 16—for देवनिवृत्त read दनिवृत्त as in S.

—— „ —for द्र्महव M and F, N read द्र्महणव N and A द्र्महव

P. 151, l. 29—for शब्द उपपद्यते, S reads शब्देनोच्यते which also gives good sense.

P. 152, l. 1 सत्यपि वेदत्वे under verse 140 above, Medhātithi has provided a somewhat different explanation of रहस्य

VERSE CLXVI

सदाभ्यस्येत्—V. L. समभ्यस्येत् as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 307).

तपस्तप्स्यन् द्विजोत्तमः—V. L. (*a*) तपस्तप्स्यन् यदि द्विजः; (*b*) तपस्तप्त्वा द्विजोत्तमः as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 307) (*c*) तपस्तप्यन् द्विजोत्तमः as quoted in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 509).

P. 152, l. 5—for निरोधादिषु वर्तते M (App.) rightly reads निरोधादिषु शास्त्रीयेषु वर्तते

P. 152, l. 6—for तत्तपस्तप्स्य S reads soundly तपस्तप्स्य

—— l. 8—for श्लोकार्थवादः S rightly reads श्लोकार्थोऽर्थवादः

VERSE CLXVII

P. 152, l. 18—for त्यागं S reads भङ्गं

P. 152, l. 20—for त्यागेऽध्य S reads त्यागेनाध्य

VERSE CLXVIII

वेदम्—V. L.: वेदान् as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 140); though on p. 49, the same work reads वेदं; and in प्रायश्चित्तप्रकरण again (p. 15) it reads वेदान्

P. 152, l. 24—for वेदस्यैवा—साकल्याशङ्का, A reads वेदस्यैवास्य कल्पाशङ्का, and S वेदस्यैवार्थकल्पयपाळङ्का. The right reading is वेदस्यैवासाकल्याशङ्का

P. 152, l. 25 अगृहीतेऽपि etc. A, M and N read as in Gharpure; the context requires the reading अगृहीते वेदेऽज्ञानामध्ययनस्याभ्यनुज्ञायते

P. 153, l. 1—for तन्निषेधायोगात A reads तन्निषेधाच्च योगात् S तन्निषेधाच्च योगाच्च and N as in Gharpure.

P. 153, l. 6—for पित्रा यः read पित्राऽयं संस्कर्तव्यः as in A; S reads पित्रा संस्कर्तव्य एव

P. 153, l. 22—for तथा ह्यनूक्या...भवति, another reading found quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 335) is तथा ह्यनुक्त्या तत्र विप्लवम्भवति

VERSE CLXIX

श्रुतिचोदनात्—V. L. (*a*) **श्रुतिचोदितम्** (*b*) **विधिचोदितम्**

Hopkins remarks ironically—'So the *twice*-born has *three* births!' He forgets however that the third is not meant to be incumbent upon all; it refers to only one who undertakes the performance of a sacrifice.

Cf. Aitareya Brāhmaṇa l. 1.

VERSE CLXXI

नह्यस्मिन्—V. L. **नह्यस्य**

P. 154, l. 6—for **सर्वैर्हिजा** read **सर्वै द्विजा** as in S.

VERSE CLXXII

जायते—V. L. **युज्यते**

P. 154, ll. 16-17—**न ब्रह्माभि** etc. Gharpure reads this quotation as it is found in Strenzler's edition of Gautama; but if this passage in Gautama also contained the causal form **अभिव्याहारयेत्**, there would be no point in Medhātithi citing it against the view of **केचित्**. The reading, at least as known to Medhātithi, must be **न ब्रह्माभिव्याहरेत्**. It is thus found in A, S, J and M.

P. 154, l. 22—for **यंकं** read **यंके** as in A.

VERSE CLXXIII

क्रमेण—V. L. **तथैव**

विधिपूर्वकम्—V. L. **विधिपूर्ववत्**

VERSE CLXXIV

तत्तदस्य—V. L. (*a*) **तत्तत्तस्य** (*b*) **तत्तस्यैव**

Cf. Viṣṇupurāṇa 27.28.

P. 155, l. 5—for भागं वा...वत S reads भागं कश्चित् कृत्वा ; A, J and N read as in Gharpure.

—— l. 7—for देशेषु A and J reads देशः

—— „ —for प्रासनम् A reads प्राशनम्, which is wrong.

—— l. 10—for कृतत्वात् । अ read प्रकृतत्वाद् आ

VERSE CLXXV

इमांस्तु—V. L. इमांश्च (Aparārka, p. 62).

P. 155, l. 16—for आसीत्किं S reads किं, which is better.

—— l. 19—for वसन् । नियमानाह read वसन्निति नित्यसन्निधानमाह. S reads वसन्निति नित्यानिधानमाह

—— l. 20—for मध्याय S rightly reads मध्ययन

VERSE CLXXVI

चैव—V. L. कुर्यात् (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 117.)
समिदाधान—V. L. सन्ध्योपासन

P. 155, l. 26—for यदि......तदा read यदि पुनः शुचिर्न तदा as in A.

—— l. 27—for परिप्लवते read परिप्लवेत as in S.

P. 156, l. 7—for सति read असति

——l. 17—for श्यमानं स्वा read श्यमानस्वा as in S.

——l. 21—for वा कृताः करि read चाकृताकरि

——l. 28—for पुस्तक read फलक

VERSE CLXXVII

मधुमांसं च—V. L. मधुमांसानि (Aparārka, p. 62.)
गन्धं माल्यं रसान्—V. L. (*a*) गन्धं माल्यरसान् (*b*) गन्धमाल्यरसान् (Aparārka, p. 62); (*c*) गन्धमाल्यं रसान् (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 125.)

यानि—V. L. चैव—as read by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 456.)

चैव हिं—V. L. चविहिं (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 125.)

P. 157, l. 15—for तस्य प्रति read तस्याप्रति as in S.

—— l. 18—for द्रव्यान्तगति read द्रव्यान्तरगत as in N.

—— l. 19—for न्तमसं...श्चिक read न्तरसिनः संस्कृतस्य सक्षि as in S.

—— l. 21—for वक्तव्या read वर्तव्या as in S.

—— l. 22—before प्रतिषेधो S rightly adds पृथक् कृतस्य

—— l. 28—for प्राह्मास्वर read प्राह्मान्वर as in S.

P. 158, l. 4—for वचासि read वचांसि

—— l. 9—for पुरुषार्थः प्रति read पुरुषार्थप्रति as in S.

VERSE CLXXVIII

धारणम्—V. L. धारणे as read in Madanapārijāta (p. 39).

गीतवादनम्—V. L. (*a*) गीतवादने, (Samskāramayūkha, p. 42); (*b*) गीतवादितम् (Aparārka, p. 62).

—— l. 17 after कामो S rightly adds रागः

—— l. 19—for प्रयोगश्च A reads प्रयोगाश्च

VERSE CLXXIX

लम्भ—V. L. लाप quoted by Madanapārijāta (p. 39.)

P. 158, l. 27—for शोभते S reads शोभनं

—— l. 29—for प्रयोग्य read अयोग्य

VERSE CLXXXI

अर्चयित्वा त्रिः—V. L. (*a*) अर्चयेद्विप्रः as quoted in the Madanapārijāta (P. 39); (*b*) अर्चयित्वाऽपि (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 127).

पुनर्मामित्यृचं—V. L. (*a*) **पुनर्मेतित्यृचं** (*b*) **पुनर्मामित्वृचं**

P. 159, l. 10—for **लोपो नाव** S rightly reads **लोपेनात्र**

VERSE CLXXXII

कुम्भं—V. L. **कुम्भान्** as read by Nandana.

काकुशान्—V. L. (*a*) **कां कुशान्** (Aparārka, p. 59); (*b*) **कास्तथा,** (*c*) **काः कुशान्**

वदर्थानि—V. L. **वदर्थं**

P. 159, l. 20—for **नैकान्तादि** read **नैकान्तादीति,** this being a clear reference to verse CLXXX.

VERSE CLXXXIII

प्रशस्तानां—V. L. **प्रसक्तानां** as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 453) and Vīramitrodaya (Samskāra, p. 481).

भैक्षं—V. L. **भैक्ष्यं** as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 453) and Vīramitrodaya (Samskāra, p. 481).

कर्मसु—V. L. **कर्मणि** as read in the Vidhānapārijāta (p. 496).

VERSE CLXXXIV

P. 160, l. 12—for **नैव सन्तो** read **नैव सन्ति निवसन्तो** as in S.

VERSE CLXXXV

विचरेत्—V. L. **ऽपिचरेत्** (Samskāramayūkha, p. 60.)

P. 160, l. 18—for **कृतवक** read **कृतपातक** as in S.

VERSE CLXXXVI

दूरा—V. L. **पुरा** (Samskāramayūkha, p. 43).

विहायसि—V. L. **विहायसे**
तामिरग्निम्—V. L. **आहिताग्निः** } as quoted in the Smṛtitattva, p. 936.

P. 160, l. 27—for **विहायस** S rightly reads **विहायसि**

—— l. 28—for **प्रकारा** read **प्राकारा** as in N.

VERSE CLXXXVII

P. 161, ll. 3-4—**नियम्य...तयोरपि**; this is rightly omitted in S and J.

—— l. 4—for **अनातुरस्याव्याधितस्य** read **अनातुरः अव्याधितः सन्** as in S.

—— l. 5—for **श्वेतदन्न प्रा** read **श्वेतन्न प्रा**

VERSE CLXXXVIII

एकाब्दादी—V. L. **एकाब्दाशी** as read by Vīramitrodaya (Samskāra, p. 484), also in the Vidhānapārijāta (p. 498).

P. 161, l. 15—after **येन**, the context requires a **न**

—— l. 17—for—**तस्य** S reads **तत्र**

—— l. 18—for—**जीवितः** read **जीवित** as in A and S.

—— l. 22—for—**प्रतिशब्दोऽर्थवादः** read **प्रतीशब्दः । तत्रार्थवादः**

VERSE CLXXXIX

व्रतवद्देवदैवत्ये—V. L. (*a*) **व्रते वा वेददैवत्ये** as read in the Vidhānapārijāta (p. 498); (*b*) **वृते वा देवदैवत्ये** (Sanskāraratnamālā, p. 291).

अथर्षिवत्—V. L. **जभक्षयन्** as read in the Vidhānapārijāta, p. 498; (*b*) **अथापि वा** (Sanskāraratnamālā, p. 291).

P. 162, l. 1—for **तस्य** read **तच्च** as in S.

—— „ —for **वृताविरुद्ध** read **वृतविरुद्ध** as in F. N.

—— l. 3—for **वैष्णवम** read **वैल्क** as in Gautama, 3. 31, which is as quoted here.

P. 162, l. 5—**स्वाम्नातं**, rightly omitted in S.

—— l. 15—for **विध्यर्थप्रधानः** S reads **विध्यर्थसम्पादना प्रधानः**

P. 126, l. 17—for **स्वसम्ब** S reads **सम्ब**

—— l. 27—for **न विषयो नहि सम्बन्धः** S reads **न विषयत्वेन सम्बन्धः**, which gives better sense.

P. 163, l. 8—for **कर्माख्ये** read **कर्मभ्यः** to be construed as **तेषां (पितृणां) शरीरसम्बन्धः कर्मभ्यो जायते**

—— l. 8—the words '**प्राधान्यमुपाध्यायाय गान्ददाति**' are superfluous.

—— l. 13—after **कर्ता** S rightly adds **पितृषु**

—— l. 14—for **परस्परकर्मादीनि** read **परस्य फलदानि**

—— l. 15—for **दृष्टादृष्टमुपकारं** S reads **दृष्टादृष्टफलसाधनं**

—— l. 17—for **प्रैष्यं** read **प्रैष्य** as in S.

See Mī. Sū. 10. 2. 55-56.

—— „ —for **सूत्रा** read **तत्रा** as in S.

—— l. 19—for **अधिकारा** S rightly reads **अधिकारो**

—— l. 23—for **तस्मिन्** read **यस्मिन्** as in S.

—— l. 25—for **यावज्जी...क्रियते** S reads **यावज्जीविको न कर्तुर्वैदिकम्फलं परिह्रियते**, which gives better sense.

P. 164, l. 3—for **श्राद्धेन** S rightly reads **श्राद्धे**

—— ll. 4-5—for **उपदिश्यन्ते** read **उद्दिश्यन्ते** as in S.

—— l. 10—for **न च यागो.. ...कारः** S. reads **योगोन......**; N reads **न च यागो न वेदार्थः......** The sense requires some such words as **न च श्राद्धस्य यागो यत इदस्य देवतार्थः स्वाहाकारः**

—— l. 11—for **विरोत्स्यते** read **विरोत्स्यते** as in S and A.

—— l. 15—for **न यागो** read **न यागो पूजा**

—— l. 19—for **पूजा...स्यात्** read **पूजाकर्मत्वे हि यागसम्प्रदानता न स्यात्** as in N and S.

P. 164, l. 20—for विभिद्यते S rightly reads भिद्यते

—— l. 25—for नहि मुद्दिश्य S reads नहि देवतार्थः सिद्धो यमुद्दिश्य; N is somewhat better न हि देवता सिद्धा यामुद्दिश्य

—— l. 26—for च्छागलेया read च्छावलेया

—— l. 27—for नार्थौ S rightly reads देवतार्थौ

P. 165, ll. 5-6—for नायं...तार्थः read नायं देवताशब्दः सामान्यवचनः

—— l. 8—for तच्चा S rightly reads श्चा

—— „ —for च्छुवावकाशे read च्छचौ देशे as in S.

—— l. 10—for शेषाभावे read शेषभावे as in S.

—— l. 11—तानि द्वैधं etc. See Mī. Sū. 2. 1. 6 and 7.

—— l. 12—न्याय्यं तु etc. See Mī. Sū. 2. 1. 13.

—— l. 15—for मृदादि तद्दे S reads मृदादिवद्दे

P. 166, l. 1—for शुक्लो read शुक्ले as in S.

—— l. 5—for प्रति read प्रतिपाद्यमानाः as in S.

—— l. 7—for दैवदेवत्य read देवदैवत्य

—— l. 8—for कतो...वगति S rightly reads कुतो विशेषावगतिः

—— l. 9—for साहचर्यादिवत् A reads साहचर्यादिति च

—— „ —for यदि च S reads यदि न; the right reading appears to be साहचर्यादिति चेत् यदि न

—— ll. 9-10—for असति...भेदे S reads सति...भेदे; N and A read असति विषयाभेदे; the sense requires सति विषयभेदे

VERSE CXC

त्वेवं नैतत्कर्म विधीयते—V. L. त्वेव नैतत्कर्म प्रचक्षते

P. 166, l. 16 for—धिकारं read धिकारः as in A and S.

VERSE CXCI

चोदितो—V. L. नोदितो adopted by Medhātithi; also quoted in the Vidhānapārijāta (p. 521) and the Madanapārijāta (p. 100).

प्रचोदित—V. L. प्रणोदित

यत्न—V. L. योग adopted by Medhātithi; also quoted in the Vidhānapārijāta (p. 521) and the Mandanapārijāta (P. 100) and Aparārka (p. 64).

P. 166, l. 24—for हुतोऽधीत read हुतोऽधीयीत as in S.

This refers to Gautama, 2. 29—'आहूताध्यायी'

VERSE CXCII

वीक्षमाणो—V. L. ईक्षमाणो

P. 167, l. 5—for श्रोत्रादीन्यपि S reads श्रोत्रादिष्वपि

—— l. 7—for शक्ति (which is the reading of A, S and N also) read सक्ति

—— l. 8—for कपोतः S reads पुटकः

VERSE CXCIII

साध्वाचारः—V. L. स्वाध्यायार्थं as read by Madanapārijāta (p. 100).

सुसंवृतः—V. L. (*a*) सुसंयतः read by Nārāyaṇa and Kullūka;—(*b*) समाहितः read by Nandana.

अभिमुखं—V. L. अभिमुखो—adopted by Medhātithi.

P. 167, ll. 12-13—for साध्वभिम्यः ead साधुरभिम्यः as in J.

—— l. 14—for न कर्तव्यम् S reads परिहरेत्

VERSE CXCIV

P. 167, l. 22—for संस्कृत... घटित S reads संस्कृतमाश्यं दधिक्षीरादि

P. 167, l. 25—S drops the न before कार्यसादि

—— l. 26—for चर्यात्परोऽपि read चर्यापरेणापि as in A and S and F. N.

—— l. 27—for इत्तिष्ठन्प्रथमं read इत्तिष्ठेत्प्रथमं as in S.

VERSE CXCV

P. 168, l. 8—after मुख: add दिशि

VERSE CXCVI

अभिगच्छन्—V. L. पश्चाद्धावन्

अभिगच्छंस्तु तिष्ठतः—V. L. अभिगच्छेच्च गच्छतः (Aparārka, p. 56).

प्रत्युद्गम्य त्वाव्रजतः—V. L. (*a*) प्रयुद्गमित्वा व्रजतः; (*b*) प्रत्युद्गम्याथ व्रजतः quoted in Madanapārijāta (p. 106).

P. 168, l. 13—for भिमुखः S reads भिमुखं

P. 168, l. 15 पश्चाद्वा वसतस्तथा—This is rightly omitted in J and S.

VERSE CXCVII

स्यैव—V. L. (*a*) स्यैव ; (*b*) स्येत्य as read in the Madanapārijāta (p. 106).

निदेशे—V. L. निर्देशे as read in Madanapārijāta (p. 106).

VERSE CXCVIII

नित्यं स्यात्—V. L. सर्वदा (Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 120).

चास्य—V. L. चैव

11

नीचंशय्या—V. L. (*a*) नीचशय्या as read in Vīramitrodaya, Samskāra, p. 491; (*b*) अधःशय्या (Samskāramayūkha, p. 40).

न चयेष्टासनो—V. L. कश्चिच्चेष्टाऽस्यनो—as read in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 491).

VERSE CXCIX

गति—V. L. मति (Samskāramayūkha, p. 40).

गति भा—V. L. गतिं भा as read in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 412).

परोक्षं—V. L. परोक्षेण as read in Madanapārijāta (p. 106).

VERSE CCI

परीवादात्खरो भवति—V. L. (*a*) परिवादात्खरो भवति; (*b*) परिवादात्खरः स्यात्तु; (*c*) परिवादात्खरो हि स्यान्; (*d*) परिवादात्सूकरः स्यात्; (*e*) भवेत् खरः परीवादात् (Samskāramayūkha, p. 42).

मत्सरी—V. L. मत्सरः as read by Vīramitrodaya (Samskāra, p. 491).

कृमिर्भवति—V. L.. (*a*) कृमिश्च स्यात्; (*b*) कृमिश्चैव.

P. 169, l. 14—for पूर्वप्रतिषेधे शे S rightly reads पूर्वप्रतिषेधशो

—— l. 16—for ऽवघातकः S reads चोपकर्ता च घातकः; the right reading is चोपहर्ता च घातकः as this is a clear reference to Manu 5. 51—अनुमन्ता विशसिता निहन्ता क्रयविक्रयी।
संस्कर्ता चोपहर्ता च खादकाश्चेति घातकाः॥

—— l. 17—for कुसृत्याऽनुवर्तते read कुसृत्या वा वर्तते as in N.

VERSE CCII

नार्चयेत्—V. L. नाश्रयेत् as read in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 461).

कुड्यो—V. L. कुड्यं. Burnell represents Medhātithi as reading कुड्यं; as a matter of fact, however, Medhātithi notes it only as a reading adopted by some people—कुड्यमित्यन्ये पठन्ति

P. 170, l. 1—for येन चि read येन केन चि as in S.

VERSE CCIII

प्रतिवाता—V. L. प्रतिवाते

असंभवे—V. L. असम्भवे as read in Madanapārijāta (p. 107).

P. 170, l. 17—for सम्बन्धि नाजानाति read सम्बन्धिना आनाति

VERSE CCIV

प्रस्तरेषु—V. L. वस्तरेषु as read in Vīramitrodaya (Saṁskāra, p. 462).

P. 170, l. 25—S rightly omits the न after कटः

VERSE CCV

चाविस्ट—V. L. चातिस्ट (Yatidharmasaṅgraha, p. 34).

VERSE CCVI

श्वेतदेव—V. L. श्वेवमेव (Yatidharmasaṅgraha, p. 34).

VERSE CCVII

तथाऽन्यार्थे—V. L. (*a*) स्वयार्थेषु—noted by Medhātithi; (*b*) षु चार्येषु—quoted by Vīramitrodaya (Saṁskāra, p. 462).

P. 171, l. 27—for थाचार्थे। आचार्थे read थार्येषु। आर्ये as in J.

P. 172, l. 1—for शूद्राचार्यैः read शूद्रार्यैः

—— l. 2—for न च सर्वस्मिन् S reads तेन सर्वस्मिन्, which gives better sense.

—— „ —for वंश्यर्षि read वंश्यर्षम् as in S.

VERSE CCVIII

P. 172, l. 6—for मध्वापषिवरि read अमध्वापषितरि.

VERSE CCIX

उत्सादने—V. L. **उन्मर्दने** as quoted in Vidhānapārijāta (p. 495.)
स्नापने—V. L. **स्नपने** as quoted in Vidhānapārijāta (p. 495).

VERSE CCX

प्रतिपूज्याः—V. L. **सम्प्रपूज्याः** (Smṛtichandrikā, Samskāra p. 103).
भवादनैः—V. L. **भिभाषणैः** as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 300).
सवर्णा गु—V. L. **सवर्णगु** (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 103).

VERSE CCXI

गात्रोत्सादन—V.L. **गात्रोद्वर्तन** as read in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 493).

P. 173, l. 10—for **वक्ष्यति यं हेतु** S reads **वक्ष्यति च** and J **वक्ष्यति हेतुम्.** The right reading is **वक्ष्यति च हेतुम्** as in A.

VERSE CCXII

P. 173, l. 16—for **न्यायो** read **काल्लो** as in S and J.

VERSE CCXIII

नराणामिह—V. L. **नराणामेव**
अतोऽर्थात्—V. L. **अतोऽर्थं**
Cf. Māhabhārata 13. 48. 38.

P. 173, l. 21—for **व्यावर्त** read **च्यावनम्** as in S and J.

—— „ —for **च्चाव** read **च्च्याव**

VERSE CCIV

P. 174, l. 2—for **सर्वं मुख्यममार्गं** read **सर्वंमुत्पथमार्गं** as in S and J.

—— l. 5—for **स्थिताः** read **च्छिन्नाः** as in S.

VERSE CCXVII

विप्रोष्य—V. L. (*a*) **विप्रस्थ**; (*b*) **विप्रस्तु** (Smṛtichandrikā, Saṁskāra, p. 104).

VERSE CCXVIII

तथा गुरुगतां—V. L. **एवं गुरुतरां** (Smṛtichandrikā, Saṁskāra, p. 139).

युधि—V. L. **पुर्वांधि** as quoted in Vīramitrodaya (Saṁskāra, p. 525.)

P. 174, l. 25—for **विध्यर्थता** S reads **विध्यर्थवादः** as in S.

VERSE CCXIX

शिखाजटः—V. L. (*a*) **शिखान्वितः**; (*b*) **शिखाजटी** (Saṁskāra-mayūkha, p. 42).

P. 175, l. 3 **इतरेतर** is rightly omitted in S.

VERSE CCXX

कामचारतः—V. L. **कामकारतः** as quoted in the Parāsharamādhava (Prāyashchitta, p. 44).

P. 175, l. 14—for **निद्रावगत** S rightly reads **निद्रावशंगत**

—— l. 15 after **कुर्यात्** read **अभिरभाग इतिकर्मप्रवचनीयत्वम् । ततो द्वितीया शयानमिति । इत्थम्भूतं सुप्तमिति लक्षणं वा । स्वापकाले यद्युद्येत जपन्नुपवसेदिनम् । केचिदाहुः**, this long lacuna being supplied by S.

—— l. 23—for **पेचते** reads **पेक्ष्यते**

P. 175, l. 27—for **अथवाक्यम** S reads **अथ वाचाकाम**

VERSE CCXXI

निर्मुक्तः—V. L. (*a*) विमुंक्तः ; (*b*) निर्मुक्तः

P. 176, l. 5—for अदृष्टपाप read अदृष्टं पाप as in S.

VERSE CCXXII

P. 176, l. 9—for चित्ततत्कर्मा विज्ञेयः read चित्तकर्मविक्षेपः as in S.

VERSE CCXXIII

वाऽस्य—V. L. चास्य—adopted by Medhātithi.

—— l. 17—for कर्मादिना read धर्मादि as in J and S.

—— l. 18-19—for चारजनक read चार्यंभूतक as in S.

—— l. 21—for पूर्वंः मृद्भिः S rightly reads पूर्वंमद्भिः

—— „ —for राद्युत्पाद्य read राद्युपपन्न as in S.

—— l. 22—for जानीतः S rightly reads जानीत

—— l. 25—for तथा विधिपूर्वं च S rightly reads यथाविधिपूर्वकं

—— l. 26—for गुरुगृहाच्छो read गुरुगृहे च्छो as in S.

—— l. 27—for समाचार्यं read समाचर्यं as in S.

P. 177, l. 2—for एवं तर्हिंप्रमाणं शूद्रग्रहणेन read स एव तर्हिं प्रमाणं किं स्त्रीग्रहणेन

VERSE CCXXIV

धर्म एव च—V. L. धर्म एव वा

श्रेयः—V. L. श्रेयान् (Aparārka, p. 158).

P. 177, l. 16—for मुख्यः S reads साक्षात्

—— l. 18—अर्थेत is the reading in A, S, N and J also; but the right reading would be अर्थे

VERSE CCXXV

मन्तव्या—V. L. मन्तव्यो

VERSE CCXXVI

स्वो मूर्तिः—V. L. स्वा मूर्तिः

VERSE CCXXVII

न तस्य—V. L. तस्य नो

P. 178, l. 10—for संवरणयोगः S rightly reads संवर्धकयोगः

—— l. 11—after नात्र read न

VERSE CCXXVIII

कुर्यां—V. L. भूपा (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 94).
तेष्वेव—V. L. तेषु हि Do.

P. 178, l. 18—for पुरुषेषु read तुष्टेषु as in S.

VERSE CCXXIX

तैरनभ्यनुज्ञातो—V. L. तैरभ्यननुज्ञातो (Kullūka).

P. 178, ll. 25-26—for यत्ते मनः प्रतिषेधकृतो read यतोऽवमान-प्रतिषेधःकृतः as in S.

—— ll. 26-27—for व्यापृच्छ्य माता च मतं मत्वा read सुज्ञमानाऽवमन्तव्या as in S.

—— l. 27—for स्वाज्ञा S rightly reads स्वनुज्ञा

VERSE CCXXXI

पत्यो—V. L. पत्या (Prāyashchittaviveka, p. 128).

नीयस्तु—V. L. नीयोग्निः Do.

For an account of the *three fires*, see Prābhākara Mimānsā, pp. 254—256.

VERSE CCXXXII

त्रींल्लोकान्विजयेत्—V. L. देववद्दिवि चरेत्

VERSE CCXXXIII

यथा चैव—V. L. (*a*) यथाप्येवं ; (*b*) यथा त्वेवं

VERSE CCXXXV

P. 180, l. 6—for तदा read तत् as in S.

VERSE CCXXXVI

P. 180, l. 12—तत्रैनोपयितव्यम् read तत्रनैवानुज्ञां दापयितव्यः as in S.

VERSE CCXXXVIII

ददी—V. L. दधी (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 144).

P. 180, ll. 26—27—for विद्याविभूषिता मंत्रविद्या वा न धर्मोपयोगिनी S reads विद्याविषयभूता शिल्पविद्या वा धर्मोपयोगिनी

P. 181, l. 1—for या च शुभा शाश्वती read यास्त्वशुभा शाम्भवी as in S.

—— l. 5—after चाण्डालं S adds जातमं

—— l. 11—for स्त्रीसंस्था S reads स्त्रीकान्तिसंस्था

—— l. 3—for स्थमपवादो S reads स्यमुपोवूधातो

VERSE CCXXXIX

P. 181, ll. 16—17—for दृष्टं न कि read दृष्टान्तीकि as in S.

—— l. 17—for असतस्तु read असतस्स्तु as in S.

—— l. 20—for न द्वेषहने read न त्वेषा ते as in S; न द्वेष्यस्ते is another reading giving good sense.

—— „ —for न्यायात्-न्याय्यः would be better; S reads पूज्यं

—— „ —for सिद्ध read प्रसिद्ध

—— l. 21—for श्रयात्प्राप्यते तथा गृह्यते read श्रयादप्येते यथा गृह्यन्ते as in S.

VERSE CCXL

विविधानि च शिल्पानि—V. L. शिल्पानि चाप्यदुष्टानि

P. 181, l. 24—for शम्बर S reads शबर

—— l. 25—for पटजनक read पटरञ्जन

—— l. 27—for वाक्याद्वा read वाक्यत्वात् as in S.

VERSE CCXLI

अनुव्रज्या च—V. L. (*a*) अनुव्रज्य तु (Samskāramayūkha, p. 52). (*b*) अनुव्रज्यादि (Samskāraratnamālā, p. 325).

आपत्काले—V. L. आपत्कल्पे noted by Medhātithi.

च शुश्रूषा—V. L. (*a*)—तु शुश्रूषा as read in Vīramitrodaya, Samskāra, p. 513; (*b*) द्विशुश्रूषा as quoted in the Vidhāna-pārijāta (p. 579).

P. 181, l. 30—for तत्र read त्वत्र as in S.

—— „ —for आपत्स S and J read आपद्

P. 182, l. 4—for तदा ब्राह्मणः read तदा ब्राह्मणात् as in S.

—— l. 7—for तस्याध्यापना read तस्याध्ययना as in S.

——l. 9—for न चेदं......मीयते read ततो दण्डमहत्त्वात् महद्देतद्कार्यमनु-मीयते as in S.

P. 182, l. 10—for पतना......षेधात् read पतनं तत्संसर्गाच्च ब्रह्मचारिणो-स्यन्तदुष्टता स्यात् । क्षत्रियवैश्ययोरध्यापकत्वनिषेधात्

VERSE CCXLII

काङ्क्षन् गतिमनुत्तमाम्—V. L. काङ्क्षंस्तु गतिमुत्तमाम् as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 549).

P. 182, l. 19—for विशेषे S rightly reads विशेषेण

P. 182, l. 21—for विषयो read विषये

—— ll. 25—26—for यतो ननु......भावा read यतोऽनन्तु वक्तव्यर्थाभावा

VERSE CCXLIII

(*a*) The first part is read as follows in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 458) यदित्वात्यन्तिको वासो रोचेतास्य; (*b*) in Vidhānapārijāta (p. 504) as—यदिवात्यन्तिकः कालो रोचतेस्य; (*c*) in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 551) as—यदिवात्यन्तिको वासो रोचेतास्मै; (*d*) . ... रोचेतास्य (Samskāramayūkha, p. 62).

VERSE CCXLIV

शुश्रूषते—V. L. शुश्रूषयेत् as read in Vīramitrodaya (Samskāra, page 550).

सद्म शाश्वतम्—V. L. शाश्वतं पदम् as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 550).

P. 183, l. 8—for तिर्यक्पवेन read तिर्यक्प्रेत as in J and S.

VERSE CCXLV

P. 183, l. 14—for ऽवं read ऽर्थं as in J and S.

VERSE CCXLVI

नह्रमम्नतः—V. L. (*a*) नमासनम् (Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 178); (*b*) नमावहन् (Saṃskāraratnamālā, p. 368).

शार्कं च वासांसि—V. L. वासांसि शार्कं वा—favoured by Medhātithi and adopted by the Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 178).

माहरन्—V. L. (*a*) माहरेत् noted by Medhātithi and adopted by Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 178; (*b*) मावहेत्—(Saṃskāraratnamālā, p. 368).

P. 183, l. 30—for नविव read विव as in S.

—— „ —for पूर्वं सम्बन्धः read पूर्वसम्बन्धः as in N.

—— l. 31—मावहेत् J and A read माहरेत्

P. 184, l. 1—for दर्शनार्थं read प्रदर्शनार्थं as in S.

—— l. 2—for प्रीतिजनकं S reads प्रीतियुक्तं

—— l. 2—for गन्त्री S reads तरी

—— l. 5—for दथाश्चावेद्याश्चादिना read नचेद्याद्यश्चादिनाऽर्जयेत्

VERSE CCXLVII

P. 184, l. 11—for धर्मप्रयासयत्ने read धर्मप्रजासम्पन्ने as in S.

VERSE CCXLVIII

एतेष्वविद्यमानेषु—V. L. एषु त्वविद्यमानेषु as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 458).

मात्मनः—V. L. मात्मवान्

P. 184, l. 15—for **यमाद्वृत्त** read **यमाद् भृत्य**

—— l. 17—for **तद्वाच......विहरेत्** read **यद्वा कदाचित्तिष्ठेत् कदा-चिदासीत चेति विहरेत्** ·

—— l. 18—**न्यो**—omitted in S.

VERSE CCXLIX

न चेह जा—V L. **न चेहा जा**

" Rules in regard to the different rites as limited by caste in still older literature will be found in Vol. X of *Indische Studien* collected by Weber."—Hopkins.

Discourse III

अधिंकं—V. L. आधिंकं (Vīramitrodaya, Saṃskāra, p. 537).

VERSE I

षट्त्रिंशदाब्दिकम्—V. L. षाट्त्रिंशदाब्दिकम्

चर्यं—V. L. कार्यं (Madanapārijāta, p. 97).

त्रैवेदिकम्—V. L. (*a*) त्रैवेद्यकं (Madanapārijāta, p. 97); (*b*) त्रैविद्यकं (Vīramitrodaya, Saṃskāra, p. 557 and Aparārka, p. 67).

मेव वा—V. L. मेव च (Madanapārijāta, p. 97).

P. 185, l. 18—for ग्रहणोक्तकालं read ग्रहणानन्तरकालं as in A.

P. 186, l. 5—for स्वतोवृत्त read स्वभावत as in S.

—— l. 6—before स्वर्गादि S adds अथ किं

—— l. 10—for प्रभृति read प्रकृति as in S.

—— l. 11—for संस्कार्यत्वमन्य S rightly reads संस्कार्यं नान्य

—— l. 16—for तथा S reads तत्र, which is better.

—— l. 27—for देश वेत्यादि read देयेत्यादि as in S.

—— ll. 27-29—for अनुष्ठिते.........कारकत्वम् N and A read अनुष्ठिते चास्मिन् विधौ स्वसामर्थ्याद्भवतु ज्योतिष्टोमाद्युपकारकत्वम्, which is better.

P. 187, l. 2—for अथवा S reads यथाऽयं

—— l. 6—for सत्यधिकृ......कारः read अधिकृतस्याध्ययने स्वाधाधी-तवेदस्याधिकारः

P. 187, l. 10—आश्रयिन्यायेन. See Mīmā. Sū. 4. 1. 18, etc. The संशय of the अधिकरण is—Is the *Sviṣṭakṛt* offering, which consists in the offering of remnants, purely of the nature of a 'disposal'? or does it bring about some sort of a transcendental result also? The final conclusion is that all such offerings, which are undertaken as sanctificatory rites in honour of a deity, and which have these deities for their 'आश्रय,' 'substratum,'—are actually conducive to transcendental results also.

—— l. 19—for संस्कारविधित्वेन S reads संस्कार्यविषयित्वेन

P. 188, l. 7—for पेक्षया read पेक्षाः as in S.

—— ll. 11-12 यद्येतत्......निवृत्तिः belongs to next page. the It should not be here.

P. 188, l. 25—Before चतुर्णां S adds तेषां, which is right.

—— ll. 26-27 असमात्......... व्यपदेशे (S reading व्यपदेशः) is rightly omitted in N and A. This passage occurs again on the next page, which is its right place.

—— l. 28—for तत्रापि नि read तत्रानि as in S and A.

VERSE II

यथाक्रमम्—V. L. (*a*) यथाविधि; (*b*) समाहितः (Saṃskāraratnamālā, p. 368).

आवसेत्—V. L. (*a*) आविशेत् (Saṃskāraratnamālā, p. 368); (*b*) आश्रयेत् (Madnapārijāta, p. 131); (*c*) आचरेत् (Smṛtitattva II, p. 587).

P. 189, l. 19—आकृमर्यादायां वर्तते—This should come after धातवः of the preceding line.

—— l. 24—for भवति read न भवति

—— l. 26—for यत्कार्यां read व्यपृकार्यां

P. 190, l. 2—for **त्रिविधौ** read **त्रिविधेः** as in A.

—— l. 4—for **इम्भो धार्यंते** read **इम्भादिना धार्यंते** as in S.

—— „ —for **दान** read **पान** as in S.

—— l. 12—after **स्त्रीनिवृत्तिरेव** S reads **करणीया । स्त्रीसेवा न विधातव्या**

VERSE III

पितुः—V. L. **गुरोः**

P. 190, l. 21—**सान्तानिकतया**—See 11. 1, where the term **सान्तानिक** is explained by Kullūka as **विवाहार्थी**

—— l. 27—for **उपनयस्य** read **उपनयनस्य** or **उपनयने** as in S.

P. 191, l. 12—for **पूर्वविवाहात्** read **पूर्वं विवाहात्** as in S.

VERSE IV

P. 191, l. 18—for **कश्चि** read **कश्चिच** as in S.

—— l. 20—for **समावृत्तस्य सम्भव** read **समावृत्तस्यसम्भवेऽपि भव** as in S.

—— l. 21—**विवाहांगं** rightly omitted by S.

P. 192, l. 1—for **न चक्षुष** read **चक्षुष** as in A.

—— l. 11—for **सलक्षणो** S reads **सकललक्षणो**

—— l. 14—after **विवाहोऽपि** add **अस्यापि** as in S.

—— ll. 14-15—for **स्त्रीमात्रविषयार्थं** S reads **स्त्रीमात्रविवक्षायाम्** ; A and N read **स्त्रीमात्रविषयायाम्**

—— l. 20—for **नान्यनुतिष्ठ** read **नान्यननुतिष्ठ** as in S.

VERSE V

सा प्रशस्ता द्विजातीनां—V. L. **सा द्विजानां प्रशस्ता स्त्री** (Gotrapravaranibandhakadamba, p. 131).

द्वारकर्मणि मैथुने—V. L. (*a*) द्वारकर्मण्यमैथुनी (adopted by Medhātithi); (*b*) द्वारकर्मण्यमैथुने (noted by Medhātithi); (*c*) द्वारकर्मण्यमिथुना noted as Medhātithi's, V. L. by Jolly; but no such reading is noticed by Medhātithi; (*d*) द्वारकर्मणि मैथुने—adopted by Kullūka, and Parāsharamādhava (Āchāra, p. 468).

P. 193, ll. 1-2—for सापिण्ड्यभावः read सपिण्डशब्दः as in S.

—— l. 3—for मातामहीमातामह read मातामहप्रमातामह as in S.

—— l. 4—for सन्ततेर्वान्धवसामीप्यात् A reads सन्ततौबाधश्च

—— l. 11—before यतः add तदुयुक्तम् as in A.

—— l. 22—for सन्ततिः समा read सन्ततिसमा as in S.

—— „ —for ब्राह्मणराजन्यविषाम् read ब्राह्मणानां न राजन्यविशाम्

—— l. 25—for ऽपि read पितृ

P. 194, l. 2—after स्मर्यन्ते add यतः सम्भव एव। अत्र कैश्चित्पञ्चमी-सप्तम्यौ नानुज्ञाते सप्तमी पञ्चमी चैव मातृतः पितृतस्तथेति। अन्यैस्तु ऊर्ध्वं सप्तमात्पञ्चमाच्च। तत्र विकल्पलभ्यमाना पञ्चमी न विवाह्या। असम्भवे तु न दोषः, which are wrongly printed as lines 20-23 on p. 200.

—— l. 3—for अन्यत्तु N reads अन्यत्र

—— l. 6—for ऐतिहासिकेन......समर्थयन्ते S reads ऐतिहासिकेन दर्शनेन तत्समर्थयन्ति, which is better.

—— l. 11—for स्वाच्च read स्वात्र, which is the right reading, as is clear from what follows.

—— l. 15—for समान read समाने as in S.

—— l. 18—for पितृतः add पञ्चमाम्मातृतः as in S.

—— l. 19—for मैथुनी read अमैथुनी, as it is apparently the प्रतीक of the text.

VERSE VI

एतानि—V. L. इमानि as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 477).

समृद्धानि—V. L. समर्थानि

VERSE VII

श्विग्निं—V. L. श्वित्र

VERSE VIII

नातिलोमां—V. L. नातिलोम्नीं (Aparārka, p. 78).
वाचाटां—V. L. वाचालाम् (Samskāraratnamālā, p. 510).

P. 195, l. 15—for असुवर्णाः J reads कद्रुवर्णाः ; A सुवर्णाः, the former being better.

—— l. 19—J rightly omits कपिल

VERSE IX

न बिभीय०—V. L. न च भीं (Samskāramayūkha, p. 74).

VERSE X

तनुलोमकेशदशनां—V. L. (*a*) तनुलोमकेशदन्तां ; (*b*) तनुरोमकेशदशनां (*c*) तन्वोष्ठाकेशदशनां (*d*) तनुलोमकेशदशां (Aparārka, p. 78); (*e*) तनुलोमकेशदतीं (Samskāraratnamālā, p. 509).
तन्वङ्गी—V. L. मृद्वङ्गी (Samskāramayūkha, p. 74).
चारुभाषिणीम्—V. L. (*a*) उद्वहेत्स्त्रियम् (Aparārka, p. 78) ; (*b*) स्त्रियमुद्वहेत् (Samskāramayūkha, p. 74).

P. 196, l. 7—for गतिर्यस्याः read गतिः सा यस्याः as in S.

—— „ —for किन्त्वहर्थानुपरिभावे S reads किन्त्वर्थानुपमे, which is better.

—— l. 15—for स्त्रिमंध्ये read स्त्रिमध्ये as in S.

VERSE XI

वापिता—V. L. वैपिता as quoted by Madanapārijāta (p. 131) and indicated by the explanation of Medhātithi.

P. 196, l. 25—for यद्यपि read यदि as in S.

P. 197, l. 4—for एवमस read एवं स

VERSE XII

वराः—V. L. ऽवराः—as quoted by Madanapārijāta (p. 143) and also Parāsharamādhava (Āchāra, p. 493).

P. 197, l. 13—for भार्याः......विवाहस्य N reads भार्याप्रधानत्वे च विवाहस्य

—— l. 14—for अनुवादगतोद्देश्यत्वात् N reads दानयागोद्देश्यत्वात्; अनुद्देश्यगत्वात् of S is the best reading.

—— l. 18—विवक्ष्यते सङ्ख्या—*Vide* Mīmā. Sū. 3.1.13 *et seq.*

—— l. 24—for प्रथमतः कृत read प्रथमतोऽकृत as in J.

—— l. 25—for कृतावपत्यार्थौ read अपत्यार्थौ as in J.

—— l. 26—for वक्ष्यमाणाः......ज्ञातव्याः read वक्ष्यमाणा असवर्णा ......शास्त्रानुज्ञातव्याः as in A and J.

VERSE XIII

स्मृते—V. L. स्मृता

राज्ञश्च—V. L. राज्ञः स्युः (Parāsharamādhava, Āchāra, p.494; Aparārka, p. 88).

चाग्रज—V. L. चाग्रयज (Aparārka, p. 88).

राज्ञश्च—V. L. राज्ञः स्युः

P. 198, l. 10—for ब्राह्मणस्य क्रमेण read ब्राह्मणस्य । ब्राह्मणक्रमेण as in A.

VERSE XIV

तिष्ठतोः—V. L. कर्हिचित्

P. 198, ll. 24-25—for तदिदं......विकल्पते read तत इमेऽनुज्ञानं प्रतिषेधश्च स्वस्वविरुध्यमाने विकल्पिते as in S and A.

—— l. 27—for गरीयः स्यात् read गरीयस्याः

VERSE XV

जाति—V. L. जातिं as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 495).

शूद्रताम्—V. L. शूद्रवत् as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 495).

P. 199, l. 5—for निमिन्तत्वा S reads निमित्ता

VERSE XVI

P. 199, l. 11—for तावदर्धं J reads तावदत्र

—— l. 12—Before अनुज्ञाय read विवाहं

VERSE XVII

P. 199, l. 20—for सुतोत्पत्तेरित्यत्र read सुतोत्पत्त्येत्यत्र as in N, this being a reference to सुतोत्पत्त्या of Verse 16.

VERSE XVIII

नाश्नन्ति—V. L. नादश्नित
देवास्तत्र—V. L. देवाश्च न
पितृदेवास्तत्—V. L. पितरस्तस्य (Aparārka, p. 88).

P. 200, l. 2—for नैव read नैवम्

VERSE XIX

वृषलीफेनपीतस्य—V. L. वृषलीपीतफेनस्य noted by Medhātithi.

P. 200, l. 13—for पाठान्तरे S reads पाठान्तरं

—— l. 16—for भावितेन read भावि तेन

—— l. 18—for तस्माद्गच्छन्......तिष्ठति read तस्माद्गच्छन् शूद्रां चुम्बनादिपरिवर्जनेन न किञ्चिच्छाचार्थमुल्लङ्घेत

—— ll. 20-22—These lines belong to Verse 5.

VERSE XX

प्रेत्य चेह—V. L. प्रेत्येह च

P. 200, l. 26—for पुनरेवं read पुनरयं as in J and S.

VERSE XXI

तथाचार्षः—V. L. तथैवार्षः—as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, page 846).

ऽधमः—V. L. मतः as read in Parāsharamādhava, Āchāra, p. 483. also in Vidhānapārijāta, p. 758.

P. 201, l. 3—संख्यायाऽष्टौ व्युद्दिष्टाना read सङ्ख्ययाऽष्टावित्युद्दिष्टानां as in S.

VERSE XXII

धर्मो—V. L. धर्म्यो as read in Madanapārijāta (p. 155).

VERSE XXIII

वरा—V. L. परा (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 231).

नराक्षसान्—V. L. (a) न राक्षसम्; (b) न राक्षसान् quoted in Parāshāramādhava (Āchāra, p. 87).

VERSE XXIV

स्यैक—V. L. स्यैव (Samskāramayūkha, p. 100).

P. 201, l. 21—for परियायनविवाह read परियाबनवद्विवाह as in S.

—— l. 22—for निवृत्तिः read निर्वृत्तिः

VERSE XXV

स्मृता—V. L. स्थिता (Hemādri-Dāna, p. 682).

कदा—V. L. कथं do.

P. 202, l. 1—for तयोर्विवाहौ धर्म्यौ read त्रयो विवाहा धर्म्याः as in S.

—— l. 6—Before राक्षसो S has another न

—— „ —for तद्वा read तत्र वा as in S.

VERSE XXVI

पूर्वचोदितौ—V. L. (*a*) पूर्ववेदिनौ as quoted in Madanapārijāta, p. 160; (*b*) पूर्वनोदितौ (Hemādri-Dāna, p. 682).

P. 202, l. 19—for निरपेक्षाया read निरपेक्षयोः as in F. N., this term qualifying गान्धर्वराक्षसयोः; but निरपेक्षायां—(qualifying इतरेषां) would be better.

—— l. 22—for कर्तव्याया read कर्तव्यायां as in S and A.

—— l. 23—for तत्रस्थे read तत्रस्थेन as in S.

—— l. 24—for इतराऽपि read तद्गताऽपि

—— l. 26—for गान्धर्वं रूपं read गान्धर्वरूपं as in S.

VERSE XXVII

अर्चयित्वा—V. L. अर्हयित्वा; adopted by Medhātithi, also by Aparārka (p. 88).

श्रुत—V. L. श्रुति

P. 203, l. 9—for भावाद्दुभ read भावाढुभ as in S, J and N.

—— „ —for कार्यः read कार्ये as in S and J.

—— l. 12—for तत्वादस्य read तत्वात् as in S.

—— l. 20—for वाचन read वचन as in S.

—— l. 25—for चैवं धर्मं read चैवन्धर्मे (compounded).

—— l. 29—for प्रकारकाः read प्रकाशकाः as in S.

P. 204, l. 1—Omit मन्त्राः

VERSE XXVIII

ऋत्विजे कर्म कुर्वति—V. L. कर्म कुर्वति ऋत्विजे (Hemādri-Dāna p. 684).

P. 204, l. 8—for प्रारब्धे तन्त्रे read प्रारब्धतन्त्रे as in J.

—— „ —for कारिष read कारिणे

—— „ —for सुताय read सुताया as in S.

VERSE XXIX

कन्याप्रदानं—V. L. कन्यादानं तु

P. 204, l. 17—for स्त्री गवी read स्त्रीगवी (compounded).

VERSE XXX

V. L. भाष्य च—V. L. भाष्य तु (Hemādri-Dāna, p. 685).
V. L. प्रदान—V. L. दानं स do.

VERSE XXXII

संयोगः—V. L. संसर्गः
ज्ञातिभ्यो—V. L. ज्ञातये (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 229).
मैथुन्यः—V. L. मैथुनः

VERSE XXXIII

कन्याहरणं—V. L. कन्यां हरतो as quoted in Vīramitrodaya, Samskāra, p. 856.

P. 205, l. 25—for प्राकारपुरदुर्गादि read प्राकारदुर्गादि as in S.

VERSE XXXIV

प्रमत्तां वा रहो यत्रोपगच्छति—V. L. रहस्त्वथ कृत्वा यत्रोपनीयते (Hemādri-Dāna, p. 685).

यत्रोपगच्छति—V. L. वा यदि गच्छति
कथितः—V. L. प्रथितः
अधमः—V. L. अष्टमः

कथितोऽधमः—V. L. (*a*) चाष्टमोऽधमः; (*b*) कथितोऽष्टमः (Aparārka, p. 91); प्रथितोऽष्टमः (Hemādri-Dāna p. 685).

P. 206, l. 12—for वर्जितस्तु—read प्रसङ्गवर्जितस्तु or मन्त्रादिवर्जितस्तु

—— „ —पैशाचे should go in with the next line.

—— l. 13—for च read न च as in M and S.

—— l. 26—for वेशश्रितानां S reads वेश्याविशेषाणाम्, which is clearer.

एकविंशकम्—V. L. **एकविंशतिम्** as quoted in Vīramitrodaya, Samskāra, p. 863).

मोचयेदेनसः—V. L. **मोचयत्येनसः** (Aparārka, p. 88).

P. 208, l. 22—for **तेना गता** read **तेनानागता** as in S.

VERSE XXXVIII

दैवोढाजः—V. L. (*a*) **दैवोढजः** adopted in Vīramitrodaya, Samskāra, p. 487 ; (*b*) **दैवोढायाः**

आर्षोढाजः—V. L. (*a*) **आर्षोढजः** ; (*b*) **आर्षोढायाः**

P. 209, l. 3 —for **विवाह** read **पूर्वविवाहा** as in S.

VERSE XXXIX

वर्षेसिनः—V. L. **वर्षेस्विनः** as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 487).

P. 209, l. 12—for **पूजाख्याति** read **पूजाख्याती** as in S.

—— l. 14—for **यावयत** read **यावत् । अत**

VERSE XL

धनवन्तो—V. L. **बलवन्तो**

VERSE XLI

इतरेषु तु शिष्टेषु—V. L. (*a*) **इतरेष्ववशिष्टेषु** (Samskāramayūkha, p. 99); (*b*) **इतरेष्वविशिष्टेषु** ; (*c*) **इतरेषु च शिष्टेषु**

VERSE XLIV

सदा—V. L. **शुचिः** (Hemādri—Kāla, p. 724).

तद्व्रतो—V. L. **न व्रती** do. do.

P. 210, l. 16—**मायासः** read **मावसः** as in S.

VERSE XLV

P. 210, l. 25—for पतितं read पतिते as in S.

P. 211, l. 23—for अनुष्ठीयमानं read अननुष्ठीयमाने

—— l. 28—for परिसम्पद्यते read सम्पद्यते

P. 212, l. 5 —for श्रुत्यर्था read श्रुतार्था

—— l. 11—Before भोजनं add यत् as in S.

—— ll. 16-17—for कल्पनायाश्च...त्पत्ति read कल्पनायाश्चाशक्यत्वाद्या-पत्त्योत्पत्तिः as in F. N.

—— l. 18—परं omitted in S.

——l. 22—for स्यातर्हि read स्यात्। नहि as in F. N. and S.

P. 213, l. 2—for स्त्वत्रापेक्ष्यते read स्त्वत्राप्यपेक्ष्यते as in S.

VERSE XLVI

सद्विगर्हितैः—V. L. सहगर्हितैः (Samskāraratnamālā, p. 680).

P. 213, l. 18—for संवर्तते J reads प्रवर्तते

VERSE XLVII

तासामाद्याश्चतस्रस्तु—V. L. तासामापञ्चतः सर्वा as read in the Vidhānapārijāta II, p. 368.

चया—V. L. तथा (Aparārka, p. 104).

शेषास्तु—V. L. शेषाः स्युः adopted in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 559) and Nirṇayasindhu (p. 166) and Aparārka (p. 104).

P. 213, l. 26—for गमने read गमना as in A and S.

VERSE XLIX

स्त्रियाः—V. L. स्त्रियः (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 40).

शुक्रे—V. L. शुक्ले

समे—V. L. साम्ये—noted by Medhātithi.

P. 214, l. 16—for नमिश्री read न् मिश्री

—— „ —after केचित् read अन्ये as in S and J.

—— „ l. 19—for विपर्ययेोऽल्पग्रह read विपर्ययेोऽग्रह

VERSE LI

P. 215, l. 5—for ग्रहदोषज्ञः read ग्रहणदोषज्ञः

VERSE LII

नारी यानानि—V. L. नारीर्यानानि

P. 215, l. 12—पूर्वस्यैव शेषः—This should be before स्त्रीनिमित्तानि

VERSE LIII

अल्पोऽप्येवं—V. L. अल्पो वापि as read by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 48).

तावानेव स विक्रयः—V. L. (*a*) विक्रयस्तावदेव सः; (*b*) क्रियते तावतैव सः (Samskāraratnamālā, p. 479).

P. 215, l. 22—for अल्पसाधनोऽल्पः S reads अल्पमूल्यसाधनत्वादल्पः

VERSE LIV

च केवलम्—V. L. तु केवलम् (Samskāramayūkha, p. 100).

VERSE LVI

यत्रैतास्तु न पूज्यन्ते—V. L. यत्रैता न प्रपूज्यन्ते as quoted in Vivādaratnākara (p. 417).

VERSES LVII-LXVI

There is no Bhāṣya on these ten verses.

2 Mss. of the Bhāṣya contain the note त्यक्तं श्लोकदशकम्

VERSE LVIII

शापम्स्यप्रतिपूजिताः—V. L. **संशपन्स्यप्रपूजिताः**—as read in Vivādaratnākara (p. 417).

VERSE LIX

पूज्या...दनाशनै—V. L. **भ्यर्च्या...दनादिभिः**: as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 506).

सत्कारेषु—V. L. (*a*) **सङ्करेषु** (Govindarāja); (*b*) **सत्कारेण** (Nārāyaṇa and Nandana, and Vivādaratnākara (p. 418).

उत्सवेन—V. L. **उत्सवेषु**, Vivādaratnākara, p. 418).

VERSE LXIII

दुर्विवा—V. L. **दुर्विवा** (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 232).

VERSE LXIV

कृष्या राजोपसेवया—V. L. **कृष्यारम्भोपसेवया**, (Vidhānapārijāta, p. 676).

VERSE LXV

कुलान्याशु विनश्यन्ति—V. L. **कुलान्यकुलतां यान्ति** (Nārāyaṇa, Nandana and Rāghavānanda, and also Vidhānapārijāta p. 676).

कर्मणां—V. L. **कर्मणा** (Vīramitrodaya, Samskāra, p. 589).

VERSE LXVI

कर्षन्ति—V. L. **वर्षन्ति** (Vīramitrodaya, Samskāra, p. 590).

VERSE LXVII

गृह्य—V. L. **गार्ह्यं** (Shāntimayūkha, p. 4).
गृही—V. L. **द्विजः** (Nirṇayasindhu, p. 301).

P. 217, l, 22—for **गृहधर्म** read **गृह्यकर्म** as in S.

—— l. 23—for **सत्कृत** S reads **सकृत**

—— l. 24—for **दीप्यमान** F. N. reads **दृश्यमान**

P. 218, l. 7—for यदृगृह read यद्गृह as in S and F. N.

—— l. 10—for किञ्चित् read किन्तत् as in S.

VERSE LXVIII

बध्यते—V. L. बाध्यते, quoted by Vīramitrodaya (Āhnika, p. 389).

P. 218, l. 22—for कुर्यान्न S reads कुर्यात्, omitting न

P. 219, l. 2—for न युक्तं read युक्तम् as in S and A.

—— l. 8—for व्यापरयं read व्यापारयं as in F. N.

VERSE LXIV

P. 219, l. 16—for मेधि read मेध

VERSE LXX

अध्यापनं—V. L. अध्यायनं (Nandana).

P. 219, l. 22—Before श्रुत add च as in S.

—— l. 25—for दौच । स भीतः read दौच होमइति । सभीतः as in S.

—— l. 27—for भिक्षा कृत्स्नमेव च पर्वं read भिक्षाकृतमेवं च सर्वं as in S.

P. 220, l. 5—for पूजायामिति चोक्ते read पूजायामपि भाक्तो

—— l. 19—for स्मृतिः S reads श्रुतिः

—— l. 20—for यथाऽऽधान read यथाधान as in S.

—— l. 22—for यद्यपि read यदृपि

VERSE LXXII

देवतातिथिभृत्यानां—V. L. देवतातिथिभूतानां

पशूनां—V. L. भूतानां—as read in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 392).

For the first three quarters Medhātithi notices the reading देवतातिथिभृत्येभ्यः पितृभ्यश्चात्मने तथा । न निर्वपति पञ्चभ्यः

P. 221, l. 18—for जीवावृत्तिः Stenzler's edition of Gautama reads जीर्णोऽपि

P. 221, l. 19—for इति च वा read इव वा as in S.

—— l. 20—for भृत्यानां पृथ read भूतानां न पृथ as in A and N.

VERSE LXXIII

ब्राह्मयं—V. L. ब्राह्मं (Aparārka, p. 142).
पञ्चयज्ञान् प्रचक्षते—V. L. पञ्चयज्ञाः प्रकीर्तिताः (Aparārka, p. 142).

VERSE LXXIV

ब्राह्मयं—V. L. ब्राह्मं Nārāyaṇa and Nandana, also Vīramitrodaya, Āhnika, p. 393.

P. 222, l. 6—for मानसे व्यापारे read मानसो व्यापारः as in S.

—— l. 7—for यद्ययं read यद्यप्ययं as in S.

VERSE LXXV

ब्राह्मयं—V. L. ब्राह्मं as read in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 392).

P. 222, l. 14—for यदा S reads यदि

—— „ —after पूजा S reads स्य

VERSE LXXVI

P. 222, l. 26—for तच्छ्रुतस्य read तच्छ्र तम् as in A.

VERSE LXXVII

वायुं समाश्रित्य—V. L. मातरमाश्रित्य
सर्वे जीवन्ति जन्तवः—V. L. वर्तन्ते सर्वजन्तवः

तथा...श्रमाः—V. L. वर्तन्ते गृहिणं तद्वदाश्रित्येतर आश्रमाः

इतराश्रमाः—V. L. सर्वआश्रमाः

VERSE LXXVIII

गृहस्थेनैव—V. L. गृहस्थैरेव adopted by Medhātithi.

ज्येष्ठा—V. L. श्रेष्ठा

गृहम्—V. L. गृही—noted by Medhātithi.

ज्येष्ठाश्रमोगृहम्—V. L. ज्येष्ठोगृहाश्रमी as quoted in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 457).

P. 223, l. 11—for उपरि read उप

—— l. 15—for ग्रहयोनारम्भ read ग्रहयोरनारम्भ as in S.

—— l. 16—for भावता read भावना as in S.

—— l. 17—for ब्रह्मचारिगृहस्थार्थं read ब्रह्मचारिगृहस्थार्थं as in A.

VERSE LXXIX

स सन्धार्यः प्रयत्नेन—V. L. स सन्धार्योऽपि यत्नेन

नित्यं—V. L. त्वत्यन्तं—adopted by Medhātithi.

P. 223, l. 20—after मिश्रता। add अत्यन्तं यस्य सुखस्यान्तो नास्ति as in S.

—— l. 22—for शक्यं read शक्यो as in S.

—— l. 24—for दोषेण किमुच्यते read दोषोऽत्र उच्यते

P. 224, l. 4—for कामेनेतरच्छक्यं read कामेनेत्येतच्छक्यं as in A.

—— l. 8—A omits तावत्

—— „ —after अनुवादः add the sentence तुल्यत्वादयमप्यनुवाद एव, which is printed as Bhāṣya on verse 80.

VERSE LXXXI

यथे तर्पी॰—V. L. यथेष्टपी as read in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 392).

श्राद्धैश्च—V. L. श्राद्धेन as read in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 392) and Madanapārijāta (p. 305).

P. 224, ll. 17-18—for भवति......च्यते read यद्भवति श्रद्धादरेण पाद्यार्घ्यमाल्यानुलेपनेन तदर्चोच्यते

—— l. 19—after मन्त्रा add न

—— ll. 21-26—Omitted by M and N.

—— l. 22—for नैतदुक्तं read तेनैतदुक्तं as in S.

—— l. 23—for तथा विद्याभ्यासात् read यथाविध्यभ्यस्येत् as in S.

—— l. 25—for नार्चयेत् read अर्चयेत् as in S.

VERSE LXXXII

दद्यात्—V. L. कुर्यात् (Smṛtisāroddhāra, p. 283).
प्रीतिमावहन्—V. L. तृप्तिमाहरन् (Hemādri-Shrāddha, p. 208).
आवहन्—V. L. आहरन् (Aparārka, p. 145).
पितृभ्यः प्रीतिमावहन्—V. L. मासवर्जमदैवतम् (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 372).

VERSE LXXXIII

कश्चित्—V. L. किञ्चित् (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 432).

VERSE LXXXIV

P. 225, l. 23—for सर्वार्थनिष्पन्नपाकेन read सार्वेर्थे निष्पन्नपाके as in S and F. N.

P. 225, l. 25—for धिकारात् प्र read धिकारप्र as in J, M, A and S.

P. 225, l. 26—for शब्देन S reads शब्दे, which is better.

VERSE LXXXV

विश्वेभ्यश्चैव देवेभ्यो—V. L. विश्वेषां चैव देवानां
एव च—V. L. एव वा

VERSE LXXXVI

कृतेऽन्ततः—V. L. (*a*) कृतेऽपि च ; (*b*) कृते ततः (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 402).

P. 226, l. 12—for श्रुतः read श्रुतौ as in S.

—— „ —for धिकारमाहुतीनां read अधिकानामाहुतीनां

VERSE LXXXVII

सानुगेभ्यो—V. L. सान्वयेभ्यो

P. 226, l. 21—for प्रतिदिवसम् read प्रतिदिशम्

VERSE LXXXVIII

मरुद्भ्य इति तु द्वारि—V. L. महद्भ्य इति तद्द्वारि (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 402).

हरेत्—V. L. क्षिपेत्

P. 227, l. 2—निर्देश......युक्ता read आधारद्वयनिर्देशेगुणवृत्त्या

—— l. 5—for निर्देशो read निर्देशे

VERSE LXXXIX

कुर्यात्—V. L. दद्यात्

P. 227, l. 10—for गृहशयनस्य read गृहस्थशयने

VERSE XC

नक्तं चारिभ्यः—नक्तंचरेभ्यः (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 403).

P. 227, l. 21—for कृतो read कृतौ

—— „ —for रैरेवेति read रैरेवमुक्तमिति as in A and S.

VERSE XCI

सर्वात्मभूतये—V. L. (*a*) सर्वाब्रभूतये—adopted by Medhātithi; (*b*) सर्वानुभूतये (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 403); (*c*) सर्वानुभूतस्य; (*d*) सर्वनिभूतये; (*e*) सर्वानुभूताय

P. 228, l. 3—for मन्त्र read मान्त्रं

VERSE XCII

निर्वपेत्—V. L. निक्षिपेत् (Smṛtitattva, p. 424 and Aparārka, p. 143, Madanapārijāta, p. 316 and Vīramitrodaya, Āhnika, p. 403).

वायसानां—V. L. वयसां च

P. 228, l. 10—for श्वाद्यः read श्वादिभ्यः as in S.

VERSE XCIII

तेजोमूर्तिः—V. L. तेजोमूर्ति (Kullūka).

गच्छति—V. L. गच्छेत (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 403).

P. 228, l. 14—for नुग्रहं read नुग्रहे

—— l. 15—for ब्रह्मप्राप्तिः S reads ब्रह्म प्राप्नोति

—— l. 22—for त्येवं read त्येतदपि as in S.

VERSE XCIV

P. 229, l. 2—for तस्मात्रिष्व इति read तस्मात्रिष्वते इति as in A and N.

VERSE XCV

गुरोः—V. L. गुरौ

विधिवद्गुरोः—V. L. (*a*) तु यथाविधि; (*b*) ऽगुर्यथाविधि; noted by Medhātithi; (*c*) ऽगोर्यथाविधि, (Nandana) which is not "mentioned by Medhātithi," as asserted by Buhler.

P. 229, l. 11—for मावच्यो read म । श्रवाच्यो as in S.

—— l. 12—for तत्प्राज्ञः read कः प्राज्ञः

VERSE XCVI

तत्त्वार्थे—V. L. तन्मार्थे (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 434).

P. 229, l. 20—after ददाति A, N and S add सत्कृत्य पूजयित्वा

—— ll. 22-23—for पूजापूर्वकमित्यर्थः । अ read पूजापूर्वकमित्यर्थेत्र

VERSE XCVII

भस्मीभू—V. L. भस्मभू—adopted by Medhātithi, also Vīramitrodaya (Āhnika, p. 434).

VERSE XCVIII

P. 230, l. 16—for पीडादि । जी read पीडादिजी

——„—for संमूश्यते S reads संसृज्यते

Between verses 97 and 98 some manuscripts have the following—

अनर्हते यद् ददाति न ददाति यदर्हते ।
अर्हानर्हापरिज्ञानाद् धनी धर्मात्र हीयते ॥
काले न्यायागतं पात्रे विधिवत्प्रतिपादितम् ।
ददाति परमं सौख्यमिहलोके परत्र च ॥
प्रतिग्रहेण शुद्धेन शक्त्या क्रयविक्रयात् ।
यथाक्रमं द्विजातीनां धनं न्यायादुपागतम् ॥

These are quoted in Hemādri-Dāna, p. 37.

VERSE XCIX

सत्कृत्य—V. L. संस्कृत्य adopted by Medhātithi.

Between verses 99 and 100, the Vīramitrodaya (Āhnika p. 441) reads the following two additional verses:

अग्नौ हुत्वा विधानेन यत्पुण्यफलमश्नुते ।
तेन तुल्यं विशिष्टं वा ब्राह्मणे तर्पिते फलम् ॥
मन्त्रकर्मविपर्यासात् दुरिताद् दुर्गतादपि ।
तत्फलं नश्यते कर्तुरिदं न श्रद्धया हुतम् ॥

VERSE C

शिलानप्युञ्छतो—V. L. (*a*) **शिलोञ्छौ चरतो** (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 355); (*b*) **शिलावप्युञ्छतो** (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 441).

P. 231, l. 4—for **स वृत्तिसंयमो** read **सद्वृत्तिसंयमौ** as in S.

—— l. 8—for **गृहागारा** read **गृहयागारात्** as in F. N. and S.

—— l. 15—for **तदति...कृते** read **तदतिथावनाराधिते विमुखीकृते**

—— l. 17—for **ये मन्यन्ते** read **ये न मन्यन्ते**

VERSE CIV

अन्नादि—V. L. **अन्नाद्य** (Prāyashchittavivēka, p. 250).

Between verses 104 and 105 some editions have the following additional verse—

परपाकान्नपुष्टस्य सततं गृहमेधिनः ।

दत्तमिष्टं तपोऽधीतं यस्यान्नं तस्य तद्भवेत् ॥

VERSE CV

गृहमेधिना—V. L. **गृहमेधिनाम्** (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 351).

P. 233, l. 8—for **चेद्द्वि** read **चेद् द्विः**

VERSE CVI

पूजनम्—V. L. **भोजनम्**

P. 233, l. 15—for **धिकरणान्तर** read **धिकारान्तर**.

VERSE CVII

वसथौ—V. L. **वसथे** (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 354).

VERSE CVIII

विवृंसे—V. L. विवृसे (Saṃskāraratnamālā, p. 924).

तस्याप्यन्नं—V. L. (*a*) तस्मै चान्नं; (*b*) तथाप्यन्नं; (*c*) तस्मादन्नं; (*d*) तस्मै दानं; (*e*) तस्मा अन्नं (Mitākṣarā on 1.103).

VERSE CIX

न भोजनार्थं—V. L. न भोजनार्थे

VERSE CX

न ब्राह्मणस्य त्वतिथिः—V. L. ब्राह्मणस्य त्वनतिथिः (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 354) and Vīramitrodaya, (Āhnika, p. 439).

P. 234, l. 16—for वचनक्रिया read पचनक्रिया, which is as found in Gautama (5.26).

VERSE CXI

भुक्तवत्सु च—V. L. (*a*) भुक्तवत्सु स; (*b*) भुक्तवत्स्वपि; (*c*) भुक्तवत्सूक्त

P. 234, l. 24—for दिंष्टः विशेष read दिंष्टविशेष

VERSE CXII

प्रयोजयेत्—V. L. प्रकल्पयेत् (Parāsharamādhava; Āchāra, p. 354).

VERSE CXIII

प्रकृत्यान्नं V. L.—सत्कृत्यान्नं (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 354).

P. 235, l.. 22—for स्यादुन्यो वा read स्यादरुण्या वा

VERSE CXIV

स्वावासिनीः—V. L. सुवासिनीः

कुमारीश्च—V. L. (*a*) कुमार्यश्च; (*b*) कुमारांश्च (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 455).

गर्भिणीः स्त्रियः—V. L. (*a*) गर्भिणीस्त्रियः; (*b*) गर्भिणीस्तथा, (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 455 and Aparārka, p. 147).

अतिथिभ्योऽग्र एवै—V. L. अतिथिभ्योऽन्वगेवै (adopted by Medhātithi).

एतान्—V. L. एनान् (Aparārka, p. 147).

VERSE CXVI

भुक्तवत्स्वथ—V. L. (*a*) भुक्तवत्सु च ; (*b*) भुक्तवत्स्वपि ; (*c*) भुक्तवत्सु तु ;
स्वेषु भृत्येषु—V. L. बन्धुभृत्येषु

P. 236, l. 11—for जात्यादयः read ज्ञात्यादयः

—— l. 13—for नार्थमस्यार्थं read नार्थमिदम् । आद्योऽर्थं as in A.

VERSE CXVII

गृहयाश्च—V. L. आशाश्च (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 456).
पूजयित्वा—V. L. भोजयित्वा

P. 236, l. 18—after ततश्च read पूर्वं as in A and F. N.

—— l. 19—for एवं...भविष्यति read एवं च भोजयेत्सह भार्यये-त्येतदप्युपपन्नम्भविष्यति

—— l. 20—for तथा read यथा as in S and F. N.

—— „ —Before विधानं add न as in S and F. N.

VERSE CXVIII

एतत्—V. L. एव (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 457).

P. 237, l. 15—for विध्यन्तरेणाति read विध्यन्तरातिक्रमेण

—— ll. 26-33—(Footnote). The whole of this should come in line 16 after स्मृत्यन्तरविरोधात्

But in l. 33, for चैतद्दर्शनम् read चैतद्दशनम् as in S.

Between verses 118 and 119 some Mss. have the following additional verse:—

यद्यदिष्टतमं लोके यच्चास्य दयितं गृहे ।
तत्तद्गुणवते देयं तदेवाक्षयमिच्छता ॥

VERSE CXIX

परिसंवत्सरात्—V. L. ततः संवत्सरात् (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 454).

संवत्सरान्—V. L. संवत्सरात् adopted by Kullūka and noted by Medhātithi.

रात्पुनः—V. L. (*a*) रागतान्; (*b*) रोषितान्

P. 238, l. 1—for अर्घार्थाम् read अर्घ्यार्थाम्

—— l. 5—for आयुष्यमिति read आयुर्वैघृतमितिवत् as in S.

—— l. 12—for अर्घार्हाः read अर्वाङ् न

VERSE CXX

उपस्थिते—V. L. उपस्थितौ

P. 238, l. 18—for यज्ञे...रात्प्रा read यज्ञे विमित्ते संवत्सरात् प्रागपि प्रा as in S.

—— l. 25—for निर्मिते read निमित्ते as in S.

P. 239, l. 2—for विमन्त्र्या read विमन्त्र्यया as in A.

VERSE CXXI.

This verse has been omitted by Nandana, probably because he had nothing to say on it.

सायंत्वन्नस्य—V. L. सायमन्नस्य (Madanapārijāta, p. 315; Aparārka, p. 145).

मन्त्रंबलिं—V. L. मन्त्रबलिं (Madanapārijāta, p. 315).

P. 239, l. 19—for पाकयज्ञियो read पाक्षयज्ञियो as in S and F. N.

P. 240, l. 2—for त्व्रात्वैवं read त्व्रश्चैवं as in N and A.

—— l. 3—for देशेनशब्द read देशशब्द as in A and S

—— l. 4—for नजु read नतु as in A and S.

—— l. 6—Before यैः add न च as in F. N.

—— l. 10—for यागो read यागे as in S.

P. 240 l. 14—for शब्दैर्निषिद्धे read शब्दे निषिद्धे as in F. N. and S.

—— l. 15—for नमस्कारेण...प्रत्याम्नातः read अनुज्ञातोऽस्य नमस्कारो मन्त्र इति नमस्कारेण प्रत्याम्नातः as in A and N.

—— l. 16—for न च...त्युक्तम् read तत्र च देवताया विनियोगात्सिद्धिरित्युक्तम् ।

—— l. 17—for उक्तं read उच्यते as in A.

VERSE CXXII

चेन्दुक्षये—V.L. श्चन्द्रक्षये (Smṛtitattva, p. 157; Aparārka, p. 418).
पितृयज्ञं—V. L. पिण्डयज्ञं (Samskāraratnamālā, p. 956).

VERSE CXXIII

पितॄणां—V. L. पिण्डानां (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 431).
तत्त्वाभिषेण—V. L. तद्वाभिषेण

Between verses 123 and 124 some Mss. have the following—

न निर्वपति यः श्राद्धं प्रमीतपितृको द्विजः ।
इन्दुक्षये मासि मासि प्रायश्चित्ती भवेत्तु सः ॥

VERSE CXXV

पितृकृत्ये—V. L. पितृकार्ये (Hemādri-Shrāddha, p. 159).

प्रवर्तेत (*a*) प्रसज्जेत (Shrāddhakriyākaumudī, p. 94); (*b*) प्रसज्येत (Madanapārijāta, p. 592).

P. 242, l. 18—for तावद्भजनीयाः read तावन्तो भोजनीयाः as in S.

—— ll. 18-19—अत्राह...भोजनीयाः—rightly omitted in S, though found in Madanapārijātā, p. 592; Aparārka, p. 430).

VERSE CXXVI

सम्पदः—V. L. सम्पदम् (Nirṇayasindhu, p. 287; Aparārka, p. 463).

विस्तरम्—V. L. विस्तरे (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 511).

VERSE CXXVII

पित्र्यं— V. L. पित्र्यो
विधुक्षये—V. L. (*a*) तिथिक्षये (noted by Medhātithi); (*b*) विधिः क्षये, (approved by Medhātithi and adopted by Govindarāja).

P. 243, l. 8—for क्षये read क्षयः as in S.

—— l. 9—for विधुक्षय read विधिः क्षय

——,,—for विधि read विधिः

VERSE CXXVIII

P. 243, ll. 20-21—for एवं...महाफलम् read एवं वा । अश्रोत्रियाय दानं निष्फलम् श्रोत्रियायाभिजनविद्यादिगुणरहिताय स्वल्पफलम् अर्हत्तमाय महाफलम् । as in S.

VERSE CXXIX

भोजयेत् is a misprint for भोजयन्

P. 243, l. 24—for भोजयेत् read भोजयन्

VERSE CXXX

P. 244, l. 6—for वेदस्य...पारगः read वेदस्य पारः समाप्तिः तं गतो वेदपारगः as in S.

—— l. 10—for ब्राह्मणो यथातिथि read ब्राह्मणोऽतिथि as in S.

VERSE CXXXI

सहस्रं हि—V. L. सहस्राणि (Madanapārijāta, p. 556).
अनृचो—V. L. अनृतं (Madanapārijāta, p. 556).
प्रीतः—V. L. (*a*) युक्तः (Nārāyaṇa); (*b*) विप्रः (Nandana).
मन्त्रवित्— V. L. मात्रवित् (Madanapārijāta, p. 556).

P. 244, l. 19—after स्वीकरोति add आत्मसात्करोति

VERSE CXXXV

इव्यानि तु यथान्यायं—V. L. वेदार्थवित्सु इव्यानि

VERSE CXXXVII

पूजनार्थं—V. L. पूजनार्थाय

P. 246, l. 23—for यद्यस्य read यस्य as in S.

VERSE CXXXVIII

यं विद्यात्—V. L. यो विन्द्यात्

VERSE CXXXIX

P. 247, l. 16—for उभयोरपि मित्र read उभयोररिमित्र

—— „ —for केवलयोर्ब्राह्मणयोर्भोजनं S reads केवलब्राह्मणभोजन, which is better.

P. 247, ll. 16-17—for प्रायेण......फलं read प्रेयाः पुरुषः कर्ता श्राद्धकृत् अक्षितायां नजर्थोपहितायाः फलम् ।

P. 247, l. 19—for नियत read निपात as in F. N. and S.

—— „ —for प्रायेणापि read प्रेणोऽपि

VERSE CXL

श्राद्धेन—V. L. (*a*) श्राद्धानि ; (*b*) श्राद्धेषु

P. 247, l. 23—for भावायः read भावान् यः

VERSE CXLI

साभिहिता—V. L. याऽभिहिता

VERSE CXLIII

P. 248, l. 25—for जैनः साधु read जनैः साधु as in S.

——„—for चैव धर्म्यं विष्विति read चैवान्धर्मेष्विति as in S.

VERSE CXLIV

श्राद्धे—V. L. मास्ये
मुक्तं—V. L. दत्तं
भवति प्रेत्य—V. L. प्रेत्य चेह च

VERSE CXLV

बह्वृचम्—V. L. ब्राह्मणम् (Nīrṇayasindhu, p. 284).
तु—V. L. वा
समाप्तिकम्—V. L. समाप्तिगम्

P. 249, l. 15—for आध्वर्यवः S reads आध्वर्यवं, which is better.

—— l. 18—after यस्य add स as in S.

—— „ —for—मौक्तिक्यं read मौक्थिक्यं

—— l. 19—तस्य rightly omitted in S.

—— „ —for बाह्वृच्यम् read बह्वृचम्

—— l. 20—for कात्स्न्यात्वि read कात्स्न्येंवि

VERSE CXLVI

P. 250, l. 7—for याादानात् read यादानात् as in F. N. and S.

VERSE CXLVII

कल्पः—V. L. पक्षः—(Hemādri-Shrāddha, p. 441.)

P. 250, l. 11—for विंशति read पञ्चविंशति

—— l. 12—for प्रत्याख्याता read प्रख्याता as in S.

VERSE CXLVIII

P. 250, l. 19—for अतिथिमन्ये read अतिथिरन्ये as in J and A.
S and F. N. read अतिथिर्मान्यः

—— l. 20—for शालः read श्यालः as in S.

VERSE CXLIX

प्राप्ते—V. L. प्राप्तं

P. 250, l. 25—for अग्रे read अन्य

—— l. 26—कायादिवर्जनार्थं omitted in S, retained in N.

VERSE CL

स्तेनपतितक्लीवाः—V. L. स्तेनाः पतिताः क्लीवाः

P. 251, ll. 5-6—for नास्तिकवृत्ति read नास्तिकवृत्तिवृत्ति

—— l. 6—for वृत्तिद्वय read वृत्तिपद

—— l. 8—for मनुप्रति read प्रति

VERSE CLI

चानधी—V. L. वानधी

दुर्वालं—V. L. दुर्बलं

पूगान्—V. L. पूर्वान् as read in Parāsharamādhava (Āchāra p. 697), which is apparently a misprint, as under the explanations the work speaks of these men as '*pura-yājakāḥ*.'

न भोजयेत्—V. L. विवर्जयेत् (Aparārka, p. 450).

P. 251, l. 18—for व्रतस्थमित्यनेन read व्रतस्थमपि दौहित्रमित्यनेन as in S.

—— l. 20—for तस्य च read तस्य as in S.

VERSE CLII

चिकित्सकान्देवलकान्—V. L. चिकित्सका देवलका adopted by Medhātithi, also by Madanapārijāta (p. 560).

VERSE CLIII

P. 252, l. 15—for अभियोगवशात् read अभियोगविशेषात् as in S.

VERSE CLIV

P. 252, l. 21—for सम्बन्धविदस्तत् read सम्बन्धविद् as in S.

—— l. 23—for केनापि read क्तिनापि as in A.

—— l. 27—for भोज्याः read भोज्यः

—— „ —for रूपसम्पन्न read रूपसम्पन्नः as in S.

—— „ —for सन्निवेश read सन्निवेशसम्पन्नः as in S, which adds after this the phrase मुनिभिर्निषिध्यते

P. 253, l. 2—for ब्रह्मज्ञो read ब्रह्मापि as in F. N. and S.

VERSE CLV

P. 253, l. 8—for अप्रत्यन्नन्यायं च read असत्यामन्यस्यां चात्र as in S.

—— l. 11—for षिध्यते । तत्र read षिध्यतेऽत्र as in A.

VERSE CLVI

पकोयश्च—V. L. पकश्चैव
वागुष्टः—V. L. वाग् दुर्वाक्

P. 253, l. 20—for अर्थवादे read अर्थदाने

—— l. 21—for ह्युत्पन्न read व्युत्पन्न as in F. N. and S.

VERSE CLVII

अकारणे परि—V. L. अकारणपरि (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 687).

P. 254, l. 4—for यस्तु read ये तु as in F. N.

—— l. 6—for प्रवर्तते read वर्तते as in S.

—— l. 12—for नार्वागयं read अर्वागयं as in A.

VERSE CLIX

कितवो—V. L. (*a*) केकरो noted by Medhātithi and read by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 687); (*b*) कातरो (also noted by Medhātithi).

अभिशस्तः—V. L. अभिशप्तः (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 687.)

वाग्मिको—V. L. जालिको

P. 255, l. 4—for विरक्तान् read विभक्तान् as in J.

—— l. 8—for शेद्धा read श्रद्धा

—— l. 15—for वदति read चरति

—— „ —for पत्यर्थं S reads प्रतारणार्थं

—— l. 17—for वधिरशब्दः रसदः A and N read वधिरसदः, and S and J read विधिरसदः

VERSE CLX

धूतवृत्तिः—V. L. सूतवृत्तिः (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 88).

P. 255, l. 25—धूतज्ञः should be omitted.

VERSE CLXI

P. 256, l. 9—for द्विषः read द्वेषः as in S.

VERSE CLXII

पोषको यश्च—V. L. पोषिकश्चैव

VERSE CLXIII

भेदको यश्च—V. L. भेदकश्चैव

वृक्षारोप—V. L. वृक्षरोप as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 688).

VERSE CLXIV

वृषलवृत्तिः—V. L. वृषलपुत्रः noted by Medhātithi and quoted by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 688).

P. 256, l. 27—for प्रागुक्त read प्रागुक्तः

VERSE CLXV

श्लीपदी च—V. L. (*a*) **शिल्पजीवी**; (*b*) **शिल्पिजीवी**, quoted by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 688).

VERSE CLXVI

निर्य्यापकः—V. L. (*a*) **निर्यातकः** (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 688); (*b*) **निर्हारकः**

VERSE CLXVII

द्विजाधमान्—V. L. **नराधमान्** (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 688).

VERSE CLXVIII

ब्राह्मणास्त्व—V. L. **ब्राह्मणोह्य** (Shrāddhakriyākaumudī, p. 41).

P. 258, l. 1—for **कव्यमिति** read **किमिति** as in A and S.
—— l. 3—for **अतो ये च वचनेन** A reads **अतस्ते**
—— „ —for **अन्ये तु** read **न तु** as in S.

VERSE CLXIX

अपङ्क्त्य—V. L. **अपाङ्क्त्य**
हविषि—V. L. **कर्मणि**
तं—V. L. **तत्**

VERSE CLXX

P. 258, l. 19—for **दत्त°** read **भक्त°** as in F. N.

VERSE CLXXI

कुरुते यो—V. L. **यः करोति** (Mitākṣarā, on 1.223).
तु—V. L. **स** (Aparārka, p. 445).

P. 258, l. 28—for **अतश्च···गृह्येते** read **अतश्चापाङ्क्ते योऽपि गृह्यते**

P. 259, l. 1—for ष्यपेक्षते read व्यपेक्ष्यते as in F. N.

—— l. 2—for प्रष्टव्यः read द्रष्टव्यः as in S and F. N.

—— l. 6—for स्वरिते S reads पूरिते

—— l. 9—for यद्यप्येवम् read यद्येवम् as in F. N and S.

—— l. 10—(व्या ४।१।१६४) should be omitted.

VERSE CLXXII

परिविन्दति—V. L. परिविद्यते (Vidhānapārijāta, p. 723).

VERSE CLXXIII

कामतः—V. L. रागतः

P. 260, l. 2—for अपूर्वकारिणां read कर्तव्यकारिणां

Between verses 173 and 174 some Mss. have an additional verse:—

> उत्पन्नयोरधर्मेण हव्यकव्ये च नैत्यके ।
> यस्तयोरन्नमश्नाति स कुण्डाशी द्विजः स्मृतः ॥

This is quoted in the Prāyashchittavivēka, p. 422.

VERSE CLXXIV

जायेते—V. L. जायते

पत्यौ जीवति—V. L. जीवे भर्तरि (Aparārka, p. 445).

कुण्डः स्यात्—V. L. कुण्डस्तु (Mitākṣarā on 1.222).

P. 260, l. 11—for व्यपोह्यते read व्युत्पाद्यते as in S and A.

VERSE CLXXV

अपङ्क्त्यौ—V. L. अपाङ्क्त्यौ

VERSE CLXXVIII

संस्पृशेत्—V. L. संस्पृशति

दानस्य पौर्तिकम्—V. L. दानसमुद्भवम्

VERSE CLXXX

नष्टे देवलके दत्तमप्रतिष्ठं तु वार्धुषैः—V. L. अप्रतिष्ठं वार्धुषिके नष्टन्देवलके भवेत् (Aparārka, p. 454).

VERSE CLXXXI

वाणिजके—V. L. वाणिजिके
द्रव्यं—V. L. हव्यं

VERSE CLXXXII

P. 262, l. 6—for यस्मिन्न read येऽस्मिन्न as in A.

VERSE CLXXXIII

पाऽयते—V. L. पूयते

VERSE CLXXXIV

P. 262, l. 23—After यैर्वेदार्थः add तानि as in S and drop the तानि after ज्ञानि

—— l. 25—for नेदानीं read येनेदानीं

—— ll. 26-27—for सति श्रो...पेक्षम् read श्रोत्रियत्वे विहितम् । न चेह विद्वत्तोपात्ता । न च तया पङ्क्तिपावनत्वोपपत्तिः । गुणविशेषापेक्षं हि पङ्क्ति-पावनत्वञ्च गुणापचये युक्तम् । तस्माद्विद्वदभावे केवलश्रोत्रियाय दानार्थमेतत् । असति विदुषि श्रोत्रियाय दानम्मुख्यमेव, न गौणमित्युक्तम्भवति । बहुवचनं ऽयक्त्यपेक्षम् । as in F. N.

VERSE CLXXXV

ब्रह्म—V. L. ब्राह्मय (Madanapārijāta, p. 557).
तुसन्तानो—V. L. स्मसन्तानो
ज्येष्ठसामग एव च—V. L. (*a*) छन्दोगो ज्येष्ठसामगः; (*b*) धर्मविज्ज्येष्ठसामगः (Madanapārijāta, p. 557).

P. 263, ll. 3-4—for त्रिणाचिकेतं······पुरुषउच्यते read त्रिणाचिकेताख्यो वेदविभागोऽध्वर्यूणां-पीतोदका जग्धतृणा इत्यादिः । तदध्ययनसम्बन्धात् पुरुषोऽत्र त्रिणाचिकेत उच्यते । अन्ये च त्रिणाचिकेतमधीयानानां व्रतमाम्नातम् । तेन तद्येन चरितः स त्रिणाचिकेतः । अत्रापि लक्षणयैव पुरुष उच्यते । as in A and S.

VERSE CLXXXVI

P. 263, l. 16—for प्राज्ञया read प्रज्ञया

VERSE CLXXXVII

उपस्थिते—V. L. अवस्थिते (Mitākṣarā on p. 225).

निमन्त्रयेत—V. L. (*a*) निमंत्रयीत (Hemādri-Shrāddha, p. 1133); (*b*) निमन्त्रयेत्तु

यथोदितान्—V. L. तथोदितान्

VERSE CLXXXVIII

नियतात्मा—V. L. (*a*) संयतात्मा ; (*b*) निवृत्तात्मा

P. 264, l. 12—Omit योऽसौ

VERSE CLXXXIX

P. 264, l. 23—for वायवोऽनु read वायुवदनु as in S.

—— „ —for वायुप्रमा...गच्छति read वायुः प्राणः पुरुषं गच्छन्त-मनुगच्छति as in S.

VERSE CXC

हव्ये कव्ये—V. L. हव्यकव्ये

हव्ये कव्ये द्विजोत्तमः—V. L. ब्राह्मणो हव्यकव्ययोः (Madanapārijāta, p. 565).

अप्यतिक्रामन्—V. L. यद्यतिक्रामेत् (Madanapārijāta, p. 565).

सूकरः—V. L. शूकरः (Hemādri-Shrāddha, p. 1002).

P. 265, l. 8—for तत्रसत्यां read तत्रासत्यां as in S.

VERSE CXCII

P. 265, l. 23—for परिहरति read परिहरन्ति as in S.

—— l. 25—after रूपं add ते च as in S.

—— l. 26—for कल्पान्तरेण तेऽप्येते read कल्पान्तरेऽप्येते as in S.

P. 268, l. 15—for कृतकरणीयतया read कृतकरणीया as in A and F. N.

—— l. 17—for मसिद्धाः read प्रसिद्धाः as in A and S.

VERSE CXCVI

P. 268, l. 21—for नित्यं read पित्र्यं as in A and F. N.

VERSE CXCIX

अनग्निदग्धानग्निदग्धान्—V. L. (*a*) अनग्निदग्धाग्निदग्धान् ; (*b*) अग्निदग्धानग्निदग्धान् (Kullūka).

वर्हिषदस्तथा—V. L. (*a*) बर्हिषदोऽपि च ; (*b*) बर्हिषदोऽपरान् (*c*) बर्हिषदो-बहून् (Nārāyaṇa) ; (*d*) बर्हिषदोऽग्निजान् (*e*) बर्हिषदोवहान् (Nandana.)

P. 269, l. 20—for चैवं read वैवं as in S.

After 199 some Mss. have the following additional verse :—

अग्निष्वात्ताहुतैस्तृप्ताःसोमपास्तुतिभिस्तथा ।
पिण्डैर्बर्हिषदः प्रीताः प्रेतसुद्विजभोजने ॥

VERSE CCI

देवमानवाः—V. L. देवदानवाः

चरं स्थाण्वनुपूर्वशः—V. L. स्थावरं च चरिष्णु च

CCII

अथो वा—V. L. (*a*) अथवा (Madanapārījāta, p. 290) ; (*b*) अपि वा (Aparārka, p. 488).

राजता—V. L. रजता (Smṛtisāroddhāra, p. 277).

P. 270, l. 12—for सौवर्णेन read सौवर्णानि as in S.

—— l. 16—for तत्र । अ read ना

—— „ —for मध्यना read म् । अथाना

—— „ —for भवत्तुवादः read भवतु । अनुवादः

—— ll. 17-19—from हर्षये...रोधेन भवतु should be omitted.

VERSE CCIII

विशिष्यते—V. L. प्रशस्यते

P. 270, l. 26—for सुदिश्यते read सुपदिश्यते as in A and F. N.

VERSE CCIV

नियोजयेत्—V. L. निवेदयेत् (Aparārka, p. 476).

P. 271, l. 3—for आरब्धं तत्प्रासं read आरब्धः तत्प्रासं as in S and A.

P. 271, l. 4—after शब्दः add रक्षार्थमिव as in S and A.

VERSE CCV

तदीहेत—V. L. समीहेत (Hemādri-Shrāddha, p. 1045).
क्षिप्रं—V. L. शीघ्रं (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 526).

P. 271, l. 12—for ह्वेवानां read हैवानां

VERSE CCVI

शुचिं देशं—V. L. शुचिदेशं (Nīrṇayasindhu, p. 268).

P. 271, l. 16—for दैवो......वृत्तिकेनैव read दैवोपक्रमता प्रावृत्तिकेनैव as in N.

VERSE CCVII

जलतीरेषु—V. L. नदीतीरेषु

P. 272, l. 15—for श्राद्धेमित्य read श्राद्धेनात्यन्त as in S A and F. N.

VERSE CCIX

देवपूर्वकम्—V. L. दैवपूर्वकम्, adopted by Medhātithi.

VERSE CCX

तिलानपि—V. L. तिलांस्तथा

P. 273, l. 12—for तेनहिते प्रा read नहितेऽप्रा as in S and A.

VERSE CCXI

अग्नेःसोमयमाभ्यां—V. L. अग्निसोमयमानां (noted in Hemādri-Shrāddha, p. 1353).

VERSE CCXII

P. 274, l. 1—before प्रोषितेन add तत्र as in A.

—— l. 9—before प्राप्नोति add न

—— l. 12—for इहतु read यदिहि

—— l. 14—for थिकारा उच्यन्ते read थिकारः । उच्यते

—— l. 19—for भार्याविवाहे read भार्यादिद्वार्यादिर्वा ।

—— l. 23—for न चे......त्यागोस्ति read न चेदग्न्याधानं श्राद्धाङ्गम् । तथा सति न तदर्वागस्योत्पत्तिः श्राद्धं वा वर्तते । न चाप्यत्यागोऽस्ति ।

P. 275, l. 6—for ततश्च read न च as in F. N.

—— l. 9—for तदा read तथा as in A.

VERSE CCXIII

पुरातनान्—V. L. पुरातनाः—adopted by Medhātithi, who notes the other also.

श्राद्धे देवान्—V. L. श्राद्धदेवान्

P. 275, l. 19—for वेदं read कथमेवं

VERSE CCXIV

कृत्वा—V. L. हुत्वा (Madanapārijāta, p. 601).

आवृत्परिक्रमम्—V. L. (a) आवृत्य विक्रमम्; (b) आवृत्परिक्रमः (Madanapārijāta, p. 601).

भुवि—V. L. शनैः—noted by Medhātithi.

VERSE CCXV

समाहितः—V. L. विशेषतः

P. 276, l. 15—for ततः पृथक् चरुसाधनीयः read उत पृथक् चरुः साधनीयः; A reads चरुसाधनाय

VERSE CCXVI

ततस्तांस्तु—V. L. (a) पितृभ्यस्तु (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 754; Aparārka, p. 507); (b) पितृभ्यश्च (Hemādri-Shrāddha, p. 1449).

तांस्तु—V. L. तांस्त्रीन् Smṛtitattva, p. 177).

तेषु दर्भेषु तं हस्तं—V. L. (a) तेषु पिण्डेषु तौ हस्तौ; (b) तेषु पिण्डेषु तं हस्तं (Aparārka, p. 507).

निमृज्यात्—V. L. निमृज्यात् (Madanapārijāta, p. 601).

भागिनम्—V. L. भागिनौ

P. 277, l. 1—for उष्मा च संक्रामति read ऊष्मावसम्पर्कात् as in F. N.

VERSE CCXVII

षड्ऋतूंश्च—V. L. षडप्यृतून् (Hemādri-Shrāddha, p. 1451).

परावृत्य—V. L. परावर्त्य

मन्त्रवत्—V. L. मन्त्रवित्

P. 277, ll. 16—17—for यथावाक्यं प्राणानासिका read यथाशक्यं प्राणानासित्वा as in S.

VERSE CCXVIII

अवजिघ्रेत्—V. L. अविजिघ्रेत् (Aparārka, p. 508).

VERSE CCXIX

स्वल्पिका—V. L. स्वल्पिकां (Shrāddhakriyākaumudī, p. 362).
तेनैव—V. L. (*a*) तानेव (do.); (*b*) ता एव (Hemādri-Shrāddha, p. 1476).

P. 278, l. 5—for ब्राह्मणोऽयं read ब्राह्मणो यं

——l. 17—for वचनैरेव read वचनम्

VERSE CCXX

श्राद्धं—V. L. श्राद्धे

P. 278, l. 24—for यथा वाह्मण read यथा ब्राह्मणा as in A and S.

P. 279, l. 1—for पितृभ्योहितं read पितुश्चोदित

——l. 2—for स्वाम्येवानेोत्पत्तौ read स्वाम्योत्पत्तौ as in A.

——l. 5—for तस्माद्दृष्टा read तस्मादृष्टा as in A.

VERSE CCXXI

निवृतः स्यात्—V. L. (*a*) तु वृतः स्यात् (Shrāddhakriyākaumudī, p. 353); (*b*) तु वृतस्थः (Madanapārijāta, p. 542).
स नाम—V. L. स्वनाम (Madanapārijāta, p. 542).

P. 279, l. 13—for निपृणी S and A read निवृणी

VERSE CCXXII

कामं वा समनु—V. L. कामाद्वा तदनु (Shrāddhakriyākaumudī, p. 554).
स्वयमेव—V. L. यथुक्तस्तत्
समाचरेत्—V. L. तदाचरेत्

P. 279, l. 16—for अनुज्ञात्वाऽपि मातामहम् read अनुज्ञां पितामहात् as in J and F. N.

——l. 17—for पृथ्व कामं read पृथकामं as in J.

VERSE CCXXIII

प्रयच्छेत्तु — V. L. प्रयच्छेत

VERSE CCXXIV

तूपसं—V. L. मुपसं (Aparārka, p. 492).
उपसंगृह्य—V. L. उपसंवृत्य
निक्षिपेत्—V. L. संक्षिपेत्

P. 280, l. 2—for रसवत्यगारादीनां read रसवत्यागारादानीय

——l. 5—for तुभ्यमिदं S reads ऊर्जमिदं

VERSE CCXXV

उभयोर्हस्तयोर्मुक्तं—V. L. मुक्तं हस्तु भाभ्यां हस्ताभ्यां (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 545).

VERSE CCXXVI

प्रयतः—V. L. यततः (Smṛtitattva, p. 229).
पूर्वं—V. L. (*a*) सम्यक् (Smṛtitattva, p. 229; Aparārka, p. 493); (*b*) विद्वान्, (Shrāddhakriyākaumudī, p. 158).
विन्यसेत्—V. L. विन्यस्य (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 545).

P. 280, l. 19—for एषामेतत् read एषामेव as in S.

VERSE CCXXVII

मूलानि च—V. L. सुरमाणि
सुरभीणि—V. L. विविधानि

VERSE CCXXVIII

परिवेषयेत—V. L. (*a*) परिवेषयेत् (Smṛtitattva, p. 230); (*b*) परिवेषयेत्तु (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 546).

उपनीय तु तत्सर्वं—V. L. (a) उपनीय सर्वमेतत् (Hemādri-Shrāddha, p. 1368); (*b*) उपनीतं सर्वमेतत्

P. 280, l. 27—for भुज्यधिकरणोपादानमावर्जनम् read भुज्यधिकरणपात्राणामावर्जनम् as in S.

——l. 28—for अपेक्षितं read आपेक्षिकः as in N.

—— „ —for तेषामन्तिके read तादृशेऽन्तिके as in S and F. N.

Between the two halves of 228, the Smṛtitattva (p. 229) inserts another line—आमिषं पानपात्रं च भोक्तुर्दक्षिणतो न्यसेत्।

VERSE CCXXIX

नास्रमापातयेत्—V. L. (*a*) न चास्रम्पातयेत्; (*b*) न चाश्रु पातयेत्

VERSE CCXXX

अस्रं—V. L. (*a*) अश्रु ; (*b*) अश्रं

VERSE CCXXXI

ब्रह्मोद्याश्च—V. L. (*a*) ब्राह्मण्याश्च ; (*b*) ब्रह्माद्याश्च noted by Medhātithi and adopted by Hemādri-Shrāddha, p. 231.

P. 281, l. 23—for सरमाद्रत्य read सरमाकृत्य as in S and A.

—— l. 24—for ब्रह्मोद्यं च read ब्रह्माद्याश्च

VERSE CCXXXII

पित्र्ये—V. L. पैत्र्ये (Hemādri-Shrāddha, p. 1069).
पुराणानि खिलानि—V. L. पुराणान्यखिलानि

VERSE CCXXXIII

भोजयेच्च शनैः शनैः—V. L. भोजयेच्चाशनं शनैः (Hemādri-Shrāddha, p. 1026).

परिचोदयेत्—V. L. परिबोधयेत्

P. 282, l. 7—for परियुक्तेन read परप्रयुक्तेन as in A and S.

—— l. 9—for कतिचिद्ग्रासा ग्रहीतव्या ह्येतस्सम्यक् read कतिचिद्ग्रासान् गृहीत साध्वेतत्सम्यक् as in A.

—— l. 11—for मुच्यते read मुद्च्यते

VERSE CCXXXIV

चासनं—V. L. चासने
तिलैश्चविकि—V. L. तिलैश्चावकि

VERSE CCXXXVI

स्तेच—V. L. श्चैव (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 748).

P. 283, l. 5—for उच्छिष्टदानत्वात् read उच्छिष्टत्वात् as in S.

—— l. 11—for सत्यमपि भया read सत्यमभिनया as in S.

VERSE CCXXXVII

तुष्मा.. त्यन्ने—V. L. तुष्णीं...त्यन्नं
पितरस्तावदश्नन्ति—V. L. तावदश्नन्ति पितरो (Smṛtitattva, p. 223).

VERSE CCXXXVIII

P. 283, l. 18—for यत्तु read ये तु as in S.

—— l. 20—after हिते add प्राक्सूत्रादेस्तु न निषेधः। नहि तत्र वेष्टनव्यवहारो लोके, which wrongly appears in l. 22 below.

—— l. 22—transpose प्राक् सू (not पि) त्रा...लोके to line 20.

VERSE CCXXXIX

कुक्कुटः स्वा—V. L. वराहश्च

P. 284, l. 1—for श्वस read स्वस as in N.

—— l. 5—for नपुंसकम् read नपुंसकः as in S.

VERSE CCXL

वीक्ष्यते—V. L. वीक्षितम् (Aparārka, p. 472).
कर्मणि—V. L. हविषि
तद्गच्छ—V. L. तद्भव (Shrāddhakriyākaumudī, p. 105).

VERSE CCXLI

वरवर्णजः—V. L. वरजस्तथा (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 521).

P. 284. l. 15—for जडप्रकृतित्वात् read प्रकृतत्वात् as in S.

—— l. 16—for ऽवद्य read ऽवाद्य

VERSE CCXLII

पुनः—V. L. ततः (Aparārka, p. 472).

VERSE CCXLIII

उपस्थितम्—V. L. उपागतम् (Aparārka, p. 500).
शक्तितः प्रतिपूजयेत्—V. L. यथाशक्ति प्रपूजयेत्

VERSE CCXLV

विप्रे—V. L. पित्रोः (Mitākṣarā, on p. 239).

P. 285, l. 13—after भागधेयम् add भागएव as in S.

—— l. 15—for स्वतन्त्राः अन्येतु read स्वतन्त्रे तु as in S.

VERSE CCXLVI

पित्र्ये—V. L. पित्र्यं (Aparārka, p. 504).

VERSE CCXLVII

आसपिण्ड—V. L. असपिण्ड (as quoted by Medhātithi in the next verse).

संस्थितस्य—V. L. संस्कृतस्य

P. 285, l. 25—for मृतेस्या सह पिण्ड read मृतस्यासहपिण्ड

P. 286, l. 9—for पितृपिता read पित्रेपिता

VERSE CCXLVIII

P. 286, l. 14—omit न before सपिण्डी

—— ll. 14-15—for पितॄनावाहयेत्। तत्र पुनः प्रेतं read पितॄनावाहयेत्तत्र पुनः प्रेतं. This verse is quoted in Mitākṣarā (on Yājña, I. 253-54)—where it is found as follows:—सपिण्डीकरणं श्राद्धं देवपूर्वं नियोजयेत् पितॄनेवाशयेत्तत्र पुनः प्रेतञ्च निर्दिशेत्. But Medhātithi later on (p. 289, l. 18) criticises the reading न निर्दिशेत् and adopts च निर्दिशेत्

P. 286, l. 20—for विद्वानुद्दिश्य read बहूनुद्दिश्य

—— „ —for वचन गृहीतं read वचनमनुगृहीतं as in A.

—— l. 22—for सर्वदेव read सर्वदैव

—— ll. 25-26—यदि......युक्तं read यदि तावत्सम्मीलितादर्घदानं तद्युक्तं

P. 287, l. 10—for श्राद्धेकर्त read श्राद्धेनिकर्त as in A.

—— l. 27—for अमावास्यायास्तत्प्राप्तौ read अमावास्याया उत्पत्तौ as in N and A.

P. 288, l. 16—after निक्षिप्यते add स as in A.

—— l. 24—for जेनंन read गः तं च

—— l. 25—for पूर्वप्रति read पूर्वं प्रति

—— l. 26—for चतुर्थः शब्दः read चतुर्थशब्दः as in S.

P. 289, l. 2—for यथाऽर्थं read यस्यार्थं as in S.

—— l. 4—for तद्वाच्यं read तद्वाक्यं as in S.

—— l. 23—for यथानंतानि read यथेतानि as in S.

—— „ —for किमयामावास्यायां read किममावास्याया as in A.

P. 290, l. 3—for नाश्नीयते read नाश्रीयते as in A and N.

VERSE CCXLIX

भुक्त्वा—V. L. कृत्वा (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 539).
अवाक्शिराः—V. L. अवाङ्मुखाः

VERSE CCL

P. 290, l. 21—for प्रकरणार्थश्च read प्रकरणाच्च as in S.

VERSE CCLI

ततः—V. L. पुनः
अभिभो—V. L. अभितो (Medhātithi).
रम्यतां—V. L. गम्यतां (Rāghavānanda).

P. 290, l. 24—for स्रणार्नं read स्नानं

—— l. 26—for यन्त्रणायात्रं मृग्यते। संनिहितं गृह्णाति read यन्त्रणाया न मृगयते सन्निहितं तु गृह्णाति as in A and S.

P. 291, ll. 1-2—for अभि—भो read अभितो

VERSE CCLII

स्वधास्त्वित्येव—V. L. (*a*) स्वधाहृत्येव; (*b*) स्वधेत्येव तु (Medhātithi, Govindarāja, Nandana and Rāghavānanda).

VERSE CCLIII

अनुज्ञातस्ततो—V. L. (*a*) अनुज्ञातश्च तैः (*b*) अनुज्ञातस्तु तैः (Aparārka, p. 504)

P. 291, l. 10—for ज्ञातोऽननु read ज्ञातः। अतोऽननु

VERSE CCLIV

स्वदितमित्येव—V. L. स्वदस्वित्येव—noted by Medhātithi.
सुश्रुतम्—V. L. (*a*) सुश्टतम्; (*b*) सुश्रितम्
गोष्ठे तु—V. L. गोष्ठेषु (Shrāddhakriyākaumudī, p. 177).
रुचित—V. L. रोचित

P. 291, l. 15—for स्वादितम्—read स्वदितम्

—— „ —for स्वदित read स्वदतु

VERSE CCLV

अपराह्णस्तथा···तिला:—V. L. अपराह्णस्तिला···स्तथा (Hemādri-Shrāddha, p. 1172).

P. 291, l. 21—for पितव्याः । अन्यानि read पितव्यान्येतानि as in S and A.

——l. 22—for पराह्णे अतः read पराह्णो नं as in A, S and J.

VERSE CCLVI

दर्भाः पवित्रं—V. L. दर्भैः पवित्रं (Nandana).
सर्वशः—V. L. शक्तितः (Nandana).

P. 292, l. 4—for यच्चोक्तं पूर्वोक्तं वा read यच्च पूर्वोक्तं as in S.

VERSE CCLVII

सोमो—V. L. (*a*) सोमं (Aparārka, p. 500); (*b*) सोमौ (Aparārka, p. 551).

P. 292, l. 11—for तद्गुविकारा read तद्विकारा

——l. 15—for मर्हः read मर्हम्

—— „—drop the किं before इन्द्र

—— l. 16—for रसाश्रितविशेषेषा तद्य read रसाश्रिते विशेषे एतद् as in S.

VERSE CCLVIII

नियतो वाग्यतः शुचिः—V. L. (*a*) नियतो वाग्यतः शुचिः; (*b*) प्रयतोविधिपूर्वकं.

VERSE CCLIX

धेयं—V. L. देयं

After 259 some Mss. have the following verse :—

अन्नं च नो बहु भवेदतिथींश्च लभेमहि ।
याचितारश्च नः सन्तु मा च याचिष्म कं चन ॥

This occurs in Bauddhāyana quoted in Nīrṇayasindhu (p. 330); others again have this second verse also—

श्राद्धभुक् पुनरश्नाति तदहर्यो द्विजाधमः ।
प्रयाति शूकरीं योनिं कृमिर्वा नात्र संशयः ॥

VERSE CCLXI

पुरस्तात्—V. L. परस्तात्

खादयन्त्यन्ये—V. L. खादयन्त्येतान् (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 563).

P. 293, l. 10—for पुरस्तात् read परस्तात्

—— „ —for हविः A, S and J. read केचित्

—— l. 11—for नुदितम् read नूदितम्

—— l. 12—for पुरस्तात् read परस्तात्

VERSE CCLXII

—— l. 17—for पतिकव्रता read पतिभक्ता

VERSE CCLXIII

प्रजावन्तं सात्त्विकं धार्मिकं तथा—V. L. धार्मिकं च सात्त्विकं च बहुश्रुतम् (Shrāddhakriyākaumūdī, p. 215).

सूते—V. L. (*a*) विन्देत्; (*b*) विन्द्यात् (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 563).

यशोमेधा—V .L. यशोविद्या (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 563).

तथा—V. L. शुचिम् (Aparārka, p. 550).

VERSE CCLXIV

सत्कृतं—V. L. शक्तितो (Aparārka, p. 512).
भोजयेत्—V. L. पूजयेत् (Aparārka p. 512).

P. 294, l. 1—for चोद्यते read चोद्यते as in S.

VERSE CCLXV

विप्रा विसर्जिताः—V. L. विप्रविसर्जनम् (Puruṣārthachintāmaṇi, p. 426).

P. 294, l. 7—for तत्र read तत्र as in S.

VERSE CCLXVI

हविर्यच्चिररात्राय—V. L. यद्वविश्चिरकालाय-(Gadādharapaddhati-Kāla, p. 536).
कल्प्यते—V. L. कल्पते (Aparārka, p. 500).

P. 294, l. 19—for केनचि...नैवै read कल्पते दीर्घकालतृप्तये जायते, केचिद्नश्तैव

VERSE CCLXVII

तृप्यन्ति—V. L. प्रीयन्ते (Mitākṣarā on 1. 257); also Parāsharamādhava, p. 705 and Aparārka, p. 552.
रश्मि—V. L. रति (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 536).

VERSE CCLXVIII

शाकुनेनाथ—V. L. शाकुनेनेह (Parāsharamādhava, p. 705).

VERSE CCLXIX

छाग—V. L. शाश (Gadādharapaddhati-Kala, 536).
पार्षतेन च—V. L. (*a*) पार्षतेनेह—(Parāsharamādhava, p. 706) (*b*) पार्षतेनाथ (Hemādri-Shrāddha, p. 586).
वैयास्य—V. L. (*a*) वैणेयं; (*b*) वेनस्य
Between verses 269 and 270 some Mss. have the following —अष्टावैणेयमांसेन पार्षतेनाथ सप्त वै (V. L. रौरवेण नवैव तु), which is quoted in Hemādri-Shrāddha, p. 586.

VERSE CCLXX

शशकूर्मयोस्तु मांसेन—V. L. (*a*) शशकूर्मकमांसेन; (*b*) शशकूर्मस्य मांसेन; (*c*) शशकच्छपमांसेन

VERSE CCLXXI

च—V. L. (*a*) तु; (*b*) वा

वार्ध्रीं—V. L. वर्ध्रीं (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 536).

VERSE CCLXXII

शल्काः—V. L. (*a*) शल्कः (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 536); (*b*) शल्कं

खड्गलोहा—V. L. खड्गगोधा (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 536).

कल्पते—V. L. कल्पन्ते (Shrāddhakriyākaumudī, p. 14).

P. 295, l. 19—for कृष्णे वास्तुकभेदे read कृष्णवास्तुकभेदा as in J.

VERSE CCLXXIII

मधुना मिश्रं—V. L. (*a*) मधुसम्मिश्रं; (*b*) मधुसंयुक्तं (Aparārka, p. 555).

P. 296, l. 7—for दृश्य read दृष्ट

VERSE CCLXXIV

कुले भूयात्—V. L. (*a*) कुले जातो; (*b*) कुले आयात्

प्राक्छाये—V. L. प्राक्छायां (noted by Medhātithi). This verse is omitted by Govindarāja.

P. 296, l. 17—for यत्तु read ये तु as in S and A.

VERSE CCLXXV

नभस्—V. L. नभस्य

VERSE CCLXXVI

प्रशस्ता—V. L. प्रसिद्धा

VERSE CCLXXVII

सर्वान्—V. L. अर्थेन्

After verse 227 Nandana and some manuscripts read the following additional verses—which are quoted in Puruṣārtha-chintāmaṇi (p. 405),—in Hemādri-Kāla, p. 509,—and in Smṛtisāroddhāra, p. 193—

कुर्वन् प्रतिपदि श्राद्धं सुरूपान् लभते सुतान् ।
कन्यकास्तु द्वितीयायां तृतीयायां तु वन्दिनः ॥
पशूंश्छुद्रांश्चतुर्थ्यां च पञ्चम्यां शोभनान् सुतान् ।
षष्ठ्यां द्युतं कृषिं चैव सप्तम्यां लभते नरः ॥
अष्टम्यामपि वाणिज्यं लभते श्राद्धदः सदा ।
स्यान्नवम्यामेकखुरं दशम्यां चाखुरं तथा ॥
एकादश्यां तथा रूप्यं ब्रह्मवर्चस्विनः सुतान् ।
द्वादश्यां जातरूपं च रजतं रूप्यमेव च ।
ज्ञातिश्रैष्ठ्यं त्रयोदश्यां चतुर्दश्यां सुप्रजाः ।
प्रीयन्ते पितरश्चास्य ये शस्त्रेण रणे हताः ।
पञ्चाध्यादिषु निर्दिष्टान् विपुलान् मनसः प्रियान् ।
श्राद्धदः पञ्चदश्यां तु सर्वान् कामानवाप्नुयात् ॥

VERSE CCLXXX

चैवाचिरोदिते—V. L. चैव तिरोहिते (Hemādri-Kāla, p. 486).

P. 298, l. 5—for प्रतिषेधा read प्रतिषेधाद् as in N.

VERSE CCLXXXI

पाञ्चयज्ञिकम्—V. L. (*a*) पाञ्चयज्ञियम् ; (*b*) पञ्चयज्ञिकम् (Aparārka, p. 420).

VERSE CCLXXXII

पैतृयज्ञियो—V. L. पैतृयज्ञिको adopted by Medhātithi.
लौकिकेऽग्नौ—V. L. लौकिकाग्नौ (Nirṇayasindhu, p. 111).

द्विजन्मनः V. L. विधीयते (Nirṇayasindhu, p. 111).

P. 298, l. 21—for प्रस्थभोजनो read प्रस्थभोजिनो

—— „ —for स्माभिरत्यभुक्तं read स्माभिर्भुक्त

P. 299, l. 1—for पिण्डपितृयज्ञो read पिण्डपितृयज्ञ : पितृयज्ञो as in N and F. N.

—— l. 7—for दार्शं read दर्शं as in S.

VERSE CCLXXXIII

द्विजोत्तमः—V. L. समाहितः
कृत्स्न—V. L. सर्वं (Hemādri-Shrāddha, p. 946).

VERSE CCLXXXIV

प्रपितामहांस्तथाऽऽदित्यान्—V. L. (a) प्रपितामहानादित्यान्; (b) प्रपितामहांश्चादित्यान्; (c) प्रपितामहांस्त्वादित्यान्
पुरातनी—V. L. सनातनी (Hemādri-Shrāddha, p. 64).
तु—V. L. च (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 562).

P. 299, l. 16—for वस्थाद्या read वस्वाद्या as in A.

VERSE CCLXXXV

वाऽमृत—V. L. चामृत
विघसो—V. L. विघसं
भुक्तशेषं—V. L. भृत्यशेषं adopted by Medhātithi, who notes the other reading also.
तु—V. L. स्यात्
यंतथा—V. L. यमथा

P. 299, l. 27—for अन्यस्तु read अन्ये तु as in A and S.

P. 300, l. 2—for स्याप्रवृ read स्यापवृ as in A and F. N.

VERSE CCLXXXVI

पाञ्चयज्ञिकम्—V. L. पाञ्चयाज्ञिकम्

P. 300, l. 7—for सोपगते···प्रयोजनानि read सः । तौ···प्रयोजनौ

Adhyaya IV

VERSE I

गुरौ द्विजः—V. L. गुरोःकुले (Samskāramayūkha, p. 64).

P. 301, l. 14—for वसेत् read वसन् as in A and S.

VERSE II

अद्रोहेणैव—V. L. अद्रोहेण च (Vidhānapārijāta II, p. 246; and Madanapārijāta, p. 215).

P. 301, l. 23—for सामान्यैः read सामान्यस्य as in S.

VERSE IV

जीवेत्तु—V. L. (*a*) जीवेत (Parāsharamādhava, p. 309); (*b*) जीवेच्च

अपि वा—V. L. जीवेत् (Vidhānapārijāta II, p. 246).
कदाचन—V. L. कथंचन (Parāsharamādhava, p. 309).

P. 301, l. 17—for प्रयोजनं वा read प्रयोजनं च as in S.

—— l. 18—for जीव्यत read जीवितव्यम् as in S.

—— „ —for स्तवनार्थः read सूचनार्थः

VERSE V

भैक्षं—V. L. प्रोक्तं (Parāsharamādhava, p. 309).

P. 301, l. 26—for मृतमिव read मृतमेव as in S.

P. 302, l. 17—for युक्तिमता read युक्तिमती as in S.

—— l. 20—for जात्यादिर्ना read जात्यादिना as in A.

—— l. 23—for स्थितिमेतत् S reads निश्चितमेतत्, which is better.

—— l. 25—for याजयित्वा read याचित्वा

VERSE VII

कुसूल—V. L. कुशूल
धान्यको—V. L. धान्यिको (noted by Medhātithi).
त्र्यहैहिको—V. L. द्र्यहैहिको (Nandana).
In place of this verse Vidhānapārijāta II (p. 247) has only one line—कुसूलकुम्भीधान्यो वा त्र्यहिकोऽश्वस्तनोऽपि वा

P. 303, l. 12—for धान्यक read धान्यिक as in F. N.

—— l. 21—Before कुटुम्बस्य add ईहायाम्भवमैहिकम् त्र्यहैहिकी as in S.

VERSE VIII

चैतेषां—V. L. सर्वेषां (Madanapārijāta, p. 216).
ज्यायान्परः—V. L. यायावरः (Madanapārijāta, p. 216).

P. 305, ll. 3-4—for व्यवस्थामाह । परिग्रहो read व्यवस्था । महा-परिग्रहो as in S and N.

—— l. 4—Omit ‘ ऽप्रासे पुत्रो ’

VERSE IX

द्वाभ्यामेक—V. L. द्वाभ्यामन्य (Samskāramayūkha, p. 131).

P. 305, l. 10—after पुनरुतानि add प्रकृतानि

—— l. 11—for वाणिज्याध्याप read वाणिज्याध्यध्याय

P. 306, l. 13—for ज्यायाम्वर read यायावर

VERSE X

306, l. 24—for तद्वार read तद्वार as in N.

VERSE XI

वृत्तं—V. L. वृत्तिं

P. 307, l. 15—Before वर्तनार्थं add च as in S.

VERSE XII

सुखार्थी—V. L. सुखार्थं (Aparārka, p. 170).
हि सुखं—V. L. तु सुखं

VERSE XIII

"Nandana places verse 15 immediately after verse 12."
-*Buhler.*

P. 307, l. 26—for युज्यते read लुप्यते

VERSE XV

विद्यमा—V. L. कल्पमा, adopted by Medhātithi.
यतस्ततः—V. L. समन्ततः

VERSE XVI

प्रसज्येत—V. L. प्रसज्जेत

VERSE XVII

P. 309, l. 6—for लाभा भवन्ति read लाभो भवति as in S.

VERSE XVIII

P. 309, l. 15—for नीयते read जीर्यते as in S.

—— „ —for धर्मप्र read धर्मः प्र

—— l. 16—for भवितव्यं read भावितव्यं as in A.

VERSE XIX

धन्यानि—V. L. धर्म्याणि (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 509); but under Āhnika (p. 155) the same work reads धन्यानि

अवेक्षते—V. L. वीक्षेत

P. 309, l. 24—Before रूढि add ऋचो

VERSE XX

P. 310, l. 3—for रुचेरनभि read रुचेरभि as in S.

Between verses 19 and 20 some manuscripts have the following additional verse:—

शास्त्रस्य पारं गत्वा तु भूयोभूयस्तदभ्यसेत् ।
तच्छास्त्रं शबलं कुर्यात् न चाधीत्य त्यजेत्पुनः ॥

VERSE XXI

च सर्वदा—V. L. तथैव च

P. 310, l. 11—for बहानिः read बाह्यानिः as in A.

—— „ —for अतो read न as in A.

—— l. 12—for भेदहे read भेदेहं as in A.

—— „ —for प्रासेन read श्रामेन as in S.

VERSE XXII

P. 310, l. 16—for व्यापार read व्यापारा as in A and S.

—— „ —for देह read वेद

—— l. 24—for सङ्गमेव read संयममेव

VERSE XXIII

P. 311, l. 7—for आत्मज्ञयाश्रा read आत्मज्ञाश्राas in A.

VERSE XXIV

पश्यन्तो—V. L. पश्यन्ति

P. 311, l. 17—for तुल्यं read कृतं as in F. N.

—— l. 19—for प्रमिता read भिप्रेता

—— l. 25—for ज्ञायते न तत् ज्ञानं वेद read ज्ञायते येन तज्ज्ञानं च न वेद as in S.

VERSE XXV

होत्रं च—होत्रं तु
द्युनिशोः—V. L. ऽहर्निशं

P. 312, l. 5—for सिकायां read सिकानां as in A and S.

—— l. 8—for प्रतिपत्ति read प्रतिपतत्तृ

—— l. 9— do.

—— l. 17—for द्विशब्दो read द्युशब्दो as in S.

—— l. 18—Omit दर्शेन यजेत् ; not in S.

VERSE XXVI

त्वयनादौ ते—V. L. (*a*) ह्ययनादौ तु ; (*b*) त्वयनान्ते तु ; (*c*) ह्ययनस्यान्ते (Aparārka, p. 217) ; (*d*) त्वयनस्यादौ

P. 313, l. 4—for निमित्तस्योप read निमितत्वोप

—— l. 5—for प्रवर्त read वर्त

Between the two lines of verse 26 Aparārka has an additional line चतुर्षु चतुर्षु मासेषु चातुर्मास्यादियागैः

VERSE XXVII

P. 313, l. 26—for यद्यपि read अत्रापि as in A.

—— l. 27—for वेष्य read चेष्य as in S.

P. 314, l. 2—for कालतावाऽवगन्तव्या read कालएवावगन्तव्या as in S.

P. 314, l. 7—for यदुक्त read यत् उक्त as in S.

—— l. 8—for एतं read एतान्

VERSE XXIX

शक्तितोऽनर्चितः—V. L. ऽनर्चितः शक्तितो

P. 314, l. 20—for प्रकल्पयनाय read प्रकल्पयितुं as in S.

VERSE XXX

नार्चयेत्—V. L. वर्जयेत् (Aparārka, p. 170).

VERSE XXXI

गृहमेधिनः—V. L. गृहमागतान् (Nandana).
च वर्जयेत्—V. L. विवर्जयेत्

P. 315, l. 14—for विद्यार्थं...वन्तः read विद्यार्थजिज्ञासानिवृत्ताः as in S.

—— l. 24—for सम्भवेऽपि read सम्भवे सति as in S.

VERSE XXXII

P. 316, l. 3—for तदुक्तं read तद्युक्तं.

VERSE XXXIII

स्नातकः—V. L. ब्राह्मणः (Prāyashchittavivēka, p. 403).
धनमन्विच्छेत्—V. L. धनमन्विच्छन्.

P. 316, l. 24—for शास्त्रान्त read शास्त्रान्तर as in S.

—— l. 26—for वाहृतं read दाहृतं as in S.

P. 317, l. 1—for प्रतिषिध्यते read प्रतिषिध्येत् as in A.

—— l. 7—Omit स्कैकविंशत्यायोगः—not in S.

—— l. 12—for वृत्ते read निवृत्ते as in S.

—— l. 15—for धनवत्वे read धनबहुत्वे as in S.

—— l. 16—for तिथ्य read तिथ्यं as in N.

VERSE XXXIV

शक्तः—V. L. युक्तः (Rāghavānanda).

P. 317, l. 21—for स्पष्यते read स्पाचेत as in N.

—— l. 23—for नेष्यते read नेष्येते as in 23.

VERSE XXXV

शुक्लाम्बरः V. L. शुद्धाम्बरः.
चैव युक्तः—V. L. नित्ययुक्तः.

P. 318, l. 3—for श्रुति read शुद्धि as in S.

—— ll. 4—5—for अजीर्णातिवेलगुरु read अजीर्णानि गुरु as in S.

VERSE XXXVI

P. 318, l. 8—for अस्य read यस्य

—— l. 11—for दिना read दीनां as in S.

—— l. 16—for दशुचिदवस्थानेन दोषः read दशुचिस्वस्य नैष दोषः as in S.

P. 318, l. 17—for तयैत read वाच्यार्तः

P. 318, l. 18—for संनिषेध्य read संनिवेश्य

Between verses 36 and 37 some Mss. read the following additional verse—पाने तथैव संयोगाख्तियं मेध्यः कमण्डलुः ।
ब्राह्मणाः सर्वतो मेध्यास्तेषां चैव कमण्डलुः ॥

VERSE XXXVII

नास्तं यान्तं कदाचन—V. L. अस्तं यान्तमपि क्वचित् (Vidhānapārijāta II., p. 476).

त्यं नास्तं यान्तं—V. L. (*a*) त्यं नास्तमेतं ; (*b*) त्यं नास्तं येतं ; (*c*) त्यं नास्तं यन्तं ; (*d*) त्यमस्तं यन्तं (Smṛtichandrikā-Saṃskāra, p. 124).

नोपसृष्टं—V. L. नोपरक्तं (Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 494).

VERSE XXXVIII

स्वरूप—V. L. स्वं रूप

VERSE XXXIX

प्रदक्षिणानि कुर्वीत—V. L. प्रदक्षिणं प्रकुर्वीत (Aparārka, p. 176).

P. 319, l. 19—for अर्चा read अर्चार्थम्

—— l. 21—for महाचर्यान् read साहचर्यात् as in S.

VERSE XL

तथा सह—V. L. कदाचन

VERSE XLI

ह्युपगच्छतः—V. L. भ्युपगच्छतः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 562).
बलं—V. L. यशः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 562).

VERSE XLII

चक्षुः—V. L. चैव.
विवर्जयतः—V. L. विपर्यस्यतः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 562).
तेजोबलं—V. L. (*a*) यशश्चक्षुः ; (*b*) लक्ष्मीर्यशः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 562).
प्रवर्धंते—V. L. विवर्धंते
युश्चैव प्रवर्धंते—V. L. युश्च परिवर्धंते (Hemādri-Kāla, p. 726).

VERSE XLIII

चाश्न—V. L. वाश्न (Samskāramayūkha, p. 71).
वा न चासीनां यथासुखम्—V. L. च न यथासुखमास्थिताम्

P. 320, l. 13—for प्रतिषेधद्वय read प्रतिषेधः । द्वय as in A and S.

—— l. 15—for पारशेष्या read पारिशेष्या

—— l. 22—for गत्वोच्छिष्ट read गतोच्छिष्ट

P. 321, l. 5—for तेष्वस्ति read तदस्ति

—— l. 9—for पूर्यमाणायां read पूर्यमाणाया

VERSE XLIV

प्रसवन्तीं—V. L. (*a*) **प्रसुवन्तीं** (Aparārka, p. 181) ; (*b*) **प्रस्रवन्तीं** (V. L. noted in Madanapārijāta, p. 123).

तेजःकामो—V. L. **श्रेयस्कामो**

P. 321. l. 15—for अयन्तीं read अयन्ती

—— l. 16—for स्पृहयंतीं read स्पृहयति as in A.

—— „ —for वक्ष्यमाणां read वीक्ष्यमाणां

—— „ —for सर्वासु संस्थाना read सर्वा सुसंस्थाना

—— l. 17—for वेक्षणीया read नेक्षणीया.

After verse 45 some Mss. have the following additional verse :

उपेत्य स्नातको विद्वान् नेक्षेन्नग्नां परस्त्रियम् ।
सरहस्यं ससंवादं परस्त्रीषु विवर्जयेत् ॥

VERSE XLVI

Verses 46 and 47 are omitted by Nandana.

कदाचन—V. L. **न शाद्वले** (Vidhānapārijāta II., p. 153).

P. 321, l. 26—for चित्या read चित्यां

P. 322, l. 1—इति चः प्रतिषेधः read च इतिप्रतिषेधे as in S.

VERSE XLVII

आसाद्या—V. L. **आस्थाय**

P. 321, l. 6—for चासने read चासन्ने

—— „ —for तथाऽऽसन्न read तदाऽऽसन्ने as in S.

VERSE XLVIII

गाः—V. L. **गाम्**

कदाचन—V. L. (*a*) **कथंचन**; (*b*) **कदाचित् प्र** (Madanapārijāta, p. 43).

P. 322, l. 11—for **वर्षलो** read **पर्वको** as in S.

—— „ —for **वाक्यचक्रे** read **वायुचक्रे** as in S.

The verse printed as 52 in Gharpure's edition should come after 48, as it is found in A, N and S. That this is its right place is shown by the *Bhāṣya* also.

VERSE XLIX (LII of Gharpure's).

प्रत्यग्नि—V. L. **प्रत्यग्निं**

मोदकद्विजः—V. L. **मोदकं द्विजः**

प्रतिगु—V. L. (*a*) **प्रतिगुं** (*b*) **प्रतिगां**

प्रतिवातं—V. L. **प्रतिसन्ध्यं**

VERSE L

काष्ठलोष्ठपत्रतृणादिना—V. L. **काष्ठं पत्रं लोष्टं तृणानि च** (Aparārka, p. 34 and Vīramitrodaya-Āhnika, p. 25).

VERSE LII

बाध—V. L. **बाधा** (Kullūka).

P. 322, l. 26—for **रात्रिभूतो** read **रात्रिकृतो** as in A and S.

—— „ —for **हि प्राङ्मुखं** read **दिशा सुखं** as in S.

VERSE LIII

P. 323, l. 16—After **उच्छिष्य** add **पादौ**

VERSE LIV

एनं—V. L. एवं
प्राणाबाध—V. L. प्राणिवध

VERSE LV

प्रलिखेत्—V. L. विलिखेत्
ऽपहरेत्—V. L. प्रहरेत्

VERSE LVI

P. 324, l. 9—for रागादि read गरादि as in S.

VERSE LVII

श्रेयांसं—V. L. शयानं

VERSE LVIII

ब्राह्मणानां च सन्निधौ—V. L. देवब्राह्मणसन्निधौ

VERSE LXI

गणा—V. L. (*a*) जना; (*b*) द्विजा (Smṛtichandrikā-Saṃskāra, p. 20).
आक्रान्ते—V. L. आकुले

P. 325, l. 14—for निवासतो read निवसन्तो as in A.

VERSE LXII

प्रगे—V. L. प्रातर्

P. 325, l. 21—for ऋतुः read ऋतु

—— l. 25—for भंगः read भंगाः as in A and S.

—— l. 26—for प्राह read प्राह as in A and S.

P. 326, l. 2—for भस्तसमयमये read भस्तमयसमये as in S.

VERSE LXIII

भक्ष्यान्—V. L. (*a*) भक्षान्; (*b*) भक्ष्यम् (*c*) भक्षम्

P. 326, l. 8—for इतर S and F. N. read दूर, which is better.

VERSE LXIV

विरावयेत्—V. L. (*a*) विरोधयेत्—adopted by Medhātithi; (*b*) विवारयेत्; (*c*) ऽपिरामयेत्; (*d*) विरामयेत्; (*e*) विराजयेत्; (*f*) विरागयेत्

P. 326, l. 18—for मयं प्रतिषेधाने S reads better मप्रतिषेधः

—— l. 19—for भूमौ बहुनिर्घातः read भूमेर्बाहुनिर्घातः as in S.

—— l. 21—for तुष्ट्य read तुष्टे as in S.

VERSE LXV

P. 327, ll. 1-2—for एतद्गृहादौ read पतद्ग्रहादौ

VERSE LXVII

चक्षुर्व्याधि—V. L. चक्षुर्व्याधि (Aparārka, p. 173).

P. 327, l. 12—Omit अविनीता अदान्ताः

—— l. 14—for प्रसिद्धम् read प्रतिषिद्धम्

VERSE LXVIII

After verse 68 some Mss. have the additional line—
श्रीकामो वर्जयेन्नित्यं मृण्मये चैव भोजनम्

तुदन्—V. L. क्षिपन्

P. 327, l. 19—for कर्यशोभा read रुक्मशोभा as in S.

VERSE LXIX

बालातपः प्रेतधूमो—V. L. बालातपं प्रेतधूमं (Aparārka, p. 183).

VERSE LXX

मृल्लोष्टं च मृद्नीयात्—V. L. (a) मृल्लोष्टं विमृद्नीयात् ; (b) मृल्लोष्टानि मृद्नीयात्

VERSE LXXI

P. 328, l. 18—for अस्तेन read हस्तेन as in A and S.

VERSE LXXII

विगृह्य—V. L. विगह्य
कथां—V. L. कथाः
न धारयेत्—V. L. विवर्जयेत्

VERSE LXXIII

वावृतम्—V. L. नावृतम् (Aparārkā, p. 184).

VERSE LXXV

सम्बद्धं—V. L. सम्बन्ध
अस्तमिते रवौ—V. L. (a) अस्तमयं प्रति ; (b) अस्तमये रवौ

P. 329, l. 25—Before द्वितीया and कर्मणि as in S.

VERSE LXXVI

नार्द्रपादस्तु संविशेत्—V. L. संविशेच्च कदाचन

VERSE LXXVII

P. 330, l. 10 चैरादेरै read चैरादेर as in S.

—— l. 11—for निरूपणं च चिरकाल......अतएव read निरूपणं च । निरूपणं च चिरकालप्रेक्षणेन भवतीति अतएव

VERSE LXXVIII

P. 330, l. 16—for **भग्नस्य शाक** read **भग्नशाकलानि** as in N.

After verse 78 some Mss. contain the following couplet:—

न कृतघ्नैरनुघुक्तैर्न महापातकान्वितैः ।
न दस्युभिर्नाशुचिभिर्नामित्रैश्च कदाचन ॥

VERSE LXXIX

संवसेच्च—V. L. (*a*) **संवसेत्तु**; (*b*) **संविशेत्तु**; (*c*) **संविशेच्च**
पुल्कसैः—V. L. (*a*) **पुष्कशैः**; (*b*) **पुक्कसैः**; (*c*) **पुक्कशैः**

P. 330, l. 23—for **तथा** read **तस्य**

VERSE LXXX

न चास्यो—V. L. **न वास्यो**
धर्मं—V. L. **धर्मान्** (Aparārka, p. 220).

Between the two lines of verse 80 some Mss. contain the following—**अन्तरा ब्राह्मणं कृत्वा प्रायश्चित्तं समादिशेत् ॥**

P. 331, l. 16—for **सम्बन्ध** read **सम्बद्ध**

—— l. 17—After **तदपि** add **सम्बद्ध** as in S.

—— „ —for **च्छिष्टमपि** read **च्छिष्टमन्नं** as in S.

—— l. 18—for **वृताम्रृत** read **वृतानृत**

—— l. 25—After **बहुवचनः** add **बाहुलकात्**

P. 332, l. 1—for **प्रतिशेषः** read **प्रतिषेधः** as in A.

—— l. 3—for **प्राकृतेन** read **प्राक् कृतेन**

—— l. 11—for **पानापपेत्तिः** read **पानोपपत्तिः** as in N.

—— l. 16—for **प्रत्ययो न न तत्र** read **प्रत्ययो न तत्र** .

P. 333, l. 7—for न चास्ति read ननु चास्ति as in A and S and N.

—— l. 10—for प्रतिषेधाधिकृतक्रमा read प्रतिषेधातिक्रमा as in S.

—— l. 14—for इदं तु read वदन्तु

—— l. 16—for पदार्थानुसारेण न गह read पदार्थानुसरणेन गह as in A.

—— „ —for इत्यनेन read इत्यनेना—

—— l. 20—for थैतयाऽन्विष्यत read थैतया स्विष्यत as in S.

VERSE LXXXI

यश्च—V. L. यस्य

VERSE LXXXII

कण्डूयेत्—V. L. कण्डूयेत

P. 334, l. 5—for ऽपहस्तेन read ऽम्येन

—— l. 6—for तत्र read तश्च

VERSE LXXXIII

शिरस्येतान् विवर्जयेत्—V. L. सदा शिरसि वर्जयेत्
एतान्विव—V. L. एतानि व (Aparārka, p. 183).

VERSE LXXXIV

P. 334, l. 26—for मारणसंज्ञकपूर्वं read मारणं संज्ञपनपूर्वं

P. 335, l. 1—for ध्वजी read ध्वजो

VERSE LXXXV

वेशो...वेश...—V. L. वेश्या...वेश्या (Govindarāja).

VERSE LXXXVI

After verse 86 some Mss. have an additional couplet :

ततोऽर्धं राजमहिषी राजामात्यपुरोहितम् ।
अर्धेनार्धेन हीनाः स्युः सर्वे ते राजकर्मिणः ॥

VERSE LXXXVII

प्रतिगृह्णाति—V. L. प्रतिगृह्णीयात्

P. 335, l. 9—for अवयुव्यवादेन it would be better to read अत्युक्तिवादेन

—— l. 12—for श्रुतशीलं read श्रुतशीले

—— „ —श्रुत···त्यादि should come after इच्छानुवर्ती

—— l. 14—for श्रवण······वचनः read केवल दुःखश्रवणार्थोऽयं व्यपदेशविशेष एकवचनः as in S.

VERSE LXXXIX

संहातं—V. L. संघातं (Prāyashchittavivēka, p. 15).
तपनं—V. L. तापनं
पूतिमृत्तिकम्—V. L. प्रतिमूर्तिकम् (Kullūka).

VERSE XC

ऋजीषं—V. L. (*a*) ऋचीषं; (*b*) ऋचीसं; (*c*) ऋबीसं; (*d*) ऋवीसं (Aparārka, p. 185).

शाल्मलीं—V. L. शाल्मलं (Prāyashchittavivēka, p. 15.)

लोहदारकं—V. L. (*a*) लोहचारकं (Aparārka, p. 185); (*b*) लोहाङ्गरकम्; (*c*) लोहभारकम्

VERSE XCII

ब्राह्मे—V. L. ब्राह्मये (Madanapārijāta, p. 204.)
धर्मार्थी —V. L. धर्मार्थिन् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 206).

क्लेशांश्च तन्मूलान्—V. L. क्लेशं च तन्मूलं
बुध्येत—V. L. चोत्थाय (Āchāramayūkha, p. 4).

P. 336, l. 13—after निरूपयेत् S reads हेतुत्वेन निरूपयेत्

VERSE XCIV

अवाप्नुयु:—V. L. अवाप्नुवन् (Govindarāja and Nandana).

VERSE XCV

युक्तः—V. L. युक्तं (Vidhānapārijāta, p. 512).
मासान्...पञ्चमान्—V. L. मासात्...पंचमात् (Madanapārijāta p. 84).

VERSE XCVI

पुष्ये तु च्छन्दसां कुर्यात्—V. L. तिष्ये तु च्छन्दांसि कुर्यात्
द्विजः—V. L. बुधः (Mitākṣarā on 1. 143).

VERSE XCVII

छन्दसां—V. L. विधिवत् (Aparārka, p. 187).
तद्देवैक—V. L. तद्वाप्येक (Aparārka p. 187 and Mitākṣarā on 1. 143).

VERSE XCVIII

अतऊर्ध्वं—V. L. अतःपरं (Madanapārijāta, p. 95).
च सर्वाणि—V. L. (a) तु सर्वाणि; (b) रहस्यं च (Madanapārijāta p. 95).
वेदाङ्गानि च सर्वाणि—V. L. अङ्गानि च रहस्यं च (Puruṣārthachintāmaṇi, p. 298).

VERSE C

P. 338, l. 10—Before यजूंषि add ब्रह्म ब्राह्मणम् । यजुर्वेदे ब्रह्म as in S.

P. 339, l. 11—for 'युक्ताश्च मन्त्राः ।' read युक्तांश्च मन्त्रान्

——l. 14—for गुणवतः read गुणयतः as in N, C, S and A.

—— „ —for तस्मान्नाय read तस्माद्वाय as in S.

VERSE CII

श्रवे—V. L. श्रावे

VERSE CIII

वर्षेषु—V. L. वर्षासु (Gadādharapaddhati-Kala, p. 194).
महोल्कानां—V. L. महोष्णानां (Hēmādri-Kāla, p. 761).

VERSE CIV

एतांस्त्वभ्युदितान्—V. L. (a) एतास्त्वभ्युदितान्—(Vīramitrodaya Samskāra, p. 530); (b) एतानभ्युदितान्—(Hēmādri-Kāla, p. 74).

VERSE CVI

शेषे—V. L.—शेषं noted by Medhātithi.
सज्योतिः स्यादन—V. L. सज्योतिरस्यान (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 526).
निःस्वने—V. L. सम्भवे (Varṣakriyākaumudī, p. 566).

P. 339, l. 27—for वर्षाः read वर्षा

P. 340, l. 1 प्रसिद्धतरं ज्योतिष्टोमादि should come after रात्रावपि in l. 2.

VERSE CVII

नैपुण्य—V. L. नैपुण्य (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 534).
सर्वशः—V. L. (a) सर्वदा—(Kullūka); (b) सर्वतः—(Smṛtichandrikā-Samskāra, p. 161).
गन्धे च—V. L. गन्धेषु (Hēmādri-Kālā, p. 771).

VERSE CVIII

अन्तर्गतशवे—V. L. अन्तःशवगते (Gadādharapaddhati-Kāla p. 194).
समवाये—V. L. समवायो

P. 340, l. 14—for समवायो read समवाये

VERSE CIX

भुक्त्वैव—V. L. भुक्तौ च (Hēmādri-Kāla, 773).
उदके—V. L. उदये noted by Medhātithi.
विण्मूत्रस्य विसर्जने—V. L. (*a*) विण्मूत्रे च विसर्जयन्—(Vīramitrodaya, Samskāra, p. 535); (*b*) विण्मूत्रे परिवर्जयेत् (Hēmādri-Kāla, p. 773).

P. 340, l. 22—for आचम...वचन read आचमनार्हप्रायत्यमात्रवचनः as in A, C and S.

——l. 23—for नान्यत्राध्याये read तान्यत्रानध्याये

VERSE CX

एकोद्दिष्टविकेतनम्—V. L. एकोद्दिष्टस्य केतनम् (Samskāramayūkha, p. 58).
राज्ञो राहोश्च—राहोरन्यत्र (Hēmādri-Kāla, p. 756).

VERSE CXI

यावदेकानुदिष्टस्य—V. L. यावदेकोद्दिष्टसन्धौ (Hēmādri-Kāla, p. 756).
गन्धो—V. L. स्नेहो

P. 341, l. 8—for विधैा, विधेः would be better.

VERSE CXII

सूतकाद्यमेव—V. L. सूतकान्नं तथैव (Samskāraratnamālā, p. 335).
सूतक—V. L. सूतिका
एव च—V. L. एव वा

VERSE CXIII

रेवचोमपाः—V. L. रुभयोरपि (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 195).

बाध्य—V. L. वाद्य—noted by Medhātithi.

इकासु—V. L.—इमीषु (Samskāramayūkha, p. 53).

VERSE CXIV

इका—V. L. इमी (Samskāramayūkha p. 53).

VERSE CXV

ंक्तौ च—V. L. त्रिसन्ध्यं (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 535).

विरुते—V. L. रुदिते (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 195).

VERSE CXVI

पि वा—V. L. (*a*) तथा ; (*b*) पि च (Hēmādri-Kāla, p. 770).

P. 342, l. 17—for निमितं read निमित्त as in A and S.

VERSE CXVII

पाण्यास्यो हि द्विजः स्मृतः—V. L. पाण्यास्याहि द्विजाः स्मृताः—(Hēmādri-Kāla, p. 757).

VERSE CXVIII

उपप्लुते—V. L. उपद्रुते (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 531).

चाग्नि—V. L. वाग्नि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 148).

दूभुतेषु च—V. L. दूभुते तथा (do.)

सम्भ्रमे—V. L. सम्भ्रासे—(Vīramitrodaya-Samskāra, p. 531).

VERSE CXIX

षेपणं—V. L. (*a*) क्षपणं ; (*b*) क्षिपणं (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 531).

VERSE CXXI

विवादे—V. L. **विवाहे**

शुल्कके—V. L. (*a*) **सूतके**—(Vīramitrodaya-Samskāra, p. 535); (*b*) **सुल्कके**; (*c*) **सूक्तके**—(Gadādharapaddhati-Kāla p. 196); (*d*) **सुल्कवे**; (*e*) **मुल्कके** (Saṁskāramayūkha, p. 56).

VERSE CXXII

वाति वा भृशम्—V. L. (*a*) **चातिवायति**—(Vīramitrodaya-Samskāra, p. 536); (*b*) **वातिवायति**—(Hēmādri-Kāla, p. 774); (*c*) **चाभिवाति वै** (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 196).

. P. 343, l. 14—for **ध्येतव्यमधी महहृविनानु** read **ध्येतव्यः । अधमह इति तेनानु** as in S and A.

—— l. 17—for **वातस्य** read **वानः** as in S.

—— „ —for **वात** read **धातु** as in S.

VERSE CXXIII

वृग्यजुषी—V. L. **वृग्यजूंषि** (Smṛtichandrikā-Samskāra, p. 160).
वाप्यन्त—V. L. **चैवान्त** (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 196).

VERSE CXXIV

P. 344, l. 14—for **ऋग्यजुषः (षोः) प्रति** read **ऋग्यजुः प्रति** as in N.

VERSE CXXV

P. 344, l. 21—Before **पठ्यते** add **न**

VERSE CXXVI

नकुलाखुभिः—V. L. **नकुलादिषु**

VERSE CXXVIII

P. 345, l. 16—for प्रयुज्यमाने read प्रयुज्यमानो as in S.

VERSE CXXIX

सहाजस्रं—V. L. नवाजस्रं (Kālavivēka, p. 340).

P. 346, l. 1—for मुन्युक्त read चतुर्मुहूर्तः as in S.

VERSE CXXX

तथा—V. L. अपि—(Mitākṣarā on 1, 152).

VERSE CXXXI

च—V. L. वा
च—V. L. तु
ऽर्धं—V. L. च (Aparārka, p. 193).

VERSE CXXXII

नाधितिष्ठेत्तु—V. L. (*a*) नाधितिष्ठेत (Smṛtisāroddhāra, p. 32); (*b*) नाधितिष्ठेच्च

मपस्नानं—V. L. (*a*) मपस्थानं—(Aparārka, p. 183*a*); (*b*) मलस्नानं (Smṛtisāroddhāra, p. 321).

विण्मूत्रे रक्तमेव च—V. L. (*a*) रक्तंविण्मूत्रमेव च (do.); (*b*) विण्मूत्रं रक्तमेव च (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 576).

VERSE CXXXIII

सहायं—V. L. सहायान्—(Aparārka, p. 194).
चैव—V. L. नैव—(Vīramitrodaya-Samskāra, p. 576).

P. 347, l. 1—for प्रहमानादि read गृहगमनादि

—— l. 3—after योषितम् add स्त्रियम् as in S.

—— l. 5—Before पुनरेवं add न

VERSE CXXXVI

पुरुषं—V. L. पुरुषान्—(Aparārka, p. 194).

निर्दहेत्—V. L. निर्दहति—(Aparārka, p. 194).

P. 347, l. 18—for दष्टया read दृष्टा

VERSE CXXXVII

अभिविच्छेत्—V. L. आकाङ्क्षेत्

P. 348, l. 1—for गृहस्थि read ग्रहस्थि as in S and A.

VERSE CXXXVIII

P. 348, l. 12—for ननु गर्भिण्या गर्भिणीति read ननु गर्भिण्यामगर्भिणीति as in J.

VERSE CXL

मध्यन्दिने स्थिते—V. L. मध्यं गते रवौ (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 523).

कल्पं—V. L. काल्पं (Aparārka, p. 173).

समं गच्छेत्—V. L. च सङ्गच्छेत् (do.)

P. 348, l. 27—Before असहाय add एकः

VERSE CXLI

वयोतिगान्—V. L. वयोऽधिकान्—(Parāsharamādhava-Āchāra, p. 523).

द्रविणहीनान्—V. L. प्रव्यविहीनान्

VERSE CXLII

स्वस्थः—V. L. सुस्थः

गयान्—V. L. गयां

P. 349, l. 12—for प्राणि read पाणि

—— l. 13—for षोऽग्ने read षोऽग्नेः

VERSE CXLIII

अशुचिः—V. L. शुचिः (Aparārka, p. 231).

VERSE CXLIV

सर्वाण्येव विव—V. L. सर्वाणि परिव

VERSE CXLV

नित्यमग्निमतन्द्रितः—V. L. विनिपातो न विद्यते (Aparārka, p. 229).

P. 350, l. 6—विपरीत should be omitted; not found in S.

VERSE CXLVII

अभ्यसेत्—V. L. जयेत्—adopted by Medhātithi and Aparārka, (p. 69) and Vīramitrodaya (Āhnika, p. 320).
यथाकालं—V. L. यथाकामं
तं ह्यस्याहुः—V. L. (a) तमस्याहुः; (b) तमेवाहु

VERSE CXLVIII

अद्रोहेण च—V. L. अद्रोहेणैव
पौर्वकीम्—V. L. पूर्विकाम्

VERSE CXLIX

पौर्विकीं V. L. पूर्विकाम्
अभ्यस्यते—V. L. अभ्यसते (Aparārka, p. 229).
द्विजः—V. L. पुनः (Aparārka, p. 229).
चाजस्रं—V. L. (a) सततं; (b) चानन्तं—(Aparārka, p. 229).
आनन्त्यं—V. L. (a) अनन्त—adopted by Medhātithi; (b) अजस्रं (Aparārka, p. 229); (c) अधिकं (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 320).

P. 351, l. 5—for एकतर—एकान्त better.

VERSE CL

सावित्रान्—V. L. सावित्र्या—(Nandana).

VERSE CLI

इष्टिश्राद्धनिषेकं—V. L. इष्टिश्राद्धं निषेकं च (Vīramitrodaya Āhnika, p. 23).

VERSE CLII

स्नानं—V. L. चैव (Nityāchārapradīpa, p. 290).

P. 352, l. 5—for मैत्रः read मित्रः

Verses 153, 154 and 155 are omitted by Medhātithi.

VERSE CLIV

अभिवादयेद्वृद्धांश्च—V. L. (*a*) अभिवाद्य च वृद्धांस्तु ; (*b*) अभिवादयेच्च वृद्धांश्च; (*c*) अभिवादयेत वृद्धांश्च; (*d*) अभिवादयेत्तु तान् वृद्धान्—(Vīramitrodaya-Āhnika, p. 149).

VERSE CLV

This verse is read as follows in Madanapārijāta (p. 12).

श्रुतिस्मृत्युदितः सम्यक् साधुभिर्यश्च सेवितः ।
तमाचारं निषेवेत धर्मकामो जितेन्द्रियः ॥

VERSE CLVI

ईप्सिताः प्रजाः—V. L. ईप्सितां प्रजाम्

P. 352, l. 24—for सनैरन्यलक्षणं read सनैरति अपत्यं

VERSE CLVII—CLVIII

सदाचार—V. L. स्यादाचार
यः सदाचार—V. L. सर्वदाचार (Aparārka p. 231).

These two verses have not been commented upon by Medhātithi.

VERSE CLIX

सेवेत यत्नतः—V. L. यत्नेन सेवयेत्—(Apararka, p. 224).

P. 353, l. 6—after स्वीक्रियते, bring in न चानेन...तस्मृतेः of ll. 7-9 below.

VERSE CLX

P. 353, l. 16—for प्रसज्यते S reads प्रसज्यते

VERSE CLXI

ऽस्य स्यात्—V. L. ऽप्यस्य—(Parāsharamādhava-Āchāra, p. 524).

VERSE CLXII

ब्राह्मणान् गाश्च—V. L. (*a*) ब्रह्महंगां वा; (*b*) ब्राह्मणं गाश्च—(Aparārka, p. 223).

VERSE CLXIII

स्तम्भं—V. L. दम्भं

P. 354, l. 8—for व्यवसाये read व्यवसायो as in A and S.

VERSE CLXV

अवगुर्य—V. L. अवगूर्य—(Aparārka, p. 223).
काम्यया—V. L. काङ्क्षया

VERSE CLXVI

P. 354, l. 12—for दुःखबलाः...पदार्थः read दुःखबहुलाः । तिष्ठतु तावद्दण्डादिः पीडाकरपदार्थः

VERSE CLXVIII

For the second line some Mss. read तावतोऽब्दसहस्राणि तत्कर्ता नरके वसेत्; also Aparārka (p. 223).

VERSE CLXX

हिंसारतिः—V. L. हिंसावर्ती

VERSE CLXXI

न सीदन्नपि—V. L. सीदन्नपि न (Vīramitrodaya-Paribhāṣā, p. 68).

VERSE CLXXIII

कृतोऽधर्मः—V. L. कृतं कर्म

VERSE CLXXV

आरमेत्—V. L. रमेत्

P. 357, l. 10—After पृष्ठतः add तु

—— l. 12—for पीडनम् read अपीडनम् as in F. N.

VERSE CLXXVI

यौ स्यातां धर्मवर्जितौ—V. L. स्यातां धर्मविवर्जितौ (Aparārka, p. 159).
संक्रुष्टं—V. L. विक्रुष्टं

P. 357, l. 20—for न सेवेत read सेवेत as in S.

—— l. 28—for भिन्द्यते S reads भिद्यते

P. 358, l. 1—for गौरव read गोरव as in A.

—— l. 2—for वैभत read वैपत as in A.

VERSE CLXXVII

यायात्—V. L. गच्छेत् (Nityāchārapradīpa, p. 68).

नृणुः—V. L. तथा

VERSE CLXXVIII

रिष्यति—V. L. (*a*) दुष्यति (Vidhānapārijāta, p. 695); (*b*) रिष्यते

VERSE CLXXX

जामी—V. L. यामी

दासवर्गेण—V. L. वा स्ववर्गेण (Vīramitrodaya-Samskāra p. 523).

P. 359, l. 10—for भगिन्याः...नश्च read भगिन्यः सुवासिन्यश्च

VERSE CLXXXI

एतैर्विवादान्—V. L. (*a*) एतान्विवादान्—(Vīramitrodaya-Samskāra, p. 573); (*b*) एतैर्विवादं

एतैर्जितैश्च—V. L. (*a*) एभिर्जितैश्च; (*b*) एताञ्जित्वा; (*c*) एतैर्जितश्च (Nirṇayasindhu and Vīramitrodaya-Samskāra, p. 573).

VERSE CLXXXIII

जामयो—V. L. यामयो

VERSE CLXXXIV

स्वका—V. L. स्विका (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 574).

VERSE CLXXXV

सहेतासज्वरः—V. L. सहेतासंज्वरः—noted by Medhātithi.

For the first line Vīramitrodaya (Samskāra, p. 574) reads —छायास्वादासवर्गस्तु दुहिता कृपणः परः ।

P. 359, l. 28—for नुकम्पा दया read नुकम्प्या

VERSE CLXXXVI

अपि—V. L. तु
ह्यस्य—V. L. तस्य
ह्यस्याशु—V. L. विप्रायां (Dānamayūkha, p. 6).
प्रशाम्यति—V. L. विनश्यति (do.)

VERSE CLXXXVII

P. 360, l. 14—for विज्ञायप्रतिग्रहमन्त्र read विना यत् प्रतिग्रहं सर्व as in S.

VERSE CLXXXVIII

प्रतिगृह्णन्नविद्वांस्तु—V. L. (*a*) अविद्वान् प्रतिगृह्णानो—(Hēmādri-Dāna, p. 60); (*b*) अविद्वान् प्रतिगृह्णीयात् (Madanapārijāta, p. 221).

VERSE CXCI

यस्मात्तस्मात्—V. L. यस्मात् कस्मात्—(Hēmādri-Dāna, p. 60).

VERSE CXCII

प्रयच्छेत्तु—V. L. प्रयच्छेत
पापे—V. L. (*a*) द्विजे ; (*b*) विप्रे

P. 361, l. 23—for काम्य read साम्य

—— „ —Before पुन add क

—— l. 25—for प्रकार read प्रकरण

VERSE CXCIII

ऽप्यर्जितं—V. L. पार्जितं

VERSE CXCIV

प्रतीच्छकौ—V. L. प्रतीप्सकौ

VERSE CXCX

दम्भकः—V. L. (*a*) **दम्भिकः** (Aparārka, p. 170 and Mitākṣarā on 1. 130); (*b*) **दाम्भिकः**

मिसन्धकः—V. L. (*a*) **तिसन्धकः**; (*b*) **मिसन्धिकः** (Aparārka, p. 170).

Medhātithi notes that after verse 195 'some people' read the following additional verse—

यस्य धर्मध्वजो नित्यं सुराध्वज इवोच्छ्रितः ।
प्रच्छन्नानि च पापानि वैडालं नाम तद्व्रतम् ॥

P. 362, l. 20—for **स्थापयन्ति** read **स्थापयति** as in A and S.

—— l. 24—for **मुखाज्जातमिति** read **अभिमुखे कथितमिति**

—— l. 25—**ईदृशो···ज्ञेयः** should come in the next line after **षष्ठीसमासः**

VERSE CXCVI

निष्कृतिकः—V. L. **नैकृतिकः** (Mitākṣarā on 1. 130 and Aparārka, p. 170).

बकव्रत—V. L. **बकवृत्त**

बकवृत्तचरोद्विजः—V. L. **बकवृत्तिरुदाहृतः** (Mitākṣarā on 1. 131 and Aparārka, p. 170).

P. 363, l. 15—for **व्रतेन** read **व्रतानि**

VERSE CXCVII

व्रतिनो—V. L. **वृत्तिनो**

VERSE CXCVIII

दम्भनम्—V. L. **लम्भनम्** (Aparārka, p. 1229).

VERSE CXCIX

यच्च—V. L. **तच्च**

P. 364, l. 4—for **अर्थः स्वा** read **अर्थस्वा**

—— l. 7—for **तदैत** read **तद्वेत**

VERSE CC

तिर्यग्योनौ—V. L. (*a*) तिर्यग्योनिषु ; (*b*) तिर्यग्योन्यां

P. 364, l. 18—for भारयात् read भारयास्य

VERSE CCI

न स्नायाद्धि—V. L. (*a*) स्नायान्नैव—(Vīramitrodaya-Āhnika, p. 169) ; (*b*) न स्नायीहि ; (*c*) न स्नायाच्च

After verse 201, some people add the following :—

उद्धृत्य चतुरः पिण्डान् कामं स्नायीत पञ्च वा ।
(V. L.—सप्तोद्धृत्य ततः पिण्डान् कामं स्नायाच्च पञ्चधा)
उदपानात् स्वयं ग्राह्यं बहिः स्नात्वा न दुष्यति ॥

VERSE CCII

भुञ्जान—V. L. युञ्जान

VERSE CCIII

तड़ागेषु—V. L. ह्रदेषु च—(Aparārka, p. 234).
स्रवणेषु च—V. L. स्रवणादिषु (Do.)

P. 365, l. 9—for स्मर्यमाण read अस्मर्यमाण

VERSE CCIV

For the second line some people read यमानेतानकुर्वाणो नियमान् केवलान् भजेत्

P. 365, l. 17—for नियमावा read नियमवा

—— l. 21—for माचरला read माहारला

Between verses 204 and 205 some manuscripts read the following :—

आनृशंस्यं क्षमा सत्यमहिंसा दममस्पृहा ।
ध्यानम्प्रसादो माधुर्यमार्जवं च यमा दश ॥

अहिंसा सत्यवचनं ब्रह्मचर्यमकल्पता ।
अस्तेयमिति पञ्चैते यमाश्चोपव्रतानि च ॥
शौचमिज्या तपो दानं स्वाध्यायोपस्थनिग्रहौ ।
व्रतोपवासौ मौनं च स्नानं च नियमा दश ॥
अक्रोधो गुरुशुश्रूषा शौचमाहारलाघवम् ।
अप्रमादश्च नियमाः पञ्चैवोपव्रतानि च ॥
(This last verse is quoted by Medhātithi).

VERSE CCV

तते—V. L. (*a*) हुते; (*b*) कृते—(Vīramitrodaya-Āhnika, p. 494).

कृते—V. L. हुते—(Mitākṣarā on 3. 290).

क्लीबेन—V. L. शूद्रेण (Nārāyaṇa).

VERSE CCVI

अश्लील—V. L. अश्रीक

VERSE CCVII

च न—V. L. तु न

पदा स्पृष्टं—V. L. पादस्पृष्टं

च कामतः—V. L. तु कामतः

VERSE CCVIII

P. 366, l. 25—for मपि । पातकिना read मपि पातकिनाम् ।

VERSE CCIV

विदुषा—V. L. विदुषां—(Kullūka and Prāyashchittavivēka, p. 260).

P. 367, l. 12—For गयासंघा read गणः संघा

VERSE CCX

गायन—V. L. गायक—(Mitākṣarā on 3. 290).

तक्ष्णो—V. L. चक्षुः (Madanapārijāta, p. 944).

निगडस्य—V. L. (*a*) विशदस्य; (*b*) निगडेन (Nandana); (*c*) निगलस्य; (*d*) निगळेन

VERSE CCXI

शूद्रस्योच्छिष्टमेव च—V. L. उच्छिष्टमगुरोस्तथा—noted by Medhātithi.

P. 368, l. 1—for व्रतिकादिः सोपधो धर्मचरणः read व्रतिकादिभ्य एषो-ऽधर्मचरणः as in S.

—— l. 11—for इमन्यदीयमपि read इं स्वकीयमन्यदीयमपि

VERSE CCXII

सूतिकान्नं—V. L. सूतकान्नं—noted by Medhātithi.
पर्याचान्नं—V. L. पर्यायान्नं (Mitākṣarā, on 3. 290).

P. 368, l. 24—for सूत read सूति

Between verses 212 and 213, Vīramitrodaya (Āhnika, p. 494) quotes an additional verse:—

समासमाभ्यां विप्राभ्यां विषमं समवेव च ।
पूजातो दीयमानं च न ग्राह्यं देयमेव च ॥

This is explained by it on p. 498.

VERSE CCXIII

नगर्यन्नं—V. L. (*a*) कदर्यान्नं; (*b*) अवार्यन्नं—(Mitākṣarā on 3. 290).

VERSE CCIV

चान्नं—V. L. चैव—(Mitākṣarā, 3. 290).

विक्रयकस्य च—V. L. (*a*) विक्रयिकस्य च; (*b*) विक्रयिणस्तथा—(Mitākṣarā 3. 290); (*c*) विक्रेयकस्य च (Madanapārijāta, p. 945).

VERSE CCV

वतरकस्य—V. L. (*a*) वतारकस्य (Kullūka); (*b*) वतरणस्य—(Mitākṣarā, 3. 290).

वेणस्य—V. L. (*a*) वैणस्य—(Vīramitrodaya-Āhnika, p. 495). (*b*) वेशस्य (Madanapārijāta, p. 945).

शस्त्र—V. L. सोम (Mitākṣarā, 3. 290).

P. 369, l. 17—for वेणु read वेणो as in N.

VERSE CCXVI

शौण्डिकानां—V. L. शौण्डिकाञ्च (Madanapārijāta, p. 945).
चैल—V. L. चेल (Madanapārijāta, p. 945).

P. 369, l. 24—Before वर्तते add यस्य as in S.

VERSE CCXVII

P. 370, l. 2—for नैवं read नैव

—— l. 5—for प्रेतान्नं कृतं read प्रेतान्नकृतं

VERSE CCXVIII

आदद्‌ते—V. L. आहन्ति

P. 370, l. 13—for चर्मावकृत्त' read चर्मावकृन्तति

VERSE CCXIX

प्रजां—V. L. प्रजा—(Vīramitrodaya-Āhnika, p. 507).

VERSE CCXXI

य एतेऽन्ये त्वभोज्यान्नाः—V. L. (*a*) य एभ्योऽन्येत्वभोज्यान्नाः; (*b*) य एतेभ्यो त्वभोज्यान्नाः

For verse 221 some Mss. note the following variant :—

अमृतं ब्राह्मणस्यान्नं क्षत्रियान्नं पयः स्मृतम् ।
वैश्यान्नमन्नमित्याहुः शूद्रस्य रुधिरं स्मृतम् ॥

VERSE CCXXII

भुक्त्वातो—V. L. भुक्त्वातो (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 305).

जपयं श्यहम्—V. L. तुव्यहं जपेत् (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 300).

P. 371, l. 12—for यद्यपि read यदपि as in A and S.

After verse 222 some Mss. have an additional one :—

चन्द्रसूर्यग्रहे नाद्यादद्यात्स्नात्वा तु मुक्तयोः ।
अमुक्तयोस्तु तयोरद्यादिदृष्ट्वाऽपरेऽहनि ॥

VERSE CCXXIII

रात्रि—V. L. रात्र (Prāyashchittavivēka, p. 253).

आह्निनो—V. L. अह्निनो—noted by Medhātithi and in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 490).

VERSE CCXXV

कृद्वं—V. L. कृध्वं

For the second line the Vīramitrodaya (Āhnika, p. 508) reads—हतमश्रद्दधानस्य श्रद्धापूतं विशिष्यते

P. 372, l. 11—after देवा add न

VERSE CCXXVI

अतन्द्रितः—V. L. प्रयततः (Aparārka, p. 290).

P. 372, l. 21—for यावच्च' read यावन्तः

What are printed by Gharpure as verses 227, 228, 229, are not the verses of Manu. They are verses quoted by Medhātithi from other sources. They form part of the Bhāṣya on 226.

P. 373, l. 1—for दायागतं read तदा तस्मादागतं

—— l. 20—Omit शौर्यार्तीति, and after अपितु add वैर्यार्तीति as in S.

—— l. 25—for स्नात्र read स्नात

VERSE CCXXVII

नित्यमैष्टिकपौर्त्तिकम्—V. L. नित्यनैमित्यसंज्ञकम् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 165).

VERSE CCXXVIII

अनसूयता—-V. L. अनसूयतः (Aparārka, p. 385).

After verse 225 some Mss. insert the following :—

पात्रभूतोऽपि यो विप्रः प्रतिगृह्य प्रतिग्रहम् ।
असत्सु न नियुञ्जीत देयं तस्मै न किंचन ॥
सञ्चयं कुरुते यश्च प्रतिगृह्य समन्ततः ।
धर्मार्थं नोपयुञ्जीत न तं तस्करमर्चयेत् ॥

VERSE CCXXIX

क्षय्य—V. L. क्षय (Aparārka, p. 385).

P. 374, l. 17—for त्वात्तो read त्वादृत्तो

VERSE CCXXX

भूमि—V. L. (*a*) स्वर्गं (Aparārka, p. 386); (*b*) सर्वं (Smṛti-tattva II, p. 364).

VERSE CCXXXI

पुष्टां—V. L. तुष्टां (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 177).
विष्टपम्—V. L. पिष्टपम्

P. 375, l. 7—for ऽनसो विशे read गोविशे as in S.

—— l. 10—for यादीनाम् read यादानम् as in S.

—— l. 11—for भुक्त्वा read भुक्ता as in S.

—— l. 14—before उभयतोमुखी add रोमतुल्यानि युगानि

—— l. 15—for स्वर्गः प्राप्यते read स्वर्गं प्रापयति as in S.

—— l. 17—for शिकस्वर्णपुर्यां दत्वा read शिकमथ स्वर्यां दत्वा as in S.

VERSE CCXXXII

ब्रह्मसार्ष्टिताम्—V. L. ब्रह्म शाश्वतम्—(Parāsharamādhava-Āchāra, p. 133, and Aparārka, p. 386).

शाश्वतंसौख्यं—V. L. सर्वसौख्यं तु—(Smṛtitattva II, p. 364).

P. 375, l. 24—for तद्‌भवा read तद्भावः

VERSE CCXXXIV

For the second line Hēmādri-Dāna, p. 17 reads—तेन तेन हि भावेन तत्प्राप्नोति हि पूजितः

This verse is omitted by Nandana.

VERSE CCXXXV

तावुभौ—V. L. उभौ तौ—(Dānakriyākaumudī, p. 8).

VERSE CCXXXVI

च नानृतम्—V. L. (*a*) न चानृतम्—(Hēmādri-Dāna, p. 90); (*b*) न वानृतम्

नार्तोऽप्यपवदेत्—V. L. नार्तो विप्रवदेत्—(Hēmādri-Dāna, p. 90).

VERSE CCXXXVII

च परिकीर्तनात्—V. L. (*a*) तु परिकीर्तनात् (Hēmādri-Dāna, p. 90); (*b*) चरति कीर्तनात्

VERSE CCXXXVIII

पुत्रिकाः—V. L. (*a*) वल्मिकाः; (*b*) वम्रिकाः; (*c*) वप्रिकाः (Aparārka, p. 232).

VERSE CCXXXIX

पुत्रदारा—V. L. पुत्रदारं (Vīramitrodaya-Paribhāṣā, p. 64).

VERSE CCXL

प्रलीयते—V. L. (*a*) **प्रमीयते**; (*b*) **विलीयते**—(Aparārka, p. 232).
च—V. L. **तु** (Vīramitrodaya-Paribhāṣā, p. 64).

VERSE CCXLI

उत्सृज्य— V. L **सन्त्यज्य** (Aparārka, p. 232).
धर्मस्तमनुगच्छति—V. L. **धर्मस्तिष्ठति केवलः**

VERSE CCXLII

खशरीरि—V. L. **स्वशरीरि**, adopted by Medhātithi.
हतकिल्बिषम्—V. L. **हतदुष्कृतम्**

P. 378, l. 13—for **शरीरी** read **स्वशरीरी** as in A and S.

VERSE CCXLIV

उत्तमैरुत्तमैः—V. L. **उत्तमैरुत्तमो** (Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 587).

सह—V. L. (*a*) **सदा** (do.); (*b*) **इह** (Saṃskāraratnamālā, p. 507).

VERSE CCXLV

उत्तमानुत्तमानेव गच्छन्—V. L. **उत्तमानुत्तमान्गच्छन्**

P. 378, l. 26—for **सम्बन्धिनः** read **सम्बन्धेन**

—— l. 27—for **जातेरनयायस्तां तुल्यतां** read **जातेरनपायात्ततुल्यतां** as in S.

VERSE CCXLVI

तथाव्रतः—V. L. (*a*) **तथाव्रतैः**; (*b*) **यथाविधि**

P. 379, l. 5—for **राचारैः** read **क्रूराकचारैः**

VERSE CCXLVII

एधोदकं—V. L. गन्धोदकं (Mitākṣarā on 1. 214).

अभ्युद्यत—V. L. अभ्युद्धृतं (Aparārka, p. 406).

मध्वाथा—V. L. मध्वाऽथ (Mitākṣarā on 1. 214), मधुचा (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 190).

सर्वतः—V. L. असतः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 190).

VERSE CCXLVIII

आहृता—V. L. आहूता (Hēmādri-Dāna, p. 56).

भ्युद्यतां—V. L. (a) भ्युदितां ; (b) मुद्यतां (Aparārka, p. 407).

अप्रचोदितां—V. L. अप्रवेदितां (Nandana).

ग्राह्यां—V. L. भोज्यां

VERSE CCXLIX

मन्यते—V. L. पश्यते (Aparārka, p. 407).

VERSE CCL

शय्यां गृहान्—V. L. शय्यासनं (Madanapārijāta, p. 220).

गृहान्—V. L. (a) गृहं ; (b) गृह (Prāyashchittavivēka, p. 412).

मणीन्—V. L. (a) मणिं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 190); (b) महीं—(Hēmādri-Dāna, p. 56).

धाना—V. L. धान्यं

धाना मत्स्या—V. L. मत्स्या धाना—(Hēmādri-Dāna, p. 56).

निर्नुदेत्—V. L. (a) निर्णुदेत्—(Aparārka, p. 406); (b) निर्लुठेत् (Hēmādri-Dāna, p. 56).

अपः पुष्पं—V. L. (a) पुष्पं पत्रं (Madanapārijāta, p. 220); (b) पयः पुष्पं—(Hēmādri-Dāna, p. 56).

VERSE CCLI

सर्वतः—V. L. सर्वथा

VERSE CCLII

अन्विच्छन्—V. L. आकाङ्क्षन्

VERSE CCLIII

आधिंकः—V. L. अधिंकः

VERSE CCLIV

यथा चोपचरेदेनं—V. L. यो यथोपचरेदेनं

VERSE CCLV

तांस्तु—V. L. तां तु—adopted by Medhātithi.

VERSE CCLVII

आस्थितः—V. L. आश्रितः

P. 382, l. 21—Before सर्वेषां add न as in M.

VERSE CCLVIII

आत्मनि—V. L. आत्मनः

Adhyaya V

VERSE I

महात्मानं—V. L. महाभागं

P. 384, l. 11—for उत्पत्तिस्तस्य read उत्पत्तिर्यस्य तम् as in S.

—— l. 14—for भृष्टा read भ्रष्टा as in S.

—— l. 19—for पूर्वं read पूर्वंत्र as in S.

—— „ —for इदं read इह as in S.

VERSE II

P. 385, l. 5—for पुरा मृत्युर्मरण read पुरापमृत्युना मरण as in S.

VERSE IV

अनभ्यासेन—V. L. अनभ्यासात् (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 8).

च!वर्जनात्—V. L. (*a*) निवर्जनात्; (*b*) च लङ्घनात् (do.)

P. 385, l. 15—Omit नास्नातक......ऽयम्

VERSE V

'पलाण्डुंकत्र—V. L. (*a*) पलाण्डुकव; (*b*) पलाण्डुंकर (Smṛtitattva, p. 448).

P. 385, l. 24—Omit पादप्रहारेण—not in A and N.

—— l. 26—for यतो read अतो

P. 386, l. 2—Before कचकशब्दो add शाके

—— l. 8—for श्रुतेनवृत्तौ N and A read श्रुतेतरनिवृत्तौ

—— l. 10—for केवले......सृष्टे read केवलेनामेध्यप्रभवत्वेन संसृष्टे as in S.

VERSE VI

वृश्चन—V. L. व्रश्चन (Aparārka, p. 247).
पीयूषं—V. L. पेयूषं

P. 386, l. 17—for सुतस्य read सूतस्य as in S.

—— l. 20—for अनाद्यं यदि तदग्नि read अनाद्यमग्नि as in A.

VERSE VII

पायसापूपमेव च—V. L. पायसापूपशष्कुलीः

P. 387, l. 8—for तदुक्तम् read तद्युक्तम्

—— l. 23—for पदार्थं read परार्थं

—— „ —for पाक्षी read अपाक्षी

P. 388, l. 3—for अयज्ञे हुतस्य read अयज्ञाहुतस्य

VERSE VIII

ऐकशफं—V. L. एकशफं (Madanapārijāta, p. 929).

P. 388, l. 13—for उष्ट्र read औष्ट्र as in S.

—— l. 16—for सायः दुह्यते read सायमप्रदुग्धा प्रातर्दुह्यते

—— l. 19—for तेनैव read एतेनैव

VERSE IX

क्षीरं चैव—V. L. क्षीरमथ

माहिषं—V. L. (*a*) महिषीं (Mitākṣarā, on 3.290); (*b*) महिषीः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 712).

VERSE X

शुक्तेषु—V. L. शुक्ते तु

P. 389, l. 11—for यंवाद: read पवाद: as in A.

—— l. 12—for स्वरस read सुरस as in F. N.

VERSE XI

क्रव्यादान्—V. L. क्रव्याद: (Kullūka).
शकुनीन्—V. L. शकुनान् (Kullūka).
शकुनीन् सर्वान्—V. L. शकुनींश्चैव (Smṛtisāroddhāra, p. 298).
टिट्टिभं च विवर्जयेत्—V. L. (a) टिट्टिभं परिवर्जयेत्; (b) टिट्टिभांश्चैव वर्जयेत्

P. 390, l. 4—for तन्नोभय read न तूभय as in S.

—— l. 5—for नाभक्ष्य read न भक्ष्य

—— „ —for स्तन्नैव read स्तेनैव as in F. N.

—— l. 6—for अश्नीयात् read नाश्नीयात् as in F. N.

VERSE XII

रज्जुदालं—V. L. रज्जुवालं (Kullūka).
शुकसारिके—V. L. शुकसारिकम् (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 540).

P. 390, l. 23—for कस्माद्भ read कस्माच्च भ

P. 391, l. 2—for न किंचि read किंचि

—— l. 3—for भिन्नकर्तृकश्च read भिन्नकर्तृकत्वे तु or भिन्नकर्तृकयोश्च

—— l. 4—for विषय: read विषयम्

VERSE XIII

निमज्जतश्च—V. L. तथा निमज्ज्य (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 540).

सैानें—V. L. शैानें (Kullūka).

P. 391, l. 13—for तरत् नेच्छा read तरन्नेच्छा as in A.

—— l. 16—for ऽस्वयं F. N. reads स्वयं, which is better.

—— l. 17—for नूनं read ननु

—— „ —for स्वसति read ऽसति

—— l. 20—for अनापदि read जालपादादि as in S.

—— „ —for विवक्षते read विवक्षिते

—— l. 23—for बलाका read कुक्कुटा

VERSE IV

P. 392, l. 3—for कोला···दीनां read कोलादीनां as in S.

—— l. 6—for ज्ञायामप्रति read ज्ञाग्रामवासिप्रति as in S.

—— l. 10—for नामिति पक्षि read नामपक्षि as in S.

VERSE XV

P. 392, l. 16—for गो मांसा read गोमांसा as in F. N. and S.

VERSE XVI

सर्वशः—V. L. सर्वदा

राजीवान्···सर्वशः—V. L. राजीवाः सिंहतुण्डाश्च सशल्काश्चैव सर्वशः । adopted by Medhātithi and also Mitākṣarā on 1. 178.

VERSE XVII

मृगद्विजान्—V. L. मृगान् द्विजान्

P. 393, l. 3—for ज्ञातान्...तान् भक्षे read ज्ञाता...ता भक्ष्ये

VERSE XVIII

शल्यकं—V. L. शल्लकं (Mitākṣarā on 1. 177).

पञ्चनखेष्वा—V. L. पञ्चनखाना (Smṛtisāroddhāra, p. 299).

P. 393, l. 7—for विष्कादयो read विघादयो as in S.

VERSE XIX

ग्राम—V. L. ग्राम्य (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 317).

VEESE XXI

वृत्त्यर्थं—V. L. भृत्यर्थं
पुरा—V. L. तथा (Mitākṣarā on 1. 179).

VERSE XXIV

यद्भवेत्—V. L. सर्वतः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 523).
भक्ष्यं भोज्य—V. L. भक्ष्यभोज्य (Smṛtitattva, p. 542).

P. 395, l. 10—for शुक्तस्यापि read शुष्कस्यापि

—— „ —for भक्षणाम् । काले read भक्षणकाले

P. 395, l. 13—Before स्नेह read तत्

—— l. 19—for नर्थनकत्वं read नर्थकत्वं

VERSE XXV

चिरस्थितमपि त्वाद्यं—V. L. चिरसंस्थितमप्याद्यं (Smṛtitattva, p. 452).
विक्रिया—V. L. (*a*) विक्रियाः ; (*b*) विक्रियाम्
पयसः—V. L. पयसां (Smṛtitattva, p. 452).

P. 395, l. 24—for सक्तुपूपादि read सक्त्वपूपादि

VERSE XXVI

P. 396, l. 4—for दिष्वथ read दिष्विव

—— l. 9—for केनचितुच्यते read न किञ्चितुच्यते

—— l. 12—for कारतः स्थितस्य read कारः स्थित एव

—— l. 17—for भुज्यते तच्चहु read भुञ्जते तच्चाहु

—— l. 19—शुद्ध read शुद्धि

VERSE XXVII

ब्राह्मणानां—V. L. ब्राह्मणस्य

P. 397, ll. 1-2—Omit मांसं क्रियादिना

—— l. 2—for वादाश्चेति निःशेष read वादाश्च शेष

—— l. 8—After तत्र add न

—— l. 9—for गोचरैर्यः स read गोचरः स

—— l. 11—Before भवति add न

—— l. 18—for विशेषेण read अविशेषेण

—— „ —षेधः read षेधे

—— l. 23—for प्रोक्षित न भक्षयये read प्रोक्षितं न भक्षये

—— l. 27—Before कृतं add न

P. 398, l. 3—for भक्षणादयस्त read भक्षणाय यस्त

—— l. 5—Before कामना read काम्या

—— l. 8—for वृत्ति read प्रवृत्ति as in A and S.

—— l. 13—for निमित्ते अभ्यनुज्ञाते read निमित्तताऽभ्यनुज्ञाना as in C.

—— l. 14—for ननु read नतु as in C.

—— l. 26—for दृष्टं प्राप्यु read दिष्टं प्रोप्यु

P. 399, l. 4—for तानां भासतां read तानामासतां

—— „ —for क्रीतानविहि read क्रीताविहि

—— l. 5—for विहितंच read विहितश्च

—— l. 12—for व्रत...मेव read व्रतवदनुज्ञानादनशनमेव as in S.

—— l. 15—for मभक्षा read मनक्षा

—— l. 17—ज्ञापितः read ज्ञापितम्.

—— l. 25—for चयां देवा read चयादेवा

VERSE XXVIII

स्थावरं जङ्गमं—V. L. जङ्गमं स्थावरं
भोजनम्—V. L. भोजने

VERSE XXIX

अप्यदंष्ट्रिणः—V. L. चाप्यदंष्ट्रिणः

VERSE XXXI

P. 400, l. 26—for मांसाशी यतः read मांसाशिनः

—— „ —for पुष्टयर्थकमांसा read पुष्ट्यर्थं च मांसा as in S.

VERSE XXXII

परोपकृत—V. L. परोपहृत (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 527).
देवान्पितॄंश्चार्चयित्वा—V. L. अर्चयित्वा पितॄन् देवान्—(Prāyashchit-
tavivēka, p. 276).
न दुष्यति—V. L. न दोषभांक्

P. 401, l. 8—for कृत्वा read कृता

—— l. 9—for न कर्तव्यम् read कर्तव्यम्

—— l. 10—for वाष्टकान् read व देवान्

VERSE XXXIII

जग्ध्वाहृत्य—V. L. योऽश्नाद् (Smṛtisāroddhāra, p. 301).
प्रेतस्तैरद्यते—V. L. प्रेत्य तैरद्यते (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 531).
ऽवशः—V. L. च सः (do.)

P. 401, l. 19—for निमित्तान्तर read निमित्तान् अन्तर

—— „ —for योविधि read सोऽविधि

—— l. 22—for धानमाश read धानाश as in S.

—— l. 26—for मश्नाति read मश्नन्ति

VERSE XXXIV

मृगहन्तुः—V. L. मृगहत्या

VERSE XXXVI

कदाचन—V. L. कथञ्चन
शाश्वतं विधिं—V. L. (*a*) शाश्वतं धर्मं ; (*b*) नैत्यिकं विधिं

P. 402, l. 13—for मांसमद्यान् read मांसमेषामश्नीत

VERSE XXXVII

कदाचन—V. L. कथंचन

P. 402, l. 18—for खण्डिका read चण्डिका as quoted in Vīramitrodaya-Āhnika, p. 539.

—— l. 19—for त्याज्यः read न्याय्यः

—— l. 23—for शिष्टानां read हिंसायां

—— l. 24—for न read तदा

VERSE XXXVIII

कृत्वोह—V. L. कृत्वेह

VERSE XXXIX

यज्ञस्य—V. L. यज्ञोऽस्य adopted by Medhātithi.

P. 403, l. 10—for यज्ञाङ्गभूते याभूतिस्त read ये वधो यज्ञाङ्गभूतस्त

VERSE XL

पुनः—V. L. पुरा (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 538).

P. 403, l. 23—for ऐहलोक read श्लोक as in A, N and C.

P. 404, l. 5—for स्पृष्ट read स्पष्ट as in S.

—— l. 10—for भीम read भार

VERSE XLI

यज्ञे—V. L. सोमे (Aparārka, p. 154).
नान्यत्रेत्यब्रवीन्मनुः—V. L. नान्यत्र मनुरब्रवीत्

P. 404, l. 18—for स्वतन्त्र एव च । read स्वतन्त्रः । एवं च as in S.

VERSE XLII

पशुं—V. L. पशून् (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 538).

VERSE XLIII

आत्मवान्—V. L. आत्मने (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 538).

P. 405, l. 11—for तत्कृत read तत्कृत as in A.

—— l. 13—for नाय read ऽनाप

VERSE XLVI

वधक्लेशान्—V. L. (*a*) परिक्लेशान् ; (*b*) वधक्लेशं (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 539).
हित—V. L. सुख
सुखमत्यन्तं—V. L. सुखमानन्त्यं

P. 406, l. 7—for विस्ताशनादयः read विशसनादयः

—— l. 8—for विस्ताशन read विशसन

VERSE XLVII

ध्यायति—V. L. ध्यायते (Mitākṣarā on 1. 181).
रतिं—V. L. धतिं (Kullūka).

VERSE XLVIII

विवर्जं—V. L. न भव (Prāyashchittavivēka, p. 279).

P. 406, l. 21—for पदेश read पदेशे

—— l. 23—for हेतूनाम् read हेतुत्वम्

VERSE XLIX

P. 406, l. 26—for प्रभावः read प्रभवः

VERSE L

प्रियतां याति—V. L. प्रियतामेति
च न—V. L. नोप

VERSE LI

दकश्चेति—V. L. दकश्चाष्ट (Smṛtisāroddhāra, p. 301).
विशसिता—V. L. विनिहन्ता

P. 407, l. 18—for हन्तोच्यते read हन्तेत्युच्यते as in S.

—— l. 27—Before ब्रूमः add तदयुक्तमिति

P. 408, l. 2—for यदि read यद्यपि

—— l. 3—for स एव read चैव

—— „—for मुख्योऽपर read मुख्यो नोपचरन् पर

—— l. 7—for पनयमि read पनयनमि

—— l. 8—for ष्यापक read ष्यापन

—— l. 9—for पयति read पयत्यर्थः

—— l. 10—for योऽनर्था read यो तदर्था

—— l. 11—for इत्यपि read इत्यथ as in A and S.

—— l. 15—for सर्वस्वं दद्यात् read सर्वस्वदानं

—— l. 19—for प्रयोजकस्मृतिशङ्कया च read प्रयोजकौ

—— l. 20—for मेषि read मेतषि

After this verse some Mss. have the following additional verses :—

अनुमन्ता विशसिता निहन्ता क्रयविक्रयी ।
घातकाः सर्वं एवैते संस्कर्ता षष्ठ उच्यते ॥
निदेशेनानुमन्ता च विशस्ता शासनात्तथा ।
हननेन तथा हन्ता धनेन क्रयिकस्तथा ॥
विक्रयी च धनादानात् संस्कर्ता तत्प्रवर्तनात् ।
धनेन चोपभोगेन वधभद्रेण चाप्यथ ॥
त्रिविधस्तु वधो ज्ञेयो भोक्ता तत्रातिरिच्यते ।
घातकाः षट् समाख्याता भोक्ता ततस्तु सप्तमः ॥
तेषाम्पञ्चसकाशात्तु ह्युपभोक्तातिरिच्यते ।
क्रेतारं व्रजते पादः पादो भोक्तारमृच्छति ॥
खादकं व्रजते पादः पाद ऋच्छत्यतस्तु यः ।
यदि स खादको न स्यात् घातको न तथा भवेत् ॥
खादको घातकः क्रेता ततस्तुल्या न संशयः ॥

VERSE LII

ततोऽन्यो नास्त्यपुण्यकृत्—V. L. (*a*) न ततोऽन्योस्त्यपुण्यकृत् (Smṛti-sāroddhāra, p. 301); (*b*) न ततोऽन्योऽस्ति पापकृत्

P. 408, l. 25—for स्वर्च read स्वर्चं

VERSE LIII

पुण्यफलं समम्—V. L. पुण्यं समं स्मृतम् (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 533).

P. 409, l. 6—for वर्षं read वर्षं वर्षं

VERSE LV

एतत्—V. L. इति (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 531).
मनीषिणः—V. L. विपश्चितः

P. 409, l. 16—for मतिराकां read निराकां

VERSE LVI

P. 409, l. 20—for विषयार्था: read विधेयार्थाः as in S.

—— l. 21—for न्दार्थाकरैरी read न्दार्थवादैरी as in A, N, and F. N.

—— l. 23—for किंचिद्दशि read किन्तु यद्यशि

VERSE LVIII

सूतके च—V. L. सूतकेषु—(Smṛtitattva II, p. 279).

P. 411, l. 3—for जातानुसा read जानुजातसा

—— l. 4—After स्टीतीय add वर्ष as in S.

—— „ —for—यद्यपि read यद्पि

VERSE LIX

अर्वाक् सञ्च—V. L. आ वा सञ्च (Aparārka, p. 893).
वा—V. L. च

VERSE LX

तु—V. L. च—(Nityāchārapradīpa, p. 104).

P. 412, l. 22—for येभ्यः read येभ्यश्चास्य as in S.

—— l. 23—for पूर्वमन्वय read पूर्वान्वय as in S.

—— l. 27—for दान मभ्युप read दानमवभ्युप

—— „ — for च्छंर इव read च्छंश

P. 413, l. 19—for दासीनां read दासानां as in S.

—— l. 23—for राजानै read राजाना

P. 414, l. 4—for द्वादशाहे नाश read द्वादशाहेनाश

—— l. 16—for ज्ञाने read ज्ञाते

VERSE LXI

निपुणं—V. L. **विप्राणां** (Hāralatā, p. 15).

Kullūka, Nārāyaṇa and Rāghavānanda have the following two verses in place of Medhātithi's verse 61 :—

यथेदं शावमाशौचं सपिण्डेषु विधीयते ।
जननेऽप्येवमेव स्यान्निपुणं शुद्धिमिच्छताम् ॥
सर्वेषां शावमाशौचं मातापित्रोस्तु सूतकम् ।
सूतकं मातुरेवस्यादुपस्पृश्य पिता शुचिः ॥

Some Mss. have the following additional verse :—

उभयत्र दशाहानि कुलस्यान्नं न भुज्यते ।
दानं प्रतिग्रहो यज्ञः स्वाध्यायश्च निवर्तते ॥

P. 415, l. 1—for **ध्यायादिष्वपाठ** read **ध्यायादिषु स्यात् । यदि वा पाठ**

—— l. 2—for **शक्येनैव** read **एकेनैव** as in S.

—— l. 4—for **विरुध्यते** read **विरुध्येत**

—— l. 16—for **सदेव** read **सदैवम्** as in S.

VERSE LXII

वैजुकादेव सम्ब—V. L. **बैजिकादभिसम्ब**

VERSE LXIII

शवस्पृशो—V. L. **शावस्पृशो**

P. 416, l. 10—for **तत्र वै** read **तत्रैव**

VERSE LXIV

शिष्यस्तु—V. L. **शिष्यस्य**
समाचरन्—V. L. **समाचरेत्** (Mitākṣarā on 3. 24).
समन्तत्र—V. L. **समस्तत्र**

दशरात्रेण शुध्यति—V. L. दशाहेन विशुध्यति—(Mitākṣarā on 3.24).

After verse 65 some Mss. have the following additional verses :—

प्राक्संस्कारप्रमीतानां वर्णानामविशेषतः ।
त्रिरात्रात्तु भवेच्छुद्धिः कन्यास्वह्नो विधीयते ॥
अदन्तजन्मनः सद्य आ चूडान्नैशिकी स्मृता ।
त्रिरात्रमावृता देशाद् दशरात्रमतः परम् ॥
परपूर्वासु भार्यासु पुत्रेषु प्रकृतेषु च ।
मातामहे त्रिरात्रं तु एकाहं त्वसपिण्डतः ॥

VERSE LXVI

मुण्डानाम्—V. L. (*a*) चूडानाम्—(Mitākṣarā on 3. 23); (*b*) चौलानाम्

विशुद्धिः—V. L. अशुद्धिः (Mitākṣarā on 3. 23).

निर्वृत्तमुण्डकानाम्—V. L. निर्वृत्तचूडकानां (do.)

VERSE LXVII

क्षिपेयुः (Smṛtitattva II, p. 271).

P. 418, l. 3—for एव तेन read एतेन

VERSE LXVIII

न च—V. L. (*a*) नापि—(Aparārka, p. 870); (*b*) नास्य—(Mitākṣarā on 3. 2).

क्षपेतत्र्यहमेव तु—V. L. (*a*) क्षिपेत्तत्र्यहमेव वा; (*b*) क्षपेरंस्त्रयमेव च; (*c*) क्षिपेयुस्त्र्यहमेव च (Smṛtitattva II. p. 271); (*d*) क्षपयेत्त्र्यहमेव तु; (*e*) क्षपेयुस्त्र्यहमेव च (Kullūka).

After verse 70 some Mss. have the following additional verse :—

परपूर्वासु पुत्रेषु सूतके मृतकेषु च ।
मातामहे त्रिरात्रं स्यादेकाहं तु सपिण्डने ॥

LXXI

P. 419, l. 7—for अदत्ता read दत्ता as in F. N.

—— l. 18—for तदुस्य read तदुपस्य

—— l. 19—for स्पर्शन read स्पर्शना

VERSE LXXII

निमज्जेयुः—V. L. निर्मज्जेयुः
भ्यहम्—V. L. ऽभ्यहम् (Nandana).

P. 419, l. 27—Before प्रतिषेधः add न

—— „ —for डागादौ च तीर्थे read डागादावतीर्थे as in N.

Between verses 73 and 74 some Mss. have the following additional verse :—

मासत्रये त्रिरात्रं स्यात् षण्मासे पक्षिणी तथा ।
अहस्तु नवमादर्वाक् ऊर्ध्वं स्नानेन शुध्यति ॥

VERSE LXXIV

यच्छेषं—V. L. तच्छेषं

P. 420, l. 12—for देशो read विदेशो

—— l. 14—for पेक्षा read पेक्ष्यम् as in S.

—— l. 15—for कल्पेन read कल्पो न as in A

VERSE LXXVIII

चेत्स्यातां—V. L. स्यातां चेत्
यावत्तत्—V. L. यावच्च

P. 421, l. 14—for पातन read पात as in S.

P. 422, l. 3—for मातुळ read मातुले as in S.

VERSE LXXIX

रात्रमा—V. L. रात्रं मा (Hāralatā, p. 76).

VERSE LXXXI

गुरौ—V. L. ऽगुरौ (Nandana ; also noted by Medhātithi).
विषये स्थितः—V. L. (*a*) विषयेषु च ; (*b*) विषये स्थितिः (Hāralatā, p. 76).

P. 422, l. 10—for शान्निप्रति read शाऩप्रति

—— l. 15—for उपसन्ने read उपसम्पन्ने

VERSE LXXXII

भूमिपः—V.L. क्षत्रियः

P. 423, l. 2—for वाक्यं read वाच्यं

—— l. 5—for ननु read न

—— l. 8—Before विकल्पन्ते add तानि

—— l. 11—for उपक्रान्तं read अपक्रान्तो as in S.

—— „ —for विवक्षा यामा read विवक्षायामा

Before verse 82 some Mss. have the following :—

> क्षत्रविट्शूद्रदायादाः स्युश्चेद्विप्रस्य बान्धवाः ।
> तेषामशौचं विप्रस्य दशाहाच्छुद्धिरिष्यते ॥
> राजन्यवैश्ययोश्चैवं हीनयोनिषु बन्धुषु ।
> स्वमेव शौचं कुर्वीत विशुद्ध्यर्थमिति स्थितिः ॥
> विप्रः शुद्ध्येद्दशाहेन जन्महानौ स्वयोनिषु ।
> षड्भिस्त्रिभिरथैकेन क्षत्रविट्शूद्रयोनिषु ॥
> सर्वे चोत्तमवर्णास्तु शौचं कुर्युरतन्द्रिताः ।
> तद्वर्णविधिदृष्टेन स्वं तु शौचं स्वयोनिषु ॥

VERSE LXXXIII

P. 424, l. 10—for होमवै read होमावै

VERSE LXXXIV

P. 425, l. 2—for स्वदपि read स्तेनापि as in S.

—— l. 6—for शावस्पृष्टिपदेन read केवलस्य शावस्य स्पृष्टिपदेन as in S.

—— l. 7—for रैयुंक्त read रेतरयुक्त as in S.

—— „ —for पदान्त read पदान्तर as in S.

VERSE LXXXV

गामालभ्यार्कमीक्ष्य वा—V. L. गां स्पृष्ट्वा वीक्ष्य वा रविम् (Mitākṣarā on 3.30 ; Madanapārijāta, p. 25).

ईक्ष्य—V. L. दृक्ष्य

P. 425, l. 24—for विकल्पेते read विकल्प्येते as in A.

VERSE LXXXVII

त्रिरात्रेणैव शुध्यति—V.L. त्रिरात्रमशुचिर्भवेत् (Aparārka, p. 876 and Mitākṣarā on 3.5).

कृत्वा—V.L. (*a*) दत्त्वा (Saṃskāraratnamālā, p. 285); (*b*) कुर्यात् (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 313).

VERSE LXXXVIII

निवर्ततेतोदकक्रिया—V. L. निवापो न विधीयते (Smṛtisāroddhāra, p. 217).

P. 426, l. 14—for संसर्गेण read संसर्गे न as in S.

—— l. 16—for तद्रुक्रम read तद्युक्रम

—— l. 17—for निर्देशाच्च read निर्देशात् as in C.

P. 427, l. 1—for जुशानं read जुशातं

—— l. 14—for घातयति read घातयति

—— l. 16—for प्रपतनम् read प्रपतनैश्चेच्छताम्

P. 428, l. 1—for सम्बन्धि read सर्वांघि

—— l. 2—for येकेचन read येन

—— l. 18—for शास्त्र read न शास्त्र

VERSE LXXXIX

P. 429, l. 7—Before कश्चिद्विप्र add यत्र as in S.

P. 429, l. 11—for तादर्थ्यंताना read तादर्थ्यांना as in S.

—— l. 12—for गुणभावात् read गुणीभावः as in S.

—— l. 20—for ब्राह्मणादिभिः read ब्राह्मणहनने

—— „ —for तद्वेषा read तद्वद्वेषा

—— l. 22—for लभ्यते read न लभते

P. 430, l. 8—for विवक्षयानातत्रं read विवक्षायामतन्त्रम् as in S and F. N.

—— l. 10—for सम्बध्यते । एते read सम्बद्धा तत्र ते as in S.

—— l. 18—for यथार्थ read यच्चार्थं

—— „ —for प्रमाणा read प्रमाण

—— „ —for विधिविदिति read विधिं वदन्ति

—— l. 22—for निवृत्तिदिति read निवृत्तेति as in C.

—— l. 23—for यथातु read यथा च

—— l. 25—for निवृत्त read निवृत्ता

VERSE XC

प्रेतान्—V.L. प्रेतम् (Nīrṇayasindhu, p. 391).
न व्रतेन—V. L. व्रतेन न (Samskāraratnamālā, p. 394).

VERSE XCI

यथायोगं—V.L. (*a*) यथासङ्ख्यं ; (*b*) यथायोग्यं (Smṛtisāroddhāra, p. 216).

यथायोगं हि जन्मनः—V.L. (*a*) यथावर्णं द्विजातयः (Aparārka, p. 170); (*b*) यथासङ्ख्यं द्विजातयः (Nirṇayasindhu, p. 414).

VERSE XCII

P. 431, l. 26—for क्ष्ययाऽत्तु read क्ष्यया तु as in A.

VERSE XCIII

माहात्मिके—V. L. (*a*) महात्मके ; (*b*) महात्मिके

चात्रका—V.L. (*a*) चाक्रका (adopted by Burnell, but 'unauthorised' says Hopkins); (*b*) तत्र का (adopted by Parāshara-mādhava-Āchāra, p. 616).

P. 432, l. 10—for समेषु read आश्रमेषु as in S.

VERSE XCIV

बिम्ब—V. L. बिम्भ (Kullūka).

VERSE XCV

वपुः—V. L. मूर्ति

VERSE XCVI

लोकेभ्यः प्रभवाप्ययौ (Medhātithi)—V.L. (*a*) लोकेभ्यः प्रभवाप्ययम् (Kullūka); (*b*) लोकेशप्रभवात्ययम्; (*c*) लोकेशप्रभवोद्व्ययम् (Nandana); (*d*) लोकेशप्रभवेऽप्ययम्; (*e*) लोकेशप्रभवेऽप्ययः (mentioned by Nārāyaṇa); (*f*) लोकेशप्रभवाप्ययौ (Wrongly attributed by Buhler to Medhātithi).

VERSE XCVIII

वाहनायुधम्—V. L. वाहनायुधैः (Nirṇayasindhu, p. 427).

शुध्यत्यपः—V. L. शुध्येदपः (Shuddhi-Kaumudī, p. 154).

रश्मीन्वा—V. L. (*a*) रश्मींश्च (*b*) रश्मिं वा (Shuddhi-Kaumudī, p. 154).

VERSE CI

अनदन्नन्न—V. L. अनश्नन (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 320).

चेत—V. L. चैत (do).

VERSE CII

च—V. L. वा (Smṛtisāroddhāra p. 220).

सचैलं—V. L. (*a*) सचैलः (Mitākṣarā, 3.26); (*b*) सचेलः (Hāralatā, p. 86 ; (*c*) सचेलं

After verse 102 some Mss. have the following couplet :

अपरं चेत्परो वर्णो अपरे वा परो यदि ।
अशौचे संस्पृशेत्स्नेहात् तस्य शौचेन शुध्यति ॥

VERSE CIII

नाययेत्—V. L. हारयेत (Mitākṣarā on 3.2) Madanapārijāta, p. 395).

VERSE CIV

निराहारो—V. L. न्यनाहारौ (Smṛtisāroddhāra, p. 249).
वायुंपाशनम्—V. L. वासनाशनम् (do).

VERSE CV

शौचानां—V. .L. वर्णानां
योऽर्थे—V. L. योऽन्तः (Smṛtisāroddhāra, p. 249).

VERSE CVI

तपसावेदवित्तमाः—V. L. नदी वेगेन शुध्यति (Shuddhi-Kaumudī, p. 360).

VERSE CVII

द्विजोत्तमः—V. L. द्विजोत्तमाः (Smṛtisāroddhāra, p. 249).

P. 435, l. 13—for नद्यः read नद्याः

—— „ —for वेगगतायाः read वेगं गतायाः

—— l. 14—Before यथा add न as in S.

VERSE CVIII

P. 435, l. 27—for करणम् read करणत्वम्

P. 436, ll. 1—3 यावाऽनु……सा तु—should be transposed to line below, after शुध्यन्ती

P. 436 l. 10—for वदिति S reads वदन्ति

VERSE CIX

P. 436, l. 16—for प्रधानता read प्रधानतया

VERSE CX

P. 436, l. 22—for भस्मन read भस्मनेति

—— l. 25—for ऽपारुष्यं read पारुष्यं

—— l. 27—for लोक read लोकत

—— „ —for नैकसामान्यमात्रं लोकाऽज्ञायते read नैवम् । सामान्यमात्रं लोकाज्ज्ञायते

P. 437, l. 2—for ऽनया read नानया

—— l. 3—for विशेषः read विशेषं

—— l. 14—for शुद्धेपात्रं read शुद्धपात्र

—— l. 18—for मूलं read सिद्धेत्वर्थे as in S.

—— l. 19—for र्थेमेव read र्थेविषयमेव as in S.

P. 438, l. 2—Before विभाग add किन्तु

—— l. 4—for कवस्त्वं...ज्ञाप्येत read न चैकवस्त्वंशे स्वत्वं ज्ञाप्येत

—— l. 6—for परिगृह्य read परिग्रह्य

—— l. 8—for भजेर read विभजेर

—— l. 12—for शुद्धि read मशुद्धि

VERSE CXI

P. 438, l. 26—for धावनाविष्टकादिभिः read धानापृथुकादिभिः

P. 439, l. 7—for स्वाकार read स्वाकर

—— l. 8—for चहोमातीतानां read दाहोत्तीतानां

P. 439, l. 9—for स्वर्णां read वर्णां

—— l. 10—for स्फोटनादि read स्फटिकादि as in S.

VERSE CXII

अपामग्ने—V. L. (*a*) अग्नेश्चापां; (*b*) अग्नेरपां
स्वयोन्यैव—V. L. सयोन्यैव—noted by Medhātithi.
गुणवत्तरः—V. L. बलवत्तरः

VERSE CXIII

कांस्यरैत्यानां—V.L. (*a*) कांस्यरौप्याणां; (*b*) कांस्यरूप्याणां; (*c*) कांस्यरूपाणां
त्रपुणः—V. L. त्रपुषः (Mitākṣarā, 1.190).
सीस—V. L. शीश (Shuddhi-Kaumudī, p. 305).

VERSE CXIV

उत्पवनं—V. L. (*a*) उत्कावनं; (*b*) उत्प्लवनं (Smṛtitattva; II, p. 297), (*c*) आप्लवनं

P. 440, ll. 24-25—for खट्वाशय्यायादीनां read खट्वादीनां as in S.

VERSE CXV

After verse 115 some Mss. insert:

कमण्डलूनां च तथा विप्राणां ब्रह्मचारिणाम् ।
हुतेऽग्नौ ब्राह्मणस्यापि तत्त्वतः श्रूयते श्रुतिः ॥

VERSE CXVI

After verse 116 some Mss. insert the following:—

अयहकृतशौचानां तु वायसी शुद्धिरिष्यते ।
पर्युक्षणाद्धूपनाद्वा मक्षिनामतिधावनात् ॥

VERSE CXVII

शौचं—V. L. एव (Shuddhi-Kaumudī, p. 310).

P. 441, l. 19—for पर्यवस्यतोऽपि read प्रक्षालितस्यापि

VERSE CXVIII

चैल—V.L. **चेल**

VERSE CXIX

ऊषैः—V. L. **माषैः** (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 138).

P. 442, l. 19—for **मिश्रेण न** read **मिश्रितेन** as in A.

VERSE CXX

उदकेन वा—V. L. **उदकेन च** (Aparārka p. 260).

P. 442, l. 26—for **कल्क** S reads **कल्प**

VERSE CXXI

तृणकाष्ठं—V. L. **तृणकाष्ठानि**
पलालं—V. L. **पलाशं** (Nityāchārapradīpa, p. 100).
उपाश्रनै—V. L. **उल्लेषणै**

P. 443, l. 6—for **विकारणां** read **विकाराणां**

—— l. 7—for **गिनां** S reads '**गिना**'

What appears as verse 123 in Kullūka (Buhler and Burnell)—**मद्यैर्मूत्रैः** etc. is, according to Medhātithi and Govindarāja, not Manu's text; both quote it as from Vashiṣṭha (3-59). For **ष्ठीवनैः पूयशोणितैः** Aparārka, (p. 262) reads **श्लेष्मपूयाश्रुशोणितैः**.

VERSE CXXII

सम्मार्जनोपाञ्जनेन—V.L. **सम्मार्जनेनाञ्जनेन**

VERSE CXXIII

मृत्प्रक्षेपेण शुध्यति—V.L. **मृत्क्षेपेण विशुध्यति** (Madanapārijāta, p. 458).

P. 444, l. 3—for कृताशु read प्रकृत्याशु

—— l. 6—for मर्वाक्कृतस्त्यजन्ति read मर्वाक् तु तत् त्यजन्ति as in A.

VERSE CXXIV

ध्याक्तात्—V.L. ध्याक्तो (Aparārka, p. 36; Madanapārijāta, p. 47; Parāsharamādhava-Āchāra, p. 217).

गन्धो लेपः—V.L. गन्धलेपः (Madanapārijāta, p. 47).

वादेयं—V. L. (*a*) देयं स्यात् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 217); (*b*) चादेयं

VERSE CXXV

P. 445, l. 11—for दुष्ट read दृष्ट

—— l. 24—for तत्स्पृश्य read तत् । स्पृश्य

VERSE CXXVI

वैतृष्ण्यं यासु गो—V. L. वितृष्णा यत्र गौ (Kṛtyasārasamuchchaya, p. 87).

P. 446, l. 3—for स्वर्गतो read संसर्गतो

VERSE CXXVII

पण्यं (Medhātithi and Madanapārijāta, p. 468)—V. L. पण्ये (Kullūka).

भैक्ष्यं—V. L. भैक्षं (Smṛtisāroddhāra, p. 250).

P. 446, l. 18—for एवं......तत्र read यच्चोक्तं पूर्वैरपप......तत्र

—— l. 26—After संभाव्यते add मेध्यतया शुचित्वमाह

VERSE CXXVIII

P. 447, l. 3—Omit here मेतयाऽशुचित्वमाह

After verse 128 some Mss. insert the following:—

शुचिरग्निः शुचिर्वायुः प्रवृत्तो हि बहिश्चरः ।
जलं शुचि विविक्तस्थं पन्था सञ्चरणे शुचिः ॥

VERSE CXXIX

हतस्यान्यैश्च—V. L. हतस्यापि च (Shrāddhakaumudī, p. 356).
चण्डालाद्यैश्च—V. L. चण्डालैश्चैव

VERSE CXXX

मलाश्च्युताः—V. L. च्युता मलाः (Kṛtyasārasamuchchaya, p. 85).
अधस्तानि—V. L. अधस्थानि (Madanapārijāta, p. 50).

P. 447, l. 21—for भिन्द्रियाणि read भिन्द्रियाणां

—— l. 22—After मेध्यानि add इति

VERSE CXXXI

P. 448, l. 5.—Transpose तथा...नाप to line 2 above, after भवंति, and in its place add मक्षिकाग्रहणं in l. 5.

VERSE CXXXII

P. 448, l. 20—for तेषामेव read तेषाम्मते as in N.

VERSE CXXXIII

मूत्र—V. L. मूत्रं (Aparārka, p. 271).
घ्राणकर्णविट्—V. L. कर्णविण्मुखाः (Aparārka, p. 271 and Mitākṣarā on 1. 191).

VERSE CXXXIV

तिस्रस्तथैकत्र करे दश—V. L. तिस्रो दश वामकरे तथा (Nityāchārapradīpa, p. 255).

तथैकत्र—V. L. (*a*) तत्रैकत्र; (*b*) तथैकस्मिन्; (*c*) तथा वाम (Aparārka, p. 36).

शुद्धिमभीप्सता—V. L. शौचोपपादिकाः (Madanapārijāta, p. 46)

P. 449, l. 6—for भेदे read भेदो as in S.

—— „ —for स्थानाच्चान्येत्यादि read स्थानादित्यादि as in A.

VERSE CXXXV

गृहस्थानां...ब्रह्मचारिणाम्—V. L. गृहस्थस्य···ब्रह्मचारिणः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 215).

त्रिगुणं स्याद्वनस्थानां—V. L. वानप्रस्थस्य त्रिगुणं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 215 and Madanapārijāta, p. 47).

स्यात्—V. L. तु

तु चतुर्गुणम्—V. L. तच्चतुर्गुणम् (Shrāddhakaumudī, p. 336).

P. 449, l. 10—for मृद्वार्थंदे read मृद्वार्यादे as in N.

VERSE CXXXVI

पाण्याचान्त—V. L. खान्याचान्त (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 223).

For the second half Parāsharamādhava (Āchāra, p. 223) reads पीत्वाऽपोऽध्येष्यमाणश्च वेदमग्निं च सर्वदा

मूत्रं पु—V. L. मूत्रपु

P. 449, l. 14—for मूत्रो···न्धात् read आचामेदथवा...न्धान् as in C and S.

—— l. 18—for ऽन्यतोवा read ध्येष्यतो वा as in A.

VERSE CXXXVII

For the second line Aparārka (p. 40) and Madanapārijāta, (p. 50) read खानि चोपस्पृशेदद्भिरात्मानं शिर एव च

त्रिराचामेत्—V. L. त्रिःप्राशयेत् (Hēmādri-Shrāddha, p. 992).

द्विःप्रमृज्यात्—V. L. द्विरुन्मृज्यात् (do.)

स्त्रीशूद्रस्तु—V. L. (*a*) स्त्रीशूद्रं तु; (*b*) स्त्रीशूद्रौ च; (*c*) स्त्रीशूद्रोऽपि

P. 449, l. 27—for स्पृशं read स्पर्शं

After verses 138 some Mss. insert the following :—

अजाश्वं मुखतोऽमेध्यं गावोऽमेध्याश्च पृष्ठतः ।
ब्राह्मणाः पादतो मेध्याः स्त्रियोऽमेध्याश्च सर्वतः ॥
गौरमेध्या मुखे प्रोक्ता अजाऽमेध्या ततः स्मृता ।
गोः पुरीषं च मूत्रं च मेध्यमित्यब्रवीन्मनुः ॥

VERSE CXXXVIII

च्छिष्टं च—V. L. च्छिष्टस्य (Smṛtitattva, p. 111).
वैश्य—V. L. अर्थं (Vidhānapārijāta, II, p. 318).

VERSE CXXXIX

ऽङ्गं न पन्ति याः—V. L. (*a*) ऽङ्गे पतन्ति याः (Kullūka and Rāghavānanda); (*b*) अङ्गं न यान्ति याः (Hēmādri-Shrāddha, p. 972).
धिष्ठितम्—V. L. विष्ठितम् (Shrāddhakaumudī, p. 353).

P. 450, l. 10—for व्योक्ता read व्योक्त्वा

—— l. 13—for मुखजा read मक्षिका as in N and C.

After verse 139 some Mss. insert the following :—

दन्तवद्दन्तलग्नेषु जिह्वास्पर्शेषु चेन्न तु ।
परिच्युतेषु तत्स्थानान्निगिरन्नेव तच्छुचिः ॥

Others have the following two verses—

अजाश्वं मुखतो मेध्यं गावो मेध्याश्च पृष्ठतः ।
ब्राह्मणाः पादतो मेध्याः स्त्रियो मेध्याश्च सर्वतः ॥
गौरमेध्या मुखे प्रोक्ता अजामेध्या ततः स्मृता ।
गोः पुरीषं च मूत्रं च मेध्यमित्यब्रवीन्मनुः ॥

VERSE CXL

आचाम—V. L. आचम (Hēmādri-Shrāddha, p. 972).
भौमिकैस्ते—V. L. भूमिगास्ते (Nityāchārapradīpa, p. 281).

VERSE CXLI

P. 451, l. 15—for तस्यैवात्र शुद्धिः *read* तच्छौचाच्छुद्धिः

After verse 141 some Mss. add the following :—

अनृतौ तु मृदा शौचं कार्यं मूत्रपुरीषवत् ।
ऋतौ तु गर्भशङ्कित्वात् स्नानं मैथुनिनः स्मृतम् ॥

VERSE CXLII

आचामेदेव—V. L. आचामेच्चैव (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 199).

P. 452, l. 7—for मपवादः read मनुवादः

After verse 142 some Mss. have the following :—

अनृतौ तु मृदा शौचं कार्यं मूत्रपुरीषवत् ।
ऋतौ तु गर्भं शङ्कित्वा स्नानं मैथुनिनः स्मृतम् ॥

VERSE CXLIII

निष्ठीव्योक्त्वानृतानि च—V. L. (*a*) ष्ठीवित्वोक्त्वाऽनृतं वचः (Mitākṣarā on 1. 196 and Vīramitrodaya-Samskāra, p. 523); (*b*) निष्ठीव्योक्त्वानृतं वचः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 115 and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 224). But in Prāyashchitta (p. 423) the reading is as in Medhātithi.

पीत्वाऽपोऽध्येष्यमाणश्च—V. L. रथ्यां श्मशानं चाक्रम्य (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 224).

P. 452, l. 13—for स्नाना read स्वप्ना

VERSE CXLIV

धर्मान्—V. L. धर्मं

VERSE CXLV

P. 452, ll. 27-28 should be transposed to p. 453 after line 2.

VERSE CXLVI

For the second half, Parāsharamādhava (Prāyashchitta, p. 286) reads पुत्रस्य स्थाविरे भावे न स्त्री स्वातन्त्र्यमर्हति
न भजेत् स्त्री स्वतन्त्रताम्—V. L. न भजेत स्वतन्त्रताम्

P. 453, l. 5—Transpose त्वस्यपि...कर्तव्यम् to line 3, after verse 147. This, along with the two lines transposed from p. 452, is the Bhāṣya on 146.

VERSE CXLVII

For the second half, Madanapārijāta (p. 192) reads एतेषां विरहेण स्त्री गर्हिता स्यात्कुलद्वये

VERSE CXLVIII

कार्येच—V. L. कार्येषु (Madanapārijāta, p. 192).

P. 453, l. 10—for तये इति read तयेति.

—— l. 13—for भत्रः सं० read भत्रसं

VERSE CXLIX

त्वेनां—V. L. (*a*) चैनां (Varṣakriyākaumudī, p. 579); च्येनां (Smṛtichandrikā-Samskāra, p. 223).

तुमते—V. L. (*a*) तुमतः (do.); (*b*) तुमतौ (do.)

P. 453, l. 26—for तदैव read सदैव as in S and A.

—— „ —for स्वामिकार read स्वाम्यकार

VERSE CL

यज्ञश्चासां—V. L. यज्ञस्त्वासां.

विवाहेषु—V. L. विवाहे तु.

स्वाम्यकारयाम्—V. L. (*a*) स्वाम्यकारकम्; (*b*) स्वामिकारकम्

P. 454, l. 6—for पतेः । प्रजारतेर्दैवता read पतेर्दैवता as in S.

VERSE CLI

P. 454, l. 14—for सर्वश्रैवा read सर्वश्रैव

After verse 151 some Mss. add the following:—

दानप्रभृति या तु स्याद्यावदायुः पतिव्रता ।
भर्तृलोकं न त्यजति यथैवारुन्धती तथा ॥

VERSE CLII

उपचार्यः—V. L. (a) पूजनीयः; (b) उपचर्यः (Madanapārijāta, p. 193); (c) उपचारैः (Samskāraratnamālā, p. 675).

After verse 152 some Mss. add the following:—

पत्यौ जीवति या तु स्त्री उपवासं व्रतं चरेत्—[V. L. स्यादुपोष्य व्रतचारिणी ।]
आयुष्यं हरते भर्तुर्नरकं चैव गच्छति ॥

VERSE CLIII

यज्ञो—V. L. धर्मो (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 52).

पतिं शुश्रूषते—V. L. (a) पतिः संसेव्यते (Madanapārijāta, p. 193); (b) पतिं संसेवते (Vidhānapārijāta, II, p. 729).

पोषितम्—V. L. पोषणम् (Madanapārijāta, p. 193).

येन—V. L. (a) यत्तु (Aparārka, p. 102); (b) या तु (Vidhānapārijāta II, p. 729).

पतिं शुश्रूषते येन—V. L. शुश्रूषयति भर्तारं (Samskāraratnamālā, p. 675).

VERSE CLIV

P. 455, l. 11—for चाशक्य read वाशक्य as in S.

VERSE CLV

P. 455, l. 16—After तदपि add न

—— l. 17—for तथैव read यथैव

—— l. 20—for विरोधोऽयं read विरोधेऽयं as in C and A.

P. 456, l. 1—for प्रणोपेऽस्त्वपि read प्रयोगोऽस्त्वपि as in A and S.

VERSE CLVI

P. 456, l. 6—for तस्कृतं read दुस्कृतं as in A and C.

VERSE CLVII

कुमार—V. L. कौमार (Mitākṣarā on 2. 127).

P. 456, l. 16—for चतुर्विंशया read च गुर्विच्छया

—— l. 20—for संख्या read संस्था as in S.

VERSE CLVIII

गच्छति—V. L. गच्छेत् (Madanapārijāta, p. 198).

VERSE CLIX

प्रतिवर्तते—V. L. प्रतिलङ्घयेत् (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 30).

परलोका—V. L. पतिलोका

VERSE CLX

प्रजाऽस्तीह—V. L. प्रजा स्त्रीणां

VERSE CLXI

पकृष्टं—V. L. पकृष्टं (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 30).

या निषेवते—V. L. योपसेवते (do.)

निन्द्यैव—V. L. निन्द्येह

सा भवेल्लोके—V. L. लोके भवति (do.)

P. 457, l. 10—This is *text*, verse (162). For प्राप्नोति V. L. चाप्नोति। What is printed as verse 163 should be omitted as merely repeating what has gone before.

Verses 163 and 164 should come before line 12.

VERSE CLXII

निंप्रा—V. L. निमा (Varṣakriyākaumudī, p. 579).

VERSE CLXIII

देहसंयता—V. L. कायसंयता (Vivādaratnākara, p. 436); (*b*) कायकर्मभिः (Varṣakriyākaumudī, p. 579).

चोदयने—V. L. वर्ग्यते (Varṣakriyākaumudī, p. 579).

भर्तृलोकं—V. L. (*a*) पतिलोकं; (*b*) भर्तृलोकान् (Varṣakriyākaumudī, p. 579).

Verses 163 and 164 are repeated in 9. 29 and 30.

VERSE CLXVI

P. 458, l. 4—for वानप्रस्थ read वानप्रस्थे

—for स्यापति read स्यापिप्रति as in N and C.

VERSE CLXVII

हापयेत्—V. L. हापयन्
कृतदारो गृहे—V. L. गृहेषु ब्राह्मणो

Discourse VI

—◆◆◆—

Some Mss. have the following additional verse in the beginning :—

अतःपरं प्रवक्ष्यामि धर्मं वैखानसाश्रमम् ।
पुत्रेषु भार्यां निक्षिप्य वनं गच्छेत्सहैव वा ॥

VERSE II

चापत्यं—V. L. वाऽपत्यं (Mitākṣarā on 3. 45).

VERSE III

वनं—V. L. वने

VERSE IV

समादाय—V. L. समानीय
चाग्नि—V. L. चाथ
निष्क्रम्य—V. L. निःसृत्य

VERSE V

एतान्—V. L. एतैः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 528).

VERSE VI

चीरं वा—V. L. चीरं च
सायं स्नायात्प्रगेऽथवा—V. L. मार्गं वा वार्षमेव वा
नखानि च—V. L. नखांस्तथा

VERSE VII

यद्भक्षः—V. L. यद्भक्ष्यं (Kullūka).
भिक्षां—V. L. भैक्ष्यं
गतम्—V. L. गतान् (Mitākṣarā on 3. 46).

P. 468, l. 1—for यदेवं read यदेव

—— l. 5—for वक्ष्यति read पश्यति

VERSE VIII

For the first three quarters some Mss. read as follows:

स्वाध्यायशीलो नित्यं स्याद्दान्तो मैत्रः समाहितः।

त्यक्तद्वन्द्वोऽनिशं दाता—(this quarter being adopted by Govindarāja).

P. 461, l. 13—for पराधीनेऽपि read अपराधतोऽपि as in F. N.

VERSE IX

पर्व—V. L. पूर्वं (Aparārka, p. 941).
पौर्णमासं च योगतः—V. L. (*a*) पौर्णमासं प्रयोगतः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 528); (*b*) पूर्णमासं च शक्तितः (Aparārka, p. 941).
दर्श—V. L. दार्श (Mitākṣarā on 3. 45).
योगतः—V. L. शक्तितः (do.)

P. 461, l. 23—for आनादिना read आनाद् as in N.

P. 462, l. 19—for अग्नीस्वात्मनि read अग्नीनात्मनि

P. 463, l. 2—for सहाग्निभिर्वन S reads सहाग्निवन

VERSE X

For the first half some Mss. read as follows:—

नक्षत्रेष्टिं तथा दर्शपौर्णमासानि चाहरेत्।

दर्शेष्ट्या—V. L. ऋक्षेष्ट्या (Kullūka).

प्रयणं—V. L. प्रायणं (Aparārka, p. 941).

तुरायणं—V. L. (*a*) नारायणं ; (*b*) उत्तरायणं (wrongly attributed by Buhler to Kullūka, who actually reads तुरायणं ; it is adopted, however, by Aparārka, p. 914 and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 528).

दाक्षसायनमेव—V. L. दक्षिणायनमेव (Govindarāja).

VERSE XI

वासन्तशार—V. L. वासन्तैः शार (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 528).

विधिवन्निर्वपेत् पृथक्—V. L. निर्वपेद्विधिपूर्वकं (do.)

VERSE XII

तु—V. L. च

P. 463, l. 24—After लवणं add न

VERSE XIII

स्थलजौदक—V. L. स्थूलजोदकज (Aparārka, p. 924).

नद्यात्—V. L. नन्यान् (Aparārka, p. 924).

VERSE XIV

मधुमांसं च—V. L. मधुमांसानि (Aparārka, p. 942 and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 529).

श्लेष्मातक—V. L. श्लेष्मान्तक

VERSE XVI

उत्सृष्टमपि—V. L. (*a*) उच्छिष्टमपि ; (*b*) उत्कृष्टमपि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 529).

पुष्पाणि—V. L. मूलानि (Kullūka).

न्यातोंऽपि—V. L. न्यर्हाणि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 529).

P. 464, l. 16—for महाराम read माहारम

VERSE XVII

कोऽपि वा—V. L. कस्तथा

VERSE XVIII

षण्मासनिचयो—V. L. षण्मासस्तुपो वा (Aparārka, p. 942).
प्रक्षालको—V. L. प्रक्षालितो (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 529).
वा स्यात् (second line)—वाऽपि (do.)

VERSE XIX

वान्नं—V. L. (*a*) चान्नं ; (*b*) यावं (Aparārka, p. 943).
स्याद्वा—V. L. यद्वा (Mitākṣarā, 3. 50).

VERSE XXII

स्थानासनाभ्यां—V. L. स्थानासनैर्वा (Aparārka, p. 943).

VERSE XXIII

काशिकः—V. L. (*a*) काशकः ; (*b*) काशगः

P. 466, l. 4—for शाऽऽश्रयो read श आश्रयो यस्मिन्देशे

VERSE XXIV

उपस्पृशन्—V. L. उपस्पृशेत् (Aparārka, p. 944).
तर्पयेत्—V. L. तर्पयन्

VERSE XXV

अग्नीनात्मनि—V. L. (*a*) अग्नींश्चात्मनि ; (*b*) अग्नींस्स्वात्मनि (Aparārka, p. 944) ; (*c*) अग्नीन्स्वात्मनि (Mitākṣarā on 3. 54).

VERSE XXVI

P. 466, l. 23 for तदुःखा read दुःखा as in A.

VERSE XXVII

तापसेष्वेव—V. L. तापसेषु च (Aparārka, p. 945).
आहरेत्—V. L. आचरेत् (Aparārka, p. 945).

VERSE XXIX

विषदीः—V. L. विषदः (Aparārka, p. 943).
संसिद्धये—V. L. संशुद्धये

P. 467, l. 14—for वा read या as in S.

VERSE XXX

शुद्धये—V. L. सिद्धये

VERSE XXXI

तावास्थाय—V. L. (*a*) तामास्थाय (Aparārka, p. 945); (*b*) तां चास्थाय (Hēmādri-Shrāddha, p. 1660).

आनिपातात्—V. L. आतिपातात् (Hēmādri-Shrāddha, p. 1660).

युक्तो वार्यनिलाशनः—V. L. ब्रह्मलोके महीयते (do.)

VERSE XXXII

ब्रह्मलोके महीयते—V. L. ब्रह्मभूयाय कल्पते (Nirṇāyasindhu, p. 398).

P. 468, l. 9—for ननु...क्तं read न च तद्युक्तम्

—— l. 13—for वासो read कामो

VERSE XXXIII

च—V. L. तु (Parāsharamādhava, p. 532).
त्यक्त्वा सङ्गान्—V. L. त्यक्तसङ्गः

P. 469, l. 22—for स्तीस्तृती read स्ती तृती as in S.

—— l. 27—for न वचनार्हः read वचनार्हः as in N.

VERSE XXXV

For the second line Vidhānapārijāta (II, p. 373) reads अनपाकृत्य तान्येव मोक्षमिच्छन् व्रजत्यधः ।

निवेशयेत्—V. L. नियोजयेत्

VERSE XXXVI

P. 470, l. 16—for वा जायते read वाऽजायते as in F. N.

—— l. 21—for न तु read तेन तु as in A.

—— l. 26—After कर्म add यः

P. 471, l. 6—for मद्याऽ read यद्य as in A and S.

VERSE XXXVII

वेदान्—V. L. वेदं

तथा प्रजाम्—V. L. (*a*) तथा प्रजाः; (*b*) तथात्मजान्; (*c*) तथा सुताम्; (*d*) तथा सुतान्

VERSE XXXVIII

सार्ववेदस॰—V. L. सर्ववेदस (Kullūka and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 538).

P. 471, l. 17—for पशुर्ब्रह्मा read पशुर्भार्यायाः, ब्रह्मा

—— l. 22—for नावरर्षा read नावरयं as in N.

VERSE XXXIX

ब्रह्मवादिनः—V. L. ब्रह्मवेदिनः (Yatidharmasaṅgraha, p. 20).

VERSE XLI

P. 472, l. 10—After समुपोढेषु add उपहृतेषु as in N.

VERSE XLII

सिद्ध्यर्थमसहायवान्—V. L. (*a*) सिद्धार्थः ससहायवान्;
सिद्ध॰—V. L. सिद्धि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 557).

P. 472, l. 16—for एकरामता read एकारामता as in A.

—— l. 19—for ऽवधिहेतु read बन्धहेतु as in A and F. N.

—— „ —for संपत्स्यते A reads सम्पश्यते, which is better.

VERSE XLIII

ऽसंचयिको—V. L. (*a*) ऽसंकसुको (noted by Medhātithi); (*b*) ऽशंकसूको; (*c*) ऽसंकुतको; (*d*) ऽसञ्चयको (Aparārka, p. 953).

P. 472, l. 25—for गार्हस्थ्य read गार्ह as in A.

P. 473, l. 2—for तु सङ्ग read त्वसङ्ग as in (what reference?)

VERSE XLIV

चैल॰—V. L. चेल॰ (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 569).

Between verses 44 and 45 some Mss. have the following additional couplets—

ग्रैष्म्यान् हैमन्तिकान् मासानष्टौ भिक्षुर्विचक्रमेत् (V. L. भिक्षाविद्वां प्रसेत्)
दयार्थं सर्वभूतानां वर्षास्वेकत्र संवसेत् ॥

(This verse is quoted in Aparārka, p. 953).

नासूर्यं हि व्रजेन्मार्गं नादृष्टां भूमिमाक्रमेत् ।
परिपूताभिरद्भिस्तु कार्यं कुर्वीत नित्यशः ।

VERSE XLV

निर्वेशं—V. L. (*a*) निर्देशं (Kullūka and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 559); (*b*) निदेशं

VERSE XLVI

वाचं—V. L. वार्त्तां (Aparārka, p. 953).

VERSE XLVIII

न वाचमनृतं वदेत्—V. L. न वाचं समुदीरयेत् (Aparārkā, p. 954). After verse 48 some Mss. have the following:—

सत्यां वाचमहिंस्रां च वदेदनपकारिणीम् ।
कल्कापेतामपरुषामनृशंसां सामसैथुनाम् ॥

VERSE XLIX

निरामिषः—V. L. (*a*) निराश्रयः ; (*b*) निरेषणः (Aparārka, p. 954) ; (*c*) निरामयः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 569).

VERSE L

चोत्पात—V. L. चोत्पत्ति (Yatidharmasaṅgraha, p. 86).

P. 474, l. 25—for गृहादौ read ग्रहदौ as in N.

VERSE LI

वाऽन्यै—V. L. वाम्यै
उपसंव्रजेत्—V. L. उपसंविशेत्

VERSE LII

क्लृप्त—V. L. कृप्त (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 569).
कुसुम्भवान्—V. L. कुटुम्बवान्

VERSE LIII

स्युर्निर्व्रणानि—V. L. स्युरव्रणानि

VERSE LV

भैक्षं—V. L. भिक्षां (Mitākṣarā, on 3. 59).
प्रसज्जेत—V. L. प्रसज्येत (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 562).
न प्रसज्जेत—V. L. प्रसज्जेत तु (Mitākṣarā on 359; Madanapārijāta, p. 375).

स्वपिस—V. L. स्वतिस Mitākṣarā, on 3.59).

सज्जति—V. L. (*a*) सज्जते (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 562); (*b*) मज्जति (Madanapārijāta, p. 375).

VERSE LVI

भुक्तवज्जने—V. L. भुक्तवर्जिते (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 562).

VERSE LVII

अलाभे—V. L. नरागी

लाभे चैव—V. L. लाभश्चैनं (Aparārka, p. 963).

P. 476, l. 3—for मूल......गृहीतैः read फलमूलोदकादिभिरप्यनन्य-°परिगृहीतैः as in S.

VERSE LVIII

Second line.—V. L. अभिपूजितलाभात्तु (V. L. लाभैश्च) भिक्षां यत्नेन वर्जयेत्

VERSE LXI

P. 476, l. 23—for परिग्रमस्य read परिगमस्य as in N and F. N.

VERSE LXII

संयोगं च—V. L. सम्प्रयोगं (Aparārka, p. 968).

P. 476, l. 6—for शत्रु......दिभिः read शत्रुसङ्ग्रामादिभिः

VERSE LXIII

सम्भवम्—V. L. सम्भवः (Aparārka, p. 968).

चात्मात्—V. L. वात्मात्

P. 475, l. 19—for ऽपरि read ऽपि as in S.

—— l. 22—for समु read स व

VERSE LXIV

(This verse is omitted in some Mss.)

सुखसंयोगमव्ययम्—V. L. सुखमव्ययमेव च (Yatidharmasaṅgraha, p. 35).

VERSE LXV

चाभ्यवेक्षेत—V. L. चाप्यवेक्षेत

चैवोपपत्तिं—V. L. च समुत्पत्तिं ।

Nandana omits verse 65.

VERSE LXVI

भूषितोऽपि—V. L. दूषितोऽपि (Kullūka, Nandana and Rāghavānanda).

रतः—V. L. वसन् (Mitākṣara on 3. 65).

P. 478, l. 16—for त्यागे न read त्यागेन

VERSE LXVIII

जन्तूनां—V. L. भूतानां (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 570).

चैव—V. L. (*a*) नैव; (*b*) पीह

VERSE LXIX

P. 479, l. 3—for शुद्ध्यर्थं read शुद्‌ध्यर्थं

After verse 69 some Mss. have the following additional couplet:—

ग्रैष्महैमन्तिकान् मासानष्टौ प्रायेण पर्यटेत् ।
दयार्थं सर्वभूतानां वर्षास्वेकत्र संवसेत् ॥

It is quoted as Manu's in Aparārka, p. 954.

VERSE LXXI

निग्रहात्—V. L. संयमात् (Vidhānapārijāta, II, p. 176).

VERSE LXXII

P. 479, l. 26—for र्थोनुवा read र्थानुवा

P. 480, l. 7—for शमयमादिभिर्नियमाद्वि read यमनियमस्थानाद्वि as in N.

—— l. 9—for शौर्यादयः read सौन्दर्यादयः as in N.

—— l. 11—for प्रत्न read प्रयत्न

—— l. 15—for धारणातया read धारणाफलतया

—— l. 20—for रहितं read सहितं as in S and F. N.

—— l. 26—for योरनारम्भ read योरारम्भ

P. 481, l. 1—for विषय read विषये

—— „ —for उपघाते read उपघातेषु

VERSE LXXIII

P. 481, l. 24—for नैवंपरवान्यः read नैवं परमात्मनोऽन्यः as in A.

P. 482, l. 1—for रनपावृतादि read रनपायामृतादि as in A.

VERSE LXXIV

कर्मभिर्न निबध्यते—V. L. कर्मणा न स बध्यते (Yatidharmasaṅgraha, p. 42).

VERSE LXXV

तत्पदम्—V. L. तत्परम् (Nārāyaṇa and Nandana).

P. 482, l. 72—for येषां read तेषां as in A.

—— l. 15—for सम्पन्नेन read सम्पन्नेऽन्यत्

P. 483, l. 6—for भौषधेन read भौषधे

VERSE LXXVI

स्नायुयुतं—V. L. स्नायुबद्धं (Yatidharmasaṅgraha, p. 91).
दुर्गन्धि—V. L. दुर्गन्धं (do).

P. 483, l. 17—for सूतकान नान्य read स्वेदजादीनामन्य as in S and F. N.

VERSE LXXVII

P. 483, l. 26—for वेक्ष्यम । त्य read वेक्ष्य त्य

—— l. 27—for स्तृसता शरीरेण read स्तृष्णा शरीरेण

VERSE LXXVIII

P. 484, l. 7—for प्राप्तिपूर्वकस्य read प्राप्तविवेकस्य

—— l. 8—for कृच्छ्रपूर्वं read कृच्छ्रम् । पूर्वं

VERSE LXXIX

विसृज्य—V. L. विमृश्य

P. 484, l. 13—after कर्तुं add यन्ममायमप्रियं करोति तन्ममैव as in S and F. N.

VERSE LXXX

P. 484, l. 19—for स्पृहा कार्याऽभि read स्पृहाकार्याभि

VERSE LXXXI

त्यक्त्वा सङ्गान्—V. L. त्यक्तसङ्गान्
द्वन्द्ववि—V. L. द्वन्द्वैर्वि

VERSE LXXXII

P. 485, l. 9—for तयोः read स्वयोः as in S and F. N.

—— l. 18—for अशक्ति......तुष्टः read स न क्रियाफलमुपाश्नुते as in A.

P. 485 l. 21—for पुच्यते read पुच्यते as in S.

P. 486, l. 10—Omit कान्दोग्योक्त, which is not in A.

VERSE LXXXIII

आध्यात्मिकं—V. L. अध्यात्मिकं

P. 486, l. 18—for विधायकर्म read विधायकं as in A.

—— l. 19—for मनुरभमवमहं अवमहं रुद्रेभिः read मनुरभमहं रुद्रेभिः as in A.

VERSE LXXXIV

P. 486, l. 25—for अध्ययनवि read अध्ययनं वि as in A.

—— l. 26—for आपकानं read आपकानाम् as in A.

P. 487, l. 1—for शाखादवगतात्मतत्वानव read शाखादनव as in S.

—— l. 6—for प्रेक्षणीय....आत्म read प्रक्षीयरागादिदोषा ज्ञानात्म

VERSE LXXXVII

P. 488, l. 3—for गृहस्था read गृहे स्था

VERSE LXXXIX

सर्वेषा—V. L. चतुर्णां (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 563).
वेदश्रुति—V. L. वेदस्मृति (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 563).

P. 488, l. 12—for चैतास्मिंविधाने read चैतस्मिन् विधाने as in A and S.

—— l. 25—for क्षीमात्रगमनं read क्षीमात्रे न गमनं

—— l. 26—for युक्तैव read युक्तेरेव as in F. N.

P. 489, l. 3—for इत्येत.......केनांशेन read इत्येतदृषिकृता विवाह-प्रयुक्तिचिन्ता तु केनांशेन as in A and C and F. N.

—— l. 6—for सत्वपि वेदस्था read सत्वप्यवैयस्थां as in F. N.

—— l. 21—for विहितो read विहृतो

—— l. 23—for अवबुभा read अवबाधा as in F. N.

VERSE XC

नदीनदाः—V. L. नदीद्याः (Viramitrodaya-Samskāra, p. 563).

VERSE XCI

लक्षणको—V. L. लक्षणिको

VERSE XCII

धीः—V. L. ह्रीः (Nārāyaṇa, Nandana and Smṛtichandrikā-Saṃskāra, p. 13).

P. 490, l. 26—for पौनरुक्त read पौनरुक्त्य as in S.

VERSE XCIII

दशलक्षणानि धर्मस्य—V. L. (*a*) दशलक्षणकं धर्मं । (*b*) दशलक्षणिकं धर्मं; (*c*) दश चिह्नानि धर्मस्य

VERSE XCIV

For the last three quarters of this verse, *Aparārka* (p. 972) reads—येऽधीरन्द्विजातयः । अधीत्य चानुवर्तन्ते ते यान्ति परमां गतिम् ॥

वेदान्तं—V. L. वेदान्तान्

श्रुत्वा—V. L. सेव्य

P. 491, l. 16—अजीर्णं read जीर्णं

VERSE XCV

अभ्यस्य—V. L. अभ्यस्यन् (Govindarāja, Nārāyaṇa and Nandana; also noted by Medhātithi).

After verse 95 some Mss. have the following additional couplet :—

संन्यस्य सर्वकर्माणि वेदमेकं न संन्यसेत् ।
वेदसंन्यासनाच्छूद्रस्तस्माद्वेदं न संन्यसेत् ॥

VERSE XCVII

राज्ञां धर्मं—V. L. (*a*) राजधर्मान्; (*b*) राज्ञां धर्मान्

Discourse VII

VERSE II

विद्रुते—V. L. ऽभिद्रुते (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 15).

सर्वस्य—V. L. धर्मस्य

रक्षार्थमस्य—V. L. चतुर्धर्मस्य (attributed to Medhātithi by Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 16).

P. 493, l. 18—for तत्कृतः read तत्र श्रुतः as in F. N.

—— l. 22—for तदतिदेशो read तद्वदितरो as in S.

VERSE IV

निष्कृष्य—V. L. (*a*) निहृत्य (Kullūka); (*b*) आहृत्य (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 5).

इन्द्रानिल—V. L. चन्द्रानिल—(Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 5).

चन्द्रवित्ते—V. L. इन्द्रवित्ते Ditto.

VERSE V

एषां—V. L. एव (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 5).

अभिभ—V. L. अतिभ (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 15).

मात्राभ्यः—V. L. मात्राभिः (noted in do).

VERSE VI

एष—V. L. एव (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 392).

VERSE VII

स चेन्द्रः स्वप्रभावतः—V. L. स महेन्द्रः स्वभावतः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 392).

VERSE VIII

P. 494, l. 27—for ऽरुष्टे read रुष्टे

VERSE IX

P. 495, l. 3—for प्रायो read यो as in F. N.

—— l. 4—for न्तिको read न्तिकवर्ती as in S.

—— „ —for सर्पि सर्प as in S.

VERSE X

कार्यं सोऽवेक्ष्य—V. L. कार्याण्यवेक्ष्य (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 18), which notes the other reading also.

सोऽवेक्ष्य—V. L. चावेक्ष्य

VERSE XI

पद्मा श्रीः—V. L. पद्माऽऽस्ते (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 392).

च वसति—V. L. संवसति

VERSE XIII

धर्मं यमिष्टेषु—V. L. धर्ममभीष्टेषु (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 392).

स व्यवस्येत्—V. L. सत्यवस्येत् Ditto.

चाप्यनिष्टेषु—V. L. चाप्यनिष्टेषु

तं धर्मं—V. L. तद्धर्मं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 393).

VERSE XIV

तदर्थं—V. L. तस्यार्थे (Parāsharamādhava-Achāra, p. 393).

मात्मजम्—V. L. मात्मजः (do.)

P. 496, l. 20—for ब्राह्मयो read ब्रह्मयो

VERSE XV

चलन्ति च—V. L. चलन्ति ते
कल्पन्ते—V. L. कल्पने

P. 497, l. 1—for स्वाऽगारी read स्वांगारी

VERSE XVI

तं देश—V. L. तद्देश (Vivādachintāmaṇi, 261).
तत्त्वतः—V. L. धर्मतः
वर्ति—V. L. वृत्ति (Vivādachintāmaṇi, p. 261).

P. 497, l. 8—मनुबन्धमनुज्ञाप्यापरि read मनुबन्धं परि

VERSE XVII

स्मृतः—V. L. कृतः (Vivādaratnākara, p. 646).

VERSE XVIII

एवाभि—V. L. एव हि (Vivādachintāmaṇi, p. 261).

VERSE XIX

स धृतः—V. L. (a) सुधृतः (Vivādachintāmaṇi, p. 261); (b) संधृतः ; (c) स्वधृतः (Vivādaratnākara, p. 647).

VERSE XX

शूले मत्स्यानिवापक्ष्यन्—V.L. जले मत्स्यानिवाहिंस्युः (noted by Kullūka).
शूले—V. L. जले.
वापक्ष्यन्—V. L. वाहिंस्युः

P. 498, l. 7—for शूल्पाक्रियन्ते read शूलाक्रियन्ते

VERSE XXI

श्वावलिह्यान्—V. L. श्वा च लिह्यात् (Vivādaratnākara, p. 648).

VERSE XXII

शुचिर्नरः—V. L. नरः शुचिः (Vivādachintāmaṇi, p. 263).

VERSE XXIII

रक्षांसि पतगोरगाः—V. L. पिशाचोरगराक्षसाः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 286), but on p. 292 the same work has the other reading.

देवदानवगन्धर्वा रक्षांसि—V. L. देवदानवरक्षांसि गन्धर्वा

P. 499, l. 10—for नीपोऽपि नीचोऽपि would be better.

VERSE XXV

दण्डः—V. L. धर्मः (Vivādaratnākara, p. 646).
न मुह्यन्ति—V. L. विवर्धन्ते Do.

VERSE XXVI

P. 500, l. 2—for विद्याशक्त read विद्याशक्ती

VERSE XXVII

कामान्धो—V. L. कामात्मा (Vivādaratnākara, p. 647).
विहन्यते—V. L. निपात्यते

VERSE XXVIII

विचलितं—V. L. विचलितो

VERSE XXIX

मुनीन्—V. L. ऋषीन् (noted in Vivādaratnākara, p. 647, footnote).

VERSE XXX

सोऽसहायेन—V. L. असहायेन (Vivādaratnākara, p. 647).
मूढेन—V. L. अकृधेतु (Do.)

VERSE XXXI

प्रणेतुं शक्यते दण्डः—V. L. (*a*) दण्डः प्रणयितुं शक्यः (Vivādachintāmaṇi, p. 262); (*b*) दण्डः प्रणेतुं शक्यस्तु ; (*c*) दण्डः प्रणयितुं शक्तः (Vivādaratnākara, p. 647).

ससहायेन—V. L. सुसहायेन (Vivādaratnākara, p. 647).

P. 501, l. 15—for भक्यतु read भक्तातु as in F. N.

VERSE XXXII

न्यायवृत्तः—V. L. न्यायवृत्तिः (noted by Medhātithi).

भृशदण्डः—V. L. भृशंदण्डः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 121).

P. 501, l. 22—for प्रवृत्तिः read प्रवृत्तो as in N.

—— „ —for न्याययोगाद्वृत्तन्यायः read न्याययोगाद्वृत्तः न्यायवृत्तः

—— l. 24—for उपेक्षणीयम् read अपेक्षणीयम् as in N and S.

P. 502, l. 2—कार्ये प्रधाने read कार्यप्रधानः

VERSE XXXIII

शिलोञ्छेनापि—V. L. शिलोञ्छादपि

VERSE XXXV

स्वे स्वे धर्मे निविष्टानां—V. L. स्वेषु धर्मेषु विष्टानां

P. 502, l. 16—for क्षिप्यते read श्लिष्यते

—— „ —for मित्रादि read पित्रादि as in S.

—— l. 20—for विज्ञायन्ते read विज्ञेया

VERSE XXXVI

तत्तद्वोऽहं प्रवक्ष्यामि—V. L. तद्वोऽहं सम्प्रवक्ष्यामि

VERSE XXXIX

P. 503, l. 22—for [illegible] read [illegible] as in S.

VERSE XL

नष्टा—V. L. भ्रष्टा (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 119).

सपरिग्रहाः—V. L. सपरिच्छदाः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 119).

वनस्था अपि—V. L. (*a*) वनस्थाश्चापि; (*b*) वनस्थाश्चैव (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 119).

VERSE XLI

वेनो—V. L. वेणो

सुदाः पैजवनश्चैव—V. L. (*a*) सुदासो यवनश्चैव (Kullūka); (*b*) सुदासः पैजवनश्च (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 119).

पैजवन—V. L. वैजवन (Nandana).

VERSE XLIII

आत्मविद्यां—V. L. आत्मविद्भ्यो (Mitākṣarā on I. 310 and Vīramitrodaya-Rājaniti, p. 118).

विद्यात्—V. L. विद्यां (noted by Medhātithi).

शाश्वतीम्—V. L. तद्विदः (Mitākṣarā on I. 310 and Madanapārijāta, p. 222 and Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 118).

P. 504, l. 19—for सव्योप read राज्योप

—— l. 21—for त्रय read त्रयं

VERSE XLIV

जितेन्द्रियो हि—V. L. जितेन्द्रियस्तु

VERSE XLV

क्रोधजानि च—V. L. क्रोधजानि तु

VERSE XLVI

क्रोधजेष्वात्मनैवतु—V. L. क्रोधजे स्वात्मनैव तु (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413).

VERSE XLVII

दिवास्वप्नः—V. L. दिवास्वापः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 147).

परिवादः—V. L. परीवादः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413).

वृथाट्या च—V. L. (*a*) वृथाटाट्या (do.); (*b*) वृथात्यागः (Vīramitrodaya-Lakṣaṇa, p. 198); (*c*) वृथाघातः (Mitākṣarā on 1. 310).

ऽक्षे—V. L. ऽक्षः (Mitākṣarā on 1. 310).

P. 506, l. 9—दिग्ध्राणाम्—V. L. दिग्ध्राणि as in S.

VERSE XLVIII

वाग्दण्डजं च पारुष्यं—V. L. वाग्दण्डजनपारुष्यं

P. 506, l. 16—for करावरोधो read कारावरोधो

—— ll. 17-18—सर्वसाधा...ऽयावृत्तिः should come after हरणं वा in l. 19.

—— l. 18—for गुणिनां read गुणानां as in N and S.

VERSE XLIX

तज्जावेतावुभौ गणौ—V. L. (*a*) तज्जौ ह्येतावुभौ गुणौ ; (*b*) तज्जौ-ज्ञेतौ गुणावुभौ ; (*c*) त्याज्या ज्ञेतौ गणावुभौ (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413) ; (*d*) तज्जयेतावुभौ गणौ (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 148).

VERSE LI

वृषणे—V. L. वृषणम् (Mitākṣarā on 1. 308).

सदा—V. L. तथा

VERSE LII

पूर्वपूर्व—V. L. पूर्वपूर्वं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 148).

आत्मवान्—V. L. आत्मनः (Nandana and Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 148).

P. 507, l. 18—for विषंभवति read विषीभवति as in N.

P. 508, l. 1.—for काले लक्षः परिचयः read काये लक्ष्यपरिचयः as in S.

—— l. 5—for विनाशादिश read विनाशादृश

VERSE LIII

व्यसन्यधोधो—V. L. व्यसन्यधो हि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 414).

P. 508, l. 19—for पानादीनामाशक्यचेति read पानादीनामशक्यं चेति

VERSE LIV

कुलोद्गतान्—कुलोद्भवान् (Mitākṣarā on 1. 311).

चाष्टौ—V. L. वाष्टौ (Mitākṣarā on 1. 311 and Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 177).

कुर्वीत सुपरीक्षितान्—V. L. प्रकुर्वीत परीक्षितान् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 405 and Kullūka).

परीक्षतान्—V. L. परीक्षकान् (Nandana).

P. 509, l. 1—for नेनाहाः read नेनाह as in N.

—— l. 7—for स्वल्पकार्यें read स्वकार्यें

—— l. 8—for सर्वं मन्त्रि read सर्वंमन्त्रि

—— l. 9—for दविक्षिप्तः read दधिक्षिप्तः

—— „ —for दुपदे read दपदे

—— l. 10—for रेकैकमात्य read रेकैकममात्य

—— l. 11—for भवत read भवते

—— „ —for इत्याख्या read प्रत्याख्या

—— „ —for जिकान्तः read जिका भ्रन्तः

—— l. 13—for प्रमाद read प्रवाद

—— l. 14—for प्रमाद read प्रवाद

—— l. 21—for बुद्धिभेदो N reads शुद्धिभेदो

VERSE LV

किं नु—V. L. (*a*) किन्नु (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 177); (*b*) किं तु

VERSE LVI

सामान्यं सन्धिविग्रहम्—V. L. सामादीन् सन्धिविग्रहान् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 405).

P. 510, l. 9—for प्रति कर्म read प्रतिकर्म

—— ll. 14-16—for तस्मादायुध read तस्यादायुध

—— l. 15—for मुक्तदण्डः read शुल्कदण्ड

—— l. 16—for देवतासमं read देवताश्रम

—— l. 17—for अचितानां N reads उदितानां, which is better.

VERSE LVII

आत्मनः—V. L. आत्मने

P. 510, l. 26—for स्यतीकं read स्यनीकं as in S.

VERSE LVIII

षाड्गुण्यसंयुक्तम्—V. L. सामान्यसंयुतम् (Parāsharamādhava-Achāra, p. 406).
मन्त्रयेत् परमं V. L. मन्त्रयीत परं (Nītimayūkha, p. 53).

VERSE LIX

समाचरेत्—V. L. समारभेत् (Kullūka and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 406).

P. 511, l. 5—Before सह add तेन as in S.

VERSE LX

हर्तॄनमात्यान्—V. L. हर्तॄन् सामान्यान् (Nītimayūkha, p. 53).
अवस्थितान्—V. L. कुलोद्गतान् (noted by Nārāyaṇa).
सम्यगर्थं—V. L. आढ्यानर्थं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 185).

VERSE LXI

निर्वर्तेत—V. L. निवर्तेत (Vīramitrodaya-Ṙājanīti, p. 185).

P. 511, ll. 13-14—for भय......साह read भयसन्निधावव्यवसायादिहे तावच्युत्साह

VERSE LXII

तेषामर्थे—V. L. तेषाम्मध्ये (Nītimayūkha, p. 53).

अन्तर्निवेशने—V. L. अन्तरवेश्मनि (Aparārka, p. 581).

VERSE LXIII

विशारदम्—V. L. कोविदम् (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 225).

चेष्टज्ञं—V. L. चेष्टाज्ञं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 188).

P. 512, l. 3—for राज्ञे read राज्ञो as in S.

—— l. 5—for आकारशरीर read आकारः शरीर

—— l. 8—for शुचि read शुचिः

After verse 63 some Mss. have the following additional verses:

सन्धिविग्रहकालज्ञान् समर्थानायतिक्षमान्
परैरहार्यान् वृद्धांश्च धर्मतः कामतोऽर्थतः ।
समाहर्तुं प्रकुर्वीत सर्वशास्त्रविपश्चितः ।
कुलीनान् वृत्तिसम्पन्नान् निपुणान् कोशवृद्धये ॥
आयव्ययस्य कुशलान् गणितज्ञानलोलुपान् ।
नियोजयेद्धर्मनिष्ठान् सम्यक्कार्यार्थचिन्तकान् ॥
कर्मणि चातिकुशलान् लिपिज्ञानायतिक्षमान् ।
सर्वविश्वासिनः सत्यान् सर्वकार्येषु निश्चितान् ॥
अकृताशांस्तथा भर्तुः कालज्ञांश्च प्रसङ्गिनः ॥
कार्यकामोपधाशुद्धान् बाह्याभ्यन्तरचारिणः ।
कुर्याद्दासजनकार्येषु गृहसंरक्षणेषु च ॥

VERSE LXV

च ब्रूते—V. L. तु ब्रूते

P. 512, 15—दक्ष...धर्मो read दक्षाणां व्रतगुणानां सम्पादनप्रयत्ने प्रयो as in S.

VERSE LXVI

दूत एव हि—V. L. दूत एव च

भिद्यन्ते येन मानवाः—V. L. (*a*) भिद्यते येन मानवः; (*b*) भिद्यन्ते येन बान्धवाः (Govindarāja); (*c*) येन भिद्येत बान्धवः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 188); (*d*) भिद्यन्ते येन वान वा (Rāghavānanda).

VERSE LXVIII

तत्त्वेन—V. L. यत्नेन

VERSE LXIX

अनाविलम्—V. L. अनाकुलम्

आवसेत्—V. L. आविशेत्

VERSE LXX

धनुर्दुर्गं—V. L. धन्वदुर्गं

वार्क्षमेव वा—V. L. (*a*) वार्क्षमेव च; (*b*) वार्क्ष्यमेव च (Mitākṣarā on 1. 320).

समाश्रित्य वसेत्—V. L. (*a*) समाश्रित्यावसेत (Nītimayūkha, p. 64); (*b*) समावृत्यावसेत् (Mitākṣarā on 1. 320).

VERSE LXXI

एषां हि—V. L. एतेषां (Nītimayūkha, p. 65).

सर्वेण—V. L. सर्वेषां (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 203).

प्रयत्नेन—V. L. प्रकारेण

विशिष्यते—V. L. प्रशस्यते

VERSE LXXII

प्सराः—झषाः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 202).

VERSE LXXIV

तस्माद्दुर्गं—V. L. तस्माद्दुर्गाणि

विधीयते—V. L. (*a*) विशिष्यते (Rāghavānanda); (*b*) च कारयेत्; (*c*) समाश्रयेत् (Nītimayūkha, p. 65).

VERSE LXXV

तस्यात्—V. L. तस्मात् (N) (Vīramitrodaya-Lakṣaṇa, p. 238).

नोदकेन च—V. L. नोदकेन्धनैः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 204 ; Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).

VERSE LXXVI

सुपर्यां—V. L. तु पर्यां (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).

सर्वर्तुकं—V. L. सर्वर्तुगं, noted by Medhātithi.

VERSE LXXVII

गुणान्विताम्—V. L. समन्विताम् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).

P. 515, l. 10—for वचनकरणा read वचनाचरणा as in S.

VERSE LXXVIII

चर्त्विजः—V. L. चर्त्विजम् (Parāsharamādhava- Āchāra, p. 407).

तेऽस्य—V. L. तस्य

P. 515. l. 13—for दैंशे न read दैंशेन

VERSE LXXIX

धर्मार्थं—V. L. यज्ञार्थं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).

VERSE LXXX

स्याच्चाम्नायपरो—V. L. स्यादाश्रयपरो (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 187).

P. 516, l. 3—for कराद्दे read करद्दे

VERSE LXXXII

ऽभिधीयते—V. L. विधीयते

P. 516, l. 16—for वक्ष्यमा read यक्ष्यमा

VERSE LXXXIII

ब्राह्मणोऽक्षयो—V. L. (*a*) ब्राह्मणोह्यक्षयो ; (*b*) ब्राह्मणोऽव्ययो

VERSE LXXXIV

स्कन्दति—V. L. स्कन्दते
व्यथते—V. L. व्ययते (Kullūka).

VERSE LXXXV

प्राचार्ये शतसाहस्रे—V. L. (*a*) सहस्रगुणमाचार्ये (Aparārka, p. 286); (*b*) सहस्रं श्रोत्रिये दानं; (*c*) प्राधीते शतसाहस्रं (Kullūka); (*d*) श्रोत्रिये शतसाहस्रं (Nandana).

P. 517, l. 24—for तूक्तं read यत्तूक्तं

VERSE LXXXVI

तथैव च—V. L. तथापि च (Aparārka, p. 303).
दानस्य फलमश्नुते—V. L. दानस्यावाप्यते फलम् (Aparārka, p. 303).

P. 518, l. 18—for भाव:प्रसाद read भावप्रसाद

—— l. 19—for प्रत्येति read प्रेत्येति, which is the प्रतीक for प्रेत्य in 86.

What is printed by Gharpure as verse 87 is in reality only a verse quoted and explained in the *Bhāṣya* in the manner of several other quotations; it does not form part of the *text* of Manu, as is clear from the term प्रेत्येति (in line 19), which is the *pratīka* of the last quarter of verse 86.

The numbering of the verses therefore will not henceforth, tally with that in Gharpure's edition.

VERSE LXXXVII

पालयन् प्रजाः—V. L. **समरे परैः** (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 405).

Between verses 86 and 87 some Mss. have the following :—

एष एव परो धर्मः कृत्स्नो राज्ञ उदाहृतः ।
जित्वा धनानि सङ्ग्रामाद् द्विजेभ्यः प्रतिपादयेत् ॥
देशकालविधानेन द्रव्यं श्रद्धासमन्वितम् ।
पात्रे प्रदीयते यत्तु तद् धर्मस्य प्रसाधनम् ॥

VERSE LXXXVIII

चैव पालनम्—V. L. **परिपालनम्**
राज्ञां—V. L. **राज्ञः** (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413).

VERSE LXXXIX

P. 519, l. 11—Omit **यथा**

—— „ —for **त्परेत्यस्य** read **त्परयेत्यस्य**

P. 519, l. 25—for **त्रियन्ते** read **क्रीयन्ते** or **ह्रियन्ते**

P. 520, l. 1—for **समाख्या नितता** read **समाख्यानियता**

—— l. 4—for **स्वतस्य** read **स्वतन्त्रस्य** as in N.

—— „ —**प्रजार्थे युद्धे प्राणत्यागो धर्मार्थैव** should be transposed to l. 3, after **यत्रोच्यते**

VERSE XCI

कृताञ्जलिम्—V. L. **पुटाञ्जलिम्**
न मुक्तकेशं नासीनं—V. L. **न मुक्तकेशमासीनं** (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 406).

P. 521, l. 6—for **त्वाश्रितो** read **त्वामाश्रितो**

VERSE XCII

मज्जेत्—V. L. मग्नं, noted by Medhātithi.

VERSE XCIII

व्यसनप्राप्तं—V. L. व्यसनं प्राप्तं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 406).

P. 521, l. 19—for प्रतिषेधापेक्षः read प्रतिषेधपक्षे as in S.

—— l. 20—for प्रतिषेधात् read प्रतिषेधः as in S.

VERSE XCIV

भर्तुर्यद्दुष्कृतं किञ्चित्—V. L. यत्किञ्चिद्दुष्कृतं भर्तुः (Nītimayūkha, p. 80).

P. 521, l. 25—for किंचन परावृत्तहते नेयं read किंच न परावृत्तहतेनेयं

P. 522, l. 1—Drop the stop after दर्शयति

VERSE XCV

यच्चास्य—V. L. यद्दस्य (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 408).

VERSE XLVI

P. 522, l. 15—for तथा···मिति read तथा च हीना धनं प्राप्य तद्धनं ममार्थमिति as in F. N., S and N.

Between verses 96 and 97 some Mss. insert the following:—

भृत्येभ्यो विभजेदर्थान्नैकः सर्वहरो भवेत् ।
नाममात्रेण तुष्येत छत्रेण पृथिवीपतिः ॥

VERSE XCVII

राज्ञश्च—V. L. (*a*) राज्ञे च ; (*b*) राज्ञस्तु

VERSE XCIX

रक्षेत्प्रयत्नतः—V. L. (*a*) **रक्षेच्च यत्नतः** (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413 and Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 131); (*b*) **रक्षेत यत्नतः**; (*c*) **रक्षेदपेक्षया**

VERSE C

सम्यगनु—V. L. **नित्यमनु** (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 131).
नित्यं कु—V. L. **सम्यक् कु** (Do.)

VERSE CI

पात्रेषु निक्षिपेत्—V. L. (*a*) **पात्रे निवेदयेत्** ; (*b*) **दानेन निक्षिपेत्**; (*c*) **तीर्थेषु निक्षिपेत्**

VERSE CII

संवृतसंवार्यो—V. L. (*a*) **संवृतसञ्चारो** ; (*b*) **संवृतसम्भार्यो**

VERSE CIV

नित्यं सुसंवृतः—V. L. (*a*) **नित्यं स्वसंवृतः** ; (*b*) **नित्यमतन्द्रितः**

P. 524, l. 16—for **लुब्धवर्गः** read **भीतवर्गः** as in N.

—— l. 17—for **भीतवर्गः** read **लुब्धवर्गः** as in N.

Between verses 104 and 105 some Mss. insert the following :—

न विश्वसेदविश्वस्ते विश्वस्ते नातिविश्वसेत् ।
विश्वासाद्भयमुत्पन्नं मूलादपि निकृन्तति ॥

VERSE CVI

सिंहवच्च पराक्रमेत्—V. L. **पराक्रमेत् सिंहवत्**

P. 525, l. 5—for **मन्वानो** read **मत्वा न** as in S.

VERSE CVII

वशं—V. L. वशो

VERSE CVIII

तिष्ठेयुरुपायैः—V. L. तिष्ठन्ते सामाद्यैः
दण्डेनैव—V. L. दण्डेनापि (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 404).

VERSE CIX

राष्ट्रापि—V. L. राज्यापि (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 279).

VERSE CX

तथा रक्षेन्नृपो राज्यं—V. L. तथा रक्षन् हि राष्ट्रांश्च

P. 526, l. 4 for यावन्तस्तेषां सुहृ read यावत्यन्तसुहृ as in F. N.

VERSE CXI

कर्शं—V. L. कर्षं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 409).
पेक्षया—V. L. वेक्षया
राज्यात्—V. L. स्वाम्यात् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 254).

VERSE CXIII

P. 526, l. 19—for रक्षति धनं read रक्षाविधानं as in N and S.

VERSE CXIV

मधिष्ठितम्—V. L. मवस्थितम् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 254).
सङ्ग्रहम्—V. L. गुल्मे (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 254).

P. 526, l. 24—for मधिकारि read मधिकारी as in S.

VERSE CXV

दशग्रामपतिं—V. L. दशग्रामाधिपं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 428).

VERSE CXVI

विंशतीशिने—V. L. विंशतीशिनम्

VERSE CXIX

कुलानि च—V. L. कुलानि तु

P. 527, l. 14—for सर्वं read ग्रामं or एवं

VERSE CXX

पृथक्कार्याणि—V. L. (*a*) प्रतिपन्नानि; (*b*) पृथक्कार्याणि (noted in Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 249).

VERSE CXXII

सर्वानेव सदा—V. L. सर्वानायुक्तकान् (Vīramitrodaya—Rājanīti, p. 250).

सम्यग्राष्ट्रेषु तच्चरैः—V. L. सम्यगुरूपतया चरैः

VERSE CXXIII

राज्ञो हि—V. L. राष्ट्रेषु (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 253 and Vivādaratnākara, p. 367).

P. 528, l. 3—for सम्य read असम्य

VERSE CXXIV

मेव—V. L. मेवं (Vivādaratnākara, p. 367).

VERSE CXXV

राजकर्मसु—V. L. राजा कर्मसु (Vīramitrodaya-Rājanīti, pp. 251-252).

P. 528, l. 16—for स्वल्पे तदु read स्वल्पेऽप्येतदु as in N.

VERSE CXXVI

कृष्ट—V. L. कुम्भ (Shuddhikaumudī, p. 140).
वेतनम्—V. L. भक्तकम्
धान्यद्रोणश्च—V. L. धान्यद्रोणस्तु

VERSE CXXVII

योगक्षेमं—V. L. योगं क्षेमं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 404).
वणिजः—V. L. वणिग्भिः (noted by Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 260).

P. 528, l. 26—for मूल्लम् read मूल्यम् as in N and S.

VERSE CXXVIII

दन्त्यार्थं—V. L. दन्त्यर्थं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 404).

P. 529, l. 10—for मूलाच्छेदो read मूलच्छेदो as in N.

VERSE CXXIX

तथावेक्ष्य—V. L. तथावीक्ष्य (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 260).

P. 529, l. 13—परिमाष्या read परिमाष्य

VERSE CXXX

पञ्चाशद्भाग—V. L. पञ्चाशो भाग adopted by Medhātithi, who notes the other reading also.

VERSE CXXXI

द्रुमांसमधु—V. L. द्रुमाणां मधु
गन्धौषधिरसानां—V. L. गन्धासवरसानां

P. 529, l. 22—for द्रुमय read द्रुय

VERSE CXXXII

वैदलस्य—V. L. वैणवस्य (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 261).

VERSE CXXXIII

न च क्षुधाऽस्य संसीदेत्—V. L. न च गच्छेद्विषादं च

VERSE CXXXIV

For the second line some Mss read:

तस्य सीदति तद्राष्ट्रं दुर्भिक्षव्याधिपीडितम्—so quoted also in Mitākṣarā on 3. 44.

अचिरेणैव—V. L. अचिरादेव (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 408).

VERSE CXXXV

प्रकल्पयेत्—V. L. च कल्पयेत्
चैनं—V. L. त्वैनं
संरक्षेत्सर्वतश्चैनं—V. L. भयेभ्यश्च तथा रक्षेत्

VERSE CXXXVI

संरक्ष्य—V. L. स रक्ष्य (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 141).

VERSE CXXXVIII

आत्मोपजीविनः—V. L. अल्पजीविनः

VERSE CXXXIX

पीडयेत्—नाशयेत् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 275).

VERSE CXL

तीक्ष्णश्चैव मृदुश्च स्यात्—V. L. न तीक्ष्णो न मृदुश्च स्यात्

P. 531, l. 2—for प्रेतम् read प्रेतः as in S.

VERSE CXLI

प्राज्ञं—V. L. शान्तं

कुलोद्गतम्—V. L. कुलोद्भवम्

VERSE CXLIII

मृतः स न तु—V. L. (*a*) मृतः स न स; (*b*) मृतः स न च; (*c*) मृतः स स न; (*d*) मृतस्तु न स; (*e*) मृतः स नहि (Vivādaratnākara, p. 294).

VERSE CXLV

हुत्वाऽग्निर्ब्राह्मणांश्चार्च्य—V. L. (*a*) हुत्वाग्निर्ब्राह्मणानर्च्य; (*b*) हुत्वाऽग्निं ब्राह्मणांश्चार्च्य; (*c*) हुत्वाऽग्नीन् ब्राह्मणांश्चार्च्य (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 409).

प्रविशेत्स—V. L. (*a*) प्रविशेत; (*b*) प्रविशेच्च (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 409).

VERSE CXLVI

स्थितः—V. L. स्थिताः

VERSE CXLVII

समारुह्य—V. L. उपारुह्य

रहोगतः—V. L. रहोगतम्

मन्त्रयेदविभावितः—V. L. मन्त्रयेताविभावितः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 410).

VERSE CXLVIII

ऽपसारयेत्—V. L. प्रसेधयेत् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 309).

म्लेच्छ—V. L. क्लीब (noted in do.)

VERSE CXLIX

वयोऽतिगान्—V. L. वयोऽधिकान्

VERSE CLI

एव वा—V. L. एव च (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 410).

दिनेऽर्धरात्रौ—V. L. दिने च रात्रौ (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 317).

VERSE CLIII

सम्प्रेषणं—V L. स्य प्रेषणं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 410).

अन्तःपुरप्रचारं—V. L. अन्तःपुरप्रजानां (do.); (*b*) अन्तःपुरप्रधानं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 159).

Some Mss. have the following verses after 153 :

वने वनेचराः कार्या ग्रामे ग्रामीणकादयः (V. L. श्रमणाटविकादयः) ।
परप्रवृत्तिज्ञानार्थं शीघ्राचार [V. L. शीघ्राश्चार] परम्पराः ॥
परस्य चैते बोद्धव्यास्तादृशैरेव तादृशाः ।
चारसञ्चारिणः संस्था शठाश्च (V. L. गूढाश्च) गूढसंज्ञिताः ॥

VERSE CLV

प्रयत्नतः—V. L. विशेषतः

P. 535, l. 19—for समर्थनसंह read समर्थः न संह

VERSE CLVIII

Before verse 158 some Mss. have the following additional verse :

विप्रकृष्टे ऽध्वनीयत्र [V. L. ऽध्वन्यनानार्ते] उदासीनो बलान्वितः ।
स खिन्नो मण्डलार्थस्तु [V. L. विजिगीषु मण्डलार्थी] यस्मिन् श्रेयः स मध्यमः ॥

VERSE CLIX

नयेन च—V. L. नयेन वा

P. 536, l. 10—for चोक्तौ read चोक्तं as in S.

VERSE CLX

षड्गुणांश्चिन्तयेत्—V. L. षाड्गुण्यं चिन्तयेत्

VERSE CLXI

सन्धिं विग्रहमेव च—V. L. सन्धाय च विगृह्य च

VERSE CLXII

सन्धिन्तु—V. L. सन्धिश्च
राजा विग्रहमेव च—V. L. द्वैधं संश्रयमेव च

VERSE CLXIV

मित्रस्यं—V. L. मित्रेण, noted by Medhātithi.
उपकृते—V. L. अपकृते, noted by Medhātithi.

VERSE CLXVII

चैव—V. L. वापि (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 326).
कार्यार्थसिद्धये—V. L. कार्यस्य सिद्धये (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 326).

VERSE CLXVIII

व्यपदेशश्च—V. L. व्यपदेशार्थं (Kullūka; also noted by Medhātithi).

P. 538, l. 13—for अर्थपीडा read अर्थः पीडा

VERSE CLXIX

बग०—V. L. धिग (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 326).
चात्यिकां—V. L. चाधिकां

VERSE CLXX

प्रहृष्टा—V. L. प्रकृष्टा
तथा—V. L. तदा
कुर्वीत—V. L. मन्येत (Vīramitrodaya-Rājanīti, p.327).

VERSE CLXXI

बायाद्रिपुं—V. L. बायादरीन् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 327).

P. 539, l. 3—for पोष N reads तोष

VERSE CLXXII

अरीन्—V. L. (*a*) अरिम्; (*b*) रिपून् (Vīramitrodaya-Rājanīti).

VERSE CLXXIII

सर्वथा—V. L. सर्वदा

P. 539, l. 13—for वस्थान read वस्थापन

—— l. 14—for भावः read भावात् as in S.

—— „ —after प्रागुक्तार्थः add बलीयानेव हि व्यसनं बलं द्विधा करोतीति दृश्यते, which is wrongly printed on p. 540, ll. 1-2.

VERSE CLXXIV

गमनीयतमो—V. L. गमनाय समो

P. 539, l. 18—for नांक्यते read नांशक्यते

VERSE CLXXV

प्रकृतीनां च—V. L. प्रकृतीनां तु
उपसेवेत तं नित्यं—V. L. उपसेवेत सततं

VERSE CLXXVI

सुयुद्धं—V. L. स युद्धं (Govindarāja).
निर्विशङ्कः—V. L. (*a*) निर्वितर्कः (Nītimayūkha, p. 58); (*b*) निर्विकल्पः

P. 540, ll. 1-2—Omit बलीया......दृश्यते

—— l. 3—for तानि कीर्तं read तानुकीर्तं

—— l. 9—for च्छाकः read च्छकः

VERSE CLXXVIII

P. 540, l. 22—for मानामा read माननामा

VERSE CLXXIX

P. 541, l. 4—Omit विमृश्यकारीति as in N.

—— ll. 6-7—for कार्यमेव......समासो, S reads कार्यशेषमेव दृश्यते तत्परिसमासे, which is better.

—— l. 11—विकृतामयुक्तम् should be transferred to l. 8 after दृष्ट इति ।

VERSE CLXXX

तथा सर्वं स विद्ध्यात्—V. L. तथा प्रयत्नमातिष्ठेत्

VERSE CLXXXII

मासि—V. L. मासे (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 400).
वाऽथ—V. L. वाऽपि
मासौ—V. L. मासं (Smṛtitattva, p. 713).

P. 541, l. 3—for कामश्च read कालश्च

VERSE CLXXXIII

अन्येष्वपि तु कालेषु—V. L. अन्येष्वप्यृतुकालेषु (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 401).

रिपोः—V. L. रिपौ

P. 541, l. 9—for व्यसनपरस्य read व्यसनं परस्य

VERSE CLXXXV

कल्पेन—V. L. मार्गेण
प्रति—V. L. शनैः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 401).

P. 543, l. 3—for कृत्स्नं read कृच्छ्रम् as in N.

VERSE CLXXXVI

स हि कष्टतरो रिपुः— V. L. तस्मिकृष्टतरौ रिपू

VERSE CLXXXVII

गरुडेन—V. L. गारुडेन (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 400).
तन्मार्गं—V. L. तम्मार्गं

P. 543, l. 25—for योजजापे read योजनापे

VERSE CLXXXVIII

पद्मेन—V. L. पाद्मेन (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 400).
निविशेत—V. L. निवसेत (Ditto).
यतश्च भयमाशङ्केत—V. L. आशङ्केत भयं यस्मात्; (*b*) यतो हि भयमाशङ्केत; (*c*) यतः शङ्केत स भयं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 400).
सदा—V. L. तथा (Parāsharamādhava-Āchārā, p. 402).

P. 544, l. 4—for सम्पन्न read सम्पन्न as in N.

VERSE CLXXXIX

यतश्च भयमाशङ्केत्—V. L. (*a*) आशङ्केत यतो भीतिं; (*b*) भय यतो वा शङ्केत (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 400).

VERSE CXC

कृतसंज्ञान् समन्ततः— V. L. शतशङ्क्यांस्ततः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 401).

P. 544, l. 18—After संज्ञा add सम्बोधनाय as in N.

—— l. 20—for तथ्यमित्यादि read तथ्यमेवं गन्तव्यमित्यादि as in N.

VERSE CXCII

For the first line Vīramitrodaya (Rājanīti, p. 405) reads:

युध्येत स्यन्दनाश्वेन समेऽनूपोम्भते द्विपैः।

स्थले——V. L. तथा

VERSE CXCIII

कुरुक्षेत्रान्—V. L. (*a*) कौरुक्षेत्रान् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 405); (*b*) कौरक्षेत्रान्

पञ्चालान्—V. L. पाञ्चालान् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 402).

अग्रानी—V. L. उग्रानी (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 405).

P. 545, l. 28—for ऽमी कथिताः read ऽमीकश्थिताः as in N.

—— „ —for स्पदेशा read न्यदेशा as in N.

—— „ —for श्वस read श्वास as in N.

VERSE CXCIV

तांश्च भृशं परीक्षयेत्—V. L. (*a*) तांश्च सर्वान् परीक्षयेत्; (*b*) भृशं तांश्च परीक्षयेत्; (*c*) तांश्च सम्यक् परीक्षयेत् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 402); (*d*) भृशार्तांश्च परीक्षयेत् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 405).

P. 546, l. 5—for स्वबले read स्वबले as in N.

P. 546, l. 13—for शतचेष्टां read चेष्टां as in N.

VERSE CXCVI

तथा—V. L. (*a*) बलम्; (*b*) अपि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 402).

P. 546, l. 25—for जलाश्रय read जलाशय

VERSE CXCVII

For the second line Smṛtitattva (p. 742) reads: युक्ते दैवे च युज्येत जयप्रेप्सुर्व्यपेतभीः।

युध्येतैव—V. L. युध्येच्चैव (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 402).

P. 547, l. 5—for कुलीनाः read तत्कुलीनाः as in N and S.

——l. 9—for दृढः स्व read दृढस्व

VERSE CXCVIII

साम्ना दानेन भेदेन—V. L. साम्ना भेदेन दण्डेन
For the second line some Mss. read—
वियुक्तं प्रयतेतारिं विजेतुं सहसानतम्

P. 547, l. 13—for महाजन read सहासन as in S.

—— l. 14—for दानविधा read दानं विधा

VERSE CC

असम्भवे—V. L. परिक्षये (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 404); Smṛtitattva, p. 742).

सम्पन्नो—V. L. (*a*) संयत्तो (Parāsharamādhava, p. 403); (*b*) संयुक्तो

रिपून्—V. L. रिपुं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 403).

VERSE CCI

परिहारार्थं—V. L. परिहारांश्च (Kullūka and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 403).

VERSE CCII

सर्वेषां तु—V. L. (*a*) सर्वेषाञ्च; (*b*) सर्वेषां तु
समासेन—V. L. सममेव (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 410).
समयक्रियाम्—V. L. समधिक्रियाम्

VERSE CCIII

धर्म्यान्—V. L. धर्मान् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 410).
यथोदितान्—V. L. नियोजयेत्

VERSE CCIV

कालयुक्तं—V. L. काले युक्तं (Kullūka).

VERSE CCV

P. 549, l. 13—for वत्पौर्वं read यत्पौर्वं

—— l. 15—Omit सर्वं

—— l. 23—for कर्मलभ read कर्मफलं लभ as in N.

—— „ —कुशयो should be transferred to l. 22 after पङ्ग्वांदयः

—— l. 24—for दृषाश्चा read दृषाश्च as in S.

—— l. 25—for दिनाश विनाश विनि read दिगमाशनिनि as in N.

—— l. 26—for देशात्सु read देशाः सु as in S.

P. 550, l. 1—for विचि read ऽविचि as in N.

—— l. 3—for पापं न read पापं च as in N.

—— „ —for प्रवृत्तिः read निवृत्तिः as in N.

—— l. 7—for मारभ्या read मालभ्या as in N.

—— „ —for वै बलवानिति read चैव न चास्ति न as in N.

—— l. 10—for पदेशो भवति read पदेशा भवन्ति as in N.

—— l. 15—for नाशनस्तदैव यापयति read नाग्निस्तदैवापयाति

—— l. 18—for अपरिज्ञात्...काले read अपरिज्ञातस्वरूपकाल-निमित्तगमकत्वात्। जन्मान्तरकृतप्रयत्ननिर्माणं दैवमेव स्वरूपं कस्मिन् काले as in N.

—— l. 23—for तदैवं read तेन दैवं as in N.

What are printed in Gharpure as verses 206 to 209 on p. 551 are not the text of Manu, but stray texts quoted and explained by Medhātithi in course of his comment on verse 205.

P. 551, l. 7—for तद्युक्तं read यद्युक्तं

—— „ —for दैवे च read दैवेन

—— l. 10—for यन्तगुणादै read यन्यगुणे दै as in N.

—— l. 17—for सर्वस्य read पूर्वस्य as in N.

VERSE CCVI

भूमिं वा—V. L. भूमिं च

For the first three pādas Vīramitrodaya (Rājanīti, p. 323) reads as follows—प्राज्ञं कुलीनं दातारं शूरं दक्षं तथैव च कृतज्ञं शक्तिमन्तं च ।

VERSE CCXI

कल्याणवेदिता—V. L. कारुण्यवेदिता

VERSE CCXII

क्षेम्यां—V. L. क्षेमां (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 412).

अविचारयन्—V. L. अवधारयन्

P. 512, l. 19—for भरणा read करुणा

VERSE CCXIII

आपदर्थं—V. L. आपदर्थं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 413).

दारान् रक्षेत्—V. L. दारा रक्ष्या (Vīramitrodaya-Rajanīti, p. 413).

सततं—V. L. (*a*) सर्वतो (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 413); (*b*) सर्वदा; (*c*) तु तथा

P. 532, l. 2—for तत्वमुक्त read दत्तमुक्त

VERSE CCXIV

सृजेत्—V. L. नयेत् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 413).

VERSE CCXV

सुपेयं—V. L. सुपायं (Nītimayūkha, p. 50).

प्रयतेतार्थसिद्धये—V. L. (*a*) साधयेत्कार्यमात्मनः, noted by Medhātithi; (*b*) प्रयतेतात्मसिद्धये (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 413).

VERSE CCXVI

विशेत्—V. L. **व्रजेत्** (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 160).

P. 554, l. 6—for **पूर्वं स्नाना** read **पूर्वंस्थाना** as in N.

—— „ —for **विशेषार्थार्थं** read **विशेषार्थं**

VERSE CCXVII

उदकैः—V. L. **अगदैः** (Kullūka).

शोधयेत्—V. L. (*a*) **योजयेत्** (Kullūka); (*b*) **नेजयेत्** (Govindarāja, Nārāyaṇa and Nandana; also Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 161).

नियतो—V. L. **प्रयतो** (Govindarāja and Rāghavānanda).

VERSE CCXIX

स्पृशेयुः सुसमाहिताः—V. L. **संस्पृशेयुः समाहिताः** (Nītimayūkha, p. 51).

शुद्धाः—V. L. **युक्ताः** (Nītimayūkha, p. 51).

स्त्रियश्चैनं—V. L. **स्त्रियश्चैव** (Nītimayūkha, p. 51).

For the second line some Mss. read :—

वेषाभरणसंयुक्ताः संस्पृशेयुः समाहिताः, also Vīramitrodaya (Rājanīti, p. 161).

VERSE CCXX

यानशय्यासनाशने—V. L. (*a*) **यानशय्यासनादिषु**; (*b*) **यानशय्यासनेषु च**; (*c*) **पानशय्यासनासने** (Nītimayūkha, p. 51).

VERSE CCXXI

ऽन्तःपुरे—V. L. **ऽन्तापुरैः**

यथाकालं—V. L. **यथाकामं** (Mitākṣarā on 1. 328; Madanapārijāta, p. 224).

VERSE CCXXII

पुनर्जन्म—V. L. **पृथक् जन्म** (Nītimayūkha, p. 51).

शस्त्रा—V. L. **वस्त्रा** (do.)

नरश्च सम्प—V. L. **तस्तथाप** (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 167).

VERSE CCXXIV

भोजनार्थं च—V. L. भोजनार्थं तु

त्वन्यत्—V. L. सम्यक् (Nītimayūkha, p. 53).

स्त्रीवृतोऽन्तःपुरंपुनः—V. L. (*a*) स्त्रीभिरन्तःपुरं सह (Mitākṣarā on 1. 329); (*b*) स्त्रीभिरन्तःपुरं पुनः (Nītimayūkha, p. 53).

र्थं च—V. L. र्थं तु (Nītimayūkha, p. 53).

P. 555, l. 27—for चारिभिः read चारिकाभिः

—— l. 28—for परिवृताभिरन्तः read परितोऽन्तः

VERSE CCXXV

संविशेत्तु—V. L. संविशेच्च (Nītimayūkha, p. 53).

उत्तिष्ठेच्च गतक्लमः—V. L. उत्तिष्ठेद्विगतक्लमः

VERSE CCXXVI

विधानमातिष्ठेत्—V. L. वृत्तं समातिष्ठेत् (Mitākṣarā on 1. 330).

सर्वमेतत्तु—V. L. (*a*) सर्वमेवेदं; (*b*) सर्वमेवैतत् (Mitākṣarā on 1. 330).

भृत्येषु विनियोजयेत्—V. L. मन्त्रिमुख्ये निवेशयेत् (Mitākṣarā on 1. 330 and Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 169).

Discourse VIII

Henceforward the page-references are to the edition of Manusmṛti with six commentaries, by V. N. Mandlik.

VERSE I

P. 869, l. 8—for बाध्यमाना read बाध्यमानता

—— l. 11—for धनदश्च read दण्डश्च as in S and F. N.

—— „ —Omit व्यवहारादयो

—— l. 16—for विशोच्चेत्या read विशोन्नेत्या

VERSE II

P. 870, l. 3—for तपस्विवद् read तपस्वि

—— l. 7—for परिजने read पराजिता as in N

—— „ —for वित्तं read चित्तं

P. 871, l. 1—for मुखोप...वेषे read सुखोपसर्पणार्थं उद्धतवेषे as in N.

—— l. 4—for दर्शनाप read दर्शनोप as in N and S.

—— l. 8—for मात्रं फलं read मात्रफलं as in S.

—— ll. 9-10—for ताश्चस्यु read नाश्वस्यु as in N.

—— l. 10—for वदद्भिः read वदन्त as in N.

—— l. 11—for बान्धवादि read बान्धवाहि

—— l. 15—Before त्रैविद्यो add अधिकृतः

VERSE III

विवद्गावि—V. L. व्यवहारान् (Parāsharamādhava-Vyavaharā, p. 18).

P. 872, l. 5—for नचपरी read नत्वपरी as in N.

—— l. 6—for देशभेदाश्रय read देशभेदादाश्रय

—— l. 12—for त्यस्यासृतैर्मृग read त्यसृक्गातैर्मृग

—— l. 14—for नियता read इयता as in N.

—— l. 15—for संभवे तन्मूला read यात्वसम्भवतन्मूला as in G.

—— l. 19—for प्रत्यविता read प्रत्ययितता as in N.

—— l. 20—for लक्षितोऽपि read लक्षणेपि as in S and N.

P. 873, l. 7—for योगात्स्या read योगात् स्या

—— l. 9—for पश्चाद्ब्रूते read पश्चाद् ब्रूते

—— l. 14—for नाम्नास्येत्र read सद्रास्येव

—— l. 18—for बलोपाधि read बलोपधि

—— l. 19—for वेद्येम्नास्य read वेद्येतास्य as in N.

—— l. 20—for याश्च...स्मी read या श्वस्ते सर्वं दातास्मी

—— l. 21—for न्यायकायकान्तर read न्यायकान्तर as in S and N.

—— l. 23—for भिचरित्वदना read भिचारित्वादना

—— l. 24—for सिध्येन्न read सिध्येत्

P. 874, l. 1—for स्थितिरहृतुं read स्थितिर्हम्तु'

—— l. 3—for शेदश्यं read शेवश्यं

—— l. 7—for वेल्यैः सह यो read वेल्पसहायो as in G.

P. 874, l. 10—for हरति read हरेत् as in N.

—— l. 15—for स्मृतिः कारणं read स्मृतिकारणं as in S and N.

—— l. 19—for विद्धानि read विरुद्धानि

—— l. 21—for सक्ता read षक्ता

Between verses 3 and 4 some Mss. have the following additional verse :—

हिंसां यः कुरुते कश्चिद्देयं वा न प्रयच्छति
स्थाने ते द्वे विवादस्य भिन्नोऽष्टादशधा पुनः ।

VERSE IV

P. 875, V. L. 5—for पेयते कृते यत्सह read पेताहृते यद्रा सह as in N.

VERSE V

दण्डवाचिके—V. L. दण्डवाचके

VERSE VII

स्त्रीपुंधर्मौ—V. L. स्त्रीपुंसयोः—(Vivādachintāmaṇi, p. 1).

आह्वय एव V. L. (*a*) आह्वयमेव; (*b*) आह्वानमेव (Aparārka, p. 596).

विभागः—V. L. (*a*) विवादः (Smṛtisāroddhāra, p. 325); (*b*) विचारः (Kṛtyakalpataru).

VERSE VIII

"Nandana omits this verse"—Buhler.

चरतां—V. L. वदतां

कार्यविनिर्णयम्—V. L. कार्ये विनिर्णयम् (Aparārka, p. 596).

P. 877, l. 4—for तानतु...प्रवर्तिता read तामनुपालयेत् यास्विदानीन्तनैः प्रवर्तिता as in N and S.

VERSE IX

नियुञ्ज्याद्विद्वांसं—V. L. नियोज्यो विद्वान् स्यात्—suggested by Medhātithi.

P. 877, l. 5—Omit महादृश...परायणम्, which is a description of the विद्वांसं ब्राह्मणं added by the scribe from some other source.

—— l. 6—for पादिका read पातिका

—— l. 10—for वक्ष्यति read वक्ष्वति

—— „ —for अप्रकृतो read स्वाधिकृतो

—— l. 11—for नियुञ्जित स्वराज्यतो read नियुञ्जीत । स्वराड्यन्तो

VERSE X

प्रविश्य—V. L. उपविश्य

अस्याम्—V. L. इमाम् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 21).

VERSE XI

राज्ञश्च प्रकृतो—(*a*) राज्ञश्चाधिकृतो ; (*b*) राज्ञः प्रतिकृतो (Smṛtitattva II, p. 199).

P. 878, l. 7—for प्रकृतोन्तर read प्रकृतोनन्तर

"This verse is omitted by Nandana"—says Burnell. This is not right.

VERSE XII

न कृन्तन्ति—V. L. निकृन्तन्ति

विद्वांसत्र—V. L. विद्वांसोऽत्र

VERSE XIII

सभा वा न प्रवेष्टव्या—V. L. (*a*) सभां वा न प्रवेष्टव्यं (Rāghavānanda); (*b*) सभायां न प्रवेष्टव्यम्

P. 879, l. 2—for शास्त्राभ्याविरुद्धं read शास्त्रन्यायविरुद्धं

VERSE XIV

प्रेक्ष्यमाणानां—V. L. प्रेक्षमाणानां

P. 880, l. 1—for धर्मशास्त्र read धर्मःशास्त्र as in S.

—— „ —for वेदधर्मेषु read चेद्धर्मेषु

—— l. 3—for न्यते read न्यस्ते as in N.

VERSE XV

मा नो—V. L. मा वो (Nandana).

P. 880, l. 5—for नोऽर्थंतत्सहायो राजा वा S reads नोऽर्थं इन्तीत्यर्थः। प्रत्यर्थी तत्सहायो राजा वा

—— l. 6—for मिथ्यात्यः read मर्थ्यादयः

—— „ —for जानानः read जानता

VERSE XVI

इत्यलम्—V. L. (*a*) त्वलम्; (*b*) लयम्

P. 881, l. 1—for वादी read दर्शी as in S and F.

VERSE XVII

P. 881, l. 7—for जीवनं read जीवन्तं as in S.

—— l. 8—for मनिष read मा निष as in N.

—— „ —for दर्शनानुपेक्षा कर्तव्या read दर्शनमुपेक्षा वा कर्तव्या as in N.

—— l. 9—for न्यश्येत्स्यंते read नश्यन्त्येते as in I. O.

VERSE XVIII

धर्मेस्य—V. L. गच्छति (Mitākṣarā on 2. 305).

साक्षिणमृच्छति—V. L. गच्छति साक्षिणः (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 15).

P. 882, l. 2—for स्यामो...तस्यार्थं read स्याम यतस्तत्पापं as in S.

—— l. 3—for निषेधादुत्प read निषेधातिक्रमादुत्प as in S.

—— l. 4—for यदि read यदि वा as in S.

—— „ —for धिक्कृतो मिथ्या चरितेनज्ञा read धिक्कृतैर्मिथ्या चरितैर्ज्ञा as in S.

—— „ —for न गृहीते read निगृहीते as in N.

VERSE XIX

यत्र—V. L. यदि (Aparārka, p. 604).

P. 882, l. 8—for दर्शनोपेक्षया...र्थं read दर्शनोपलक्षया...र्था

VERSE XX

P. 883, ll. 2-3—Omit नच सर्वत्र...भ्रूयुः, not found in S.

—— ll. 5-6—for प्राप्त्यतस्य read प्राप्तस्य

—— l. 8—for पूर्वश्लो...शेष read पूर्वश्लोकार्धः प्रतिषेधशेष

—— l. 11—for स्तत्रापि read स्त्रयोऽपि

VERSE XXI

Aparārka (p. 60) transposes शूद्रः and राज्ञः

VERSE XXII

P. 884, l. 3—for विवादनिर्णये तु read विवादनिर्णेतृ as in S.

—— l. 6—for संकटेतु read संकटेषु as in S.

VERSE XXIII

आरभेत्—V. L. आचरेत्

P. 885, l. 1—for धर्मप्रधानं read धर्मःप्रधानो as in S.

—— l. 2—for प्रधानं श्रेय read प्रधानमाश्रयेत् as in S.

VERSE XXIV

P. 885, l. 8—for धर्मावपि read धर्माधर्मावपि

—— l. 10—for यें......भवन्ति read सर्वेषां तुल्यपीडा भवति as in S.

VERSE XXV

बाह्यैः—V. L. वाक्यैः (Kṛtyakalpataru).
स्वर—V. L. मुख (Govindarāja).

P. 886, l. 1—Omit तथा चेदमाह—not in N or S.

—— l. 3—for प्रवेशा read सभाप्रवेशा

VERSE XXVI

गृह्यते—V. L. ज्ञायते

P. 887, l. 1—for तथाहि लोके should precede verse 26.

—— l. 3—for आस्यविशेषादिः read आस्यशोषादिः

VERSE XXVII

दायादिकं—V. L. (*a*) दायागतं (Vivādaratnākara, p. 598); (*b*) दायगतं (Vivādachintāmaṇi, p. 244).

यावच्चातीत—V. L. यावद्गतीत (Vivādaratnākara, p. 598).

P. 887, l. 6—After बालधनं add राज्ञा

—— l. 7—for अतोन्यस्मि read अतोऽस्मिन्न

—— l. 8—After दोस्य add तदिदं

—— l. 9—After शैशवः add अतिक्रान्तबालभावः। अयं च विकल्पो यो गृहशैशवो भवति तदर्थमतीतशैशव इत्युच्यते। अस्तु व्रतकः स विवृतेपि शैशवे as in S and F. N.

VERSE XXVIII

वशापुत्रासु—V. L. बन्ध्यापुत्रासु

P. 888, l. 5—for तासां च तदु read तासामेतदु as in S.

—— „ —After स्त्रीणां add शील as in S.

—— l. 9—for वशासु read वेशासु as in S.

—— l. 11—for व्यभिचारे S reads व्यभिचाररतानां, which is better.

—— l. 13—After विहितम् add एवमेवविधिं कुर्याद्योषित्सु पतितास्वपि वस्त्रान्नपानं देयं च वसेयुश्च गृहान्तिके, which is a quotation in the Bhāṣya, and not a verse of the text as printed.

—— l. 15—for भेदेन read तेन as in S.

—— „ —for धनद्रव्य read धर्मं द्रव्य as in S.

—— „ —for द्रष्टव्यतया read द्रष्टव्यः तया

—— l. 16—for व्रूकासर्प read वृश्चिकोत्सर्प as in G.

—— l. 17—for हिंसार्थघ्नी read हिंसाऽर्थघ्नी

P. 889, l. 1—for रेव read रेवं

—— „ —for अधिवे read आधिवे

—— l. 2—for तत्तु read न तु as in N and S.

—— „ —for मत्या read मत्स्या

—— l. 3—for रिच्छदात् विभू read रिच्छदा । भू

VERSE XXIX

तद्धरेयुः स्वबान्धवाः—V. L. हरेयुर्बान्धवा धनम्

P. 889, l. 6—After स्वामिन् इति add अचौरशङ्कया as in S.

—— ll. 7-8—for छेत्तव्यं......मिति read तत्तदेव हरेत्तस्य प्रत्यादेशाय पार्थिव इति, which is the form of Manu, 8. 334, which the Bhāṣya is apparently quoting.

—— l. 8—for तद्विषतो read तद्विशेषतो

VERSE XXX

अपह्नवं अपह्नवात्— V. L. अब्दं......अब्दात् (Madanapārijāta, p. 226).

रिक्थं—V. L. द्रव्यं (Aparārka, p. 778; Vyavahāramayūkha, p. 87).

परेषा—V. L. परतो (Aparārka, p. 778).

P. 890, l. 2—Omit स्वां

—— „ —After स्थापयितव्यं add पटहघोषणे न वा कस्य किं हारितमिति प्रकाशयितव्यं as in S.

—— l. 7—for पारमाहुः read पहारमाहुः

—— l. 8—for तदयं read तैरयं

—— l. 9—for परकीयस्य read परकीयं

—— „ —for वस्त्रादिवद्भुज्यमाना read वस्त्रादि च भुज्यमानं

—— l. 10—for अपमुद्रादेस्तु read गजतुरगादेस्तु as in S.

—— „ —for तस्माद्यथा श्रुता read तस्मान्न यथाश्रुता

VERSE XXXI

नुयोज्यो—V. L. नियोज्यो
संवाद्य—V. L. संवेद्य (Nandana).

VERSE XXXII

अवेदयानो नष्टस्य—V. L. (*a*) अवेदयन् प्रणष्टस्य (Nandana); (*b*) अवेदयंस्तु नष्टस्य (Vivādaratnākara, p. 347).
देशं कालं—V. L. देशकालौ (Nandana and Rāghavānanda).
वर्णं रूपं प्रमाणं—V. L. वर्णरूपप्रमाणं

P. 891, l. 6—for स्पष्टं read नष्टस्य as in S.

VERSE XXXIII

P. 892, l. 1—for शिष्टानामेव read शिष्टानामेव as in S.

VERSE XXXIV

घातयेत्—V. L. **ताडयेत्** (Vivādaratnākara, p. 347).

VERSE XXXV

ममायमिति—V. L. **ममेदमिति**

मानवः—V. L. (*a*) **हेतुना**; (*b*) **हेतुतः** (Vivādaratnākara, p. 642).

द्वादशमेव वा—V. L. **द्वादशमेव च** (Vyavahāramayūkha, p. 88).

दण्ड्यः—V. L. **दाप्यः** (Vivādaratnākara, p. 642).

सङ्ख्यया—V. L. **सङ्ख्याया**

P. 893, l. 5—for **चेति** read **वेति** as in S.

—— „ —for **सोन्यवादी** read **सोऽसत्यवादी**

—— l. 6—for **मिधान** read **निधान**

—— l. 7—After **अवसादं** add **न**

—— l. 9—for **मात्रामस्याऽर्थां** read **मात्रा मष्टमामस्यार्थां** as in N.

VERSE XXXVII

निधिम्—V. L. **धनम्**

P. 894, l. 1—Omit **यदा** after **निधिं**

—— p. 3—for **विज्ञातः** read **विज्ञातस्वामिकस्तस्मिन् विद्वद्ब्राह्मणस्यष्टेऽप्यस्त्येव राज्ञो भागः यतो वक्ष्यति निधीनां तु पुराणानामिति** as in S.

After verse 37 some Mss. have the following additional couplet—

> **ब्राह्मणस्तु निधिं लब्ध्वा क्षिप्रं राज्ञे निवेदयेत् ।**
> **तेन दत्तं तु भुञ्जीत स्तेनः स्यादनिवेदयन् ॥**

VERSE XXXVIII

प्रवेशयेत्—V. L. (*a*) **विनिक्षिपेत्** (Nandana); (*b*) **निवेशयेत्** (Rāghavānanda).

P. 894, l. 4—Before कोश add यो राज्ञा स्वयं विधिरधिगतः तस्माद्विधेरयं ब्राह्मणेभ्यो दाननियमो राज्ञः as in S.

VERSE XXXIX

निधीनां तु—V. L. निधीनां हि (Rāghavānanda and Nandana).

P. 895, l. 2—for गैरिकादिकादिधा read गैरिकादिधा

—— l. 6—for प्रभू read प्रभु

VERSE XL

चौरैर्हृतं—V. L. (a) चोराहृतं; (b) चौरहृतं—both noted by Medhātithi, who does *not* read चौरीहृतम्—as Buhler says.

P. 895, l. 8—for चौरेभ्य read चौरैर्यत् स्वं as in S.

—— l. 11—for न तदीयं read तेन तदीयं as in S.

VERSE XLI

जातिजानपदान्धर्मान्—V. L. जातिधर्माञ्जानपदान्
धर्मवित्—V. L. शाश्वतान्
प्रतिपादयेत्—V. L. (a) परिपालयेत् (Rāghavānanda).; (b) प्रतिपालयेत्

P. 896, l. 1—for किंच read केचित् as in S.

—— l. 2—for व्यपदेशै read व्यपदेश्यै as in N.

—— „ —for क्रोशन्तीत्यत्र read क्रोशन्तीतिवत्

—— l. 6—After चैतत add देशधर्माणाम्। यथा जातिर्नित्या एवं as in S.

—— „ —for दृष्टार्थ...दयः read दृष्टार्था गोप्रचारोदकरक्षणादयः as in S.

—— l. 7—for ग्रामण्या read ग्रामीणा as in N.

—— l. 8—After जानपदा add जातिजानपदाः as in S.

P. 896, l. 2—for देशवन्धस्य read देशसम्बन्धस्य

—— l. 9—for शेषत्वाविशि read शेषत्वविशि .

—— l. 11—for पतेना read तेना as in N and S.

—— „ —for नहि read ते हि as in N and S.

—— l. 12—Before विचारणीयः add न

—— l. 13—for विरोधाद्विरोधो read विरोधो as in S.

—— l. 16—for वणिक्कुरु read वणिक्कारु

—— l. 17—for विंशादयः read रिकादयः

—— l. 18—for भो न्यूनो read भोऽस्तु न्यूनो as in N.

—— l. 22—for—भूतो वास एव read भूता वा त एव as in N.

—— „ —for कार्यास्तद् read कार्याः । तद् as in N.

—— „ —for सामायिकधर्मा read सामयायिकत्वाद्धर्मा as in N.

—— ll. 22-23—for चोभयसंवध्यति read न चायं संविद्व्यति as in N.

VERSE XLII

लोकस्य—V. L. लोकेऽस्मिन् (Nandana).
कर्मण्यवस्थिताः—V. L. धर्मे व्यवस्थिताः (Nandana).

VERSE XLIII

नाप्यस्य पूरुषः—V. L. (*a*) नान्यस्य कस्यचित् ; (*b*) वाऽप्यस्य पूरुषः (Mitākṣarā on 2-5).

न च प्रापित—V. L. न वा प्रापित (noted in Bālambhaṭṭī on 2-5).

प्रसेदर्थं—V. L. प्रसेतार्थं (Mitākṣarā on 2-5 and Aparārka, p. 605).

P. 897, l. 5—for तावदनपरार्द्धं read तवेदमपरार्द्धं as in N.

—— „ —for निर्याति read निर्याति as in N.

P. 897, l. 9—for राज्ये read स्वराज्ये

—— l. 10—for यस्याप read यस्थाप

P. 898, l. 1—for करथादाना read अथादाना

VERSE XLIV

P. 898, l. 5—for देवग read इवस

—— „ —for तदुपक्रोधाम्यतु read तदुत क्रोधायतु

—— „ —for वृथा read विद्धं

—— l. 6—for क्रान्त read क्रान्तं

—— l. 7—for कृतिष्यव read प्रतिष्यव as in N and S.

VERSE XLV

साक्षिणाम्—V. L. साक्षिणः
रूपं च कालं च—V. L. कालं च रूपं च
अर्थे—V. L. धर्मे (Kṛtyakalpataru).

P. 899, l. 6—for सत्येन read सभ्येन as in N.

—— „ —for अर्थगुरु read अथ गुरु as in N.

—— l. 9—for सत्कश्चिल्लघुभवतीति read स कश्चिल्लघुर्भवतीति as in N.

——l. 10—for स्वभावतो read स्वभावः तस्य

VERSE XLVI

अविरुद्धं—V. L. अनुरूपं (Govindarāja).

P. 900, l. 5—for तस्मात्स्वनात read तस्माद्यथात as in N.

—— l. 10—for निमितत्वभा read निमित्तत्वाभा

—— l. 11—for कस्याद्प्येवं read कस्यात् । अथाप्येवं

—— l. 12—for न कस्य read कस्य as in N.

VERSE XLVII

अधमर्णाद्विभावितम्—V. L. अधमर्णविभावितम् (Vivādaratnākara, p. 76).
चोदितः :—V. L. नोदितः

P. 900 l. 18—for नियंयां read निर्यायां

P. 901, l. 1—for स्यक्ता read युक्ता

P. 901, l. 2—for सत्वस्य read स्वस्वस्या as in S.

VERSE XLVIII

मर्षिकः—V. L. मर्षकः (Vivādaratnākara, p. 67).
मर्षिकम्—V. L. मर्षकम् (do.)

P. 901, l. 9—for ग्रहः read संङ्ग्रहः as in N and S.

—— l. 10—for तरावपि read तरोपि

—— l. 12—for न्धिनो read न्धिनौ

—— l. 13—for याम read यास

VERSE XLIX

धर्मेण—V. L. धर्म्येण (Vivādaratnākara, p. 67).
बलेन च—V. L. बलेन वा (Rāghavānanda and Nandana).

P. 902, l. 2—for निःश्वस read निस्स्वः स

VERSE L

मर्षिकात्—V. L. मर्षकात् (Vivādaratnākara, p. 74).

VERSE LI

अर्थेऽपव्ययमाने तु—V. L. (*a*) अर्थे विवदमाने तु ; (*b*) अर्थे न धारयामीति; (*c*) अर्थेऽपह्नियमाणं तु

कारणेन—V. L. करणेन (Kullūka).

After verse 5 some Mss. have the following additional verse—यत्र तत्स्यात् कृतं यत्र करणं च न विद्यते ।
न चोपलम्भपूर्वोक्तस्तत्र दैवी क्रिया भवेत् ॥

P. 903, l. 6—for धनदण्ड read धर्मं दण्ड

VERSE LII

देशं—V. L. (a) देश्यं (Kullūka); (b) दिशं

अभियोक्ता दिशेत्—V. L. अभियुक्तो दिशेत्—noted by Medhātithi.

करणं. वान्यदुद्दिशेत्—V. L. (a) कारणं वान्यदुद्दिशेत्
(b) करणं वा समुद्दिशेत्
(c) कारणं वा समुद्दिशेत्
(d) करणं च स्वमुद्दिशेत्
(e) करणं चान्यदुद्दिशेत्

P. 904, l. 3—for देशउत्तम read देशे देहयुत्तम as in S.

—— l. 4—for लापोपलापोधर्मेण read लापोऽधर्मेण

—— „ —for भियुक्तो read भियोक्ता

—— „ —for त्तमर्णाय read त्तमर्णो

VERSE LIII

अदेशं—V. L. (a) अदेश्यं (Kullūka); (b) अदेयं (Nandana).

पह्नुते च—V. L. पह्नवीत

P. 905, l. 2—for मिथद्वेतनं read मिथद्वैतेन as in N.

—— „ —for भव येन read भवं योऽनेन as in N.

—— „ —for दिष्टं read दिष्टः

—— l. 3—for देशसा read देशाः सा as in N.

VERSE LIV

देशं—V. L. देश्यं (Kullūka.)

यस्तवपधावति—V. L. यस्तवधावति, adopted by Medhātithi.

P. 906, l. 2—for पदिशत्यस्य read पदिश्येत्यस्य as in S and N.

—— l. 6—for पदेश्याप read पदिश्योप

VERSE LV

असम्भाष्ये—V. L. असम्भाष्ये (Nandana).
देशे सम्भाषिते मिथः—V. L. देशेसम्भाषितेन च
नेच्छेत्—V. L. नेच्छेत्

P. 906, l. 9—for पुत्रमान्याद्य read पुरामात्याद्य as in N.

VERSE LVI

P. 907, l. 8—for प्रतिभावयेदिति read प्रतिभाषयादिति as S and N.

—— l. 9—कारेयां नाव read कारेयाव

—— l. 11—for इदमेषामवधा read इदमेषमे धा as in N.

—— l. 17—for वक्तुरका read वक्तुम् अका

—— ll. 17-18—for पितृप read पूर्वप

—— l. 19—for परमपराप्नुयात् read ऽपरमाराप्नुयात्

—— „ —for न चात्र स्मृत्यादयोनुक्त read न चात्रास्मृत्यादयो। नुक्त

—— l. 20—for वुपहार read वपहार

P. 908, l. 5—for क्रमेपि read क्रमोपि

VERSE LVII

ज्ञातारः सन्तिमेत्यु—V. L. सन्ति ज्ञातार इत्यु (Kṛtyakalpataru).
ज्ञातारः—V. L. साक्षिणः (Kullūka).
ज्ञातारः सन्तिमेत्युक्त्वा—V. L. सन्ति ज्ञातार इत्युक्त्वा (Nandana).
कारणैरेतैः—V. L. हेतुनाऽनेन (Nandana).
तमपि—V. L. तमिति

P. 908, l. 8—for तामिति read तानिति

P. 908 l, 10—for तथैव विवक्षितार्थक read यथैव विपक्षबाधक

—— „ —for प्रमाणवृत्त्या read प्रमाणाप्रवृत्त्या

—— ll. 10-11—पराजय...भावानिश्चय read पराजय एवं स्वपक्षसाध-नाभावादप्यभावनिश्चयः

—— l. 12—for इतिशब्दप्र read इतिशब्दः प्र

—— l. 14—for चारणाः read चारिणः

—— l. 15—for न तत्र read तत्र as in S.

VERSE LVIII

अभियोक्तान्—V. L. अभियोगेन (Kṛtyakalpataru).
वध्यो—V. L. बन्ध्यो, favoured by Medhātithi.

P. 909, l. 1—for किंचन read राजान्तिकं राज

VERSE LIX

यावन्निह्नुवीतार्थं—V. L. यावन्न ब्रवीतार्थं
दमम्—V. L. धनम्

P. 910, l. 1—for देश read दश

—— l. 2—for राख्यमिति read राख्येयमिति

—— „ —for मानच्छल read मानश्छल

—— „ —for दण्ड्य read दण्ड्यः

—— l. 4—for यावति read यावति

—— „ —Before द्विगुणं add तद्

VERSE LX

P. 910, l. 9—for तेरस्य read तैस्स्य

VERSE LXII

मध्युंक्ताः—V. L. मर्थज्ञाः (Aparārka, p. 665).

P. 911, l. 5—for अभिभवन्ति read अपिभवन्ति.

—— l. 9—for भावार्थं read भवार्थं as in I. O.

P. 912, l. 1—for चन्नं read चन्नाद्वा

—— l. 3—for तत्संवदेन्नतानयैति read तत्संवादकान्तराभावे नापैति

—— l. 4—for द्वंसंव read थंसम्ब

—— „ —for प्रतिश्रूयन्ते read प्रतिप्रसूयन्ते

—— l. 5—for मृता read नृता

VERSE LXIII

कार्येषु—V. L. साध्येषु (Nandana).
विपरीतान्—V. L. विपरीते

P. 912, l. 9—Omit सर्वकार्येष्वित्यर्थः

—— l. 11—for लघयाः read लघयात्

—— l. 12—for विषयेऽन्ये read विधायान्यं

—— l. 16—for न भाव read तद्भाव

VERSE LXIV

P. 913, l. 2—for वशिताः read वशतः

—— ll. 2-3—for संनिहित...शक्यते read सन्निहितवचनत्वाच्चित्तम-नुवर्तितुं न शक्यते

VERSE LXV

न विप्रस्थो—V. L. (*a*) न गृहस्थो ; (*b*) विनिप्रस्थो (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 66).
च सङ्गविवर्जितः—V. L. सङ्गेभ्यो विनिर्गतः

P. 914, l. 1—for व्यवहारकृता read व्यवहार्यत्वेन

—— l. 2—for पातं नाशङ्के read पातमाशङ्के

—— l. 4—for जीवामहे read जीयामहे

P. 914, l. 5—for वृषयश्वयितु read वृत्तेरचाळयितु as in N.

—— l. 10—for ळाळसतो read ऽभ्यासतो as in N.

VERSE LXVI

मध्यधीनो—V. L. (*a*) मध्याधीनो—noted by Medhātithi; (*b*) मान्याधीनो (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 66).

P. 915, l. 1—for सहित read संहित

—— l. 5—for मकठिया read कठिन

—— „ —for चेष्ट read चेष्टः ।

—— l. 6—for एवं श्यवर read एकः श्यवर

—— l. 7—for सभ्यनु read अभ्यनु

—— „ —for तृहस्ता read त्रिहस्ता

—— l. 8—for स्वधर्मा read स्ववर्णा

VERSE LXVII

P. 915, l. 10—for बन्धनादिना read बन्धुवर्गादिनाशेन

—— „ —for उन्मत्त read उन्मत्तः

P. 916, l. 1—for वित्तोप read चित्तोप

—— „ —for तत्ससाधने read तत्साधने

VERSE LXVIII

P. 916, l. 5—for युवति read पुं

—— l. 8—for देशःस्था read देशस्था

—— l. 10—for शास्या read शिल्पा

—— „ —for चाभुता read चाभुता

—— l. 11—for अभ्यानां read अभ्यासानां

VERSE LXIX

शरीरस्यापि—V. L. शरीरस्यैव (Rāghavānanda and Nandana).

चात्यये—V. L. वात्यये

शरीरस्यापि चात्यये—V. L. शरीरस्यात्ययेपि च (Smṛtitattva II, p. 214).

P. 917, l. 1—for यः read यत्

—— „ —for स्तेयंसा read स्तेयसा

—— l. 6—for वयः सादृश्यकसं read वयःसादृश्यसं

VERSE LXX

स्त्रियाप्यसम्भवे कार्यं—V. L. स्त्रिया वा सम्भवेत्कार्यं (Kṛtyakalpataru).

स्त्रिया—V. L. स्त्रियो (Aparārka, p. 671).

शिष्येण बन्धुना वापि दासेन—V. L. शिष्येण वापि दासेन बन्धुना (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 70).

भृतकेन वा—V. L. भृतकेन च

P. 917, l. 9—for ज्ञाति read जाति

—— „ —for सुहृद्भिरिदोषा read सुहृद्भिरिदृदोषा

—— l. 12—for श्रौव read श्रौत

VERSE LXXI

P. 918, l. 1—for विरुद्धा read विशुद्धा

—— l. 2—for तदा read न चा

—— l. 3—for वाचोःस्थै read वाचोऽस्थै

—— l. 4—for वाचोः स्थै read वाचोऽस्थै

VERSE LXXII

साहसेषु च—V. L. साहसेषु तु

P. 918, l. 9—for कार्यंकरयं read कार्यंकार्यं

VERSE LXXIII

P. 919, l. 1—for भूमिभागादै read भूमिभोगादै

—— „ —for भोगसा read भोगसाधने सा

—— „ —for केचिद्र्थिनस्तत्र read केचिदर्थिनो भागमाहुः केचित्प्रत्यर्थिनस्तत्र

—— l. 2—for कारिखाम...युक्तगुखा read कारिया सातिशयेन युक्ताः गुखा

VERSE LXXIV

Hopkins is wrong in asserting that "Nandana omits this verse."

P. 919, l. 8—for साक्ष्यशब्दा read समक्षशब्दा

P. 920, l. 1—for ननु read नतु as in N.

—— l. 4—for दर्शनंम्र read दर्शनम्र

—— „ —for नुभूतमेव read नुभूतमनुभूतमेव as in N.

VERSE LXXV

अभ्येति—V. L. (*a*) अवैति ; (*b*) एवैति

VERSE LXXVI

ऽपीक्षेत—V. L. वीक्षेत (Rāghavānanda and Nandana).

P. 921, l. 1—for यथावद्भूत read यथावदनुभूत as in N.

—— „ —for नियुक्त read ऽनियुक्त

—— „ —for शेष read विशेष as in I. O.

VERSE LXXVII

एकोऽलुब्धस्तु साक्षी—V. L. (*a*) एकोलुब्धस्त्वसाक्षी noted by Medhātithi and attributed by Rāghavānanda to Govindarāja; (*b*) एकोऽप्यलुब्धः साक्षी (Smṛtitattva II, p. 213).

न स्त्रियः—V. L. च स्त्रियः (Nandana).

P. 921, l. 6—for रूपावबोधा वा read रूपावा बहुभ्यो वा as in N.

—— l. 7—for न्यतयान्यतः read न्यपपन्नि अतः

—— l. 8—for अभ्रे read अभ्रे

—— l. 11—for रोगादि read रागादि as in N.

—— „ —क्रान्तभू read क्रान्ता भू

VERSE LXXVIII

विब्रूयुः—V. L. ब्रुयुस्ते (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 80).

P. 922, l. 2—for स्वभावतो read स स्वभावः as in N.

—— „ —Omit माभूत्तस्य......न्यथा

—— l. 3—for नाक्रुष्ट read माक्रुष्ट

—— l. 5—for न तावतान read न तावता

—— l. 6—for लभ्यास्त्व read लभ्यात् स्त्व

—— „ —for उक्तं सत्या read वत सत्य

VERSE LXXIX

प्राहान्—V. L. सर्वान् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 75).
ऽनुयुञ्जीत—V. L. प्रयुञ्जीत (do.)
ऽनेन—V. L. तेन

P. 923, l. 2—for पुरुषं read परुषं

—— l. 5—for विवाहः read विवाकः as in N.

VERSE LXXX

वेत्थ—V. L. विस्थ
ह्यत्र—V. L. (*a*) तत्र ; (*b*) यत्र (Nandana).

P. 923, l. 7—Before भवता add from I. O. Ms. (see *errata* at the end).

—— „ —for साक्षिभूते read साक्षिभूताः

—— l. 8—for साक्ष्यं read साक्षिणं

—— „ —for ध्यर्दिद्द्रष्टव्यं read ध्यर्दिदुक्तं द्रष्टव्यं

VERSE LXXXI

सत्यं साक्ष्ये—V. L. ऋतं सत्यं (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 75).

लोकानाप्नोत्यनिन्दितान्—V. L. (*a*) लोकानाप्नोतिपुष्कलान् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 75); (*b*) लोकान् प्राप्नोत्यनुत्तमान्

इह चानुत्तमां—V. L. इह चाप्युत्तमां

P. 924, l. 3—for साधु........नास्मै read साधुवादो जनेनास्मै as in I. O.

After verse 81 some Mss. have the following additional verse :—

विक्रयाद् यो धनं किञ्चिद् गृह्णीयात् कुलसन्निधौ ।
क्रमेण स विशुद्धं हि न्यायतो लभते धनम् ॥

VERSE LXXXII

साक्ष्ये—V. L. साक्ष्यं

P. 924, l. 5—for दृष्टो......दर्शनेन read दृष्टादृष्टशुभफलप्रदर्शनेन as in N and I. O.

—— l. 6—for सत्यं वच read सत्यवच

—— ll. 7-8—for मलचराणि read मलोदराणि

—— l. 9—for उदाहरणगृहीतः read उदरगृहीतः as in I. O.

After verse 82 some manuscripts have the following additional verses—

ब्राह्मणो वा मनुष्याणां चादित्यस्तेजसामिव ।
शिरो वा सर्वगात्राणां धर्माणां सत्यमुत्तमम् ॥

नास्ति सत्यात्परो धर्मो नानृतात्पातकं परम् ।
स्थितिश्च लोकधर्मश्च तस्मात्सत्यं विशिष्यते ॥
सत्यं स्वर्गस्य सोपानं पारावारस्य नौरिव ॥

VERSE LXXXIII

वर्णेषु—V. L. धर्मेषु
स्वस्यैवा—V. L. (*a*) स्वस्चैवा (Nandana) ; (*b*) स्वयञ्चा

VERSE LXXXV

P. 925, l. 5—for कारणं पापाचारस्तस्य read कः पुनरयं पापमाचरति तस्य as in I. O.

—— l. 5—for शुभानां read शुभाशुभानां as in I. O.

—— „ —for नवान्तर read न चान्तर as in I. O.

P. 926, l. 2—for साक्षं read साक्ष्यं

VERSE LXXXVI

P. 926, l. 6—for देवा read दिवा

—— „ —for द्रष्टव्यं read द्रष्टृत्वं

VERSE LXXXVII

ऋत—V. L. ततो (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 78).
पूर्वाह्णे वा शुचिः शुचीन्—V. L. सर्वान्निवेशयेत् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 78).
द्विजान्—V. L. द्विजः (Aparārka, p. 673).
वै—V. L. (*a*) वा (Aparārka, p. 673); (*b*) च (Vyavahāramayūkha, p. 18).

P. 926, l. 10—for कृत read ऋत

VERSE LXXXVIII

पृच्छेत्—V. L. **ब्रूयात्** (Aparārka, p. 674).

पार्थिवम्—V. L. **भूमिपम्** (Aparārka, p. 674).

शूद्रं सर्वैस्तु—V. L. (*a*) **शूद्रमेभिस्तु** (Aparārka, p. 674); (*b*) **शूद्रमेतैस्तु**

For the first half Parāsharamādhava (Vyavahāra, p. 78) reads **सत्येन शापयेद्विप्रं क्षत्रियं वाहनायुधैः**

P. 927, l. 4—for **शब्दस्स्वपा** read **शब्दस्सुपा**

VERSE LXXXIX

लोका—V. L. **लोके** (Smṛtitattva II, p. 215).

कृतघ्नस्य—V. L. **कृतघ्नाश्च** (do.)

ब्रह्मघ्नो ये—V. L. (*a*) **ब्रह्मघ्नानां**; (*b*) **ब्रह्मघ्ना ये** (Smṛtitattva II, p. 217).

मित्रद्रुहः—V. L. **मित्रद्रोहि** (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 78).

मृषा—V. L. **तव** (do.)

VERSE XC

भद्र त्वया—V. L. (*a*) **भद्रं च यत्** (Nandana); (*b*) **भद्रं त्वया** (Rāghavānanda).

P. 928, l. 1—for **अन्येषु** read **अन्ये तु**

—— l. 2—After **भवति** add **न पुनरन्यकृतस्य सुकृतस्यान्यत्र गमनमस्तीत्यसकृदुक्तमेतत्**

VERSE XCI

स्थितस्ते—V. L. **स्थितस्य** (Aparārka, p. 674).

यस्यं—V. L. (*a*) **यस्त्वं** (Smṛtichandrikā-Vyavahara, p. 204); (*b*) **सत्य**; (*c*) **यदि** (Aparārka, p. 674).

मुनिः—V. L. **पुनः** (Aparārka, p. 674).

P. 928, l. 3—Omit **कः**

VERSE XCII

यस्तवैष हृदि—V. L. तवैष हृदये (Aparārka, p. 674).
गमः—V. L. व्रज

P. 928, l. 4—यथैव read य एष

—— l. 5—for निगृह्णी read निगृही

—— „ —for स चा...नयति read स च कृतापराधमंशुनैव यमयति as in I. O.

—— l. 6—for प्रत्ययिनः read प्रत्ययितः

P. 928, l. 8—for किं मेऽतः read किं ममान्ते

VERSE XCIII

कपालेन—V. L. कपाली च
शत्रुकुलं—V. L. (*a*) शत्रुगृहं (Rāghavānanda and Aparārka, p. 674); (*b*) शत्रुकुले

VERSE XCIV

अवाक्—V. L. अर्वाक् (Aparārka, p. 674).
नरकं व्रजेत्—V. L. (*a*) नरकं पतेत् (Rāghavānanda); (*b*) नरके वसेत्

P. 929, l. 2—Before निमित्तं add निश्चय

VERSE XCV

स नरः कण्टकैः सह—V. L. कण्टकैः स नरः सह

P. 930, l. 2—for मोहदुःख read महद्दुःखं as in N.

VERSE XCVI

तस्मात्—V. L. तस्मिन्

P. 930, l. 5—for क्षुप्रय read स्वप्रय

VERSE C

After verse 100 some Mss. add the following :—

पशुवत्क्षौद्रघृतयोर्यानेषु च तथाश्ववत् ।
गोवद्रजतवस्त्रेषु धान्ये ब्राह्मणवद्विधिः ॥

While others have the following :—

न तु तुष्यन्ति यस्यैव पुरुषस्य दुरात्मनः ।
तस्य पुत्रांश्च गृह्णन्ति सप्त सप्त परावरान् ॥

P. 933, l. 1—Before मैथुनाख्ये add कूपतडागादिस्थे महति जले स्वल्पे वा भूमिवद्दोषः as in I. O.

VERSE CI

एतान् दोषानवेक्ष्य त्वं सर्वान्—V.L. एतान् सर्वानवेक्ष्यैव दोषान् (Nandana).
नृतभाषणे—V. L. नृतवादिनः (Aparārka, p. 674).
सर्वमेव—V. L. सत्यमेव (Nandana and Aparārka, p. 764).

VERSE CII

वाणिजिकान्—V. L. वाणिजकान्
प्रेष्या—V. L. प्रैष्या (Hēmādri-Dāna, p. 35).

P. 934, l. 4—for प्रकृतस्था read प्रकृतस्तथा

—— l. 5—for द्वयो स read द्वयोः स

After verse 102 some Mss. have the following additional verse:—

येऽप्यतीताः स्वधर्मेभ्यः परपिण्डोपजीविनः ।
द्विजत्वमभिकाङ्क्षन्ति तांश्च शूद्रानिवाचरेत् ॥

VERSE CIII

ताम्—V. L. ते

P. 934, l. 8—for तर्ह्यं तां read तर्हि दैवीं

—— l. 10—for विद्या read विद्वा

—— l. 11—for शूद्रवचाच read शूद्रवदाच

VERSE CIV

यत्रतोंक्तौ भवेद्वधः—V. L. (*a*) डक्तें चेद्वधो भवेत् (Nandana); (*b*) यत्रोक्ते तु भवेद्वधः (Smṛtichandrikā-Vyavahāra, p. 207).

तस्याद्विशिष्यते—V. L. तत्र विशिष्यते (Nandana).

P. 935, l. 1—for द्राद्विविध read द्रादिवधा as in I. O.

—— l. 2—for षेधे नैक read षेधेनैक

—— „ —for तत्रेति read तत्र वधः as in I. O.

—— ll. 2-3—for स्याः मनोमित्रत्वानुप read स्यासतो निमित्तत्वानुप as in I. O.

—— l. 3—for ऽवधौ read वधे

—— „ —for निष्ठं न read निष्टम्

—— l. 4—After व्यवहारे add पराजिताः सन्तः वधार्हा भवन्ति तस्य नानुपपन्नो निमित्तभावः as in I. O.

—— l. 7—for न चेदसौ read नन्वसौ

—— l. 9—for विद्यया यशसो हेतुना read विद्यायशसोर्हेतुर्न

—— „ —for ननु read न

—— l. 12—for शोषयते read साधयेते

—— l. 14—for दृथ्यारो read ध्यारो

—— l. 18—for मर्पयत्यास्यो......भेषयत्येवं read मर्पयत्यन्योऽन्यदोषाविष्करणेन मन्युमुद्दीपयति as in I. O.

—— „ —for रूपोहितः read रूपोपाहितः

P. 936, l. 4—for स्वल्पोनापि read स्वल्पेनापि

—— „ —for दृष्टा read दृष्ट्वा

—— l. 12—for मृत्युना read मन्युना

P. 936, l. 13—for पृथोभयवधे read पृथोतवधे

—— l. 15—for विवतो read अविवतो

—— „ —for श्लेष्मिकोपहितं read श्लेष्मकाय हितं

—— l. 17—for किं तव read किं तत्र

—— l. 20—for मन्युमरणहेतोः read मन्युःमरणहेतौ as in N.

—— „ —for पर्यन्तो read पर्यंतो

—— ll. 20-21—for किंचिद्विज read केचिदुद्विज

—— l. 23—for सूत्यात्मा read शून्यात्मा

—— l. 25—for चिद्विपर्यं read चित्तद्विपर्यं

—— ll. 25-26—Omit केषांचि...वद्दोषः; not in I. O.

—— l. 31—for कामिनां read कामिना

—— „ —for पुरुषव्यापिनी read पुरुषघातिनी

P. 937, l. 3—for नास्य read मास्य

—— „ —for जीवितुं read जीवितं

—— „ —for यच्छेदिति read इच्छेत्स्वीदिति

—— „ —for जिह्री read त्रिजह्री

VERSE CV

वाग्दैवत्यैः—V. L. वाग्देवतैः (Aparārka, p. 682; Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 390).

यजेरंस्ते—V. L. यजेयुस्ते

तस्य—V. L. तत्र (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 390).

P. 937, l. 11—for नत्तु read मत्तु

P. 938, l. 5—for इदं तर्हि read कथं तर्हि

P. 938, l. 6—for देवत्या read देवता

—— „ —for मिष्यते read मिज्यते

—— l. 8—for सरस्वतीं इ read न सरस्वतीमि

—— l. 10—for प्रीतया...प्रीता read इष्टया......इष्टा

—— „ —for योगेन read यागेन

—— l. 11—for युक्तया read युक्ता

—— l. 12—for देवतापूजनं येत्यादि read देवतां पूजयतीत्यादि as in I. O.

—— „ —for देवतात्वं मन्यते नूनं read देवतात्वमन्यतो मृग्यम् as in I. O.

—— l. 13—for उद्दिश्या read उद्देश्या

VERSE CVI

कूष्माण्डैर्वापि जुहुयात्—V. L. (*a*) कूष्माण्डैर्जुहुयान्मंत्रैः; (*b*) कूष्माण्डैर्वाथ जुहुयात् (Smṛtichandrikā-Vyavahāra, p. 107).

उदित्यृचा वा—V. L. उदुत्तमेति

P. 939, l. 1—for तत्रेहादावि read तच्चेहाग्नावि as in I. O.

—— „ —for शाद्नुव read शान्मान्त्र व as in I. O.

—— „ —for नियम्यते read न दृश्यते

—— l. 7—for मंदं नुस्त्रोमा read मंदं तु सोमा

—— „ —for वृत्यचितन्नायनाद्दैवतेन read वृत्त्यर्थम् । तृचेनाद्दैवतेन

—— l. 9—for विधिहीनत्वात् read हविर्होमत्वात्

—— l. 10—for वोचयाः स्नुव read वेचयास्नुव

VERSE CVII

नरोऽगद्:—V. L. गतो नरः
सर्वतः—V. L. (*a*) सर्वशः (Mitākṣarā, p. 76); (*b*) सर्वदा

P. 939, l. 11—for आकारा read अकारा

—— l. 13—for न्योवद् read न्यो न वद्

—— „ —for स्तत्सदृशं read स्तदृशं

P. 940, l. 1—Before भवति add न

—— l. 2—for साक्षिणो बाढमि read साक्षिणो वोढार इ

—— l. 4—for ऋणोप read ऋणाप

VERSE CVIII

उक्तवाक्यस्य—V. L. उक्तसाक्ष्यस्य

P. 940, l. 7—for रोगास्य read रोगोऽस्य

VERSE CIX

अविन्दन्—V. L. नविन्दन् (Rāghavānanda).
सत्यं—V. L. (*a*) धर्मं; (*b*) कार्यं

P. 941, l. 3—After ज्ञानात्यर्थः add from I. O. Ms. (See *Errata* at the end).

VERSE CX

शेपे—V. L. चक्रे
पैजवने—V. L. पैयवने

P. 941, l. 5—for विशेषेषु read पुष्करेषु

—— l. 8—for शेप उपलेभ इति read शप उपालम्भन इति

—— l. 9—for चरणो read चरणौ

VERSE CXI

स्वल्पे—V. L. अल्पे

P. 942, l. 3—for न्तरस्वज्ञाते read न्तरैस्स्वज्ञाते

VERSE CXII

भक्ष्ये—V. L. भक्ते
ब्राह्मणाभ्युपपत्तौ—V. L. ब्राह्मणस्य विपत्तौ

P. 942, l. 4—for नाकामि read ताः कामि

—— l. 5—for यन्तु read यस्तु

—— l. 6—After रूपशपथे add न

—— l. 7—for कामादृश read कामाहृश

—— „ —for पूर्वं जनमित्यादिकं करण्डपिधानं read पूर्वमित्याद्य-
धिकदण्डविधानं

—— l. 8—for थापि read यापि

—— „ —for सहि read सह

—— „ —for विवादो read विवादे

—— l. 9—for प्रेत्य बहुदोषः read जात्यपह्नवादौ

—— l. 11—for मेतच्च नहि read मेतच्च न तद्धि

—— l. 12—for गतो न तत्र ह्येवमुच्यते read as in I. O. Ms.
(See *Errata* at the end).

—— l. 13—for सम्बन्धिषु read सम्बन्धिनीषु

—— „ —for विधैासु read विधासु

VERSE CXIII

P. 943, l. 1—for शपथास्त read शपथस्त

—— l. 3—for शपतोम read शपेदेतानि

—— l. 4—for बाध्यते read बाध्यते

VERSE CXIV

चैनं—V. L. (*a*) चैवं ; (*b*) वैनं (Rāghavānanda and Aparārka, p. 694).

वाप्येनं—V. L. (*a*) वाप्येवं ; (*b*) चाप्येनं (Rāghavānanda).

शिरांसि—V. L. शिरसि (Aparārka, p. 694).

पृथक्—V. L. इदम् (Aparārka, p. 694).

P. 943, l. 5—for स्मृत्यन्तरा read स्मृत्यन्तरात्

—— l. 6—for विपुयानत्वेऽन्वे read विपुयातोऽन्वे

—— „ —After स्पर्शयेत् add from I. O. Ms. (See *Errata* at the end).

VERSE CXV

P. 944, l. 2—for चतुर्दशवाहा read चतुर्दशाहा

VERSE CXVI

वत्सस्य ह्यभि—V. L. वत्सस्यैवाभि (Nandana).

रोमाणि—V. L. लोमाणि

जगतः स्पशः—V. L. (*a*) जगतः स्पृशः (Nandana); (*b*) जगतां पतिः ; (*c*) शपथः कृतः

P. 944, l. 4—for प्रत्यत्त्वः शाब्दो read प्रत्यत्त्ववेद्यो

—— l. 8—for स उ read स्पश उ

—— l. 9—for प्रयाधि read प्रणिधि

—— l. 18—for हलमेव नैाषदिति read हालमेवौषधमिति as in I. O.

P. 945, l. 1—for चारितप्र read चारि न तत् प्र

—— l. 2—Before व्यभिच add यद्

—— „ —Before शपथो add न

—— l. 3—for प्रहया read प्रहेया

P. 945, l. 3—for प्राकृतस्य read प्राक्कृतस्य

—— l. 4—for विमित्तत्वाकृता read विमित्तत्वात् । कृता

P. 945, l. 6—for पथेऽस्ति read पथेऽपि

VERSE CXVII

विवादे तु—V. L. कृते कार्ये
कौटसाक्ष्यं—V. L. कूटसाक्ष्यं
कृतं वा—V. L. कृतं वा

VERSE CXVIII

मैत्रात्—मैश्यात् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81).

तमेस्थाने—V. L. तमत्वेन (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81).

तस्य—V. L. तेषां

दण्डविशेषांस्तु—V. L. (*a*) दण्डविशेषांश्च ; (*b*) दण्डविशेषन्तु (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81).

P. 947, l. 1—for प्रयोजना read योजना

VERSE CXX

मैत्रात्—V. L. (*a*) मैश्यात् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81) ; (*b*) मैश्या (Bālambhaṭṭī on p. 81).

दण्ड्यस्तु—V. L. (*a*) दण्डस्तु ; (*b*) दण्डस्स ; (*c*) दण्ड्यश्च ; (*d*) दण्डयः स्यात् (Mitākṣarā, p. 4).

भयाद्द्वौ मध्यमौ दण्डौ—V. L. (*a*) भयात् वै मध्यमं दण्ड्यो (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81); (*b*) भयात् द्वौ मध्यमौ दण्ड्यौ ; (*c*) भयात् वै मध्यमो दण्ड्यो (noted and rejected by Bālambhaṭṭī on p. 81); (*d*) भयाद्वौ मध्यमो दण्डो (Aparārka, p. 680).

P. 947, l. 4—for भयेन read मदीयेन as in S.

—— l. 5—for पश्चानाम्तु द्वे read पश्चानां द्वे

VERSE CXXI

P. 948, l. 1—for बन्धान्यतरं read बन्ध्यन्यतरां as in N.

—— l. 2—for परो बध्यः read परो मध्यः

—— ll. 3-4—for बालिशभाव read बालिश्यं बालभावः

— — l. 4—for अप्राप्त...व्यवहारत read अप्राप्तबुद्धिस्थैर्यंस्यायं बालिश इति व्यवहरन्ति as in S.

VERSE CXXII

कौटसाक्ष्ये—V. L. कूटसाक्ष्ये (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 82).

नियमाय च—V. L. निधनाय च (Nandana).

VERSE CXXIII

कौटसाक्ष्यं—V. L. कूटसाक्ष्यं (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 82).

ब्राह्मणं—V. L. ब्राह्मणान्

धार्मिको—V. L. पालको (Aparārka, p. 680).

VERSE CXXIV

यानि—V. L. तानि (Nandana and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 399).

P. 949, l. 5—for दकृतत्वो read दृषतत्वो

VERSE CXXV

धनं देहः—V. L. नरदेहः (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 156).

चक्षुर्नासा—V. L. चक्षुर्नासे (Parāsharamādhava-Āchāṛa, p. 399).

VERSE CXXVI

अनुबन्धं—V. L. अपराधं (Nandana).
सारापराधौ च—V. L. सारासारौ तथा
आलोक्य—V. L. विज्ञाय

P. 950, l. 6—for सारयोन read सारेण न

—— l. 9—for भूमादिः read भूम्यादिः

VERSE CXXVII

अधर्मदण्डनं—V. L. अदण्ड्यदण्डनं
अस्वर्ग्यं च—V. L. अस्वर्ग्यं स्यात्

P. 951, l. 1—After दण्डनं add from I. O. Ms. (see *Errata* at the end).

—— l. 2—After यशः add do. do.

VERSE CXXVIII

अदण्ड्यान्—V. L. अदण्ड्यं (Vivādaratnākara, p. 649).

P. 951, l. 3—for पूर्वश्लोकेऽनुबन्धादीनि read पूर्वश्लोकोऽनुबन्धादि as in N.

—— „ —for विधिविशेषः read विधिशेषः as in N.

—— l. 4—for कृतार्थतां read वृथात्वं as in I. O.

VERSE CXXIX

वाग्दण्डं प्रथमं कुर्याद्धिग्दण्डं—V. L. धिग्दण्डम्प्रथमं कुर्याद्वाग्दण्डं (Mitākṣarā, 1. 366 and Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 293).
दण्डन्तु—V. L. दण्डश्च

P. 951, l. 6—for कार्यदोष read कोऽत्र दोष

VERSE CXXX

स्वेतान्—V. L. स्वेनं (Vivādaratnākara, p. 630).
तदैषु—V. L. तदैव (Vivādaratnākara, p. 630).
सर्वमप्येतत्—V. L. सर्वमेवैतत् (Vivādaratnākara, p. 630).

P. 952, l. 3—for वाग्दण्डमृदु read वाग्दण्डे तु मृदु

—— „ —for गृही read निगृही

VERSE CXXXI

संज्ञाः—V. L. संख्याः (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 115).
रूप्य—V. L. रौप्य (Vivādaratnākara, p. 665).

VERSE CXXXII

प्रथमं—V. L. परमं (Hēmādri-Vrata, p. 43).

P. 953, l. 1—for विप्रतिपत्त्या तावद्गवा read विप्रतिपत्त्यभावाद्गवा as in I. O.

—— ll. 2-3 त्रसरे……सर्षपः This is verse 133.

VERSE CXXXIII

विज्ञेया लिक्षैका—V. L. लिक्षा ज्ञेयैका (Hēmādri-Dāna, p. 15).
लिक्षा—V. L. लिख्या (Vivādaratnākara, p. 666).
परिमाणतः—V. L. च प्रमाणतः (do).
त्रसरेणवोऽष्टौ विज्ञेया—V. L. त्रसरेण्वष्टकं ज्ञेयो
ते त्रयो—V. L. ते तु द्वे (Vivādaratnākara, p. 666).

P. 953, l. 3—for ततोप read तत्रोप

—— l. 4—for ततश्च…परिमाणार्थं read ततश्च ये व्यभिचारयन्ति न यथोक्तपरिमाणा यवाद्योऽर्था इति ते निरस्ता भवन्ति । नहि यवादीनामर्थानां परिमाणम् । कथमेतत् । कथं तर्हि यथोक्तपरिमाणार्थं as in F. N. and S.

—— l. 6—for संहतुं read संहन्तु as in S.

What is printed as verse 133 (Text) has already appeared in its right place in l. 2.

VERSE CXXXIV

सुवर्णः—सुवर्णां (Vivādaratnākara).

त्रियवं —V. L. त्रियवः

स्त्वेक—V. L. स्त्वेव

कृष्णालम्—V. L. कृष्णलः

पञ्चकृष्णालिको—V. L. (*a*) पञ्चकृष्णलको (Vivādaratnākara, p. 666); (*b*) पञ्चकृष्णातो

P. 954, l. 1—for मध्यमशब्दोऽभ्रा read मध्यशब्दो भ्रा

— „ —for मपिचि read पचि

— l. 2—for मध्यम read मध्य

— l. 3—for संगमनार्थे read गतार्थे as in S.

VERSE CXXXV

रौप्यमाषकः—V. L. रूप्यमाषकः (Vivādaratnākara, p. 666).

P. 954, l. 8—for कृष्णले इति संज्ञा read कृष्णले इति संज्ञी

— „ —for समुदायसंज्ञा read समुदायं संज्ञां

— „ —for ननु read न तु

— l. 9—for प्रादेशनिश्चयः read ततश्चानिश्चयः

— „ —for नादहीने read नादिहीने

— l. 10—for द्वार्यं read उद्धार्यं

VERSE CXXXVI

तान्त्रिकः—V. L. तास्तिकः (Vivādaratnākara, p. 666); but from the subsequent explanation provided it is clear that the reading intended was तान्त्रिकः

P. 955, l. 1—for कार्षापणा इति read कार्षापणः पण इति

VERSE CXXXVII

चतुः सौवर्णिको—V. L. (*a*) चतुःसुवर्णको ; (*b*) चतुःसुवर्णिको (Vivādaratnākara, p. 666).

P. 955, l. 5—for समानन्तु read मानन्तु

VERSE CXXXVIII

त्वेव चोत्तमः—V. L. (*a*) त्वेकमुत्तमम् (Nandana), (*b*) चैव चोत्तमः (Mitākṣarā 1. 366) ; (*c*) त्वेव चोत्तमः (Vivādaratnākara,. p. 665).

VERSE CXXXIX

" According to Nārāyaṇa 'some' only have this verse "—Buhler.

ऋणे देये प्रतिज्ञाते—V. L. ऋणोदये प्रतिज्ञातं (Vivādaratnākara, p. 77).

तद्द्विगुण—V. L. तु द्विगुण

P. 956, l. 4—for तत्सकाश read मत्सकाश

—— l. 7—for यावद्यामि read यावन्तमि as in S and N

—— l. 8—for भेदविषय read भेदः । विषय

VERSE CXL

P. 957, l. 2—for तदधमर्ण read तदाऽधमर्ण

—— l. 3—for परमेयादिष्वष्ट read परमेयाद्विगुरसस्याष्ट as in I. O

VERSE CXLI

गृह्णीयात्—V. L. कुर्वीत

P. 957, l. 5—for जीवाता read जीवतो

VERSE CXLII

मनुपूर्वशः—V. L. मानुपूर्व्यतः (Smṛtisāroddhāra, p. 326).
समम्—V. L. (*a*) मतम्; (*b*) समाम्, noted by Medhātithi.

P. 958, l.3—यस्य वा महते (See I.O. Ms.—*Errata* at the end).

—— l. 5—for महत्वादिकत्वाद्ध read महत्वाद्ध as in S.

VERSE CXLIII

त्वेवाधौ—V. L. चैवाधौ

P. 958, l. 9—for स्थानाद्विगु read स्थानाद् द्विगु

—— l. 11—for आधिं...गुणं read तावदाधिं तु भुञ्जीत यावद्ध द्विगुणं as in I. O.

—— l. 15—for कीदृश्यमस्य read कीदृशमस्य

P. 959, l. 3—गौणौचात्र (see I. O. Ms.—*Errata* at the end).

VERSE CXLIV

तोषयेच्चैनम्—V. L. (*a*) तोषयेद्देनम्; (*b*) नाशयेच्चैनम्; (*c*) तोषयेद्धनम् (Vivādaratnākara, p. 24).

P. 959, l. 6—After गश्च add न

—— „ —for समित: read सम्मितः

—— l 9—for हानि भुञ्जो read हानिः । भुञ्जो

P. 960, l. 1—for विजानीष्व read विनीमशो

VERSE CXLV

P. 960, l 3—Before प्रीत्या add वत्समर्पणेन as in I. O.

—— l. 6—for ष्यव read भव

—— l. 7—for ऽधि read आधि

P. 960, l. 7—for धाविति read ध्युपनिध्योः as in N.

—— l. 9—श्रिळाभं भनं (See I. O. Ms.—*Errata* at the end).

—— l. 11—for अथवा read अथ वा

VERSE CXLVI

P. 961, l. 1—for बान्धवादयस्ते read बन्धा धेन्वादयः as in I. O.

—— l. 2—for बान्धवादीनां read बन्धधेन्वादीनां

—— „ —for पनिधिर्भागे read पनिधेर्भोगे as in I. O.

—— l. 3—for रचय read स्त्रिय

—— „ —for बन्धादीनां read धेन्वादीनां as in I. O.

—— l. 7—for दुर्भोग्यस्य read दुर्भोगस्य

—— l. 8—for मानामव read मानानामव

—— l. 9—After मन्यन्ते add (from I. O. Ms.—See *Errata* at the end).

VERSE CXLVII

P. 962, l. 1—for मित्यवस्थितेन read मिति व्यवहितेन as in S.

—— „ —for पुमानत्र read भुज्यमान as in I. O.

—— l. 3—for स्वामि read स्वामी

—— l. 6—After वध्यामः add परैः as in I. O.

—— l. 7—for वस्यवंसति read वस्थैवं सति

—— l. 11—for साह्मा read साह्म

—— l. 12—for राज्ञास्त्री read राजा स्त्री

VERSE CXLVIII

पोग—V. L. पैाग (Aparārka, p. 632).
विषये चास्य—V. L. विषयश्चास्य (Smṛtisāroddhāra, p. 334).
तद्द्रव्य—V. L. तद्धन (Aparārka, p. 632).

P. 962, l. 14—for गण्डेयदि read गण्ड इति

P. 963, l. 1—for कश्मीर read काश्मीराः

—— l. 2—for हीनस्यायं read हीनस्य नायं

—— l. 6—After भोगेन add न

—— „ —for यत्र दृश्य read दृश्य

—— l. 7—for तेन read ते यत्र

—— l. 8—for दानाद्यस read दानादिः त्रस

—— l. 11—for भोग्य read भोग as in N.

—— l. 12—for भोगकेवलतां यस्तु read भोगं केवलतो यस्तु

—— l. 14—for नेकादशतो read नेकशतो

—— l. 16—for न यथा read यथा as in N.

—— l. 18—for दानाद्याराम read दानाद्यागम

—— l. 20—for त्वत्रैव read अत्रैव

—— l. 21—for याचितान्वहितंन्यस्तं read अन्वाहितं हृतं न्यस्तं as in Nārada's text.

—— „ —for न तु read ननु

—— l. 26—for रेकस्य read मेकस्य

—— l. 28—for नेतत्तत्त्वमुक्तं read न् । एतत्त्वयुक्तम् as in N.

—— l. 29—for पेव read चैव

P. 963, l. 31—for फलमेति read फलमिति

P. 964, l. 9—for स्यैव read स्य नैव

—— l. 13—for नुपपन्ना read नुपपन्नम्

VERSE CXLIX

सीमा—Medhātithi on verse 252 notes that some people do not read सीमा here. What the other reading is cannot be traced.

निक्षेपोपनिधिः स्त्रियः—V. L. (a) निक्षेपोपनिधिस्त्रियः; (b) निक्षेपोपनिधी स्त्रियः

श्रोत्रियस्वं च—V. L. (a) श्रोत्रियद्रव्यं (Parāsharamādhava-Vyāvahāra, p. 109); (b) ब्राह्मणस्वं च

न भोगेन प्रणश्यति—V. L. (a) नोपभोगेन जीर्यते; (b) नोपभोगेन जीर्यति; (c) नोपभोगेन नश्यति (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 109).

P. 965, l. 4—for पजीयमाना read पजीयमाणा as in S.

—— „ —for द्भोगस्य read द्भोगश्च

—— „ —for मुपेक्ष read मुपेक्ष्यैतापि

—— l. 5—for सत्वाप read स्वत्वाप

—— „ —for रूक्ष्या read गूढ as in F. N.

After 149 some Mss. have the following additional verse:

यद्विनागममत्यन्तं भुक्तपूर्वैस्त्रिभिर्भवेत् ।
न तच्छक्यमपाहर्तुं क्रमात्त्रिपुरुषागतम् ॥

VERSE CL

P. 966, l. 1—for भोक्तव्यं...द्राधिं read भोक्तव्यो बलाद्राधिः

—— l. 2—Omit वृद्धिमुत्सृजेदिति सर्वं, which is not found in N or S.

P. 966, l. 3—for नासितं read नाशितं

—— l. 6—for प्यधीनेन and प्यधीनः read ध्यधीनेन and ऽध्यधीनः

—— l. 8—for ददाती read ददाति

VERSE CLI

सकृद्दाहिता—V. L. सकृद्दाहृता (noted by Mitākṣarā, p. 39).
सद्वे—V. L. शद्वे (Jolly) (Vivādachintāmaṇi, p. 11).

P. 966, l. 18—for आधिः सतदु read आधिस्तदु

—— l. 20—for मुखे read मुख्य

—— „ —for सङ्ख्यास्य द्वै read सङ्ख्यायां स्याद्वै

—— l. 21—for हर्घत्वं read हार्घत्वं

P. 967, l. 1—for संतती read सन्तति

—— l. 8—for कउपका S reads य उप

—— l. 9—for गुणत्वे read गुणत्वं

—— l. 15—for प्रयोगस्य read प्रयोगश्च as in S.

—— „ —for आदीय read अदीय as in S.

—— l. 21—for उभयत्वा read उभयत्र

—— l. 23—for सक्रान्ते read सङ्क्रान्ते as in N.

—— l. 24—for युगपत्सर्वैवानीयन्ते read युगपत्सर्वैवानीयते as in N.

—— l. 27—for निषेधस्तु read निषेधोऽस्तु

—— „ —for गुण्यावृद्धि read गुण्याद्वृद्धि

—— „ —for दायसम read दानसम

—— l. 28—for अप्याहृते read अथाहृते

P. 967, l. 29—for स्याधास्तु read स्यायस्तु

P. 968, l. 1—for सा च फलं वार्षं read सद्ं फलं वार्षं

—— ll. 1-2—for माळवक read लव

VERSE CLII

कुसीदपथ—V. L. कुसीदपद (noted in Vivādaratnākara, p. 14).
कृतानुसारादधिका—V. L. कृतानुसारादधिका, noted by Medhātithi.

P. 968, l. 7—for पेक्षं read पेक्ष्य

—— „ —for नुसारा read नु सारा

P. 969, l. 1—for प्रासस्यानुसारादधिका read प्रासस्तस्य वा पुरुषसारा-दधिका as in S.

VERSE CLIII

कालवृद्धिः—V. L. कालिका च (Madanapārijāta, p. 229 and Vidhānapārijāta II, p. 252).
दृष्टां—V. L. (a) दिष्टां (Vivādaratnākara, p. 9); (b) मीष्टां (Madanapārijāta, p. 229 and Vidhānapārijāta II, p. 252).
विनिर्हरेत्—V. L. पुनर्हरेत् (Kullūka and Vivādaratnākara, p. 9).
च या—V. L. न वा

P. 970, l. 1—After सांवत्सरीं add तां

—— „ —After अतिक्रान्ता add अति

—— l. 3—for वर्णः read वर्षः as in S.

—— „ —for न यावद्ध read तावद्‌य

—— „ —for मागंषी read महर्षीया

—— l. 9—for यामदृष्टां read या न दृष्टा as in N.

—— l. 22—After यदि add न as in S.

—— l. 23—Before हिरण्ये add अथवा

VERSE CLIV

करणं—V. L. कारणं (Jolly).

P. 971, l. 2—for निर्जितो read निर्जितां as in N.

P. 972, l. 3—After 'पीडितस्यानुग्रहः' add—अथ शक्तिविहीनः स्यात्......प्रयोजनम् (all of which is printed on page 1116—bottom). The verse is wrongly printed as part of Manu's text, which it is not.

It is from Nārada (131) and is quoted and explained by Medhātithi in course of his comment on 154.

It is quoted in Vivādaratnākara (p. 71) as from Nārada, and is not commented upon by any other commentator.

P. 1116, l. 4—for प्रेक्ष्य read अपेक्ष्य

—— „ —Omit युज्यत इत्यर्थः

VERSE CLV

P. 972, l. 4—Omit हिरण्यमदत्वा

—— l. 7—for दीनां read दानां as in N.

VERSE CLVI

P. 973, l. 2—for तरणं read तरणा

—— „ —for तदेश read तद्देशं

—— l. 3—for देशं read द्देशं

— l. 5—for मासमेव हन्तुं read मासं मे वहन्तु

—— l. 7—for धर्म read धमर्ण

—— „ —for अतिक्रमोन read अतिक्रामन्न

—— „ —for नाद्या read तद्द्या as in S.

VERSE CLVII

स्थापयन्ति तु यां—V. L. स्थापयन्तीच्छया (Vivādaratnākara, p. 11).

P. 973, l. 8—for शत read शतं

—— „ —for पात्रो read यात्रो

—— „ —for स्थूल read स्थल

—— l. 9—for मनं प्रति read मं प्रति

—— l. 11—for व्याहोरणाध read व्याहारेण । अध

—— „ —for भाव्यमन्यस्मा read भाव्यं तस्मा

VFRSE CLVIII

यतेत......V. L. प्रयच्छेत् (Nārāyaṇa).
तस्य—V. L. तत्र (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 185).

P. 974, l. 3—for द्विविधे read द्विविधो

—— „ —for प्रतिभूदर्श read प्रतिभूः । दर्श

VERSE CLIX

वशेषं—V. L. वशिष्टं (Vivādaratnākara, p. 57).

P. 975, l. 2—for धिकारःप्रति read धिकारप्रति as in S.

—— l. 5—for कार्यमिदमपनिष्पन्नमिदं read कार्यमिदम्परिनिष्पन्ने इदं as in S.

—— „ —for ऽवृत्तं read ऽवृत्ते

—— l. 6—for एतस्य यद्दापयेदिति read एतस्येयद्दापये इति as in N and S.

—— l. 7—for अपिनि read अपनि

P. 975, l. 10—for रिवशो read रवशो

—— „ —for द०डशः शुल्कशश्च read दण्डांशः शुल्कांशश्च

—— „ —for दत्तः read द्दत्तः

—— „ —for पूर्वों read पूर्वौ

—— ll. 11-12—for पुत्रेण दातव्या न भवेयु read पुत्रानध्या भवेयु which is the reading of Gautama 12.41, as quoted here.

VERSE CLX

विधिःस्यात्पूर्वचोदितः—V. L. विधिरेष प्रचोदितः (Vivādaratnākara, p. 57).

P. 976, l. 3—for यस्य read दण्यस्य

—— l. 4—for विधिभूत read विधिस्त

—— l. 6—for भुवोन्यस्य read भुवीत्यस्य

VERSE CLXI

P. 976, l. 8—for श्लोको न read श्लोकेन

—— l. 11—for भूतउमात read भूस्तउजात

—— „ —for गृहीत्वा N. S. read हित्वा

VERSE CLXII

अलंधनः—V. L. अलब्धितः (Nandana).

P. 977, l. 1—for दद्याम भवतः read दद्याम् । अलंधनः

—— l. 2—for धनं read धनः

—— l. 3—for यद्यपि न दान read यद्यपि दान as in S.

—— „ —for तद्योनि read तद्द्योनि

P. 977 l. 4—Omit चेन्मैवं निरादेशने

—— „ —वलंवन read वलंघन

—— l. 5—for लंवन read लंघन

VERSE CLXIII

P. 978, l. 4—for बुद्धिस्व read बुद्धिः स्व

—— l. 5—for युक्तार्थोभ read युक्तार्तभ

—— „ —पराश्चेतिश्च read परीताश्च श्च which is Ṇārada's reading.

—— l. 9—for प्रकृतिक्रि read प्रकृतक्रि

—— l. 10—for स्वतन्त्र read अस्वतन्त्र

—— l. 12—for कृतमर्थ read कृतः प्रकृतमर्थ as in N.

—— ll. 12-13—for अभियुक्तविशब्दौ read अभियुक्तार्तशब्दौ

—— l. 13—for धर्मिपरौ read धर्मपरौ

—— l. 19—for मत्ताः प्रकृ read मत्तोऽप्रकृ

—— l. 24—for इत्युक्तं read इत्ययुक्तम्

P. 979, l. 1—for तत्कृतः read तत्कृतं

—— „ —for कार्यज्ञात read कार्यत्रातं

—— l. 2—for छदि read छन्दि

—— l. 5—for द्वारस्तदा शिष्यते read द्वारास्तन्देशिष्यन्ते

—— „ —for एव read एवं

—— l. 8—for स्कर्तुं read स्कर्तुं

—— l. 12—for ननुread न तु

—— l. 14—for भर्तुरनुज्ञा read भर्तुरननु as in N.

P. 979, l. 18—for तस्य read कृतस्य

—— „ —for तद्ग्रहे निवसेत् read तद्गृहे निवसतः

—— „ —for विभक्तधनं read विभक्तो धनं

—— „ —for मपित read मर्जित

—— l. 19—for भीतस्य read ऽतीतस्य

—— l. 20—for न प्रयात् read अप्रत्ययात् as in N.

—— l. 21—for असम्बन्धः कृतः read असम्बद्धकृतः

VERSE CLXIV

P. 980, l. 3—for मत्यवि read पत्यवि

—— „ —for ष्ठिता......स्थिताः......दत्तास्तथा read ष्ठिता......स्थिता......दत्ता तथा

—— ll. 3-4—for सिध्यन्ति read सिध्यति

VERSE CLXV

वाप्युपधिं—V. L. चाप्युपधिं

P. 981, l. 1—for वापकं read धमनं

—— l. 2—for स्थण्डिले read स्थण्डिलं as in N.

—— l. 4—for वापन read धमन

—— l. 5—for वापनं read धमनं

—— l. 6—for मूल्ये read मूल्यं

—— l. 9—for प्रतिग्रहं न read प्रतिग्रहं

—— l. 11—Before द्वितीयस्य add न

—— l. 12—for योगवश read योगाधमन

P. 981, l. 12—Before स्मृत्यन्तराद्वा add न कर्तव्यम्

—— l. 13—for यत्राप्यु read यत्र वाप्युप

—— „ —for न्यतरे read न्यतरः

—— l. 16—for मासस्य read मामस्य

—— ll. 17-18—for समीहितः read स पीडितः as in N.

—— l. 19—for वाणिज्या read वाणिज्य as in N and S.

—— „ —दानमेवायं न विक्रयः read दानाधमनविक्रयाः .

VERSE CLXVI

कृतो व्ययः—V. L. कृतव्ययः (Vivādaratnākara, p. 52 and Aparārka, p. 647).

कुटुम्बे च—V. L. कटुम्बार्थे

तत्स्यात्—V. L. तस्मात् (Aparārka, p. 647).

P. 982, l. 1—for ततद्व्यतिरेकेनान्य read न तद्व्यतिरेकेणान्य

—— l. 2—for यद्गृहीतं read येन गृहीतं

—— „ —for कुटुम्बेन read कुटुम्बे

—— l. 4—for तदष्टे read तच्छिष्टे

—— l. 5—for भक्तात्पर read भक्ताःपर

—— „ —for करणा read भरणा

—— „ —for भक्ति read भक्तै

VERSE CLXVII

व्यधीनो—V. L. प्यधीनो (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 164).

यमाचरेत्—V. L. समाचरेत् (do.)

पि व्यवहारं यमाचरेत्—V. L. वा व्यवहारं समाचरन्

सं व्यायाम विचालयेत्—V. L. (*a*) समायाम्तं विलम्बयेत्; (*b*) तम्प्या-र्यं न विचालयेत् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 164).

विचालयेत्—V. L. (*a*) विचारयेत् (Nandana and Vivādaratnākara, p. 55); (*b*) विलम्बयेत् (Govindarāja).

P. 983, l. 1—Omit ऽ पितु not found in N.

—— l. 1—for व्यवहारं ते read व्यवहारं

—— „ —for विक्रयचे read विक्रयं चे

—— l. 2—for सदेशे read स्वदेशे

—— l. 3—for कृतमन्येनुमन्यन्ते read कृतमित्यनुमन्यते as in S.

—— „ —for तदुक्तं read तद्युक्तम्

—— ll. 3-4—from वि...सम्बन्धम् should be transposed to line 3, after नुमन्यते

—— l. 4—for सम्बन्धम् read सम्बद्धम्

—— „ —for धीनैरस्वातन्त्र्याद्ध्यनीनस्य तत्कृतम read धीनैरस्व-स्वातन्त्र्याद्ध्यधीनस्य न तत्कृतं प्र

—— l. 6—for यधीनः read द्ध्यधीनः

VERSE CLXVIII

यच्चापि—V. L. यद्पि

यच्चापि लेखितम्—V. L. वा लिखितं च यत् (Smṛtitattva II, p. 231).

प्रकृत्यान्—V. L. विवर्त्यान्

P. 983, l. 7—for बालाः स्वत read बालास्वत

—— „ —for कृतिस्थौप read कृतिस्थोप

—— l. 8—for लेख्यलेखितं read लेखितं as in N.

—— l. 10—for वायन read भमन

—— l. 11—for न्मत्ताध्य read न्मत्तार्ताध्य

—— „ —for वृद्धिर्वा read वृद्धैर्वा

—— „ —After सिध्यतीति add न

VERSE CLXIX

क्लिश्यन्ति—V. L. क्लिश्यन्ते
विप्र भ्राक्यो—V. L. विप्रश्चाक्यो

P. 984, l. 1—for व्यवहारेयाक्षणं read व्यवहारेक्षणं

—— l. 3—for विप्रं प्रतिग्रहीतव्याः read विप्रः प्रतिग्राहयितव्यः

—— l. 7—for कुसीदो read कुसीदीव

VERSE CLXX

P. 985, l. 1—for राज्ञा read राज्ञः

VERSE CLXXI

P. 985, l. 3—for चाख्यते read ख्याप्यते as in S.

—— „ —Omit स्वामिर, not in S.

—— l. 5—for धर्मंद read धमर्दं

VERSE CLXXII

च वर्धते—V. L. वित्रर्धते (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 75).

वर्णसंसर्गात्—V. L. (*a*) धर्मसंसर्गात् (Rāghavānanda) ; (*b*) वर्णा-संसर्गात्, noted by Medhātithi.

अबलानां—V. L. दुर्बलानां (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 275).

P. 986, l. 2—for प्रभवे read प्रभवैः as in N.

—— l. 4—for बलवद्विद्भिरभि read बलवद्भिरभिः

—— „ —for स्वेभ्य read तेभ्य

—— „ —for कर्तव्यं धर्मं read कर्तव्यमधर्मं

VERSE CLXXIII

P. 986, l. 6—for न केवलं read अयं च केवलं as in S.

—— l. 7—for तद्विद्विदित्वा read तद्बुद्ध्वा as in S.

—— „ —for यमस्ये read यस्ये as in N and S.

—— l. 8—for प्रसङ्गाख्यानेन read प्रसङ्गप्रत्याख्यानेन.

VERSE CLXXIV

वशो—V. L. (*a*) वशं; (*b*) वश्यं

P. 987, l. 1—for अधर्मं read अधर्मेण as in S.

—— „ —for दंधर्मजं read दमधर्मजं as in S.

—— l. 3—for दमधर्मजं read बध्नन्ति

VERSE CLXXV

तु संयम्य—V. L. च संयम्य

VERSE CLXXVI

स राज्ञा तच्चतुर्भागं—V. L. (*a*) स राज्ञा तु चतुर्भागं; (*b*) स राज्ञश्चचतुर्भागं

P. 987, l. 6—Omit the न after other या, not in S.

VERSE CLXXVII

धनिकाय—V. L. (*a*) धनिकेन (Mitākṣarā, 2. 43); (*b*) धनिकस्य (Aparārka, p. 646 and Vivādaratnākara, p. 70).
वकृष्ट—V. L. पकृष्ट (do.)
जातिस्तु—V. L. जातिश्च
श्रेयांस्तु—V. L. श्रेयांश्च

P. 988, l. 1—for धनेन read ऽधमर्णो

—— l. 3—for इत्यप्येक read इत्यथैक

—— l. 4—for पद्यते read पठ्यते

VERSE CLXXVII

विवदतां नृणाम्—V. L. विवदमानयोः (Nandana).
समतां—V. L. क्षमतां (Vivādaratnākara, p. 618).

P. 989, l. 1—for प्रत्ययः read प्रत्ययसिद्धानि

—— ll. 2-3—for समतं नयद् read समतां नयेद्

—— l. 3—for दैकमन्यत read दैकमत्यं;

VERSE CLXXIX

P. 989, l. 7—for नितरांनच read नितरां च

—— l. 8—for संपन्न read संपन्नः as in N and S.

—— l. 9—for जुग्रहीतमहिमहत्त्वेन read जुगृहीतमहिमत्वेन

—— l. 13—for प्रत्ययो read प्रलयो

VERSE CLXXX

"Nandana omits 184, and places the other verses as follows:—180, 195, 188 b, 185, 186, 189, 194, 187, 188a, 181, 182, 183, 196, 190, 191, 192, 193."—Buhler.

यथान्यायः—V. L. यथादानं

P. 990, l. 2—for निच्छिन्यते read निच्छिद्यते

—— „ —for समुद्र read सोऽमुद्र

—— l. 5—for नियुज्य read भियुज्य

—— l. 7—for मेषो read मोषो

VERSE CLXXXI

याच्यमानो—V. L. याच्यमानं (Aparārka, p. 664).

निक्षेप्तः—V. L. निक्षेप्त्रे (Aparārka, p. 664).

याच्यः—V. L. वाच्यः (noted in Vivādaratnākara, p. 94).

P. 991, l. 2—for शोधनी read शोधनीयः.

—— „ —for पुनरनेक read पुनरेक

—— „ —for कृताग्र read कृतम्र

"The order of the verse referring to the trial of the bailee is, according to Govindarāja—181, 183, 184, 182,—and according to Nārāyaṇa, 181, 183, 182, 184."—Buhler.

VERSE CLXXXII

संन्यस्य—V. L. सत्यस्य
तस्य—V. L. तेषु

P. 991, l. 8—for तत्त्वया read न त्वया as in N.

—— „ —for चेष्टा read चेष्ट्रा

—— l. 11—for नाशक्रो read नाशङ्का as in S.

—— l. 13—for तेनैव त read तेनैत as in P.

VERSE CLXXXIII

यथाकृतम्—V. L. यथाक्रमम् (Aparārka, p. 664).
प्रतिपंद्येत—V. L. प्रतिदद्यात्तु
परैः—V. L. परेषु (Vivādaratnākara, p. 94).

P. 992, l. 2—for गृहीत read गृहीतृ

—— „ —for वलम्बं read विलम्बं

VERSE CLXXXIV

येषां—V. L. तेषां (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 209).
उभौ निगृहय दाप्यः स्यादिति—V. L. (*a*) सन्निगृह्योभयं दाप्य इति;
(*b*) स्वयं निगृह्य दाप्यः स्यादिति (Vivādaratnākara, p. 94)
(*c*) उपसङ्गृह्य दाप्यःस्यादिति

P. 992, l. 5—for इत्यस्य read इभ्य as in N and S.

—— „ —for धिंने read धिंनो

—— „ —for साधारया read धारया

VERSE CLXXXV

P. 993, l. 1—for ब्त्पयन read प्रत्यन

—— l. 2—for याचक्षिचे read याचते निचे as in N.

—— l. 4—for तस्मिन्न read तस्मिन्

—— l. 5—for निक्षेप्तुं न read निक्षेप्तुर्न

—— „ —for तद्दीये read त्वद्दीये

—— l. 8—for निक्षेप्तृ read निक्षेप्त्र

VERSE CLXXXVI

भियोक्तथ्यो—V. L. नियोक्तव्यो (Kullūka).
न स राज्ञाभि—V. L. स राज्ञा नाभि

VERSE CLXXXVII

This verse has been omitted by Medhātithi ; neither the text nor the commentary is found in any of the Mss.
वृत्त—V. L. वृद्धिं (Vivādaratnākara, p. 94).
परिसाधयेत्—V. L. परिशोधयेत् (Vivādaratnākara, p. 94 *var. lec.*)

VERSE CLXXXVIII

निक्षेपेष्वेषु—V. L. निक्षेपेष्वेव
स्यात्त्वरिसाधने—V. L. स्यात्परिसाधने adopted by Medhātithi.

P. 995, l. 1—for परमसाध read परिसाध

VERSE CXC

शपथैश्चैव—V. L. शापथैश्चैव (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 208).

P. 996, l. 1—for प्रमाखान read प्रमाखानि

VERSE CXCI

यो निक्षेपं नार्थयति—V. L. यो नार्पयति निक्षेपं (Vivādaratnākara, p. 91).

यश्चानिक्षिप्य—V. L. तथाऽनिक्षिप्य

वा तत्समं दमम्—V. L. (*a*) दण्डं च तत्समम् (Aparārka, p. 663).

शास्यौ—V. L. शिष्यौ (Nandana).

दाप्यौ वा—V. L. प्रदाप्यौ (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 208).

P. 996, l. 3—for वानस्य निक्षिप्तयाच read वानस्यानिक्षिप्तं याच

VERSE CXCII

निक्षेपस्यापहर्तारं—V. L. हर्तारं चाप्युपनिधेः

अविशेषेण—V. L. विशेषेणैव (Vyavahāramayūkha, p. 85).

P. 997, l. 1—for प्रतीत्योप read प्रीत्योप

VERSE CXCIII

Nandana places this verse after the next three.

उपधाभिश्च—V. L. उपधाभिस्तु

यः कश्चित्—V. L. यत् किञ्चित्

P. 997, l. 2—for नेकविधद्रव्य read नेकविधं । द्रव्य

—— „ —for दातुं read दानम् । as in S.

—— l. 3—for नान्येन read नान्यदन्येन

—— „ —for विश्वासमन्तरान्यत read विश्वासनम् राज्यत

—— l. 4—for गृह्यन्ते read गृह्यते

—— l. 5—for दापयमे read दापयामि

—— „ —Omit पुत्रमित्र, not in S.

—— „ —for दुहितान्य यात्यन्त read दुहिता स्वव्ययन्त

P. 997, l. 6—for मासज्य read मान्यैव

—— „ —for तत्समक्ष्यं read तत्समक्षं

—— l. 7—for युपाधिभिः read युपधाभिः

—— „ —for मार्गप्र read मार्गे प्र

—— „ —for विविधः कुठा read विविधकुठा

VERSE CXCIV

यः—V. L. यद् (Aparārka, p. 665).
यावांश्च—V. L. यावान्वा (do.)
P. 998, l. 2—for भवेद्वाह read स चेद्वाह

VERSE CXCV

प्रतिपद्यते—V. L. प्रतिपाद्यते

VERSE CXCVI

धनस्यैवं—V. L. धनस्यैव (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 209).
राजा विनिर्णयं कुर्यादक्षिण्वन्—V. L. कुर्याद्विनिर्णयं राजाऽप्रक्षिण्वन् (do.)

P. 999, l. 2—for पकरणे read पप्रकरणे

—— l. 3—for श्लोकार्धेन read सौहार्देन as in N.

—— „ —for विध्यर्थाः read विधिःअर्थवादः

VERSE CXCVII

P. 999, l. 6—for साक्षित्व read साक्षित्वम् ।

—— l. 7—for एव प्रतिषेधः read न साक्षित्वे एव प्रतिषेधः ।

—— „ —for मनुज्ञातेन read मननुज्ञातेन

VERSE CXCVIII

सान्वयः—V. L. स्वाम्वयः (Vivādaratnākara, p. 103).
अवहार्यो भवेच्चैव—V. L. (*a*) अवहार्यः स तु भवेत्; (*b*) अवहार्यो भवेच्चैष
ऽनपसरः—V. L. ऽनवसरे
प्राप्तः स्यात्—V. L. प्राप्नुयात् (Vivādaratnākara, p. 103).

P. 1000, l. 1—for स्वामिविक्रिय read अस्वामिभिविक्रय

—— l. 3—for श्रादिस्वा read श्रादिः स्वा

—— „ —for गतसाम्व read गतः सान्व

—— „ —for सहृयनुज्ञा read स ह्यननुज्ञां

—— l. 6—for प्रकाशनस्य read प्रकाशक्रयेण वा क्रीतं तदा न चैारवद् दण्ड्यः षट्शतमेव दाप्यः अथवा यो न क्रीणाति न तस्य, as in S.

—— „ —for यदितिनतत्र read यदि तु तत्र

VERSE CXCIX

दायो—V. L. क्रयो
व्यवहारे यथास्थितिः—V. L. व्यवहार इति स्थितिः

P. 1000, l. 10—for प्रतिषेधव्यव read प्रतिषेधः व्यव

After verse 199, some Mss. have the following additional one, quoted also in Vivādaratnākara (p. 103).

अनेन विधिना शास्यः (V. L. शिष्यः) कुर्वन्नस्वामिविक्रयम् ।
अज्ञानाज्ज्ञानपूर्वं तु चैारवद्दण्डमर्हति ॥

It has been commented upon by Nandana and Rāmachandra.

VERSE CC

दृश्यते यत्र—V. L. यत्र दृश्येत (Aparārka, p. 635).

P. 1001, l. 2—for बलवत्सम्भोगो भोग एव संभोगकारणं read तलवान् न सम्भोगः कारणम्

—— „ —for भोगमात्रेण read न भोगमात्रेण

Nandana places this verse after 202.

VERSE CCI

विशुद्धं हि—V. L. विशुद्धस्तु (Vivādaratnākara, p. 103).
गृह्णीयात्—V. L. गृहीत्वा
क्रयेण—V. L. क्रमेण

P. 1002, l. 3—for अन्यया स्वामिना तद्द्रष्टव्यं read अन्यथाऽस्वामिना तद्द्रव्यं

—— l. 5—for र्थस्तेन read र्थोऽनेन

VERSE CCII

मूलम्—V. L. मूल्यम्
अनाहार्यं—V. L. अनाहार्यं (Vyavahāramayūkha, p. 87).
शोधितः—V. L. शोधितम् (Jolly ; Vivādaratnākara, p. 103 ; Vyavahāramayūkha, p. 87 and Aparārka, p. 776).
अदण्ड्यो—V. L. अदण्डो (Aparārka, p. 776).
धनम्—V. L. च तत् (Nandana).
नाष्टिको—V. L. नास्तिको (Aparārka, p. 776).

P. 1002, l. 7—for नेन read येन

—— ll. 7-8—for प्रकाश read प्रकाशे

—— l. 8—for प्रसिद्धये read प्रसिद्धाया

—— „ —for शोधिते read शोधितो

—— „ —for नाष्टिके read नाष्टिकः

—— l. 10—for संक्षेपतः क्रये प्रका read संक्षेपः । प्रका

VERSE CCIII

संसृष्टरूपं—V. L. (*a*) संसृष्टं रूपं (Vivādaratnākara, p. 119).
न सावद्यं—V. L. न चासारं (Kullūka).
न दूरे—V. L. दूरेषा

P. 1003, l. 1—for नान्यकु read नान्यत् कु

—— l. 2—for यश्च read यच्च

VERSE CCIV

P. 1004, l. 2—for शुल्कोस्यां read शुल्को यस्य

—— „ —for शुल्कदं read शुल्कदे

—— „ —for हर्तव्या read हर्तव्ये

VERSE CCV

न च या स्पष्टमैथुना—V. L. न या संसृष्टमैथुना

P. 1004, l. 5—for न्यस्यापि read न्यस्या अपि

—— l. 6—After अजानतः add षट्शतम् as in I. O.

—— „ —for उन्मत्तया read उन्मत्ताया

—— „ —for कुष्ठोन्मत्तादयः read कुष्ठोन्मादादय

VERSE CCVI

नुरूपेषा—V. L. नुसारेषा (Vivādaratnākāra, p. 118).

P. 1005, l. 2—for काङ्कु read काङ्क्ष

—— l. 3—for सामिकृतां read सामिकृतं

—— l. 4—for दारूप्यं read दानुरूप्यं

—— „ —for कर्तात read कर्तारः त as in S.

—— „ —for धानास्यिं read धानस्यिं

VERSE CCVII

च कारयेत—V. L. तु कारयेत् (Vivādachintāmaṇi, p. 49).

P. 1005, l. 6—for तउपरि read तत उपरि

VERSE CCVIII

यस्मिन्—V. L. यस्य (Kṛtyakalpataru).

प्रत्यङ्ग—V. L. प्रत्यंश (Vivādaratnākara, p. 129 and Kṛtyakalpataru).

P. 1006, l. 1—for सायत्तेन प्रतिपुरुषे read आम्नायन्ते न प्रतिपुरुषं as in S.

—— l. 2—for तत्रासूया read राजसूया as in S.

——ll. 2-3—for चिदजर्यकर्मसु read चिदंगकर्मसु as in S.

—— l. 3—for वदवव read वदुध्वर्यव

—— l. 4—for उततास्यैव सामान्याऽन्ये read उत तस्यैव साऽन्ये

—— l. 6—for एष read एव

—— „ —for उत्तरकर्तृ read उत कर्तृं, and as in S.

—— l. 7—for प्रधानदक्षिणाया इव read प्रधानदक्षिणाया इति कथयित्वा प्रश्नः—Bring here l. 8.

VERSE CCIX

हरेत चाध्व—V. L. (*a*) हरेदधाध्व (Vivādaratnākara, p. 120); (*b*) हरेत चाश्व (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 221).

वापि—V. L. चापि (Vivādaratnākara, p. 120).

क्रये—V. L. क्रतौ

होता वापि हरेदश्वं—V. L. होता हरेत्तथैवाश्वं (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 221).

P. 1006, l. 10—पुरुष......मातृशार्थः all this, as forming part of the Bhāṣya on 108, should be transposed to l. 7 above.

—— „ —for मतश्चा read मत श्चा

P. 1007, l. 1—for सोमोपाहर read सोमापहर as in I. O.

VERSE CCX

ऽपरे—V. L. ऽर्थिनः (Vivādaratnākara, p. 118).
चतुर्थांशाश्च—V. L. (*a*) चतुर्थांशास्तु; (*b*) तृतीयांशास्तु

P. 1007, l. 3—for तस्वाऽर्थं read ततऽर्धं as in S.

—— „ —for शव्रत read शत् । त

—— l. 4—for तृतीयनः read तृतीयिनः

—— „ —for शब्दस्त्वना read शब्दश्रना as in I. O.

—— l. 6 —for समत् read समस्तत् as in I, O.

VERSE CCXI

विधियोगेन—V. L. (*a*) क्रमयोगेण (Rāghavānanda); (*b*) क्रमयोगेन (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 221).

स्वांशप्रकल्पना—V. L. स्वांशं प्रकल्पयेत् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 221).

P. 1008, l. 3—for योगवै read योगः । वै

VERSE CCXII

धर्मार्थं येन दत्तं स्यात्कस्मैचिद्याचते धनम्—V. L. (*a*) कस्मैचिद्याचमानाय दत्तं धर्माय यद् भवेत्; (there is nothing to show that this is Medhātithi's reading, as remarked by Hopkins);—(*b*) धर्मार्थं येन यद्दत्तं कस्मैचिद्याचते धनम् (Vivādaratnākara, p. 147).

न देयं तस्य तद्भवेत्—V. L. (*a*) तस्मै देयं न तेन तत्; (*b*) न देयं तेन तद्भवेत् (Vivādaratnākara, p. 137).

P. 1009, l. 2—for चयपेदिन्यत्र वादिनि युञ्जीत read चपयेदन्यत्र वा विनियुञ्जीत

—— l. 5—After कर्मेति add उपक्रम्य

—— l. 6—for स्ववस्थि read व्यवस्थित as in S.

—— „ —for निर्वृत्तप्रयोजनंति read निर्वृत्ते प्रयोजने इति as in S.

VERSE CCXIII

संसाधयेत्—V. L. सन्धारयेत् (Rāmachandra).
वा पुनः—V. L. मानवः (Nandana).
निष्कृतिः—V. L. निष्कृतिम्

P. 1009, l. 8—for देतदर्पा read देतद्दर्पा

—— l. 9—for शङ्कमानं read शङ्कमानः

VERSE CCXIV

दत्तस्यैषोदिता—V. L. दत्तस्यैवोदिता

P. 1010, l. 3—for यमानो धर्मोन पश्य read यमाने धर्मोन नश्य as in S.

VERSE CCXV

भृतो—V. L. भृत्यो (Mitākṣarā, 2. 198).
न कुर्याद्यो—V. L. न यः कुर्यात् (Vyavahāramayūkha, p. 92).
कृष्यालाभ्यष्टौ न देयं चास्य—V. L. (*a*) कृष्यालानष्टौ च देयं चैव, (*b*) कृष्यालानष्टौ न देयं चास्य (Vyavahāramayūkha, p. 92).
यथोदितम्—V. L. यथोचितम् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 233).
चास्य—V. L. तस्य (Mitākṣarā, 2.198).

P. 1010, l. 6—for भृत्या read भृत्यः

P. 1011, l. 5—for गृह्णाति read गृह्णात्य

VERSE CCXVI

स्वस्थः—V. L. सुस्थः
सदीर्घस्यापि—V. L. सुदीर्घस्यापि (Nārāyaṇa; *not* Medhātithi, who is misrepresented by Buhler and Hopkins).

P. 1011, l. 6—for भृतो read भृत्यो

VERSE CCXVII

सुस्थो—V. L. स्वस्थो (Aparārka, p. 797).
यस्तत्कर्म—V. L. यः स्वकर्म
अल्पोनस्यापि—V. L. अल्पेनाप्यस्य

P. 1011, l. 9—for the opening line read अथ वा स्वामी न कारयत्येनं......(see I. O.)

VERSE CCXVIII

P. 1012, l. 1—for परस्या read पद्स्या

—— l. 3—for सूत्रा read तत्रा as in I. O.

—— l. 4—for समयसिद्धिः read समयः संवित् as in S.

—— „ for इदं यावता मनुते read इदं मया भवतामनुमते as in S.

—— l. 5—for प्रकारेणोप read प्रकरणोप

VERSE CCXIX

विसंवदेश्वरो लोभात्—V. L. विसंवदेत लोभात्तु

P. 1012, l. 9—for दण्डएव दोषान्कर्तुं read तदेषां कर्तुं as in S.

—— l. 10—for वेदकमिति read वाढम् । किमिति as in S.

—— l. 11—for वाह्याभ्य read वा नाभ्य as in I. O.

—— l. 13—for विसंवादे मान्यस्यकल्पः read विसंवदमानस्यान्यः कल्पः as in S.

VERSE CCXX

निगृह्य—V. L. निकृत्य (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 253).

चतुरस्सुवर्णान् षण्निष्कान्—V. L. चतुरस्सुवर्णं षण्निष्कं (Mitākṣarā, 2. 187).

P. 1013, l. 2—for न्तराण्यज्ञाब्रवतं read न्तरे साह्वयतं

—— l. 3—for पश्येत् read पश्यन्

VERSE CCXXI

एतत्—V. L. (*a*) एवं (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 253 and Vivādaratnākara, p. 182); (*b*) एतं

दण्डविधिं—V. L. धर्म्यविधिं (Vivādaratnākara, p. 182).

VERSE CCXXII

च—V. L. वा (Kullūka and Aparārka, p. 831).

दशाहात्—V. L. दशाहे (Aparārka, p. 831 and Smṛtitattva, p. 551).

P. 1014, l. 1—for मूल्त read मूल्यत as in S.

—— l. 2—for विरलक्रेतुरनुशयंन read विक्रेतुरनुशयेन

—— l. 4—for वणिक्पथाने यो read वणिक्पथयोऽन्यो as in N.

—— l. 8—for दवजा read देवजा

—— ,, —for क्रियते read विक्रियते

—— ll. 10-11—for अविभचित read अविचत .

VERSE CCXXIII

न दद्यान्नापि दापयेत्—V. L. (*a*) न दद्यान्नाददीत च (Nandana); (*b*) न दद्यान्न च दापयेत् (Aparārka, p. 831); (*c*) न दद्यान्नैव दापयेत् (Vivādaratnākara, p. 190).

दण्ड्यः—V. L. दण्ड्यौ

P. 1014, l. 13—for क्रेता चाबतानुशय read क्रीतानुशयः । जातानुशय

P. 1015, l. 1—for अन्विच्छेत् read अनिच्छन्

After verse 223 some Mss. have the following additional verses :—

स्याच्चतुर्विंशतिपणो दण्डस्तस्य व्यतिक्रमे ।
पणास्य दशमे भागे दाप्यः स्याद्वृतिपातिनि ।
क्रीत्वा विक्रीय वा पण्यमगृह्णन्ददतस्तथा ।
पणा द्वादश दाप्यश्च मनुष्याणां च वत्सरान् ॥
पणा द्वादश दाप्यः स्यात्प्रतिरोधे न चेद्भवेत् ।
पशूनामप्यनाख्याने त्रिपदादर्पणं भवेत् ॥

VERSE CCXXIV

P. 1015, l. 5—for न्मत्तये read न्मत्ताये

VERSE CCXXV

नाकन्यासु—V. L. नत्वन्यासु (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 741).
अकन्येति तु—V. L. अकन्येति च

P. 1015, l. 7—for चक्रो read चाक्रो

—— „ —for पर्यासकृत्वेन read पर्यंयासक्तत्वेन

VERSE CCXXVI

Some Mss. omit this verse.

P. 1016, l. 2—After दार add कर्म

—— l. 3—for कर्तृत्वं read प्रागकर्तृत्व as in S.

—— l. 4—for विवाहमत्रा read विवाहः । मत्रा

—— „ —for कन्यासु read नाकन्यासु

VERSE CCXXVII

P. 1017, l. 4—for इष read पृष as in N.

—— l. 6—Before विवाह add न

—— l. 8—for प्रत्यधि read सत्यधि

—— l. 12—for पद्दे वद्दे read पद्दे

—— l. 14—for ह्यानोत्तर read ह्यानान्तर

—— „ —for स्त्यात्तत्पूर्व read स्त्यात्त पूर्वं

—— l. 16—for श्रोपयोग read श्रोपभोग

VERSE CCXXVIII

This verse is omitted in some Mss.
धर्मे—V. L. धर्म्ये (Vivādachintāmaṇi, p. 88).

P. 1018, l. 2—for क्षेति read क्षिति

—— l. 3—for सच read वाचा as in N.

—— l. 4—for शमव्य read शव्य as in N.

—— „ —for मृत्विरकाद्वृत्तो read मृत्विक् च वृतो

—— „ —for यद्दत्तं read दत्तं

—— l. 9—for जुशयो read जुशये

VERSE CCXXIX

व्यतिक्रमे—V. L. यथाविधि (Vivādaratnākara, p. 170).

P. 1018, l. 12—for भवदि read भवेदि

VERSE CCXXX

चेमे—V. L. (a) चेमौ (Vivādaratnākara, p. 171); (b) चेमां (Aparārka, p. 772).

चेतु—V. L. त्वेतु (Vivādachintāmaṇi, p. 81).

P. 1019, l. 2—for गृहे read तद्गृहे

VERSE CCXXXI

भृतो—V. L. भृतिः (Vivādachintāmaṇi, p. 80).

P. 1019, l. 15—for पद्यते read पच्यते

This verse is placed by Nandana between verses 244 and 45—says Hopkins.

VERSE CCXXXII

श्वहतं—V. L. श्वग्रस्तं (Vivādaratnākara, p. 173).
एव तु—V. L. एव तत् (Aparārka, p. 773).
विनष्टं—V. L. जग्धं तु (Mitākṣarā on 2. 164).
पाळ—V. L. गोप Vivādachintāmaṇi, p. 81).

—— l. 2—for स्वहत read श्वहतं

—— l. 3—for चपळस्य read चयस्य as in N.

—— l. 4—for सैवोल्प read सैव वोल्प

VERSE CCXXXIII

विघुष्य—V. L. विक्रम्य (Vivādachintāmaṇi, p. 81).
न पाळो दातुमर्हति—V. L. न पाळस्तत्र किल्बिषी (Aparārka, p. 772).
स्वस्य—V. L. तच्च (Vivādachintāmaṇi, p. 81).

VERSE CCXXXIV

कर्णौ चर्म च वाळांश्च—V. L. चर्मकर्णौ सक्थिवालौ

पशुषु स्वामिनां दद्यात्—V. L. (*a*) पशुस्वामिनि दद्याच्च (Vivādaratnākara, p. 175); (*b*) पशुस्वामिषु दद्यात्तु (Vyavahāramayūkha, p. 96).

स्वामिनां—V. L. स्वामिषु (Bālambhaṭṭī on 2. 164).

वस्तिं स्नायुं च—V. L. (*a*) वस्ति स्नायु च (Vyavahāramayūkha, p. 96); (*b*) वस्तिस्नायूनि (Jolly); (*c*) वस्तिं पायूनि (Bālambhaṭṭī, 2. 164).

वस्तिं स्नायुं च रोचनाम्—V. L. (*a*) वालवस्तिस्नायुरोचनाम् (Vivādaratnākara, p. 75); (*b*) वालवस्तिस्नायुरोचनम् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, 265).

अङ्काश्च—V. L. (*a*) अङ्कानि; (*b*) अङ्गानि (Rāghavānanda and Mitākṣarā, 2. 164 and Vivādaratnākara, p. 175); (*c*) अङ्गादि (noted in Vivādaratnākara, p. 175).

अङ्कांश्च दर्शयेत्—V. L. अङ्काभिदर्शने (Vyavahāramayūkha, p. 96).

P. 1021, l. 1—for पर्वां read कर्वां

VERSE CCXXXV

स्वनाशयति—V. L. स्वनाशयति

यत्—V. L. यां (Kullūka and Vivādaratnākara, p. 175, and Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 265).

P. 1021, l. 4—After अवष्टभ्ये add न as in N.

VERSE CCXXXVI

अवरुद्धानां—V. L. अविरुद्धानां

यामुत्सृष्टय—V. L. (*a*) यामुत्पत्य; (*b*) यामुपेत्य (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 265 and Aparārka, p. 773).

VERSE CCXXXVII

धनुश्शतं परीहारो—V. L. धनुश्शतपरीहारो (Aparārka, p. 774).

परीहारो—V. L. (*a*) परीणाहो (Vivādaratnākara, p. 231); (*b*) परीवारो (Nandana).

शम्या—V. L. सम्या (Vivādaratnākara, p. 231).

P. 1022, l. 6—for ग्रामस्य read ग्रामस्य

—— l. 7—Before दण्ड add शम्या

VERSE CCXXXIX

वृतिंतत्र प्रकु—V. L. वृतिं च तत्र कु (Mitākṣarā, 2. 162).

शूकरमुखानुगम्—V. L. शूकरमुखोऽन्मितम् (noted by Bālambhaṭṭi, 12. 162).

न विलोकयेत्—V. L. नावलोकयेत् (Mitākṣarā, 2. 162).

न वारयेत्—V. L. (*a*) नावारयेत्; (*b*) निवारयेत् (Mitākṣarā, 2. 162); (*c*) वावारयेत् (noted in Bālambhaṭṭī, 2. 162).

P. 1023, l. 3—for प्रकार read प्राकार as in S.

—— l. 6—for मुखंपरि read मुखपरि

VERSE CCXL

ग्रामान्तीयेऽथ—V. L. ग्रामान्ते योऽथ (Aparārka, p. 771).

विपालान्—V. L. विपालं

वारयेत्—V. L. (*a*) वारयेत् (Rāmachandra); (*b*) धारयेत् (Vivādaratnākara, p. 232).

पशून्—V. L. पशुम् (Vivādaratnākara, p. 232 and Aparārka, p. 771).

P. 1024, l. 2—for हिते read हितः

—— „ —for गृहे......पालः read as in I. O. Ms. (see *Errata* at the end).

—— l. 6—for पालप्रमादादपिचैवारयेन् read विपालंप्रमादाद्वृषच्युतंवारयेत् as in I. O.

VERSE CCXLI

पर्णं—V. L. दण्ड (Aparārka, p. 769).

चेत्रिकस्य—V. L. चेत्रिकाय (Aparārka, p. 769).

तु सदो देयः—V. L. (*a*) त्वसितं देयं; (*b*) तु शदो देयः (Aparārka, p. 769).

P. 1024, l. 10—for चत्रियो read गाः वृषा

—— „ —for चपति read चपतो as in I. O.

VERSE CCXLII

न दण्ड्यान्—V. L. नदण्ड्यान् (Aparārka, p. 771).

P. 1025, l. 1—for मनुष्या read महिष्या

P. 1025—l. 1—for सत्कारै read श्वत्वाः as in I. O.

—— l. 2—for दीनां प्रकृतयो वो read दीनां प्रतिकृतयो देवा श as in S.

—— l. 5—for मण्डनस्थः read मण्डनास्त्व as in N.

—— „ —for हीताऽव्यव read हीता अध्यव as in N.

—— l. 6—for गृहीत्वा read गृहीता

—— „ —for मयवृण्डः read मदृण्डः as in S.

VERSE CCXLIII

क्षेत्रियस्य—V. L. क्षेत्रिकस्य

VERSE CCXLV

सुप्रकाशेषु—V. L. सप्रकाशेषु (Vivādachintāmaṇi, p. 92).

सीमां—V. L. (*a*) एनां (Vivādaratnākara, p. 201); (*b*) एतां (Aparārka, p. 758).

सेतुषु—V. L. हेतुषु (which is wrongly attributed by Hopkins to Medhātithi.)

P. 1027, l. 3—for संप्रकाशेषु सेतवः read सप्रकाशेषु सेतुषु

—— „ —for शेषजाती read शिष्टजाती as in N.

—— l. 4—for दनुस्थि read दनूपस्थि

—— l. 5—for हेत्वाभि read हेत्वाभि

—— l. 6—for व्ययते read व्यज्यते

—— „ —for तत्तात्पर्येष्वेषु read तावत्फलं ज्येष्ठ as in S.

VERSE CCXLVI

शाल्मलीन् शाल—V. L. शाल्मलीशाल (Mitākṣarā, 2. 150, Vivādaratnākara, p. 202).

सीमावृक्षांश्च—V. L. सीमावृक्षांस्तु (Vivādachintāmaṇi, p. 93).

P. 1027, l. 7—for एवं हि read एते च as in

VERSE CCXLVII

गुल्मान्वेणूंश्च—V. L. गुल्मानन्यांश्च (Vivādaratnākara, p. 202).

कुब्जक—V. L. (*a*) कुब्यक (Bālambhaṭṭī, 2. 152; (*b*) दण्डक (noted in Bālambhaṭṭī, 1. 252).

तथा—V. L. यथा (Vivādachintāmaṇi, p. 93).

P. 1028, l. 1—for कुब्ज्य read कुब्ज

—— „ —for पाषाश्च कठि read पाषाणाः कठि

—— l. 2—for शकलैक read कलशैक

VERSE CCXLVIII

P. 1028, l. 4—for प्रकाशकानि read मकाशानि as in S.

VERSE CCXLIX

उपच्छन्नानि—V. L. भूमिच्छन्नानि (Vivādachintāmaṇi, p. 93).

VERSE CCL

तथा—V. L. च ह (Vivādaratnākara, p. 203 and Vivāda-chintāmaṇi, p. 93).

तुषान्—V. L. तथा (Vivādachintāmaṇi, p. 93).

VERSE CCLI

सीमायामप्रकाशानि—V. L. सीमाया अप्रकाशानि (Vivādaratnākara, p. 203 and Vivādachintāmaṇi, p. 93).

P. 1029, l. 3—for सादाद्वपन्नमिव read सादृश्यादापन्नमिव as in S.

VERSE CCLII

विवदमानयोः—V. L. विवदतां नृणाम् (Vivādaratnākara, p. 204 and Vivādachintāmaṇi, p. 93).

P. 1029, l. 4—for निर्णयः read निर्णयः as in S.

P. 1029, l. 4—for वसतः read वसते:

—— l. 5—for मत्तु read ये तु

—— l. 6—for पठन्ति read न पठन्ति as in S.

—— „ —for क्यतेति read क्येतेति as in S.

—— „ —After पुनः add उच्यते as in S.

VERSE CCLIII

सीमावादविनिश्चयः—V. L. (*a*) सीमावादे विनिर्णयः (Mitākṣarā, 2. 152); (*b*) सीमावादविनिश्चयः; (*c*) सीमावादविनिर्णये; (*d*) विवादे सीम-निश्चयः (Vivādaratnākara, p. 203).

P. 1030, l. 6—for नीयेरन्नत्र read नीयेरन्नैव as in S.

—— „ —for प्रकाश्या read प्रकाशा

—— l. 7—for विनिश्चये तत्त्वाधिगमलिङ्ग read विनिश्चयः नत्वाधिगमः । संशयितलिङ्गे ऽलिङ्गे as in S.

VERSE CCLIV

सीम्नि सा—V. L. सीम सा (Vivādaratnākara, p. 105 and noted by Bālambhaṭṭī, 2. 152).

ग्रामेयक—V. L. (*a*) ग्रामीयक (Kullūka and Aparārka, p. 779 and Kṛtyakalpataru); (*b*) ग्रामीणक

P. 1031, l. 2—for निश्चित्य...कात्र read निश्चयः । असत्सु लिङ्गेषु सीम्न्येव साक्ष्यं पृच्छ्यते काऽत्र as in S.

VERSE CCLV

समक्षाः—V. L. सामन्ताः (Aparārka, p. 759 and Vivāda-ratnākara, p. 206).

सीम्नि निश्चयम्—V. L. (*a*) सीमनिर्णयम् (Aparārka, p. 759); (*b*) सीमनिश्चयम् (Vivādaratnākara, p. 106).

निबध्नीयात्तथा सीमां—V. L. (*a*) तथा तां च निबध्नीयात् (Aparārka, p. 759); (*b*) तथा तं च निबध्नीयात् (Vivādaratnākara, p. 206).

सर्वांस्तांश्चैव नामतः—V. L. (*a*) समस्तांस्तांश्च साक्षिणः (Aparārka, p. 759); (*b*) सामन्तांस्तांश्चनामतः (Vivādaratnākara, p. 206).

P. 1032, l. 4—for यात्तच read यात् पत्रके लिखेत् as in I. O.

VERSE CCLVI

तं—V. L. तां (Bālambhaṭṭī, 2. 152).

P. 1032, l. 6—for यद्यस्य read यद्यपि as in S.

—— ll. 6-7—for भयमञ्जनार्थं read भयसञ्जननार्थं

—— l. 7—for स शूका read शुद्रा as in I. O.

—— „ —for वाच्यं read वाच्यमते as in S and N.

—— l. 8—for विप्सया read वीप्सया as in S.

—— „ —for भियुक्तं तं read भिः सुकृतं तं as in S.

—— „ —for कस्या read कन्या as in S.

VERSE CCLVII

P. 1032, l. 1—for स्वे वध्यते read स्वेवधारिते

—— l. 2—for वा सञ्ज read व्यासञ्च

VERSE CCLVIII

ग्रामाः सामन्तवासिनः—V. L. (*a*) ग्रामसीमान्तवासिनः (*b*) ग्राम्याः सीमान्तवासिनः (*c*) ग्रामाः सीमान्तवासिनः (Mitākṣarā 2. 152 and Aparārka, p. 760) (*d*) ग्राम्याः सामन्तवासिनः

P. 1032, l. 6—for न्तवासि read न्तरवासि

VERSE CCLIX

सीम्निवा—V. L. सीमसा (Parāsharamādhava, Vyavahāra, p. 272).

इमानप्यनुयुञ्जीत—V. L. (*a*) इतरानपि युञ्जीत, (*b*) हीनानप्यनुयुञ्जीत

P. 1033, l. 1—for प्रविष्टास्तत्काले read प्रतिष्ठानकाले as in S.

P. 1033, l. 1—for स्तमेति तदेमानपि read का गतिस्तदेमानपि as in S.

P. 1033, l. 3—for सद्भावे read मभावे as in S.

VERSE CCLX

स्नानकान्—V. L. स्नातकान् (Mitākṣarā 2. 152).

अन्यांश्च—V. L. शून्यांश्च (Vivādaratnākara, p. 209).

वनचारिणः—V. L. (*a*) वनगोचरान् (Mitākṣarā 2. 152), (*b*) शतशस्तथा

P. 1033, l. 8—for गोपानां read गोपा

P. 1034, l. 2—for यात्रा read पात्र as in S.; I. O. reads यत्र

VERSE CCLXII

सीमासेतुविनिर्णयः—V. L. (*a*) समासेषु तु निर्णयम्; (*b*) सीमासन्धि-विनिर्णयः (Vivādachintāmaṇi, p. 62).

विनिर्णयः—V. L. विनिश्चयः

P. 1034, l. 5—for कस्त्वं read कस्तत्र as in S.

VERSE CCLXIII

P. 1035, l. 1—Before परकीय add पूर्वेभ्यः सामन्तानामधिको दण्डः। पृथक् पृथगित्यनुवादः। उक्तत्वाम्न्यायस्य। क्षेत्रादिप्रातिवेश्यता अवश्यं ज्ञातारो भवन्ति। प्रत्यसौ भरतः (?)। एषां दण्डमहत्त्वम्। सामन्तानान्तु, as in S.

P. 1035, l. 2—for विशतः read द्विशतः

VERSE CCLXIV

तडाग—V. L. **तडाक** (Aparārka, p. 766).
हरन्—V. L. **वहन्** (Vivādaratnākara, p. 222).

P. 1035, l. 3—for **सीमाग्रहण** read **विभीषाग्रहणं** as in I. O.

—— l. 4—for **पूर्वंत्र...विव** read **पूर्वें एनां सङ्ख्यामविव**

—— l. 5—after **लेखयामि** add **राज्ञा दण्डयामि** as in S.

VERSE CCLXV

एकेषां—V. L. **एतेषां** (Rāmachandra).
प्रदिशेत्—V. L. **प्रविशेत्** (Aparārka, p. 764).

P. 1036, l. 1—for **समकदै** read **समोपकारौ** as in I. O.

—— l. 3—for **विवादिमत्तां** read **विवादिग्रामस्तां** as in S.

After 265 some Mss. have the following additional verse :—

ध्वजिनी मत्सिनी चैव निधानी भयवर्जिता ।
राजशासननीता च सीमापञ्चविधा स्मृता ॥

VERSE CCLXVI

P. 1036, l. 5—for **संक्षेपो** read **पदसंक्षेपे**

—— l. 6—for **योगाद्दूरन** read **योगाद**

—— l. 6—for **वार्थौ** read **वागर्थौ**

—— l. 7—for **तथा च यथा** read **तथा च**

—— „ —for **र्थाप्रति** read **र्थप्रति**

—— „ —for **रंभो** read **रम्भे**

—— l. 7—for **समार्थितः** read **समर्थितम्**

VERSE CCLXVII

त्र्यर्धशतं—V. L. (*a*) **त्र्यर्धशतं** (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 295 and Mitākṣarā 2. 207); (*b*) **सार्धशतं**, (*c*) **वर्धशतं** (*d*) **त्र्यर्धं शतं** (Vivādaratnākara, p. 250).

P. 1036, l. 8—for **भाषणं तेन भणितो यो** read **भाषणान् मर्मणि तोदः** as in S.

P. 1036, l. 9—for **अथदुःखोत्पादनं** read **असत उपन्यसनं** as in I. O.

—— „ —After **गर्भिणीति** add **पातकोपपातकयोर्योजनमिति** as in N and S.

P. 1036, l. 10—After **साहस** add **उपपातकयुक्ते तु दाप्यः प्रथम-साहसम्** as in S.

P. 1036, l. 10—for **तस्य च बधताडने जि** read **शूद्रस्य वधः ताडनजि** as in S.

P. 1036, l. 10—for **यादि सर्वं** read **यादिरूपः** as in S.

—— „ —for **भेदा वेदितव्याः** read **भेदाद् वेदितव्यः** as in S.

VERSE CCLXVIII

पञ्चाशद्ब्राह्मणो—V. L. **विप्रःपञ्चाशत** (Vivādaratnākara, p. 251 and Vivādachintāmaṇi, p. 71).

वैश्ये स्यादर्धं—V. L. (*a*) **वैश्यस्याप्यर्धं** (Aparārka, p. 808); (*b*) **वैश्यस्य त्वर्धं** (Vivādaratnākara, p. 251).

शूद्रे द्वादशको दमः—V. L. **शूद्रे तु द्वादशो दमः** (Vivādaratnākara, p. 251).

P. 1037, l. 1—for **पतरीयादन्यः । तत्र दण्डा** read **पतनीयादन्यत्र सूत्रे दण्डा** as in S.

P. 1037, l. 2—for **दण्डविष** read **विप** as in S.

VERSE CCLXIX

P. 1037, l. 5—for मत्र read मतन्त्रम् ।

—— „ —for द्वादशव्यतिक्रमे परस्पराक्रोशे दण्डः read व्यतिक्रमे परस्पराक्रोशे द्वादशदण्डः as in S.

P. 1037, l. 5—for स च read साम्ये च as in S.

—— „ —for चित्त read वित्त as in S.

—— l. 6—for सर्वगुणानि read सर्वगुणेति as in S.

After 269 some Mss. have the following additional verses.—

विप्रक्षत्रियवत्कार्यो दण्डो राजन्यवैश्ययोः ।
वैश्यक्षत्रिययोः शूद्रे विप्रे यः क्षत्रशूद्रयोः ॥
समुत्कर्षापकर्षात्तु (र्ष्यां V. L.) विप्रदण्डस्य कल्पना ।
राजन्यवैश्यशूद्राणां धनवर्जमितिस्थितिः ॥

VERSE CCLXX

द्विजातींस्तु—V. L. (*a*) द्विजातिं तु (Aparārka, p. 809), (*b*) द्विजातिं च

क्षिपेत्—V. L. क्षिपन् (Vivādaratnākara, p. 253).

P. 1038, l. 1—for क्रोशन read क्रोशन् as in I. O.

—— l. 2—for ब्राह्मण read ब्रह्मण

—— „ —for धनं read धानं

—— „ —for तेन read तेपि as in S.

VERSE CCLXXI

ग्रहं—V. L. ग्रहान् (Aparārka, p. 809).

त्वेषां—V. L. तेषां (Vivādaratnākara, p. 253).

निक्षेप्यो—V. L. (*a*) निक्षेपो (Vivādaratnākara, p. 253), (*b*) निःक्षेप्यो, (*c*) निश्चयो (*d*) निधेयो, (*e*) निधेयो

P. 1038, l. 4—for एवमन्यदपि read एवं तान्यपि as in I. O.

VERSE CCLXXII

विप्राणां—V. L. द्विजाना Aparārka, p. 809 (Vivādaratnākara, p. 254).

वर्णेषु—V. L. धर्मेषु

P. 1039, l. 1—for अथ read अयं as in S.

—— l. 2—After यस्तु add प्रमादात् as in S.

—— l. 3—Before न दोषः add तस्य as in S.

VERSE CCLXXIII

ब्रुवन्—V. L. वदन् (Vivādaratnākara, p. 254).

P. 1039, l. 5—for सत्येन read सत्ये च

—— l. 6—for जात्यं read जात्या

—— „ —for बान्धवतया some Mss. read वा हेलया

VERSE CCLXXIV

कार्षापणावरम्—V. L. कार्षापणं वरम् (Aparārka, p. 806).

P. 1040, l. 1—for विपटं read चिपिटनासः as in I. O.

—— „ —for नासत्ये read सत्ये as in S.

—— l. 2—for पणोवरो read पणावरो as in S.

—— „ —omit युक्ते, not in S.

—— „ —for पणो read पणा as in S.

VERSE CCLXXV

तनयं—V. L. श्वशुरं (Mitākṣarā 2. 204, and Parāsharamādhava, Vyavahāra p. 295).

P. 1040, l. 7—for गृहणे read ग्रहणे as in I. O.

—— l. 8—for पुत्रं read तु पुत्रं यथा as in S.

—— l. 11—for द्वारा read द्वाचार as in I. O.

VERSE CCLXXVI

तु दण्डः—V. L. च दण्डः
क्षत्रिये त्वेव मध्यमः—V. L. (*a*) क्षत्रिये चैव मध्यमः (*b*) क्षत्रियेष्वेव मध्यमः (Vivādaratnākara, p. 255).

VERSE CCLXXVII

योरेव—V. L योस्त्वेव (Vivādaratnākara, p. 256).
ʹस्वजातिʹ—V. L. सजातिं
विनिश्चयः—V. L. विनिर्णयः

VERSE CCLXXVIII

P. 1042, l. 4—for पूर्व read पूर्वोत्तर

VERSE CCLXXIX

हिंस्याच्चेच्छ्रेष्ठ मन्त्यजः—V. L. (*a*) हिंस्याच्छ्रेयांसमन्त्यजः (Vivādaratnākara, p. 268, Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 288, Aparārka, p. 813, Vyavahāramayūkha p. 100, Mitākṣarā 2. 215 and Vivādachintāmaṇi, p. 75); (*b*) हिंस्याच्चेदवकृष्टजः

P. 1042, l. 6—for वदङ्गस्य read तदङ्गमस्य

—— „ —for हिंसावा read हिंसा च

—— „ —After निपातनं add न

VERSE CCLXXXI

अवकृष्टजः—V. L. अपकृष्टजः
ʹस्फिचं—V. L. स्फिचौ (Aparārka, p. 814).
वास्यावकर्तयेत्—V. L. वास्य प्रकर्तयेत् (Vivādaratnākara, p. 268).

P. 1043, l. 6—for स्याव read श्राव as in S.

—— , l. 7—for जन्मचोत्कर्षं उपात्तत read जन्मावकर्षं उपात्तः । त as in S.

P. 1043 l. 8—for अङ्कुविधौ च read अङ्कविधौ न as in S.

—— l. 9—for अयन्तुदण्डः ख्यापनार्थः read तु दण्डख्यापनार्थम् as in S.

—— „ —for भिद्य read भियु as in S.

VERSE CCLXXXII

अवमूत्रयतो मेढ्रम्—V. L. अवमूत्रयतः शिश्नम्
अवशर्धयतो—V. L. पुरीषकरणे (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 288).

P. 1044, l. 1—for मुखं वा read मुखं च

—— „ —for मनयति read मानयति

—— l. 2—for त्वादेतस्यापि read त्वाद्रेतस्यपि

—— „ —for श्रावस्य read स्रावः तस्य

VERSE CCLXXXIII

हस्तौ—V. L. हस्तं
वादिकायां—V. L. नासिकायां
वृषणेषु च—V. L. वृषणेषु तु

P. 1044, l. 6—for विवरणं विचार्यंते read विचारणं निवार्यंते

VERSE CCLXXXIV

च वर्शकः—V. L. प्रवर्तकः (Vivādaratnākara, p. 264).
चषट्—V. L. शत (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 284).
मांसभेत्ता —V. L. (*a*) मांसभेदी ; (*b*) मांसभेदी ; (*c*) मांसभेदे (*d*) मांसच्छेदे

P. 1045, l. 1—for मन्यते read उच्यते as in S.

—— l. 5—for ऽस्यां read ऽस्त्वां as in S.

—— l. 6—for समर्थं read अर्थं

VERSE CCLXXXV

P. 1045, ll. 9-10 omit तथा......दुष्प्रापतां, not in I. O.

VERSE CCLXXXVI

प्रहृते—V. L. प्रकृते (Vivādaratnākara, p. 266).
महद्दुःखं—V. L. भवेद्दुःखं

P. 1046, l. 1—for स्यश्लो read ऽस्य श्लो

—— l. 3—for दण्डमर्हति read दण्डः । महति

—— „ —for महद्गणा read महद्ग्रहणा as in S.

—— l. 4—for प्रमादस्तु read प्रमादतस्तु

VERSE CCLXXXVII

अङ्गावपीडनायां—V. L. अङ्गावपीडनानां
प्राणा—V. L. वाणा (Kullūka).
समुत्थानव्ययं—V. L. संवर्धनव्ययं

P. 1046, l. 6—for प्रहणासंबन्धि read प्रहणं सन्धि as in S.

—— „ —for याचितधने read यावता धनेन as in S.

—— l. 7—for दाप्यः read दातव्यः

—— „ —From एवं to अथवा omitted in I. O.

—— l. 9—for यत्किञ्चिद्घृते read यत्किञ्चिद्घृत

VERSE CCLXXXVIII

द्रव्याणि हिंस्याद्यो यस्य—V. L. यो यस्य हिंस्याद् द्रव्याणि (Mitākṣarā 2. 264).

द्रव्याणि—V. L. द्रव्यादि
राज्ञे—V. L. राज्ञो

P. 1047, l. 2—for समा read सम

—— l. 2—for विशेषेणाहिंसता read विशेषेण हिंसनात्

VERSE CCLXXXIX

लोष्ठ—V. L. (*a*) लोष्ट्र (Vivādaratnākara, p. 352); (*b*) लोष्ट (Aparārka, p. 820).

VERSE CCXC

यानस्य चैव यातुश्च—V. L. यानस्यैव हि यन्तुश्च (Vivādaratnākara, p. 280).

यातुश्च—V. L. (*a*) गन्तुश्च (*b*) यन्तुश्च

P. 1048, l. 4—for स्वामियान read स्वामिपाल as in S.

—— l. 5—Before अतिक्रम्यं add अतिवर्तनानि

VERSE CCXCI—CCXCII

छिन्ननास्ये भग्नयुगे—V. L. छिन्ने नष्टे युगे भग्ने (Parāsharmādhava Vyavahāra, p. 290).

छेदने चैव—V. L. भेदने चैव (do.)

छिन्ननास्ये—V. L. छिन्ननस्ये (Aparārka, p. 863 and Mitākṣarā 2. 299).

अक्षभङ्गे—V. L. अक्षाभावे (Aparārka, p. 863).

चक्रभङ्गे—V. L. चक्राभावे (do).

P. 1049, l. 4—for यानाङ्गत्वे read यानङ्गच्छत् as in S.

P. 1049, l. 4—for दृश्यमानस्य read दृश्यमानं as in S.

—— l. 5—for रश्मितु read रश्मतु as in S.

—— „ —for गामिन्येन read गामिन्येव

—— l. 7—for काष्ठ read काष्ठं

—— „ —for वभ्रि read वभ्र

—— l. 8—Before अविधेयेषु add इतिकरणो भाषाप्रसिद्धतदर्थशब्दोच्चारणार्थो न स्वयमेव शब्दः प्रयोक्तव्यः, as in F. N.

VERSE CCXCIII

युग्यं—V. L. युग्मं
द्विशतं दमम्—V. L. द्विशतो दमः

P. 1050, l. 1—for सहसापवर्तते read यानमपवर्तेत as in N and S.

—— „ —for दुगवां च read दूगतं च as in N.

—— l. 2—for त्वादि read त्यादिना

—— l. 3—for इति विवक्षति read इति विवक्षितम् as in S.

—— l. 4—for च्यते read च्येत

VERSE CCXCV

विचारितः—V. L. (*a*) विचारितः ; (*b*) विचरितः, (*c*) विचलितः

P. 1051, l. 1—for शुभिरयुक्तै read शुभिरथयुक्तै as in I. O.

—— l. 3—for पार्श्वकीयाः read पार्श्वकीयान्

VERSE CCXCVI

प्राणभृत्सु—V. L. प्राणवत्सु (Vivādaratnākara, p. 283).
किल्बिषं—V. L. किल्बिषी (Vyavahāramayūkha, p. 109, Mitākṣara 2. 300).
महत्त्वर्धं—V. L. महत्पूर्वं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 291).

P. 1051, l. 5—for वादण्डः read दमः as in I. O.

—— l. 7—for मुख्याना read मनुष्याणां as in S.

—— l. 8—for क्रमः read भ्रमः

—— l. 9—for यथाथे......भिप्रेता read यथान्ये चौरवद्दण्डा नाभिप्रेता as in S.

—— l. 9—for द्वेधे read द्वधे

—— l. 10—for कस्य read न्यस्य

P. 1051, l. 10—for दयडः स्यादिति स्यतिदेशो युक्तः read दण्डस्यातिदेशोऽयुक्तः as in N and S.

—— l. 11—for रोधिनैव read रोधेनैवं

—— „ —for गुणितः read गुणतः

—— l. 12—for यद्धर्मं read यथार्धं as in S.

VERSE CCXCVII

हिंसायां—V. L. (*a*) हिंसने (Vyavahāramayūkha, p. 109); (*b*) हिंसतो (Parāsharamādhava, Vyavahāra, p. 291).

P. 1052, l. 1—for अपठित read अपचित as in I. O.

—— l. 2—Before अशुभाः add शुभा मृगाः पृषतादयः आकारतो, उपघातश्च पक्षियो। हंसशुकसारिकादयः as in F. N.

P. 1052, l. 5—for च्छेदोनं read च्छेदनं as in S.

VERSE CCXCVIII

पञ्चमाषिकः—V. L. पञ्चमाषकः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 291, Mitākṣarā, 2. 300).

माषिकस्तु—V. L. (*a*) माषकस्तु (Vivādaratnākara, p. 283); (*b*) मासिकस्तु

P. 1052, l. 7—for नापि बाधकं read न बाधितं as in S.

VERSE CCXCIX

ताड्याः स्यु—V. L. ताड्यास्ते (Saṃskāramayūkha, p. 52).
भार्या पुत्रश्च दासश्च प्रेष्यो—V. L. भार्या शिष्यश्च दासश्च पुत्रो

P. 1053, l. 1—नीतिभ्रंशः omitted in I. O.

—— l. 3—for यस्य read यायस्य as in S.

—— l. 3—for विधिः पर read विधिपर.

—— 6—for शिक्षा read शेफा

VERSE CCC

कथंचन—V. L. कदाचन (Vivādaratnākara, p. 271).

प्राप्तः स्याच्चौर—V. L. (a) चोरस्याप्नोति, (Smṛtichandrika Saṃskāra, p. 142); (b) प्राप्तः स्याद् चोर (Saṃskāramayūkha p. 52).

P. 1053, l. 7—after ताडन add देश as in S.

—— „ —for मनेन read मन्येन as in S.

—— „ —for चादि read श्चादि as in S.

—— „ —for न प्राप्नोति I. O. reads प्राप्नोति

VERSE CCCI

विधिं दण्डविनिर्णये—V. L. त्रिविधं दण्डनिर्णयम्

P. 1054, l. 1—for नयदाने read वादपदे as in S.

—— l. 2—for विवक्षितार्थः read ष्वितार्थः

—— „ —for धेय read धेये

VERSE CCCII

निग्रहावृत्य—V. L. निग्रहाच्चास्य

P. 1054, l. 3—for तिपत्यर्थं read वृत्त्यर्थं as in S.

—— l. 5—for सर्वार्थे read सार्थे

VERSE CCCIII

हि वर्धते—V. L. विवर्धते (Vivādaratnākara, p. 293).

P. 1055, l. 1—for ऋतु read क्रतु

—— l. 2—for नेमाहरहः read नेमाह । महरहः as in S.

—— ll. 2—3—for चियाचा वत्सगवा read चियावत् सा च गवा as in S.

—— l. 3—omit मिर्वेपुण्यम्ते.........हरन्ति, not in S.

VERSE CCCIV

राज्ञो भवति—V. L. भवत्यस्य हि (Vivādachintāmaṇi, p. 263).

भवत्यस्य V. L. भवत्येव (Parāsharamādhava Āchāra, p. 397).

P. 1055, l. 4—for स्वकृताकृतधर्मं read वनवासिभिश्च कृतात् धर्मं

—— „ —for प्रच्छ read प्रच्छ

—— l. 5—for कृत्याज्ञाः read कृताज्ञाः

—— „ —for मुच्यन्ते read मुच्यन्ते

—— l. 6—for तानि गृह्णन्ति readताननिगृह्णन्तः

—— „ —for रक्षायां read रक्ष्यायां

—— l. 7—for नृपति read च भृति

—— „ —for गमयुक्तम् read गवचनमयुक्तम्

P. 1055, „ —for परिव्रजि read व्रजि

VERSE CCCV

ददाति—V. L. जुहोति (Vīramitrodaya, Rājanīti, p. 254).

रक्षणात्—V. L. पालनात् (which is wrongly attributed by Hopkins to Medhātithi).

P. 1055, l. 9—omit च after तस्य

—— l. 11—for प्रह read प्रष

VERSE CCCVI

P. 1056, l. 1—for घातयेत् read घातयन्

VERSE CCCVII

प्रतिभागं—V. L. (*a*) भूतिभोगं (Govindarāja); (*b*) भूतिभागं; (*c*) प्रीतिभोगं (Nandana); (*d*) प्रतिभोगं (Nārāyaṇa and Vīramitrodaya, Rājanīti, p. 255); (*e*) प्रीतिं भोगं (Parāsharamādhava Āchāra, p. 397).

VERSE CCCVIII

अरक्षितारमत्तारं—V. L. अरक्षितारं राजानं Kullūka.
हारकम्—V. L. हारिणम्

P. 1057, l. 1—for पूर्वस्य......वादः S. reads श्लोकोऽयं निन्दार्थवादः

—— „ —for आत्तो read अत्तो

VERSE CCCIX

अनवेक्षितः—V. L. अनपेक्षितः (Kullūka).

विप्रलुम्पकम्—V. L. विप्रलोपकम् (Nandana and Vīramitrodaya, Rājanīti, p. 255).

नृपं विद्याद्धोगतिम्—V. L. (*a*) नृपं गच्छेद्धोगतिम्; (*b*) असत्यं च नृपं त्यजेत्;

P. 1057, ll. 5—6—for धाना some Mss. read धना

—— l. 5—for धर्मो...निश्चयः read धर्मो नास्ति विपरीताभिनिवेशः as in S.

VERSE CCCX

निगृह्णीयात्—V. L. निगृह्णीत (Vivādaratnākara, p. 630).
बन्धेन—V. L. दण्डेन

P. 1058, l. 1—for विध read विधि as in S.

—— „ —for धार्मिकं read धार्मिकः as in S.

—— „ —for च्चौर read च्चौरः as in S.

—— l. 2—for चरणं read धरणं as in S.

—— „ —for द्विभिःस्त्वा read द्विभिरस्त्वा as in S.

• —— l. 3—for पर्यन्त read पर्यन्तः

VERSE CCCXI

पूयन्ते—V. L. पूज्यन्ते (Vivādaratnākara, p. 648).
सत्कर्मदेवा—V. L. रक्षयेन
ज्याभिः—V. L. ज्यातः (Vivādaratnākara, p. 648).

P. 1058, l. 1—for पूर्वोक्त read पूर्वोक्तः

—— l. 6—for पूर्वमङ्गिपा read पूयन्ते विपा as in S.

—— „ —for अपरो......इकं read अथ वा as in S.

VERSE CCCXII

कुर्वता—V. L. कुर्वतो

P. 1058, l. 8—for प्रत्यर्था ज्ञाति read प्रत्यर्थिज्ञाति as in N and S.

—— ll. 8—9—for द्रुन्यमानं......क्षेद्वा read द्रुष्यमाने यदि तत्पिता तन्माता वा राजानं क्षिपेत् कुत्सयेत् अभिशपेद्वा as in I. O.

P. 1058, l. 9—for क्षमायां read क्षमा कार्या as in I. O. and S.

—— „ —for यिंशामेव read यिंशामपि । एव as in S.

—— „ —for विधमेवा read विधेः फलमेवा as in S.

VERSE CCCXIII

यः—V. L. यत्
यस्त्वैश्वर्यात्—V. L. (a) यच्चैश्वर्यात्, (b) यश्चैश्वर्यात्

P. 1059, l. 2—for कण्डूवादित्यं I. O. read कण्डूवादित्वायक

VERSE CCCXIV

शक्तिं चोभयतस्तीक्ष्णां—V. L. (a) अभ्रिं वोभयतस्तीक्ष्णां (Aparārka, p. 1078);—(b) असिं चोभयतस्तीक्ष्णां (Mitākṣarā, 2. 267).

लगुडं—V. L. लकुटं (Mitākṣarā, 2. 267).

धीमता—V. L. धावता (noted by Medhātithi, also Aparārka, p. 1078).

P. 1059, ll. 4—5 for न वेदनु......दण्ड read न चेदमागमनपरं विधिशास्त्रं दण्डविधिविंधानात् as in N.

P. 1059, l. 5—for स्तेनः स्यात् read स्तेनस्यातः

—— „ —for निर्णय read विनिर्णय

—— l. 6—for वीर्यवता read धैर्यवता as in S.

—— l. 7—for मयेष read मयेय as in N.

VERSE CCCXV

वापि—V. L. वाथ

After 315 some Mss. have the following additional verse—

> गृहीत्वा मुसलं राजा सकृद्धन्यात्तु तं स्वयम् ।
> वधेन शुध्यते(ति) स्तेनो ब्राह्मणस्तपसैव वा ॥

(Which is verse 100 of Adh. XI).

VERSE CCCXVI

P. 1060, ll. 6—7—for च वचनमनित्यवच्छ्रुतं पाक्षिकं युक्तं read न च नित्यवच्छ्रुतस्य पाक्षिकत्वं युक्तं as in S.

P. 1060, l. 8 for चेज्घात्यतोऽघ्नन read चेद् घातयते राजा घ्नन् as in S.

—— „ —for कल्पो read विकल्पो as in S.

P. 6. 1060, l. 9 to P. 1061, l. 1—for इयत्तु......विधौ read इदन्तु शासनविमोक्षवचनं न नाम प्रतिषिद्धं सति विधौ

P. 1061, l. 2—for वृत्तिः read प्रवृत्तिः

—— l. 3—for प्रदाने read प्रधाने as in S.

—— l. 4—for रन्तरङ्ग read रङ्ग

—— l. 5—for विधि read वैध as in S.

—— „ —for मुख्येन read श्येन as in S.

—— l. 7 for पिधानेऽहं वि read पि प्रधानेऽङ्गे वि as in S.

—— „ —for विधिः लक्ष read विधिलक्ष

—— „ —for स्वरूपकार्यलौ read स्वरूपस्य कार्यस्य च लौ

P. 1061, l. 8—for षाडश read षोडशि

—— l. 8—for बुद्धि read शुद्धि as in I. O.

—— l. 10—for मुंच read मुंचे as in S.

—— „ —After वैन सः add एवं as in S.

—— „ —for लवं शाख read लक्ष्यं शख as in S.

P. 1061, „ —for शारीरो read न शारीरो as in S.

—— l. 11—for न राजा read राजा as in S.

VERSE CCCXVII

P. 1061, l. 12—for निरस्य read निरस्यति as in S.

—— l. 13—for स्ये एवं read स्येवं.

—— „ —for न पुन read पुन as in S.

—— l. 14—for स्पाद्य read स्पद्य

—— l. 15—for याज्ये याजक: read याज्यो याजके

—— l. 16—for विधिमुप read विधिमप

—— l. 17—for सर्वेष्वन्यत्र...द्धिरतो read सर्वेष्वत्र विधिरस्तीति न बुद्धिरतो

Both N. and S. read verse 317 and its *Bhāṣya* after 318; but add—अयं श्लोको राजभिरित्यस्मात्पूर्वं लेखनीयः

VERSE CCCXVIII

राजभिर्धृत—V. L. (*a*) राजनिर्हृत, (*b*) राजभिर्धृत, (*c*) राजनिर्धूत, (*d*) राजभिःकृत (Kullūka).

धृतव्—V. L. कृतव्

P. 1062, l. 1—for ग्रहणे read ग्रहेष्व

—— l. 1—for वृत्तो read धृतो

—— l. 3—for सन्नी धार्मिकस्तद्वृद्स read सन्तो धार्मिकास्तद्वृत्। अस as in S.

P. 1062, l. 4—for विना स्थित read विनाशित as in S.

—— „ —for हयानुप्र read हयाश्रम as in S.

—— l. 8—for शरी read शारी

—— „ —for या राज्ञः read सा राज्ञः as in S.

—— l. 6—for शक्यते read न शक्यते

—— „ —for हिंसा read हि सा as in S.

—— „ —for तत्स्वं read तच्च as in S.

—— l. 8—After हिंसायां add न

—— „ —for न रक्षानिवृत्तिः read रक्षार्थं नासिद्धिः as in S.

P. 1063, l. 1—for तन्निबोधनादपि read तन्निरोधनादिनापि

—— „ —for तानि गृहीत्वा तान्दृष्ट्वा भयादनेन read तान्निगृही- तान्दृष्ट्वा भयादन्येन as in S.

P. 1063, l. 2—for दुःखमपितुं read दुःखयितुं as in S.

—— „ —Omit तस्मादि...प्रवर्तन्ते

—— l. 3—for विधिश्चेदल्पेष्वे read विधिश्च दण्डयेष्वे

—— l. 5—for बन्धनदण्डेन read च धनदण्डेन as in I. O.

VERSE CCCXIX

रज्जुं घटं—V. L. रज्जुघटं (Pārijāta quoted by Vivādaratnākara, p. 328 and Vivādachintāmaṇi, Calcutta, p. 90).

P. 1063, l. 7—for स्थावस्थानं read स्थानं

—— l. 8—for नुप read नृप

VERSE CCCXX

हरतोऽभ्यधिकं—V. L. (*a*) हरतोऽभ्यधिके (*b*) हरतो ह्यधिका (Vivādaratnākara, p. 322).

शेषेऽस्ये—V. L. (*a*) शेषेस्वे ।(Mitākṣarā 2. 275) (*b*) शेषे स्वे (noted by Bālambhaṭṭī 2. 275).

P. 1063, l. 9—for द्वाविंशद्द्वाविंश read द्वाविंश

P. 1064, l. 1—for प्राकृत...त read प्राकृत एकादशगुणो दण्डः as in S.

VERSE CCCXXI.

तथा धरिममे—V. L. तुलाधरिममे
उत्तमानां—V. L. महर्घाणां

P. 1064, l. 6—Omit केचिदाहुः

—— l. 6—for यथा read यथा

—— „— for श्रुत read शत

—— „— for नन्वत्रविशेषो हन्तुरस्ति read नत्वत्र विशेषे हेतुरस्ति as in S.

—— ll. 7—8—Omit नन्वत्र......न्यस्मिन्

VERSE CCCXXII

इष्यते—V. L. उच्यते
स्त्वेकादशगुणं—V. L. (*a*) चैकादशगुणं (*b*) य्येकादशगुणं (*c*) स्वेकादशगुणं

P. 1065, l. 1—for पहृतं read पहृतमेव

—— l. 2—for निमेयम् read विनिमेयम्

VERSE CCCXXIII

मुख्यानां चैव रत्नानां—V. L. रत्नानां चैव सर्वेषां (Mitākṣarā 2. 275).

P. 1065, l. 3—for भाग्यतः सं read भाग्यसं as in I. O.

—— ll. 5—6—for सर्वत्राहृत्यर्थो read सर्वत्रावध्यर्थो as in I. O.

VERSE CCCXXIV

दण्डं राजा प्रकल्पयेत्—V. L. राजा दण्डं प्रकल्पयेत् (Vivādaratnākara, p. 319).

P. 1066, l. 3—for खङ्गशाङ्गो read खङ्गःशङ्गो

—— l. 6—for नयनान्तर read न तन्नान्तर as in I. O.

—— l. 8—for राज्ञा कर्तव्यं कार्या एव read न राज्ञा चन्तव्या कार्यं च

—— „ for व्यपेक्षा read व्यपेक्ष्य

VERSE CCCXXV

खरिकायाश्च—V. L. (*a*) स्थूरिकायाश्च (*b*) खुरिकायाश्च, (*c*) स्फुरिकायाश्च (Vivādaratnākara, p. 319) (*d*) नासिकायाश्च, (*e*) छूरिकायाश्च, (*f*) तूलिकायाश्च (Vivādachintāmaṇi, p. 135).

P. 1066, l. 11—for संततं read संभवति as in S.

—— l. 12—omit तेन

—— „ —for गोरथै से read गोरथ से

—— l. 13—for वाहानामुप read वाहनोप

—— „ —for अवश्यमयं read प्रतोदेन वाहने एवायं as in S.

—— l. 14—for या पालोर्ध read यां पालोऽन्यो वा भिन्द्यार्ध as in S.

VERSE CCCXXVI

गोमयस्य V. L.—आयसस्य

P. 1067, l. 1—for वादिति read वादि

VERSE CCCXXVII

वैदल V. L.—वैल्व (Vivādaratnākara, p. 326).

VERSE CCCXXIX

अन्येषां चैव—V. L. अन्येषामेव (Vivādaratnākara, p. 326).

माद्दीनामधानां—V. L. माद्दीनां मधानां (do.)

पक्वान्नानां च—V. L. (*a*) पक्वानां चैव (Vivādaratnākara, p. 326) (*b*) फलानां चैव (Vivādachintāmaṇi, p. 140).

तन्मूल्याद्द्विगुणो—V. L. हरणे द्विगुणो (Vivādachintāmaṇi p. 140).

VERSE CCCXXX

पुष्पेषु V. L.—लतासु

अन्नेषु—V. L. अल्पेषु (Govindarāja and Vivādaratnākara, p. 325).

कृष्णलः—V. L. कृष्णलाः (Vivādaratnākara, p. 325).

P. 1068, l. 2—for रिपवनाय च धान्यं क्षेत्रेष्वेव read रिपवनस्य च धान्येष्वेव

P. 1068, l. 2—for रूपयोः read रूपस्य

—— l. 3—for तस्वं read तत्तु

—— l. 4—for नाद्रव्य read नानाद्रव्य

VERSE CCCXXXI

दण्डः—V. L. दण्ड्यः

P. 1069, l. 2—for प्रकारत्वादिको read प्रकारत्वादधिको as in S.

—— l. 3—Before येन add अथवा निरन्वयः as in S.

—— „ —After दण्ड्यः add अथवा अनारक्षं निरन्वयम् । सति तु रक्षके उभयापराधादल्पो दण्डः as in S.

VERSE CCCXXXII

हृत्वाऽपव्ययते च यत्—V. L. (*a*) कृत्वाऽपव्ययते च यत् (Vivādaratnākara, p. 286 and noted by Bālambhaṭṭī, 2. 266), (*b*) हृत्वापह्नुयते च यत्, (*c*) कृत्वा चापह्नुते भयात् (Smṛtisāroddhāra, p. 329), (*d*) कृत्वा चापह्नुते च यः, (*e*) कृत्वाऽपह्नुयते च यत् (noted by Bālambhaṭṭī, 2. 266),

(*f*) कृत्वापह्नुते च यत्, (*g*) कृत्वाऽपव्ययते यदि (Parāsharamādhava, Vyavahāra, p. 298), (*h*) कृत्वा यश्चिह्नुते भयात् (Mitākṣarā, 2. 266).

P. 1069, l. 6—for मात्रमृषा read मात्र स्तेयमृषा as in S.

—— l. 7—for वस्तूत्पाटना read वस्त्रोत्पाटना

—— l. 9—for कृतं युक्तं read कृतमयुक्तं

—— l. 10—for मन्विच्छेदसत्य read सन्धिच्छेदेऽसत्य

—— „ —for एवं वक्ष्यते read स्तेय एवावक्ष्यत् as in S.

VERSE CCCXXXIII

यस्त्वेतानि—V. L. यश्चैतानि (Vivādachintāmaṇi, p. 140).
तं शतं—V. L. तमाद्यं—(noted by Medhātithi.)

P. 1070, l. 2—after दत्तं add किंचिद् द्विगुणीक्रियते

—— „ —for क्षीरगृह read क्षीरं घृत as in S.

—— l. 3—for अग्नीन्धन read अग्निगृहात् as in N and S.

—— l. 5—for रुपक्क read रुपक्लृप्तस्यानुपक्लृ as in S.

—— l. 7—Before ताव add स

—— l. 9—for भूते add हृते as in S.

VERSE CCCXXXIV

P. 1070, l. 11—for सन्निच्छे read सन्धिच्छे as in S.

—— „ —for पेच read पेचः

—— „ —for क्रियामसावाश्रितो read क्रियामात्राश्रितो

—— l. 12—for स्तेन read स्तेनः

—— l. 13—for प्रसिद्धि read सन्धि

VERSE CCCXXXV

राज्ञो—V. L. राज्ञा

यः स्वधर्मे न—V. L. (*a*) यो न स्वधर्मं, (*b*) यस्त्वधर्मेण (Parāsharamādhava Āchāra, p. 391).

P. 1071, l. 2—for शरीर read शरीरमित्युक्तम् as in I. O.

—— ll. 2—3—for धनदानादि......दण्ड्यः, read विवक्षितमधर्मात्मकतया यः स्वधर्मं नानुतिष्ठति स पापी दण्ड्यः as in I. O.

—— l. 3—for र्मः स्वकान्यो यः read र्मात्स्वकाद् यः as in N.

—— „ —for ज्ञनु read ज्ञानु

—— „ —for दण्डः read दण्ड्यः

VERSE CCCXXXVI

राजा भवेद्दण्ड्यः—V. L. राज्ञा भवेद्दण्डः (Vivādaratnākara, p. 654).

P. 1071, l. 4—for यो नातिगुण read यो नातिस्वजातिगुण as in I. O.

—— „ —for त्सह read त्सहस्र

—— l. 5—Before दण्डस्य add दृष्टार्थत्वात् as in S.

—— „ After दण्डस्य add तस्य

VERSE CCCXXXVII

गोडशैव तु—V. L. षोडशैव च

P. 1072, l. 3—for योरपि कृत read योरधिकृतः

—— l. 5—Before रक्षा add यतो

—— l. 6—for स्यापराधः read स्य कोपराधः as in I. O.

—— l. 7—for लोकौ श्वतमतो read लोकविश्रुतौ as in I. O.

P. 1072, ll. 8-9 -for तुल्य...विषयस्या read तुल्यबलस्य विकल्पस्य परविषयाश्रयस्या as in I. O.

—— l. 9—for द्विअगुण read द्विगुण as in S.

—— l. 11—for अथवा...लंबन इति read अर्थवत्वात् विध्यवगतिः आधिक्यविधौ लघीयसीति as in I. O.

VERSE CCCXXXVIII

तद्दोषगुणविद्वि सः—V. L. (a) तद्दोषगुणवेदिनः (Mitākṣarā 2. 275) (b) तद्दोषगुणविद्विषः (noted, but rejected, by Bālambhaṭṭi 2. 275)., (c) तद्दानगुणवेदिनः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 302).

अष्टापाद्यं—V. L. अष्टगुणं (Parāsharamādhava Vyavahāra 302).

पूर्णं वापि—V. L. पूर्णं चापि (do.)

VERSE CCCXXXIX

मूलफलं—V. L. फलं मूलं (Vidhānapārijāta II, p. 252).

P. 1073, l. 3—for दर्शनात्स्वाप read दर्शनाच्चाप as in S.

—— „ —for दोषा read दार्वन्य as in S.

—— l. 5—for स्यादित्यादि read स्यादिति यदि

VERSE CCCXL

ध्यापनेन—V. L. ध्यापनाद् (Mitākṣarā 2. 113).

P. 1074, l. 2—for स्तेनं प्रतिगृह्णतां read तेन प्रतिग्रहप्रीत्या दायादि गृह्यते

—— „ —After पैव add वृत्तिः

—— „ — for चोरं read चोरधनं as in S.

VERSE CCCXLI

दण्डं—V. L. **देयं** (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 304).

VERSE CCCXLII

असन्दितानां—V. L. (*a*) **असंहितानां**, (*b*) **असंधितानां** (Vivādaratnākara, p. 319).

सन्दाता—V. L. (*a*) **संधाता** (Vivādaratnākara, p. 319), (*b*) **सन्ध्याता**

संदितानां—V. L. (*a*) **संधितानां**, (*b*) **संहितानां**

च मोचकः—V. L. **विमोचकः** (Vivādaratnākara, p. 319 and Vivādachintāmaṇi (p. 136).

हर्ता—V. L. **हन्ता** (Vivādachintāmaṇi (p. 136).

P. 1075, l. 3—for **सजात** read **संजने** as in S.

—— l. 5—for **दासासु** read **दासानासु** as in S.

—— l. 6—for **राजेच्छया** read **तत्र राजेच्छया** as in S.

—— l. 7—for **येत्तरा** read **येत्वरा** as in S.

—— l. 9—for **यद्यप्ययु** read **रथयु** as in S.

—— l. 10—for **स च** read **तच्च** as in S.

—— „ —for **शिल्पा** read **शिल्प्य** as in S.

VERSE CCCXLIII

P. 1075, l. 13—for **मृतस्या** read **मृतश्चा**

VERSE CCCXLIV

P. 1076, l. 1—for **साहिकः** read **साहसिकः**

—— l. 3—for **यान्येव** read **यास्तान्येव**

—— „ —for **यद्यप्य** read **यद्प्व**

P. 1076, l. 1—for नाशात्म read नाशनात्म

—— „ —for निग्रहो नापेक्षते read निग्रहश्चोपेक्षेत

—— l. 4—for यथा read त्वथा

—— l. 5—for मिवगच्छ read मिच्छ

—— l. 6—for द्वैधविशेष्य read द्वे विशेष्ये द्वे as in S.

VERSE CCCXLV

हिंसतः—V. L. (*a*) हिंसकः, (*b*) हिंसकात्
पापकृत्तमः—V. L. पापकृत्तरः

P. 1076, l. 8—for विधिः स्तु read विधिस्तु

—— l. 5—for श्चैरद read श्चौरः । द

—— „ —for दयबन्धः read दण्डः

VERSE CCCXLVI

P. 1076, l. 11—for द्वेष्यैश्चा read द्वेष्यश्चा

VERSE CCCXLVII

P. 1077, l. 1—for पारश्वतीयस्य read पारश्वस्यस्य as in S.

VERSE CCCXLVIII

द्विजातीनां च वर्णानां विप्लवे—V. L. विप्राणां विप्लवे धर्मविप्लवे

P. 1077, l. 3—for स्वबला read सबला

—— l. 4—for धायीच read धायि च as in N.

—— „ —for कस्याच्छकाय read कस्याशंकया

—— l. 10—for परीक्षार्थमपि Buhler reads परीक्षार्थोपि

—— l. 11—for कार्यकालते read कार्यकारिते

—— l. 13—for विना read विनाश

P. 1077, l. 15—for यद्दुप read यद्युप

—— „ —for प्रवृत्ते read प्रवृत्तो as in S.

—— „ —for विशेषायामभ्यवपत्ति read विशेषायां स्त्रीविप्राणामभ्यवपत्तिः

—— l. 17—Before भवति add न पुनरत्र पशुहननम् as in N.

—— l. 18—for प्रतिहार read प्रहार

VERSE CCCXLIX

स्त्रीविप्राभ्यवपत्तौ—V. L. (*a*) स्त्रीविप्राभ्युपपत्तौ (Madanapārijāta, p. 714), (*b*) स्त्रीविप्राद्युपपत्तौ

धर्मेण न—V. L. धर्मेण च

दुष्यति—V. L. नश्यति (Madanapārijāta, p. 784).

VERSE CCCL

ब्राह्मणं—V. L. श्रोत्रियं (Aparārka, p. 627).

बालवृद्धौ—V. L. बालवृद्धं

P. 1078, l. 1—for प्युद्यतो यः read प्युद्यते यः as in S.

P. 1079, l. 1—for विचार read विचार

—— l. 4—for विधि read विधे

—— l. 5—for इहभवतां read इहभवंत

—— „ —for यंद्यथातता read यंद्यपि आतता

—— l. 6—for स्तेयकारी read सोऽपकारी

—— l. 10—for कृतवचन आततायित्वमुपैति read कृतवत आततायित्वमपैति

—— l. 11—for इति नोक्तम् read इत्यनेनोक्तम्

योजयन् रहः—V. L. (*a*) योजयन् सह, (*b*) योजयेत्सह, (*c*) योजयेद्रहः.

P. 1081, l. 5—for—उमाळपितुं read तमाळापं योजयन्

——— „ —for —याद्दोषे read यादिदोषैः

——— „ —for नादिति read नादिद्रुमिः

—— ll. 5-6—for—सम्भवा...दृष्टदोषः read शस्तः अयमेनामुपज-पतीत्यमुत्र दृष्टदोषः शङ्क्यमानदोषो वा

P. 1081, l. 6 after चपलः add रहः

——— „ after केचित् add स

VERSE CCCLV

पूर्वं—V. L. दोषैः (Aparārka, p. 354).

VERSE CCCLVI

वनेपि वा—V. L. गृहेपि वा (Vivādachintāmaṇi, p. 173).

P. 1082, l. 3—for देश्या read देश्याः

—— l. 6—for संततो read सन्ततानां

—— l. 7—for येन केन read या न केन as in S.

——— „ —for संबन्धिनि read सम्बन्धिनी as in S.

—— l. 8—Before प्राम्रुयात् add संग्रहणं

—— ll. 7-8, संग्रहणं...भणितादिना should go to p. 1083, l. 3.

VERSE CCCLVII

उपकार—V. L. उपचार (Kullūka).

खट्वा—V. L. शय्या (Vivādaratnākara, p. 381).

P. 1083, l. 3—Before भूषणं add ll. 7-8 of p. 1082 as amended above.

VERSE CCCLVIII

यथा—V. L. तथा (Mitākṣarā 2. 284).
ऩुमते—V. L. ऩुमतेः

P. 1084, l. 1—for प्रदेश read अदेश

—— „ —for यथा read तथा

—— l. 3—Before प्रतिषेधति add न.

—— l. 3—for तस्मिन्नकृतेन दो read तस्मिन् कृते दो

—— l. 4—omit खलं, not in I. O.

—— ll. 4-5—for निवेदनस्यापि read वक्तावपि

—— l. 5—for दुष्यताम् read दुष्येताम्

After 358 some Mss. have the following additional verse—

कामाभिपातिनी या तु नरं स्वयमुपव्रजेत् ।
राज्ञा दास्ये नियोज्या सा कृत्वा तद्दोषघोषणम् ॥

VERSE CCCLIX

सदा—V. L. स्मृताः (Vivādaratnākara, p. 385).

P. 1084, l. 6—for संग्रहस्वरूपं read संग्रहणस्वरूपं

—— l. 6—for क्षत्रियादि read क्षत्रियादिः

—— l. 8—for हेतु स्व read हेतुस्व

—— „ —for तुल्ये हि read तुल्यश्च

—— l. 9—for कोसौ read उत्कोसौ as in S.

—— l. 10—for तीर्थादिष्वपिवदनं read तीर्थादिष्वभिवदनं

—— „ —for दण्डात्तूप read दण्डादुप

—— l. 11—for शूद्रोद्विजातिगमने ब्राह्मणो छेदार्हो read शूद्रो द्विजातिस्त्रीगमने प्राणच्छेदार्हो as in S.

P. 1084, l. 11—for मतः स्व read मतश्च as in S.

——l. 12—for कार ः क्रियादिरूप read कारक्रियादिरूप

——l. 13—for यथेद् read यच्चेद्

——l. 14—for यं चाभवन् read यं च भवान्

——l. 15—शास्त्रमपर्यनुयोज्य read शास्त्रम्पर्यनुयोज्य as in S.

——l. 15—for प्रतिषेधवत् प्रतिषेधवद्धि read प्रतिषेधं विद्धि as in S.

——l. 17—after निमित्तं add प्रायश्चित्तं as in S.

—— „ —for उपकारादिभिरादौ read उपकारादौ

——l. 18—for तत्परस्त्री read ततश्च परस्त्री

——l. 19—for राज्यापोहयानामेव तु निवृत्तौ read आद्यायामेव तु प्रवृत्तौ as in S.

—— „ —for गृह्य read निगृह्य as in S.

—— „ —for प्रजाप read प्रजप

—— l. 20—for सत्यवादवन्तो read सत्यादावन्तो

—— l. 21—for न read तेन

—— „ —for प्रहयात् भज्ञ read प्रहयाज्ञ

—— „ after ज्ञातं read न

P. 1085, l. 1—for दाये दण्ड......जातीयः स्त्री सं read दाये दण्ड्यते। इति बहुदण्डेष्वाम्नातेषु स महान् यो द्विजातीयस्त्रीसं as in S.

P. 1085, l. 1—for न सर्वत्र read सर्वत्र मारणम् as in S.

—— l. 2—for सहरमतीभिः read भर्तृमतीभिः as in S.

—— „ —for न सज्ञा read हीनज्ञा as in S.

VERSE CCCLX

P. 1085, l. 3—for रितः read रिताः

VERSE CCCLXI

सम्भाषां परस्त्रीभिः—V. L. सम्भाषं सह स्त्रीभिः (Vivādaratnākara, p. 386).

P. 1085, l. 7—for प्रकाशमाना read प्रकाशमना

—— „ —for कथं विनिषिद्धगोस्वामिना read कथं चिन्निषिद्धः स्वामिना

VERSE CCCLXII

नारीर्नि—V. L. (*a*) दाराञ्चि, (*b*) नारीञ्चि (Vivādachintāmaṇi, p. 174).

P. 1086, l. 2—for स्मजा read स्मा जा as in S.

—— „ —for उत्कृष्टमाकारं read उपपतिसमकाः as in S.

—— l. 3.—for चारणापुरुषेण read चारणाः परपुरुषेण as in S.

—— „ —for प्रतिष्ठंते read न तिष्ठंति as in S.

—— l. 4.—for वारयन्ति read चारयन्ति as in S.

—— „ —for ता मै read ते मै॰ as in S.

—— l. 5—for जयति मन्त्याश्च स्त्री read सज्जयन्ति मोजयन्ति अन्याश्च स्वस्त्री as in S.

P. 1086, l. 5—for वैश्या read वेश्या

—— „ —for सुराणां read स्वनारीणां as in S.

VERSE CCCLXIII

सम्भाषां ताभिराचरन्—V. L. रहस्सम्भाषणं चरन्

P. 1086, l. 6—for भाषं read भाषां

—— l. 7—for परिपूर्णता...प्रयायन्ते read परिपूर्णा तासु वेश्यात्वम् । भर्तृभिरनुज्ञाताहि ताः पत्न्यायन्ते as in S.

P. 1086, l. 9—for पनतता read पनताः

P. 1087, l. 1—for दासीदासा गृह्यन्ते read दासी—इत सूपकारादिशब्दवत् कर्ममूलकः (V. L. मिश्रकः) । इह तावदाद्या एव स्थितिः विशेषेणोपादाने ऽसामर्थ्यात् । या यस्य दासी वेश्यावच्चान्यैः संसृज्यते । राजदासीव दासी वा सा निगृह्यते as in S.

P. 1087, l. 2—for विभागे चैतन्निपुणं चाविज्ञप्रच्छन्नम् read रिक्थविभागे चैतन्निपुणं वक्ष्यामः । प्रव्रजिताः भरण्डकाः शीलमित्रादयः । ताहि कामुक इव विज्ञप्रच्छन्नाः—as in S.

VERSE CCCLXIV

प्राप्नुयान्नरः —V. L. प्राप्तुमर्हति
P. 1087, l. 5—for वध इत्यवधेः read इत्येवात्र as in S.

VERSE CCCLXVI

समामिच्छेत् पिता यदि—V. L. समागच्छेत्समामपि (Vivādaratnākara, p. 402).
शुल्कं दद्यात्—V. L. शुल्कं दाप्यः

P. 1088, l. 1—for अकामायाः read अकामायाः कन्यायाः as in Mad.

—— l. 4—for सामां read समां

—— l. 5—for तदनु read ननु

—— l. 7—for संतेन read ऽयंतेन

—— l. 9—for प्रतिपद्या read प्रतिपाद्या as in Mad.

VERSE CCCLXVII

तस्याशु कर्त्योऽङ्गुल्यः—V. L. (*a*) तस्याशु कर्त्ये अङ्गुल्ये, (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 321, Mitākṣarā 2. 288, and Aparārka, p. 858); (*b*) छेत्तव्यावङ्गुली तस्य, (*c*) तस्याशु कर्त्ये अङ्गुल्यौ, (Vivādaratnākara p. 303).
वार्हति—V. L. चार्हति (Parāsharamādhava, p. 321, Mitākṣarā 2. 288).

P. 1089, l. 1—for पित्राय read पित्रादय as in Mad.

—— l. 2—for कन्र्याः read कर्त्र्याः

—— l. 3—Bring the whole of line 4 after सेहारोयम्

VERSE CCCLXVIII

सकामां दूषयंस्तुल्यो नाङ्गुलिच्छेदमाप्नुयात्—V. L. (*a*) सकामां दूषयेयस्तु नाङ्गुलिच्छेदमर्हति, (*b*) सकामां दूषमाणस्तु नाङ्गुलिच्छेदमाप्नुयात् (Vivādaratnākara, p. 403.)

P. 1089, l. 6—After अथ add वा

—— l. 7—for एतामर्थंकृत्य read एतामर्थमिष्य

VERSE CCCLXIX

तस्याः स्यात्—V. L. स्यात्तस्याः (Vivādaratnākara, p. 403).
द्विगुणं—V. L. त्रिगुणं (Aparārka, p. 859).

VERSE CCCLXX

या कन्यां विप्रकुर्यात्स्त्री—V. L. (*a*) या तु कन्यां प्रकुर्यात्स्त्री, (Vivādaratnākara, p. 403), (*b*) या च कान्यां प्रकुर्यात्स्त्री, (*c*) कन्यां प्रकुर्याद्या तु स्त्री
सा सद्यो—V. L. सद्योऽसौ (Vivādaratnākara, p. 403).
अङ्गुल्योरेव वा छेदं—V. L. (*a*) अङ्गुल्योश्छेदनं चैव, (*b*) अङ्गुल्योरेव च च्छेदं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 321, Vivādaratnākara, p. 403, Mitākṣarā, 2. 288 and Aparārka, p. 859).

VERSE CCCLXXI

सेस्थिते—V. L. संस्थितः (Parāsharamādhava Āchāra, p. 119).
स्त्री ज्ञातिगुणदर्पिता—V.L. (*a*) ज्ञातिस्त्रीगुणदर्पिता (*b*) जाति स्त्रीगुणदर्पिता (Parāsharamādhava Āchāra p. 119), (*c*) स्त्री ज्ञातिबलदर्पिता, (*d*) स्त्रीजातिबलदर्पिता (noted by Nārāyaṇa).

P. 1091, l. 1—for दर्पया read ज्ञातिदर्पया

—— l. 2—for नेना read नेन.

VERSE CCCLXXII

तत्र दह्येत पापकृत्—V. L. तावद्यावदसौ मृतः

VERSE CCCLXXIII

संवत्सरेऽभिशस्तस्य—V. L. संवत्सराभिशस्तस्य (noted by Medhātithi, who notes the other reading also).

P. 1092, l. 1—for त्सरे read त्सरं प्रतिपाल्यातीते संवत्सरे as in Mad.

P. 1092, l. 3—for स्तेयमिति read स्त्रियमिति

—— l. 4—for स्तेयकारो read स्तु यकारो

—— „ —for शत read व्रात

—— l. 5—omit सत्रमेव व्रास्य

—— „ —for व्रात्या ये तद्वदहीना व्रात्या read व्रात्याः। ये तुद्वाहीनां व्रात्यां

—— l. 7—for गौ read गौण as in Mad.

—— l. 9—for मुपे read मपे

—— l. 10—for निरुपपद read दुरुपपादं

—— l. 11—for बहु read व्रात्य

—— l. 13—for व्रात read व्रत as in Mad.

—— l. 15—for वरस्य read वरश्च

—— „ —for मरणांतं चेद्गृहे read मरणं तिष्ठेद्गृहे

VERSE CCCLXXIV

For the second line V. L.—(*a*) अगुप्तैकाङ्गसर्वस्वी गुप्ती सर्वेण हीयते (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 318), (*b*) अगुप्तैकाङ्गसर्वस्वी गुप्ते सर्वेण हीयते (Vivādaratnākara, p. 395);—(*c*) अगुप्तं साङ्गसर्वस्वा। गुप्तं सर्वेण हीयते (Bālambhaṭṭī 2. 286).

अगुप्तमंग—V. L. अगुप्ते चाङ्ग.

सर्वस्त्री—V. L. (*a*) सर्वस्वैः (Mitākṣarā 2. 286, (*b*) सर्वस्वं
गुप्त—V. L. गुप्ते

P. 1093, l. 1—for गद्ध read गच्छ

—— „ —for स्व read स

——l. 2—for तद्वत् read तद्वान्

——l. 3—for पराधानन्त रमे read पराधितमे

VERSE CCCLXXV

निरोधतः—V. L. निरोधितः (Vivādaratnākara, p. 396).

VERSE CCCLXXVI

गच्छेतां—V. L. सेवेतां (Mitākṣarā 2. 286).
यद्यगुप्तां तु—V. L. यद्यगुप्तायां

P. 1094, l. 3—for मित्यर्थनेति क्रमः read मित्यर्थः । नेतिभ्रमः as in Mad.

—— l. 4—for कारादण्डं read काराद्दण्डं

The Vivādaratnākara (p. 396) quotes Manu as—

ब्राह्मणीं यद्यगुप्तां तु सेवेयातामितिस्थितिः ।
गुप्तां चेच्छूद्रवद्दण्ड्यो दग्धव्यो वा कटाग्निना ॥

VERSE CCCLXXVII

P. 1094, l. 7—for विप्रशूद्रव read शूद्रव

P. 1094, l. 1—for शूद्रगुप्ते read शूद्रस्य गुप्ते

VERSE CCCLXXVIII

व्रजन्—V. L. जेत् (noted in Bālambhaṭṭī 2. 286).

P. 1095, l. 4—for सनाद्धानेनाधिके read सनाङ्कनेधिके

VERSE CCCLXXIX

प्राणान्तको—V. L. प्राणान्तिको (noted by Medhātithi; Vivādaratnākara, p. 393).

P. 1095, l. 10—for मौढ्यं read मौण्ड्यं as in Mad.

—— „ —for प्रशक्त read प्रसक्त

VERSE CCCLXXX

ष्वपिस्थि—V. L. ष्ववस्थि (Prāyashchittavivēka, p. 183).
राष्ट्रादेनं—V. L. (*a*) राष्ट्राच्चैनं, (*b*) राष्ट्रात्त्वेनं

P. 1096, l. 2—for युगपत् Mad. reads ऽनवधारणे

VERSE CCCLXXXI

भूयान्—पापात् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 159).
भुवि—V. L. क्वचित्
विद्यते भुवि—(*a*) भुवि विद्यते (Vivādaratnākara, p. 632); (*b*) विद्यते क्वचित् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 159).

VERSE CCCLXXXII

व्रजेत्—V. L. व्रजन् (Vivādaratnākara, p. 393).
तावुभौ—V. L. तत्समं (Vivādaratnākara (p. 393).

After 382 some Mss. have the following additional verse:—

क्षत्रियां चैव वैश्यां च गुप्तां तु ब्राह्मणो व्रजन् ।
न मूत्रमुण्डः कर्तव्यो दाप्यस्तूत्तमसाहसम् ॥

VERSE CCCLXXXIII

सहस्रो—V. L. सहस्रं

VERSE CCCLXXXIV

पञ्चशतं—V. L. पञ्चशतो (Vivādaratnākara, p. 396).

मौण्ड्यमृच्छेत्तु—V. L. मौण्ड्यमिच्छेत्तु (Vivādaratnākara, p. 396).

दण्डमेव—V. L. मौण्ड्यमेव (Lakṣmidhara, noted in Vivādaratnākara, p. 396).

VERSE CCCLXXXV

सहस्रं त्वन्त्य—V. L. सहस्रमन्त्य (Vivādachintāmaṇi, p. 178).

अगुप्ते क्षत्रियावैश्ये शूद्रां वा ब्राह्मणो व्रजन्—V. L. (a) विप्रः क्षत्रियविट्शूद्रस्त्रीरगुप्ताः परिव्रजन्; (b) अगुप्ते वैश्यराजन्ये शूद्रां वा ब्राह्मणो व्रजन् (c) अगुप्तां क्षत्रियां वैश्यां शूद्रां वा ब्राह्मणो व्रजन् (Vivādachintāmaṇi, 178).

P. 1098, l. 3—for गुप्ताग read अगुप्ताग

—— l. 3—for पद्देशो read पद्देश्या

After 385 some Mss. have the following additional verses—

शूद्रोत्पन्नांशपापीयान्नवं मुच्येत किल्बिषात् ।
तेभ्यो दण्डाहृतं द्रव्यं न कोशे सम्प्रवेशयेत् ॥
अयाजिकं तु तद्राजा दद्याद् भृतकवेतनम् ।
यथा दण्डगतं वित्तं ब्राह्मणेभ्यस्तु लम्भयेत् ।
भार्यापुरोहितस्तेना ये चान्ये तद्विधा द्विजाः ॥

VERSE CCCLXXXVI

P. 1098, l. 7—for स्त्रीगमनमन्य read स्त्रीगः अन्य as in Mad.

VERSE CCCLXXXVII

कृत्स्नजात्येषु—V. L. कृत्स्नाजात्ये (Vivādachintāmaṇi, p. 264).

सजात्येषु—V. L. स्वराज्येषु

P. 1099, l. 1—for साम्राज्य परः प्रा read साम्राज्यं पर प्रा

—— „ —for सजातेषु read सजात्येषु

VERSE CCCLXXXVIII

चर्त्विक्—V. L. (*a*) चर्त्विक, (*b*) स्वर्त्विक, (*c*) ऋत्विक्

याज्यं चर्त्विक् त्यजेद्यदि—V. L. याज्यमृत्विक् त्यजेद्यदा (Vivādaratnākara, p. 122).

शक्तं—V. L. शान्तं

P. 1099, l. 4—for तद्विप read तद्व्यप as in Mad.

—— l. 5—for कर्मयोरितरेतरत्यागे read प्रारब्धकर्मयोरितरेतरत्यागेन

—— l. 6—for तस्यायमन्यायः read तस्यायमत्यागः as in Mad. or तस्यायं न्यायः

—— l. 8—for योजनीयाः read याजनीयाः as in Mad.

—— l. 11—for अथ याजकावृत्वि read अयाज्ययाजनाध्यापकावृत्वि; though Stenzler reads अज्ञानाध्यापनादृत्वि (Gautama 21. 12, 13).

VERSE CCCLXXXIX

राज्ञा—V. L. राज्ञो (Vivādachintāmaṇi, p. 154).

P. 1100, l. 1—for सक्तायाः read स्वक्रिताया:.

—— l. 3—for संभोगे read असम्भोगो

—— l. 4—for मानं read पानं as in Mad.

VERSE CCCXC

हितमात्मनः—V. L. आत्मनो हितम्

P. 1100, l. 6—for मानां read मानानां.

VERSE CCCXCI

P. 1101, l. 2—for आचार्यसाहित्ये read अर्थानां सहत्वं as in S.

—— l. 2—for स्वधर्म read स्वधर्मं

—— „ —for महत्वे read सहत्वे.

—— l. 3—for प्रथममध्य read प्रशमस्य

VERSE CCCXCII

प्रतिवेश्या—V. L. प्रातिवेश्या
विप्रो—V. L. विप्रौ (Vivādaratnākara, p. 358).

P. 1101, l. 5—for प्राङ्गी read आदि

—— l. 6—for वसन्तौ read वसन्नुच्यते । यतश्च श्रोत्रियाणामपि-प्रतिवेश्यव्यपदेशोऽस्त्येव सर्वथा । अथवा आधानेन गृहान्तिके निवसन्तावाभ्यां शब्दाभ्यामुच्येते । तौ as in I. O.

VERSE CCCXCIII

तदन्नं—V. L. तद्धनं
हिरण्यं—V. L. हैरण्यं,
हिरण्यं चैव माषकम्—V. L. दण्डं चैव स माषकम्.

P. 1102, l. 4—for उभयं read दातव्यं

VERSE CCCXCIV

न दाप्याः केनचित्करम्—V. L. (*a*) न दाप्यः केनचिद्दमम्, (*b*) न दाप्यः केन चित्करम् (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 252).

P. 1102, l. 6—for कर्मवत्कारु read केन चित्करं as in S.

—— ll. 6-7—for दातव्या read न दाप्या as in S.

VERSE CCCXCV

व्याधितार्तौ—V. L. व्याधितार्तं

VERSE CCCXCVI

शाल्मले—V. L. शाल्मली
नेनिज्यान्नेजकः शनैः—V. L. निज्याद्वासांसि नेजकः (Aparārka, p. 824).

P. 1103, l. 5—for मो दृष्टो येना read मोऽदृष्टाय । तेना as in S.

—— l. 7—for प्रयच्छन्य read प्रयच्छेत् । मूल्येन व as in S.

VERSE CCCXCVII

तन्तुवायो दशपलं—V. L. तन्तुवायः पलं दत्त्वा
पलं...पलाधि—V. L. फलं...फलादि

P. 1104, l. 3—for वृद्धि read वृद्ध्य

VERSE CCCXCVIII

नृपो हरेत्—V. L. हरेन्नृपः

P. 1104, l. 2—omit च

—— l. 6—for येषु read तेषु

—— „ —for शौक्ति read शौल्कि

—— „ —for क्रयविक्रयसारसा read व्ययऽव्ययक्रयसारासारा

—— l. 7—for गत स्याम्यदे read नीतस्य दे

P. 1105, l. 1—for ज्ञापि read ज्ञापयि

—— „ —for पण्य एव read पण्यम् । एवं

VERSE CCCXCIX

राज्ञः—V. L. राज्ञा (Aparārka, p. 834).
सर्वहारं हरेन्नृपः—V. L. सर्वस्वं हारयेन्नृपः (Aparārka, p. 834).
निर्हरतो—V. L. निक्षिपतो (Aparārka, p. 827).
हरेन्नृपः—V. L. नृपो हरेत्

P. 1105, l. 4—for कुंकुमप्राच्येषु read कुंकुमं प्राच्येषु

—— ll. 4-5—for तत्र तस्य प्रक्षालनं read तत् तत्र प्रत्याख्यातं

—— l. 4 —for कुमप्रायेषु पट्टो read कुमं प्राच्येषु पट्टो

VERSE CD

P. 1106, l. 1—for वाणिज्य read वाणिजक

VERSE CDI

चिचार्यं—V. L. विज्ञाय

P. 1106, l. 7—for सराषि read सरषि

VERSE CDII

पृच्छे पच्छे—V. L. पच्छे मासे (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 315, Aparārka, p. 827 and Mitākṣarā 2. 251).

ऽथवागते—V. L. तथागते

P. 1107, l. 2—for वर्हि read तर्हि

VERSE CDIII

सर्वं च स्यात्सुलक्षितम्—V. L. (*a*) सर्वं तु स्यात्सुलक्षितम्, (*b*) सर्वं तत्स्यात्सुलक्षितम्, (*c*) सर्वं स्यात्सुपरीक्षितम्, (*d*) सर्वं पार्थिवलक्षितम्, (*e*) सर्वतः स्यात् सुलक्षितम्, (*f*) सर्वं तत्स्यात् सुरक्षितम् (Vivādaratnākara, p. 301).

VERSE CDIV

यानं तरे—V. L. (*a*) यानतरे (Vīramitrodaya Rājanīti p. 270), (*b*) याने तरं (Vivādaratnākara, p. 640).

पौरुषो—V. L. पौरुषे (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 270).

दाप्यं—V. L. (*a*) दाप्यः (do.), (*b*) दद्यात् (Vivādaratnākara, p. 640).

तरे—V. L. (*a*) तरम् (Vivādaratnākara, p. 640), (*b*) हरे, (*c*) भरः.

पौरुषोऽर्धपणं तरे—V. L. पुरुषोऽर्धपणं तरम् (Aparārka, p. 834).

पुमान्—V. L. नरः

रिक्तकः—V. L. (*a*) द्विकरः (Aparārka, p. 834, (*b*) रिक्तिकः (Vivādaratnākara, p. 640).

P. 1108, l. 1—for मध्यां read मध्यं

VERSE CDV

P. 1108, l. 5—for परि read अपरि

—— l. 6—for न्यमं read न्यूनं

VERSE CDVI

P. 1109, l. 1—for नाग read नग

—— l. 5—for कल्पन्ते read कल्प्यते

VERSE CDVII

ब्राह्मणा—V. L. ब्राह्मणो (Aparārka, p. 835).
तारिकं तरे—V. L. तारिकं करम्

VERSE CDVIII

दासानां...दासैरेव—V. L. (*a*) दासानां... ...दासैरेव (Vivādaratnākara, p. 641).
तद्दासैरेव दातव्यं समागम्य—V. L. नावास्थैः प्रदेयं तत्समागम्य

P. 1110, l. 2—for शिथिलीकृतवातां read शिथिलीकृतवतां

—— l. 3—for स्वराजाश्वभा read स्वभा

VERSE CDIX

व्यवहारस्य निर्णयः—V. L. व्यवहारविनिर्णयः (Vivādaratnākara, p. 641).

P. 1110, l. 4—for राधाद्यत्तभ्र read राधात् यद् भ्र

—— l. 6—for बन्धो read बद्धो

VERSE CDX

शूद्रं दास्यं—V. L. दास्यं शूद्रम् (Vivādaratnākara, p. 625).

P. 1111, ll. 1-2—for पच एव...पचस्त read प्रत्यचश्चस्त्वाचायमुक्त इति चेदप्राप्त्येव एव प्रत्यचः त ।

P. 1111, l. 2—for धर्मार्थिं read धनार्थिं

—— l. 2—for बन्धनै read विबन्धनै

—— l. 3—for तत्र विधिः read न तत्र विधेः

—— „ —for सचेद्वीश्वरो read सचेश्वरो

—— l. 5—for तावपीति read तोऽपीति

VERSE CDXI

वृत्तिकर्शितौ—V. L. वृत्तिकर्षितम् (Vivādaratnākara, p. 153).
कारयेत्—V. L. कारयन्

P. 1111, l. 6—omit ब्राह्मणस्य च not in S.

—— l. 8—for परिषद्य read परिच्छदश्च

—— l. 9—after दास्यं add न as in S.

VERSE CDXII

लोभात्—V. L. मोहात् (Aparārka, p. 789).
दास्यन्तु कारयँल्लोभात्—V. L. यो दास्यं कारयेल्लोभात् (Vivādaratnākara, p. 153).
प्राभवत्यात्—V. L. प्रभावत्वात् (Vivādaratnākara, p. 153).

P. 1111, l. 11—for करणं read करणा

—— „ —for नादिकं रू read नादिरू

—— „ —for वाचः read भावः

P. 1112, l. 1—for म्यो I. O. reads ल्प

VERSE CDXIII

ब्राह्मणस्य स्वयम्भुवा—V. L. स्वयमेव स्वयम्भुवा

VERSE CDXIV

कस्तस्मात्तत्—V. L. कस्तं तस्मात् (Vivādaratnākara, p. 146).
विसृष्टो—V. L. (*a*) विसृष्टो, (*b*) तिसृष्टो (Aparārka, p. 786).
विमुच्यते—V. L. प्रमुच्यते (Vivādaratnākara, p. 146).

P. 1112, l. 3—for दास्या......सृष्टोपि read तन्मुक्तोपि

—— l. 4—for कं read कः

—— „ —म्रो वा read म्रात् । तत् वा

—— l. 5—for वा दास्यान्मोक्षः read दास्यान्मोक्षम्

VERSE CDXV

सहैते—V. L. सहैता (Aparārka, p. 789).

P. 1113, l. 4—for विज्ञापते read विज्ञापेत्

—— „ —for दासाः read दास्याः

—— ll. 4-5—for तुन ते read ननु

P. 1113, l. 5—for सर्व एवोत्तरे read सर्वे चोत्तरोत्तर

—— l. 6—for विना read दिरत्वाधिकारः

—— ll. 9—for दित्यव read दित्यन्यव

—— l. 13—for धन स्वा read धनः स्वा

—— „ —for श्रितस्येन read श्रितेन

VERSE CDXVI

भार्या—V. L. भार्याः

P. 1114, l. 7—after सा add न

—— l. 8—Before अन्ये add एवम्पुत्रदारयोरपि मूढ्यम्

—— l. 9—After तत्स्वम् add तथा हि

VERSE CDXVII

विस्रब्धं—V. L. विस्रब्धो

P. 1114, l. 10—for तथा च read अत्र

—— „ —for तदुक्तं read तद्युक्तं

—— „ —for सर्वस्य दासः read सर्वदासः

—— l. 11—Before कर्तव्या add न

VERSE CDXVIII

क्षोभयेतामिदं—V. L. क्षोभयन्तामिदं

P. 1115, l. 1—for कर्म read स्वकर्म

—— „ —for श्रावयेदन read श्रावयितुं न लभेरन्। अन as in S.

VERSE CDXIX

P. 1115, l. 3—for नाद्दप read नाद्दयः

VERSE CDXX

प्राप्नोति परमां गतिम्—V. L. ब्रह्मलोके महीयते

Adhyaya IX

VERSE I

धर्मान् वक्ष्यामि शाश्वतान्—V. L. धर्मं वक्ष्यामि शाश्वतम्

P. 1117, l. 7—for प्रायेष read प्रापये

—— „ —for चामि read क्ष्यामि

—— „ —for प्रहृषश्रुतिः read प्रहृषं स्तुतिः

VERSE II

विषयेषु च सज्जन्त्यः—V. L. विषये सज्जमानाश्च (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 322).

संस्थाप्या आत्मनो—V. L. (*a*) संस्थाप्या ह्यात्मनो (Mitākṣarā, 2. 295), (*b*) संस्थाप्याः स्वात्मनो

आत्मनो वशे—V. L. आत्मानमात्मना (Kṛtyasārasamuchchaya, p. 98).

P. 1117, l. 10—for विष्वम्यतः read विषु सज्जन्त्यः

P. 1118, l. 2—Omit उपदिष्टा भवति

—— „ —for शायी read शायि

VERSE III

स्त्री स्वातन्त्र्यमर्हति—V. L. स्वातन्त्र्यं क्वचित् स्त्रियाः (Samskāraratnamālā, p. 674).

रक्षन्ति स्थाविरे पुत्राः—V. L. पुत्रास्तु स्थविरे भावे (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 286 and Vivādaratnākara, p. 410).

P. 1118, l. 7—for विरु read विरू

—— l. 8—for वाधि read चाधि

P. 1118, ll. 11—12 omit तेन सर्वक्रियाविषयं

—— l. 12—for नेनार्थः read नर्थः

—— l. 13—for मत्कृता read मत्का

VERSE IV

वाच्यो...वाच्यश्चानुपयन्—V. L. याप्यो...याप्यश्चानुपयन्
वाच्यो मातु—V. L. याप्यो मातु

VERSE V

विशेषतः—V. L. प्रयत्नतः (Vivādaratnākara, p. 411).
प्रसङ्गेभ्यः—V. L. प्रमादेभ्यः (Samskāraratnamālā, p. 675).
After (5) Some Mss. have the following additional verse—

भार्यायां रक्ष्यमाणायां प्रजा भवति रक्षिता ।
प्रजायां रक्ष्यमाणायामात्मा भवति रक्षितः ॥

VERSE VII

चरित्रं च—V. L. च वित्तं च (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 323).
स्वं च धर्मं—V. L. (*a*) स्वधर्मं हि (Vivādaratnākara, p. 411); (*b*) स्वधर्मैश्च (Kṛtyasārasamuchchaya, p. 98).
प्रयत्नेन—V. L. (*a*) प्रजां चैव, (*b*) प्रजाश्चैव

P. 1120, l. 3—for साध्यं स्वीयमेते read साध्व्यः स्त्रिय एते

—— l. 5—for तद्भवति read तद्रक्षति

VERSE VIII

यद्पत्नीं—V. L. पुरुषः
भार्यां सम्प्रविश्य—V. L. भार्यां प्रविश्य स्वां

P. 1120, l. 6—for प्रत्या read पत्या पत्न्या उदरे प्र

—— , „ —for मार read सार as in N.

—— l. 7—for शब्दमय read शब्दस्य भार्याय

VERSE IX

सुतं सूते—V. L. सूते सुतं
स्त्रियं—V. L. स्त्रियो (Vivādaratnākara, p. 414).

P. 1121, l. 2—for जातिं च मान read जातिस्थम् । समान

—— l. 3—for उत्कृ...ममनु read उत्कृष्टपुरुष गमनमनु

VERSE XI

चैव नियोजयेत्—V. L. वा विनियोजयेत्
शौचे धर्मे ऽन्नपक्त्यां च—V. L. (*a*) शौचधर्मे च पक्त्याश्च (Vivādaratnākara, 416); (*b*) शौचे धर्मेऽन्नपक्तौ च (Smṛtitattva II, p. 147).

पारिणाह्यस्य—V. L. (*a*) पारीणाह्यस्य, (*b*) परिणाह्यस्य, (*c*) परीणाह्यस्य, (*d*) पारीणाह्यस्य, (*e*) पारिणाय्यस्य (Madanapārijāta, p. 192), (*f*) पारिणाय्यस्य (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 323), (*g*) पारिणेयस्य, (*h*) पारिणायस्य

वेक्षणे—V. L. (*a*) चेक्षणे (Vivādaratnākara, p. 416); (*b*) रक्षणे (Smṛtitattva, II p. 147).

VERSE XII

P. 1122, l. 5—for कञ्चुकेन read कञ्चुकिनः तैः

—— l. 6—for यथेष्टं read यथेष्ट

VERSE XIII

विरहोटनम्—V. L. विरहेऽटनम्
नारीसन्दूषणानि—V. L. (*a*) नारीणां दूषणानि, (*b*) स्त्रीणां वै दूषणानि
गेहवास—V. L. (*a*) गेहेवास (Aparārka, p. 108); (*b*) गृहवास, (Vivādaratnākara, p. 430).

P. 1123, l. 1—for वहून्यप्य read वहूनि दिनान्यप्य

VERSE XIV

संस्थितिः—V. L. निश्चयः
सुरूपं वा विरूपं वा—V. L. (*a*) विरूपं रूपवन्तं वा (Vivādaratnākara p. 412), (*b*) रूपवन्तमरूपं वा (*c*) रूपवन्तं सुरूपं वा

P. 1123, l. 4—for सुरूपा read सुरूप

VERSE XV

चलचित्ताच—V. L. (*a*) **चलचित्तत्वात्** (*b*) **चालचित्याच**, (Vivāda-ratnākara, p. 412).

P. 1123, l. 5—for **रेतसो** read **चेतसो**

VERSE XVII

अनार्यताम्—V. L. **अनार्जवम्** (Kullūka and Vivādaratnākara, p. 412).

द्रोग्धभावं—V. L. **द्रोहभावं** (Vivādaratnākara, p. 412 and Kullūka).

P. 1124, l. 5—for **नोपदी** read **नोपादी**

VERSE XVIII

For the second half there is another reading—**निरिन्द्रिया अदायादाः स्त्रियो नित्यमिति स्थितिः**, which, Hopkin's remarks, is indicated "by other texts and supported by general statements in the Nirukta".

धर्मे व्यवस्थितिः—V. L. **धर्मो व्यवस्थितः** (Jolly ; Vivādaratnākara, p. 412).

P. 1125, l. 3—for **अविहितमन्त्रे** read **अविशेषेण**

—— ll. 3—after **ततश्च** add **प्रतिषेधमन्यमाना यत् किञ्चित् सीलवणिक कर्म येन केन चित् क्रियते**—as in S.

P. 1125, l. 5—for **ते ते** read **ते**

—— „ —for **वादि** read **वाद**

—— l. 2—for **वृत्तमिति** read **ऽनृतमिति**

—— l. 8—for **इत्वाऽस्थिर** read **इयोरस्थिर**

—— „ —for **वृण्वइच** read **वनृतवच**

VERSE XIX

विगीता विगमेष्वपि—V. L. (*a*) गदिता विगमेष्वपि (*b*) विगीता विगमेष्वपि (*c*) विगदा विगमेष्वपि (noted by Medhātithi).

विष्कृतीः—V. L. विष्कृतिम् (Vivādaratnākara, p. 412).

P. 1126, l. 1—for च संभ read चारंभ

—— l. 2—for एकादश read एकदेश

—— l. 3—for निरुक्तः read निरुक्तम् as in Mad.

—— l. 6—for द्विवच read द्वि वत् लच

—— „ —for दासी read दासां

—— „ —for यद्व्य read यद्व्य

VERSE XX

वृक्कां—V. L. वृक्कां

P. 1126, l. 7—for इति कार read इतिकर

—— l. 9—for वा तत्पितुः read मत्पितु

—— ll. 9-10—for रेत इति read पितेति

—— l. 10—for कल्पते read कल्प्यते

VERSE XXI

ज्यायस्यनिष्टं यत्किञ्चित्—V. L. यच ज्यायस्यनिष्टं क्वी

व्यभिचारस्य—V. L. व्यवहारस्य (Vivādaratnākara, p. 413).

VERSE XXII

P. 1128, l. 2—for विधैर्भं read विधैव भ

VERSE XXIII

शार्ङ्गी च—V. L. (*a*) सारङ्गी (*b*) सारङ्गी

VERSE XXIV

एताश्चान्याश्च—V. L. एते चान्याश्च—noted by Medhātithi.
प्राप्ताः स्वैः स्वैः—V. L. प्राप्तास्तैस्तैः
अपकृष्ट—V. L. अवकृष्ट (Vivādaratnākara, p. 416).

VERSE XXV

प्रजनार्थं—V. L. प्रजनार्था (Vivādaratnākara, p. 416).

P. 1129, l. 4—for वस्त्वस्या read वस्वास्याः

VERSE XXVI

P. 1129, l. 5—for नहि read कोहि

The first sentence reading with आह should precede the verse (26).

—— l. 6—for मोजनं read पंचनं

—— l. 7—for प्रयोजनं read प्रजनं

—— l. 8—for खिभि read क्षीभि

VERSE XXVII

परिपालनम्—V. L. परिरक्षणम्
प्रत्यर्थं—V. L. (*a*) प्रत्यहं (Kullūka, also noted by Medhātithi, who does not note the reading प्रत्यर्थं as Būhler says), (*b*) प्रीत्यर्थं (Govindarāja), (*c*) प्रत्यर्थं

P. 1130, l. 1—Omit अत्र...श्लोकौ, which is evidently a note made by the copyist.

—— l. 2—for निधनं read निबन्धनम्

VERSE XXVIII

धीन—V. L. धीना (Madanapārijāta, p. 191).
च ह—V. L. (*a*) सदा (*b*) स्विह (Madanapārijāta, p. 191).

VERSE XXIX

लोकान्—V. L. लोकम्

मनोवाग्देहसंयता—V. L. (*a*) मनोवाक्कायसंयता (*b*) मनोवाग्देहसंवृता

Verses 29 and 30 are only repetitions of Verses 164 and 166 of Adhyaya V. Though Medhātithi says here—पञ्चमे श्लोकाविमौ व्याख्यातौ, it is noteworthy that under Adhyaya V also he has not vouchsafed any व्याख्या of these two verses.

VERSE XXXII

भर्तुः—V. L. कर्तुः

कर्तरि—V. L. भर्तरि (Kullūka).

P. 1132, l. 1—for संस्कृतो read संस्कृता

—— l. 3—for क्षेत्रिणो read क्षेत्रिणं

VERSE XXXIII

P. 1132, l. 8—for कारशः read काशः or कारः as in Mad.

—— l. 9—for नायावद्धेत्व read नाय च हेत्व

—— „ —for अन्यथा read यथा as in Mad.

VERSE XXXVI

यादृशं तूप्यते—V. L. (*a*) यादृशमुप्यते (*b*) यादृशं वाप्यते

तत्तस्मिन् बीजं स्वैर्व्यञ्जितं गुणैः—V. L. तस्मिन्प्रं बीजं स्वैर्व्यञ्जितैर्गुणैः

P. 1134, l. 2—for उत्पादिते read उपपादिते

—— „ —for चरणा read करणा as in Mad.

—— l. 3—for गुणै read गुणैः

VERSE XXXVII

P. 1134, l. 5—for पुष्पंति read पुष्यन्ति

—— l. 7—for तत्र read तत्र

—— „ —for पुष्पयज्ञ' भू read पुष्पयज्ञभू

P, 1134, l. 7—for योनिगुंखाम्प्राप्यति read योनिगुणान् प्राप्नोति

—— l. 8—for निमित्तं...वर्तते read पुष्पतिर्धातुरनुवृत्तो न वर्तते। इयं चानुवृत्तिः पुष्टेरन्नम्।

—— „ —for पुष्प read पुष्ट्य

—— „ —for न्यार्थं read नर्थं

VERSE XXXVIII

P. 1135, l. 1—for हरणाद्व्या read हरणेन व्या

—— „ —for ऽपि परन्न read ऽपिरन्न

—— l. 2—for वैक का read वैकः का

—— l. —for न्नुप्तनिक read न्नुप्तानि क

VERSE XXXIX

शालयो मुद्गाः—V. L. शालयो वापि
प्ररोहन्ति—V. L. प्ररोहन्ते

P. 1135, l. 4—for यथा वा read यथाबीजं

VERSE XL

P. 1135, ll. 6-7—Omit अन्यदुप्तं......प्ररोहति

VERSE XLII

पुंसा—V. L. पुंसां

P. 1136, l. 10—for यज्ञ read विज्ञ

—— „ —After इत्युक्त्वा add गाथा

VERSE XLIII

विद्धः—V. L. क्षिप्तः
वै क्षिप्तं—V. L. (*a*) वै क्षिप्रं (*b*) निक्षिप्तं

VERSE XLIV

P. 1137, l. 5—for पुत्रोऽनेनापि read पुत्रोऽन्येनापि as in Mad. and S.

—— l. 6—for च्छेदस्य read च्छेदकस्य as in Mad.

VERSE XLV

प्रजेति ह—V. L. प्रजेह च

VERSE XLVI

विजानीमः—V. L. (*a*) विजानीत (*b*) विजानीध्वं

P. 1139, l. 3—for न्येव read न्येन

VERSE XLVII

सकृदाह ददानीति—V. L. सकृद्दानं ददातीति (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 388).

ददानीति—V. L. ददामीति

सकृत्सकृत्—V. L. सतां सकृत् (Smṛtitattva II, p. 182).

P. 1139, l. 6—for भागके read भागेषु

—— l. 7—for परिकलप्य read परिकल्प्य

—— „ —for यथसाव read यथयमादाव as in N.

—— l. 8—for दास्यैव read दा स्यादेव as in N.

—— „ —for दितः read दितरैः as in N.

—— „ —for भागके read भागे as in N.

—— l. 10—for भागोप read भागाप

—— l. 11—for शयाता read शयाना as in Mad. and S.

—— „ —Before लभेरन् add न

—— l. 15—for संबन्धः read संबन्धे

—— „ —for दाने मि read दानम्म as in S.

VERSE XLVIII

महिष्यजाविकासु च—V. L. **अजाविमहिषीषु च** (Vivādaratnākara, p. 578).

There is no Bhāṣya on this verse in any of the Mss. available.

VERSE XLIX

परक्षेत्र—V. L. **परक्षेत्रे** (Vivādaratnākara, p. 578).

VERSE L

यद्वन्यगोषु—V. L. (*a*) **यद्यन्यगोषु** (Vivādaratnākara, p. 579), •(*b*) **यस्त्वन्यगोषु**

मोघं स्कन्दितमार्षभम्—V. L. **मोघं वृषभचेष्टितम्**

VERSE LI

कुर्वन्ति—V. L. **करोति** (Vivādaratnākara, p. 579).

VERSE LII

गरीयसी –V. L. **बलीयसी** (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350).

अर्थो—V. L. **अर्थं** (Vivādaratnākara, p. 579).

क्षेत्रिणां बीजिनां—V. L. (*a*) **क्षेत्रिणं बीजिनं** (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350) ; (*b*) **क्षेत्रिणा बीजिना** (Vīramitrodaya Samskāra, p. 656).

प्रत्यक्षं—V. L. **प्रत्येकं** (Parāsharamādhava Vyvahāra, p. 350).

VERSE LIII

क्रियाभ्युपगमात्त्वेतत्—V. L. (*a*) **क्रियाभ्युपगमात्त्वेवं** ; (*b*) **क्रियाभ्युपगमा-•त् क्षेत्रं** (Mitākṣarā 2. 127) ; (*c*) **क्रियाभ्युपगमार्थेन** (Vivādaratnākara, p. 557).

VERSE LIV

क्षेत्रिकस्यैव तद्बीजं—V. L. (*a*) **तज्ज्ञेयं क्षेत्रिकस्यैव**, (*b*) **तज्ज्ञेयं क्षेत्रिकस्यैव** (Vivādaratnākara, p. 579).

बीजी—V. L. **वशा** (Smṛtitattva, II, p. 150).

P. 1142, l. 4—for **वाप** read **नाश**

—— l. 6—**सर्वक्षेत्रप्राधान्यमित्यर्थः** should go to l. 7, after **फलमिति**

VERSE LV

महिषी—V. L. **महिषा** (Smṛtitattva II, p. 150).

P. 1143, l. 1—for **हारस्य** read **हारः** as in S.

—— l. 3—for **हरणार्थं वानुग** read **हरणार्थत्वानु**

VERSE LVII

P. 1144, l. 1—for **वद्वाप** read **वद्दथाप**

सम्यक्—V. L. **सद्भिः** (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350).

प्रजेप्सिताधि—V. L. (*a*) **प्रजेच्छयाधि**; (*b*) **बीजेप्सिताधि** (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350).

P. 1144, l. 6—for **सनोति** read **सन्तनोति**

—— „ —for **केवलायां** read **केवलायाः**

—— l. 7—for **ज्ञातया** read **ज्ञाता**

—— l. 8—for **नियोगे** read **नियोगो**

—— „ —for **लोको** read **लोके**

—— „ —for **विशेषेण** read **शिष्येण**

—— l. 10—omit **तर्हि विशेषेण**

—— l. 11—for **प्रहयत्वेन** read **प्रहयोन**

—— l. 3—for **रकमव** read **रकत्वमव**

—— l. 5—for **कार्या** read **कार्यं**

VERSE LX

P. 1145, l. 6—for क्लीबादिनियोगो...विधिः read क्लीबादिस्मे पत्यौ जीवत्यप्येष एव विधिः as quoted in Bālambhaṭṭī on 2. 127.

P. 1144, l. 6—for नियुक्तां यो read नियुक्तौ यौ

——l. 9—after मनेन add न

VERSE LXI

अनिवृंतं—V. L. (a) अनिवृंत्तं (b) अनिवृत्तं

P. 1146, l—अस्य प्रतिप्रसवः should go before verse LXI

——l. 2—for श्यतो read श्यन्तो

—— „ —for विधि read विधे

——l. 5—for तीय इति read तीयमिति

—— „ —for न लिङ्ग read लिङ्ग

VERSE LXII

निवृंते—V. L. (a) निवृत्ते (b) निवृंत्ते

P. 1146, l. 9—for स्तुषा read स्नुषा

VERSE LXIV

P 1147, l. 2—for पत्यादनि read पत्या नि

—— l. 5—for शिष्टः read विशिष्टः

—— l. 6—for विधिर्न वि read विधिर्वि as in N. and S.

——l. 10—for न तु read न च

——l. 11—for वृद्धि read प्रवृत्ति

—— „ —for सिद्धा read सिद्धपद

P. 1148, l. 1—for निगच्छत्स्येव read निर्गच्छत्स्येव

—— l. 2—for लब्धां read लब्धा

VERSE LXV

P. 1148, l. 5—for उद्गाहनं read उद्गाहः

—— l. 8—for मन्त्रे read मन्त्र

—— l. 9—for विश्वाविति read विश्विरिति

VERSE LXVI

द्विजैरविद्वद्भिः—V. L. द्विजैर्हि विद्वद्भिः (Vīramitrodaya Samskāra, p. 738.)

वेने—V. L. वेणे

P. 1149, l. 2—for यन्वयप read यन्यप

—— „ —for नीतन read नीतनो न

—— l. 3—for मन्त्रेषु तु read मन्त्रेषु न

—— l. 5—for विशेषु read विशेषो

VERSE LXVII

P. 1149, l. 7—for उक्तं read इत्युक्तम्

VERSE LXVIII

तं विगर्हन्ति—V. L. गर्हन्ते तं हि (Vīramitrodaya Samskāra, p. 738).

ततः—V. L. तदा

कां स्त्रियम्—V. L. काः स्त्रियः

पत्यार्थं—V. L. पत्यार्थे (Vīramitrodaya Samskāra, p. 738)

P. 1149, l. 9—for अस्प read स्प

VERSE LXIX

सत्ये कृते—V. L. सत्यकृते (Smṛtitattva II, p. 129.)

VERSE LXX

सकृत्सकृत्—V. L. पृथक् पृथक् (Noted by Bālambhaṭṭī on 2. 127).
P. 1151, l. 3—for वां read व

VERSE LXXI

पुरुषानृतम्—V. L. पुरुषोऽनृतम्
P. 1151, l. 7—Before तस्य add तत्

VERSE LXXII

कन्यां विगर्हितां—V. L. कन्यां पतिव्रताम्

P. 1152, l. 1—for विधि read विधिः as in Mad.

—— „ —for विधीवत् read विधिवत् as in Mad.

—— l. 2—for दृष्ट...गृहीतां read दृष्टपूर्वां प्रतिगृहीतां or नष्टां पूर्वप्रतिगृहीतां as quoted by Vīramitrodaya Saṃskāra (p. 744).

P. 1152, l. 3—for प्रदु read विप्रदु

—— „ —for भावी read भार्यां

—— „ —before यत add अन्ये

VERSE LXXIII

अनाख्यायोपपादयेत्—V. L. अनाख्याय प्रयच्छति
तस्य तद्वितथं कुर्यात्कन्यादातुः—V. L. (*a*) तस्यापि वितथं कुर्यात्कन्यादानं, (*b*) तस्यापि वितथं कार्यं कन्यादातुः

VERSE LXXIV

नरः—V. L. द्विजः

P. 1153, l. 3—for अपुष्टो read अदृष्टो as in Mad.

—— „ —for प्रदुष्टे read प्रदुष्येत् as in Mad.

Nandana inserts verses 95-96 after 74.

VERSE LXXV

स्वविधा—V. L. न विधा

P. 1153, l. 7—for विहृते read संविहिते

—— „ —for परिग्रह read परगृह

VERSE LXXVI

धर्मकार्यार्थं—V. L. धर्महेतोस्तु

P. 1154, l. 2—for चोक्तं read नोक्त

—— l. 3—for जीवन्ति read जीवन्ती

—— l. 6—for अस्मादवाच read अस्माद् वचनात्

—— l. 7—for कर्मवदन्य read कर्मभिः पिण्डदमन्य

—— l. 8—for पूर्वैः read पूर्णैः

——l. 14—for न्यसंवि read नि । न च संवि

—— „ —for काल इति read कालमिति

——l. 15—for युक्तं read युक्तम्

——l. 16—for सुकार्याय read स्वकार्याय

——l. 21—for विद्यात्व read विद्वत्व

——l. 23—for प्रसुते read प्रसूते

VERSE LXXVII

दायं हृत्वा—V. L. दयां कृत्वा (Vivādaratnākara, p. 423), which is a misprint.

प्रतीक्षेत—V. L. उदीक्षेत (Vivādaratnākara, p. 423).

द्विषाणां—V. L. (*a*) द्विषन्तीं (Kullūka); (*b*) द्विषतीं

त्वेनां—V. L. देनां (Kullūka).

P. 1155, l 1—for स निष्का read न निष्का

—— „ —for समप् read सम्प् as in Mad.

VERSE LXXVIII

अतिक्रामेत्—V. L. अतिक्रमेत्
प्रमत्तं या—V. L. (*a*) प्रमत्तं वा (*b*) प्रमत्तं च
परिच्छदा—V. L. परिच्छदैः
स्त्रीम्मासात्—V. L. स्त्रीपुंसा

VERSE LXXIX

न त्यागोऽस्ति द्विषन्त्याश्च—V. L. न तं द्विषन्त्यास्त्यागोऽस्ति (Vivādaratnākara, p. 423).
द्विषन्त्याश्च—V. L. द्विषाद्यायाः

P. 1156, l. 1—for क्लीबर्वा read क्लीबावी

—— „ —before वातरेता add एको

—— „ —for यादृशं यो read तादृशं या

—— „ —for तस्य read तस्या

VERSE LXXX

मद्यपासत्यवृत्ता—V. L. (*a*) मद्यपाऽसाधुवृत्ता (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 508) (*b*) मद्यपासत्प्रवृत्ता
वाधिवेत्तव्या—V. L. (*a*) साधिवेत्तव्या (*b*) चाधिवेत्तव्या (Samskāraratnamālā, p. 592) (*c*) व्यधिवेत्तव्या (Madanapārijāta, p. 188).

P. 1156, l. 4—for प्रतिषेधमापद्यमाना read प्रतिषिद्धमद्यपाना

—— l. 4—for नियमस्य त्वन्य read नियमस्त्वन्य

—— l. 6—for स्ततः पान read स्तत्पान

—— „ —for प्रतिप्रवृत्तौ read अप्रवृत्तौ

—— l. 7—for हन्त्रि read हवि

—— l. 9—for हिंस्या read हिंसा

—— „ —for ताडया read ताडन

VERSE LXXXI

दशमे—V. L. नवमे (Vidhānapārijāta II, p. 363).
इमेधिवेद्याऽब्दे—V.L. (*a*) इमेधिवेद्या स्यात् (Vīramitrodaya Samskāra, p. 873; (*b*) इमेधिवेत्तव्या (Aparārka, p. 100).

P. 1157, l. 3—for श्रमनियमः read अयं नियमः as in Mad.

VERSE LXXXII

च कर्हिचित्—V. L. (*a*) कथंचन (Aparārka, p. 160); (*b*) तु कर्हिचित् (Parāsharamādhava Āchāra, p. 508).

VERSE LXXXIII

दूषिता—V. L. (*a*) द्वेषिता (Parāsharamādhava Āchāra, p. 509);' (*b*) रोषिता (Vidhānaparījāta II, p. 59).
त्याज्या वा—V. L. न त्याज्या

P. 1158, l. 1—for ननु read नतु

—— l. 2—omit भिताडना

—— „ —for भाषयासंनि read संनिभाषयाम्. ।

VERSE LXXXIV

प्रतिषिद्धा पिबेद्या तु—V. L. (*a*) प्रतिषिद्धापि चेद्या तु (*b*) प्रतिषिद्धादिवेद्या तु
प्रेक्षासमाजं—V. L. (*a*) प्रेक्षासमाजौ, (*b*) प्रेक्षासमाजे (Vivādaratnākara, p. 437).

P. 1158, l. 7—for दण्डः स्वातन्त्र्ये read दण्डे स्वातन्त्र्यम्,

VERSE LXXXV

क्रमेण स्यात्—V. L. क्रमेणैव (Smṛtitattva, p. 298).
स्वाश्चापरा—V. L. (*a*) स्वचावरा (Parāsharamādhava Achāra, p. 509); (*b*) स्वाः स्वावरा (Vivādaratnākara, p. 419) (*c*) स्वाश्च परा (Smṛtitattva, II p. 191).

वेश्म च—V. L. वेश्मनि (Parāsharamādhava Āchāra, p. 509).

P. 1159, l. 1—before समानजातीयाश्च add समानजातीया अ

VERSE LXXXVI

नैत्यकम्—V. L. (*a*) नैत्यिकम्; (*b*) नैष्ठिकम् (Vivādaratnākarā, p. 419).

नास्वजातिः—V. L. नान्यजातिः (Parāsharamādhava Āchāra, p. 509 and Vivādaratnākara, p. 419).

स्वास्वैव—V. L. स्वा चैव

P. 1159, l. 4—for जारणं read जागरणं as in S.

VERSE LXXXVII

सजात्या—V. L. स्वजात्या (Vivādaratnākara, p. 419).

चाण्डालः—V. L. चण्डालः

VERSE LXXXVIII

भिरू—V. L. गुरू (Samskāramayūkha, p. 103).

यथाविधि—V. L. विचक्षणः (Parāsharamādhava Āchāra, p. 481).

P. 1160, l. 2—for प्राप्नांति रूप read प्राप्नोभिरूपः

—— „ —for स्वभावः read सुस्वभावः

—— l. 3—for कामवश read कामावेश

—— „ —for प्राप्तं read प्राप्तां

—— l. 4—for लिङ्गाम read लिङ्गम्—अ

—— ll. 4-5—for लिङ्गधर्मेयुक्ते तामपि read लिङ्गम् धर्मप्रयुक्तायामपि

—— l. 6 —for नाशा read न शा

After (88) some MSS. have the following additional verse—

प्रयच्छेन्नग्निकां कन्यामृतुकालभयान्वितः ।

ऋतुमत्यां हि तिष्ठन्त्यामेनो दातारमृच्छति ॥

VERSE LXXXIX

न चैवैनां—V. L. नत्वेवैनां (Samskaramayūkha, p. 102).
प्रयच्छेत्तु—V. L. प्रयच्छेत
P. 1161, l. 1—for न दानं read दानं

VERSE XC

कुमार्यंतु—V. L. नारी ऋतु (Samskāraratnamālā, p. 501).
उदीक्षेत—V. L. उपासीत (Nandana and Vīramitrodaya Samskāra, p. 772).

VERSE XCI

यदि स्वयम्—V. L. यदास्वयम् (Vīramitrodaya Samskara, p. 772).

VERSE XCII

मातृकं भ्रातृदत्तं वा—V. L. मातृदत्तं भ्रातृदत्तं (Madanapārijāta, p. 148).

स्तेना—V. L. (*a*) स्तेयं (Aparārka, p. 94) (*b*) स्तेनः (noted by Medhātithi).
पित्र्यं कन्या—V. L. पित्र्यंदत्तं (Vīramitrodaya Samskāra, p. 772).
P. 1162, l. 3—for नालङ्का read अलङ्का

VERSE XCIII

स हि—V. L. स च

P. 1162, l. 4—for निरोधोयं read निषेधोऽयम् । तत्र हेतुः as in S.

P. 1162, l. 5—for वेदयितुः read चाददतः

VERSE XCIV

P. 1163, l. 3—for वर्षा read वर्षां

VERSE XCV

विन्दते नेच्छयात्मनः—V. L. विन्देतानिच्छयात्मनः (which is not Medhātithi's reading, as has been wrongly asserted by Bühler and Hopkins).

P. 1163, l. 7—for यान्तु read यन्तु

—— l. 11—for कल्पेत read कल्प्येत

—— l. 12—for देवता read देवताया

—— „ —after लभ्यते add तथा

—— l. 13—omit द्विषायां

—— l. 14—for पतिविंन्देत read अधिविन्देत

VERSE CXVII

म्रियेत—V. L. म्रियते (Madanapārijāta, p. 153).

कन्यायां दत्तशुल्कायां—V. L. कन्याया दत्तशुल्काया (Vīramitrodaya Saṃskāra, p. 739).

दत्तशुल्कायां—V. L. शुल्कदत्तायां

P. 1164, l. 4—for प्रजार्थेषु वा read प्राप्ता सर्वेषु वा

VERSE XCVIII

P. 1165, l. 3—for प्रायश्चित्ते read प्रायश्चित्तविधानेन न

VERSE XCIX

पुनरन्यस्य—V. L. नरस्यान्यस्य (Saṃskāraratnamālā, p. 503).

यदन्यस्य प्रतिज्ञाय—V. L. यदन्यस्याभ्यनुज्ञाय

P. 1165, l. 5—for तदुक्तं read यदुक्तं

—— l. 6—for स्यानुज्ञया read स्य प्रतिज्ञाय

—— „ —omit वरं

—— „ —for कन्या read कन्यां

VERSE CI

व्यभीचारो—V. L. **व्यभिचारो** (Aparārka, p. 101 and Vivādaratnākara, p. 421).

P. 1166, l. 1—for **वचनविला** read **वचनक्रिया** as in Mad.

VERSE CII

नाभिचरेतां तौ—V. L. (*a*) **नातिचरेतां तौ**, (*b*) **नाभिचरेयातां**

वियुक्ता—V. L. (*a*) **नियुक्ता**, (*b*) **विमुक्ता** (Vivādaratnākara, p. 421).

P. 1166, l. 7—for **संहारः श्लो०** read **संहारश्लो०**

VERSE CIII

दायधर्मं—V. L. **दायभागं**

VERSE CIV

समम्—V. L. **सह** (Halāyudha and Pārijāta mentioned in Vivādaratnākara, p. 455; also Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 326).

P. 1167, l. 1—**तथा...संक्रामति** is out of place where it stands.

VERSE CVI

सर्वमर्हति—V. L. **लब्धुमर्हति** (Shrāddhakriyākaumudī, p. 450).

VERSE CVII

स एव—V. L. **स एष**

P. 1168, l. 1—for **यथाश्रुति...ग्रहया** read **यथाश्रुततात्पर्यग्रहया**

VERSE CVIII

पितेव—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Saṃskāra, p. 90).
भ्रातॄन्—V. L. भ्राता (do.)
ज्येष्ठे भ्रा—V. L. ज्येष्ठभ्रा (Vivādaratnākara, p. 457).
पुत्रवत्—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Saṃskāra, p. 90).

P. 1168, l. 3—for गर्हणीयाः read अर्हणीयाः। तैरप्ययं पितेति भावनीयम् as in S.

VERSE CIX

P. 1169, l. 1—for य एवगुणाज्ये read य एवं गुणो ज्ये

VERSE CX

अज्येष्ठवृत्तिर्यस्तु स्यात्—V. L. (*a*) अज्येष्ठ एव यस्तु स्यात्, (*b*) अज्येष्ठ-वृत्तिर्यस्तत्र (Vivādaratnākara, p. 457).

P. 1169, l. 3—for पुत्रे च read पुत्रे इव

—— „ —omit कनीयांसोऽपि तथैव वर्तन्तेति

—— l. 5—for जुष्ट read निष्ट

VERSE CXI

धर्मकाम्यया—V. L. धर्मकाङ्क्षया (Aparārka, p. 719).
धर्म्या...क्रिया—V. L. धर्म्याः...क्रियाः (do).

P. 1170, l. 1—for निरपेक्ष्यस्य read निरपेक्ष्य स्व as in Mad., or निरपेक्षत्वाद् as in S.

P. 1170, l. 6—for मर्थि तत्स्व read मर्थधर्मत्वं स्व

—— l. 7—for आद्याहव read आद्या। आहव

—— l. 8—before प्रतिपद्यन्ते add न

—— l. 9—for यजते read यजेते

—— l. 10—for कुर्वति read कुर्वीत as in Mad.

VERSE CXII

ज्येष्ठस्य विंश उद्धारः सर्वद्रव्याच्च यद्वरम्—V. L. ज्येष्ठः समुद्धरेदंशं सर्वद्रव्याच्च यद्वरम्
तुरीयं तु—V. L. तृतीयं तु

P. 1170, l. 12—for छेयो read छेया

—— l. 14—for कलियु read कृतयु

—— l. 17—for प्राप्त read प्राप्तः

—— „ —for नहि read नहीदं

—— l. 18—for हेतु read हेतुः

—— „ —for देशः सर्वं read देशपूर्वं as in Mad.

—— „ —for निजान् जनपदश्च read आतिजानपदांश्च

P. 1171, ll. 3—4—for मध्यद्रव्याद्वा read सर्वद्रव्यात्

VERSE CXIII

यथोदितम्—V. L. मिथो यदि

P. 1171, l. 8—for मध्यंमध्य read मध्य

—— l. 9—for श्लोकैर्व read श्लोके च

VERSE CXIV

वरम्—V. L. वरान् (noted by Medhātithi.)
धनजातानां—V. L. धनजातीनां
अग्र्यम्—V. L. अग्रम्

P. 1172, l. 2—for दशाव...दशशब्दः read वयंवाद्वर्गाद् वरमेकमाददीत यदि दशगावोऽश्वा वा सन्ति तदैकं श्रेष्ठमाददीत दशावयवे वर्गे दशशब्दः as in S.

VERSE CXV

देयं तु—V. L.देयं स्यात् (Vivādaratnākara, p. 476).
स्वकर्मसु—V. L. स्वधर्मतः

P. 1172, ll. 5-6—for विशेवंतो read विशेषतो as in Mad., or विशेषवंतो

P. 1172, l. 7—for पानविधिं read पायनविधं

VERSE CXVI

त्वेषां—V. L. तेषां

VERSE CXVII

ततोऽनुजः—V. L. ततोऽपरः (Vyavahāramayūkha, p. 43).

VERSE CXVIII

प्रदद्युः—V. L. स्वं दद्युः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 345). स्वाभ्यः स्वाभ्यः—V. L. (*a*) स्वेभ्योंऽशेभ्यः (Aparārka, p. 731 and Mitākṣara, 2 ; 124) ; (*b*) स्वेभ्यः स्वेभ्यः (Vivādaratnākara, p. 496).

P. 1174, l. 2—for प्रजाभ्य इत्य read स्वजात्य

—— l. 5—for उद्धार read उद्धाह as in Mad.

—— l. 6—for द्धार read द्धाह as in Mad.

—— l. 7—for च इदं read स इदं

—— l. 1—for अलङ्कारस्वं read अलङ्कारस्तु

—— „ —for भिन्नमिति read भिन्न इति

—— l. 14—for अयं दायः read अदायः

—— l. 15—for शब्दा read शब्द

—— l. 16—After पितृदायेभ्यः add—यत् पित्राऽवश्यदातव्यं तत्रका (कन्यांशं ?) उद्धृत्य शेषं विभजेरन्नित्यर्थः । यथावाकरणादिमभ्याहृयते (?) तद्वत्कन्यादानम् । अवश्यकर्तव्यत्वात् । यथा कन्याभ्यः as in S.

—— l. 18—वा यावत्तु read वायो नतु

—— l. 19—for वोच्य read नोच्य

—— „ —for चोच्यते न पुन read यच्चोच्यते तत्पुन

VERSE CXIX

चैकशफं—V. L. (*a*) **सैकशफं** (Mitākṣarā 2. 119, Madanapārijāta, p. 686); (b) **स्वैकशफं** (Aparārka, p. 723).

तु विषमं—V. L. (*a*) **सैकशफं** (do.; Madanapārijāta, p. 686); (*b*) **च विषमं** (Vivādaratnākara, p. 498).

VERSE CXX

P. 1175, l. 4—for **चैवाधि** read **चैकाधि**

VERSE CXXI

यवीयान्—V. L. **कनीयान्** (Mitākṣarā, 2. 136).

P. 1176, l. 3—for **क्षेत्रं क्षेत्रजस्य** read **क्षेत्रजः**

—— „ —for **तद्वाश्रित्य** read **तदध्याहृत्य**

—— l. 6—for **वाहृत्य** read **वाध्याहृत्य**

P. 1176, l. 8—for **न विनिकल्पा** read **न विकल्पा**

VERSE CXXIII

संहरेत स पूर्वजः—V. L. (*a*) **संहरेत् सर्वपूर्वजः**; (*b*) **संहरेत् स तु पूर्वजः** (Vivādaratnākara, p. 473); (*c*) **सं लभेत् स तु पूर्वजः**

ऽपरेऽज्येष्ठ—V. L. **परेज्येष्ठ**

VERSE CXXIV

अज्येष्ठायां—**ज्येष्ठायां** (hinted by Medhātithi).

वृषभषोडशाः—V. L. (*a*) **वृषभषोडशम्**; (*b*) **वृषभषोडश**

P. 1178, l. 2—After **गरीयसी** add **स गरीयसीम् यस्य कनीयसी स**

VERSE CXXV

ज्येष्ठेन—V. L. (*a*) **ज्यैष्ठ्येन** (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 37); (*b*) **ज्यैष्ठस्य** (Vivādaratnākara, p. 477).

VERSE CXXVI

यमयोश्चैव गर्भेषु—V. L. यमयोश्चैकगर्भेऽपि (Nandana).

सुब्रह्मण्यास्वपि—V. L. (a) सुब्रह्मण्या इति (b) ; स्वब्रह्मण्यास्वपि , (c) सुब्रह्मण्यायामपि (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 37).

जन्मतो ज्येष्ठता स्मृता—V. L. जन्मना ज्यैष्ठ्यमुच्यते (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 37).

P. 1179, l. 3—for अन्यत्र read अन्यत्

VERSE CXXVII

P. 1179, l. 5—for कार्यलक्ष read कार्यस्योपलक्ष

—— l. 6—for संवादाद्य read संवाद्य अ

—— „ —for मात्रा read मात्रात्पुत्रिकेत्येकेषाम्

P. 1180, l. 1—for द्वियोगेन read इतिमन्त्राद्वियोगेन

—— „ —for संवादभावेन read संबन्धाभावेन as in Mad.

—— „ —for स्कृतमुच्यते सुतव read स्कृत इत्युच्यते पुनर्वं

After 127 some MSS. have the following additional verse—

अभ्रातृकां प्रदास्यामि तुभ्यं कन्यामलङ्कृताम् ।
अस्यां यो जायते पुत्रः स मे पुत्रो भवेदिति ॥

which is found in Vashiṣṭha.

VERSE CXXVIII

ऽथ पुत्रिकाः—V. L. (a) स पुत्रिकाम् ; (b) ऽप्यपुत्रिकाः (c) स्वपुत्रिकाः

VERSE CXXIX

P. 1180, l. 4—for तदत्र read एतदत्र

—— „ —for दाने read दने

VERSE CXXX

धनं हरेत्—V. L. हरेद्धनम् (Vivādaratnākara, p. 591).

P. 1180, l. 6—मेवधनं...युज्यते should be omitted.

VERSE CXXXI

यौतकं—V. L. यौतुकं
धनम्—V. L. वसु

P. 1181, l. 3—for सौदायक read सौदायिक

—— l. 4—for तत्सम्बन्ध read न संबन्ध

—— „ —for न भक्त read इतरेतु भक्त

—— ll. 5-6—for कुमारीभाग एव...यौतकं, read कुमारीग्रहणात् या नास्ति कुमारी तस्या नास्ति। एवकारस्य च प्रसिद्धानुवादकत्वात् प्रकरणान्नाधकत्वम्। अतश्च पुत्रिकाविषयं यौतकम्

P. 1181, l. 7—for निधाना read निर्धना

VERSE CXXXII

For the second line the Vivādaratnākara (p. 560) reads —दौहित्र एव तु हरेदपुत्रस्याखिलं धनम् adding that it is Anuvāda of the first half.

अपुत्रस्य पितुर्हरेत्—V. L. अपुत्रस्य हरेद्यदि (noted and rejected by Medhātithi).

• दद्याद् द्वौ पिण्डौ—V. L. दद्यात्तत्पिण्डं

P. 1182, l. 3—for दातुः read यदा तु

—— „ —After तदा add न

—— „ —for दानेन read दाने

—— l. 5—for न तु read यदि

—— „ —for भार्यापुत्र read भार्यायामपुत्रः

—— l. 6—for पिता read माता as in S.

P. 1182, l. 6—for जातः पु read जातपु as in S.

—— l. 8—for नीवाजी read नैवाजी

—— „ —for लक्षणः read लक्षणे

—— l. 9—for विद्य read विद्य

—— l. 10—for पुत्र पुत्रि read पुत्रः पुत्रि

—— „ —in place of अञ्जसा अयं प्रयुङ्क्तेति substitute ll. 10—14 from p. 1184 येन कार्य......पराभ्यां द्वाभ्यां,—which latter should be replaced by ll. 10—27 of p. 1182 and ll. 1—9 of p. 1183—according to S.

P. 1182, l. 11—for पुमांसं read पुंसा सं

—— „ —for अर्थ read अथ

—— l. 13—for ताः कन्यास्वपितॄणां हि याहिता read नाकन्यासु कश्चिन्नॄणां शुद्धधर्मक्रिया हिता

—— l. 16—for तथोक्ते read यथोक्तं

—— l. 17—Before कामयते add न

—— l. 19—for मपत्यशे read मन्यशो

—— l. 22—After प्रतिषेधस्तद् add तिक्रमे विवाहस्य संस्कारतैव नास्ति शूद्राधाधानस्यैवाहवनीयाद्यर्हता । अग्न्यादि as in S.

—— l. 23—After श्रीनोपि add न

—— „ —for यथा च स्व read यया च सह

—— l. 26—for श्रोद्वार read श्रोद्वाह

—— l. 27—for भवत्य read भवत्स्वयम्

P. 1183, l. 1—for पितृसुता read पितृस्वता

—— „ 1—After लक्षण add अपलक्षणवान्

P. 1183, l. 1—for प्रत्यया read प्रत्यया

—— l. 7—for बधित read बाधित

—— „ —for ते चेदपत्यमात्रे कानीनं स्मरन्ति read तेन चापत्यमात्रो कानीनो भवति, as in S.

VERSE CXXXIII

न विशेषोऽस्ति—V. L. विशेषो नास्ति (Smṛtitattva II. p. 191).

VERSE CXXXIV

स्त्रियाः—V. L. स्त्रियः (Bālambhaṭṭī, 2132).

VERSE CXXXV

अपुत्रायां—V. L. अप्रजायां (Aparārka, p. 754).
हरेतैवा—V. L. (*a*) हरेदेवा (Aparārka, p. 754), (*b*) हरेच्चैवा (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 374).

P. 1184, l. 7—for नतु read ननु

—— l. 8—for तानि नामानि read तानीमानि

—— l. 9—for ग्रहणं read गमनं

—— l. 10—for संस read संस

—— ll. 10—14 should be transposed to p. 1182, l. 11 as in S.

—— l. 11—for नतु read सतु

—— l. 12—After पक्षान्तरेऽपि add पक्षान्तरेषु दद्यात् । न च सर्वस्वग्रहणपक्षे दद्यादिति नोदना पक्षान्तरेपि, as in N.

—— l. 13—for अपिता read माता

VERSE CXXXVI

सद्द्यात्—V. L. सद्द्यं

P. 1185, l. 3—for दाना read पिण्डदाना

—— „ —for करणं read प्रकरणं

—— l. 6—Before प्राप्नोति add पिण्डदानं as in Mad.

—— l. 7—After तदपि add न

—— „ —for लक्षणयोः read लक्षणायाः

—— l. 8—for कारण read प्रकरण

VERSE CXXXVII

अथ पुत्रस्य पौत्रेण—V. L. पौत्रस्येह तु पुत्रेण

VERSE CXXXVIII

त्रायते पितरं—V. L. पितरं त्रायते (Vivādaratnākara, p. 583).

For the second half the Smṛtitattva II (p. 389) reads—मुखसन्दर्शनेनापि तदुत्पत्तौ यतेत सः ।

P. 1186, l. 5—for जात read जायत

VERSE CXXXIX

पौत्रवत्—V. L. (*a*) पूर्वजान् (Govindarāja); (*b*) पुत्रवत् (Nandana).

VERSE CXL

पितुस्तस्याः—V. L. पितुस्तस्य (noted by Medhātithi).
तत्पितुः पितुः—V. L. तु पितुः पितुः (Vivādaratnākara, p. 563).
पिण्डम्—V. L. पिण्डान् (Madanapārijāta, p. 609).

P. 1187, l. 2—for एवेत्य read एव पितुरित्य

—— l. 3—for निरूप्य read विरूप्य

—— „ —for न पितुः read तत्पितुः

VERSE CXLI

हरेतैव—V. L. हरेच्चैव (Vivādaratnākara p. 567; Vīramitrodaya, Samskāra, p. 208).

सम्प्राप्तोऽप्यन्यगोत्रतः—V. L. सम्प्राप्तोऽस्य न पुत्रकः (Nandana).

P. 1187, l. 6—for भाक्तं read भाक्त्वं

—— l. 8—for विशदंशा read विशेषादंशा

—— l. 10—for वक्ष्यति read ऽवक्ष्यत as in N.

VERSE CXLII

हरेत्—V. L. भजेत् (Mitākṣarā, 2.132).

स्वधा—V. L. स्वधाम् (Samskāraratnamālā, p. 455).

कश्चित्—V. L. सुतः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 351).

P. 1188, l. 2—for जुगां read जुगो

—— l. 3—for दानाद्यै read दानाद्यौ

—— „ —for सहदेते read तद्देतत्

—— l. 4—for स्मिन्स्व read स्मै स्व

—— l. 5—for हरये read हारये

VERSE CXLIII

अनियुक्ता—V. L. अनियुक्तः

P. 1189, l. 2—for चत्रं read क्षेत्रं as in Mad.
—— l. 3—for यद्यपि read यतः

—— „ —for नैव चा read तेनैव चा For this sentence S reads नैवासौ क्षेत्रिरिक्थहरः

P. 1189, l. 9—for नाश्र read न श्र

—— „ —for चतुर्दर्शेनापि read च दर्शनेनापि as in Mad.

—— „ —for सूता read सुता

P. 1189, l. 13—for दास्ये read दास्यो

—— „ —for भियोग read वियोगः

—— l. 15—for कामतायेन read कामलोभेन as in Mad.

VERSE CXLIV

पैतृकं रिक्थं—V. L. पैतृके रिक्थे (Vivādaratnākara p. 587).
हि सः—V. L. हि यः (Vivādaratnākara, p. 587).
अपि पुत्रभार्यां—V. L. मपुत्रायां पुत्रो (Dattakamīmānsā, p. 29).

VERSE CXLV

क्षेत्रिकस्य तु—V. L. (*a*) क्षेत्रिकस्य हि, (*b*) क्षेत्रिकस्यैव

P. 1190, l. 4 for दृश्येत read दृश्येन

—— l. 5 for अयत्यार्थे read अयत्यम् । अर्थे

VERSE CXLVI

तस्यैव तद्धनम्—V. L. तस्य तमेव च (Noted by Bālambhaṭṭī 2. 136.)
ध्रियमेव च—V. L. ध्रियमेव वा (Aparārka, p. 742).

P. 1190, l. 7—omit the न before दद्यात्

—— „ —for दर्शन read दर्शनेन

—— l. 8—for धनै read धने

—— „ —for वक्ष्य read रक्ष्य

—— „ —for तस्य वचनं दद्यादिति, read तस्य तद्धनम् । तस्य विभक्तधनस्य धनै दद्यादिति as in S.

VERSE CXLVII

मिथ्योत्पन्नं—V. L. वृथोत्पन्नं

P. 1191, l. 1—for युक्तेन read युक्तेति

—— „ —for विरोधे read विरोधो

—— l. 2—for हारस्तत्र तु read हारस्तत्र तत्र

—— „ —for पूर्वानुमतमिच्छन्ति read पूर्वं तु न तमिच्छन्ति as in S.

—— „ —for जारज read कामज

—— l. 3—for भाव्युच्यते read भावी अत उच्यते

—— l. 4—Before पाठे read अनियुक्तेति

VERSE CXLVIII

चैकजातानां—V. L. (*a*) त्वेकजातानां (*b*), चैकजातीनां, (*c*) त्वेव जातानां

P. 1191, l. 7—After मन्यन्ते add— नानाजातीयासु बह्वीषु जातानां वक्ष्यमाणानां चतुरोंशान् हरेदित्यादि भागव्यवस्था । एकस्यां तु विजातीयायां कदापि न प्रयुज्यते । तस्येहासम्भवादग्रहणम् as in S.

VERSE CXLIX

यदि—V. L. यदा (Vivādaratnākara p. 527).

विभागेऽयं विधिः स्मृतः—V. L. विभागोयं प्रकीर्तितः (Vivādaratnākara p. 527).

VERSE CL

प्रधानतः—V. L. विधानतः

P. 1192, l. 2—for एकस्यां...ग्रहणं read कीनाशो वाहः ।

—— l. 3—for सुर read सीर

—— l. 4—for यावन्तोऽशास्तत read यावन्तोंशास्तत

VERSE CLI

वैश्याजः सार्धम्—V. L. वैश्याजोऽप्यर्धम् (Vivādaratnākara, p. 528).

P. 1193, l. 1—for श्रवणाद्वि read श्रवणे द्वि

—— „ —for संख्येऽत्वक read संख्ये तु क

VERSE CLII

सर्वे वा—V. L. सर्वथा
रिक्थजातं—V. L. धनजातं
तद्दशधा—V. L. तु दशधा
परिकल्प्य च—V. L. (*a*) परिकल्पयेत्, (*b*) परिकल्पितम, (*c*) प्रविभज्य तु; (Parāsharamādhava, p. 343), (*d*) प्रविभज्यते (Vivādaratnākara p. 528).

P. 1193, l. 2—for ऋक्थ read रिक्थ,

VERSE CLIII

हरेद्द्व्यंशमंशं—V. L. द्व्यंशमेकमंशं (Vivādachintāmaṇi, Calcutta, p. 144).
चतुरोंशान्—V. L. चतुरंशान् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 343).

P. 1193, l. 3—for विशिष्टायागमायाश्मो भा read विशिष्टयोरागमयोरन्यो भा as in S.

—— l. 4—for क्षत्रिया read क्षत्रियायाः

—— l. 7—for सर्वं स्वरिक्थो read सर्वत्र स्वत्वो

—— l. 8—for शूद्रो लभ्य read शूद्रो लभते

—— l. 9—for मूलं मते read मूलमन्ते

P. 1194, l. 2—for लभतेऽन्यत्र नियुक्तम् read न लभन्तेऽन्यत्र नियोक्तुम्

VERSE CLIV

यद्यपि स्यात्तु सत्पुत्रो—V. L. **यद्यपि स्यात्सपुत्रो वा** (Vivādaratnākara, p. 535).

प्यसत्पुत्रोपि वा भवेत्—V. L. (*a*) **यद्यपुत्रोपि वा भवेत्** (Parāshara-mādhava Vyavahāra p, 344 and Aparārka, p. 735), (*b*) **यद्यसत्पुत्रोपि वा भवेत्**, (*c*) **यद्यपुत्रोऽस्य वा भवेत्** (Vivādaratnākara, p. 535).

P. 1194, l. 3—for **सपुत्रो** read **सत्पुत्रो**

—— l. 5—for **इयन्तु द्रव्यस्य** read **इयमस्वदुष्या व्य**

—— „ —for **बहुवचनं** read **यदा बहुधनं**

—— l. 6—for **समानभावजा** read **समानासमानजा**

VERSE CLV

रिक्थभाक्—V. L. **दायभाक्**

P. 1195, l. 1—for **दद्यात्तदास्य** read **दद्यात्**

—— l. 4—After **स्तीति** add **वदन्तः** as in S.

—— l. 5—for **का** read **काचित्**

—— l. 6—for **शुश्रूषा चे** read **शुश्रूषुश्चे**

—— l. 7—Before **एक** add **कथमास्ति**

—— l. 8—for **अभ्रातृ** read **अभ्रातृ**

VERSE CLVI

वा—V. L. **वे** (Smṛtitattva II. p. 193).

P. 1195, l. 13—for **क्षत्रिया** read **क्षत्रियस्य**

P. 1196, l. 1—for **तथाप्युक्तं** read **तथाचोक्तं**

—— l. 2—for **लभते के** read **लभेतैके**

—— l. 3—for **सवर्णेष्वपि** read **सवर्णेष्वसवर्णास्वपि**

—— „ —for **याता** read **जाता**

—— „ —for **जायांश** read **ज्यायोंश**

VERSE CLXV

पितृरिक्थस्य—V. L. **पित्र्यरिक्थस्य**

P. 1200, l. 1—After **एव** add **न**

—— l. 5—for **नाफला** read **न फला**

—— „ —for **न्तरपे** read **न्तरापे**

VERSE CLXVI

For the first line, the Vivādaratnākara (p. 553) reads. **संस्कृतायां तु भार्यायां स्वयमुत्पादयेत्तु यम्**

स्वक्षेत्रे—V. L. **स्वे क्षेत्रे** (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 38).

स्वयमुत्पादयेद्धि यम्—V. L. (*a*) **स्वयमुत्पादयेद् द्विजम्** (*b*) **स्वयमुत्पादितश्च यः** (Parāsharamādhava, Prāyashchitta, p. 38).

प्राथमकल्पिकम्—V. L. (*a*) **प्रथमकल्पिकम्** (Rāghavānanda), (*b*) **प्रथमकल्पितम्** (Vivādaratnākara, p. 553).

P. 1200, l. 7—for **तायां** read **ताया**

—— l. 8—Before **तेषा** add **न हि**

—— „ —for **चतुरः** read **मन्वानाः**

—— „ —for **रसान्सं** read **रसा न सं**

—— l 11—for **किमु** read **किं**

—— l. 12—for **च जनके** read **चाजनके**

—— „ —for **कुर्वंश्चान्यो नेति** read **कुर्वंश्चान्येनेति**

—— l. 13—for **येतु** read **यत्तु**

—— „ —for **जादिज** read **जादेरज**

—— l. 16—for **नाद्यभि** read **नाद् व्यभि**

P. 1201, l. 1—for दृष्टो read दृष्टं

—— „ —for त्यप read त्युप

—— ll. 1-2—for योहि प्रायश्चित्त read याभिप्रायाच

—— l. 2—for पुत्रकर्मागमोऽप read पुत्रः कर्माङ्गमप

—— l. 3—for क्षेत्रजे read क्षेत्रजादीनाम्पुत्रत्वे as in S or क्षेत्रजादीनाम्पुत्रपक्षे as in Mad.

—— l. 4—for श्वानिति read श्वाइति

—— „ —for यदा read यथा

—— „ —Before पुत्र add न

—— l. 5—for अथ स्वयं read यथा च स

—— l. 6—Omit अथ क्षत्रिया

—— „ —for पुत्रिका read पुत्रिकापुत्रस्य

—— l. 7—for तद्ग्रहणमतस्तत्सा read तद्ग्रहणम् । तत्सा

VERSE CLXVII

स पुत्रः क्षेत्रजः स्मृतः—V. L. स ज्ञेयः क्षेत्रजः सुतः (Vivādaratnākara, p. 555).

व्याधितस्य—V. L. पतितस्य (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 38).

VFRSE CLXVIII

सदृशं—V. L. सदृशः

दत्रिमः—V. L. दत्तकः

पिता च—V. L. पिता वा (*noted* by Medhātithī, not *approved* by him, as Buhler says).

प्रीतिसंयुक्तं—V. L. प्रीतिसंयुक्तौ (Aparārka, p. 736).

P. 1202, l. 1—Omit वा after पठितुं

—— „ —for च्छांदा read च्छायां दा

—— l. 2—for सत्वा read स्वत्वा

—— l. 4—for ज्ञापितः read जापितः

VERSE CLXIX

गुणदोषविचक्षणम्—V. L. गुणदोषविचक्षणः
तु प्रकुर्याद्यं—V. L. यं प्रकुर्वीत (Nṛtyasārasamuchchaya, p. 74).
विज्ञेयश्च—V. L. विज्ञेयस्तु

P. 1202, l. 5—for स तु read ये तु

—— l. 6—for ननु read न तु

—— „ —for तुष्क read तूष्क

—— l. 7—for तथा read तदा

—— „ —Before जातो add येनाहं

VERSE CLXX

यस्य—V. L. यस्तु
न च ज्ञायेत—V. L. न विज्ञायेत
कस्य सः—V. L. कस्य चित्
स गृहे—V. L. स्वगृहे
P. 1202, l. 9—for क्रान्त्या read क्रान्ता

VERSE CLXXI

P. 1203, l. 4—for अन्यत्वमप्यन्य read अन्यत्र । तथाप्यन्य

VERSE CLXXII

P. 1203, l. 6—After प्राक् add व्याख्यातः

—— l. 7—for सत्यस्मि read सत्यन्यस्मि

VERSES CLXXIII—CLXXVIII

The Bhāṣya on these verses is not available.

VERSE CLXXIV

सदृशोऽपि वा—V. L. सदृशोऽथ वा (noted by Bālambhaṭṭī, on 2.131, Madanapārijāta p. 653).

अपत्यार्थं—V. L. अपत्यार्थे (Aparārka, p. 738).

स क्रीतकः—V. L. (*a*) स तु क्रीतः (Vivādaratnākara, p. 570), (*b*) स क्रीतस्तु (Madanapārijāta, p. 653).

VERSE CLXXV

वा स्वयेच्छया—V. L. (*a*) वा यथेच्छया (*b*) स्वेच्छयापि वा (Vīramitrodaya Saṃskāra, p. 743); (*c*) स्वेच्छयात्मनः

VERSE CLXXVI

सा—V. L. स्त्री (Aparārka p. 92).

VERSE CLXXVII

यस्मै—V. L. यस्तु (Shuddhikaumudī p. 92).

आत्मानं स्पर्शयेद्यस्तु—V. L. आत्मानमर्पयेद्यस्तु

तस्तु स स्मृतः—V. L. तस्य उच्यते (Suddhikaumudī p. 92.)

VERSE CLXXVIII

यं ब्राह्मणस्तु शूद्रायां—V. L. ब्राह्मणो यस्तु शूद्रायां

VERSE CLXXX

यथोदितान्—V. L. यथोदितम्

P. 1207, l. 4—for कल्पा read अनुकल्पा

VERSE CLXXXI

य एते—V. L. यत्र ते (Vivādaratnākara, p. 574).
ऽभिहिताः—V. L. विहिताः
यस्य ते—V. L. (*a*) यस्यैते (Vivādaratnākara, p. 574), (*b*) यस्यैतत्

P. 1207, ll. 9—12,—सर्वेषामपि...र्थवादः—all this should go under 202.

[The Bhāṣya on 182-202 is not available.]

VERSE CLXXXII

एकश्चेत्—V. L. यद्येकः
सर्वांस्तान्—V. L. सर्वे ते (Vivādaratnākara, p. 582, Mitākṣarā 2.132).

VERSE CLXXXIII

सर्वासा—V. L. बह्वीना (Srāddhakriyākaumudī, p. 479).

प्राह पुत्रवतीर्मनुः—V. L. पुत्रिण्यो मनुरब्रवीत् (Dattakamīmāmsā, p. 14).

VERSE CLXXXIV

श्रेयसोऽलाभे—V. L. श्रेयसोऽभावे (Vivādaratnākara, p. 552).

VERSE CLXXXV

पुत्रा रिक्थहराः—V. L. पुत्रो रिक्थहरः (Aparārka, p. 653).
एव च—V. L. एव वा (Aparārka, p. 653).
भ्रातर एव च—V. L. भ्रातर अग्र च

VERSE CLXXXVI

सम्प्रदातैषां—V. L. सम्प्रदस्तेषां (Aparārka p. 544).

After 186 some Mss. have the following additional verse.

> असुतास्तु पितुः पत्न्यः समानांशाः प्रकीर्तिताः ।
> पितामह्यश्च ताः सर्वा मातृकल्पाः प्रकीर्तिताः ॥

VERSE CLXXXVII

भवेत्—V. L. हरेत् (Smṛtitattva II, p. 195).

सकुल्यः स्यात्—V. L. सकुल्याः स्युः

After 187 some Mss. have the following additional half-line.

हरेर (द्) नृत्विजो वाऽपि न्यायवृत्ताश्च याः स्त्रियः ।

VERSE CLXXXIX

द्रव्यं—V. L. धनं (Vivādaratnākara, p. 597).

VERSE CXC

सगोत्रात्पुत्रमा—V. L. गोत्रात्तन्तुं समा (Aparārka, p. 742).

पुत्रमाहरेत्—V. L. तन्तुमाहरेत् (Vivādaratnākara, p. 589).

स्यात्तत्तस्मिन्—V. L. स्यात्तत्तस्य

तत्र यद्रिक्थजातं—V. L. तत्र यो रिक्थभागः (Aparārka, p. 742).

तत्तस्मिन्—V. L. तं तस्मै (Aparārka, p. 742).

VERSE CXCI

द्वौ तु यौ—V. L. द्वौ चैव

VERSE CXCII

समं सर्वे—V. L. सर्वे पुत्रा (Kalpataru quoted, Bālambhaṭṭī on 2. 145).

VERSE CXCIII

यथार्हतः—V. L. यथांशतः (Vivādaratnākara p. 516).

VERSE CXCIV

भ्रातृमातृ—V. L. मातृभ्रातृ
अध्यावाहनिकं—V. L. अध्यावहनिकं (Mitākṣarā, 2. 135-136).
प्रीतिकर्मणि—V. L. प्रीतितः स्त्रियै (Vivādaratnākara, p. 522).

VERSE CXCV

वृत्तायाः—V. L. वृत्तायां

VERSE CXCVI

यद्वसु—V. L. यद्धनम् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 373; Vivādaratnākara, p. 519).

अप्रजायामतीतायां—V. L. (a) अतीतायामप्रजसि (Vivādaratnākara, p. 519), (b) अतीतायामप्रजायां (Smṛtitattva II, p. 186).

VERSE CXCVII

दत्तं—V. L. किंचित् (Vivādachintāmaṇī, Cal., 143).
यत्वस्याः स्यात्—V. L. (a) यत्तु तस्याः, (b) यत्तस्यै स्यात्
अप्रजायामतीतायां—V. L. (a) अतीतायामप्रजसि (Aparārka, p. 753), (b) अतीतायामप्रजायां

VERSE CXCVIII

स्त्रियां तु—V. L. स्त्रियास्तु (Madanapārijāta, p. 667).

VERSE CXCIX

मध्यगात्—V. L. मध्यकात्

VERSE CC

ज्ञोभिः—V. L. कश्चित् (Smṛtitattva II, p. 184).

VERSE CCII

तु न्याय्यं—V. L. (*a*) च न्याय्यं, (*b*) तन्न्याय्यं (Vivādaratnākara, p. 487).

ग्रासाच्छादनमत्यन्तं—V. L. (*a*) ग्रासाच्छादनमभ्यङ्गं, (*b*) ग्रासाच्छादनमात्रं तु

मनीषिणा—V. L. मनीषिणः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 377).

पतितो ह्यददद्भवेत्—V. L. पतिताः स्युरदित्सवः (Vivādaratnākara, p. 487).

P., 1207, ll. 9-12—should come under this verse—

VERSE CCIII

तु—V. L. नु (Vīramitrodaya Samskāra, p. 195).
दायमर्हति—V. L. दातुमर्हति

P. 1218, l. 1—for त्पन्नसत्तानानामपत्यं read त्पन्नतन्तूनामापत्यं

—— l. 3—for जंतू read तन्तू

—— „ —for वा तेन read वाऽनेन

—— l. 4—after विवाहः add उपनेयता च जात्यन्धपङ्गूनां वातरेतसः क्लीवस्य दर्शिता । उन्मत्तादयस्त्वनुपनेयाः कुतस्तेषां विवाहः, as in S.

—— „ —for प्रहयासा read प्रहयसा

—— l. 5—for तस्य सर्वएवगृदघ्नेन्त्न्पतितोपि स्मृति read तच स्मृति

—— l. 8—for तद्दर्शयितव्यम् read तद्दर्शितम्

VERSE CCIV

यदि विद्यानुपालितः—V. L. (*a*) यदि विद्यानुपालिनाम् (*b*) यदि विद्यानुपालिनः (Mitākṣarā 2. 118).

VERSE CCV

ईहातस्त्वेद्धनं—V. L. ईहातो यद्धनं (Vivādaratnākara, p. 507).

P. 1219, l. 5—for यस्येव विभा read यस्येवाविभा

—— ll. 5-6—for अपित्र्येऽपि read अपित्र्य इति

VERSE CCVI

मैत्र्य—V. L. मैत्र (Vivādachintāmaṇī, Calcutta, p. 135).
माधुपर्किक—V. L. माधुपार्किक (Vyavahāramayūkha, p. 55).

P. 1220, l. 1—for विद्याया read विद्यया

—— l. 2—for यद्यप्ये read यद्यप्ये

—— „ —for जायमानेन read याजनेन as in S.

—— l. 3—for यतस्तल्लभ्यते read यद्धनं लभ्यते as in S.

VERSE CCVII

विभाज्यः—V. L. विभाज्यः (Aparārka, p. 720).

P. 1221, l. 2—for न चेयं read न देयं as in N. and S.

VERSE CCVIII

For the second line the Mitākṣarā (2. 118) reads दायादेभ्यो न तद्दद्याद्विद्यया लब्धमेव च; so also Parāsharamādhava (Vyavahāra, p. 377) and Madanapārijāta, (p. 685).

उपार्जितम्—V. L. उपार्जयेत् (Mitākṣarā, 2. 118).
पितृद्रव्यं—V. L. पितुर्द्रव्यं
तत्—V. L. च (Aparārka p. 723).

P. 1221, l. 6—omit न before वक्तव्यः as in N.

—— l. 7—for मन्त्रे read मैत्रे

VERSE CCIX

पिता—V. L. यदा
मनवाप्तं—V. L. (*a*) मनुपन्नन् (*b*) मनवाप्यं (Vivādaratnakāra p. 461).

P. 1222, l. 1—for तद्दोक्तं read तदुक्तम्

—— „ —for चेच्छ read वेच्छ as in Gautama 25. 2.

—— l. 2—for यतस्ते read यद्वैव ते

—— l. 5—before नियोक्तव्यं add न

—— „ —for पुत्रकामेन वा वि read पित्रा चाकामेन वि as in Gautama 15. 9.

—— l. 6—for विति read निति as in Gautama 15. 9.

VERSE CCX

विभक्ताः—V. L. संसृष्टाः (Vyavahāramayūkha, p. 65).
विभजेरन्—V. L. विभजेयुः (Vivādaratnākara, p. 601).
ज्यैष्ठ्यं तत्र—V. L. (*a*) ज्येष्ठस्तत्र, (*b*) ज्येष्ठो ह्यत्र

P. 1222, l. 12—for स्वपिश्य read अपिश्य

—— l. 13—for भूतः सर्वंग read भूतपूर्वंग

VERSE CCXI

P. 1223, l. 2—for तस्यां read तस्य

VERSE CCXII

विभजेरन्—V. L. विभजेयुः (Mitākṣarā 2. 139).

P. 1223, l. 3—for संसृष्टार्थं गृह्णीयुः read संसृष्टोऽर्थं ते गृह्णीयुः

—— „ —for अपुत्रा read अप्रजा

P. 1223, l. 4—for प्रवृत्ता read प्रत्ताः

—— „ —for प्रतिगो read पतिगो

—— „ —for त्विष read न त्विष

—— l. 5—for युर्यंश्च read युयें च as in Mad.

P. 1224, l. 3—after जीवतोरिति add तत्र...वर्शयति which appears wrongly in l. 4.

VERSE CCXIII

यो ज्येष्ठो...लोभाद्—V. L. यो लोभात्...ज्येष्ठो (Vyavahāramayūkha, p. 58).

सोऽज्ये—V. L. स।ज्ये (Mitākṣarā 2. 126).

P. 1224, l. 5—for शनिहं read शानहं

VERSE CCXIV

यौतकम्—V. L. यौतुकम्

P. 1225, l. 2—for पयेयन्ते read पयेयदा ते

—— „ —for स्तद्धर्न read स्तद् धन

—— „ —for तादश read तादशं

—— l. 4—for स्यैव न यौनकम् read स्यैव तद्यौतकम्

VERSE CCXV

न पुत्रभागं विषमं—V. L. न तत्र विषमं भागं (Vivādaratnākara, p. 468).

P. 1225, l. 5—for तेभ्योऽस्मि read तस्यास्मि

VERSE CCXVI

हरेद्धनम्—V. L. धनं हरेत् (Vivādachintāmaṇī, Calcutta, p. 159).

ये स्युः—V. L यैस्तु

P. 1226, l. 1—for भागे द्वयं read भागे भागद्वयं

—— l. 3—before पितु add ये

—— l. 4—for त एव मेव read तत एव

VERSE CCXVII

दायाद्—V. L. दायाय (Vivādaratnākara, p. 591).

VERSE CCXVIII

दृश्येत—V. L. दृश्यते

VERSE CCXIX

क्षेमं प्रचा—V. L. क्षेमप्रचा (Madanapārījāta, p. 685).
पत्रं—V. L. पात्रं

P. 1227, l. 2—for वृद्धा वास्तु चारा read वृद्धाः वास्तु च चौरा

The Bhāṣya on 220-227 is not available.

VERSE CCXX

विभागो—V. L. हि भागो

VERSE CCXXI

राज्ञान्तकरणावेतौ—V. L. (*a*) राज्यान्तकरणावेतौ ; (Vīramitrodaya Ṛājanīti p. 152), (*b*) राष्ट्रान्तकरणावेतौ (Vīvādaratnākara, p. 611).

निवारयेत्—V. L. (*a*) निवासयेत्, (*b*) विवासयेत् (Vivādaratnākara, p. 611).

दोषौ—V. L. द्वेष्यौ (Vivādaratnākara, p. 611).

VERSE CCXXII

प्रकाश—V. L. प्रत्यक्ष (Vivādachitāmaṇi, Calcutta, p. 166.)
प्रतिघात—V. L. प्रतीघात (do.)

VERSE CCXXIV

कारयेत वा—V. L. (*a*) यश्च कारयेत् (Aparārka, p. 804); (*b*) यश्च कारयेत् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 392), (*c*) कारयीत वा (Vīramitrodaya, Rājanīti p. 153); (*d*) कारयेत्तथा (Smṛtisārod-dhāra p. 334).

VERSE CCXXV

कितवान् कुशीलवान् क्रूरान्—V. L. (*a*) कितवाञ्छीलवान् कैलान्, (*b*) कितवाञ्छीलवान् क्रूरान्, (*c*) कितवान् कुशीलवान् केतान्, (*d*) कितवान् कुशीलवान् केरान् (Narāyaṇa, Vivādaratnākara, p. 315), (*e*) कितवान् कुशीलवान् चौरान् (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 153).

VERSE CCXXVII

वैरकृतं—V. L. वै विकृतं (Vivādaratnākara p. 611).

VERSE CCXXIX

P. 1231, l. 3—for सम्बन्धेनाव read बन्धनेनाव

—— l. 4—for कर्मणि read कर्मणी

VERSE CCXXX

For the second line Parāsharamādhava (Vyavahāra, p. 159) reads शिथिलाविलरज्ज्वाद्यैर्विंशाम्नृपतिमर्दनम्

दरिद्राणां च रोगिणाम्—V. L. दरिद्रानाथरोगिणाम्

P. 1232, l. 1—for दमः read दमं

—— „ —for ब्यादि read फादि

VERSE CCXXXI

ये नियुक्तास्तु—V. L. येऽनियुक्तास्तु (noted by Medhātithi)

नृपः—V. L. बुधः

P. 1232, l. 4—for अन्यस्मा read अन्यतरस्मा as in S.

—— l. 5—for माणो read माणे

VERSE CCXXXII

P. 1233, l. 2—for क्षितमस्ति read क्षितमिति

—— „ —for संबाधशा read संबन्धेन शा

—— l. 3—for ब्राह्मणयोरपि read ब्राह्मणस्यापि

VERSE CCXXXIII

भूयो—V. L. प्राज्ञो (Mitākṣarā 2. 306.)
तीरितं—V. L. (*a*) निर्णीतं (Nandana); (*b*) तारितं
यद् भवेत्—V. L. (*a*) सम्भवेत् (Smṛtitattva, II p. 231); (*b*) विद्यते (Mitākṣarā 2. 306).
निवर्तयेत्—V. L. (*a*) निवर्तते, (*b*) पि वर्तयेत् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 161).
विद्यात्—V. L. ज्ञेयं (Mitākṣarā 2. 306).

P. 1233, l. 5—for धिकारणे read धिकरणे

—— l. 6—for नु शब्दं read नुशिष्टं

—— l. 7—धनग्रण......ज्ञानादिना—all this should go under verse 234.

After 233 some Mss. have the following additional verse— तीरितं चानुशिष्टं चयो मन्येत विकर्मणा ।
द्विगुणं दण्डमास्थाय तत्कार्यं पुनरुद्धरेत् ॥

VERSE CCXXXIV

अमात्याः—V. L. अमात्यः
प्राड्विवाको—V. L. प्राड्विवाका
यत्कुर्युः—V. L. (*a*) यत्कुर्यात्, (*b*) यः कुर्यात्
तं सहस्रं च—V. L. (*a*) तान् सहस्रं च ; (*b*) सहस्रं चैव; (*c*) सहस्रं तांश्च

P. 1234, l. 1—for अर्थतस्तु read अर्थं तु

—— „ —for प्रज्ञा read अज्ञा

VERSE CCXXXV

तस्करो—V. L. स्तेयी च
ज्ञेयाः—V. L. वेद्याः

VERSE CCXXXVI

P. 1235, l. 2—for स्वंकिनः शरीर read स्वंकनं शारीर

VERSE CCXXXVII

स्तेये च—V. L. स्तेये तु
ब्रह्महत्यशि—V. L. ब्रह्मह्नस्याशि—(Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 304).

VERSE CCXXXVIII

For the second line the Vivādaratnākara (p.635) has the following—चरेयुः पृथिवीं सर्वां दाप्यास्तूत्तमसाहसम्
असंयाज्याः—V. L. (*a*) असंयोज्याः ; (*b*) असम्भोज्याः (Prāyashchittavivēka, p. 27).
असम्भोज्याः—V. L. असम्भाष्याः (Prāyashchittavivēka, p. 27).
विगर्हितः—V. L. (*a*) विवाहितः, (*b*) विवाहिनः (Vivādaratnākara, p. 635).

P. 1236, l. 2—for अविग read विग

VFRSE CCXXXIX

ज्ञातिसम्बन्धिभिः—V. L. ज्ञातिसम्बन्धिजनः
P. 1236, l. 5—for दोषे read योगे

VERSE CCXL

तु कुर्वाणा...नाङ्क्या राज्ञा ललाटे स्युः—V. L. त्वकुर्वाणा... अङ्क्या राज्ञा ललाटेषु

पूर्वे वर्णा—V. L. (*a*) सर्ववर्णा, (*b*) सर्वे वर्णा, (*c*) पूर्ववर्णा (Mitākṣarā, 2. 270).

ललाटे स्युः—V. L. (*a*) ललाटे तु, (*b*) ललाटेषु

P. 1236, l. 6—for शूद्रादावन्यपूर्ववर्णा read शूद्रादन्ये पूर्ववर्णा as in Mad.

VERSE CCXLI

ब्राह्मणस्यैव—V. L. ब्राह्मणस्यैष

VERSE CCXLII

तान्यकामतः—V. L. तानि धर्मतः (Vivādaratnākara, p. 635).

हार—V. L. हानि (Vivādaratnākara, p. 635).

VERSE CCXLIII

महापातकिनो—V. L. महापातकिनां

तेन दोषेण—V. L. तेनाधर्मेण (Vivādaratnākara, p. 637).

दोषेण—V. L. पापेन

VERSE CCXLIV

पपाद्येत्—V. L. पकल्पयेत् (Vivādaratnākara, p. 637).

तं—V. L. तत् (Prāyashchittavivēka, p. 122).

श्रुतवृत्तोपपन्ने वा—V. L. (*a*) श्रुतवृत्तोपसम्पन्ने; (*b*) श्रुतविद्योपसम्पन्ने (Vivādaratnākara, p. 637).

VERSE CCXLV

राज्ञां—V. L. राज्ञो (Vivādaratnākara, p. 638).

दण्डधरो—V. L. दण्डधनो (Vivādaratnākara, p. 638).

P. 1238, l. 5—for किनं read किनो as in S.

VERSE CCXLVI

पापकृद्भ्यो—V. L. ब्राह्मणेभ्यो (Vivādaratnākara, p. 638).
यत्र वर्जयते—V. L. यत्र च वियते
कालेन—V. L. लोके तु (Nandana).

P. 1239, l. 1—for मायाश्च read मायां च

—— l. 2—for विकृतिः read विकृतं

—— „ —for चविहानम् read चिविहीनम्

VERSE CCXLVII

यथोक्तानि—V. L. यथोक्तानि (Vivādaratnākara, p. 638).
विकृतं न च—V. L. (*a*) विकृतिर्न च, (*b*) विकृतं च न

VERSE CCXLVIII

यैरुद्वेजनकरै—V. L. यैस्तमुद्वेजकरै (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 396).

P. 1240, l. 1—for स्याद्याः read स्याद्यैः

VERSE CCXLIX

तावान् वध्य—V. L. यावान् वध्य (Vivādaranātkara, p. 649).
धर्मस्तु विनियच्छतः—V. L. धर्मश्चैव नियच्छतः (do.)

P. 1240, l. 3—for राज्ञोऽप्रयु read राज्ञ उपर्यु

—— ll. 3-4—for प्रत्यवरोधेन read प्रत्यवायेना

—— l. 4—for यच्छति read यच्छत इति

—— l. 5—for संस्कारा read संहारा

—— „ —for इष्टा read दृष्टा

—— l. 6—for दितियुक्तं read दित्युक्तं

—— l. 7—for दोषः read ऽदोषः

VERSE CCL

उदितोऽयं विस्तरशो—V. L. उदितोविस्तरेणायं (Vivādaratnākara, p. 618).

द्वारस्य निर्णयः—V. L. द्वारविनिर्णयः (do.)

VERSE CCLI

धर्म्याणि कार्याणि—V. L. कार्याणि सर्वाणि (Vivādaratnākara, p. 618).

VERSE CCLII

निविष्टदेशस्तु—V. L. निविष्टदेशेषु
कृतदुर्गश्च—V. L. कृतदुर्गस्तु

P. 1241, l. 2—for तत्कृत्यं read तत्कृत्वा

VERSE CCLIII

P. 1241, l. 4—for आर्यवृत्तं read आर्यं

—— „ —for कर्तव्येत read कर्तव्यं इत

—— „ —for ते च read तेन

P. 1242, l. 2—for भावमात्रेण read भावमात्रं न

—— l. 3—for पालनेपि read पालनमपि

—— „ —for स्वराज read स्वराज्य

—— l. 5—for दनार्थं read दार्थं

—— l. 6—for नित्या तु read नित्यानतु as in Mad.

—— „ —for अथो read अतो

VERSE CCLIV

तस्य—V. L. यस्य
स्वर्गाश्च—V. L. स्वर्गास्त

VERSE CCLV

निर्भयं तु—V. L. निर्भयं हि (Vivādaratnākara, p. 294).
तस्य तद्वर्धते—V. L. तस्याभिवर्धते.
सिच्यमानः—V. L. सेव्यमानः

VERSE CCLVI

हारकान्—V. L. हारिणः (Vivādaratnākara, p. 289).

VERSE CCLVII

तेषां—V. L. स्वेषां

स्वेते ये स्तेनाटविकादयः—V. L. (*a*) स्वेवं स्तेनाटव्यादयो जनाः (Vivādaratnākara, p. 291).

(*b*) स्वेते स्तेनाटव्यादयो जनाः
(*c*) चैव स्तेना अटविका जनाः
(*d*) स्वेषां ये स्तेनाटविकादयः

P. 1243, l. 3—for तुलादिना read तुलाविशेषेण

—— l. 4—for शकाः जवनिका read शवञ्चकाः वाणिजकाः

VERSE CCLVIII

श्चौपधिकाः—V. L. सोपधिकाः (Vivādaratnākara, p. 291).

उत्कोचकाश्चौपधिका वञ्चकाः कितवास्तथा—V. L. उत्कोचकांश्चौपधिकान् वञ्चकान् कितवांस्तथा

भद्रश्चप्रेक्षणिकैः सह—V. L. (*a*) भद्राश्चेक्षणिकैस्सह, (*b*) भद्राश्चेक्षणिका-स्तथा (*c*) भद्राश्चेक्षणिकास्तथा, (*d*) भद्राश्चेक्षणिकांस्तथा, (*e*) भद्राश्चेक्षणिकैस्सह (Vivādaratnākara, p. 291).

मङ्गलादेशवृत्ताः—V. L. मङ्गलादेशवृत्तान्

P. 1243, l. 6—for उत्कोचकार्येण read उत्कोचका ये

—— l. 7—for वञ्चन्य read वन्त्यन्य

—— „ —for हठोपकारे read अपकारे

P. 1244, l. 1—for उपधावनग्रह read उपधिः। कितव, धनग्रह

P. 1244, l. 2—for न्यग्रस्था read न्यग्रोधथा

—— l. 3—for नानाकारण read नाकारिणो

—— „ —for ग्रांमियान् read ग्रांमीयान्

—— „ —for याम्युप read ये युप

—— l. 5—for आदेश read मङ्गलादेश

VERSE CCLIX

शिल्पोपचार—V. L. शिल्पोपकार

P. 1244, l. 8—for निपुणाश्चापकारे read निपुणाश्चोपचारे

VERSE CCLX

एवमाद्यान्—V. L. एवमादीन्
विज्ञानीयात्—V. L. विजातीयान्

P. 1245, l. 1—for द्यान read द्यान् न

—— l. 2—for न यदि read नयति

—— l. 3—for मूर्खांद्याश्च read मूर्खाद्याश्च

—— „ —for वादि read वादी

—— l. 4—for चारण read चारिण

——ll. 4-5— तुल्यकर्म......कथयिष्यन्ति—all this should go under verse 261.

VERSE CCLXI

सुचरितैः—V. L. तु चरितैः (Vivādaratnākara, p. 293).
गूढै—V. L. तैस्तै (Vivādaratnākara, p. 293).
प्रोत्साद्य—V. L. (*a*) प्रोत्साह्य (Vivādaratnākara, p. 293), (*b*) प्रोच्छाद्य, (*c*) प्रोत्सार्य

VERSE CCLXII

भिख्याप्य—V. L. भिज्ञाप्य (Vivādaratnākara, Calcutta, p. 79).

The Bhāṣya on verse 262 to 273 is not available.

VERSE CCLXIII

निभृतं—V. L. निगूढं

VERSE CCLXV

जीर्णां—V. L. शीर्णां (Aparārka, p. 841).

VERSE CCLXVII

तत्सहायैरनुगतैर्नानाकर्मप्रवेदिभिः—V. L. तत्सहायैः स्वानुगतैर्नानाकर्मप्रवादिभिः

उत्सादयेन्—V. L. उत्साहयेत् (Govindarāja).

उत्सादयेच्चैव—V. L. उत्साहयेच्चैव

VERSE CCLXVIII

ज्योपदेशैः—V. L. (*a*) ज्यापदेशैः, (*b*) ज्यप्रदेशैः

VERSE CCLXIX

समित्र—V. L. सपुत्र

VERSE CCLXXI

घातयेत्—V. L. ताडयेत् (Vivādaratnākara, p. 339).

VERSE CCLXXII

राष्ट्रेषु रक्षाधिकृतान्—V. L. (*a*) राष्ट्रे पुरे वाधिकृतान्; (*b*) राष्ट्रेषु राष्ट्राधिकृतान् (Aparārka, p. 850, Vivādaratnākara, p. 341).

अभ्याघातेषु—V. L. अभ्यागतेषु (Vivādachintāmaṇi, Calcutta, p. 93).

द्रुतम्—V. L. द्रुतान्
• चोदितान्—V. L. देशितान् (Vivādaratnākara, p. 341).

VERSE CCLXXIII

तमभ्योषेत्—V. L. समाघ्नोषेत् (Vivādaratnākra, p. 625).

VERSE CCLXXIV

हिताभङ्गे—V. L. (*a*) इडाभाङ्गे, (*b*) हिडाभङ्गे, (Aparārka, p. 850), (*c*) तडागभङ्गे, (*d*) सेतुभङ्गे
नाभिधावन्तो—V. L. ऽनभिधावन्तो (Aparārka, p. 850).

P. 1250, l. 2—for निर्वास्येना read निर्यास्यना as in N.

VERSE CCLXXV

कोपापहतृन्—is misprint for कोषापहतृन्
प्रातिकूल्येष्ववस्थितान्—V. L. (*a*) प्रतिकूलेषु च स्थितान् (Aparārka, p. 853, Mitākṣarā 2. 302), (*b*) प्रतिकूलेष्ववस्थितान् (Vivādaratnākara, p. 367), (*c*) प्रतिकूलेषु वा स्थितान्, (*d*) प्रतिकूल्येष्ववस्थितान्
रणीणां—V. L. वीराणां (Vivādaratnākara, p. 367).
घातयेद्विविधैर्दण्डैररीणां चोपजापकान्—V. L. (*a*) अरीणामुपधावतो घातयेद्विविधैर्वधैः; (*b*) अरीणां चोपजापकान्—हरेत्सर्वस्वमेव च (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 395).

P. 1250, l. 3—for ज्ञाति read जाति

VERSE CCLXXVI

छित्वा—V. L. (*a*) कृत्वा; (*b*) भित्त्वा (Aparārka, p. 845).
तीक्ष्णे शूले—V. L. तीक्ष्णशूले (Mitākṣarā, 2. 275).

VERSE CCLXXVII

अङ्गुलीः—V. L. अङ्गुली (Vivādaratnākara, p. 321, Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 302, Aparārka, p. 845).
प्रथमे ग्रहे—V. L. प्रथमागसि (Vivādachintāmaṇi, Calcutta, p. 87.)

VERSE CCLXXVIII

मोषस्य—V. L. मोषस्य

हन्यात्—V. L. शिष्यात्

चौरमिवेश्वरः—V. L. (*a*) चौराश्नरेश्वरः (Vivādaratnākara p. 338), (*b*) चौरानिवेश्वरः (Aparārka, p, 849).

P. 1252, l. 1—for स्रीता read शीता

VERSE CCLXXIX

तडागभेदकं—V. L. (*a*) तडाकभेदकान्, (*b*) तडाकभेदकम्

यद्वापि—V. L. (*a*) तद्वापि, (*b*) तथापि

दाप्यस्तूत्तम—V. L. (*a*) दाप्यश्चोत्तम, (*b*) दृष्याश्चोत्तम (Vivādaratnākara, p. 365).

The Bhāṣya on 280 and 281 is not available.

VERSE CCLXXXI

तड़ागस्य—V. L. तडाकस्य

VERSE CCLXXXII

अमेध्यं चाशु शोधयेत्—V. L. (*a*) अमेध्यं च प्रशोधयेत्; (*b*) अमेध्यानां च शोधनम्

P. 1253, l. 1—for दिर्नि read द्भिर्नि

VERSE CCLXXXIII

तच—V. L. न तु (Aparārka, p. 765).

आपद्गतोऽथवा वृद्धो—V. L. (*a*) आपद्गतो वा वृद्धो वा; (*b*) आपद्गतस्तथा वृद्धो (Vivādaratnākara, p. 222).

P. 1253, l. 3—for शक्ता गृ read शक्तास्ते गृ

VERSE CCLXXXIV

P. 1254, l. 2—for वाऽनन्यरत read वाऽतत्परत

VERSE CCLXXXV

प्रतिकु—V. L. अनुकु (Vīvādachintāmaṇi, Calcutta, p. 101).
पश्च द्यात्—V. L. द्यात्पश्च (Vivādaratnākara p. 363).

P. 1254, l. 4—before मेन add संक्रमः

—— „ for संक्रमध्वज read ध्वजः

—— l. 5—for धीताप्रत्यापर्सि read धीतप्रत्यासत्तिं as in Mad.

VERSE CCLXXXVI.

च दण्डः—V. L. तु दण्डः (Vivādachitāmaṇi, Calcutta, p. 100.)
अपवेधे—V. L. अपि वेधे

P. 1255, l. 2—for तेन कु read अकु

—— „ —for अत्र वेधत्रिभेदने विद्यते read अवेधितप्रदेशेन विध्यते

—— l. 3—for विचारे read विध्यते

VERSE CCLXXXVII

समाप्नुयात्—V. L. (*a*) स प्राप्नुयात (Aparārka, p. 822), (*b*) सम्प्राप्नुयात् (Vivādachitāmāṇi, Calcutta, p. 80.)
मध्यममेव—V. L. मध्यम एव

P. 1255, l. 8—After समत्वेन add न

VERSE CCLXXXVIII

च सर्वाणि—V. L. च कदाचि (Nandana.)
राजमार्गे विवे—V. L. (*a*) राजा मार्गे विवे; (*b*) वामाङ्गे विनिवे (Vivādaratnākara p. 630).
दुःखिता—V. L. दुष्कृता

VERSE CCLXXXIX.

प्राकारस्य च भे—V. L. प्राकारस्यानुभे (Vivādaratnākara, p. 367.)
द्वाराणां भेत्तारं—V. L. द्वाराणां भंक्तारं (do.)
प्रवासयेत्—V. L. प्रमापयेत् (do.)

After (289) some Mss. have the following additional verse :—

एतेनैव तु कर्माणि श्रान्तः श्रान्तः पुनः पुनः ।
कर्माण्यारभमाणं तु पुरुषं स्त्री निषेवते ॥

P. 1256, l. 4—for दुर्गता read दुर्गगता

VERSE CCXC

चानाद्यैः—V. L. (a) चानाद्यौ ; (b) चानाद्यैः ; (c) विद्वेषे (Aparārka, p. 821.)
(d) चानाद्ये

P. 1256, l. 8—for भूताद्याचराः read भूतविद्याः as in F. N. as in Mad.

VERSE CCXCI

बीजोत्कृष्टा—V. L. (a) बीजात्कृष्टा, (b) वीर्योत्कृष्टा,
(c) बीजोत्कृष्ट्यः, (d) बीजोत्कृष्टः,
(e) बीजोत्कृष्टाः (f) बीजोत्कृष्टोः,
(g) बीजोत्कृष्टा, (h) बीजोत्कृष्टं (i), बीजोत्कर्षी
(Vivādaratnākara, p. 296.)

विकृतं—V. L. विविधं
भेदकश्चैव—V. L. भेदनाच्चैव (Aparārka, p. 825.)
विकृतं प्राप्नुयाद् वधम्—V. L. प्राप्नुयाद् विकृतं वधम् (Vivāda-chitāmaṇi, Calcutta, p. 81.)

P. 1257, l. 1—for बिजानि read बीजानि

—— l. 2—for बीजं यत्क read बीजमुत्क

VERSE CCXCII

P. 1257, l. 8—for न्याये read भार्यायां

VERSE CCXCIII

पहरणे—V. L. पहारे तु (Vivādaratnākara, p. 324).
प्रकल्पयेत्—V. L. प्रवर्तयेत्

P. 1258, l. 2—for कार्ये श्च read कार्येषु

—— l. 3—for द्रव्य ज्ञानाप्यनु read द्रव्यजात्यनु

VERSE CCXCIV

समाङ्गं—V. L. (*a*) समस्तं, (*b*) समग्रं, (*c*) समस्ता (Vīramitrodaya.)

P. 1258, l. 10—for दिति read दिनेति

—— „ —after प्रकृतित्वेन add गुरुलघुभावश्च । प्राकृतीनामेवार्थ उच्यते । यदि महान् क्षोभो ऽमात्यादि राज्यप्रकृतित्वेन

P. 1258, l. 11—for योध read शोध

P. 1259, l. 1—for मन्त्रि read मन्त्री

—— l. 3—for कापालिनि read कपालानि

—— l. 4—for योज्यो भेदः read यो भेदः

VERSE CCXCV

महत्—V. L. नृपः (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 278).

P. 1259, l. 5—for स्वबलस्य read स्वस्य

—— „ —for सुवर्ण read स्वबल

—— „ —for दयडः read दण्डकोशयोः

—— „ —for राष्ट्र read राष्ट्रयोः

—— „ —for शकार्ये read शत्रूणां

VERSE CCXCVI

सहाङ्गस्येव ह—V. L. ससाङ्गस्यास्य (Vīramitrodaya, Rājanīti, p. 320).
विष्टब्धस्य—V. L. विश्रब्धस्य

P. 1260, l. 1—for दित्यवष्ट read दिति । विष्ट

—— l. 2—after कैकस्य add न

—— l. 3—for तदनाद् read तन्महताद्

VERSE CCXCVII

तुषे तु—V. L. तुषे हि
श्रेष्ठं—V. L. शिष्टं

VERSE CCXCVIII

कर्मणाम्—V. L. केवलम्
महीपतिः—V. L. (*a*) परात्मनः (*b*) परात्मनोः

P. 1261, l. 3—omit वा after कर्माणि

VERSE CCXCIX

आरभेत ततः कार्यं संचिन्त्य गुरुलाघवम् ।—V. L. गुरुलाघवतो ज्ञात्वा ततः कर्म समाचरेत् (Nandana).

P. 1261, l. 6—for क्रोध read क्रोधसमुत्थानि

—— l. 7—for समहीतं read समीहितं

VERSE CCC

P. 1262, l. 1—गीता (नृत्यगीता)...वेदितव्यानि—This should go under verse 299.

—— l. 2—for ज्ञानो पि read ज्ञा अन्योपि

—— „ —for ज्ञन read ज्ञान

—— „ —for चीयन्ते read चीयते

VERSE CCCI

P. 1262, l. 4—for शेषत read शेष

—— „ —for सिद्धेः read सिद्धः

—— „ —for वृत्तादि read वृत्तानि युगादि

VERSE CCCII

कर्मस्वभ्युद्यतस्त्रेता विचरंस्तु कृतं युगम्—V. L. (*a*) कर्मस्थोऽभ्युदितस्त्रेता विकृतं सुकृतं युगम्

(*b*) धर्मस्थोऽभ्युदितस्त्रेता विकृतं सुकृतं युगम् ।

(*c*) कर्मस्थोऽभ्युत्थितस्त्रेता विकृतं सुकृतं युगम्

P. 1263, l. 1—for अनुष्ठान read अनुत्थान

—— „ —for याना तिष्ठ read यानतुतिष्ठ

—— l. 2—for संपादा read संपदा

VERSE CCCIII

वायोश्च—V. L. वातस्य (Vīramitrodaya Rajānīti, p. 19).

VERSE CCCIV

स्वं—V. L. तत् (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 19).

चरन्—V. L. चरेत्

VERSE CCCV

राष्ट्रान्—V. L. राज्यान्

नित्यं—V. L. सम्यक् (Nandana, Viramitrodaya Rājanītī, p. 19).

VERSE CCCVI

नियन्तव्याः प्रजा—V. L. नियन्तव्यः सर्वे (Vīramitrodaya Rājanitī, p. 19).

VERSE CCCVII

प्रजाः—V. L. सर्वे

P. 1264, l. 3—for राधेन read राधे

VERSE CCCVIII

वरुणेन यथा पाशैर्बद्ध एवाभिदृश्यते—V. L. वरुणेनापि पाशैश्च बध्यते वारुणैर्नरः

एवाभिदृश्यते—V. L. एव हि दृश्यते

P. 1264, l. 4—for अवशङ्किता read अविशेषिता

—— „ —for कार्यं read अकार्यं

VERSE CCCIX

चान्द्रव्रतिको—V. L. चन्द्रव्रतिको (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 19).

P. 1265, l. 1—for निर्वाता आपन्न read निर्वात

VERSE CCCXII

युतो—V. L. युक्तो

P. 1266, l. 1—for द्वारः श्रो read द्वारश्रो

VERSE CCCXIII

ब्राह्मणान्—V. L. ब्राह्मणम् (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151.)

सद्यः सबलवाहनम्—V. L. सभृत्यबलवाहनम्

VERSE CCCXIV

सर्वभक्ष्यो—V. L. (*a*) सर्वभक्षो, (*b*) सर्वभक्षा

चाप्यायितः सोमः—V. L. (*a*) चाप्यायितश्चेन्दुः

VERSE CCCXV

लोकानन्यान् सृजेयुस्ते—V. L. लोकानलोकान् कुर्युस्ते (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151.)

VERSE CCCXVI

यानुपाश्रित्य—V. L. (*a*) यान् समाश्रित्य (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151), (*b*) तान् समाश्रित्य

ब्रह्मैव च—V. L. ब्रह्म चैव (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151).

येषां—V. L. तेषां

VERSE CCCXVII

The Vīramitrodaya (Rājanitī, p. 151) reads the verse as

प्रणीतश्चाप्रणीतश्च यथाग्निर्दैवतं महत् ।
एवं विद्वानविद्वांश्च ब्राह्मणो दैवतं महत् ॥

P. 1268, l. 1—for नाग्निर्दिक्ति read द्वानाग्निर्दिक्ति as in S.

VERSE CCCXVIII

वर्धते—V. L. (*a*) पूज्यते (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151); (*b*) वर्तते

P. 1268, l. 3—for प्यविज्ञे read प्यनवज्ञे

VERSE CCCXIX

वर्तन्ते—V. L. वर्तते (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151).

हि तत्—V. L. (*a*) महत् (*b*) हि सः

ब्राह्मणाः पूज्याः—V. L. ब्राह्मणः पूज्यो (Vīramitrodaya Rājanitī, p. 151).

VERSE CCCXX

क्षत्रस्याति प्र—V. L. क्षत्रस्यापि प्र (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 152).

सं शः—V. L. सं तः

P. 1268, l. 5—for स्थितावस्था read स्थिताः व्यवस्था

P. 1269, l. 2—after नाशकः add नैवम्

VERSE CCCXXI

P. 1269, l. 3—omit केनैवम्

—— l. 5—for सर्वं read सर्वत्र

VERSE CCCXXII.

सम्पृक्त—V. L. संयुक्त (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 143).
क्षत्रं च—V. L. क्षत्रं तु
इह चामुत्र—V. L. इहामुत्र च

P. 1270, l. 1—for क्षत्रिय read क्षत्रं

VERSE CCCXXIII

पुत्रे राज्यं समासृज्य—V. L. (*a*) पुत्रे राज्यं समासाद्य, (*b*) पुत्रे राज्यं समासज्य, (*c*) सुतं राज्ये समावेश्य

P. 1270, l. 3—for रजसा read जरसा

VERSE CCCXXIV

सदा युक्तो—V. L. समायुक्तो

P. 1270, l. 9 सदायु read सदा यु

—— „ omit लोकेभ्यस्तत्परः

VERSE CCCXXV

P. 1271, l. 1—omit शूद्रेण

—— „ for पचारे read पचारं

VERSE CCCXXVI

कृत्वा दारपरिग्रहम्—V. L. कृतदारपरिग्रहः (Madanapārijāta, p. 227).

P. 1271, l. 3—for नियुक्तः read नित्ययुक्तः

VERSE CCCXXVII

P. 1271, l. 5—for विका यै यां वद्धर्मांय प्रीति read विकायै ग्रावद्धर्मांयापीति

VERSE CCCXXVIII

कामः—V. L. कामं
कथंचन—V. L. प्रयत्नतः

P. 1272, l. 2—for भुक्ष्व read भुक्ष

—— l. 4—omit यदा

—— „ for प्रकृतिः read प्रवृत्तिः

VERSE CCCXXIX

विद्यादर्घं—V. L. विद्यादर्थं (Madanapārijāta, p. 227).

VERSE CCCXXX

बीजानामुक्तिविच्च—V. L. बीजोक्तिविधियुक्तः (Madanapārijāta, p. 227).
क्षेत्रदोषगुणस्य—V. L. क्षेत्रबीजगुणस्य
मानयोगं च—V. L. (*a*) मानयोगांश्च (Madanapārijāta, p. 227), (b) जनयोगां श्च

P. 1273, l. 1—for मुच्यते...मुच्यते read मुप्यते...मुप्यते

VERSE CCCXXXI

गुणागुणान्—V. L. गुणागुणम् (Madanapārijāta, p. 227).

परिवर्धनम्—V. L. (*a*) च विवर्धनम् (Parāsharamādhava, 417), (*b*) वृद्धिरर्जनम् (Madanapārijāta, p. 227).

P. 1273, l. 3--for विक्रेयं read विक्रेय

VERSE CCCXXXIII

दद्याच्च—V. L. विद्याच्च (Madanapārijāta, p. 227).

अन्नमेव—V. L. भक्ष्यमेव (Madanapārijāta, p. 227).

VERSE CCCXXXIV

यशस्विनाम्—V. L. तपस्विनाम्

नैश्रेयसः—V. L. निःश्रेयसः (Madanapārijāta, p. 230).

VERSE CCCXXXV

मृदुवाग—V. L. मृदुःशान्तो (Parāsharamādhava Āchāra, 418)

ब्राह्मणापाश्रयो—V. L. (*a*) ब्राह्मणाद्याश्रयो, (*b*) ब्राह्मणोपाश्रयो (Parāsharamādhava Āchāra p. 418).

P. 1275, l. 1—for शुचि read शुचिः

Adhyaya X

Before verse (1) some manuscripts add the following line :—

अतः परं प्रवक्ष्यामि अध्येतव्यस्य यो विधिः

VERSE I

P. 1277, l. 1—Before ग्रहणार्थं add वेदः कृत्स्नोऽधिगन्तव्यो सरहस्यो द्विजन्मनेति, as in A. N. S. & C.

P. 1277, l. —for वेदस्य वा read चा

—— l. 7—for ज्ञाति read जाति

—— l. 11—before तथा add उच्यते

—— „ —for यत read अत

—— „ —for तथा read यथा

—— l. 12—for मेव read मेवं

VERSE III.

वर्णानां—V. L. सर्वेषां

P. 1278, l. 7—omit हृदयङ्गमाभिरित्यादि [ग्राम एव]

—— l. 8—for रेकादशतो read रेकादशद्वादशयोः

VERSE IV

P. 1279, l. 5—for स्यादेवस्त्व read स्यात् एताश्च as in A. and N.

—— „ —for युक्तो read युक्ता

—— „ —for त्वार्थः read तार्थाः

—— l. 7—for शङ्कयते read शङ्क्येत

—— l. 8—for मयं श्लो read परः श्लो

VERSE V

P. 1280, l. 4—for धर्मे read धर्मैः as in S. and A.

—— „ —for शक्यं read शक्य

—— l. 5—for भर्तृसं read सं as in S.

—— l. 7—for तनय read तत एव य

—— l. 9—for यद्यपि read यदपि

—— „ —for पुनःपुनः read पुनः

—— l. 12—for नाद्धेतु read नाझर्तुं

—— l. 13—for शब्दमपसार्यं read शब्दपर्यायेण as in N. and A.

—— l. 21—for प्रमाणं तैरेव read प्रमाणांतरञ्च as in S.

—— l. 22—for श्लोकैः read श्लोको

—— „ —for पुरुषा read सा as in S.

—— „ —for भ्युप read प्युप

—— l. 26—for वचनात्वात्त read वर्धनत्वम् । त

—— l. 28—for केन read एकेन

—— l. 27—for यद्दर्श read अदर्श

P. 1281, l. 5—for गारश्वाद्दैड read गैारश्वाद्दड

—— l. 10—for अन्तरेप्र read अन्तरप्र

—— l. 14—after धर्माः read यत्र

—— „ —for स्वीयो read स्त्रियो

—— l. 16—for न्तरेण त्रित्व read न्तरत्व

—— l. 20—for देव read देष

P. 1281, l. 20—for तदु read तद्यु as in S.

—— l. 24—for ज्यत एवाप read ज्यते तत्राप as in S.

—— „ —for च सच read वचनम्

—— l. 26—for तासु read तास्तु

—— „ —for वाद्यत्वं ध read वान्वयध

P. 1282, l. 2—for तद्‌वा read तद्वा

—— l. 4—for तस्त्वत read तस्तत

—— l. 5—for यते read यतो

—— l. 6—for स्तिमे read स्थितमे

VERSE X

P. 1285, l. 2—for सदा read अपसदा

—— „ —for फलदा अपशीर्षाः read फलाद्वसक्षाः

—— „ —for भिद्यन्ते read निन्द्यन्ते

VERSE XI

P. 1285, l. 3—for म्ये नत्व read म्येन त्व

VERSE XII

शूद्रादायोगवः—V. L. (*a*) शूद्राच्चायोगवः, (*b*) शूद्राद्‌योगवः
चाण्डालश्चा—V. L. चाण्डालस्त्व
वर्णसंकराः—V. L. (*a*) वर्णसंकरे
जायन्ते वर्णसंकराः—V. L. जायते वर्णसंकरः

VERSE XIII

यथा—V: L. तथा
प्रातिलोम्येपि—V. L. (*a*) प्रातिलोम्ये तु, (*b*) प्रातिलोम्येन

P. 1286, l. 4—for नत्वध्ययनादिषु read न तु यजनादिषु as in S.

—— l. 5—for कीर्तिरश्लोके read कीर्तिश्लोके as in S.

—— „ —for एवं read एव.

—— „ —for चण्डाल read चण्डालवद्

VERSE XIV

P. 1287, l. 1 for न्तरानाम्नः read न्तरनाम्ना

—— l. 2—Omit वा before जातिः

—— l. 3—for तद्दयैवद्ध read न ह्येतद्ध as in A.

—— l. 4—for दोषाः read दोषः

VERSE XV

P. 1287, l. 5—for स्मिँल्लोकेन read स्मिंश्लोके न

VERSE XVII

एव तु—V. L. एव वा

VERSE XVIII

पुक्कसः—V. L. (a) पुष्कसः, (b) पुल्कसः

VERSE XIX

चतुर्जातस्तथोग्रायां—V. L. उग्रात्तु जातो क्षत्तायां
तथोऽयायां—V. L. तथोऽयां च
वेण—V. L. वेन.
कीर्त्यंते—V. L. कीर्तितः (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 56.)

VERSE XX

जनयन्त्यव्रतांस्तु तान्—V. L. (a) जनयन्त्यव्रतान् सुतान् (b) जनयन्त्यव्रतायां (noted by Medhātithi, who does not mention any such var. lec. as 'avratāḥ' as wrongly asserted by Buhler.

व्रात्यानिति विनिर्दिशेत्—V. L. व्रात्यानित्यभिनिर्दिशेत्

VERSE XXI

भूर्जकण्टकः—V. L. (a) भूर्ज्जकण्टकः (b) भूत्यकण्टकः (c) भृच्यकण्ठकः.

वाटधानौ—V. L. (a) वाढधानौ, (b) वाडधानौ

पुष्पधः शैख एव च—V. L. (a) पुष्पशैखर एव च, (b) पुष्यः शैखकस्तथा, (c) पुष्पशेखर एव च, (d) पुष्परेषरएव च, (e) पुष्पवसैशाखस्तथा, (f) पुष्पशीखक एव च.

VERSE XXII

व्रात्याझिच्छिवि—V. L. (a) व्रात्याल्लिच्छिवि, (b) व्रात्याल्लिच्छवि, (c) व्रात्याल्लिच्छिखि

VERSE XXIII

कारुषश्च—V. L. पारुषश्च

विजन्माच—V. L. निजङ्गश्च

VERSE XXIV

जायन्ते वर्णसंकराः—V. L. जायते वर्णसंकरः

P. 1290, ll. 2-3—for तास्वयं read स्वयं

—— l. 3—for चत्र read चात्र

—— l. 4—Before केचित् add इति

VERSE XXVI

चाण्डालश्च V. L. चाण्डलस्तु

VERSE XXVII

जनयन्ति स्वयोनिषु—V. L. जनयन्ति विगर्हितान्

मातृजात्या:—V. L. (*a*) मातृजात्यां, (*b*) मातृजातौ noted by Medhātithi.

मातृजात्यां प्रसूयन्ते प्रवरासु च योनिषु—V. L. मातृजातौ स्वयोन्यां तु सदृशं जनयन्ति वै (Govindarāja).

P. 1292, l. 1—for योनि read योनिषु

—— l. 3—for न्वष्ठां read न्बष्ठ्यां

—— „ —for शानैव read शानेव

—— l. 4—for वर्णयो read स्वयो

—— l. 6—for प्रतिलोम read प्रकृतप्रतिलोम

—— „ —for प्रसज्यत read एत

—— l. 7—for ज्ञेय read ज्ञेयं

—— „ —for इष्टमयो read नह्मायो

—— l. 8—for लोम्यं च सा read लोम्य सा

—— „ —for शेषमनपेक्ष्य read शेषापेक्षा

VERSE XXVIII

स्वयोन्यां तु—V. L. स्वयोन्यां च

बाह्येष्वपि क्रमात्—V. L. (*a*) बाह्येष्वपि क्रमः (*b*) बाह्येष्वयं क्रम :

आनन्तर्यात्—V. L. अनन्तर्याम्

P. 1293, l. 2—for ह्मयोरा read ह्मयोरा

—— l. 3—for उपनयं न read उपनयनं

—— „ —for लोमता read लोमाजाता

VERSE XXIX •

P. 1294, l. 1—for क्षत्रिया read क्षत्तृजाया

—— „ —for क्षत्रा read क्षत्ता

—— l. 2—for क्षत्रियाया read क्षत्तृजायायां

—— l. 3—for ण्डालाभ्यः read ण्डाभ्याम्

VERSE XXX

P. 1294, l. 4—for बाह्यतरेषु बाह्यजाताः read बाह्यतरोत्पत्तिर्वर्णिता

VERSE XXXI

P. 1295, l. 2—for लोमाशू read लोमाः शू

—— l. 4—After केचिद्धीनाः add केचिदहीनाः

—— l. 6—for क्षत्रियचाण्डाला अपि read क्षत्तृचाण्डालावपि

—— l. 7—for श्याप्र read श्यप्र

—— l. 12—for भवन्ति read भवन्तः

VERSE XXXII

दासजीवनम्—V. L. (*a*) दास्यजीवनम्, (*b*) दास्यजीविनं

सैरन्ध्रं—V. L. (*a*) सैरिन्ध्रं, (*b*) सैरन्ध्रिं

P. 1296, l. 2—for लाभकर्मकार्यं read लोभात् कर्मकारि

—— l 3—for वृ[illegible]द्दं read वृत्तिं द्वि

P. 1297, l. 1—for रारण्य read रा अरण्य

—— l. 2—omit वर्णकः, not in S.

VERSE XXXIII

मैत्रेयकं—V. L. मैरेयकं noted by Medhātithi.

P. 1297, l. 5—for अतस्तं read अजस्रं

—— „ —for बन्दाति read बन्दीति

—— l. 6—for वायं ज read वामुं ज

VERSE XXXIV

मार्गवं—V. L. मागधं

VERSE XXXV

मृतवस्त्रभृत्स्वनार्यासु—V. L. (*a*) मृतवस्त्रभृत्सुनारीषु, (*b*) मृतवस्त्रा-स्वनार्यासु

पृथक् त्रयः—V. L. पृथक्क्रियाः

VERSE XXXVI

वैदेहिकात्—V. L. वैदेहकात्

P. 1299, l. 2—for निषाद्यौ read निषाद्योः

—— „ —for देह्याभि read देहयात् भि

—— l. 3—for भेदे क read भेदेन चैक

VERSE XXXVII

P. 1299, l. 4—for हारत्वात् read हारवान्

VERSE XXXVIII

चाण्डालेन—V. L. चण्डालेन

तु सोपाको—V. L. च सोपाको

पुक्कस्यां—V. L. (*a*) पुल्कस्यां, (*b*) पुष्कस्यां

P. 1300, l. 1—for तद्वस्वादि read तद्वस्त्रादि

VERSE XXXIX

P. 1300, l. 4—for न्तावसा read न्त्यावसा

—— l. 5—for दिवृत्ति read दिवृत्तिः

—— „ —Omit राद्दारादिति......तीय एवसो

VERSE XLI

स्वजातिजान्—V. L. सजातिजान्—
षट् सुता—V. L. (*a*) षडुक्ता, (*b*) षड्गुणा

P. 1301, l. 1—for तीयास्तु read तीयासु

—— l. 5—omit धर्मिणा...नीयः, not in A. S. and N.

VERSE XLII

प्रभावैस्तु—V. L. (*a*) प्रभावैश्च, (*b*) प्रभावेण

P. 1802, l. 2—for ब्राह्मणजात read ब्राह्मणाज्जात

VERSE XLIII

ब्राह्मणातिक्रमेण—V. L. ब्राह्मणादर्शनेन

P. 1302, l. 3—for तथो read यथो

VERSE XLIV

पुण्ड्रकाः—V. L. (*a*) पौण्ड्रकाः, (*b*) पैाण्ड्रकाः, (*c*) चान्द्रकाः, (*d*) चान्ध्रकाः

चौड्र—V. L. (*a*) चोड्र, (*b*) सोड्र, (*c*) चोण्ड्र, (*d*) चाङ्र, (*e*) चौल, (*f*) चोल, (*g*) चोङ्र, (*h*) चौङ्र
पह्लव—V. L. पह्नव (*b*) पल्लव
दरदाः खशाः—V. L. दरदास्तथा

P. 1303, l. 5—for न तमि read न जनमि

VERSE LIII

मिथस्तेषां—V. L. मिथश्चैषां

VERSE LIV

P. 1307, l. 1—Omit रात्राविति

VERSE LV

P. 1307, l. 4—ह्लित read ह्लिता

VERSE LVI

शय्याश्वा—V. L. शय्याश्वा

VERSE LVII

P. 1307, l. 7—for दृद्रष्टव्यम् read दृभ्रष्टम्

VERSE LIX

P. 1308, l. 3—for मात्मथिं read मात्मीयं

—— „ —for गृह्य read निगृह्य

VERSE LX

यस्य—V. L. यदि

P. 1309, l. 1—for सल्लोके read लोके

VERSE LXI

राष्ट्रिकैः—V. L. राष्ट्रियैः

VERSE LXII

गवार्थ वा—V. L. गवार्थे च
स्त्रीबालाभ्युपपत्तौ—V. L. (*a*) स्त्रीबालाभ्यवपत्तौ, (*b*) स्त्रीबालाभ्यववत्तौ

P. 1309, l. 4—for त्वमेव read त्वादेव

VERSE LXIII

अस्तेयं—V. L. अक्रोधः
एतं—V. L. (*a*) एवं, (*b*) एकं
सामासिकं—V. L. स्वाभाविकं
चातुर्वर्ण्ये—V. L. वंवर्ये

P. 1310, l. 3—for ण्येयं read ण्य

—— l. 4—for स्तेषा read तेषा

—— l. 5—for गमस्तेषामुत्पन्नः read गमात्तेषामुपपन्ना

—— „ —for त्तिनेध read त्तिधं

—— l. 7—for तेऽति read ते ते

Between the two halves of 63, some Mss. have the following additional lines:—

श्राद्धकर्मातिथेयं च दानमस्तेयमार्जवम् ।
प्रजनं स्वेषु दारेषु तथा चैवानुसूयता ॥

VERSE LXIV

P. 1310, l. 10—for पित्र्यर्थं योगता read ऽपत्यर्थंयोगता

P. 1311, l. 3—for से सति read सेति

—— l. 6—for आश्रया read अश्रेया

—— l. 7—for एष एवार्थः read व्यापकार्थः

VERSE LXV

एवं तु—V. L. एवं च

P. 1312, l. 2—Omit एते

—— „ —for प्राप्तं read प्राप्ता

VERSE LXVI

श्रेयस्त्वं कस्यचिद्भवेत्—V. L. (*a*) **श्रेयस्त्वं क्वेतिचेद्भवेत्**; (*b*) **श्रेयस्त्व' केतिचेद्भवेत्**; (*c*) **श्रेयस्त्व' केतिचिद्भवेत्**; (*d*) **श्रेयान् कस्त्वनयोर्भवेत्**; (*e*) **श्रेयस्त्वं नेति चेद्भवेत्**

VERSE LXVII

P. 1313, l. 4—for **एवमन्यत्र** read **एव, नान्यत्र** as in S.

VERSE LXVIII

P. 1313, l. 5—for **पाराश** read **पारश**

—— „ —for **हेतुम** read **हेतुव**

—— l. 6—for **पूर्वं** read **पूर्वः**

VERSE LXX

अन्ये—V. L. **एके**

P. 1314, l. 4—for **स्त्रिषु** read **स्त्रीषु**

—— „ —for **चेत्र** read **चेत्रं**

—— l. 6—for **स्थितिः** read **स्थितं**

VERSE LXXI

P. 1315, l. 2—for **भवेत्केवलं** read **भवेत् खिलमेव**

VERSE LXXII

P. 1315, l. 5—for **यदाशक्यन्ते** read **यदा शंक्यते**

VERSE LXXIII

नासमाविति—V. L. तामसागतिः

P. 1316, l. 1—for ह्विजा read द्विजा

—— l. 3—for बुद्ध्वा read बुद्ध्या

—— l. 4—for शूद्रतुल्यः स्यात् read शूद्रस्तुल्यो न स्यात्

—— „ —for समौ read नासमौ

VERSE LXXIV

स्वकर्मण्यवस्थिताः—V. L. स्वकर्मण्यवस्थिताः

P. 1316, l. 9—for विकारं read धिकारं

VERSE LXXV

यजनं याजनं—V. L. याजनं यजनं

ग्रहश्चैव षट् कर्माण्यग्रजन्मनः—V. L. ग्रहं चैव ब्राह्मणानामकल्पयत् (Vīramitrodaya Paribhāṣā, p. 45).

VERSE LXXVI

P. 1317, l. 4—for कर्मसु read कर्म

—— l. 5—for अपि चा read अपि वा

VERSE LXXVII

निवर्तन्ते—V. L. निवर्तेरन्

ब्राह्मणान्—V. L. (*a*) ब्राह्मणः, ; (*b*) ब्रह्मा वै ; (*c*) ब्राह्मणा

VERSE LXXVIII

प्रतिहितान्धर्मान्—V. L. प्रति तथैतानि

VERSE LXXIX

पशुकृषिः—V. L. पशुकृषी (Mitākṣarā, 1. 119).

P. 1318, l. 3—for वणि read वणिक्

—— l. 4—omit वणिक्

VERSE LXXX

च रक्षणम्—V. L. तु रक्षणम्

P. 1319, l. 1—for स्वकर्मशास्त्रप्रवृत्ति read स्वकर्मसु । शास्त्रीयवृत्ति

VERSE LXXXI

स ह्रस्य—स त्वस्य (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 13)
प्रत्यनन्तरः—V. L. प्रत्यनन्तरम् (Madanapārijāta, p. 231).

P. 1319, l. 3—for प्राप्तं read पर्याप्तं

—— l. 6—for निवृत्तिः read वृत्तिः

—— „ —for कारी read करी

—— „ —for शस्त्रा read शास्त्रा

—— „ —for शेषो read शेषा

—— l. 7—after शूद्रेष्वपीति add तथा चाह from line 8 below.

VERSE LXXXII

P. 1319, l. 8—omit तथा चाह here.

—— l. 9—for वणिग् ज्यायामविक्रय read वणिग्ज्यायामविक्रेय

—— l. 11—for ना स्व read चास्व

VERSE LXXXIII

हिंसाप्रायां—V. L. हिंसाभयात् (Parāsharamādhava Āchāra, p. 426).

P. 1320, l. 3—for स्तस्याम read स्तस्याः प्र

—— „ —for स्यापद्यते read स्या आपद्यते

VERSE LXXXIV

P. 1320, l. 5—for न तु तद्युक्तं read यद्युक्तम्

—— l. 9—for काष्ठवत् read काष्ठहत्या

—— „ —for अनुभवन्ती read अनुभूतं

—— „ —for सर्वं read सर्वैः

VERSE LXXXV

P. 1321, l. 1—for क्रयं read क्रेयं

—— „ —for ब्रुवाना read ब्रुना

—— l. 3—for भावा read स्वभावा

—— „ —for नैपुण्यं read नैपुणं

—— l. 4—for गर्हिता read गर्हिततरा as in S.

—— „ —after कृषिः add ततो न्यूना वाणिज्या as in S.

—— „ —for वादयः read वा as in S.

VERSE LXXXVI

अपोहेत—V. L. व्यपोहेत (Madanapārijāta, p. 232).

P. 1321, l. 7—for तथा read यथा

P. 1322, l. 1—for स्यारण्याः read स्या आरण्याः

VERSE LXXXVII

P. 1322, l. 4—for माजिना read माविका

VERSE LXXXVIII

अपः—V. L. अयः (Samskāramayūkha, p. 123).
चीरं—V. L. चारं (Nārāyaṇa).
चौद्रं—V. L. चारं (Nandana).

P. 1323, l. 2—for मृद्धि read मृद्वीका

—— l. 3—for षेधेनि read षेधनि

VERSE LXXXIX

नीलीं—V. L. (a) नीलिं; (b) नीलं (Madanapārijāta, p. 232).
मद्यं—V. L. मज्जां
च लाचां च—V. L. बलाकां च (Madanapārijāta, p. 232).

सर्वांश्चैकशफांस्तथा—V. L. (a) सर्वानेकशफांस्तथा, (b) सर्वांश्चैकशफान् पशून्, (c) सर्वांश्चैकशफान् बहून्, (d) द्विशफैकशफांस्तथा (Madanapārijāta, p. 232).

P. 1323, l. 6—for अश्वाअश्वत read अश्वाश्वत

After 89 some Mss. have the following additional verse:—
त्रपुसीसं (से) तथा लोहं तैजसानि च सर्वशः ।
बालांश्चर्म (पाशाश्चर्म) तथास्थीनि सस्नायूनि च वर्जयेत् (वसास्नायूनि रोचनाम्) ॥

VERSE XC

कामं—V. L. हस्तं
शुद्रान्—V. L. शूद्रान्

P. 1323, l. 10—for रेयागामी बहु read रे चागामिनि बहु

P. 1324, l. 1—for अचिर read चिर

—— l. 2—for यवतिलानविक्रीयन्ते read यत्र तिलान् विक्रीयन्ते

—— l. 3—for मद्या read वीद्या

ERSE XCI

दानात्—V. L. यानात् (Samskāramayūkha, p. 124).

कृमिभूतः—V. L. कृमिभूत्वा

श्वविष्ठायां—V. L. (*a*) स्वविष्ठायां, (*b*) स विष्ठायां (Parāsharamādhava Āchāra, p. 431), (*c*) च विष्ठायां

For the second line some Mss. read—कृमिर्भवति विष्ठायां कर्मणा तेन पापकृत्

P. 1324, l. 9—for युक्तं read न युक्तम्

—— „ —for स्थाना read स्नाना

VERSE XCII

शूद्रो भवति—V. L. शूद्रीभवति

क्षीरविक्रयात्—V. L. वारविक्रयात्

VERSE XCIII

इतरेषां तु पण्यानां—V. L. इतरेषामपण्यानां (Mitākṣarā—3. 40).

नियच्छति—V. L. निगच्छति

VERSE XCIV

रसैः—V. L. तिलैः (Nandana and noted by Medhātithi).

च कृतान्नेन—V. L. (*a*) चाकृतान्नेन (Aparārka, 933 noted by Mitākṣarā,) (*b*) वाकृतान्नेन (Madanapārijāta, p. 233).

P. 1325, l. 4—for यन्येन read यन्तेन

—— l. 5—for पायसादिना read पायसापूपादिना

—— l. 6—for गौतमेनैवं दर्शितम् read गौतमो भेदं दर्शयति s in N. and A.

VERSE XCVI

लोभाद्—V. L. मोहात्
कर्मभिः—V. L. जातिभिः (Vivādaratnākara, p. 363).

VERSE XCVII

वरं—V. L. श्रेयान्
परधर्मेण जीवन् हि—V. L. परधर्माश्रयाद् (Mitākṣarā, 3. 41).
सद्यः—V. L. विप्रे (Saṃskāramayūkha, p. 123).
न पारक्यः स्वनुष्ठितः—V. L. (*a*) परधर्मात्स्वनुष्ठितात् (Madanapārijāta, p. 233), (*b*) परधर्मात् स्वधिष्ठितात्

VERSE XCVIII

P. 1327, l. 6—for तद्युक्तं read तद्युक्तं

—— l. 7—for सर्वं शे read सर्वंशे

VERSE XCIX

शूद्राः—V. L. शूद्रः (Madanapārijāta, p. 233).
पुत्रादारात्ययं प्राप्तो—V. L. (*a*) पुत्रदारात्यये प्राप्ते, (*b*) पुत्रदारात्ययप्राप्तो (Madanapārijāta, p. 233).

VERSE C

प्रचरितैः—V. L. सुचरितैः

P. 1328, l. 2—for यत्र छेद read यत्रच्छेद

VERSE CI

स्वे पथि—V. L. स्वपथि
प्रवृत्ति—V. L. स्ववृत्ति (Aparārka, p. 935).

P. 1328, l. 5—for कृमिर read कृत्रिम

—— l. 6—for कर्शित read कर्शितः

—— „ —for प्नुयान् read प्नुवन्

VERSE CII

दुष्यतीत्येतत्—V. L. दुष्यते ह्येतत् (Smṛtitattva II. p. 862).

P. 1329, l. 2—for गैंया read गैं न

VERSE CIII

गर्हितात्—V. L. ऽगर्हितात् (Parāsharamādhava Āchāra, p. 183).

ज्वलनाम्बुसमा—V. L. ज्वलनार्कसमा (Parāsharamādhava Āchāra, p. 183).

P. 1329, l. 4—for युक्तो read उक्तो

„ —— „ —for ज्ञायेति read ज्ञायेते

—— l. 6—for एवं read एव

—— l. 7—for देव वा read देकवा

—— l. 8—for सत्प्र read ऽसत्प्र

—— „ —for प्रभृतिः read प्रवृत्तिः

VERSE CIV

यतस्ततः—V. L. इतस्ततः (Yatidharmasangraha, p. 75).

For the second line the Samskāraratnamālā reads—लिप्यते न स पापेन पद्मपत्रमिवाम्भसा

जीवितात्यय—V. L. जीवनात्यय (Aparārka p. 935).

पापेन—V. L. दोषेण (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 326).

P. 1329, l. 10—for प्रतिग्र read परिग्र

—— „ —for कर्मास्वदपे read कर्मानपे

—— l. 11—for दश्च read दः

VERSE CV

पापेन—V. L. दोषेण (Aparārka, p. 935).

P. 1330, l. 1—for शुनः । शेप read शुनःशेप

—— l. 2—for प्रकृति read परकृति

VERSE CVI

परिरक्षार्थं—V. L. रक्षणार्थाय (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 326).

VERSE CVII

विजने—V. L. निर्जने (Parāsharamādhava Prāyashchitta p. 326).

वृधोः—V. L. (*a*) वृधोः (*b*) बृहत्

VERSE CIX

तथैवा—V. L. तथा वा (Aparārka, p. 935).

VERSE CX

शूद्रादपि—V. L. शूद्रस्यापि

VERSE CXI

ध्यापनैः कृतम्—V. L. ध्यापनात् कृतम् (Aparārka, p. 936).
P. 1332, l. 1—for ते च वक्ष्यति read तेन न क्षतिः

VERSE CXII

P. 1332, l. 4—for प्रह : स read प्रहस

—— ll. 5-6—for प्रहयां प्रशास्यत्वम्र read प्रहयोऽमस्त्वम्र

—— l. 6—for सोम्भः read सोम्भं

P. 1332, l. 6—for बृत्तिरि read बृत्तिर

—— „ —for किंचित्स्यात् read किञ्चित्साम्यम्

—— l. 7—for पपन्नेन read पपन्नो न

—— „ —for कुर्वीतथमिति read कुप्यतीत्वथमिति

VERSE CXIII

P. 1333, l. 2—for न्यत्र read न्यद्

—— „ —for निमित्तैः read विप्रैः

—— l. 4—for दित्सन्नया read दित्सन् या

VERSE CXV

P. 1334, l. 2—for निबन्धा read बन्धा

—— l. 3—for तदीय read तद्दाय

—— l. 6—for षश्चवर्णोपि read षः । सर्ववर्णापि

—— l. 8—for प्रयोगः read योगः

—— „ —Omit आवर्जनः not in S.

VERSE CXVI

धृतिः—V. L. गिरिः (Aparārka, p. 936 and Mitākṣarā, 3·42, and Nandana).

भैक्ष्यं—V. L. भैक्षं

गोरक्ष्यं—V. L. गोरक्षा (Mitākṣarā, 3. 42).

P. 1335, l. 3—for बृत्ति aead बृत्त्य

—— „ —for मात्रे read मात्रं

VERSE CXVII

ऽल्पिकाम्—V. L. ऽल्पकम्

VERSE CXVIII

भागमापदि—V. L. भागमर्हति

VERSE CXIX

नाहवे—V. L. (*a*) न भये, (*b*) न भवे
वैश्यात्—V. L. वैश्यान् (Vīramitrodaya Rājanīti p. 263).

VERSE CXX

विंशं कार्षापणावरम्—V. L. (*a*) विंशत्कार्षापणावरम् ;
(*b*) विंशत्कार्षापणापरम्
(*c*) त्रिंशत्कार्षापणावरम्

P. 1337, l. 1—for व्यवहारिणः शूद्राः read व्यवहारिणां लाभादष्टमो भागो ग्रहीतव्यः । विट्शब्दः प्रजावचनः । हिरण्यव्यवहारिणां विंशतितमः । कर्मोपकरणाः शूद्राः as in S.

VERSE CXXI

वृत्तिमाकांक्षन्—V. L. वृत्तिमाकांक्षेत्
आराधयेद्यदि—V. L. (*a*) आराधयेदिति, (*b*) आराधयेदपि
जिजीविषेत्—V. L. जिजीविषुः

VERSE CXXII

P. 1338, l. 3—after स्युक्तं add भवति

—— „ —for यमिति…विहंकर्मैष read यमिति । यदाऽस्य एष

—— l. 4—for यदस्य read यदास्य

VERSE CXXIII

कीर्त्यंते—V. L. कथ्यते (Parāsharamādhava Āchāra, p. 421).
भवत्यस्य—V. L. भवेत्तस्य (do.)

VERSE CXXV

P. 1339, l. 7—for पुलका read पुलाका

VERSE CXXVI

P. 1340, l. 6—for न युज्यते read युज्यते

VERSE CXXVII

धर्मेप्सवस्तु—V. L. धर्मैश्चरन्ति (Smṛtitattva II, p. 381).
धर्मं—V. L. (*a*) वृत्तिं (Smṛtitattva II, p. 381); (*b*) वृत्तं
मन्त्रवर्ज्यं—V. L. मन्त्रवर्जं (Shāntimayūkha, p. 2).

P. 1340, l. 9—for अतस्ता read अतस्ते

—— „ —for शंसा read शंसां

—— l. 7—for आथ read अथ

—— „ —for विधयाधानाच्चप read विधानादग्न्याधानाच्चेप as in S.

VERSE CXXX

एते—V. L. एवं

VERSE CXXXI

चातुर्वर्ण्यस्य कीर्तितः—V. L. (*a*) चातुर्वर्ण्ये प्रकीर्तितः
(*b*) चातुर्वर्ण्यः प्रकीर्तितः
(*c*) चतुर्वर्णाः प्रकीर्तिताः

Adhyaya XI

[The corrections are based mainly upon S. and N.]

VERSE I

यूक्ष्यमाण—V. L. यक्ष्यमाण (Madanapārijāta, p. 468).
सर्ववेदसम्—V. L. सार्ववेदसम् (Hemādri-Dāna, p. 30).
गुर्वर्थं पितृ—V. L. गुर्वर्थपितृष (Madanapārijāta, p. 429).
स्वाध्यायाध्युंपतापिनः—(*a*) स्वाध्यायाद्युपतापिनः (*b*) स्वाध्यायाध्युंपतापिकः (Madanapārijāta, p. 468).

P. 1343, l. 1—for स्नातकविशेषेण read अनेकविशेषण

—— „ —for नार्थो read नार्थी

—— l. 5—for वषय read यषय

—— „ —for घर्थो read घर्था

—— l. 9—for निश्चित्य निर्वचनेभ्यो read निःस्वेभ्यो निर्धनेभ्यो

VERSE III

एतेभ्योहि—V. L. (*a*) एतेभ्योऽपि
द्विजाग्र्येभ्यो—V. L. द्विजाग्रेभ्यो

P. 1344, l. 2—for तथापि read तथाहि

VERSE IV

ब्राह्मणान् वेदविदुषः—V. L. (*a*) ब्राह्मणे वेदविदुषे, (*b*) ब्राह्मणो वेदविदुषि (*c*) ब्राह्मणेभ्यश्च विद्वद्भ्यः
दक्षिणाम्—V. L. दक्षिणाः

P. 1345, l. 3—for पदेश read पदेशः

After verse V some MSS. have the following additional verse.

वृद्धौ च मातापितरौ साध्वी भार्या सुतः शिशुः ।
अपकार्यशतं कृत्वा भर्तव्या मनुरब्रवीत् ॥

Which occurs in Māndalik's Edition after verse 10. It is quoted by Medhātithi under 2. 189. and Kulluka has the following, which is omitted by all other commentators—

धनानि तु यथाशक्ति विप्रेषु प्रतिपादयेत् ।
वेदवित्सु विविक्तेषु प्रेत्य स्वर्गं समश्नुते ॥

Māndalik has treated this as text and numbered it 6. We have decided to omit it. But we retain the numbering of Māṇdalik's Edition (cf. Bühler, Burnell etc.)

VERSE VII

भक्तं—V. L. वित्तं (Parāsharamādhava Āchāra, p. 157).
अधिकं वाऽपि—V. L. अतोऽधिकं वा
P. 1346, l. 2—for उुक्त read उक्त

VERSE IX

दुःखजीविनि—V. L. दुःखपीडिते
सधर्म—V. L. स धर्मः
मध्वापातो—V. L. मध्वापानो
P. 1347, l. 1—for वदति read ददाति
—— l. 3—for सदृशो read धर्मसदृशो

VERSE X

यत्—V. L. यः
देहिकम्—V. L. दैहिकम्
जीवतश्च—V. L. जीवतोऽस्य

VERSE XI

P. 1348, l. 1—for वैश्या read हिरण्या

—— l. 2—for विनिमये read विनिमयेन

—— „ —for न च read ननु च

—— l. 3—for चाद्: read ह्याहुः

—— „ —for वाप read चाप

—— l. 4—for विशेषेण निर्वच read विशेषेणेति वच

—— l. 7—for कुतः read हीनक्रतुः

—— l. 8—for सत्यमसे read सत्यप्यसे

VERSE XIII

P. 1349, l. 5—for कस्या read कस्वा

—— „ —for सा, read शाखाद् या चैवतिचेत्ययमेव

VERSE XIV

तयोः—V. L. द्वयोः

VERSE XV

तथा—V. L. यथा
प्रवर्धंते—V. L. (*a*) विवर्धंते, (*b*) प्रवर्तते

P. 1350, l. 4—for भाद्रा read भद्रा

VERSE XVI

सप्तमे भक्ते—V. L. सप्तमं भक्तं (Aparārka, p. 938).

VERSE XIX

P. 1352, l. 3—After यस्यापहरति add यस्मै च प्रयच्छति

VERSE XX

यद्धनं—V. L. धनं यद्

VERSE XXII

तस्य—V. L. तस्माद्
प्रकल्पयेत्—V. L. च पालयेत्

VERSE XXIV

यजमानो हि भिक्षित्वा—V. L. भिक्षित्वा यजमानो हि
कर्हिचित्—V. L. धर्मवित् (Parāsharamādhava, p. 155).

VERSE XXV

यो न सर्वं—V. L. यः सर्वं न (Mitākṣarā, 1. 127).

VERSE XXVI

ब्राह्मणस्वं वा—V. L. ब्राह्मणस्वं च
लोभेनोपहिनस्ति यः—V. L. लोभेनापहरेत्तु यः

P. 1354, l. 6—after गच्छत्येव add किन्तु

—— „ —Before धनं add यद्
P. 1355, l. 3—for यद्युक्त read तदनुकूल

VERSE XXVII

नित्यं—V. L. चैव

P. 1355, l. 8—for विधिनात्र read विधानात्

VERSE XXIX

विश्वैश्च देवैः साध्यैश्च—V. L. वैश्वदेवैः स्वसाध्यैश्च
विधेः—V. L. विधिः (Smṛtitattva, II p. 87).

VERSE XXX

वर्तते—V. L. (*a*) वर्तयेत् (Smṛtisāroddhāra, p. 306); (*b*) विद्यते—V. L. जायते (do.)

For the second line the Samskāraratnamālā, p. 14 reads स नाप्नोति फलं तस्य परत्रेति श्रुतिः स्मृतिः

VERSE XXXI

वेदयेत V. L.—वेदयीत

P. 1357, l. 3—for प्रतीयेऽभिषिच्याद्दित्यपि read प्रतीयते । शिष्याद्दिति

VERSE XXXIII

विचारयन्—V. L. (*a*) विचारितम्, (*b*) भिचारयन् (Nandana), (*c*) भिचारितम्

After 33 some MSS. have the following additional verse

तद्स्त्रं सर्ववर्णानामनिवार्यं च शक्तितः ।
तपोवीर्यप्रभावेण अवध्यानपि बाधते ॥

VERSE XXXIV

द्विजोत्तमः—V. L. (*a*) द्विजोत्तमाः (*b*) द्विजोत्तमैः

Between the two halves of (34) some MSS. have the following additional half verse—

तद्धि कुर्वन् यथाशक्ति प्राप्नोति परमां गतिम् ।

VERSE XXXV

मैत्रो—V. L. मैत्री

ब्रूयात्—V. L. कुर्यात्, (Nārāyana)

शुष्कां,—V. L. (*a*) शुक्तां, (*b*) शुक्लां, (c) शुक्तं ('stale.')

P. 1358, l. 5—for चरेत् read चरते

VERSE XXXVI

न वै—V. L. नैव

After (40) some MSS. have the following additional verse—

अन्नहीनो दहेद्राष्ट्रं मन्त्रहीनस्तु ऋत्विजः ।
दीक्षितं दक्षिणाहीनो नास्ति यज्ञसमो रिपुः ॥

VERSE XLI

कामकारतः—V. L. कामचारतः

VERSE XLII

P. 1361, l. 3—for पदिशो read पदेशो

—— l. 4—for स्यैवास्य read स्यैकस्य

—— l. 5—अग्नीनां......विज्ञात् should go below under verse (43), before पूर्वविध्यतिक्रमे

VERSE XLIII

तेषां सततमज्ञानां वृषलाग्न्युपसेविनाम्

V. L. पापानां सततं तेषामग्निं शूद्रस्य जुह्वताम् (Nandana).

VERSE XLIV

प्रसज्जंश्च—V. L. (*a*) प्रसक्तश्च, (*b*) प्रसजंश्च (Prāyashchittaviveka, p. 10), (*c*) प्रसज्यंश्च (Smṛtisāroddhara, p. 351).

For the second line Parāsharamādhava (Āchāra, p. 50) reads अनिग्रहाच्चेन्द्रियाणां नरः पतनमृच्छति (which occurs in याज्ञवल्क्य)

P. 1362, l. 9—for शुचिः स्य read शुचिस्य

P. 1363, l. 2—for ध्यता प्रभा read ध्यताप्रभा

—— „ —for फलासि read फलसि

P. 1363, l, 2—for ष्यता read ष्यतां

—— „ —for नावगमं कु read यागमकु

—— l. 3—for निषिध्यते read न निष्पद्यते

—— „ —for वायोत्र read वायो यत्र

—— l. 7—for बाध्य read बोध्य

—— l. 8—for ल्पनानामपि read ल्पनायामपि

—— l. 11—for निमित्तं विशेषयेत् read निमित्तविशेषे यत्

—— „ —for नाम प्रतीयते read प्रतीयते

—— l. 12—for या जायते read जायते

—— l. 14—for यैः सुखलुब्धेषु read यार्थेषु सर्वेषु

VERSE XLV

P. 1364, l. 5—for मुपकर्तव्यं read मुदाहर्तव्यं

VERSE XLVI

शुध्यति—V. L. नश्यति (Aparārka, p. 1040).
पृथग्विधैः—V. L. पृथक् पृथक् (Madanapārijāta, p. 705).

P. 1365, l. 2—for एवं read एव

—— l. 4—for तथापि read तथा च

—— l. 8—for स्वासि read स्वसि

—— l. 9—for ख्यात read ख्यान

—— „ —for तत्तदेव read सत्तदेव

—— „ —for निकृ read निष्कृ

—— l. 14—for कायो हि read योहि

P. 1365, l. 14—for मद्यपः read मद्याप

—— „ —for बुद्ध्याद्यसु read बुद्ध्या सु

—— l. 15—for र्थे read नर्थे

—— „ —for याानतु read यानां तु

—— l. 16—for र्थेळ read मर्थेळ

—— l. 19—for गौग्य read गौग्यः

—— „ —कूळप read कूले प

VERSE XLVII

दैवात्—V. L. मोहात् (noted by Medhātithi).
द्विजः—V. L. सति

P. 1366, l. 3—for दर्शपूर्वं read पूर्वं

—— l. 5—for न संसर्गं read संसर्गं

—— l. 6—for श्रयत्वा read याश्रयत्वा

—— „ —for सिद्धिः read सिद्धः

—— l. 8—omit शिष्टैः

After (47) some MSS. have the following additional verse—

प्रायो नाम तपः प्रोक्तं चित्तं निश्चय उच्यते ।
तपो निश्चयसंयुक्तं प्रायश्चित्तमिति स्मृतम् ॥

VERSE XLVIII

दुरात्मानो—V. L. दुराचारा

P. 1366, l. 10—for शेषे read शेष

VERSE XLIX

श्यावदन्तताम्—V. L. श्यावदन्तकः

P. 1367, l. 3—for रिक्थ read रैक्थ

—— „ —for केयो read कोयो

—— l. 4—for वैकल्यं read ग्वैकल्यं

VERSE L

पौंतिनासिक्यं—V. L. पूतिनासिक्यं,

After (51) some MSS. have the following additional verses—दीपहर्ता भवेदन्धः काणो निर्वापको भवेत् (V. L. निर्वापकस्तथा) हिंसया व्याधिभूयस्त्वमरोगित्वमहिंसया

(V, L.—हिंसारतस्सदा रोगी वाताङ्गः पारदारिकः)

(V. L.—हिंसया व्याधिभूयस्त्वं स्फीतो ऽन्यस्त्र्यभिमर्षकः

This verse has been accepted by Bühler as the text of Manu and translated as such.)

VERSE LII

कर्मविशेषेण—V. L. कर्मावशेषेण

VERSE LIII

निन्द्यैर्हि—V. L. निन्दितैः

P. 1369, l. 1—for कृतैः सह read कृतैनसः

VERSE LIV

गमः—V. L. गमम् (Aparārka p. 1044)

संसर्गश्चापि—V. L. (a) संयोगं चैव, (b) संयोगश्चैव (Madanapārijāta p. 786) (c) संसर्गं चैव (Aparārka, p. 1044)

VERSE LV

अनृतं च समुत्कर्षे—V. L. अनृतं स्वयमुत्कर्षे

P. 1370, l. 2—for योग वासना read योगघना

—— „ —for तपद्रूस्तप read तद्रूपस्तद्रूप

—— l. 5—for तादिशं read ताभिशं

VERSE LVI

कौटसाक्ष्यं—कूटसाक्ष्यं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 293).

ब्रह्मोज्झता वेदनिन्दा कौटसाक्ष्यं—V. L. ब्रह्मोज्झं वेदनिन्दा च कूटसाक्ष्यं (Aparārka, p. 1047).

गर्हितानाद्ययोः - V. L. (*a*) गर्हितान्नाज्ययोः (Mitākṣarā 3. 231), (*b*) गर्हितान्नाद्ययोः (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 293).

P. 1371, l. 2—for न्यष्चापि read न्यग्नापि

—— l. 3—for युश्य read भुज्य

VERSE LVII

P. 1371, l. 4—for शब्दौ read गब्दो

—— „ —for ऽसती read ऽसति

VERSE LVIII

स्वयोनीषु—V. L. (*a*) स्वयोन्यासु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 231), (*b*) स्वयोनिषु

P. 1371, l. 6—for तस्या read तस्य

—— l. 7—for शहणो read स्रीग्रहणे

—— „ —for विषय read विषम

P. 1371 l. 8—for करयास्य न्याय read करयास्याप्न्याय्य

—— l. 9—for सं निदेश read सन्निर्देश

P. 1372, ll. 3—4—for वक्ष्यते । न स्याज्यमतः read विवक्षिते नान्याय्यम् । अतः

—— l. 4—for र्यानामेव read र्थमेव

—— „ —for ब्रंहह read ब्रंमह

VERSE LIX

संयाज्य—V. L. संयाज्यं
विक्रयाः—V. L. (*a*) विक्रयम्, (*b*) विक्रयैः, (*c*) विक्रयः
पारदार्यात्मविक्रयाः—V. L. (*a*) पारदार्यमविक्रयः, (*b*) पारदार्यमविक्रयम्
—noted by Medhātithi.

P. 1372, l. 6—for षामसं read षां सं

—— l. 7—omit अन्येन

—— l. 8—for दनु वृ read दननुवृ

—— „ —for ध्याया read ध्यापका

—— l. 9—for ध्यायस्या read ध्यायस्पयस्या

—— l. 10—for दैहि read दैकाहि

P. 1373, l. 1—for प्रासस्य read प्रासवयस्कस्य

VERSE LX

परिवेत्ताऽनुजेनूढे,—V. L. (*a*) परिविस्तिताऽनुजेनोढे, (*b*) परिवेत्तानुजेनोढे, (*c*) परिविस्तिता चानुजेन

VERSE LXI

वार्धुष्यं व्रतलोपनम्—V. L. (*a*) वार्धुषित्वं व्रतच्युतिः, (*b*) वार्धुषित्वं व्रताच्च्युतिः (Prāyashchittāviveka, p. 192).

P. 1373, l. 5—for धनाप read भनाप

—— l. 6—for सिष्टः read शिष्ट

—— l. 7—for शाश्वतो read इच्छातो

—— „ —for चोदितश्चेच्छात्मक read यदि चेच्छाकृ

P. 1374, l. 1—for मिथ्या read मिच्छा

—— l. 2—for सौंदर्या read सौर्या

—— „ —Before फले add वा

VERSE LXII

भृताध्यापनमेव च—V. L. (*a*) भृतकाध्यापनं तथा (Prāyashchittaviveka, p. 192), (*b*) भृत्याध्यापनमेव च, (*c*) भृताच्चाध्यापनं तथा, (*d*) भृतादध्यापनं तथा, (*e*) भृत्याच्चाध्यापनं तथा

भृत्या चाध्य—V. L. भृतादध्य (Prāyashchittaviveka, p. 192).

P. 1374, l. 5—for यो ऽसो read यः सो

—— l. 7—for अयत्यानि read अपण्यानि

VERSE LXIII

हिंसौषधीनां स्त्र्याजीवो—V. L. (*a*) हिंस्रौषधिस्त्र्युपाजीवो (Nandana) (*b*) हिंसौषधीनां स्त्र्युपाजीवो.

P. 1375, l. 1—for योग एव read योगः

—— „ —for मार्था read मार्थानि

—— l. 2—for वर्धनं read प्रवर्तनं

—— „ —for मुप read उप

—— l. 3—for सेना read श्येना

—— l. 4—omit मार्यापण्यमा

VERSE LXIV

P. 1375, l. 5—for च्छुक्त read च्छुष्क

—— l. 7—for ल्पता read ल्पना

—— l. 8—for ननु read नद्ध

—— „ —for यतः read ययोरिति

VERSE LXV

स्तेयं—V. L. स्तैन्यं

ऋणानामनपक्रिया—V. L. ऋणानां चानपक्रिया (Prāyashchittaviveka, p. 192).

कौशीलव्यस्य च क्रिया—V. L. (*a*) कौशीलव्यसनक्रिया, (*b*) कौशल्यं व्यसनक्रियाः

धिग—V. L. भिग (Prāyashchittaviveka, p. 192).

P. 1376, l. 5—for सत्त्व read ऽसत्त्व

—— „ —for कुर्वे read अकुर्वे

—— l. 9—for तेरनु read तेरननु

VERSE LXVI

कुप्य—रूप्य

P. 1376, l. 11—for पठा read कटा

—— l. 12—for दुघम read ह्नने

—— l. 13—for षेधनं read षेवनं

VERSE LXVII

कृत्यं—V. L. (*a*) कृत्या, (Mitākṣarā 3. 242); कृत्वा (Madanapārijāta, p. 924).

जैह्म्यं—V. L. भैक्ष्यं (Madanapārijāta, p. 924).

च मैथुनं पुंसि—V. L. पुंसि च मैथुन्यं (Madanapārijāta, p. 924).

P. 1377, l. 1—for रम्रयं read रम्रेयं

—— „ —for भक्षयं read भक्षय

—— l. 2—for भक्षत्वमनाम्रे read भक्ष्यत्वमवाम्रे

VERSE LXIX

P. 1378, l. 1—for न पुनः read पुनः पुनः

VERSE LXX

P. 1378, l. 5—for ऽध्वंसः read ऽपध्वंसः

VERSE LXXII

द्वादशसमाः—V. L. (*a*) द्वादशाब्दानि (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 399, Madanapārijāta, p. 187, Aparārka, p. 1053); (*b*) द्वादश समाः

भैक्षाश्यां—V. L. भिक्षाश्या (Madanapārijāta, p. 787).

P. 1379, l. 3—for शब्दोर्थवादः read शब्दार्थवादः

VERSE LXXIII

P. 1380, l. 2—for शब्दार्थविदः read आत्मान

—— l. 3—for आत्मन read ज्ञानम्

VERSE LXXIV

P. 1381, l. 1—for ज्ञानाम् read हिरण्या

—— „ —for हिरण्या read हिरण्या

—— „ —for दिगभ्य read दिदिगभ्य

—— „ —for दक्ष read दक्षि

VERSE LXXVI

वेदविदुषे—V. L. वा वेदविदे (Mitākṣarā 3. 250, Aparārka, p. 1061).

भने हि—V. L. भने वा (Mitākṣarā 3. 250).

VERSE LXXVII

वाऽनुसरेत्—V. L. (a) वाऽनुवसेत्, (b) वाऽनुचरेत् (Mitākṣarā 3. 249).

त्रिर्वै वेदस्य संहिताम्—V. L. त्रिःकृत्वो वेदसंहिताम्

P. 1382, l. 9—for श्रुतं दृष्ट्वा read शतं बुद्ध्या

—— „ ——for वध ए read वधे । ए

VERSE LXXVIII

कृतवापनो——V. L. (a) कृतवपनो, (b) कृतवासोवा

हितेरतः—V. L. हितेन वा

P. 1383, l. 1—for कश्चिदपूर्वं वचनः read वपनम्

VERSE LXXIX

सद्यः—V. L. सम्यक् (Aparārka, p. 1058).

गोर्थाय—V. L. गोब्राह्म (Madanapārijāta, p. 797, Aparārka p. 1058).

VERSE LXXX

अथवरं—V. L. त्रिवारं

प्रतिरोद्धा—V. L. (a) प्रतिषोद्धा

मवजित्य—V. L. मपिजित्य

विमुच्यते—V. L. विशुध्यति

VERSE LXXXI

P. 1385, l. 1—for तस्मा read अस्मा

—— „ —for क्रान्त read क्राम्तं

VERSE LXXXII

स्वभूथस्नातो—V. L. (*a*) स्वभूथे स्नातो, (*b*) स्वभूथे स्नात्वा, (Mitākṣarā, 3. 244).

P. 1385, l. 5—for अन्ये इत्याहुर्वै read अन्ये तु वै

—— l. 6—for ज्यस्य read यस्य

VERSE LXXXIV

P. 1386, l. 3—for मत्यक् read प्रत्यक्

VERSE LXXXV

पावनाय स्यात्—V. L. पावनी यस्मात्
पवित्रं—V. L. पवित्रा

P. 1387, l. 3—for स्वाद्गुणां read स्वादिगुणां

—— l. 4—for लभ्यते read लभते

VERSE LXXXVII

चेजाना—V. L. चेज्याना (Prāyashchittaviveka, p. 87.)

P. 1388, l. 1—for जातीयस्त्व एव read जातीय एव

—— l. 6—for शेषाञ्च स्त्री read शेषान् स्त्री

P. 1389, l. 1—for स्त्रीविट read स्त्री शूद्रविट्

—— „ —for येस्तु read यस्तु

—— „ —for अवम read अधम

—— „ —for पातकम् read पातक

—— l. 5—for कुश्या read कुषा

After (87) some Mss. have the following additional verse—

जन्मप्रभृतिसंस्कारैः संस्कृता मन्त्रवाचया ।
गर्भिणी त्वथवा स्यात्तामात्रेयीं च विदुर्बुधाः ॥

VERSE LXXXVIII

प्रतिरभ्य—V. L. प्रतिरुध्य

P. 1389, l. 10—for कौटिल्य read कौट

VERSE LXXXIX

रुदिता—V. L. रुद्दिष्टा

VERSE XC

मोहा—V. L. ऽमोहा (Nāndana)

तया सकाये—V. L. (*a*) तया स्वकाये, (*b*) तयास्य काये (Madana-pārijata, p. 815).

किल्बिषात्ततः—सच किल्बिषात्

P. 1390, l. 2—for वापिबेयुः read ऋासिञ्चेयुः

VERSE XCI

व्रसमेव वा—V. L. व्रसमेव च (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 412.)

P. 1391, l. 4—for यांति read यंति

VERSE XCIII

P. 1392, l. 5—for चान्येन read चाम्नेन

—— l. 8—for वाक्याञ्सुरा read वाक्यात् सुरा

VERSE XCIV

यथैवैका तथा सर्वा न पातव्या—V. L. यथैवैका न पातव्या तथा सर्वा (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 411.)

यथैवैका—V. L. यथा चैका (Aparārka, p. 1044.)

P. 1393, l. 2—for मृद्वीविकारस्य read मृद्वीकारसस्य

—— l. 5—for किंच read एवं च

—— l. 5—for संमृश्या read समष्ट्या

—— l. 6—for कारयो read कयो

—— l. 10—for तृणेन read तृणे

—— l. 12—for तद्दृष्या read न च द्रव्या

—— l. 15—for माध्वी read माधवी

—— l. „ —for ओरा read ओरो

—— l. 16—for गुण read ओर्गुण

—— l. 17—for सवौषी read सवषी

VERSE XCV

पिशाचाणां—V. L. पिशाचानां

VERSE XCVI

P. 1394, l. 5—for कथं न कार्यं read कथमकार्यम् ।

VERSE XCVII

P. 1395, l. 1—for अधीतवेदब्रह्मसं read अधीते वेदे सं

—— „ —for स्थितहृदयेनोच्यते read स्थितं हृदयं ब्रह्मशब्देनोच्यते

—— „ —omit तद्पे......दिति

VERSE XCVIII

मिहिता—V. L. विहिता

VERSE XCIX

गम्यतु—V. L. गम्य च
स्वकर्म ख्यापयन्—V. L. गृहीत्वा मुसलं (Aparārka, p. 1079).

VERSE C

हन्यात्तु तं—V. L. कुर्याद् हतं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 414.)
तपसैव तु—V. L. तपसैव वा

P. 1396, l. 4—after मिति add च

—— l. 8—हंन्ता read हंर्ता

VERSE CI

ब्रह्महणो—V. L. (a) ब्रह्महणि, (b) ब्रह्महति, (c) ब्रह्मवध (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 415.)

P. 1397, l. 1—for षिंकं धर्मा read षिंकधर्मा

VERSE CII

गमनीयं तु—V. L. गमनं चैव

VERSE CIII

गुरुतल्पोभि—V. L. गुरुतल्प्यभि
तल्पे—V. L. तल्पे (Madanapārijata, p. 836.)
स्वप्यात्—V. L. सुप्यात्
सूर्मी—V. L. शूर्मी (Prāyashchittaviveka, p. 137.)
वारिलष्येत्—V. L. (a) चारिलष्येत्, (b) स्वारिलष्येत्, (c) मारिलष्य, (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 253 and Madanapārijata, p. 837.); (d) माश्लिष्य
मृत्युना स विशुध्यति—V. L. मृत्युभंवति शुद्धये

P. 1398, l. 2—for यांयीमत्वे read यांर्षीगत्वे

—— „ —for मातैव समा read मातेव माता समा

—— l. 3—before तथा add सूर्मिः

VERSE CIV

नैर्ऋतीं—V. L. नैर्ऋतिं (Madanapārijata, p. 836).

P. 1398, l. 6—for प्रत्यगुदग्द् read प्रत्यग्द्

VERSE CV

P. 1399, l. 1—for द्विजा read विजा

—— l. 3—Read here चीरं......प्रायश्चित्तं which is wrongly printed at the end of the Bhāṣya on verse 106.

VERSE CVI

मासानभ्यस्येत्—V. L. मासानभ्यसेत्

P. 1399, l. 3—चीरं...चित्रं should go before, to the end of Bhāṣya on verse 105.

VERSE CVII

एभिर्नानाविधैर्व्रतैः—V. L. विविधैर्नियमैरिमैः

VERSE CVIII

द्वैषा—V. L. तेन (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

P. 1400, l. 1—for विद् read दिद्

—— l. 3—for लवणमा read लवणामा

—— l. 4—for येन read या न

—— „ —for न्यस्यापि read न्यस्या अपि

VERSE CIX

याचरेत्—V. L. (*a*) याचरन् (*b*) या चरेत् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

P. 1401, l. 3—after संबन्धः add न समासादिलाघवं

—— l. 5—for विन्यनेन read विन्यस्यानेन

—— „ —for स्नान—read पाद— as in A.

VERSE CX

तिष्ठन्नूर्ध्वं—V. L. तिष्ठन् मूर्ध्नि (Smṛtisārodhara, p. 358).

वीरासनं—V. L. (*a*) वीरासने, (*b*) वीरासनी (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191.)

वसेत्—V. L. (*a*) भवेत्; (*b*) विशेत् (Smṛtisārodhara, p. 358).

P. 1401, l. 11—for शुश्रूषयित्वा read शुश्रूषित्वा

VERSE CXI

आसीनासु तथा—V. L. आसीनास्वपि चा (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

तथासीनो—V. L. तथासीत

VERSE CXII

अभिशस्तां—V. L. (*a*) अभिषिक्तां (Smṛtisārodhara, p. 358), (*b*) अभिषक्तां, (*c*) अभियुक्तां (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

पङ्कलग्नां—V. L. पङ्कमग्नां

सर्वप्राणैः—V. L. (*a*) सर्वोपायैः, (*b*) सर्वमौल्यैः (Smṛtisārodhara, p. 358).

विमोचयेत्—V. L. स्वशक्तितः

P. 1402, l. 1—for शब्दे read शब्दो

—— l. 2—for प्राणैर्म read प्राणो म

VERSE CXIII

गोरकृत्वा—V. L. गोरचयं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

वाति वा भृशम्—V. L. वाति वाति वा (Smṛtisārodhara, p. 358).

VERSE CXIV

पिबन्तं—V. L. पिबन्तीं

P. 1403, l. 2—for भार read वार

—— l. 2—for धीयत read धीयते ।

VERSE CXV

गामनु—V. L. गा अनु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

P. 1403, l. 4—after बहुशः add न

—— „ —for बहुत्वार्थे read बहुवचनार्थे

—— l. 5—for द्वियोगविपर्यां read द्वियोगे मृते

—— „ —for तस्य read यो

—— l. 7—for न्यासामासेव न read तथाऽन्यास्य मासेन

—— l. 10—for कल्पते read कल्पिते

—— „ —for पत्नेः स्वेच्छ read पत्नेरिवच्छ

—— l. 13—for न मया read अमया

—— „ —for कथं read कथञ्चित्

—— „ —for सितव्यं read सिकम्

VERSE CXVII

अवकीर्णिवर्जं शुद्ध्यर्थं—V. L. (*a*) अवकीर्णी तु शुद्ध्यर्थं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 425), (*b*) अवकीर्णिवर्ज्यं शुद्ध्यर्थम्, (*c*) अवकीर्णिविशुद्ध्यर्थं (*d*) अवकीर्णी च शुद्ध्यर्थं, (*e*) अवकीर्णी व्रते शुध्येत्

चान्द्रायणमथापि वा—V. L. चरेच्चान्द्रायणं व्रतम् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 425).

VERSE CXVIII

पाकयज्ञविधानेन—V. L. स्थालीपाकविधानेन (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 436).

यजेत्निर्ऋतिं—V. L. नैर्ऋतं यजते (Aparārka, p. 1140).

P. 1404, l. 3—for व्रतनियमः read व्रतानि तस्यातिक्रमः

—— l. 5—for यागा read साध्या

—— l. 6—Before उक्तं add सः

VERSE CXIX

हुत्वा—V. L. कृत्वा

होमात्—V.L. होमं (Parāsharamādhva Prāyashchitta, p. 436).

समेत्या—V. L. समित्वा (Madanapārijāta, p. 909).

P. 1405, l. 4—for अतः read अन्ततः

—— l. 5—for वातमरुच्छब्दौ read वातगुरुशब्दौ

VERSE CXX

P. 1405, l. 1—for व्रतस्या read व्रयस्थ

VERSE CXXI

मारुतं—V. L. मरुतः

P. 1406, l. 1—for आचाहुतिरिति read जुहुयादाहुतीरिति

—— „—for मद्य read आज्य

VERSE CXXII

वसित्वा—V. L. संवेष्य (Prāyashchittaviveka, p. 387).
सह्यागारान्—V. L. सह्यागारं (Aparārka, p. 1141).

VERSE CXXIII

वर्तयन्नेक—V. L. (*a*) वर्तयेत्स्वेक (Prāyashchittaviveka, p. 387), (*b*) वर्तयेदेक Smṛitisārodhāra, p. 363).
त्रिषवणमब्देन—V. L. त्रिषवणं त्वब्देन

VERSE CXXIV

अन्यतरं—V. L. अन्यतमं

P. 1407, l. 3.—for देशो read देशे

—— l. 5—for रिति याच्या read रात्रिंमिया

VERSE CXXV

ऐन्दवः—V. L. ऐन्दवम्
तप्तः स्याद्यवकैस्त्र्यहम्—V. L. (*a*) तप्तः स्याद्यावकस्त्र्यहम् Mitākṣarā 3. 290). (*b*) तप्तं स्याद्यावकं त्र्यहम्

VERSE CXXVI

स्मृतः—V. L. स्थितः

P. 1408, l. 1—for समुक्तं read समनुक्तम्

—— l. 2—for शूद्रस्य वि read शूद्रवि

—— l. 3—वैश्य...वा should go to next line, after वृत्तिशीलं.

VERSE CXXVII

V. L. विनिपात्य—L. विनिहत्य

दद्यात्सुचरितव्रतः—V. L. (*a*) दद्याच्छुद्ध्यर्थमात्मनः (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 73). (*b*) दद्यात्सचरितव्रतः

VERSE CXXVIII.

ष्यब्दं—V. L. द्व्यब्दं (Nandana)

ग्रामा—V. L. ग्रामे Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 73).

ब्रह्महत्यो—V. L. ब्रह्महति

वसन्—V. L. वसेत्

P. 1409, l. 1—for इतरस्या read इत्यस्या

—— ll. 1—2—for तदुक्तं read तदयुक्तम्

VERSE CXXIX.

दद्याद्वैकशतं—V. L. (*a*) दद्याच्चैकशतं, (*b*) दद्याच्चैकशतं

P. 1409, l. 4—for भतुल्य read भल्प

—— „ for दब्द read दब्दं

VERSE CXXXI

मार्जारनकुलौ—V. L. मार्जारं नकुलं

P. 1410, l. 3.—for दायवि read दायव

—— l. 4.—for कथंचैतत् एवं read कथं चैते

—— „ for हन्तार read हन्तव्यतया

—— l. 6.—for भ्यम्ते read भ्यते

—— l. 11.—for भयचेति read भयंचेति

—— „ —for मावश्यं read मवश्यं

P. 1410, l. 12—for यच्छे read मार्छे

—— l. 14—for द्राक्यं read द्राच्यं

—— l. 17—for थैंक्ये read थैक्यं

—— „ —for विशेषेण read विशेषण

—— „ —after विवक्षा add वा

—— l. 17—for कथं चेदिति read कथं चैतदिति

—— „ —for सर्वमेवेति read सर्व एत इति

—— „ —for खेटक read खेटकार्थे

—— „ —for मृगया read मृगयायां

VERSE CXXXII

वाङ्दैवतम्—V. L. वा रैवतम् (Madanapārijāta, p. 949).
उपस्पृशेत्—V. L. अपः स्पृशेत्—

P. 1411, l. 2—for तर read तरः

—— „ —for न पर्वता read पर्वता

—— „ —for समाना read सामाना

—— „ —for पेक्ष्यते read पेक्षते

—— l. 3—for प्राकृते read प्रकृते

—— l. 4—for यायाम read यायामे

—— l. 6—for उक्तः । स्रवन्त्यां read उक्तस्य नद्यां स्नानम्

VERSE CXXXIII

सर्पं—V. L. सर्पान् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 67).
पलालभारकं—V. L. पलालं भारकम् (Madanapārijāta, p. 950.)
सैसकं—V. L. सीसकं

पभ्रिं—V. L·(*a*) भर्भ्रीं (Aparārka, p. 1132); (*b*) भ्रंभ्रीं (Prāyashchittaviveka, p. 527).

चैकमाषकम्—V. L. चैव माषकम् (Mitākṣarā 3·273).

सैसकं चैकमाषकम्—V. L. माषकं चैव सीसकम् (Aparārka, p. 1132).

P. 1412, l. 2—for वा सरे read वातरे

—— „ —for वृत्ते इन्द्रि read वृत्तेन्द्रि

—— „ —for सप्राणि read सर्वंप्राणि

VERSE CXXXIV

वराहे V. L. वराहं (Prāyashchittaviveka, p. 240).

तित्तिरौ V. L. तित्तिरिम् (do.)

शुके—V. L. शुकं (do.)

P. 1412, l. 4—for ढकद्रो read ढके द्रो

—— „ —Omit हायनो

VERSE CXXXV

बलाकां च—V. L. (*a*) बलाकांश्च, (*b*) बलाकां वा

VERSE CXXXVI.

हयं—V. L. गयं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 69).

गजम्—V. L. गजान्

P. 1413, l. 1—for हस्ति read हस्ती

VERSE CXXXVII

क्रव्यादान्......अक्रव्यादान्—V. L. क्रव्यादः......अक्रव्यादः (Aparārka, p. 1132) Mitākṣarā 3. 272.

तु—V. L. च (Prāyashchittaviveka, p. 527).

VERSE CXXXVIII.

वस्त्रावीन्—V. L. (*a*) वस्तावी: (Aparārka, p. 1128) (*b*) वस्त्रादीन्
जिन—V. L. (*a*) आल, (*b*) जीन, (*c*) जील, (*d*) जात, (*e*) जीर्ण (Aparārka, p. 1128).
हत्वा—V. L. गत्वा—noted by Medhātithi.

नारीहत्वाऽनवस्थिताः—V. L. (*a*) नारीं हत्वाऽनवस्थिताम् (Prāyashchittaviveka, p. 227).
P. 1414, l. 3—After दुष्कं add न

After (138) some MSS. have the following additional verse.
वर्णानामानुपूर्व्येण त्रयाणामविशेषतः ।
अमत्या च प्रमाप्य स्त्रीं शूद्रहत्याव्रतं चरेत् ॥

VERSE CXXXIX

एकैकशश्चरेत्—V. L. एकैकस्य चरेत्

P. 1414, l. 4—for केचि read कचि

VERSE CXL

अस्थिमतां तु—V. L. (*a*) अस्थ्यन्वतां तु, (*b*) अस्थ्यन्विंतानां, (*c*) अस्थिन्वतां तु

VERSE CXLI

P. 1415, l. 3—for प्रयोजनो read प्रयोजनतो

—— l. 4—for यश्चा read यश्च ना

—— „ —for कृमी read कृमि

VERSE CXLII

तु वृ—V. L. च वृ (Prāyashchittaviveka, p. 243).
अप्य—V. L. आप्य (Madanapārijāta p. 920)
गुल्म—V. L. वृक्ष (Prāyashchittaviveka, p. 243.)

P. 1415, l. 6—for शतंज read शतज

—— l. 7—for प्रवृत्त read प्रवृत्तौ

VERSE CXLIII

रसज्ञानां—V. L. राजसानां
घृतप्राशो विशोधनम्—V. L. घृतं प्राश्य विशुध्यति (Aparārka, p. 1138).
विशोधनम्—V. L. शुशोधनम्

P. 1416, l. 1—for अज्ञाद्भ read अज्ञाद्याद्भ

—— „ —for गुंडोदश्वि read गुडोदश्वि

VERSE CLXIV.

वृथालम्भे—V. L. वृथारम्भे
ऽनुगच्छेत्—V. L. तु गच्छेत्

VERSE CXLV

कृत्स्नं—V. L. (*a*) कृच्छ्रं, (*b*) सर्वं, (*c*) पापं
श्रुणुतानाद्य—V. L. (*a*) श्रुणुताद्याद्य, (*b*) श्रुणुताद्यादि

P. 1417, l. 2—for श्रुणुत read श्रुणुव

VERSE CXLVI

P. 1417, l. 3—for ततश्च read तच्च

—— l. 4—for वायुरन्येति read वायुं प्रति

—— „ —for प्रातितह read त्रि स

—— „ —for च्छ्मतो read च्छ्रसतो

—— „ —After माध्वी add वा

—— l. 5—for प्रत्यवायः read प्रत्यवाय

—— l. 6—for पान एतदनिर्वे read पानानिर्वे

—— l. 7—for यत्र मुख्या या सुरोक्ता read यन्मुख्यायाः सुराया उक्तम्

—— „ —for सुरापाने read असुरामद्यपाने

—— „ —for माचरे read मभ्यसे

—— „ —for श्रेय read इय

—— l. 8—for बुद्धिपूर्वं च read ऽप्यसकृत्पाने बुद्धिपूर्ववत्

—— l. 9—for मद्यपानां read मद्यानां

—— „ —for द्रव्या read द्रव्याणि

VERSE CXLVII

पिबेत्पीत्वा—V. L. पिबेदुष्णं
श्रतं—V. L. श्रितं

P. 1418, l. 2—for यद्यपि read यदि

—— l. 3—for तरततोऽतः read तरं स्यादतः

—— „ —for वृत्य read निवृत्य

—— l. 4—for घृतं… घृत read सृतं…सृत

—— „ —for घृतशब्दः read श्रतशब्दः

—— l. 4—for मृ read पि

VERSE CXLIX

गन्ध—V. L. मुख (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 349).
सोमपः—V. L. सोमपाः (Mitākṣarā, 3.255).
ब्राह्मणस्तु—V. L. ब्राह्मणस्य
त्रिरायम्य—V. L. त्रिराचम्य (Madnapārijāta, p. 822).

P. 1419, l. 3—for प्रक्षि read प्राक्षि

VERSE CL

सुरासंस्पृष्टमेव च—V. L. सुरासंसृष्टमेव च (Mitākṣarā, 3. 254).

P. 1419, l. 7—for यथा read तथा

VERSE CLI

P. 1420, l. 2—for भवन्त्येव read भवेत्येव

—— „ —After व्रतानि add तानि

VERSE CLII

P. 1420, l. 4—Before विज्ञेयं add स्त्रीग्रहणं

—— „ —for तदास्पृष्टं read तदास्यस्पृष्टम्

—— l. 5—for अगामि read आगामि

—— l. 6—for जनेदं read जने इदं

—— l. 7—for स्नानात् read स्नानात्

—— „ —for यवक read यव

VERSE CLIII

P. 1421, l. 1—for शुक्तेष्विस्येतत् अथाभ्यनुज्ञानाद् read शुक्तेष्वित्या-
भ्यनुज्ञातानि । द

—— l. 3—for निष्कामयाद्य read निष्क्रमयाम् । य

—— „ —for पक्वाशय read पाकाशय

VERSE CLIV

मूत्रपुरीषाणि—V. L. मूत्रं पुरीषं वा (Parāsharamādhava Prāyash-
chitta, p. 296).

P. 1421, l. 4—After युक्तं add अमत्या

VERSE CLV

एतदेव—V. L. मांसमेतद् (Aparārka, p. 1166).

P. 1422, l. 3—for तुस्थ read तुच्छ

—— „ —for दुस्थितस्य read दूहितस्य

—— l. 4—for कतरस्तदे read कतरः । एतदे

VERSE CLVI

क्रव्यादसूकरोष्ट्राणां—V. L. क्रव्याद्विट्शूकरोष्ट्राणां (Mitākṣarā, 3. 391).
तप्तकृच्छ्रं—V. L. तप्तकृच्छ्रो (Aparārka, p. 1166).
नरकाकखराणां च—V. L. नरकाककराभ्वानां (Mitākṣarā 3. 291).

P. 1422, l. 5—for शब्देन read च शब्देन

—— „ —for क्रव्यादानां read क्रव्यादादीनां

—— l. 7—for काकादन्यत्रोपेक्षते read काकेत्यत्रापेक्ष्यते

VERSE CLVII

समावर्तको—V. L. (*a*) समावृत्तिको, (*b*) समावृत्तको (Aparārka, p. 1144), (*c*) समावर्तिको, (*d*) शमावृतको

P. 1423, l. 1—for कृते read अकृते

VERSE CLVIII

व्रतचारी—V. L. ब्रह्मचारी

P. 1423, l. 7—After समापयेत् add अकृत ... वर्षकारमाह which comes in l. 8—below.

VERSE CLIX

काकाद्युच्छिष्टं—V. L. (*a*) काकश्वोच्छिष्टं (Madanapārijāta, p. 932), (*b*) काकाद्युच्छिष्टं (Prāyaschittaviveka, p. 320).

वर्धलाम्—V. L. वर्धलम्.

ब्रह्म—V. L. ब्राह्मीं (Madanapārijāta, p. 932).

VERSE CLX

अज्ञानभुक्तं तूत्तार्थं—V. L. (*a*) अज्ञानभुक्तशुद्ध्यर्थं, (*b*) अज्ञानभुक्तमुत्तार्थं, (*c*) अज्ञानभुक्तं तूद्गार्थं, (*d*) अज्ञानभुक्तं तूत्तार्थं, (*e*) अज्ञानभुक्तमुद्धार्थं, (*f*) अज्ञानभुक्तं यद्वाभ्यं

P. 1424, l. 2—for गौतमीये read गौतमीयं

—— l. 3—for तस्माद्वा read तस्माद्वा

VERSE CLXII

स्वजातीय—V. L. सजातीय (Mitākṣarā 3.265).

P. 1425, l. 5—for किंचि read किंच

—— l. 6—for धनमात्यैवं read धनमत्यैवं

VERSE CLXIII

मनुष्याणां तु—V. L. मनुष्याणां च

जलानां च—V. L. तडागानां

शुद्धि—V. L. शुद्धौ (Prāyaschittaviveka, p. 344).

चान्द्रायणं व्रतम्—V. L. चान्द्रायणेन तु (Mitākṣarā 3. 265.)

P. 1425, l. 8—ब्राह्मणा read व्रीह्मा

——1425, l. 9—for तद्भ read एतद्भ

—— l. 10—for गेप्येवमेव read गेच

VERSE CLXIV

वेश्मनि—V. L. (*a*) वेश्मतः (*b*) वेश्मनः (Madanapārijāta, p. 874).

तन्निर्शल्यात्मशुद्धये—V. L. तत्पापस्य विशुद्धये

P. 1426, l. 3—for शक्य read शक्यं

VERSE CLXV

P. 1426, l. 4—for भक्ष read भक्ष्य

VERSE CLXVI

चेल—V. L. (*a*) चैल, (*b*) चल, (*c*) तैल (Mitākṣarā, 3.265) Aparārka p. 1110.

P. 1426, l. 6—for वंशः स्तं read वंशस्तं

P. 1427, „ —for भ्रष्ट read भृष्ट

VERSE CLXVII

ताम्रस्य रजतस्य च—V. L. सर्वस्याश्ममयस्य च (Prāyaschittaviveka, p. 341).

अयःकांस्योपलानां च द्वादशाहं—V. L. अयःकांस्योपलादीनां हरणे च

कण्यान्नता—V. L. (*a*) कण्यान्नभुक्, (*b*) कदन्नता (Mitākṣarā 3. 265).

VERSE CLXVIII

द्विशफैकशफस्य च—V. L. द्विखुरैकखुरस्य च (Madnapārijāta, p. 875) Mitākṣarā 3.265.

कीटजो—V. L. कीटजी (Madanapārijāta, p. 875).

P. 1427, l. 4—before एकखुरा add एकशफा

VERSE CLXIX

द्विजः—V. L. नरः
अगम्यागमनीयं तु—V. L. अगम्यागमनं चैव

VERSE CLXX

P. 1428, l. 2—for स्वयोन्यादिष्वित्येव read सुप्यादित्येव

—— l. 3—for भागिन्यः read भगिन्यः

—— l. 5—for पुत्रा read पित्रा

—— l. 8—for ममत्यासु read म् । अन्यासु

VERSE CLXXI

आतुरासस्य—V. L. (*a*) आतुस्तनयां, (*b*) आतुरासश्च, (*c*) आतुरासां च

P. 1429, l. 1—for माष्व read मातृष्व

—— „ —for तुल्दु read तुल्स्य दु

VERSE CLXXII

नोपयच्छेत्तु—V. L. नोपयच्छेत

P. 1429, l. 4—for त्ताविशेषात् read त्ताभिधानाविशेषात्

—— l. 5—for युक्तो read ऽयुक्तो

—— l. 7—for विका read धिका

VERSE CLXXIII

पुरुषः—V. L. गोवर्जं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 272).

जले चैव—V. L. (*a*) कुले चैव, (*b*) जले खे च (noted by Medhātithi).

P. 1430, l. 2—for सममेव read समः

VERSE CLXXIV.

समासेव्य—V. L. समारोप्य (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 276).

The Prāyashchittaviveka (p. 369) reads the verse 174 as—मैथुनं तु समासेव्य गोयानेऽप्सु दिवापि वा ।
स्नात्वा वस्त्रैर्जैपित्वाप्यान् प्राणायामेन शुध्यति ॥

VERSE CLXXV

चण्डालीं—V. L. चाण्डालीं

P. 1431, l. 3—for सम्यगिति read साम्यमिति

VERSE CLXXVI

यत्पुंसः—V. L यत्पुंसां

P. 1432, l. 3—for युवति read चेति

—— l. 10—After तावता add प्रायश्चित्ताभावः

VERSE CLXXVII

प्रदुष्येत्तु—V. L. प्रदुष्येत

सदृशेनोपमन्त्रिता—V. L. (*a*) सदृशेनोपयन्त्रिता, (*b*) सदृशेनानुमन्त्रिता (*c*) शदृशेनोपमन्त्रितम् (Aparārka, p. 1125).

P. 1432, l. 16—for कुलानि read कुलानी

P. 1433, l. 3—for तजा read यजा

—— l. 3—for उपाय read उत य

—— l. 4—for प्रबन्धाश्च read तत्सम्बन्धाश्च

—— „ —for असगो read सगो

—— l. 6—for धौतु कुर्वन्पै read धौ कुर्वन्तु पै

—— „ —for क्रियते read क्रियेत

After (177) some MSS. have the following additional verse.

ब्राह्मणक्षत्रियविशां स्त्रियः शूद्रेऽपसङ्गताः ।
अप्रजाता विशुध्येयुः प्रायश्चित्तेन नेतराः ॥

VERSE CLXXVIII

P. 1433, l. 8—for कृच्छ्रशब्दएवं वा read कृच्छ्राब्द एव वा

—— l. 9—for शयन read शयान

—— l. 10—for तत्पा read यत्पा

—— l. 11—for श्राद्ध read श्रद्ध

—— „ —for वाच्या read वाक्या

—— „ —for वाच्य read वाक्य

VERSE CLXXIX

एषा- —V. L. (*a*) एताः (*b*) एषां

इमाः शृणुत निष्कृतीः—V. L. इमां शृणुत निष्कृतिम्

VERSE CLXXX

सहाचरन्—V. L. समाचरन्

P. 1434, l. 3—for नाशन read नाशनात्

—— „ —for सहागमन read सहगमनं यान

—— l. 4—After तादृशमेव add एकस्यां

—— „ —for आसनमे read एकस्मिन्नासने ए

—— „ —for कृत्वाप्य read त्वित्विति

—— „ —for भिन्नेच read भिन्नैव

VERSE CLXXXI

तत्संसर्गविशुद्धये—V. L. तत्संसर्गस्य शुद्धये

P. 1435, l. 5—for पंचानुग read पञ्चागमा

—— l. 6—for दिश्यते read दिश्यन्ते

—— „ —for अग्रोच्यते read अथोच्यते

—— l. 14—for चित्सम read चित्तत्सम

—— „ — for इष्यते read यिष्यते

—— l. 15—for मैणां read मणिां

—— l. 16—for राग read रापग

—— l. 17—for श्रामे read श्रमे

VERSE CLXXXII

बान्धवैर्बहिः—V. L. बान्धवैः सह

VERSE CLXXXIII

पदा—V. L. (*a*) तदा, (*b*) सदा, (*c*) यदा (Madanapārijāta, p. 964)

VERSE CLXXXIV

निवर्तेरंश्च तस्मात्तु—V. L. (*a*) निवर्तेरंस्ततस्तस्मात् (Mitākṣarā, 3. 295.

यात्रा चैव हि लौकिकी—V. L. यात्रामेव च लौकिकीम् (Mitākṣārā 3. 295).

VERSE CLXXXV

ज्येष्ठता च—V. L. ज्येष्ठतान
यद्वसु—V. L. यद्धनम्.
प्रामुयाच्चास्य—V. L. प्राप्नुयात्तस्य

P. 1437, l. 7—for अतोयं read अतोयत्

—— l. 7—for द्रातव्य read दातव्यं

—— l. 8—for धनामा read धनानां

VERSE CLXXXVI

तु चरिते—V. L. सुचरिते (Madanapārijāta, p. 966).

P. 1438, l. 2—for कुम्भ read नव

VERSE CLXXXVII

P. 1438, l. 5—for सकृत्प्रा read स कृतघ्ना

—— l. 6—for सुयाज read शूद्रयाज

VERSE CLXXXVIII

एतमेव विधिं—V. L. (*a*) एवमेव विधिं, (*b*) एतदेव व्रतं (Mitākṣarā 3. 260) (*c*) एतदेव विधिं

कुर्यात्—V. L. कार्यं (Mitākṣarā, 3. 260).

P. 1439, l. 1—for पतिताः read पतिता

—— l. 3—for रोषादपि read रोषात्प्रीत्यातदपि

—— „ —for वातुमासं read तासां

—— ll. 5-6—for नैवाभि read नीचाभि

—— l. 9—for शक्त read अशक्त

VERSE CLXXXIX

किंचित्—V. L. कंचित् (Prāyashchittaviveka, p. 141).

सहाचरेत्—V. L. समाचरेत्

कृतनिर्णेजनांश्चैव न—V. L. (*a*) कृतनिर्णेजनांश्चैताश्च, (*b*) कृतनिर्णेजनांश्चैव न (Prāyashchittaviveka, p. 141).

P. 1439, l. 2—for श्रिता न read श्रितास्च

VERSE CXC

बालघ्नांश्च कृतघ्नांश्च विशुद्धानपि—V. L. बालघ्नं च कृतघ्नं च विशुद्धावपि

P. 1440, l. 1—for किंचि read कंचि

—— l. 4—for पेक्षते read पेक्ष्यते

—— l. 5—for संवासः प्रति read संवासप्र

VERSE CXCI

नानूच्येत—V. L. (*a*) नाल्ोच्येत (Madanapārijāta, p. 871); (*b*) नानुतिष्ठेत (Prāyashchittaviveka, p. 384).

VERSE CXCII

विकर्मस्थास्तु—V. L. विकर्मस्थाश्च (Aparārka, p. 1107).

P. 1441, l. 2—After यस्य add यत्

VERSE CXCIII

कर्मणा ब्राह्मणा—V. L. ब्राह्मणाः कर्मणा (Mitākṣarā, 3. 290).
ब्राह्मणा—V. L. मानवा, noted by Medhātithi.
जप्येन—V. L. जपेन (Aparārka, p. 1150).

P. 1441, l. 6—for वर्णा read मानव

VERSE CXCV

P. 1442, l. 4—for सत्यमिति read सायमिति

VERSE CXCVI

कुर्युंस्तस्य—V. L. (*a*) कुर्युस्तेऽस्य, (*b*) कुर्यात्तस्य

P. 1442, l. 6—for नान्तिकवेश read स्मैकदेश

VERSE CXCVII

च—V. L. वा (Samskāramayūkha, p. 122).
व्यपोहति—V. L. विशुध्यति

P. 1443, l. 1—for भ्रात्यः स्तो read भ्रात्यस्तो

—— l. 2—for विघनादि read चिह्नादि

—— „ —for श्रहीने read श्रहीनं

—— „ —for रात्रिकं read रात्रादिकं

—— l. 8—for याः क read न क

—— „ —for भिचारिणी read भिचरणी

—— l. 9—for न्यनि read न्यपि नि

—— l. 10—for श्रभिचारिणी read श्रभिचरणी

—— l. 11—for ज्योतिषो read ज्योतिषा

—— „ —for तद्विधि read तद्वत्

VERSE CXCVIII

श्रपसेधति—V. L. (*a*) श्रवसेधते (Madanapārijāta, p. 918), (*b*) श्रपकर्षति (Aparārka, p. 1152).

P. 1444, l. 1—for ख्यानं न read ख्यानम् ।

—— „ —for प्राक्त read प्राक् चैत

—— l. 2—for यानस्य तु read यानस्यानु

VERSE CXCIX

ग्राम्यैः—V. L. ऽग्राम्यैः

P. 1445, l. 4—omit दन्तैः

After (199) some MSS. have the following additional verse.

शुना घ्रातोपलीढस्य दन्तैर्विदलितस्य च ।
अद्भिः प्रक्षालनं प्रोक्तमग्निना चोपचूलनम् ॥

VERSE CC

एव वा—V. L. एव च
साकला—V. L. शाकला
होमाश्च शाकला—V. L. होमश्च शाकलो (Mitākṣarā, 3. 386).

P. 1444, l. 6—for शलाकादि read शलाकाभिः

VERSE CCI

तु कामतः—V. L. च कामतः (Prāyashchittaviveka, p. 462).
खरयानन्तु—V. L. खरयानं च
स्नात्वा तु—V.L. स्नात्वा च
स्नात्वा तु विप्रो दिग्वासा—V. L. विवासा जलमाप्लुत्य (Aparārka, p. 1184).

VERSE CCII

विनाद्भिरप्सु वाप्यार्तः—V. L. (a) विनाद्भिरथ वाप्यार्तः, (b) विनाद्भिरप्सु वाऽप्यन्तः (Aparārka, p. 1187).

सन्निवेष्यत्तु—V. L. (a) संनिवेश्यत्तु (Aparārka, p. 1187), (b) संनिवेश्य च

सचैलो—V. L. (a) सचेलो, (b) सचलो।

P. 1445, l. 3—for स्तब्ध read स्तब्धः

—— „ —for शरीर read शारीर

VERSE CCIV

P. 1446, l. 7—Before उपसंग्रहणं add अभिवाद्य

VERSE CCV

कण्ठे वा बध्य—V. L. कण्ठे चासज्य

VERSE CCVI

हत्य च—V. L. हत्य तु

VERSE CCVII

महीतले—V. L. (*a*) महीतलात्, (*b*) द्विजन्मनः, (*c*) द्विजन्मनाम्, (*d*) द्विजसत्तात्

P. 1447, l. 5—for रुधिर read रुधिरं

VERSE CCVIII

कृच्छ्रातिकृच्छ्रौ—V. L (*a*) कृच्छ्रातिकृच्छ्रं (Prāyashchittaviveka, p. 464), (*b*) कृच्छ्रातिकृच्छ्रो (Mitākṣarā 3.280).

कुर्वीत विप्रस्योत्पाद्य शोणितम्—V. L. सृक्पाते कृच्छ्रोऽभ्यन्तरशोणिते (Mitākṣarā, 2.380).

VERSE CCIX

P. 1448, l. 3—for एवं read एव

—— „ 5—for जाश्चेत्तस्माञ्च read जाश्चैते । तस्माञ्च

VERSE CCX

भ्यपकर्षति—V. L. भ्युपकर्षति

VERSE CCXI

परं च—V. L. परंतु (Prāyashchittaviveka, p. 508).

चरन्—V. L. चरेद्

द्विजः—V. L. नरः (Madanapārijāta, p. 710).

P. 1449, l. 2—for वर्तते read निवर्तते

—— l. 6—for यत्तच्छो read तच्छो

—— „ —for प्रकृ read प्राकृ

—— „ —for भोजनं प्राहं भुक्तेति read भोजनात् प्राकृत भोक्तेति

—— l. 7—for मतरां read मन्तरं

—— „ —for तथा हस्तवेदिकायां read श्यहो हविष्यं वेदिकं

—— l. 9—for प्रार्थेन read प्रार्थना

—— „ —for यदि read यद्

VERSE CCXII

कृच्छ्रं सान्तपनं स्मृतम्—V. L. कृच्छ्रः सान्तपनः स्मृतः

VERSE CCXIV

स्नायी—V. L. स्नायात्

After (214) some MSS. have the following additional verse.

अपां पिबेच्च त्रिपलं पलमेकं च सर्पिषः ।
पयः पिबेत्तु त्रिपलं त्रिमात्रं चोक्तमानतः ॥

VERSE CCXV

सर्वपापापनोदन :—V. L. (a) सर्वपापप्रणाशनः (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 26), (b) सर्वपापप्रणाशनम्

VERSE CCXVI

कृष्णे शुक्ले—V. L. शुक्ले कृष्णे (Madanapārijāta, p. 742, Aparārka, p. 1243).

ह्रासयेत्—V. L. ग्रासयेत्

P. 1452, l. 1—for स्वयं read श्वे

—— l. 2—for मन्त्रयं read मन्त्रयो

VERSE CCXVII

एतमेव—V. L. (a) एवमेव, (b) एकमेव

नियतश्चरन्—V. L. नियतश्चरेत्

नियतश्चरंश्चान्द्रायणं व्रतम्—V. L. नियतश्चान्द्रायणमथापरम् (Nandana).

VERSE CCXVIII

हविष्याशी—V. L. हविष्यस्य (Aparārka, p. 1243 and Mitākṣarā, 3.325).

VERSE CCXIX

स्मृतम्—V. L. (*a*) चरन् Mitākṣarā, 3.325, (*b*) चरेत्

VERSE CCXX

शीतीः स—V. L. शीतिस (Hemādri-Kāla, p. 23).

P. 1453, „ —omit कस्मिंश्चित्

VERSE CCXXI

P. 1454, l. 2—for प्रायश्चित्तानि read प्रायश्चित्तं सर्वप्रायश्चित्तम्

—— l. 4—for तथा read यथा

—— l. 8—for स्नानात् read स्वनानात्

—— l. 9—for कृम...कृम read क्रिम...क्रिम

—— l. 10—for वर्जनम् read वर्जनमत्र वदन्ति

VERSE CCXXII

समाचरेत्—V. L. समाचरन्

P. 1455, l. 1—omit अत्र वदन्ति

—— „ —for स्थिति कर्ते read स्थितिकर्ते

—— l. 5—for कृछ्राः read कृच्छ्राः

VERSE CCXXIII

त्रिरह्नः—V. L. (*a*) त्रिरह्नम्, (*b*) त्रिरह्नि (Aparārka, p. 1230).
निशायां च—V. L. निशायाञ्च

VERSE CCXXIV

विहरेत्—V. L. विहरन् (Madanapārijāta, p. 748).
अशक्तोऽथः—V. L. अक्रोधश्च (do.)

P. 1456, l. 2—for शिष्टा read शिष्ट

VERSE CCXXV

P. 1456, l. 4—Before सर्वकृच्छ्रेषु add सर्वेषु

VERSE CCXXVI

पापांस्तु—V. L. पापास्तु
शोधयेत्—V. L. शोधनैः

P. 1457, l. 2—After शोधयेत् add कस्यायं शोधयेदित्यर्थः as in N.

—— „ —for ननु read नतु as in N.

VERSE CCXXVII

P. 1457, l. 4—for त्तापेन read त्तापौ वैमनस्यम्

—— l. 5—for र्थोंने read र्थोंमे

—— „ —for जन्मन्ये read जन्मोत्ये

P. 1457, l. 5—for हिंसायमन्य read हिंसायाः । म

—— l. 6—for एतदाहेदानीं eard एतदाहदाने

—— „ —for पदिति read पदीति

VERSE CCXXVIII

ऽनुभाषते—V. L. प्रभाषते

VERSE CCXXIX

गर्हति—V. L. निन्दति
मनस्तस्य—V. L. नरःस्तस्य

VERSE CCXXX

नैवं कुर्यात्पुनरिति—V. L. (*a*) नैतत्कुर्यात्पुनरिति (Prāyashchitta-viveka, p. 30), (*b*) नैनं कुर्यात्पुनरिति, (*c*) नैनः कुर्यात्पुनरिति

तु सः—V. L. (*a*) नरः (Prāyashchittaviveka, p. 30), (*b*) ततः

P. 1458, l. 5—for निमित्त read निवृत्ति as in N, S and A.

—— l. 6—for निवर्तेत्त read निवृत्त्ये

—— l. 7—for प्रयतः read पूयते

VERSE CCXXXI

मनोवाङ्मूर्तिभिः—V. L. मनोवाक्कर्मभिः

P. 1459, l. 2—Drop तत् after शुभं

—— l. 3—Before दण्डादेः add न

—— l. 4—for मात्रादृश्चा read मश्चा

—— l. 11—for यमा read नियमाः

—— l. 12—After न च add तदेव ।

VERSE CCXXXIII

P. 1460, l. 5—for श्रित्त आत्मनः प्रसा read श्रित्त आमनःप्रसा

VERSE CCXXXIV

दैवमानुषकम्—V. L. दैवम्मानुषकम्

P. 1460, l. 6—for मानार्क read मानिर्क

—— l. 8—for स्याऽतोव read स्या । मन्तोऽव

VERSE CCXXXV

वैश्यस्य तु—V. L. वैश्यस्य च

P. 1461, l. 1—for सद्विम read सद्बीर

—— l. 2—for यांबोधः read यांविबोधः

—— l. 3—for महत्यपि व्रतसिद्धिः read महतीष्वापत्सु

VERSE CCXXXVI

प्रपश्यन्ति—V. L. प्रशंसन्ति

VERSE CCXXXVII

अगद्रा—V. L. अगदो
तेषां—V. L. त्वेषां

VERSE CCXXXVIII

सर्वं तु—V. L. (*a*) सर्वंतत्, (*b*) तत् सर्वं

P. 1462, l. 3—for शत्रूयां read शत्रुया

—— „ —for तपस्वी read तपस्वि

—— l. 7—for विधः read विधाः

P. 1462, l. 7—for यदु read यद् तु

—— „ —for पुनर्दुष्प्रापं read पुनः पापं

—— l. 8—for स्तानां read स्तानि

—— l. 9—for ज्ञातो read ख्यातो

—— „ —for भवतीति read भवति सर्वैर्वेदैर्ज्ञातो भवतीति

—— „ —for ज्ञात read ख्यात

—— „ —for यक read यत् फ

—— l. 10—for वेदेषु ज्ञात read वेदैर्ज्ञात

—— l. 11—for श्चित्तानिदा read श्चित्तैर्दा

—— l. 14—for नार्थेपि read नार्थतापि

—— l. 16—for इत्याधि read इत्यधि

P. 1463, l. 1—for यदु read यद् दु

VERSE CCXL

कीटाश्चाहि —V. L. श्वानश्चाहि

P. 1463, l. 5—for षाऽधि read षाधि

VERSE CCXLI

मनोवाक्कर्मभिर्जनाः—V. L. (*a*) मनोवाङ्मूर्तिभिर्जनाः, (*b*) मनोवाक्काय-कर्मभिः

निर्दहन्ति—V. L. निर्णुदन्ति (Parāsharamādhava, Prāyaschitta, p. 454).

VERSE CCXLII

कामान् संवर्धयन्ति च—V. L. कामं सम्पादयन्ति च

P. 1464, l. 4—for शमना read नयना

—— „ —for स्तनं read स्तपो

—— „ —for सुपैत्युपयन्निति read सुप्रैत्यसञ्जतानां

—— l. 5—for कृतकाम read कृतकामि

—— l. 6—after ष्फलं add ददाति

VERSE CCXLIII

P. 1465, l. 1—for तपसः सा read तपस्सा

—— l. 2—for यत्किञ्चित्कं वेदाः read यत्किञ्चद्वेदाः

VERSE CCXLIV

इत्येतत्—V. L. इत्येवं

पुण्यमुद्भवम्—V. L. पुण्यमुत्तमम्

P. 1464, l. 3—for भाग्य read भाग्यं

—— l. 4—for कृत्स्तस्य read कृत्स्नस्य

After (144) some MSS. have the following additional verse—

ब्रह्मचर्यं जपो होमः काले शुद्धाल्पभोजनम् ।
अरागद्वेषलोभाश्च तप उक्तं स्वयम्भुवा ॥

VERSE CCXLV

क्रियाक्षमा—V. L. क्रियाः क्षमाः

P. 1466, l. 3—for पातकान्यपि read पातकजान्यपि

—— l. 4—for स्स्तुतिः read स्तुतिः

VERSE CCXLVI

यथैधस्तेजसा—V. L. (*a*) यथैव तेजसा (*b*) यथैधांस्योजसा (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 172).

यथैधस्तेजसा वह्निः प्राप्तं निर्दहति क्षणात्—V. L. यथैधांसि समिद्धोऽग्निः प्राप्तानि दहति क्षणात्

प्राप्तं—V. L. प्राप्य (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 172).

सर्वं—V. L. कृत्स्नं

ज्ञानाग्निना—V. L. ज्ञानकृतं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 172).

P. 1466, l. 6—Before प्रायश्चित्त add न

—— l. 6—for गार्थत्वात् read गार्थं तत्

—— l. 8-9—omit न स्विषा

—— ll. 8-9—for इक—स्वाह्निना read कः विना

VERSE CCXLVII

P. 1467, l. 1—for प्रकया read प्रकरया

VERSE CCXLVIII

सव्याहृतिप्रणवकाः—V. L. (*a*) सव्याहृतीः सप्रणवाः, (*b*) सव्याहृतिकाः सप्रणवाः (Aparārka, p. 1216).

मासात्—V. L. सप्तात्, (*b*) मासात् (Mitākaṣrā 3. 302).

P. 1467, l. 2—for भयपथा read भयथा

—— l. 3—for कारुण्यं read काण्र्यं

—— l. 5—for कालेन read काले

—— l. 6—for तेन read न

VERSE CCXLIX

जप्त्वाप इत्येतत्—V. L. जपित्वाऽपैत्येनो (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 457).

च प्रतित्यृचम्—V. L. (*a*) चापि चत्यृचम्, (*b*) प्रतिपत्यृचम्, (*c*) चत्यृचमप्रति, (*d*) चेत्यृचं प्रति (Parāsharamādhava Prāyaschitta, p. 457).

माहित्रं—V. L. माहेन्द्रं—noted by Medhātithi.

Jolly notes—'The glosses of these, N and Nd point to a reading त्र्यृचंप्रति or प्रतित्र्यृचम्. But in Medhātithi we find no mention of any such reading.'

P. 1468, l. 1—for प्रतीकारार्थं read प्रतीकार्थं

—— „ —for माहेन्द्रं माहि read महित्रं महि

—— l. 2—for विमुक्ता read वियुक्ता, as in S.

—— „ —omit अक्रतु ऋचो, not in S.

—— l. 3—for त्यश्चैतो read त्यश्चेतो

VERSE CCL

कल्पमेव च—V. L. **कल्पमेव वा**

अपहृत्य सुवर्णं तु—V. L. (*a*) **अपहृत्य हिरण्यन्तु**, (*b*) **सुवर्णमहृत्यापि**, (Mitākṣarā, p. 3.304), (*c*) **सुवर्णमपि हृत्यादि**

P. 1468, l. 6—for **सने ष** read **सनेयष**

VERSE CCLI

जपित्वा—V. L. (*a*) **जप्त्वा च**, (*b*) **जप्त्वा तु**

हविष्पन्तीय—V. L. **हविष्पान्तीय**

P. 1469, l. 1—for **इति इतिकरणः** read **इतिकरणः**

VERSE CCLII

यत्किंचेदमितीति वा—V. L. (*a*) **यत्किंचेदमितीति च**; (*b*) **यत्किंचिदिद-मितीति च**, (Madanapārijāta, p. 993), (*c*) **यत्किंचिदमितीति वा**

P. 1469, l. 4—for **दुहंयीय** read **दुहेयाय**

VERSE CCLIII

चान्नं—V. L. **वान्नं** (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 174.)

VERSE CCLIV

समामभ्यस्य—V. L. **मासमभ्यस्य**

च तृचम्—V. L. **वा तृचम्**

P. 1470, l. 3—for **समा** read **समां**

VERSE CCLV

P. 1470, l. 5—Before **षण्मसान्** add **अब्दार्धम्**

VERSE CCLVI

जप्त्वा वा—V. L. जप्त्वा च (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 457).

VERSE CCLVII

पावमानीर्भि—V. L. पावमानीं भै (Prāyashchittaviveka, p. 501).
गाः—V. L. गां

P. 1471, ll. 6-7—for पदं नाम गवामनुगमन read अन्तम्

VERSE CCLIX

त्रिर्जपित्वाऽघमर्षणम्—V. L. जप्त्वा त्रिरघमर्षणम्

P. 1472, l. 3—for अन्त read अत

VERSE CCLX

पापापनोदनम्—V. L. (*a*) पापप्रणोदनम् (Madanapārijāta, p. 746), (*b*) पापापनोदकम्

VERSE CCLXI

P. 1473, l. 2—for पातकि read पातक

VERSE CCLXIII

विप्रो—V. L. विप्रं

P. 1473, l. 5—for देकाकार्य read देककार्य

VERSE CCLXIV

चाद्यानि—V. L. चान्यानि

P. 1474, l. 1—after तीर्थार्थः and अन्यानि

VERSE CCLXV

यस्तं वेद स वेदवित्—V. L. (*a*) यो वेदैनं स वेदवित्, (*b*) यो वेद तं स वेदवित्

P. 1474, l. 4—for न तु ज्ञानाचर read नत्वज्ञाताचर

After (265) some MSS. have the following additional lines—

पृथग् ब्राह्मणकल्पाभ्यां संहितवेदस्त्रिवृत् स्मृतः ।
एष वोऽभिहितः कृत्स्नः प्रायश्चित्तस्य निर्णयः

(V. L. प्रायश्चित्तविनिर्णयः)

निःश्रेयसं धर्मविधिं (V. L. नैःश्रेयसं कर्मविधिं) विप्रस्येमं (V. L. विप्रस्यैनं) निबोधत

Adhyaya XII

[The corrections are based mainly upon N, S & A].

VERSE I

P. 1477, l. 1—for सामान्यार्थं read सम्मानार्थं

—— l. 5—for तावन्ति read यावन्ति

—— l. 6—for तुल्यानि read नित्यानि

—— l. 10—for कृते read इत्यादिना

—— l. 11—for नच read ननु

—— l. 13—for शास्त्राचो read शास्त्रयो

—— „ —for तत्रनानुष्ठा read तत्रानुष्ठा

—— l. 15—for इत्यपेक्षा read इत्युपेक्षायां

—— l. 18—for प्रवर्ते read प्रतिवर्ते

—— l. 20—omit कर्तृकरण इति च श्रूयते

—— „ —for विधित्सा read विधेत्सा

—— l. 22—for युज्यते read नियुज्यते

P. 1478, l. 2—for वदन् read वेदेन

—— „ —for तत्र read नच

—— l. 3—for नचा read तत्रा

—— l. 8—for नैवं read एवं

VERSE III

देहसम्भवम्—V. L. कायसम्भवम्

P. 1478, l. 10—for कर्मशब्दो read कर्म । कर्मशब्दो

—— l. 11—for चेज्यामेव read चेज्यायामेव

—— „ —for शुभमशुभ—read शुभफलमशुभ—

P. 1479, l. 1—for साधानादिवत्कर्मा read साधनादेव कर्मा

VERSE IV

देहिनः—V. L. देहिनाम्

P. 1479, l. 3—for तदाने read दाने

—— l. 6—for सर्वेद read सर्वेद

—— l. 7—for कारणात् read कारणं

—— l. 9—for मेघवर्ण read मद्यवर्ण

—— ll. 10-11—for विविधस्य read त्रिविधस्य

VERSE V

मानसं त्रिविधं स्मृतम्—V. L. त्रिविधं कर्म मानसम् (Madanapārijāta, p. 692).

P. 1480, l. 3—Omit अन्ये.........भिभवति

—— l. 5—for एतद्भयाच्च read एतदुभयं सम्भवति

—— l. 6—for विदं read वेदं

VERSE VI

पैशुन्यं चापि—V. L. (*a*) पैशुन्यं चैव, (*b*) पैशुन्यमपि (Aparārka, p. 998).

सर्वशः—V. L. सर्वतः (Aparārka, p. 898).

असम्बद्धप्रलापश्च—V. L. (*a*) अनिबद्धप्रलापश्च (Aparārka, p. 998), (*b*) असम्बद्धःप्रलापश्च (Madnapārijāta, p. 692).

VERSE VII

शारीरं—V. L. कायिकं (Madanapārijāta, p. 692).

P. 1481, l. 2—for मांदा read मांदादा

VERSE VIII

मनसैवायं—V. L. मनसा चैवं (Madanapārijāta, p. 692).
उपभुङ्क्ते—V. L. उपयुङ्क्ते
च कायिकम्—V. L. तु कायिकम्

After (8) some Mss. have the following additional verse :—

त्रिविधं च शरीरेण वाचा चैव चतुर्विधम् ।
मनसा त्रिविधं कर्म दश धर्मपथांस्त्यजेत् ॥

VERSE IX

P. 1482, l. 3—for नार्थं प read नार्थप

After IX some Mss. have the following additional verses :—

शुभैः प्रयोगैर्देवत्वं व्यामिश्रैर्मानुषो भवेत् ।
अशुभैः केवलैश्चैव तिर्यग्योनिषु जायते ॥
वाग्दण्डो हन्ति विज्ञानं मनोदण्डः परां गतिम् ।
कर्मदण्डस्तु लोकोत्थान् हन्यादपरिरक्षितः ॥
वाग्दण्डोऽथ भवेन्मौनं मनोदण्डस्त्वनाशनम् ।
शारीरस्य हि दण्डस्य प्राणायामो विधीयते ॥
त्रिदण्डं धारयेद्योगी शारीरं न तु वैणवम् ।
वाचिकं कायिकं चैव मानसं च यथाविधि ॥

VERSE X

कायदण्डस्तथैव च—V. L. (*a*) **कर्मदण्डस्तथैव च**, (*b*) **कर्मदण्डश्च ते त्रयः** (Madnapārijāta, p. 374), (*c*) **कायदण्डश्च ते त्रयः**, (*d*) **कर्मदण्डोऽथ ते त्रयः** (Aparārka, p. 951).

यस्यैते निहिता बुद्धौ त्रिदण्डीति स उच्यते—

V. L. (*a*) **यस्यैते नियता दण्डाः स त्रिदण्डी व्यवस्थितः**

(*b*) **यस्यैते नियता दण्डाः स त्रिदण्डीति कथ्यते** (Aparārka, p. 951).

(*c*) **यस्यैते नियता बुद्धौ त्रिदण्डीति स उच्यते** (Prāsharamādhava Āchāra, p. 533).

VERSE XI

सुसंयम्य—V. L. **तु संयम्य**
निगच्छति—V. L. **नियच्छति**

P. 1483, l. 5—for **वान मत्र** read **वामुत्र**

VERSE XII

P. 1484, l. 2—After **शरीरे** and **वृत्तिः**

—— „ —for **पाणादि** read **पानादि**

VERSE XIII

सर्वं—V. L. **कर्म**

P. 1485, l. 2—for **महदाभिभूतं** read **महदादिभूत**

—— „ —for **नानारूपं भोग** read **निरुपभोगं**

—— l. 5—for **सहशब्दस्या** read **सहजशब्दश्चा**

—— l. 6—for **तदपियो** read **तद्वियो**

VERSE XIV

तं व्याप्य—V. L. तौ व्याप्य

After (14) some Mss. have the following additional verse—

उत्तमः पुरुषस्त्वन्यः परमात्मेत्युदाहृतः ।
यो लोकत्रयमाविश्य बिभर्त्यव्यय ईश्वरः ।

P. 1486, l. 1— सर्वकर्मकर्तृत्वं read सकर्मकत्वम्

—— l. 2—for महान्ति read महानिति

—— „ —for क्षेत्रज्ञस्यात्म read क्षेत्रज्ञः अस्या

—— l. 3—for स्थितां read स्थितं

—— „ —for श्रवणं read श्रयणम्—

—— l. 5—for विचारप्रपंच read चराचरप्रपञ्च

VERSE XV

P. 1487, l. 4—After प्रवृत्तित्वात्—add नात्रभूतानि

VERSE XVI

यातनार्थीयम्—V. L. यातनात्मीयम्
ध्रुवम्—V. L. दृढम्

P. 1487, l. 5—Omit नात्रभूतानि

—— l. 6—for दुष्कृतीनां read दुष्कृतिनां

—— l. 7—Before यचति add तदर्थीयं

—— l. 7—for यचति read यदति

—— „ —for हिष्णुः read सिष्णु

VERSE XVII

P. 1488, l. 1—for अनुभूयष्छलेन read अनुभूयतेन

—— l. 2—for सूक्षासु read सूक्ष्मासु

VERSE XVIII

ऽनुभूय—V. L. ऽनुभूया

P. 1488, l. 4—for महात्क्षेत्रज्ञाश्च read महान्क्षेत्रज्ञश्च

P. 1489, l. 1—for संघात्म read संघातात्म

—— l. 2—for सुखो read असुखो

—— „ —for प्रतिरंध्रिणि read प्रतिपन्थिनि

VERSE XIX

सुखासुखम्—V. L. शुभाशुभम्

P. 1489, l. 7—for नश्लोके read पूर्वश्लोके

—— „ —for मुक्तं read युक्तं

—— l. 8—for ततः read सतः

P. 1490, l. 3—for तहग्रंथ read तहग्रंत्र

—— l. 4—for कारणा read करणा

—— l. 6—for प्रवणभासा read प्रवणता सा

VERSE XX

यया—V. L. यथा

P. 1490, l. 7—for हदाभि read हदादिभि

VERSE XXI

स परित्यक्तो—V. L. सम्परित्यक्तो

P. 1491, l. 2—for ताङ्मिमृदु read तानिमृदु

—— l. 3—for स्वर्गंशरीराणि भक्ष्याणि read शरीराणि स्वर्गं भक्ष्याणि

VERSE XXII

यामीस्ता—V. L. यामीस्तु
पुनरप्येति—V. L. पुनरभ्येति

P. 1491, l. 4—for एतच्चान्यलोक read एतच्चास्य श्लोक

VERSE XXIII.

दध्यात्—V. L. दद्यात्

P. 1492, l. 2—for भवे read भवेत्

VERSE XXIV

तमश्चैव—V. L. तमश्चेति (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 487).

P. 1492, l. 4—for तर्ही read तर्हि

VERSE XXVI

भूताश्रितं—V. L. भूताश्रयं

P. 1493, l. 1—after मोहः add न यथा मदमूर्छाद्यवस्थास्वचैतन्यमेव (from next line).

—— l. 3—after स्वभावः add अनुच्छेदाद्बीजवासनाया आब्रह्म-प्राप्तिस्थितत्वात् from p. 1494, l. 2

VERSE XXVII

प्रशान्तमिव—V. L. प्रभातमिव (Aparārka, p. 999).
P. 1494, l. 2—for चैवक read चैक

VERSE XXVIII

यत्तु दुःख—V. L. यत्तु दुःखे
ऽप्रतिपं—V. L. प्रतिघं
हर्तृं—V. L. (*a*) हारि, (*b*) भर्तृं

VERSE XXIX

अव्यक्तं—V. L. अव्यक्त

VERSE XXXI

P. 1495, l. 3—for तत्कस्यति संब read तत्सम्ब

—— l. 4—for यवापि read यवा अपि

—— l. 5—for सम्बन्धस्य read सत्वस्य

—— „ —for गुरुद्धारोप read गुरुरूप

VERSE XXXII

आरम्भरुचिता—V. L. आरम्भरतिता
ऽधैर्यं—V. L. दैन्य

VERSE XXXIII

क्रौर्यं—V. L. धैर्यं

P. 1496, l. 5—for गणार्म read चग्रहणेन

—— l. 5—for हारेऽना read हारेष्वना

VERSE XXXIV

त्रिषु—V. L. नृषु

VERSE XXXV

लज्जति—V. L. लज्जते

VERSE XXXVI

न च शोचति—V. L. स च शोचति
इच्छति—V. L. मच्छति

P. 1497, l. 5—for धनानामा read धर्माणामा

—— „ —for तच read यच

—— l. 6—for काले read काके

—— „ —for पुष्कल read पुष्कला

—— l. 8—for चरन्ते read चिनोति

VERSE XXXVII

यत्—V. L. यः
सर्वंयोच्छति—V. L. सर्वं येनेच्छति
चात्मास्य—V. L. चास्यात्मा

VERSE XXXVIII

यथोत्तरम्—V. L. यथाक्रमम्

P. 1498, l. 3—for सत्यं read सत्त्वं

VERSE XXXIX

येन यस्तु गुणेन—V. L. (*a*) येन यांस्तु गुणेन, (*b*) येन येन तु गुणेन

VERSE XLI

त्रिविधैषा—V. L. त्रिविधैषां

P. 1499, l. 4—for बुद्धिपूर्वप्रयोगाश्च read बुद्धिपूर्वा बुद्धिपूर्वप्रयोगाश्च

—— „ omit च after कर्मणां

VERSE XLII

सरीसृपाः—V. L. सकच्छपाः (Madanapārijāta, p. 693).
मृगाश्चैव—V. L. शृगालाश्च

VERSE XLIII

म्लेच्छाश्च गर्हि—V. L. म्लेच्छा विगर्हि (Aparārka, p. 1,000).
सिंहा व्याघ्रा वराहाश्च—V. L. सिंहव्याघ्रवराहाश्च (Madanapārijāta, p. 693).

VERSE XLIV

तामसीषु—V. L. तामसेषु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 487).

P. 1500, l. 2—for विग read पि ग

VERSE XLV

झल्ला—V. L. कल्ला (Aparārka, p. 1,000).
पुरुषाः शस्त्रवृत्तयः—V. L. (*a*) पुरुषाश्च कुवृत्तयः (Aparārka, p. 1,000), (*b*) पुरुषाः शस्त्रपाणयः
प्रसक्ताश्च—V. L. प्रयुक्ताश्च
जघन्या—V. L. प्रथमा (Aparārka, p. 1,000) and Madanapārijāta, p. 693).

VERSE XLVI

राज्ञां चैव—V. L. राज्ञश्चैव

वादयुद्धप्रधानाश्च—V. L. दानयुद्धप्रधानाश्च (Aparārka, p. 1,000) and Madanapārijāta p. 693).

P. 1501, l. 1—for श्वर च read श्वरः च

VERSE XLVII

For the first line the Aparārka (p. 1,000) reads गन्धर्वा गुह्यकाश्चैव विविधा भूचराश्च ये

विबुधानु—V. L. विविधानु

राजसीषु—V. L. राजसेषु (Parāsharamādhava, Prāyashchitta, p. 487).

VERSE XLVIII

दैत्याश्च—V. L. सिद्धाश्च

वैमानिका—V. L. वैनायका (Madanapārijāta, p. 694).

VERSE XLIX

द्वितीया—V. L. मध्यमा

P. 1502, l. 3—for पूर्विं read पूर्वां

—— l. 4—for चेतनादित read चेतनत्वम् । त

VERSE L.

महानव्यक्तमेव च—V. L. (*a*) महानव्यक्त एव च, (*b*) महद्व्यक्तमेव च (Parāsharamādhava Parāyashchitta, p. 488).

P. 1502, l. 8—for रूपार्थः read रूपादर्थः

—— l. 11—for ये ये प्रकाराः सन्ति read त्रयः प्रकाराः सम्भवन्ति

—— l. 12—दि read दिवा

—— „ —for प्यो व्यक्ति read प्योऽव्यक्त

—— „ —for संख्ये read सांख्ये

—— l. 14—for गा चा read गाथा

—— l. 15—for चेति read वेति

P. 1503 l. 1—after म्योपि add निकृष्टतरं

—— l. 2—for श्रुतितः read श्रुतिर्न

VERSE LI

एष सर्वः—V. L. एष धर्मः
त्रिः प्र—V. L. त्रि प्र (Madanapārijāta, p. 694)

VERSE LII

P. 1503, l. 7—for इन्द्रियसंगो read इन्द्रियप्रसङ्गः संगो

—— l. 8—for परमात् संसारात् read पापात् संसारात्

VERSE LIV

तत्क्षयात्—V. L. (*a*) ते क्षयात्, (*b*) तत्क्षयम्, (*c*) तत्क्षयात्

P. 1504, l. 1—for तत्क्षया read तत्क्षया

—— l. 2—for क्षयं read क्षयः

—— „ —for नरक read नरकं

VERSE LV

पुक्कसानां—V. L. (*a*) पुल्कसानां, (*b*) पुष्कसानां, (*c*) पुष्कशानां, (*d*) पुक्कशानां
चण्डाल—V. L. चाण्डाल (Madānapārijāta p. 700).

VERSE LVI

पतङ्गानां—V. L. भुजङ्गानां
चैव—V. L. चापि

VERSE LVII

लूतान्हि—V. L. लूतादि
च पिशा—V. L. सपिशा (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511).

VERSE LVIII

P. 1505, l. 2—for कृताः read कृतः

VERSE LIX.

ऽभक्ष्य—V. L. ऽमेध्य

P. 1506, l. 2—for नैक read अनेक

—— „ —after विप्राो add ऽभ्याः

VERSE LX.

योषितम्—V. L. योषिताम् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511).

च विप्रत्वं—V. L. (*a*) तु विप्रत्वं, (*b*) च ब्रह्मत्वं

भवति ब्रह्मराक्षसः—V. L. भवन्ति ब्रह्मराक्षसाः (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511).

VERSE XLI.

मानवः......जायते—V. L. मानवाः......जायन्ते Parāsharāmādhava Prāyashchitta, p. 511).

प्रवालानि—V. L. प्रवाल च

हेमकर्तृषु—V. L. लोहकर्तृषु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511).

VERSE LXIII

वपां—V. L. (*a*) वसां Parāsharamādhava, p. 511), (*b*) रसान्—

तैलं तैलपकः खगः—V. L. (*a*) तैलं वा तैलपायिकः, (*b*) चेलैलपायः खगः; (*c*) तैलं तैलवकः खगः; (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511), (*d*) तैलं तैलपगः खगः, (*e*) तैलं तैलपयः खगः

चीरीवाकस्तु—V. L. (*a*) चक्रवाकस्तु; (*b*) वीचीवाचकः, (*c*) वीचीवाक् च, (*d*) चीरवासस्तु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 512).

बलाका—V. L. बलाकः (Parāsharamādhava, Prāyashchitta, p. 511).

VERSE LXIV

कार्पासतां—V. L. कार्पासं ता (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 512).

गोधा गां वाग्गुदो गुडम्—V. L. (*a*) गोधामासाखुवल्गुतिः, (*b*) गोधामासाखु वल्गुभिः, (*c*) गोधागव्यं वदो गुडम्

VERSE LXV

छुच्छुन्दरिः—V. L. छुच्छुन्दरी (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 512).

पत्रशा—V. L. पत्रंशा

VERSE LXVII

फलमूलन्तु—V. L. (*a*) फलपुष्पन्तु, (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511). (*b*) फलं पुष्पन्तु

VERSE LXIX

हृत्वा—V. L. कृत्वा Mitākṣarā 3. 216).

भार्यात्वम्—V. L. पत्नीत्वम्

VERSE LXXX

पापान्—V. L. पापाः

प्रेष्यतां—V. L. (*a*) भृत्यतां, (*b*) प्रेततां

दस्युषु—V. L. शत्रुषु

VERSE LXXI

विप्रो धर्मात्स्वकाच्च्युतः—V. L. विप्रो भवति विच्युतः (Mitākṣarā 3. 220).

कूटपूतनः—V. L. (*a*) कटपूतनः (noted by Medhātithi), (*b*) कठपूतनः

P. 1509, l. 4—for चास्यं read चास्य

VERSE LXXII

मैत्राक्षिज्योतिकः—V. L. (*a*) मैत्राक्षज्योतिकः (*b*) मैत्राक्षद्योतनः

चैलाशकश्च—V. L. (*a*) चेलाशकश्चः; (*b*) तैलशाकश्च

P. 1510, l. 3—for तिका read तिक

—— „ —for मैत्राख्ये read मैत्राख्ये

—— l. 4—for दित्यलोकः read दित्यालोकः

—— l. 3—for श्रत्तं ज्यो read श्रत्तज्यो

—— „ —for स्याल्लोके read स्यालोके

VERSE LXXIII

विषयात्मकाः—V. L. विषयैषिणः

P. 1511, l. 3—for स्य स्यात्त read स्य त

—— „ —for भावतयैव read भावतैव

—— „ —for त्सहि read त्सहि

—— l. 4—for तत्स्मृ read न तत्स्मृ

—— „ —for त्मत्वेच सं read त्मत्वेन सं

—— l. 5—for वृत्तिरशि read वृत्तिः शि

VERSE LXXIV

P. 1511, l. 7—for पानां read पायानां

—— „ —for भ्यासान् read भ्यासात्

VERSE LXXV

विवर्तनम्—V. L. प्रवर्तनम्

VERSE LXXVI

करम्भवालुकातापान्—V. L. करम्भवालुकास्तप्ताः
दारुणान्—V. L. दुस्सहान्

VERSE LXXVIII

काष्ठानि—V. L. कष्टानि

VERSE LXXX

जराञ्चैवाप्रतीकारां—V. L. (*a*) राज्ञां चैव प्रतीकारं; (*b*) जराश्चैवाप्रतीकाराः

VERSE LXXXI

तत्तत्फलमुपाश्नुते—V. L. स तत्तत्फलमश्नुते

P. 1513, l. 1—after राजसेन add तामसेन वा

—— ll. 1-2 for तादृशेनेत्यर्थः read तादृशेन

VERSE LXXXII

एष सर्वः—V. L (*a*) एष धर्मः, (*b*) एष सर्गः,
विप्रस्येदं—V. L. विप्रस्यैवं

P. 1513, l. 4—for वर्तितव्यम् read निवर्तितव्यम्

VERSE LXXXIII

संयमः—V. L. (*a*) सङ्ग्रहः, (*b*) निग्रहः

VERSE LXXXV

P. 1515, l. 1—for मात्रज्ञा read मात्मज्ञा

—— l. 2—for क्षेत्रवि read क्षेत्रज्ञवि

—— l. 6—for स्वज्ञान read स्वज्ञानं

—— „ —for सेना read सेवना

—— „ —for मध्ये read मध्यै

—— l. 8—for विधाया read विद्यायाः

—— „ —for त्वायक read त्वायनक

VERSE LXXXVI

सर्वेषां—V. L. **पूर्वेषां**
सर्वदा—V. L. **सर्वं वा**

P. 1515, l. 10—for **करत्वं** read **करतरत्वं**

—— „ —for **मेया** read **मेयाः**

—— l. 11—omit **स्तेषु.........पद्यते**

—— l. 13—omit **नहि भवति**

—— l. 14—for **कथमुहि** read **कथमनुहि**

—— „ —for **सामान्यसा** read **सामान्यस्य सा**

—— l. 15—for **स्करमिति** read **स्करतरमिति**

P. 1516, l. 1—for **नामवै** read **नामपि वै**

—— l. 2—for **कादीनि** read **कानीति**

—— „ —for **वैदिकेषु** read **वैदिकानि। वैदिकेषु**

—— „ —for **त्वेन तद्भावः** read **त्वेनान्तर्भावः**

—— l. 3—for **भवति** read **भवन्ति**

—— „ —After **क्रमशः** add **तस्मिन्**

—— „ —for **शपोगुरु** read **तपोदुरु**

—— l. 4—for **साद्दीनामप्य** read **साद्दीन्यप्य**

—— „ —for **स्कर** read **स्करतर**

—— l. 5—for **मायावत्क** read **मायावतः क**

—— l. 6—for **श्रेयस्ककरत्वे** read **प्रेयस्करत्व**

—— l. 7—for **यथोक्तकल्पवि** read **यथोक्तं तुल्यवलवि**

—— „ —for **अतुल्यायाः श्रुतेः स्मृत्या** read **अतुल्यबलायाः स्मृतेः श्रुत्या**

P. 1516, l. 7—for स्मृति read श्रुतिस्मृति

—— l. 8—for र्थेयुक्तं read र्थादुक्तं

—— l. 9—for शुद्धे read श्रुतिद्वैधे

—— l. 10—for भाष्याते read भाष्यते

—— l. 12—for च्यये read च्यते

—— „ —for विधिस्तै रु read विधिरु

—— l. 13—omit अग्निहोत्राद्युपदेशः

—— „ —for त्मानं read त्मज्ञानं

—— „ —for तैर्व्याख्यातमिति आत्मज्ञानं श्रुतिपरत्वेन read आत्मज्ञानं श्रुतिपरत्वेन तैर्व्याख्यातमिति

P. 1516, l. 15—for वैदिकमन read वैदिकमंत्र

—— „ —omit मर्थस्य

—— l. 16—for शाखा read शाखा

—— l. 19—for स्ववे read वे—

—— l. 20—for मथुराः read माथुराः

—— l. 21—for सती read सतीयं

VERSE LXXXVII

तु—V. L. हि
तस्मिंस्तस्मिन्क्रियाविधौ—V. L. यस्मिन् कस्मिन् क्रियाविधौ

P. 1517, l. 1—for वैदिक read वैदिकः

—— l. 4—for पदेश read पसद्

—— l. 5—for पिदुःखा read विदुषाम

—— „ —for प्रत्यहगामिनः read प्रतियागगामि न

—— „ —for क्षियमपे read क्षियमुपे

—— l. 9—for मज्ञानानस्य read मन्यस्य

—— „ —for सातिशय्येन read सातिशयेन

—— „ —for कृतिनि read कृतनि

—— l. 11—for वीप्सायां read क्रिया

VERSE LXXXVIII

चैव—V. L. चैत (Mitākṣarā, 3. 58).
कर्मवैदिकम्—V. L. कर्मणःफलम्

P. 1518, l. 1—for प्राधान्यं तत्र नि read प्राधान्येन तत्रप्र

—— l. 2—for सुखादयः read सुखाभ्युदयः

—— l. 3—After प्रवृत्त add निवृत्त

VERSE LXXXIX

निष्कामं ज्ञानपूर्वं तु—V. L. ज्ञानपूर्वं तु विद्वद्भिः(Aparārka, p. 1033).
इह चामुत्र—V. L. इह वामुत्र (Aparārka, p. 1033).
निवृत्तम्—V. L. प्रवृत्तम्

P. 1518, l. 5—for त्वात्सा read त्वात्सत्सा

—— „ —for काम्यत एव read काम्यमेव

—— „ —for ज्ञानंपू read ज्ञानपू

P. 1518, l. 5—for षोनाधि read षोऽनधि

—— „ —for अनयोपि read अथापि

—— l. 6—for तदुभय read नोभय

After (89), some MSS. have the following additional verse:—

अकामोपहृतं नित्यं निवृत्तं च विधीयते ।
कामतस्तु कृतं कर्म प्रवृत्तमुपदिश्यते ॥

VERSE XC

साभ्यताम्—V. L. (*a*) सास्म्यताम् (Aparārka, p. 1033), (*b*) साष्टिंताम्

भूतान्यस्येति—V. L. (*a*) भूतान्यभ्येति, noted by Medhātithi, (*b*) भूतान्यप्येति favoured by Medhātithi; (*c*) भूतान्यध्येति, (*d*) भूतान् पश्यति (Aparārka, p. 1033).

P. 1519, l. 1—for चिद्दिष्टचा स्वर्गफलानि त read चिद्दष्टफलानि । न च

—— l. 3—omit स्वकल्प

—— ll. 4-5—for शांतग्रामकः read ग्रामकामः

—— l. 6—for तिष्ठमानं read निष्टं

—— ll. 6-7—for हनि read हानिः

—— l. 7—for अथोचम्यं read अथावश्यं

—— „ —for परिकरः read परिहारः

—— „ —for तद्विकल्पकानां read तद्विकल्प्यमानं

—— l. 8—for प्रभूता read भूता

—— „ —for पंचधेति read पञ्च वै इति

—— „ —for तथाप्यण्येति read तत्राप्यप्येति

—— „ —Before विघ्नः add न

P. 1519, l. 9—for पत्तिं ये पठन्ति read पत्तिः

—— „ —for न चा read स चा

—— „ —Before पांचभौ add न

—— l. 10—for चान्वेति read रेवान्वेति

—— „ —for भवत्पांचभौतिकं च read भवतु पांचभौतिकं वा

—— „ —for संसरि read संसारि

—— l. 11—for चिताका read चिताना

—— „ —for कामानां read काम्यानां

—— l. 12—for यागा read योगा

—— „ —for प्रवृत्तं read प्रवृत्तिः

—— „ —for किंचन read किंच कर्म

—— l. 13—for अथन read येन

—— „ —after माप्यत इति, add प्रशंसा सन्ति च कानिचित् देवत्व प्राप्तिफलानि कर्माणि यथा च माव्याप्त्या (?) प्रथम इति, as in S.

P. 1519, l. 13—for तथा read तथा

—— l. 14—for फलं क read फलसंक

—— „ —for कर्मणा read कर्मणां

—— „ —for तद्भावो read स्वभावो

—— l. 15—for कार्यकारण read कार्यकरण

—— „ —for न्यव्यतिक्ति read न्यप्यक्ति

—— „ —for मारंभत read मारभंत

—— l. 16—for चकरि read न करि

—— l. 17—for ज्ञानस्योपभोगः read ज्ञानस्य कोपयोगः

—— „ —for प्रवर्तते read प्रवर्त्तेत

—— „ —for काम्ययो read काम्यनिषिद्धयो

—— „ —for स्युक्तगर्भ read स्युक्तंभग

—— l. 18—for विद्यमानं तस्यैव read नविद्यामनभ्यस्या

—— „ —for नचानुष्ठितयोगविद्याया read न ज्ञानुष्ठिताया-मविद्यायां

—— l. 19—for येचापि read यच्च

VERSE XCI

समं पश्यन्—V. L. सम्पश्यन्
अधिगच्छति—V. L. अभिगच्छति

P. 1520, l. 1—कथं...आह—This should preside the verse.

—— „ —for पुण्यप्रा read प्राण्यप्रा

P. 1520, l. 2—omit प्रतिषेधवद्भेदावभास

—— l. 3—for भवते वर्ध्यस्य read सम्पद्यते बन्धः । स्य

—— „ —for न स्वाराज्यदेवतार्थः read एष एव स्वाराज्यपदार्थः

—— l. 5—for नास्त्यादि read नाग्निरादि

—— l. 6—for स्मापदेशेन read स्मोपदेशेन

—— „ —for चोच्यते read चोद्यते

—— „ —for स्वाराज्यान read स्वाराज्यम्

—— l. 7—before चंद्रादि add न

—— „ —for चतेन्द्रिया read चते नेन्द्रिया

—— l. 8—for आदितः read आदि । अतः

—— „ —for पश्यन्ती read पश्यन्ति

—— „ —for भावे तदुच्यते read भावमेदित्युच्यते न

—— „ —for परस्यात् read पराःस्मृताः or परत्वात्

VERSE XCII

परिहाय—V. L. परिहाप्य
शमे च स्यात्—V. L. समावेश्य

P. 1521, l. 2—for स्वालं read त्वस्यालं

—— „ —for मत्र read मन्त्र

—— „ —for मुक्तो read मुत्वा

—— l. 3—for मेधादिषु read धर्मादिषु

VERSE XCIII

जन्मसाफल्यं—V. L. जन्मसामग्र्यं

P. 1521, l. 4—for द्विजन्मनां भवति read द्विजो भवतीति

—— „ —for चराणक read चारण्यक

—— l. 6—for पश्येत्र read पश्येत्तत्र

P. 1522, l. 1—for भिन्ना read भिन्नो

—— l. 3—after श्नुवीत add अतआह

VERSE XCIV

अशक्यं—V. L. अतर्क्यं

P. 1522, l. 4—Before रूपप्रत्ययो add—

चक्षुरिवचक्षुः दर्शनहेतुत्वसामान्यात् ।

यथा चक्षुःपरिच्छिन्नेस्वनेष्टितः (?)

—— l. 4—for कृतत्वात् महा read कृतत्वमाह

—— l. 5—for प्रमाण्य read प्रामाण्य

—— „ —for दोषसदृशाद्भा read दोषसद्भा

—— l. 8—for तद्युतं read तदुक्तम्

—— l. 9—for भावाम्महत्त्वेन read भावानामात्मत्वेन

—— l. 10—for गांगा read गांगाभ्यासे

—— l. 11—for पृष्टं read दृष्टं

—— l. 12—for स्वद्रूपा read तद्रूपा

—— l. 15—for मन्तरेख read मन्तरेण

—— „ —for अथवा प्रमातु शक्य read अथ च प्रमातुमशक्य

VERSE XCVIII

प्रसूयन्ते—V. L. प्रसिच्यन्ति
प्रसूतिर्गुणकर्मतः—V. L. (*a*) प्रसूतिगुणकर्मतः, (*b*) प्रसूतिगुणधर्मतः (*c*) प्रसूतेर्गुणधर्मतः (noted by Medhātithi), (*d*) प्रसूतगुणकर्मतः

P. 1525, l. 4—for कर्मश read कटुश

—— „ —for वेदाः read वेदात्

—— l. 6—for गुणधर्म read गुणकर्म

—— l. 7—for प्रसूतिस्तस्या read प्रसूतिः साम्या

VERSE XCIX

P. 1526, l. 1—omit तस्मादेतत्परंमन्ये

—— l. 4—for युक्तं read मुक्तं

VERSE C

P. 1526, l. 6—for दण्डेन तावद्दण्ड read दण्डनेतारः रण्ड

VERSE CI

After (101) some MSS. have the following additional verse:—

न वेदबलमाश्रित्य पापकर्मरुचिर्भवेत् ।
अज्ञानाच्च प्रमादाच्च दहते कर्म नेतरात् ॥

VERSE CII

वसन्—V. L. वसेत् (Smṛtichandrikā Saṁskāra, p. 132).
लोके तिष्ठन्—V. L. तिष्ठन् लोके (do.)

P. 1527, l. 2—Before तत्रेति add यत्र

—— l. 3—for ब्राह्मणादि read ब्राह्मणा

VERSE CIII

P. 1527, l. 4—for न पुनः read श्रम्बिनः

—— „ —for दमस्या परतां read यत्नेन पठन्त:

—— l. 5—for श्रेष्ठ read श्रेष्ठत्व

—— l. 6—for श्रेष्ठतरा read श्रेष्ठतराः

—— l. 7—for अन्यवशानामनु read व्यवसायिनः अनु

—— „ —omit यानैतदन्यथेतिशक्यते

—— l. 8—for दर्थानैव read दर्थज्ञानम्

CIV

विद्या च—V. L. विद्यापि (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 144).

किल्बिषं—V. L. कल्मषं (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 144).

P. 1528, l. 2—for तुभावे read स्वभावे

—— „ —for वला read केवला

CV

धर्मशुद्धिं—V. L. (*a*) धर्मसिद्धिं, (*b*) कर्मबुद्धिं
अभीप्सता—V. L. अभीप्सताम्

P. 1529, l. 1—for वर read वरणं

—— „ —for पूर्वकाश read पूर्वपक्ष

—— „ —for योऽक्र read योन

—— l. 2—for पनमुते read पनम् । ए

—— l. 3—for त्वारित्सद्धिः read त्वादिति

—— „ —for सवभ read तस्योभ

—— „ —for चानुमानेनोपरि read च प्रत्यक्षेण स्वयं

—— l. 4—for नित्य read ऽनित्य

—— l. 6—for भनु read येन न

—— l. 7—for सपक्षयो read सपक्षविपक्षयो

—— l. 8—for विपक्ष read विपक्षविधि

—— ll. 9-10—for विद्याक्षेपः शुद्ध read विध्याक्षिप्तः सुहृद्

P. 1529, l. 10—after पदिष्टः add न च द्वयमपि प्रसैशव, wrongly printed at the end of Bhāṣya or verse 108.

P. 1529, l l. 10 to 16 should be transposed to the end of Bhāṣya or verse 108, on p. 1531, after संदेहः

P. 1529, l. 11—after हेतूच्छिष्ट read हेतुशिष्ट

—— „ —for प्रमाणं read प्रमाणी

—— l. 13—for सधर्म read सधर्मः

—— „ —for मं ब्रुते दोष read मं ब्रुवतो दोषः

—— „ —for पिचिकि read विचिकि

—— l. 16—for योत्र read गोत्र

—— „ —for उत्पद्यते read उपपद्यते

VERSE CVI

आर्षं धर्मोपदेशं च—V. L. आर्षधर्मोपदेशेन

P. 1530, l. 1—for धर्माप read धर्मोप

—— l. 3—for स्वार्थ read स्वार्था

—— l. 5—for यदुच्चारणेन मंत्राणामयं विधिः read यदुच्चारणं मन्त्राणां प्रयोज्यत्वमन्यते अतश्चाविकृत एव मन्त्रः प्रायोक्तव्य इति सोऽपिशास्त्राविरोधी तर्कः । न चायं विधिः

P. 1530, l. 7—for स्वरूपेण परा read विरूपणपरा

—— l. 8—for तत्र read न तत्र

—— l. 9—before शब्दाः add न

—— „ —चनानामाम्ना read चनादाम्नाः

—— l. 10—for त्पबुद्धयः read विपश्चितः

—— l. 12—for प्रसिद्धं read प्रतिषिद्धं

—— „ —for किंचित् read केचित्

—— l. 13—omit वेदः

—— „ —for स्थापक—read स्थापकः

—— l. 14—for प्रामाणि read अप्रामाणि

—— l. 16—for यद्दपि read यद्यपि

—— „ —for त्पठतं read त्पठितं

—— „ —for षंतर्कभाषाभ्या read दान्तभाष्य

—— l. 17—for प्रयच्छत read प्रायच्छन्

—— „ —for या वक्तवां read योत्तमा

—— „ —for कंथ read कैथं

—— l. 18—for रेषां read रेषा

—— „ —for वादीनि read वादिनी

VERSE CVII

उपदिश्यते—V. L. उपदेक्ष्यते

P. 1531, l. 1—for दारा read दरा

VERSE CVIII

P. 1531, l. 5—for श्रुते read श्रुति

—— l. 6—after संदेह: add ll. 10—16 of p. 1529.

—— „ —omit न च द्वयमपि प्रशंसैव, which should be transposed to the end of Bhāṣya or verse 105.

VERSE CIX

P. 1531, l. 7—for क्तानामेव read क्तामेव

P. 1532, l. 2—for परिबृंहणानि read स सपरिबृंहणः

—— l. 3—for षामपि read षामेव

—— l. 4—for न्याभिधानमुच्यंते read न्यानि प्रमाणान्युच्यंते

—— „ —for श्रुतः read श्रुतिः

—— „ —after तेषां add ते

—— l. 5—for प्रामाण्य read प्रमाण

—— l. 6—for सच read साच

VERSE CX

वृत्तस्था तं—V. L. वृत्तस्थास्तं (Nityāchārapradipa, p. 69).
विचालयेत्—V. L. विचारयेत्

P. 1532, l. 9—for स्थेति read स्था इति

—— l. 10—तानी ...हेतुः read तानिदानीं परिषत्वहेतुगुणान् दर्शयति
After 110 some MSS. have the following additional verse :—

पुराणम्मानवो धर्मो साङ्गोपाङ्गचिकित्सकः ।
आज्ञासिद्धानि चत्वारि न हन्तव्यानि हेतुभिः ॥

VERSE CXI

परिषत्स्याद्दशावरा—V. L. पर्षद्दृषा भवेदिति (Madanapārijāta, p. 774).
नैरुक्तो—V. L. निरुक्तो (Smṛtittava II, p. 199).
हैतुक—V. L. हेतुक (Madnapārijāta, p. 774).

P. 1533, l. 1—omit गुणान् दर्शयति

—— ll. 1-2—omit पूर्वोक्ता.........लिप्सामिति

—— l. 3—for वेदन read वेदार्थ

—— l. 4—for वेदार्थं read वेदार्थ

—— „ —for निर्मुक्तो read नैरुक्तो

—— „ —for श्रुतिशाखा read शाखा

—— l. 5—for पराकु read पराःकु

—— „ —for कुशलतर read कुशलतरा

—— „ —for पूर्वो read पूर्वे

—— l. 6—for मानुषी read मानुपूर्वो

—— ll. 6-7—for धर्माश्रयात्त read धर्मनिर्णायकत्वमाश्रयेत्

VERSE CXII

अवरा परिषज्ज्ञेया—V. L. अपरा पर्षद् विज्ञेया (Mitākṣarā 3. 300).

P. 1533, ll. 8-9—for ज्ञायतेऽन्य read ज्ञायते नान्य

VERSE CXIV

द्विजोत्तमः—V. L. समाहितः (Mitākṣarā 3. 300).

P. 1534, l. ——after विप्रः add यं.

VERSE CXV

यं वदन्ति—V. L. यद्वदन्ति
तमोभूता—V. L. तमोमूढा
तद्वक्तॄननुगच्छति—V. L. वक्तारमनुगच्छति

VERSE CXVI

अस्माद्प्रच्युतो—V. L. (*a*) तस्माद्प्रच्युतो, (*b*) तस्माद्विच्युतो

P. 1535, l. 5—for पदेशत read पदिश्यत

VERSE CXVII

ममेदं सर्वमुक्तवान्—V. L. ममेदमुक्तवान् स्वयम्

P. 1535, l. 7—for ममा read मया

—— „ —for निकार्या read नकार्या

—— „ —for कांच read स्वका

VERSE CXVIII

मतिम्—V. L. मनः (Aparārka, p. 1027)
सर्वह्यात्मनि—V. L. सर्वमात्मनि

P. 1536, l. 1—for वान्यः read वा यः

—— l. 4—omit नेनवर्श

—— „ —for प्यात्म read भात्म

—— „ —for प्रत्ययान्तर read प्रत्ययानन्तर

—— l. 5—for कर्मेणि read कर्माणि

—— „ —for भुतोपभ्यास read भुतोऽप्यभ्यासः

—— l. 7—for विकरणः read देहाधिकरणः

—— l. 8—for तउत्त read ततउत्त

—— „ —for मृत्स्योरुल्प read मृत्स्योल्प

—— „ —for नैतस्य read एतस्य

—— l. 9—for न्नेह प्र read श्चाहम्प्र

P. 1536, l. 14—for न वक्तु read वक्तु

—— „ —for श्रोद read श्रौत

—— l. 14—for दर्शयन्भि read दृश्यतइ

—— „ —for विकारस्य ग्रामम्य read विकारग्रामस्य

P. 1537, l. 2—for श्वेत read चेत

VERSE CXX

स्वेषु—V. L. खेषु

P. 1538, l. 2—for यतो read जो

—— „ —for वाह्वा read वाह्या

—— l. 3—for कुशलो read तयोः

—— , — for सर्वतत्प read तेजःप

—— „ —for ष्यामि read त्सनमादि

—— „ —for स्नेहो read स्नेहे

VERSE CXXI

हरम्—V. L. हरिम्

P. 1539, l. 2—for ततो read क्राम्ते

—— „ —for मति read मपि

P. 1539, l. 2—for कान्ते read क्रान्ति

—— „ —for चतेहर read बलेहरं

—— l. 3—for यंयं read एवं

VERSE CXXII

P. 1539, l. 2—for भित्या read दित्या

—— „ —for दिस्व read दिषु

•P. 1540, l. 1—for मतश्चान्या read मनयुचित्या

VERSE CXXV

परंपदम्—V. L. सनातनम्

P. 1542, l. 1—for शास्त्रान्तरात्स्व read शास्त्रात् शास्त्रा

—— l. 4—for त्यक्ता read त्यंक्ता

—— l. 5—for प्रतिनियमेन च read नियमस्य प्राप्तिश्च

All the Bhāṣya, ll. 1-5—should go under verse (125).
After (125) some MSS. have the following additional verse.

चतुर्वेदसमं पुण्यमस्य शास्त्रस्य धारणात् ।
भूयो वाप्यतिरिच्येत पापनिर्यातनम्महत् ॥

VERSE CXXVI

प्राप्नुयात्—V. L. त्वाप्नुयात्

After (126) some MSS. have the following additional verse.

मनुः स्वायम्भुवो देवः सर्वशास्त्रार्थपारगः ।
तस्यास्यनिर्गतं धर्मं विचार्य बहुविस्तरम् ॥
ये पठन्ति द्विजाः केचित् सर्वपापोपशान्तिदम् ।
ते गच्छन्ति परं स्थानं ब्रह्मणः सद्म शाश्वतम् ॥